T.C.
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
TÜRKÇE ÖĞRETMENLİĞİ PROGRAMI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

ÇOCUKLARA YÖNELİK İYİLEŞTİRİCİ ÖYKÜLERİN GÖSTERGEBİLİMSEL AÇIDAN İNCELENMESİ

VEYSEL ÇİFTÇİ

İzmir
2024

DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
TÜRKÇE ÖĞRETMENLİĞİ PROGRAMI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

ÇOCUKLARA YÖNELİK İYİLEŞTİRİCİ ÖYKÜLERİN GÖSTERGEBİLİMSEL AÇIDAN İNCELENMESİ

VEYSEL ÇİFTÇİ

DANIŞMAN
Doç. Dr. İbrahim Seçkin AYDIN

İzmir
2024

ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum "Çocuklara Yönelik İyileştirici Öykülerin Göstergebilimsel Açıdan İncelenmesi" adlı çalışmanın içerdiği fikri izinsiz başka bir yerden almadığımı; çalışmamın hazırlık, veri toplama, analiz ve bilgilerin sunumu olmak üzere tüm aşamalarında ve bölümlerinin yazımında bilimsel etik ilke ve kurallara uygun davrandığımı, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada kullanılan her türlü kaynağa eksiksiz atıf yaptığımı ve bu kaynaklara kaynakçada yer verdiğimi, ayrıca bu çalışmanın Dokuz Eylül Üniversitesi tarafından kullanılan bilimsel intihal tespit programıyla tarandığını ve *intihal içermediğini* beyan ederim. Herhangi bir zamanda aksinin ortaya çıkması durumunda her türlü yasal sonuca razı olduğumu bildiririm.

15/03/2024

Veysel ÇİFTÇİ

TEZ ÇALIŞMASI ORİJİNALLİK RAPORU

DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
YÜKSEK LİSANS/DOKTORA TEZ ÇALIŞMASI ORİJİNALLİK RAPORU

Tarih: 15/03/2024

Tez Başlığı:

Çocuklara Yönelik İyileştirici Öykülerin Göstergebilimsel Açıdan İncelenmesi

Yukarıda başlığı belirtilen tez çalışmamın a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam **314** sayfalık kısmına ilişkin, **15/02/2024** tarihinde **tez danışmanım tarafından** Dokuz Eylül Üniversitesi Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı'nın sağladığı İntihal Tespit Programından (**Turnitin**-Tez İntihal Analiz Programı) aşağıda belirtilen **filtreleme tiplerinden biri** (uygun olanı işaretleyiniz) uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezimin **benzerlik oranı % 14'tür.**

- http://www.kutuphane.deu.edu.tr/tr/turnitin-tez-intihal-analiz-programi/ adresindeki Tez İntihal Analiz Programı Kullanım Kılavuzunu okudum ☒

Filtreleme Tipi 1(Maksimum %15) □	**Filtreleme Tipi 2(Maksimum %30)** ☒
□ Kabul/Onay ve Bildirim sayfaları hariç, □ Kaynakça hariç, □ Alıntılar dâhil, □ Altı (6) kelimeden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç.	☒ Kabul/Onay ve Bildirim sayfaları hariç, ☒ Kaynakça dâhil, ☒ Alıntılar dâhil.
EK 1- İntihal Tespit Programı Raporu İLK SAYFA Çıktısı. ☒ **EK 2- İntihal Tespit Programı Raporu (Tümü) Cd İçinde.** □	

Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Tez Çalışması Orijinallik Raporu Uygulama Esasları'nı inceledim ve yukarıda belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmasının herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

Adı Soyadı : Veysel ÇİFTÇİ
Öğrenci No :
Anabilim Dalı : Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı
Programı : Türkçe Öğretmenliği Yüksek Lisans
Statüsü : Yüksek Lisans ☒ Doktora □

Veysel ÇİFTÇİ
Öğrenci
15/03/2024

Doç. Dr. İbrahim Seçkin AYDIN
Danışman
15/03/2024

Açıklamalar

1: Bu formu teslim etmeden önce sizden istenen bilgileri uygun kutucuğu (□) işaretleyerek doldurunuz.

Kullanıcı şifre vb. konusunda sorun yaşanması durumunda Üniversitemiz Merkez Kütüphanesinde bulunan Turnitin yetkilisine başvurunuz.

2: Yüksek Lisans/Doktora Tez Çalışması Orijinallik Raporu" formu tezin ciltlenmiş ve elektronik nüshalarının içerisinde ekler kısmında yer alır.

3: Tez savunmasında düzeltme alınması durumunda bu form güncellenerek yeniden hazırlanır.

4: Turnitin-Tez İntihal Analiz Programına yükleme yapılırken Dosya Başlığı (document title) olarak **tez başlığının tamamı**, Yazar Adı (author's first name) olarak **öğrencinin adı**, Yazar Soyadı (author's last name) olarak **öğrencinin soyadı** bilgisini yazınız.

TEŞEKKÜR

Bu çalışmamın ortaya çıkmasında bana yol gösterici olan, lisans ve yüksek lisans eğitimim boyunca açtığı yolda benimle birlikte yürüyen ve karşılaştığım her türlü sorunla baş edebilmeme yardım eden, ailemin bir parçası olarak gördüğüm, hayata karşı duruşuyla örnek aldığım ve öğrencisi olmaktan gurur duyduğum kıymetli hocam Doç. Dr. İbrahim Seçkin Aydın'a teşekkür ederim.

Lisans ve yüksek lisans eğitimim boyunca derslerini keyifle takip ettiğim, engin bilgileri ve tecrübeleriyle mesleki ve sosyal yaşamıma yön veren, duruşlarıyla her zaman örnek aldığım kıymetli hocalarım Prof. Dr. Caner Kerimoğlu'na ve Doç. Dr. Ali Türkel'e teşekkür ederim.

Lisans eğitimim esnasında tanıştığım ve lisans eğitimimi tamamlamamda maddi ve manevi desteklerini hiçbir zaman esirgemeyen, yüksek lisans yapmam konusunda beni cesaretlendiren, bugünlere gelmemde etkisi olan, beni ailelerinin bir parçası olarak gören ve hayata karşı duruşlarıyla, insanlara yaklaşımlarıyla bana örnek olan sevgili Işık Soydan'a ve eşi Tankut Soydan'a, kıymetli dostları Sündüz Haşar'a teşekkür ederim.

Lise eğitimim esnasında çırak olarak çalıştığım işyerinde beni oğlu ve kardeşi gibi gören, iyi bir gelecek için her türlü olanağı bana sunmaya çalışan, üniversiteye gitmem konusunda beni yüreklendiren, maddi ve manevi destekleriyle her zaman yanımda olan Nilüfer Kayra'ya, Esma Bayram'a, Ayfer Avşar'a ve Bayram Avşar'a teşekkür ederim.

Bana güven duyan ve beni her zaman yüreklendiren kıymetli annem Suphiye Çiftçi'ye ve babam İsa Çiftçi'ye, kardeşlerim Özlem'e, Müslüm'e, Zehra'ya, Hakan'a ve Ramazan'a teşekkür ederim. Tez yazım sürecimde her "Dayı" dediklerinde içimi güzelleştiren sevgili yeğenlerim Muhammed Umut'a, Elif Zeynep'e, Eylül'e, Murat'a, Samet'e, Yusuf Ali'ye ve Hiranur'a teşekkür ediyorum.

Son olarak da tez yazım serüvenimde destekleriyle beni yalnız bırakmayan, mesleki yaşamımın bana kazandırdığı ailemin kıymetli üyeleri Savaş Tusun'a, Işık Karakaya Özkazanç'a, Aybüke Varış Cılız'a, Hatice Kayım'a, Nesibe Tanık'a, Gülden Kaplan'a; İzmir'deki ailem olan, kapılarını her zaman bana açan sevgili dostum Süleyman Doğan'a ve ailesine teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

ÖZET xiii
ABSTRACT xv
BÖLÜM I 1
GİRİŞ 1
1.1. Problem Durumu 1
1.2. Amaç ve Önem 2
1.3. Problem Cümlesi / Alt Problem Cümleleri 4
1.4. Sınırlılıklar 4
1.5. Varsayımlar 4
1.6. Tanımlar 4
BÖLÜM II 6
KURAMSAL ÇERÇEVE / KAVRAMSAL ÇERÇEVE / İLGİLİ ARAŞTIRMALAR 6
2.1. Öykü (Hikâye) 6
2.1.1. Öykü Türünün Gelişimi 7
2.1.1.1. Dünyadaki Gelişimi 7
2.1.1.2. Türk Edebiyatındaki Gelişimi 8
2.1.2. Öykü Türleri 9
2.1.2.1. Olay Öyküsü 9
2.1.2.2. Durum Öyküsü 10
2.1.3. Anlatı Geleneği 10
2.1.4. Öykü Anlatma Geleneğinin Eğitim Ortamlarında Kullanılması 11
2.2. Öykü ile Psikoloji Arasındaki İlişki 12
2.3. Metafor Nedir? 14
2.3.1. Psikolojide Metafor 19
2.4. Terapötik Öykü 23
2.4.1. Psikoterapide Terapötik Öykü 25

2.4.2. Terapötik Öykünün İyileştirme Süreci 27
2.4.3. Çocuk Psikoterapisinde Öykü 29
2.4.4. Terapötik Öykünün Çocuk Gelişimine Etkisi 30
2.4.5. Terapötik Süreçte Etkili Öykü Anlatımı 32
2.5. Terapötik Öykü ile Düşünme Becerileri Arasındaki İlişki 33
2.6. Terapötik Öykü ile Duyuşsal Özellikler Arasındaki İlişki 36
2.7. Göstergebilim 40
2.7.1. Göstergebilimin Tarihsel Gelişimi 40
2.7.2. A. J. Greimas ve Göstergebilim Anlayışı 44
2.7.2.1. Greimas'ın Eyleyenler Örnekçesi 45
2.7.2.2. Anlatı İzlencesi 47
2.8. İlgili Çalışmalar 49
2.8.1. Greimas'ın Eyleyenler Örnekçesinden Yola Çıkılarak Yapılan Çalışmalar 50
2.8.1.1. Edebiyatla İlişkilendirilen Çalışmalar 50
2.8.1.2. Eğitim, Öğretim Programları, Ders Kitapları ve Ders Kitaplarındaki Metinlerle İlişkilendirilen Çalışmalar 52
2.8.2. Terapötik Metinlere İlişkin Yapılan Çalışmalar 57
BÖLÜM III 69
YÖNTEM 69
3.1. Araştırmanın Modeli / Deseni 69
3.2. İncelenen Bütünce (Çalışma Grubu) 69
3.3. Veri Toplama Süreci 70
3.4. Verilerin Analizi 71
3.5. Araştırmanın Geçerliği ve Güvenirliği 72
3.6. Araştırmacının Rolü 73
BÖLÜM IV 74
BULGULAR 74
4.1. Çalışmanın Birinci Alt Problemine İlişkin Bulgular 74

4.2. Çalışmanın İkinci Alt Problemine İlişkin Bulgular 82

4.2.1. Sağlıklı Duygusal Tepki, Düşünce, Algı, İnanç, Benlik ve Sosyal Becerileri Geliştiren Öykülere İlişkin Bulgular 82

4.2.1.1. İstiridye Öyküsü 82

4.2.1.1.1. Öykünün Eyleyenler Örnekçesi 82

4.2.1.1.2. Öykünün Anlatı İzlencesi 86

4.2.1.2. Tavşan ve Kaplumbağa Öyküsü 87

4.2.1.2.1. Öykünün Eyleyenler Örnekçesi 87

4.2.1.2.2. Öykünün Anlatı İzlencesi 93

4.2.1.3. Damperli Kamyon Öyküsü 95

4.2.1.3.1. Öykünün Eyleyenler Örnekçesi 95

4.2.1.3.2. Öykünün Anlatı İzlencesi 99

4.2.1.4. Üzgün Kokarca Öyküsü 101

4.2.1.4.1. Öykünün Eyleyenler Örnekçesi 102

4.2.1.4.2. Öykünün Anlatı İzlencesi 105

4.2.1.5. Aynadaki Canavar Öyküsü 106

4.2.1.5.1. Öykünün Eyleyenler Örnekçesi 106

4.2.1.5.2. Öykünün Anlatı İzlencesi 112

4.2.1.6. Yaban Çiçekleri Tarlası Öyküsü 114

4.2.1.6.1. Öykünün Eyleyenler Örnekçesi 114

4.2.1.6.2. Öykünün Anlatı İzlencesi 119

4.2.1.7. Sahile Sürüş Öyküsü 121

4.2.1.7.1. Öykünün Eyleyenler Örnekçesi 122

4.2.1.7.2. Öykünün Anlatı İzlencesi 126

4.2.1.8. Beyzbol Oyuncusu Öyküsü 127

4.2.1.8.1. Öykünün Eyleyenler Örnekçesi 127

4.2.1.8.2. Öykünün Anlatı İzlencesi 131

4.2.1.9. Hiç Unutmayan Çocuk Öyküsü 133

4.2.1.9.1. Öykünün Eyleyenler Örnekçesi 133
4.2.1.9.2. Öykünün Anlatı İzlencesi 140
4.2.2. Ölüm, Kayıp ve Hastalıklara Yardımcı Öykülere İlişkin Bulgular 143
4.2.2.1. Kapıdan Geçmek Öyküsü 143
4.2.2.1.1. Öykünün Eyleyenler Örnekçesi 143
4.2.2.1.2. Öykünün Anlatı İzlencesi 147
4.2.2.2. Dağdaki Ağaçlar Öyküsü 149
4.2.2.2.1. Öykünün Eyleyenler Örnekçesi 149
4.2.2.2.2. Öykünün Anlatı İzlencesi 156
4.2.2.3. Işıkla Dolu Ev Öyküsü 158
4.2.2.3.1. Öykünün Eyleyenler Örnekçesi 158
4.2.2.3.2. Öykünün Anlatı İzlencesi 163
4.2.2.4. Büyük Korku Öyküsü 164
4.2.2.4.1. Öykünün Eyleyenler Örnekçesi 164
4.2.2.4.2. Öykünün Anlatı İzlencesi 168
4.2.2.5. İnanan Çocuk Öyküsü 170
4.2.2.5.1. Öykünün Eyleyenler Örnekçesi 170
4.2.2.5.2. Öykünün Anlatı İzlencesi 173
4.2.3. Okul Sorunlarıyla İlgili Öykülere İlişkin Bulgular 175
4.2.3.1. Masalcı Öyküsü 175
4.2.3.1.1. Öykünün Eyleyenler Örnekçesi 175
4.2.3.1.2. Öykünün Anlatı İzlencesi 180
4.2.3.2. Kırmızı Çekici Öyküsü 182
4.2.3.2.1. Öykünün Eyleyenler Örnekçesi 182
4.2.3.2.2. Öykünün Anlatı İzlencesi 187
4.2.3.3. Andy ve Altın Yol Öyküsü 189
4.2.3.3.1. Öykünün Eyleyenler Örnekçesi 190

4.2.3.3.2. Öykünün Anlatı İzlencesi 193
4.2.3.4. Problem Çocuk Öyküsü 195
4.2.3.4.1. Öykünün Eyleyenler Örnekçesi 195
4.2.3.4.2. Öykünün Anlatı İzlencesi 198
4.2.3.5. Parçaları Bir Araya Getiremeyen Çocuk Öyküsü 200
4.2.3.5.1. Öykünün Eyleyenler Örnekçesi 200
4.2.3.5.2. Öykünün Anlatı İzlencesi 205
4.2.3.6. Kafası Karışan Araba Öyküsü 207
4.2.3.6.1. Öykünün Eyleyenler Örnekçesi 207
4.2.3.6.2. Öykünün Anlatı İzlencesi 211
4.2.3.7. Kukla Öyküsü 213
4.2.3.7.1. Öykünün Eyleyenler Örnekçesi 213
4.2.3.7.2. Öykünün Anlatı İzlencesi 216
4.2.3.8. Çocuk ve Zorbalar Öyküsü 218
4.2.3.8.1. Öykünün Eyleyenler Örnekçesi 218
4.2.3.8.2. Öykünün Anlatı İzlencesi 223
4.2.3.9. Gerçekleşen Dilek Öyküsü 225
4.2.3.9.1. Öykünün Eyleyenler Örnekçesi 225
4.2.3.9.2. Öykünün Anlatı İzlencesi 229
4.2.3.10. Altın Madalya Kazanan Çocuk Öyküsü 231
4.2.3.10.1. Öykünün Eyleyenler Örnekçesi 232
4.2.3.10.2. Öykünün Anlatı İzlencesi 235
4.2.3.11. Yolda Düzgün Gidemeyen Araba Öyküsü 238
4.2.3.11.1. Öykünün Eyleyenler Örnekçesi 238
4.2.3.11.2. Öykünün Anlatı İzlencesi 242
4.2.3.12. Kaplumbağa ve Fare Öyküsü 244
4.2.3.12.1. Öykünün Eyleyenler Örnekçesi 244

4.2.3.12.2. Öykünün Anlatı İzlencesi 249
BÖLÜM V 252
SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER 252
5.1. Sonuç ve Tartışma 252
5.2. Öneriler 267
KAYNAKÇA 268
EK 1. 293

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1 *Greimas tarafından geliştirilen anlatı izlencesinin evreleri* 48
Tablo 2 *Çalışmada incelenen öyküler ve ilişkilendirildikleri bölümler* 70
Tablo 3 *Sağlıklı duygusal tepki, düşünce, algı, inanç, benlik ve sosyal becerileri geliştiren öyküler* 74
Tablo 4 *Ölüm, kayıp ve hastalıklara yardımcı öyküler* 77
Tablo 5 *Okul sorunlarıyla ilgili öyküler* 79
Tablo 6 *İstiridye öyküsünün anlatı izlencesi* 87
Tablo 7 *Tavşan ve Kaplumbağa öyküsünün anlatı izlencesi* 94
Tablo 8 *Damperli Kamyon öyküsünün anlatı izlencesi* 101
Tablo 9 *Üzgün Kokarca öyküsünün anlatı izlencesi* 106
Tablo 10 *Aynadaki Canavar öyküsünün anlatı izlencesi* 113
Tablo 11 *Yaban Çiçekleri Tarlası öyküsünün anlatı izlencesi* 121
Tablo 12 *Sahile Sürüş öyküsünün anlatı izlencesi* 126
Tablo 13 *Beyzbol Oyuncusu öyküsünün anlatı izlencesi* 132
Tablo 14 *Hiç Unutmayan Çocuk öyküsünün anlatı izlencesi* 142
Tablo 15 *Kapıdan Geçmek öyküsünün anlatı izlencesi* 149
Tablo 16 *Dağdaki Ağaçlar öyküsünün anlatı izlencesi* 158
Tablo 17 *Işıkla Dolu Ev öyküsünün anlatı izlencesi* 164
Tablo 18 *Büyük Korku öyküsünün anlatı izlencesi* 170
Tablo 19 *İnanan Çocuk öyküsünün anlatı izlencesi* 175
Tablo 20 *Masalcı öyküsünün anlatı izlencesi* 182
Tablo 21 *Kırmızı Çekici öyküsünün anlatı izlencesi* 189
Tablo 22 *Andy ve Altın Yol öyküsünün anlatı izlencesi* 194
Tablo 23 *Problem Çocuk öyküsünün anlatı izlencesi* 200
Tablo 24 *Parçaları Bir Araya Getiremeyen Çocuk öyküsünün anlatı izlencesi* 207
Tablo 25 *Kafası Karışan Araba öyküsünün anlatı izlencesi* 212
Tablo 26 *Kukla öyküsünün anlatı izlencesi* 218
Tablo 27 *Çocuk ve Zorbalar öyküsünün anlatı izlencesi* 224
Tablo 28 *Gerçekleşen Dilek öyküsünün anlatı izlencesi* 231
Tablo 29 *Altın Madalya Kazanan Çocuk öyküsünün anlatı izlencesi* 237
Tablo 30 *Yolda Düzgün Gidemeyen Araba öyküsünün anlatı izlencesi* 244
Tablo 31 *Kaplumbağa ve Fare öyküsünün anlatı izlencesi* 251

ŞEKİLLER LİSTESİ

Çizim 1. Eyleyenler örnekçesi 46
Çizim 2. İstiridye öyküsünün birinci kesit eyleyenler örnekçesi 83
Çizim 3. İstiridye öyküsünün ikinci kesit eyleyenler örnekçesi 84
Çizim 4. İstiridye öyküsünün üçüncü kesit eyleyenler örnekçesi 85
Çizim 5. İstiridye öyküsünün dördüncü kesit eyleyenler örnekçesi 86
Çizim 6. Tavşan ve Kaplumbağa öyküsünün birinci kesit eyleyenler örnekçesi 88
Çizim 7. Tavşan ve Kaplumbağa öyküsünün ikinci kesit eyleyenler örnekçesi 89
Çizim 8. Tavşan ve Kaplumbağa öyküsünün üçüncü kesit eyleyenler örnekçesi 90
Çizim 9. Tavşan ve Kaplumbağa öyküsünün dördüncü kesit eyleyenler örnekçesi 91
Çizim 10. Tavşan ve Kaplumbağa öyküsünün beşinci kesit eyleyenler örnekçesi 92
Çizim 11. Tavşan ve Kaplumbağa öyküsünün altıncı kesit eyleyenler örnekçesi 93
Çizim 12. Damperli Kamyon öyküsünün birinci kesit eyleyenler örnekçesi 96
Çizim 13. Damperli Kamyon öyküsünün ikinci kesit eyleyenler örnekçesi 97
Çizim 14. Damperli Kamyon öyküsünün üçüncü kesit eyleyenler örnekçesi 98
Çizim 15. Damperli Kamyon öyküsünün dördüncü kesit eyleyenler örnekçesi 99
Çizim 16. Üzgün Kokarca öyküsünün birinci kesit eyleyenler örnekçesi 102
Çizim 17. Üzgün Kokarca öyküsünün ikinci kesit eyleyenler örnekçesi 103
Çizim 18. Üzgün Kokarca öyküsünün üçüncü kesit eyleyenler örnekçesi 104
Çizim 19. Üzgün Kokarca öyküsünün dördüncü kesit eyleyenler örnekçesi 105
Çizim 20. Aynadaki Canavar öyküsünün birinci kesit eyleyenler örnekçesi 107
Çizim 21. Aynadaki Canavar öyküsünün ikinci kesit eyleyenler örnekçesi 108
Çizim 22. Aynadaki Canavar öyküsünün üçüncü kesit eyleyenler örnekçesi 109
Çizim 23. Aynadaki Canavar öyküsünün dördüncü kesit eyleyenler örnekçesi 111
Çizim 24. Aynadaki Canavar öyküsünün beşinci kesit eyleyenler örnekçesi 112
Çizim 25. Yaban Çiçekleri Tarlası öyküsünün birinci kesit eyleyenler örnekçesi 115
Çizim 26. Yaban Çiçekleri Tarlası öyküsünün ikinci kesit eyleyenler örnekçesi 116
Çizim 27. Yaban Çiçekleri Tarlası öyküsünün üçüncü kesit eyleyenler örnekçesi 117
Çizim 28. Yaban Çiçekleri Tarlası öyküsünün dördüncü kesit eyleyenler örnekçesi 119
Çizim 29. Sahile Sürüş öyküsünün birinci kesit eyleyenler örnekçesi 122
Çizim 30. Sahile Sürüş öyküsünün ikinci kesit eyleyenler örnekçesi 123
Çizim 31. Sahile Sürüş öyküsünün üçüncü kesit eyleyenler örnekçesi 124
Çizim 32. Sahile Sürüş öyküsünün dördüncü kesit eyleyenler örnekçesi 125
Çizim 33. Beyzbol Oyuncusu öyküsünün birinci kesit eyleyenler örnekçesi 127

Çizim 34. Beyzbol Oyuncusu öyküsünün ikinci kesit eyleyenler örnekçesi 128
Çizim 35. Beyzbol Oyuncusu öyküsünün üçüncü kesit eyleyenler örnekçesi 129
Çizim 36. Beyzbol Oyuncusu öyküsünün dördüncü kesit eyleyenler örnekçesi 130
Çizim 37. Hiç Unutmayan Çocuk öyküsünün birinci kesit eyleyenler örnekçesi 134
Çizim 38. Hiç Unutmayan Çocuk öyküsünün ikinci kesit eyleyenler örnekçesi 135
Çizim 39. Hiç Unutmayan Çocuk öyküsünün üçüncü kesit eyleyenler örnekçesi 136
Çizim 40. Hiç Unutmayan Çocuk öyküsünün dördüncü kesit eyleyenler örnekçesi 137
Çizim 41. Hiç Unutmayan Çocuk öyküsünün beşinci kesit eyleyenler örnekçesi 138
Çizim 42. Hiç Unutmayan Çocuk öyküsünün altıncı kesit eyleyenler örnekçesi 139
Çizim 43. Hiç Unutmayan Çocuk öyküsünün yedinci kesit eyleyenler örnekçesi 140
Çizim 44. Kapıdan Geçmek öyküsünün birinci kesit eyleyenler örnekçesi 144
Çizim 45. Kapıdan Geçmek öyküsünün ikinci kesit eyleyenler örnekçesi 145
Çizim 46. Kapıdan Geçmek öyküsünün üçüncü kesit eyleyenler örnekçesi 146
Çizim 47. Kapıdan Geçmek öyküsünün dördüncü kesit eyleyenler örnekçesi 147
Çizim 48. Dağdaki Ağaçlar öyküsünün birinci kesit eyleyenler örnekçesi 150
Çizim 49. Dağdaki Ağaçlar öyküsünün ikinci kesit eyleyenler örnekçesi 151
Çizim 50. Dağdaki Ağaçlar öyküsünün üçüncü kesit eyleyenler örnekçesi 152
Çizim 51. Dağdaki Ağaçlar öyküsünün dördüncü kesit eyleyenler örnekçesi 153
Çizim 52. Dağdaki Ağaçlar öyküsünün beşinci kesit eyleyenler örnekçesi 154
Çizim 53. Dağdaki Ağaçlar öyküsünün altıncı kesit eyleyenler örnekçesi 156
Çizim 54. Işıkla Dolu Ev öyküsünün birinci kesit eyleyenler örnekçesi 159
Çizim 55. Işıkla Dolu Ev öyküsünün ikinci kesit eyleyenler örnekçesi 160
Çizim 56. Işıkla Dolu Ev öyküsünün üçüncü kesit eyleyenler örnekçesi 161
Çizim 57. Işıkla Dolu Ev öyküsünün dördüncü kesit eyleyenler örnekçesi 162
Çizim 58. Büyük Korku öyküsünün birinci kesit eyleyenler örnekçesi 165
Çizim 59. Büyük Korku öyküsünün ikinci kesit eyleyenler örnekçesi 166
Çizim 60. Büyük Korku öyküsünün üçüncü kesit eyleyenler örnekçesi 167
Çizim 61. Büyük Korku öyküsünün dördüncü kesit eyleyenler örnekçesi 168
Çizim 62. İnanan Çocuk öyküsünün birinci kesit eyleyenler örnekçesi 171
Çizim 63. İnanan Çocuk öyküsünün ikinci kesit eyleyenler örnekçesi 172
Çizim 64. İnanan Çocuk öyküsünün üçüncü kesit eyleyenler örnekçesi 173
Çizim 65. Masalcı öyküsünün birinci kesit eyleyenler örnekçesi 176
Çizim 66. Masalcı öyküsünün ikinci kesit eyleyenler örnekçesi 177
Çizim 67. Masalcı öyküsünün üçüncü kesit eyleyenler örnekçesi 179

Çizim 68. Masalcı öyküsünün dördüncü kesit eyleyenler örnekçesi 180
Çizim 69. Kırmızı Çekici öyküsünün birinci kesit eyleyenler örnekçesi 183
Çizim 70. Kırmızı Çekici öyküsünün ikinci kesit eyleyenler örnekçesi 184
Çizim 71. Kırmızı Çekici öyküsünün üçüncü kesit eyleyenler örnekçesi 185
Çizim 72. Kırmızı Çekici öyküsünün dördüncü kesit eyleyenler örnekçesi 187
Çizim 73. Andy ve Altın Yol öyküsünün birinci kesit eyleyenler örnekçesi 190
Çizim 74. Andy ve Altın Yol öyküsünün ikinci kesit eyleyenler örnekçesi 192
Çizim 75. Andy ve Altın Yol öyküsünün üçüncü kesit eyleyenler örnekçesi 193
Çizim 76. Problem Çocuk öyküsünün birinci kesit eyleyenler örnekçesi 196
Çizim 77. Problem Çocuk öyküsünün ikinci kesit eyleyenler örnekçesi 197
Çizim 78. Problem Çocuk öyküsünün üçüncü kesit eyleyenler örnekçesi 198
Çizim 79. Parçaları Bir Araya Getiremeyen Çocuk öyküsünün birinci kesit eyleyenler örnekçesi 201
Çizim 80. Parçaları Bir Araya Getiremeyen Çocuk öyküsünün ikinci kesit eyleyenler örnekçesi 202
Çizim 81. Parçaları Bir Araya Getiremeyen Çocuk öyküsünün üçüncü kesit eyleyenler örnekçesi 203
Çizim 82. Parçaları Bir Araya Getiremeyen Çocuk öyküsünün dördüncü kesit eyleyenler örnekçesi 205
Çizim 83. Kafası Karışan Araba öyküsünün birinci kesit eyleyenler örnekçesi 208
Çizim 84. Kafası Karışan Araba öyküsünün ikinci kesit eyleyenler örnekçesi 209
Çizim 85. Kafası Karışan Araba öyküsünün üçüncü kesit eyleyenler örnekçesi 210
Çizim 86. Kafası Karışan Araba öyküsünün dördüncü kesit eyleyenler örnekçesi 211
Çizim 87. Kukla öyküsünün birinci kesit eyleyenler örnekçesi 214
Çizim 88. Kukla öyküsünün ikinci kesit eyleyenler örnekçesi 215
Çizim 89. Kukla öyküsünün üçüncü kesit eyleyenler örnekçesi 216
Çizim 90. Çocuk ve Zorbalar öyküsünün birinci kesit eyleyenler örnekçesi 219
Çizim 91. Çocuk ve Zorbalar öyküsünün ikinci kesit eyleyenler örnekçesi 220
Çizim 92. Çocuk ve Zorbalar öyküsünün üçüncü kesit eyleyenler örnekçesi 221
Çizim 93. Çocuk ve Zorbalar öyküsünün dördüncü kesit eyleyenler örnekçesi 223
Çizim 94. Gerçekleşen Dilek öyküsünün birinci kesit eyleyenler örnekçesi 226
Çizim 95. Gerçekleşen Dilek öyküsünün ikinci kesit eyleyenler örnekçesi 227
Çizim 96. Gerçekleşen Dilek öyküsünün üçüncü kesit eyleyenler örnekçesi 228
Çizim 97. Gerçekleşen Dilek öyküsünün dördüncü kesit eyleyenler örnekçesi 229

Çizim 98. Altın Madalya Kazanan Çocuk öyküsünün birinci kesit eyleyenler örnekçesi ... 233
Çizim 99. Altın Madalya Kazanan Çocuk öyküsünün ikinci kesit eyleyenler örnekçesi..... 234
Çizim 100. Altın Madalya Kazanan Çocuk öyküsünün üçüncü kesit eyleyenler örnekçesi 235
Çizim 101. Yolda Düzgün Gidemeyen Araba öyküsünün birinci kesit eyleyenler örnekçesi 239
Çizim 102. Yolda Düzgün Gidemeyen Araba öyküsünün ikinci kesit eyleyenler örnekçesi240
Çizim 103. Yolda Düzgün Gidemeyen Araba öyküsünün üçüncü kesit eyleyenler örnekçesi 241
Çizim 104. Yolda Düzgün Gidemeyen Araba öyküsünün dördüncü kesit eyleyenler örnekçesi 242
Çizim 105. Kaplumbağa ve Fare öyküsünün birinci kesit eyleyenler örnekçesi..... 246
Çizim 106. Kaplumbağa ve Fare öyküsünün ikinci kesit eyleyenler örnekçesi 247
Çizim 107. Kaplumbağa ve Fare öyküsünün üçüncü kesit eyleyenler örnekçesi..... 248
Çizim 108. Kaplumbağa ve Fare öyküsünün dördüncü kesit eyleyenler örnekçesi 249

ÖZET

ÇOCUKLARA YÖNELİK İYİLEŞTİRİCİ ÖYKÜLERİN GÖSTERGEBİLİMSEL AÇIDAN İNCELENMESİ

İnsanoğlu, tarihsel süreç içerisinde beden ve ruh sağlığını tedavi etmek için birçok farklı yola başvurmuştur. Ruh sağlığını tedavi etmek için de bir araç olarak öyküleri kullanmayı tercih etmiştir. Öyküler, biçimsel olarak taşıdıkları anlamların ötesinde başka anlamları da taşırlar. Taşıdıkları bu başka anlamlar, beden ile zihin arasındaki işleyişte insanın düşünme ve hissetme biçimlerini etkiler, insanda birçok değişikliğin meydana gelmesini sağlar. Öykülerin bu iyileştirici gücü üzerinden çocuklara aktarılan, deneyimletilen ve hissettirilen olaylar ya da durumlar çocukların üst düzey düşünme becerileri ile sosyal ve duyuşsal becerilerini geliştirmekte, onlara dokunabilmektedir. Anlatıların taşıdıkları başka anlamların açığa çıkarılabilmesi için farklı yöntemlerle çözümleme çalışmaları gerçekleştirilmektedir. Bu çalışmada da çocukların hem düşünsel hem de duyuşsal becerilerini geliştiren kaynaklardan biri olan, psikoloji alanına giren ve problem çözme odaklı üretilmiş, anlamlı bir bütün olan terapötik (iyileştirici) öyküler, içerdikleri metaforlar, iletiler ve sorunlarla birlikte göstergebilimsel açıdan incelenip nasıl bir izlence oluşturdukları saptanmak istenmiştir. Bu kapsamda Nancy Davis tarafından yazılmış olan Çocuklar İçin İyileştirici Öyküler kitabında yer alan 26 öykü nitel araştırma yönteminin doküman incelemesi modeliyle incelenmiş, veriler doküman analizi yöntemiyle toplanmış, veri analizleri ise nitel veri analiz tekniklerinden olan içerik analizi ve göstergebilimsel çözümleme yöntemleri kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Ölçüt örnekleme yoluyla seçilmiş olan terapötik öyküler, çalışmanın amacına uygunluğu açısından A. J. Greimas'ın geliştirdiği eyleyenler örnekçesi aracılığıyla göstergebilimsel çözümleme yöntemiyle incelenmiştir. Göstergebilimsel çözümlemenin öncü isimlerinden biri olan Greimas, anlatıların işleyiş biçimini saptamak amacıyla eyleyenler örnekçesi şemasını geliştirmiştir. Geliştirilen şema ile anlatıların sadece biçimsel özelliklerinin değil, aynı zamanda anlatısal düzeylerinin de ortaya konması gerektiği belirtilmiş ve anlatıda yer alan kavramların, olguların dâhil oldukları yapılar saptanarak diğer göstergelerle ilişkileri sistemli bir biçimde deşifre edilmek istenmiştir. Bu çalışma ile birlikte terapi süreçlerinde kullanılan terapötik öykülerin arka planında yer alan imgeler, hayaller, düşünceler yani gösterilenler açığa çıkarılmış, dilsel kodlar çözümlenerek insana ilişkin travmaların, olumsuz olayların ve durumların iyileştirilmesinde hangi metaforların kullanıldığı saptanmış, metaforlardan yola çıkılarak gerçekleştirilen çözümlemelerle

söylenenin arkasındaki gizil değişkenler keşfedilmek istenmiştir. Bu keşfetme süreci, insan belleğinin arka planındaki yeteneklerin, duygu ve düşüncelerin dışa vurulmasını sağlamış, duygu ve düşüncelerin dışa vurulmasına yöntembilimsel olarak da katkı sağlamıştır. Bu çalışmada iyileştirici amaçlar doğrultusunda yazılmış olan ve çeşitli metaforlarla ifade edilen terapötik öykülerin Greimas'ın eyleyenler örnekçesi ile çözümlenmiş olması, insana ilişkin birtakım keşifleri açığa çıkarmıştır. Ayrıca göstergebilimsel çözümleme yapmanın psikolojide, eğitim biliminde, toplum bilimde ve birçok farklı alanda bir karşılığı bulunduğu varsayılmaktadır.

Sonuç olarak incelenen öykülerde metaforların çocukların günlük yaşamlarında karşılaşabilecekleri canlı veya cansız varlıklardan oluştuğu, bunun yanında eylemlerin veya durumların, hayalî unsurların da metafor olarak kullanıldığı, öykülerde saptanan sorunların terapötik öykülerin yazılma amaçlarıyla örtüştüğü, iletilerin çocukların anlayabileceği bir biçimde metaforlar aracılığıyla aktarıldığı ve öykülerin hayatın içinde karşılaşılacak sorunların çözümüne dönük, öğretici bir niteliğe sahip olduğu saptanmıştır. Ayrıca incelenen terapötik öykülerin Greimas'ın eyleyenler örnekçesine uygun olduğu, her öykünün bir karşıtlığının bulunduğu ve öykülerin bir gönderici eyleyenin özne eyleyenini harekete geçirmesiyle başladığı, nesne eyleyenlerinin öznenin kendinde ya da çevresinde bulamadığı psikolojik, fizyolojik ve bir eylem nesnesinden oluştuğu, öznenin nesnesine ulaşmasını engelleyen eyleyenler kadar yardımcı olan eyleyenlerin de olduğu saptanmıştır. Sanatsal bir kaygı taşımadan, belirli bir amaç için yazılmış olan terapötik öykülerin Greimas'ın eyleyenler örnekçesine uygun olması, her türlü görsel, işitsel ve yazınsal anlatının Greimas'ın eyleyenler örnekçesine uygunluğu açısından incelenebileceğini göstermesi açısından önemli görülebilir. Araştırma sonucunda, elde edilen bulgular ışığında benzer çalışmaların yapılması da önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Öykü, terapötik öykü, metafor, göstergebilimsel çözümleme, eyleyenler örnekçesi.

ABSTRACT

SEMIOTIC EXAMINATION OF HEALING STORIES FOR CHILDREN

Throughout historical processes, humankind has resorted to various methods to treat physical and mental health. Stories have been preferred as a tool to treat mental health. Stories carry meanings beyond their formal content, and these additional meanings can affect the operation between the body and mind, influencing ways of thinking and feeling, and leading to various changes in a person. The events or situations conveyed, experienced, and felt through these therapeutic powers of stories help to develop children's higher-order thinking, social, and emotional skills, touching them deeply. To reveal the additional meanings carried by narratives, analytical studies are conducted using different methods. This study aims to examine therapeutic stories-resources that develop both cognitive and affective skills in children, belong to the field of psychology, and are produced with a focus on problem-solving-as a meaningful whole, including the metaphors, messages, and issues they contain, from a semiotic perspective. In this context, 26 stories from the book "Healing Stories for Children" written by Nancy Davis were examined through the document review model of qualitative research methods. The data were collected by document analysis method, and data analyses were carried out using content analysis and semiotic analysis methods, which are among the qualitative data analysis techniques. Therapeutic stories selected through criterion sampling were examined semiotically using the actantial model developed by A. J. Greimas, in terms of their suitability for the purpose of the study. Greimas, one of the leading names in semiotic analysis, developed the actantial model scheme to determine the functioning of narratives. With the developed scheme, not only the formal features of narratives but also their narrative levels were intended to be revealed, and the structures involving concepts and phenomena in the narrative were identified, aiming to systematically decrypt their relations with other indicators. With this study, the images, fantasies, and thoughts in the background of therapeutic stories used in therapy processes, namely the signifieds, were revealed, linguistic codes were decoded, and the metaphors used in healing traumas, negative events, and conditions related to humans were identified. Analyses based on metaphors aimed to discover the hidden variables behind the stated. This process of discovery has allowed the externalization of abilities, emotions, and thoughts in the background of human memory, also methodologically contributing to the externalization of emotions and thoughts. The analysis of therapeutic stories written for healing purposes and expressed through various metaphors

with Greimas's actantial model has revealed certain discoveries about humanity. It is also assumed that semiotic analysis has counterparts in psychology, educational science, social science, and many other different fields.

In conclusion, it was found that metaphors in the examined stories consist of living or inanimate beings that children may encounter in their daily lives, alongside actions or conditions, and imaginary elements also used as metaphors. The issues identified in the stories matched the writing purposes of the therapeutic stories, the messages were conveyed through metaphors in a way that children could understand, and the stories had an instructive quality aimed at solving problems that could be encountered in life. Additionally, it was determined that the therapeutic stories examined were suitable for Greimas's actantial model, each story had an opposition, and the stories began with a sender actant prompting the subject actant into action, with object actants consisting of psychological, physiological elements, and an action object that the subject either could not find within themselves or their surroundings. There were actants that hindered as well as aided the subject's attainment of their object. The fact that therapeutic stories written with a specific purpose, without artistic concern, are suitable for Greimas's actantial model, suggests that all kinds of visual, auditory, and literary narratives can be examined for their suitability to Greimas's model. Based on the findings of the research, it is recommended that similar studies should be conducted.

Keywords: Story, therapeutic story, metaphor, semiotic analysis, actantial model.

BÖLÜM I

GİRİŞ

1.1. Problem Durumu

İçinde bulunduğumuz yüzyılda ortaya konan eğitim anlayışları, zihinsel becerileri üst düzeyde gelişmiş bireyler yetiştirmeyi hedeflemektedir. Millî Eğitim Bakanlığı da bu çerçevede gelişen ve değişen eğitim anlayışlarına ayak uydurabilmek amacıyla öğretim programlarında birtakım düzenlemelere gitmektedir. 2019 yılında Talim ve Terbiye Kurulu tarafından güncellenen Türkçe Öğretim Programı da bu düzenlemenin bir ürünü olarak karşımıza çıkar. Program; bilgiyi üreten, üretilen bilgiyi hayata aktarabilen, ortaya çıkan problemleri anlayan ve çözebilen, eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme, empati, girişimcilik, iletişim gibi becerileri gelişmiş, kendi kendine kararlar alabilen, gelişime açık, yaşadığı topluma katkı sağlayan bireyler yetiştirmeyi hedefler (Güneş, 2012; Söylemez, 2018; MEB, 2019). Bireylerin bu hedeflere ulaşabilmesi ve hayatın içinde karşılaşılan problemlerle baş edebilmesi için düşünme becerileri ile duyuşsal özelliklerini etkin bir biçimde kullanması gerekir. Düşünme becerileri ile duyuşsal özelliklerin bu kadar önemli olduğu bir dönemde çeşitli materyallerden yararlanmak çocuğun düşünme becerilerinin ve duyuşsal özelliklerinin gelişmesine katkı sağlaması beklenmektedir. Beceri, tutum ve davranışlardaki değişiklikleri birçok yolla gerçekleştirmek mümkündür. Öyküler bu yollardan biridir.

Öyküler, çocukların duygu ve düşünce dünyalarına dokunmanın iyi ve güçlü birer aracıdır. Bu dokunuşlar, çocuğun düşünme becerilerinin ve duyuşsal özelliklerinin gelişimi açısından önemlidir. Çocuklar öyküleri dinlerken farklı dünyalara yolculuklar yapar. Bu yolculuklarda hayali kahramanlar ve çeşitli metaforlar yol gösterici olur. Öykü dinleyicisi ya da okuyucusu hayali kahramanlarla özdeşim kurma yoluna gider ve duyguları ile düşüncelerinde özdeşim kurar, duygularını ve düşüncelerini paylaşır. Öyküler; öğretir, eğitir, dinleyici ya da okuyucudaki direnci yok eder. Yaratıcılığın, problemlerin üstesinde gelmenin yolunu açar (Kılıç, 2021).

Dilin başlangıcından itibaren insanoğlu çeşitli öyküler anlatmıştır. İnsanoğlu bu öyküleri yeri gelmiş mağara duvarlarına ve kumlara çizilen resim ve biçimlerle, yeri gelmiş maskeler eşliğinde söylenen şarkılar ve bu şarkılarda sahnelenen performanslarla anlatmaya çalışmış (Burns, 2020), olaylar, durumlar, duygular ve bilgiler öyküler aracılığı ile günümüze kadar aktarılagelmiştir. Bu aktarımlar insana kendisinin kim olduğunu, dünyanın işleyişini, insani değerleri anlatmış, hangi değerlere göre yaşaması gerektiğini de söylemiştir. Farklı işlevler için kullanılan öyküler üzerine yapılan bazı psikolojik çalışmalarda öykülerin

insanlara iyi geldiği, iyileştirdiği bilinen bir gerçektir (Yüksel, 2011). Psikoloji bilimindeki terapi süreçlerinin büyük ölçüde dil temelli iyileşme süreçleri olması ve danışan ile terapistin etkileşiminin yoğunluğuna bağlı olması terapötik öyküleri, dolayısıyla da metaforları kullanma sonucunu doğurmuştur (Burns, 2012). Öykülerde yer alan metaforlar, öğretim ortamlarında kullanıldıklarında öğrencilere anlamlandırma, kavrama, yeni bilgileri eski bilgilere bağlama konusunda yardım eder. Şemalar arası bütünleşmeyi kolaylaştırır. Bu durum metaforların terapötik öykülerde kullanılmasını kolaylaştırırken, öyküde kullanılacak metafor ve anlatılan olay öğrencinin deneyimleri arasında bağ kurmasına, içinde bulunduğu durumla öykü arasında güçlü köprüler kurmasına olanak tanır, öğrenmeleri ve öğrenme süreçlerini kaliteli hale getirir (Eraslan, 2011). Çocuğun karakter ve deneyimlerinden yola çıkarak ilişki kurabilmesine, empati becerisinin gelişmesine yardımcı olan terapötik öyküler, çocuğun kendini daha az yalnız hissetmesine, duygu ve davranışlarının başkalarında da olabileceğine, bu duygu ve davranışları ifade edebileceği sözcükleri kolaylıkla seçebilmesine yardımcı olur. Ayrıca, çocuğun farklı ve yeni başa çıkma stratejileri öğrenebilmesi, yeni düşünme yolları keşfedebilmesi, rehberlik gibi konularda da yol açıcı özelliğe sahiptir (Rosen, 2006; Öner, 2007; Marsh, 2021).

Nancy Davis tarafından hazırlanan Çocuklar İçin İyileştirici Öyküler kitabı da çocuğun sağlıklı duygusal tepkilerle birlikte düşünce, algı, inanç, benlik ve sosyal becerilerini geliştiren, okul sorunlarıyla mücadele etmesini ve ölüm, yas, kayıp, hastalık gibi konularla baş edebilmesini kolaylaştıran öyküleri içinde barındırmaktadır. Kitapta yer alan bu konulardaki öyküler, temelde terapi gören çocuk ve yetişkinler için yazılmıştır. Çocukların düşünme becerileri ile duyuşsal özelliklerini etkilediği varsayılan bu öykülerin Türkçe Öğretim Programında öne çıkan yaratıcı, eleştirel ve yansıtıcı düşünme ile problem çözme becerilerine katkı sağlayacağı, bu nedenle de öykülerde yer alan metaforların göstergebilimsel açıdan incelenmesinin önemli bir durum olduğu düşünülmüştür ve alanyazına katkı sağlayacağı düşüncesiyle öykülerin göstergebilimsel açıdan incelenmesi araştırmanın konusu olarak seçilmiştir.

1.2. Amaç ve Önem

Eğitim ve öğretim alanındaki birçok materyal, düşünme becerileri ile duyuşsal özellikleri geliştirmede etkin olarak kullanılmaktadır. Bu materyallerden biri de öykülerdir. Öyküler, çocukların hayal güçleri ile birlikte düşünsel, duyuşsal ve sosyal taraflarını besler. Öykülerin çocuğun kendini ifade etme gücünü artırıp zenginleştirdiği ve sözcük dağarcıklarını geliştirdiği, bu gelişimle birlikte bilişsel, duyuşsal ve sosyal becerilerin de geliştiği bilinen bir gerçektir. Öykülerin iyileştirici özelliklerinin olduğu bilinmektedir. Bunun yanında çocukların

düşünce gelişimlerini olumlu etkilediği varsayılmaktadır. Psikoloji biliminde terapötik (iyileştirici) öykü olarak alanyazına girmiş bir kavram vardır. Terapötik (iyileştirici) öyküler, çocukların yaşantıları esnasında karşılaştıkları çeşitli travmatik olay veya durumlardan kurtulmaları için yapılandırılmış metinlerdir. Daha çok psikoterapi süreçlerinde kullanılan bu metinler, çocukların yaşantılarında karşılaştıkları travmalardan kurtulmaları ve iyileşmeleri için tasarlanmış olsalar da çocuğun problem çözme, yansıtıcı ve yaratıcı düşünme, empati kurma, eleştirel bakış açısı geliştirme gibi düşünme becerileri ile ilgi, motivasyon, tutum, kaygı gibi duyuşsal özelliklerini de geliştirir. Metaforlarla yapılandırılmış terapötik (iyileştirici) öyküler, dolaylı ve örtük yollarla çocuklarla ilişki kurar. Bu öyküler, çocuğun sorunlarını tanıması, çözmesi, sorunlarına ilişkin yeni çözüm yollarını bulması, kendisine ilişkin inancını, algısını ve benliğini etkilemesi noktasında oldukça önemlidir. Çocuğun yaşadığı zihinsel karışıklığın giderilmesine yardım ettiği için alternatiflere karşı duyarlılık kazandırır. Öykülerin okuyana ve dinleyene içgörü kazandırma, bilgiyi aktarma, çeşitli anlamlar oluşturma gibi faydaları vardır (Kılıç, 2021).

Bu çalışmada kullanılacak örneklem kitapta yer alan öyküler, yaşamımızda karşılaşabileceğimiz birçok olaya göndermeler yapmaktadır. Duygusal tepkilerimizden tutun da algı, inanç, benlik, problem çözme, yansıtıcı düşünme ve sosyal becerilere kadar birçok beceriyi harekete geçirecek öyküleri içermektedir. Bu öyküler yaşamlarımızı zenginleştireceği gibi algılarımızı ve dünya ile etkileşimimizi de biçimlendirecektir. Bu nedenle belirtilen kitapta yer alan öykülerin taşıdığı sorunların, iletilerin, metaforların saptanması ve göstergebilimsel açıdan incelenecek olması, öykülerin eyleyenler örnekçelerinin çıkarılması alana bir yenilik katacak, farklı bir pencere açacaktır. Kitapta yer alan terapötik öykülerin çocuğun sorgulayan, girişimci, yaratıcı, yansıtıcı ve analojik düşünen bir birey olmasını sağladığı; ilgisini, tutumunu, inancını, motivasyonunu, kaygısını etkileyen unsurları içinde barındırdığı ortaya konacaktır.

Alanyazın taraması yapıldığında terapötik (iyileştirici) öykülere yönelik Türkçe eğitimi alanında daha önce bir çalışmanın yapılmadığı saptanmıştır. Bu nedenle yapılan çalışmayla birlikte iyileştirici öykülerin Türkçe eğitiminde kullanılması durumunda, okunan veya dinlenen iyileştirici öykülerin çocuğun zihninde nasıl biçimlendiği, düşüncelerini nasıl kategorize etmesini sağladığı ve hangi göstergelerle bu etkinin yaratıldığı terapötik (iyileştirici) öykülerin incelenmesi sonrasında alanyazına kazandırılacaktır.

1.3. Problem Cümlesi / Alt Problem Cümleleri

"Çocukların dil ve düşünme becerilerinin gelişimi açısından iyileştirici öyküler göstergebilimsel açıdan nasıl bir izlence oluşturmaktadır?" sorusu çalışmanın problem cümlesini oluşturmaktadır. Bu doğrultuda incelenecek alt problemler şunlardır:

1. İyileştirici öykülerde;
   a. hangi metafor,
   b. hangi ileti,
   c. hangi sorunlar yer almaktadır?
2. İyileştirici öyküler eyleyenler örnekçesine göre nasıl bir kurgu oluşturmaktadır?

1.4. Sınırlılıklar

Bu çalışma, terapötik öykü alanında Nancy Davis tarafından yazılmış olan Çocuklar İçin İyileştirici Öyküler kitabında yer alan 26 öykü ile sınırlandırılmıştır.

1.5. Varsayımlar

Çocuklar İçin İyileştirici Öyküler kitabının terapötik amaçlar için yazıldığı, 26 öykünün göstergebilimsel açıdan incelenebileceği varsayılmaktadır.

1.6. Tanımlar

Öykü: "Bir olayın sözlü veya yazılı olarak anlatılması; Gerçek veya tasarlanmış olayları anlatan düzyazı türü." (Güncel Türkçe Sözlük, https://sozluk.gov.tr/ Erişim Tarihi: 16.01.2024).

Metafor: Günlük iletişimde olay veya durumları, karmaşık sorunları dolaylı bir yolla ve basit bir dille daha etkili ifade etmek için kullanılan araçlardır (Kokoeva, 2014). Taşımak, transfer etmek, aktarım, başkalaşım gibi birçok anlamı da karşılamaktadır.

Terapi: "Hastalıkların iyileştirilmesine, hafifleştirilmesine ya da önlenmesine yönelik her türlü psikiyatrik ya da psikolojik uygulama, sağaltım." (Bakırcıoğlu, 2012, s. 1239).

Terapötik: "Tedavi edici, iyileştirici etkisi olan." (Bakırcıoğlu, 2012, s. 1255).

Terapötik Öykü: Çocuklar ve yetişkinlerin iç dünyalarında yer alan sıkıntılı ve travmatik konuların, çeşitli psikolojik zorlukların (Davis, 1989), duyguların güvenli bir alan yaratıldıktan sonra metaforlar aracılığı ile iyileştirilmeleri sürecinde kullanılan, belli bir konu

etrafında umut vermek, yol göstermek ve şifa sağlamak amacıyla oluşturulan ve bir amaca hitap eden öykü türüdür.

Gösgergebilim: "Genel olarak bir başka şeyin yerini alabilecek nitelikte olduğundan kendi dışında bir şey gösteren her türlü nesne, varlık ya da olgu; özel olarak, dilsel bir gösterenle bir gösterilenin birleşmesinden doğan birim." (Vardar, 2007, s. 106).

Eyleyen: "Eylemin belirttiği oluşa etken ya da edilgen biçimde katılan varlık ya da nesne." (Kıran ve Kıran, 2021, s. 394).

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE / KAVRAMSAL ÇERÇEVE / İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Öykü (Hikâye)

Tarihsel süreç içerisinde yazın türlerinin gelişmesiyle ortaya çıkan öykü, birçok disipline kaynaklık etmiştir. Bu nedenle öykü türünün hem etimolojisinin hem de ifade ettiği anlamla birlikte gelişim serüveninin bilinmesinin yararlı olacağı düşünülmektedir. Türkçede tarihsel süreç içerisinde öykü sözcüğünün karşılığı olarak hikâye sözcüğü kullanılagelmiştir ve etimolojik olarak da hikâye sözcüğü Arapçadaki h-k-v fiil kökünden türetilmiştir (Arıcı ve Ungan, 2017). Hikâye etme, anlatma anlamına gelen "tahkiye" (Devellioğlu, 2006) taklit etme, bir metnin kopyasını çıkarma anlamına gelen "hakeva" veya benzeme, aynen nakletme anlamına gelen "heka" sözcükleri h-k-v fiil kökünün başka vezinlerde kullanılmış biçimleridir (Özgül, 2000). Türkler, bu sözcüğü İslâmiyet'i kabul ettikten ve İslâm kültür ve sanatının etkisine girdikten sonra kullanmaya başlamışlardır (Kavruk, 2016).

Toplumda meydana gelen gelişme ve değişmeler yazınsal türlerin gelişme ve değişmesi anlamına geldiği için tanımların kapsamı da değişmektedir. Bu durum, öyküye ilişkin birçok tanım yapmayı da mümkün kılmaktadır. Yapılan tanımlardan hiçbiri öykünün kesin ve değişmez tanımı değildir (Burgul-Öztoprak, 2006; Kavcar vd., 2015). Alanyazında yapılan tanımlar incelendiğinde şu biçimde kapsayıcı bir tanım yapmak mümkündür:

Hayatta meydana gelen ya da meydana gelmesi mümkün olan olayların veya durumların bir plan çerçevesinde, yapısal olarak serim, düğüm ve çözüm bölümlerinden oluşacak biçimde, sınırlı kişi, yer ve zaman kullanılarak, ayrıntılara girilmeden yoğun bir anlatımla yazılması sonucu okuyanın duygu, düşünce ve hayal dünyasını estetik bir haz verecek düzeyde biçimlendiren, gerçeklikle bağını koparmamış, zaman zaman ders verme özelliği olan, kısa ve mensur yazılara edebî tür olarak öykü denir (Emir, 1986; Boynukara, 2000; Tural, 2003; Nas, 2004; Aytaş, 2006; Uslu, 2007; Kavcar vd., 2015; Nuhoğlu vd., 2015; Temur ve Çakıroğlu, 2015; Kavruk, 2016; Aktaş ve Gündüz, 2016; Kayırmaz-Yavuz, 2019; Gümüş, 2021; Çetişli, 2021; Demirel ve Seven, 2021).

Öykü, yapısında çeşitli ögeleri barındırmaktadır. Bu ögeleri dört başlıkta toplamak mümkündür: olay, kişiler, zaman ve mekân (Aytaş, 2006; Temur ve Çakıroğlu, 2015; Beyreli vd., 2017). Her öykünün bir olaya ya da duruma dayandığını belirten Kavcar vd. (2015) ise öykünün ögelerini üç başlıkta toplar: kişiler, olay ve durum, yer. Bu ögeleri ifade ettikten sonra devamında çağdaş öykü yazarlarının belirtilen ögelere eskisi kadar önem vermediğini, bunlara

bağlı kalmadığını, dünyada "soyut" öykülerin yani bilinçaltı dünyasını harekete geçiren, bilinçaltının gizli sırlarını merak eden, gerçeküstülüklerin içinde yer aldığı öykülerin yazılmaya başlandığını belirtir. Çetişli (2021), öyküde yer alan kişilerin, zamanın, anlatıcının olay örgüsü etrafında meydana geldiğini ve bu nedenle olay örgüsü olmayan bir öyküden söz edilemeyeceğini savunur. Bir metne öykü diyebilmek için bazı özelliklerin metinde bir araya gelmiş olması gerekir. Ciravoğlu (2000, s. 77) bu özellikleri şöyle sıralamaktadır: Öykü metinleri düzenli bir olay akışı içerisinde kısa olmalı, kişi sayısı az olmalı, zaman dar bir çerçevede gerçekleşmeli, çevresel betimlemeler yapılırken süsten uzak, yalın olmalı, anlatım kısa ve canlı cümlelerle birlikte dilin di'li geçmiş zamanına göre planlanmalıdır. Bu bilgilerden hareketle öyküye ilişkin tek bir tanımın yapılamadığı, yapılan her tanımın bir yönüyle eksik olduğu ve öyküyü var eden özelliğin tek başına olay olmadığı, çeşitli durumların, bilinçaltı unsurlarının da öykünün bir unsuru olabileceği sonucuna ulaşılabilir.

2.1.1. Öykü Türünün Gelişimi

2.1.1.1. Dünyadaki Gelişimi

Bir yazın türü olarak öykünün ortaya çıkışına ilişkin farklı görüşler söz konusu olsa da İtalyan yazar Giovanni Boccacio tarafından 14. yüzyılda kaleme alınan ve yüz öyküden oluşan Decameron adlı kitap, modern anlamda öykü türünün ilk örneği olarak kabul görmektedir (Kavcar vd., 2015; Arıcı ve Ungan, 2017; Balamir, 2019; Doğan, 2022). Boccacio'nun bu eserinde Doğu'dan esinlenerek öykü tekniğini kullandığı varsayılır. Cervantes tarafından yazılan öyküler, 17. yüzyılda türün gelişimine katkı sağlamış, türün içeriğinde zamanla değişmeler meydana gelmiştir. 18. yüzyılda öykü türünde yazan yazarlar felsefi konulara yönelmişlerdir. Öykü, en kalıcı örneklerini 19. yüzyılda vermiştir ve büyük bir ilerleme kaydetmiştir (Kavcar vd., 2015; Arıcı ve Ungan, 2017). Guy de Maupassant'ın yazdığı olaya dayalı gerçekçi öyküler ile E. T. A. Hoffmann'ın ve Edgar Allan Poe'nun yazdığı fantastik öyküler türe kendi yolunu çizmesi için olanak tanımıştır (Gümüş, 2021). 20. yüzyıla gelindiğinde ise bir önceki yüzyılda öykülerde öne çıkan ve önem verilen kahraman ve özellikleri, önemini sıradan insanların öyküye girmesiyle birlikte kaybetmiştir ve bu durum öykülerdeki zaman kavramının değişmesine neden olmuştur. Ayrıca yüzyıl içerisinde psikoloji bilimindeki gelişmeler öykü türünün gelişimini etkilemiştir (Kavcar vd., 2015). Bu yüzyılda öykü türünde öne çıkan, öyküyü benimseyen ve kendi adıyla anılacak bir öykü türünün oluşmasına zemin hazırlayan isim ise Anton Pavloviç Çehov'dur.

2.1.1.2. Türk Edebiyatındaki Gelişimi

Anlatı kültürümüzün en eski sözlü ürünlerinden olan öykü, artık günümüzde yazılı edebiyatın bir ürünü olarak öne çıkmaktadır (Aslan, 2022). Türk edebiyatında 19. yüzyıl sonlarına doğru Batı edebiyatının etkisiyle biçimlenen öykü türünün ilk örneklerinin kesin olarak ne zaman verildiği bilinmemektedir. Bazı alan uzmanları öykü türünün başlangıcı konusunda farklı görüşlere sahiptir. Mustafa Nihat Özön, Tanzimat sonrası öykücülüğün geçmiş Türk anlatılarına dayandığını belirtirken, Kenan Akyüz ise Tanzimat sonrası öykücülüğü Fransız öykücülüğüne dayandırmaktadır (Daşçıoğlu ve Koç, 2009). Öykü türünden bahsedebilmek için sözlü dönem ürünleri olan destanlara, mitlere ve efsanelere değinmek gerekir. Destan, mit, efsane gibi anlatı ürünlerinin yazıya geçirilmiş olması öykü türünü ortaya çıkarmaya başlamıştır (Aslan, 2019). Türk kültüründeki öykü türünün gelişimini destanlara dayandırmak mümkündür. Kavcar vd. (2015), olaya dayalı anlatımları nedeniyle destanları bu türün ilk örnekleri olarak kabul edebileceğimizi ve Göktürk Yazıtları'nın da öykü niteliği taşıdığını, Dede Korkut Hikâyeleri'nin destandan öyküye geçişte en özgün örnekler arasında yer aldığını belirtirler. Ancak, Ercilasun (2020), Dede Korkut Hikâyeleri'nden daha eskiye gidildiğinde 8. yüzyıl Uygurlar dönemine ait çeşitli telif ve tercüme eserlerin öykü olarak adlandırıldığını belirtir. Demir (2006), divan edebiyatını, halk edebiyatını ve Batı edebiyatını çağdaş Türk öyküsünün ana kaynağı olarak görür. Öykü türünün bir anda Batılı bir yapıya bürünmediğini, süreç içerisindeki değişim ve gelişimin geleneklerle bütünleşerek Batılı türün model alındığını savunur.

Edebiyatımızda eski dönemlerden beridir öykü türüne ilişkin birçok eser verilmiştir ve verilmeye de devam etmektedir. 18. yüzyıl sonlarında Türk öykücülüğünün geçiş dönemi eseri olarak Giritli Aziz Efendi'nin yazdığı Muhayyelât diğer adıyla Muhayyelât-ı Aziz Efendi öne çıkmaktadır. Bu eser hem eskinin hem de yeninin izlerini taşır. Ardından anlatım özellikleriyle geleneksel olan fakat öyküleme tekniğiyle ve kişi, yer, zaman gibi unsurlarıyla Batı yazını etkisinde olan Emin Nihat Bey'in 1870'li yıllarda yazdığı Müsameretname gelmektedir. Bu eserde Decameron'un izleri vardır. Yenileşme döneminde Türk öykücülüğünün ilk yerli öykü örnekleri olarak da kabul edilen ve Ahmet Mithat Efendi tarafından yazılan Kıssadan Hisse ve Letaif-i Rivâyât adlı eserler geleneksel çizgiden uzaklaşılmadan yazılmıştır. Bu dönemin bir diğer önemli öykü yazarı Samipaşazade Sezai'dir. Küçük Şeyler ve Rumuzu'l Edeb isimli kitaplarındaki öyküler modern öyküye geçişin simgesidir ve Batı'nın etkileri görülür. Halit Ziya tarafından yazılan Hikâye isimli eser öykü türünün Avrupaî anlamdaki örnekleri arasında sıralanır. Türk edebiyatında öykünün yeni bir dil ve üslupla başlı başına bir tür olmasını Ömer Seyfettin sağlamıştır (Demir, 2006; Daşçıoğlu

ve Koç, 2009). Cumhuriyet döneminin ilk yıllarında daha çok gözlemci gerçekçiliğe dayalı öyküler yazılmış, toplumsal konulara değinilmeye başlanmıştır. Bunun yanında tikel olarak da bireyin iç dünyasını ele alan öyküler görülmeye başlanmıştır. Bu tür öykülerin anlatımında zaman zaman bilinç akışı, ruhsal portre, iç çözümleme, iç konuşma (monolog) ve diyalog gibi teknikler kullanılmıştır. Böylelikle psikoloji ile öykü türü arasında bir bağ kurulmuştur. Dönem içerisinde ayrışmalar yaşanan öykü türünde içerik bakımından toplumcu gerçekçi öyküleri Rıfat Ilgaz, Samim Kocagöz, Necati Cumalı; bireyin iç dünyasını esas alan öyküleri Tarık Buğra, Mustafa Kutlu, Sâmiha Ayverdi, Oktay Akbal; dini ve milli konuları ele alan öyküleri Necip Fazıl Kısakürek, H. Nihal Atsız, Mustafa Necati Sepetçioğlu; modernist öyküleri Bilge Karasu, Yusuf Atılgan, Ferit Edgü, Nezihe Meriç gibi yazarlar yazmıştır ve böylelikle öykü türü günümüze kadar gelen bu alt başlıklara ayrılmıştır (Yücel vd., 2021).

2.1.2. Öykü Türleri

Öykü, meydana gelen ya da meydana gelmesi muhtemel olan olayların veya durumların niteliğine göre genel olarak olay (vaka, klasik öykü ya da Maupassant) ve durum (kesit ya da an) öyküsü olarak ikiye ayrılmaktadır (Burgul-Öztoprak, 2006; Beyreli vd., 2017; Turan, 2022). Dünya edebiyatında bu iki öykü türünün öncüsü olarak kabul edilen isimler vardır. Olay öyküsünün temsilcisi Guy de Maupassant, durum öyküsünün temsilcisi olarak da Anton Çehov bilinmektedir. Gümüş (2021), postmodern dönemin etkisiyle türlerin kesin bir biçimde, belirgin çizgilerle ayrılamayacağını ve öykünün taşıdığı anlamların açıkça değişimler geçirdiğini iddia eder, klasik öykü anlatımının adeta depresyona girdiğini savunur.

2.1.2.1. Olay Öyküsü

Bu tür öykülerin merkezinde olay vardır. Yapısal olarak olay öyküleri serim, düğüm ve çözüm bölümlerinden oluşur. Kahramanlarla birlikte çevre tasvirlerinin öne çıktığı olay öykülerinde meraka dayalı bir anlatım vardır (Gümüş, 2021). Olay öykülerinde anlatılanlar ilgi çekici olmalıdır, çünkü bu durum okurla öykü arasında bir bağın oluşmasını sağlar (Adalı, 2004; Özdemir, 2021). Çocuklar oluşan bu bağdan dolayı olay öykülerini ilgiyle okurlar (Turan, 2022). Olay öykülerinde anlatılanlar, yazarın başından geçiyorsa birinci tekil kişi ağzından yapılan bir anlatım vardır. Olay, başkasının başından geçmiş gibi anlatılıyorsa da üçüncü tekil kişi ağzından yapılan bir anlatım vardır (Beyreli vd., 2017). Olay öykülerine vaka öyküsü, klasik öykü, Maupassant tarzı öykü de denmektedir. Olay öyküsünün Türk edebiyatındaki başarılı temsilcisi Ömer Seyfettin'dir. Hüseyin Rahmi Gürpınar ve Refik Halit Karay bu öykü türünde eserler vermiş yazarlarımızdandır.

2.1.2.2. Durum Öyküsü

Durum, bir şeyin içinde bulunduğu koşulların tümü olarak ifade edilebilir (Kavcar vd., 2015). Konusunu günlük yaşamdan alarak sıradan insanların kendi ortamlarında gelişigüzel verildiği, yapısal olarak kesin çizgilerle ayrılamayan öykü türüne durum öyküsü denir (Özdemir, 2021). Olaydan daha çok bir durumun ön planda olduğu bu türde, özel bir ana yoğunlaşma vardır, duygu ve hayallerle insanın iç dünyası ele alınır. Serim, düğüm ve çözüm gibi bir planlamaya göre yazılmaz (Alpay, 2016; Gümüş, 2021). Olayın ve gerilimin olmadığı bu tarz öykülerde yaşanmış bir durumdan yola çıkılarak anlatım gerçekleştirilir. Bir durumdan yola çıkılarak çeşitli değerlendirmeler yapılır ve sonuçlara ulaşılır (Beyreli vd., 2017). Rus yazar Anton Çehov, durum öyküleri yazmıştır ve Çehov tarzı olarak alanyazına geçen bu türe ismini vermiştir. Türk edebiyatında Sait Faik Abasıyanık, Memduh Şevket Esendal ve Tarık Buğra gibi yazarlar bu türde eserler vermiştir. Bazı kaynaklarda durum öyküsünün diğer bir adının kesit öykü olduğu ifade edilse de Beyreli vd. (2017), kesit öyküsünü ayrı bir öykü türü olarak değerlendirir. Bu öykü türünde günlük hayatın herhangi bir yerinin bizlere aktarıldığını, bazen alegori ve simgelerin olduğunu, merak unsurunun olmadığını ve kimi zaman küçük ayrıntıların anlatıldığını belirtir.

Olay ve durum öyküsü gibi ayrımlar dışında 20. yüzyılın son çeyreği itibarıyla yeni öykü türleri ortaya çıkmıştır. Bunlardan biri de modern çağın hızına yetişmek amacıyla ortaya çıkan ve kısa öykü anlamına gelen "*short story*" sözcüğü ile ifade edilen kısa öyküdür. İsimlendirmesinde ve tanımlanmasında anlaşmazlıklar vardır, farklılıklar gösterebilir. Bazı kaynaklarda küçük öykü, küçürek öykü, minimal öykü adlandırması da yapılmaktadır. Korkmaz (2017), yüz sözcüğü geçmeyen anlatıları küçürek öykü olarak adlandırır. Amerikan edebiyatının alanyazına kazandırdığı bir tür olarak kabul görür. Üsluptaki yoğunluk kullanılarak az sözle çok şey anlatmak esastır ve belirsizliklere önem verir. Sözcüklere yüklenen simgelerin ve metaforların gücünden yararlanılır. Postmodern akımın ve büyülü gerçekliğin öyküdeki etkisinin her geçen gün artacağı da düşünülmektedir. Edebiyatımızda Ferit Edgü'nün ismi bu türle anılmaktadır (Canbaz-Yumuşak, 2013; Gündüz, 2013; İçli, 2014; Kaplan, 2015; Kavcar vd., 2015; Korkmaz ve Deveci, 2017; Aslan, 2022).

2.1.3. Anlatı Geleneği

İnsanlık tarihi boyunca kültürel değerleri, gelenek ve görenekleri gelecek kuşaklara aktarmanın bir yolu olarak öykü anlatma sanatı kullanılagelmiştir (McKeough vd., 2008). Geçmişi yazı dilinin ortaya çıktığı dönemlerden daha öncelere dayanan öykü anlatma sanatı, killere basılıncaya kadar sözlü olarak gelecek kuşaklara aktarılmış, dünyanın birçok

noktasında farklı medeniyetlerin dinsel, ahlaki ve eğitici amacına hizmet etmiştir (Lakoff ve Johnson, 2003; Lang, 2012). Türk edebiyatı kültüründe de anlatı geleneği çok eski zamanlara kadar götürülebilmektedir. Öykü türü gelişmeden önce anlatı geleneği yüzyıllar öncesinden gelişme göstermiştir (Doğan, 2022). Anlatı geleneği, çeşitli tören ve ritüellerden doğarak destan, mit, efsane gibi sözlü dönem eserlerinden hareketle değişerek ve zenginleşerek günümüze kadar gelmiştir (Demir ve Yılmaz, 2017).

Bir kimseye herhangi bir şey hakkında, herhangi bir şeyi söyleme ya da aktarma işine anlatım denir (Özdemir, 2020). Öyküler, gündelik konuşmalarımızda sözlü anlatım içerisinde sıklıkla karşımıza çıkar, yaşamımızın vazgeçilmez unsurları arasında yer alırlar. Hayatın akışı içerisinde var olan olayların, durumların anlatımında öyküleştirme metodunu kullanırız. Yazılı olmamaları bunların öykü olduğu gerçeğini değiştirmez. Anlatı geleneği içerisinde öyküleri filmlerde, dizilerde, reklamlarda her geçen gün görmek mümkündür (Sağlık, 2014; Gümüş, 2021). İnsanların öyküleri ilgiyle dinlemeleri durumunda öyküleri yaşamlarıyla ilişkilendirebilmeleri, yaşamlarına aktarabilmeleri ve onlardan dersler alabilmeleri kolaylaşacaktır. Bu nedenle öykülere hayatın her noktasında yer verilmelidir.

2.1.4. Öykü Anlatma Geleneğinin Eğitim Ortamlarında Kullanılması

Öyküler, insanlara kim olduklarını anlatır ve hatırlatır, insanların birbirleri ile dayanışma içinde hareket etmelerini sağlar ve insanları birbirine bağlar (Sanders, 2010). Türk kültürünün nesilden nesile aktarılması noktasında sözlü dönem eserlerinden olan öykülerin de böyle özelliklere sahip olduğu bilinen bir gerçektir. Bu öyküleri şaman, meddah, masal ebesi, masal anası gibi adları taşıyan kişiler yüzyıllardan beridir anlatır ve günümüze taşır. Sözlü dönem ürünleri yazılı edebiyata aktarılmış olsa da öykü anlatma geleneği günümüz okullarında çeşitli amaçlar için kullanılmaya devam etmektedir. Öykü anlatma geleneğinin eğitim ortamlarında kullanılabilmesi için belli başlı özelliklere dikkat edilmelidir. Öykü anlatımıyla çocuğun iç dünyasına girilebilir, duyuları harekete geçirilebilir. Öykü anlatımında öykünün ana yapısına bağlı kalınarak gereksiz duygu ve detaylar öyküden çıkarılabilir. Çocukların yaş grubu, cinsiyeti, gelişim özellikleri dikkate alınarak ihtiyaçlarına göre öyküler biçimlendirilebilir. Çocuğun dünyasına yakın olan öykülerle birlikte başkalarını anlayıp empati kurmalarını sağlayacak öyküler tercih edilirse çocuk için olumlu sonuçlar ortaya çıkabilir. Anlatıcının tercih edeceği kimi öyküler, çocuğun düşünme becerilerini etkileyecek yapıya sahip olabilir. Çocuğun eleştirel, yaratıcı, yansıtıcı düşünmesini sağlayacağı gibi problem çözme becerileri ile sosyal becerilerini de geliştirecektir. Bu nedenle anlatıcı hedef kitleyi iyi bilmelidir ve ihtiyaca göre öykü seçimini yapmalıdır (Doğan, 2022). Öykülerin

eğitim ortamlarında kullanılması bu becerilerin gelişimini kolaylaştıracak ve disiplinler arası bir etkileşimin ortaya çıkmasını sağlayacaktır.

Çocuğun bilişsel, dilsel ve duyuşsal gelişimi ile istendik davranışların kazandırılmasında kısa ve etkili bir yöntem olmaları nedeniyle öyküler önemli bir yere sahiptir (Aytaş, 2006; Turan, 2022). Çocuğun ruhsal gelişimini destekler, yaratıcılığını, hayal dünyasını ve coşkunluğunu besler (Tosun, 2005; Doğan, 2022). Okuyanı ve dinleyeni hayal dünyasında dolaştırma özelliği olan öykü, okuyanın ve dinleyenin zihinsel aktivitelerine yönelerek düşünce ufuklarının gelişmesine katkı sağlar (Demirel ve Seven, 2021). Maupassant'a göre ise öykülerin esası hissettirmek ve heyecanlandırmaktır, düşündürme işlevi ikinci planda kalır (Tansel, 1978; Akt. Beyreli vd., 2017). Öykü anlatmak sadece öyküyü okumak, ezberlemek ya da seslendirmek değildir. Öykü anlatımında sahne sanatlarının da devreye girdiği bir gerçektir. Jest ve mimiklerle birlikte kostüm veya herhangi bir araç-gereç bu anlatı eyleminin etki düzeyini artırmaktadır. Topbaşoğlu (2021), bu sürecin bir amaç çerçevesinde gerçekleşmesi gerektiğini belirtir. Öyküleri hedef kitlenin gelişimsel özelliklerini dikkate alarak belirlememiz gerektiğini belirtir ve anlatıcının çocukları sürece katmasını, etkileşime hazırlamasını bekler. Böyle bir yaklaşım, anlatma sürecinin verimliliğini artıracaktır.

Günümüzde öykü anlatma geleneği genellikle eğitim ortamlarında karşımıza çıkmaktadır. Öykü anlatma etkinliğinin eğitim ortamlarının dışına çıkarak tıbbi ve psikoterapi süreçlerine geçmiş olması, her şeye dâhil edilmeye devam etmesi yadırganacak bir konu olmamalıdır (Hammel, 2018). Disiplinler arası yaklaşım, içinde bulunduğumuz çağın gerekliliğidir. Her alan, farklı alanları besleyebilecek çok boyutlu yapılara ve çeşitli materyallere sahiptir. Öykülerin psikoloji alanında kullanılabiliyor olması disiplinlerin birbirini etkileyebildiğini kanıtlamaktadır ve araştırmacılara yeni alanların disiplinler arası düşünme ile ortaya çıkacağını, gelişebileceğini gösterir.

2.2. Öykü ile Psikoloji Arasındaki İlişki

Bilimin çeşitli dalları ile öyküler arasında bir ilişkinin olduğu uzun yıllardan beridir kabul gören bir durumdur. Bu ilişki insanların dünyayı ve kendilerini anlamlandırma çabalarının bir sonucu olarak ortaya çıkmıştır. Anlamlandırma yolunda iki temel yolla karşılaşılmaktadır: paradigmatik yol ve anlatı. Bilimsel araştırmaların yapı taşı olarak kabul edilen paradigmatik düşünme biçimi, mantığı önceleyen bir yapıdadır. Bu yapıda dünya mantıkla kategorize edilir, kavramsallaştırılır. Fakat mantık yoluyla açıklanamayacak düzeyde karmaşık ve belirsiz bir yapıya sahip olan insan doğasının kimyasını ayrıştırmak için

paradigmatik düşünme tarzını kullanmak zordur. Bu nedenle anlatı, paradigmatik düşünme biçimini tamamlar, insanın yaşam içindeki belirli durumlarını yorumlamak ve anlamlandırmak için sosyal bilimler alanında yaygın bir biçimde kullanılır (Curtis, 1994; Akt. Liu, 2017; Barker, 1985).

Öyküler, beden ile zihin arasındaki işleyişte insanın düşünme ve hissetme biçimlerini etkiler, insanda bazı değişiklikler meydana getirir (Pert, 1985; Akt. Yüksel, 2011). İnsanların kaygılarını, korkularını kontrol altına almalarına ve arzularını dizginlemelerine imkân tanıyan öykülerin insanlara iyi geldiği bilinen bir gerçektir (Gümüş, 2021). Fakat bilinen bu gerçeğin bilimsel bir gerçekliğe dönüşmesi geçtiğimiz yüzyıllarda yapılan çeşitli çalışmalarla mümkün olmuştur. Bilimsel yayınlar, öykülerin ve öykülerdeki metaforların terapötik amaçlar çerçevesinde eğitim psikolojisi, çift terapisi, aile terapisi, Erickson psikoterapisi, hipnoterapi, Jung psikoterapisi, psikanalitik terapiler, Nörolinguistik (NLP), narrative (öyküsel) terapi, farkındalık terapileri, diyalektik davranış terapisi (DDT), bilişsel davranışçı terapi (BDT), oyun terapisi, kum terapisi, sanat terapisi, sineterapi, dışavurumcu terapi, çözüm odaklı yaklaşımlarda müdahale aracı olarak kullanıldığını göstermektedir (Dwairy, 2012; Burns, 2020; Pernicano, 2021; Kılıç, 2021).

Binlerce yıldan beridir gelenek ve görenekler, olaylar, ahlaki değerler, deneyimler insanlığın çeşitli dönemlerine aktarılmıştır. Bu aktarımlarda insanları eğlendirmek, bilgilendirmek ve insanlar arasında bağlılık duygusu oluşturmak amacıyla öyküler bilinçli ya da bilinçsiz bir araç olarak kullanılmıştır (Kokoeva, 2014; Marsh, 2021). İnsanların yalnızlıktan kurtulmaları, dünyayı başkalarının gözünden görebilmeleri, inanç, dil, ırk, coğrafi farklılıkların önemsizliği öyküler aracılığı ile anlatılmıştır. Okuyana ve dinleyene davranışlarının doğuracağı sonuçları görebilme imkânı tanıyan öykü, doğru yaşamla birlikte bireyin kendini yeniden keşfetmesine ve inşa etmesine olanak tanır (Sanders, 2010; Gümüş, 2021). Binbir Gece Masalları, yerli Amerikalıların anlattığı çeşitli öyküler, Mevlana'nın Mesnevi'si bizlere insan ruhunun öyküler aracılığıyla iyileşebileceğini göstermektedir ve bu alanda önemli bir yere sahiplerdir (Liu, 2017).

Psikoloji biliminde öykülerin ve öykülerde yer alan metaforların iyileştirici gücü çok geç keşfedilmiş (Burns, 2012), bunlara gösterilen ilgi psikiyatrist ve hipnoterapist M. Erickson'ın çalışmalarından sonra hız kazanmıştır. M. Erickson, psikoterapistler arasında en büyük öykü anlatıcısı olarak kabul görmüştür (Larkin ve Zabourek, 1988). Terapötik amaçlar çerçevesinde metaforik öyküleri sistematik, yapılandırılmış ve amaçlı bir biçimde psikoterapi ve hipnoz uygulamalarına dâhil etmiş olması bu düşüncenin ortaya çıkmasında etkili olmuştur

(Burns, 2012). Pek çok araştırma, metaforik öykülerle gerçekleştirilen terapilerin diğer terapilerle birlikte kullanıldıklarında daha etkili olabileceğini göstermektedir. Depresif hastalarla yürütülen bir bilişsel terapide metaforik öykülerin gerçekçi olan bilişsel terapiden daha etkili olduğunu belirten Dwairy (2012), ortaya çıkan sonuçların psikoterapide metaforik öykü kullanımının tedavilerin etkililiğini artırdığını gösteren önceki araştırmalarla tutarlı olduğunu söyler. Nöroekonomist Paul Zak ise öykü dinlemenin beynin kortizol ve oksitosin salgılamasını sağladığını, bu kimyasalların insanın bağlanma, empati kurma, anlamlandırma yetilerini tetiklediğini saptamıştır. Öykülerin insanın DNA'sında var olduğunu belirtir (Brown, 2015).

Birçok edebî eser iyileştirici özellikleri ile bilinir ve tanınır. Öne çıkan en önemli edebî eserlerden biri Binbir Gece Masalları'dır. Bu eser, Sultan'ın çeşitli öykülerle tedavi edilmesini sağlarken, aynı zamanda Sultan'ın kadınlara ilişkin bakış açısını değiştirmesine, Şehrazat'ın da ölümden kurtulmasına yardımcı olmuştur. Binbir Gece Masalları dışında edebiyatımızda yer alan Mesnevi, Bostan, Gülistan, Tutiname gibi eserler de verdikleri telkin edici mesajlarla okuyanların ve dinleyenlerin duygu ve düşüncelerini değiştiren metinler olarak bilinir (Yüksel, 2011).

Edebî bir tür olarak öykü, psikoloji biliminde terapötik (iyileştirici) öykü adıyla kendine yer edinmiştir. Bu çalışmada terapötik öykü kavramından kastedilen psikoloji bilimindeki karşılığı olacaktır. Bu öykü türü, metafor ve sembollerle yapılandırılarak belli amaçlar için de yazılabilmektedir. Alanyazında terapötik öykü kavramı yerine sıklıkla bibliyoterapi, yardım öyküleri, sosyal öyküler, şifa öyküleri isimleri de kullanılabilmektedirler (Marsh, 2021).

2.3. Metafor Nedir?

Terapötik öyküler, içeriklerinde barındırdıkları metaforlarla öne çıkmaktadırlar. Terapötik öykülerin iyi anlaşılabilmesi için metafor kavramının da iyi anlaşılmış olması gerekir. Metafor, günlük iletişimde olay veya durumları, karmaşık sorunları dolaylı bir yolla ve basit bir dille daha etkili ifade etmek için kullanılan araçlardır (Kokoeva, 2014). Yaratıcı, etkileyici ve güçlü bir iletişim aracı olmaları nedeniyle bir dil biçimi olarak ifade edilebilir (Burns, 2012). Dilimize Fransızcadan geçen metafor sözcüğü, Fransızcada *métaphore*, İngilizcede *metaphor* sözcüklerine karşılık gelir ve taşımak, transfer etmek, aktarım, başkalaşım gibi birçok anlamı karşılamaktadır. Etimolojik olarak Eski Yunancadan gelen sözcük, "*meta* (öte)" ve "*phora ya da pherein* (taşıma, götürme)" sözcüklerinin birleşiminden oluşmuştur (Levine, 2005; Tepebaşılı, 2013; "Nişanyan Sözlük", t.y.). Dilin doğal unsurları

arasında yer alan metafor, bazı Latin yazarlar tarafından translation (aktarma, taşıma) ve smilitudo (benzetme) gibi kavramları karşılayacak biçimde kullanılmışken, Türkçede geçmişten günümüze istiare, değişmece, eğretileme, ad aktarması gibi isimlerle anılmıştır (Tepebaşılı, 2013). Bu genel adlandırmaların yanında disiplinlere göre de adlandırmalar değişiklik göstermektedir. Sosyoloji ve felsefede analoji; edebiyat ve dilbilimde mecaz, ödünçleme, istiare, eğretileme; eğitimde ise benzetme, analoji anlamlarında kullanılmaktadır (Zeren ve Yapıcı, 2014). Metafor kavramı genellikle edebiyatla anılmaktadır fakat politika, spor, siyaset gibi birçok alanda da kendisine yer bulmaktadır (Steen ve Gibbs, 2004).

Metafor, soyut ya da somut olabileceği gibi olumlu ya da olumsuz, canlı ya da cansız olabilir (Semerci, 2007). Metafor, her şeye giden bir sözcüktür ve bu nedenle metafora ilişkin net bir tanım yapmak güçtür (Arslan, 2008). Metafora ilişkin birçok farklı tanımın yapılıyor olması kültürel, dilsel farklılıklardan kaynaklanıyor olabilir. Bunun yanında disiplin farklılığından kaynaklanıyor olması da muhtemeldir. Alanyazın taramasında karşımıza çıkan bu farklı tanımlardan en kabul göreni Lakoff ve Johnson'ın (2003) yaptığı tanımdır. Özünde metaforu bir şeyi başka bir şeyin yerine koymak olarak tanımlamışlardır ve yerine konan şeyi anlamaya ve tecrübe etmeye çalışmayı metafor olarak adlandırmışlardır.

Metafor, İlk Çağ'dan itibaren birçok filozofun ilgisini çekmiş bir kavramdır. Platon, gerçeklik kavramı için "*mağara*" metaforunu; Pitogoros, dünya hayatı için "*spor müsabakası*" metaforunu; Sokrates, insan ruhu için "*balmumu*" metaforunu; Aristoteles, demokrasi ve oligarşi hakkındaki düşünceleri için "*rüzgâr*" metaforunu kullanmıştır. Bunun yanında Türk-İslâm felsefesinde de metaforlardan etkin bir biçimde yararlanılmıştır. Fârâbî, iyi bir devlet yönetimi için "*sağlıklı beden*" metaforu ile toplum meseleleri için "*delice otu*" metaforunu kullanmıştır. İbn Sînâ ile Gazzâlî'nin ortak kullandığı metafor "*ağaç* ve *meyve*" metaforudur. İbn Sînâ, ağaç ve meyve metaforunu anne rahmindeki çocuk ile anne arasındaki ilişkiyi anlatmak için kullanırken, Gazzâlî ise akıl ile bilgi arasındaki ilişkiyi açıklamak için kullanmıştır (Keklik, 1984, 1990). Alegorik yapısıyla öne çıkan Kutadgu Bilig'de de doğruluk için "*kün-togdı*", saadet için "*ay-toldı*", akıl için "*ögdilmiş*", kanaat için ise "*odgırmış*" metaforları kullanılmıştır (Arat, 1959; Koca, 2012). Bir diğer önemli metafor ustası da Mevlana'dır. Düşüncelerini aktarmak için bilinçli bir biçimde ve ustaca çeşitli öykülerden yararlanan Mevlana, sayısız metaforu Mesnevi adlı eserinde kullanmıştır (Keklik, 1984, 1990). En güçlü ve etkileyici metaforu ise "*ney*" metaforudur (Nesterova, 2011). Yunus Emre, Dertli Dolap adlı şiirinde insanın varoluşunu "*dolap*" metaforuyla anlatmaya çalışmıştır (Özçelik, 2010).

Metafora ilişkin birçok yaklaşım ortaya konmaktadır. Klasik yaklaşıma göre metafor, sadece edebî sanatlarda kullanılabilecekken (Tepebaşılı, 2013), romantik yaklaşım metaforu duygu yoğunluğunun aktarılabilmesi için dilin bir niteliği olarak görür ve hakikate ulaşmak için metaforları bir araç olarak kullanır (Cebeci, 2013; Uçan Eke, 2019). Çağdaş yaklaşımda ise metafor zihinsel bir araç olarak görülmektedir ve bir kavramın, olayın, olgunun soyut ve karmaşık bir biçimde aktarımına metaforların aracılık ettiği ifade edilir (Yob, 2003; Akt. Kılcan, 2021). Ayrıca metaforu sadece bir söz sanatı olarak görmemişlerdir, düşünce ve dil arasında bir köprü işlevine sahip olduğunu savunmuşlardır. George Lakoff ve Mark Johnson tarafından 1980'de kaleme alınan Metaforlar - Hayat, Anlam ve Dil (Metaphors We Live By) adlı kitabın çağdaş yaklaşımın gelişiminde etkili olduğu düşünülmektedir (Kılcan, 2021).

Metaforların ortaya çıkışının birçok nedeni vardır. Metaforlar, dili güzelleştirmek, ifadeleri güçlendirmek için kullanılabildiği gibi dolaylı bir dil kullanımı söz konusu olduğunda eleştirilerden ve sansürden kişileri korur. Bazen yüceltilen ya da anlatılması yasak, güç olan şeylerin anlatılmasını kolaylaştırır, dilde var olan boşluğu sözlüksel açıdan doldurmaya yarar (Tepebaşılı, 2013), düşüncelerin özetlenmesine yardım eder (Semerci, 2007), anlatıma canlılık katar, anlatılanların yaşanılmış olabileceğini ve gerçeğe yakın olacak biçimde anlatılanların hissedilmesini sağlar (Yılmaz, 2011).

Sosyal gerçekleri aktarmada da dilsel bir araç olarak kullanılan metafor (Töremen ve Döş, 2009), benzetme yoluyla kullanılır ve bir sözcüğün, kavramın, terimin, olgunun daha etkili ve güzel aktarımı için başka bir anlamda olan sözcükle ilgi kurar (Aydın, 2006), bilgiyi kavramada alternatif yorumlar getirir, çoğu zaman bilgiyi üreten bir mekanizmanın parçası olur (Çalışkan, 2009), benzerlik veya yakınlık ilgisi kurarak gerektiğinde karşılaştırmalar yaptırır ve soyut ya da anlaşılması güç olan ifadeleri, bilindik ifadelerle anlatmaya çalışır (Şeyihoğlu ve Gençer, 2011; Burns, 2012).

Öğrenmeyi teşvik etme, yaratıcı düşünceyi geliştirme çalışmalarında da kullanılan metafor kavramı (Aydın ve Pehlivan, 2010), insanın dünyayı kavrayışını etkileyen bir düşünce ve görme biçimi olarak tanımlanabilirken, ayrıca bireyin soyut, karmaşık veya kuramsal bir olguyu anlamasında ve açıklamasında kullanılan güçlü bir zihinsel araçtır. Bireyin düşünme biçimini ve dilini etkiler, kendini ifade etmesinde biçimlendirici ve etkileyici bir yapıya sahiptir (Morgan, 1998). Eğitim ortamında kullanılan çeşitli oyunlar ya da öyküler bu yapının çocuklara ulaşmasında önemli araçlardandır. Psikoloji bilimi bu araçların önemini fark etmiş ve terapi süreçlerinde gerek oyunlar aracılığıyla gerekse öyküler aracılığıyla metaforları kullanmıştır. Özellikle çocukların ruhsal durumundaki bozuklukların tedavi edilmesinde

kullanılan oyun ve öykülerin metaforlar aracılığıyla çocukların dil gelişimini, düşünme becerilerini ve duyuşsal özelliklerini de geliştirdiği bilinen bir gerçektir. Alanyazında çocukların iyileştirilmesine dönük çalışmalarda hazırlanan öyküler metaforlar üzerine inşa edilmektedir.

İnsanın yaşadığı her karmaşık olay, beyne bilgiler yerleştirme eğilimindedir. Bu nedenle beyin bilgileri öyküleştirerek yapılandırma yoluna gider ve buna yatkın bir organdır. Öyküleştirerek öğrenmenin doğasında benzetme, ilişkilendirme ve anlamlandırma çabası hâkimdir. Öğrenilenlerin öyküleştirilmesi sürecinde metafor önemli bir yere sahiptir. Metaforlar, öğretim ortamlarında kendine genellikle öyküler aracılığıyla yer bulur ve hayatı algılayış biçimimizi, düşünce dünyamız ile duyuşsal özelliklerimizi etkiler. Bu etkileme durumu, terapötik öykülerde yer alan metaforların bir algı yaratması sonucu gerçekleşmektedir. Bu yaratılan algıdan yola çıkılarak çocuğa karşılaştığı birtakım sorunlarla öyküdeki olaylar arasında ilişkilendirme olanağı tanınır. Telkin edici öykü ve metaforla çocuğun hayatın içinde karşılaşabileceği durumların, duyguların öyküde yer alan örnek olaydan hareketle çocuğa deneyimlendirilmesi ve çocuğun içsel bunalımının iyileştirilmesi amaçlanır. Metaforların öğretim ortamlarında kullanılmasına ilişkin birçok yaklaşım vardır. Bu konuda öne çıkan yaklaşımlardan biri de beyin temelli öğrenme yaklaşımıdır. Beynin yapısı ve fonksiyonundan yola çıkarak öğrenmelerde beynin gücü üzerinde durulan bu yaklaşımda, bütün öğrenmelerin beyin temelli olduğu, çocuğun deneyimleri ile yeni öğrendikleri arasında bir bağın oluşmasının öğrenmeyi kalıcı, anlamlı ve zevkli bir hâle getireceğini, yeni anlamlar oluşturabilmesinin metaforlar aracılığı ile mümkün olacağını savunur, bilginin ve kavrayışın birbiri ile ilişkilendirilmesinde öykünün güçlü bir yerinin olduğunu kabul eder.

Beyin, yapısı gereği iki yarım küreden oluşur. Beynin sol yarım küresi vücudumuzun sağ kısmını, sağ yarım küresi ise sol kısmını kontrol etmektedir. Sol yarım küre mantıksal, analitik ve dil gibi işlevleri yerine getirirken, sağ yarım küre hayal gücü, sezgi, görsel-uzamsal gibi sözel olmayan işlevleri yerine getirir (Demirel, 2021). Metaforlar ve terapötik öyküler de beynin sağ yarım küresine hitap etmektedir. Metaforları beynin sağ yarım küresinin dili olarak görmek mümkündür (Mills ve Crowley, 2022). Terapötik öykülerde yer alan metaforlar da çocuğun beyninin sağ yarım küresini harekete geçirir. Bir grup gönüllünün geçmişe dönüşleri esnasında yaşadıklarını inceleyen van der Kolk ve arkadaşları (1995; Akt. Davis, 2021), beyin görüntüleme tekniğini kullanmışlardır ve bu dönüşlerde beynin sağ yarım küresinin aktif bir biçimde çalıştığını, imgeler ile birlikte duyguların hareketlendiğini saptamışlardır. Beynin sağ

yarım küresinde bunlar yaşanırken konuşma ve mantığın alanı olan, travma yaşamış bireylerin yaşadıklarını anlatmasına izin veren sol yarım küre ise tamamen kapanmıştır. Bu durum, beynin sağ yarım küresini hedef alan terapötik öykülerin ve diğer tekniklerin bireyin travma sürecini atlatmasında ve iyileşmesinde önemli bir yere sahip olduğunu göstermektedir.

İnsanlar, öykülerdeki olaylarda ve kullanılan metaforlarda kendilerine ait izler bulduklarında öyküleri daha kolay sahiplenebilmektedir. Öyküde yer alan metaforlar, ilişki kümelerini oluşturma işlevini yerine getirirken duygularda değişiklik yaratır ve olumlu düşünme sürecini destekler, yeni yaşantıların edinilmesinde önemli bir yere sahip olur. Beyin temelli öğrenme yaklaşımında metaforlarla benzetim kurma, düşünme becerileri ile duyuşsal özelliklerin gelişimini sağlar. Öğrenenin mevcut yaşantısı ile geçmiş yaşantısı arasında bir köprü görevi gören metafor, düşüncelerin, davranışların ve tutumların biçimlenmesine yol açar. Beyin temelli öğrenmenin ilkeleri on iki başlıkta ele alınır:

1. Beyin paralel bir işlemcidir.
2. Öğrenme tüm fizyolojiyle ilgilidir.
3. Anlam arayışı içseldir.
4. Anlam arayışı örüntülemeyle oluşur.
5. Örüntülemede duygular çok önemlidir.
6. Beyin parçaları ve bütünleri aynı zamanda işler.
7. Öğrenme hem çevresel/organsal algıyı hem de odaklanmış dikkati gerektirir.
8. Öğrenme her zaman bilinçli ve bilinç dışı süreçleri içerir.
9. En az iki farklı türde belleğimiz vardır: Bir uzamsal bellek sistemi ve mekanik öğrenme için bir sistemler dizisi.
10. Olgu ve beceriler doğal uzamsal bellekte yapılandırıldığı zaman en iyi biçimde anlar ve hatırlarız.
11. Öğrenme zorlanma ile zenginleşir, tehdit ile engellenir.
12. Her beyin kendine özgüdür.

Bu ilkeler arasında yer alan anlam arayışının içsel olduğu ve anlamın örüntüler aracılığıyla meydana geldiği ifadesi ile örüntülerin oluşmasında duyguların önemi beyin temelli öğrenme ile metaforların ilişkilendirilmesini kolaylaştırmıştır (Caine ve Caine, 2002: s. 86-92). Dil ve bilişte merkezi bir role sahip olan metafor, sözcükleri ve görüntüleri bütünleştirerek anlam kazanmaktadır. Psikolojik müdahaleler sonucu yeni kalıplar ve bağlantılar yaratması metaforların iyileştirici etkisinin bilişe olan katkısını artırmaktadır (Kopp, 2021). Metaforlarla yapılan çeşitli müdahaleler aynı zamanda danışanın biyolojik, psikolojik ve sosyokültürel gerçekliğinde değişikliklere neden olur (Dwairy, 2012). Metaforların zihni, bedeni ve sosyal

yaşamı nasıl etkilediğini açıklayan ve bir biyopsikososyal model öneren Dwairy (1997), önerdiği modelde beden ile zihin arasındaki işleyişin düşünme ve hissetme biçimlerini etkilediğini ifade etmiştir. Freud, Rogers ve bilişsel terapistlerin fikirlerine dayanan bu modelde rüya, imge, metafor ile psikolojik, biyolojik, ve sosyal deneyimlerin karşılıklı bir ilişkisinin olduğu saptanmıştır. Metaforlarla ortaya konan çözümlerin gerçekçi ve etkili çözümler olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Metaforlar, dildeki etkileri dışında insanların düşünme ve davranışları üzerinde etkilidir. İnsan, doğası gereği metaforlarla düşünür ve öğrenir. Metaforlar aracılığıyla ortaya çıkan düşünceler insanın sözlü ya da sözsüz davranışlarını etkiler (Lakoff ve Johnson, 2003; Burns, 2020; Kopp, 2021). Kişinin fikirlerini değiştirmesi, davranışlarını etkilemesi ve düzenlemesi, travmalarını atlatması, duyuşsal ve psikolojik iyileşmesinin sağlanması noktasında metaforlar öykülerde kullanılan öğretim aracı olarak karşımıza çıkmaktadır (Gordon, 1978; Perrow, 2012). Bu düşünme ve öğrenme sürecinde anlatı sanatının etkisi çok büyüktür. Öyküler de insanın düşünmesine, öğrenmesine katkı sağlayan anlatı sanatının bir koludur (Bateson, 1990; Akt. Bergner, 2007).

Metafor kavramı nasıl felsefe, edebiyat, dilbilim, eğitim gibi alanların dikkatini çekmişse psikoloji alanının da gözünden kaçmamıştır. Bir iyileştirme aracı olarak kullanılan metafor, bilinç ile bilinçdışı arasında bir köprü görevi görmektedir (Aytekin, 2021). Psikoterapide kullanılan metafor, bireyin iç dünyasını tanımasına yardım eder, doğru bir biçimde oluşturulduğunda da danışanda serbest çağrışım uyandırır ve danışanın hayatına dokunur, onda derin ve kalıcı etki bırakır (Kokoeva, 2014), kişinin iç dünyasında yaratıcı ve duygusal boyutta yeni açılımlar yapar, kısa ve canlıdır ancak gizli anlamı zengindir, çok boyutlu bir yapıya sahiptir (Dwairy, 2012). Soyut kavramların öğretimi, dilin evrimi ve gelişimi, gerçeklik algısının oluşması metaforların etkin kullanımına bağlanmaktadır (Kopp, 2021). Bu ve buna benzer nedenlerle metafor kavramı psikolojinin ilgisini çekmiştir (Long ve Lepper, 2008). Öyküler aracılığıyla metafor kullanmanın danışanın psikolojisini etkileyip etkilemediği bilim dünyasında yoğun bir biçimde tartışılmaktadır. Bu tartışmalar, yeni yaklaşımlarda öykülerin terapötik amaçlar için kullanılmasının önemli olduğu sonucunu doğurmuştur (Burns, 2002; Kokoeva, 2014).

2.3.1. Psikolojide Metafor

Tarihsel süreç içerisinde insan ruhunu iyileştirebilmek için birçok ilkel yöntem ve teknik kullanılmıştır. 19. yüzyılın ikinci yarısından itibaren bu ilkel yöntem ve tekniklerden

uzaklaşılmış, bilimsel yöntem ve tekniklerle birlikte psikoterapi kavramı tıbbın alanına girmiş, psikoterapinin insan ruhunu iyileştirmedeki rolü öne çıkmıştır (Yüksel, 2011). TDK (2023), psikoterapiyi "Hekimin hastayı etkilemek için kullandığı söz veya davranışa dayalı psikolojik yöntemlerin bütünü" olarak tanımlamaktadır. Bakırcıoğlu (2012) ise Ansiklopedik Eğitim ve Psikoloji Sözlüğü'nde psikoterapiyi iyileştirici bir tedavi yöntemi olarak tanımlar. Bu tanımda bireyin ruhsal bozukluğunun nedenini bulurken ve bu nedenin sıklığını, şiddetini azaltırken psikoterapiye başvurulduğunu vurgulayan Bakırcıoğlu, psikoterapiyle bireyin gizil güçlerinin farkına varmasının sağlandığını, özgüveninin artırılmasına imkân tanındığını ve ruhsal olgunlaşmasında iyiye doğru bir değişimin oluşmasının amaçlandığını vurgulamaktadır. Psikolojinin temel ilkeleri gözetilerek oluşturulan ve terapist-danışan ilişkisine dayanan psikoterapi, tek bir bakış açısına sahip bir alan değildir. Psikoloji biliminde insanın iyileşmesini kolaylaştıran bazı terapi kuramları vardır. Birçok kuramın temellerinin atılmasında yararlanılan kuram olarak da bilinen psikanalitik (psikanaliz) psikoterapi Sigmund Freud tarafından psikolojiye kazandırılmıştır. Bu kuram, içsel çatışmaların insanın davranışlarını etkilediğini savunur. Neoanalitik kuram, Ego Psikoloji Okulu olarak da bilinir ve Anna Freud, Melanie Klein, Carl Gustav Jung gibi isimler tarafından geliştirilmiştir. Dürtü konusunda psikanaliz kuramdan ayrılır. Adlerci (bireysel) terapi, Alfred Adler tarafından geliştirilmiştir ve bu terapi türünde insanın toplumsal bir varlık olduğu, kişiliğin gelişimi için bilinçli yönlerin önemli olduğu vurgulanır. Carl Rogers tarafından geliştirilmiş olan birey (danışan) merkezli terapide ise insanın kendi davranışlarının sorumluluğunu alabilecek bir yapıya sahip olduğu vurgulanır, danışmanlık sürecinde iyileşmenin ana kaynağının insanın içi olduğunu savunulur ve bu terapi türünde insanın iç yapısı önemli bir alan olarak görülür. Irvın Yalom, Rollo May, Victor Frankly isimlerinin öncülük ettiği varoluşçu terapi, insanı özgür bir varlık olarak görür, insanın kendi yaşamına ilişkin sorumluluklarını alabileceğini, kendini gerçekleştirmek için gerekli kaynaklara sahip olduğunu kabul ederler, kaygı kavramı üzerinde de sıklıkla dururlar. Pavlov ve Skinner'ın geliştirdiği davranışçı kuram, danışanlarda uyumlu davranışların geliştirilmesini amaçlar. Bu kuram, 1950'li yıllardan sonra bir terapi türü olarak psikoterapi süreçlerinde kullanılmaya başlanmıştır. Bilişsel terapide ise kuramın atası olarak Aaron Beck kabul edilir. Yanlış işlenmiş bilgiler ile uygunsuz davranışların nedeni olan bilişsel süreçlerin değiştirilmesi amaçlanır. Kişinin düşünceleri ile inançlarına yönelik şimdi ve burada bağlamında bir yaklaşım sergilenir. Bu terapi türleri dışında Leslie S. Greenberg'in duygu odaklı terapisi, Albert Ellis'in akılcı duygusal davranışçı terapisi, William Glasser'in gerçeklik terapisi, Steve De Shazer'ın çözüm odaklı terapisi, Jean B. Miller'ın feminist terapisi, Michael White ve David Epston'ın öyküsel (anlatımcı-narrative) terapisi, Nossrat

Peseschkian'ın pozitif psikoterapisi, Steven C. Hayes'in farkındalık ve kabul temelli terapisi de öne çıkan terapi türleri arasındadır (Seligman ve Reichenberg, 2019; Karataş ve Yavuzer, 2020).

Psikoloji biliminde terapistler, sorunların çözümüne yeni ve yaratıcı tekniklerle yaklaşmaktadırlar ve bunlara açık olduklarını yaptıkları çalışmalarla göstermektedirler (Davis, 2021). Bu yeni ve yaratıcı yöntemlerden biri de öykü anlatımında metafor ile danışanı iyileştirme sürecidir. Psikoterapide metafor kullanımının amacı, bireyi bir sorun üzerinde düşündürmek ve bilinçaltının bu soruna bir çözüm üretmesini sağlamaktır (Barker, 1996; Kokoeva, 2014). Terapilerde öykü ile iyileştirme yöntemi bilimsel alana katkı sunacak genişliğe sahiptir ve yenilikçi araştırmalara açıktır (Burns, 2020). Freud, Jung, Adler gibi psikolojinin önde gelen isimleri de psikoterapi süreçlerine önem vermişler ve bu alana sahip çıkmışlardır ve terapilerinde, çeşitli çalışmalarında metaforları kullanmışlardır (Dwairy, 2012). Freud, geliştirdiği psikanaliz kuram ile ruhun iyileştirilmesine dönük tedavi yöntemlerini etkilemiş, birçok kavramı alana kazandırmış (Yüksel, 2011); Jung, sembolleri kullanmış; Jaynes, metafor olarak zihin teorisini alana kazandırmış; Erickson, basit günlük deneyimleri terapötik metaforlara dönüştürmüş; Rossi, sembolik dil, semptom ve terapitik müdahale arasındaki bağlantıyı keşfetmiş; Kopp, psikoterapiye metaforik bakışla yaklaşmış; Bandler ve Grinder ise metaforun dilsel analizini yapmış ve metaforların farklı biçimlerde kullanılabilen çok yönlü yanlarının olduğunu öne sürmüştür (Mills ve Crowley, 2022).

Lyddon vd. (2001), metaforların danışanlarla ilişki kurmak, danışanın duygularına erişmek ve onları simgeleştirmek, danışanın ruh dünyasını etkileyen şeyleri ortaya çıkarmak gibi çeşitli işlevler ve amaçlar için kullanıldığını belirtir. Kopp (2021), metaforlarla yürütülen terapi süreçlerini yeni bir terapi ekolü olarak görmemiştir. Mevcut psikoterapi yaklaşımlarına ve yöntemlerine karşı geliştirilmiş olan yeni bir bakış açısı olarak görmüş ve bu bakış açısının zamanla psikoterapinin var olan yaklaşım ve yöntemleri ile yeni bir çerçeve sunduğunu ifade etmiştir. Sunulan bu çerçevede metaforu danışan ile terapist arasındaki iletişime vurgu yapan bir terapötik müdahale aracı olarak tanımlamıştır.

Metaforlarla yürütülen terapi süreçlerinde bireylerin, ailelerin, sosyal grupların, kültürlerin ve insanlığın gerçeği bir bütün olarak metaforlar aracılığıyla yapılandırmaları amaçlanır. Kopp (2021), psikoterapideki değişim sürecinin merkezindeki kavramın metafor olduğunu ve tek bir yaklaşım veya yöntemle sürecin sınırlandırılamayacağını dile getirir, metaforlarla yürütülen çalışmalar sonucunda ortaya çıkan sonuçların zihinsel olarak beyindeki işleyiş ve değişim hakkında nöropsikoloji ve dilbilim alanlarına veriler sunduğunu belirtir.

Öykülerde seçilen doğru metaforlar, sorunun çözümünde anahtar görevi üstlenir ve metaforlar her yaşa göre değişiklik gösterir. Bu nedenle travma yaşayan bireyin yaşı, içinde bulunduğu psikolojik durumu iyi bilinmelidir (Perrow, 2012). Terapötik amaçlar için kullanılan metaforlar, psikolojik sorunların teşhisinde ve tedavisinde kişinin gerekli olanı gereksiz olandan ayırmasına, kendini tanıyarak öz kaynaklarının farkına varmasına ve güçlenmesine yardımcı olur, kişiyi rahatlatır (Kokoeva, 2014).

Terapi, konuşma ve dinleme becerileri üzerinden karşılıklı iletişimle yapılandırılan bir süreçtir. Bu süreçte terapistin metaforları kullanabilmesi, danışanın anlatısında yer alan metaforlarla genişletilebilir. Danışan tarafından kullanılan metaforun açılması, yeni metaforların ortaya çıkması terapistin metaforlar konusundaki yetkinliğine de bağlıdır. Metaforun içinde yer alan örtük düşünceler, terapistin danışanını iyileştirebilmesi için önemli araçlardır. Danışanın içinde bulunduğu ruh halini betimlemesine, sorgulamasına, sorunun çözümü noktasında adımlar atabilmesine ve bu adımların danışanın zihninde oluşacak yeni durum ile danışanı bir üst bilişe taşıyabilmesine imkân tanır (Karaırmak ve Güloğlu, 2012; Sevük, 2017).

Psikoloji biliminde dil süreçlerine ilişkin çalışmalar son yıllarda öne çıkmaktadır. Anlatı, dil süreçlerini içinde barındıran bir alan olmakla birlikte çeşitli dil oyunları aracılığı ile insanın kendini yeniden yapılandırmasına, deneyimler kazanmasına katkı sağlar. İnsanlık tarihi boyunca anlatılagelen öyküler, bir anlatı geleneğinin parçası olmalarının yanında iyileştirici özellikleriyle psikoloji biliminde önemli bir yere sahiptir. Anlatı, danışmanlık alanında travma yaşayanların iyileşme sürecini kolaylaştırmak için bir araç olarak kullanılmaktadır (Archibald, 2008; Akt. Friskie, 2020). Psikoterapi süreçlerinde çocuklar için zevkli ve akılda kalıcı birer yazılı metin olmalarının dışında psikoterapinin kavramsal çerçevesi içinde önemli bir müdahale aracı, edebî bir teknik olarak öykü kendine yer bulmuştur (Pernicano, 2021) ve psikologların çalışmalarında kullanılan, danışanı iyileştirmeye yönelik yeni bir yöntemdir (Kokoeva, 2014). Terapötik öyküler, dinleyenlerin ya da okuyanların sezgisel düşünme gücünü harekete geçirebilir ve bunu yaparken belli özellikleri taşır. Terapötik öykülerin taşıdığı en önemli özelliklerden biri metaforlarla yüklü olmalarıdır (Yüksel, 2011).

Psikoloji biliminde metaforların kullanılabilmesinin en kolay yolu öykülerden geçmektedir. İyi kurgulanmış bir olay ve bu olay çevresinde yer alan kişi veya kişiler, öyküleri dinleyende veya okuyanda özdeşim kurmayı kolaylaştıracaktır. Kurulan bu özdeşim ile birlikte travmatik durumların ya da istenmeyen duygu veya düşüncelerin ortadan

kaldırılmasında metaforların danışanların düşünce ve duygularına işlenmesi kolaylaşacaktır. Her metaforun farklı bir işlevi olduğu da unutulmamalıdır. Çocuğun yaşadığı duruma göre metaforlar öykülerde farklı etkiler yaratabilir. Terapi amacı ile kullanıldıklarında uzmanlar tarafından gerekli değerlendirmeler yapıldıktan sonra kullanılmaları tavsiye edilmektedir. Ancak eğitim-öğretim ortamlarında kullanılacak metaforların ve öykülerin terapi amacı taşımadıkları sürece öğretmenler tarafından çocukların davranışlarında değişim, ruhsal dünyalarında iyileşme yaratabilmesi amacıyla kullanılabileceği saptanmıştır.

2.4. Terapötik Öykü

Terapötik öykü, çocukların ve yetişkinlerin iç dünyalarında yer alan sıkıntılı ve travmatik konuların, çeşitli psikolojik zorlukların (Davis, 1989), duyguların güvenli bir alan yaratıldıktan sonra metaforlar aracılığı ile iyileştirilmeleri sürecinde kullanılan, belli bir konu etrafında umut vermek, yol göstermek ve şifa sağlamak amacıyla oluşturulan ve bir amaca hitap eden öykü türüdür. Bu iyileşme sürecinde çocuk ya da yetişkin kendi iyileşme sürecinin sorumluluğunu alır, terapötik öykünün kendi yaşam öyküsüne dokunacak noktalarında duygusal bir mesafe almış olur. Her zaman olumlu, umutlu ve mutlu bir notla biten terapötik öyküler, çocuğun duyuşsal özelliklerini destekleyici ve iyileştirici özelliklere sahiptir (Marsh, 2021).

Çok boyutlu yapılara sahip olan öyküler, kahramanın ne yaptığının yanında, ne hissettiğini ve ne düşündüğünü, tutum ve davranışlarıyla neleri amaçladığını, bu tutum ve davranışların başka kişiler tarafından nasıl yorumlanıp karşılandığını görmemizi sağlar. Psikoloji biliminde terapötik öykü olarak kavramsallaşan bu öykü türü, belirtildiği gibi çeşitli amaçlar çerçevesinde anlatılmaktadır. Öykülerin bilgilendirici ve eğitici işlevleri vardır. Bu işlevlerin yanında terapötik amaçlar için kullanılacak öyküler, çocukların kabul edilebilir davranışları görmelerini sağlar, çocuklara değerleri öğretir ve kavratır, çocukların güçlüklerle başa çıkabilmelerine yardımcı olur, onlara gelecekte karşılaşabilecekleri çeşitli zorluklarla mücadele edebilme gücü ve imkânı tanır, etkili ve gerçekçi bir birey olarak yetişmelerine yardım ederek çocuğun iyileşmesini sağlar. Etkili bir iletişimin ana kaynağı olmalarının yanında öyküler, bireyin yaşamını tamamlayan unsurlardan biri olarak karşımıza çıkar ve öğrenme sürecini hızlandırır (Burns, 2020). Haley (1973; Akt. Burns, 2012), bireyin yaşadığı sorunla başa çıkabilmesinin ancak bir sonraki aşamada karşılaşacağı sorunla başa çıkmayı öğrenmesiyle mümkün olabileceğini belirtir. Terapötik öykü, farklı durumlar söz konusu olduğunda ne gibi sonuçların ortaya çıkabileceğini öyküyü okuyana veya dinleyene gösterir, bu sonucun yaşamlarına ne gibi etkileri olacağını düşünmelerine, hissetmelerine olanak sağlar

(Yüksel, 2011; Hutchinson, 2021). Terapötik öyküler, bütün bunları amaçlarken amacına ulaşmak için metaforları bir araç olarak kullanır ve iyileştirme sürecini metaforlar üzerinden gerçekleştirir. Çocuğun ihtiyacına göre problem çözme, eleştirel, yaratıcı, yansıtıcı düşünme gibi çeşitli becerileri ile ilgi, motivasyon, tutum, kaygı gibi duyuşsal özelliklerinin gelişimine imkân tanır. Burns (2020), metaforlar aracılığıyla düşünen çocukların diğer çocuklara göre problem çözme becerilerinin iyi olduğunu belirtir ve metaforlar aracılığıyla düşünmeyi öğrenmeyenlerin problem çözme süreçlerinde sorunlar yaşadığını ifade eder. Mills ve Crowley (2022) terapötik öyküleri, metaforik öyküler olarak da adlandırır.

Terapötik öykü seçiminde aranacak özellikleri sıralayan Pernicano (2021: s. XII), şu özelliklerden bir ya da birkaçının bir öyküde olmasının öykünün terapötik amaçla kullanılabileceğini belirtir:

- Öykülerde danışanın kişiliğine, davranışlarına uyan bir karakterin bulunmalı,
- Öykü karakterinin sorunu danışanın sorunuyla benzerlik taşımalı,
- Sorunu çözmede karakter danışana model olmalı,
- Öykünün konusu danışanın hayatı ile paralellik göstermeli,
- Öykü, ebeveynlerinin davranışlarını çocuğa fark ettirmeli,
- Öykü, danışanın duygu dünyasına hitap etmeli ve danışana iç görü kazandırmalı,
- Öyküde danışanı etkileyecek ve bakış açısını genişletecek bir tavsiye ile birlikte danışanın açık açık verildiğinde reddetme ihtimali olan bir mesaj sunulmalıdır.

Terapötik süreçte yeni öyküler yazma durumu söz konusu olduğunda efsanelerden, kutsal kitaplardan, mitlerden, tarih biliminden, spordan yararlanılabilir. Çünkü burada yer alan anlatılarda insan yaşamının değeri, yeniden dönüşümü, engelleri aşma gibi temalar barındırmaktadır. Mills ve Crowley (2022: s. 81), terapötik amaçlı öykü oluşturma sürecinde altı terapötik unsur üzerinde durmaktadır. Bu unsurları şöyle ifade etmektedir: Öykü, kahramanla ilgili metaforik bir çatışma ile başlar, var olan bilinçsiz süreçleri kötü kahramanlar veya çeşitli engeller biçiminde karakterize eder, kahramanın başarılı olduğu durumları çocuğun durumu ile kişiselleştirir, kahramanın sorunun üstesinden gelebilmesi için yeni bir metaforik kriz sunulur, bu krizden başarı ile çıkmış olan kahramanın yeni bir kimlik duygusu kazanması sağlanır ve son olarak özel değerleri ile birlikte kahramana bir kutlama yaptırılır.

İyi ve başarılı bir terapi süreci içinde terapötik öykülere yer vermek isteyen terapist, danışanlarının ihtiyaçlarını göz önünde bulundurmalıdır ve evrensel içeriklere sahip olan öyküleri kullanabileceği gibi var olan bu öykülerin içeriğini danışanın ilgi, istek ve beklentilerini karşılayacak biçimde uyarlayabilmelidir (Burns, 2020). Marsh (2021), terapötik

öyküleri kullanmak için bir terapist olmanın gerekmediğini, herkesin bu öyküleri günlük yaşamda çocukların iyileştirilmesinde, travmalarından kurtulmalarında kullanabileceğini ifade eder. Öğretmenlerin okulda yaşanan sorunlara ilişkin çözümler üretmeleri noktasında terapötik öyküleri bir araç olarak kullanabilirler. Empati kurdurma, akran zorbalığını önleme ve zorbalıkla mücadele, iş birliğine dayalı çalışmaların ortaya çıkardığı güzel sonuçları gösterme, dayanışma ve birlikteliğin zor zamanlardaki önemi gibi konuların çocuklara hissettirilmesi terapötik öykülerin eğitim ortamlarında kullanılması ile kolaylaşacaktır.

2.4.1. Psikoterapide Terapötik Öykü

Öyküler ve metaforlar, çocukların bilgiyi işleme sürecini değiştirmek için sıklıkla kullanılmaktadır. Çarpıtılmış algılara, yargılara, sonuçlara, görüntülere ve yorumlara yöneliklerdir (Friedberg ve Wilt, 2010). Birçok psikoterapi yaklaşımı öyküleri olumlu etkileri nedeniyle terapi süreçlerinde kullanmaktadır. Öykü ve metaforların iyileştirici özelliklerinin olduğunu savunan ve bu özelliklerinden dolayı öykü ve metaforları sıklıkla kullanan, bu alanda tanınan en önemli psikiyatrist ve psikoterapist Milton Erickson'dur. Erickson'a göre, çok eski zamanlardan beridir öyküler kültürel zenginlikleri, töreleri ve ahlaki değerleri aktarmanın bir yolu olarak kullanılmıştır. Doğrudan verilen bir ahlak dersi çok rahat akıldan çıkabilir, fakat verilmek istenen öğüt ve yönlendirme merak uyandıran, eğlenceli ve ilgi çekici bir öyküye gizlendiğinde kabul edilebilir bir duruma gelmektedir. Erickson, iyileştirmek istediği danışanı için terapötik tavsiyelerini kaygı ve endişeden uzak olacak biçimde ilginç öyküler arasına serpiştirdiği metaforlarla vermektedir (Rosen, 2006). Ayrıca Erickson, bilinç ve bilinçdışı kavramlarını yorumlamış, insanın ulaşılabilir bir bilinçdışı zihninin olduğunu savunmuş (Long ve Lepper, 2008), tecrübe kavramına önem vermiş, tecrübe ile öğrenmenin diğer öğrenmelerden daha eğitici olduğunu ve insanın değişiminin bu tecrübelerle mümkün olacağını savunmuştur. Bilinçaltı ile tecrübe arasında bağ kuran Erickson, bilinçaltının tecrübeler aracılığı ile değiştirilebilecek bir yapıya sahip olduğunu belirtmiştir. Metafor ve öyküyü bu noktada sürece dâhil eden Erickson, metaforların tecrübeleri temsil ettiğini, metaforun işlendiği öykü danışan tarafından dinlendiğinde tecrübelerinden hareketle danışanda çeşitli hisler uyandıracağını, onları değiştireceğini ifade etmiştir. Ericksoncu hipnoterapi kavramı ile de alanyazında yer edinen Erickson, hipnoz ile öyküleri birbiri ile ilişkilendirmiştir. Öykülerin etkisini artırmada hipnozun önemine değinmiştir (Yüksel, 2011). Haley, Erickson tarafından yürütülen terapötik öykülerin kullanımını içeren vaka çalışmalarını kayıt altına almış ve yayınlamıştır (Burns, 2012).

Alanyazında bir diğer önemli isim ise öykü anlatma tekniğini geliştirdiği "karşılıklı öykü anlatma" tekniğinde kullanan çocuk psikoterapisti Richard Gardner'dir. Terapist, içinde kişilerarası sorunların çözümlendiği, çocuğun var olan problemini kapsayan, problemin çözüme kavuştuğu bir öyküyü çocuktan dinler. Çocuktan dinlenen öyküde çocuğun kullandığı metaforları saptar. Daha sonra terapist çocuğun anlattığı öykünün aynısını ya da benzerini anlatır. Bu anlatım sırasında çocuk tarafından anlatılan soruna daha sağlıklı, olgunlaşmış çözümler üretilir, çocuğun bunu anlaması ve hayatı ile ilişkilendirmesine yardımcı olunur (Pernicano, 2021). Gardner (1993), çocuklarla mecazi düzeyde iletişim kurmanın çocukların bilinçaltını etkileyeceğini, yeniden kurgulanan öykülerin anlatımında karşılaşılan sorunların metaforlar aracılığıyla açıklanabileceğini ve bu durumun bilinçaltına olumlu inanç ve değerler taşıyacağını belirtir. Bu yolla yürütülen bir terapi süreci ile birlikte çocukların daha sağlıklı bir düşünme yapısına sahip olabileceğini savunur. Fakat Gardner'ın bu tekniğine yönelik çeşitli eleştiriler yöneltilmiştir. Bunlardan en önemlisi çocuğun dil kapasitesinin yer aldığı eleştiridir. Sınırlı dil kapasitesine sahip olan bir çocuğun bu teknikten yararlanması zor görülmüştür (Liu, 2017).

Oyun terapisinde öykü anlatımını kullanan psikolog Pat Pernicano (2021), Gardner'in ortaya koyduğu tekniğin aksine öykülerin psikologlar tarafından hazırlanması gerektiğini ve öykü anlatma sürecinin bu yolla başlatılmasının yararlı olacağını ifade eder. Pernicano'nun (2021) tekniği yedi aşamadan oluşmaktadır. Danışanların bu yedi aşamada öykü seçimi, öykünün incelenmesi, öykünün çocuk için uygunluğunun denetlenmesi, öykünün çocuğa anlatılması veya okunması, çocuğun öyküdeki anlatılan ile kendi yaşamını ilişkilendirmesine olanak verilmesi, çocuğun öyküye ilişkin merakının hareketlendirilmesi ve sorular sormasının sağlanması, çocuğun öyküye ilişkin tepkisinin alınması sonrası oyun terapisine öyküde yer alan bir şemanın, temanın ya da durumun aktarılması ile öykü ve oyun terapisi ilişkilendirilir.

Freudcu çocuk psikoterapisti olan ve otistik alandaki çalışmaları ile tanınan Bruno Bettelheim de Gardner gibi öyküler yoluyla iletilen terapötik mesajların doğrudan bilinçaltını etkilediğini savunmuştur (Liu, 2017) ve Kırmızı Başlıklı Kız, Pamuk Prenses, Uyuyan Güzel, Kül Kedisi gibi bazı popüler peri masallarının psikanalitik yaklaşım ile terapötik değerlerini incelemiştir. Peri masallarının hayali unsurları içinde barındırıyor olmalarına rağmen masallardaki karakterlerin çocukların ayrılık kaygısı, ödipal çatışma ve kardeş rekabeti gibi bazı varoluşsal sorunları çözmelerine yardımcı olduğunu ortaya koymuştur. Peri masallarının içsel psikolojik deneyimlerle yakından ilişkisi olduğunu belirten Bettelheim, çocukların anlatılan masalları anlamaları halinde kahramanların benimsemiş olduğu başa çıkma

stratejilerinin çocuklar için yol açıcı olacağını ifade eder ve açılan bu yolla çocuğun kişisel kimliğinin, sosyal yeterliliğinin büyük ölçüde gelişeceğini vurgular (Bettelheim, 2010).

Yukarıda adı geçen terapistler dışında alanyazında başka terapistlerin de öyküleri terapötik amaçlar için kullandığı bilinmektedir. Çalışmanın amacı dışına çıkmamak için bu konudaki bilgiler tez çalışmasının amacına uygun olacak biçimde verilmek istenmiştir. Bu tez çalışmasında yer alan örneklemdeki öyküler, Milton Erickson'un öyküleri ve metaforları psikoterapiye dâhil ettiği hipnotik yaklaşımına dayandırılarak kaleme alınmıştır. Carlson ve Arthur (1999), N. Davis'in ortaya koyduğu bu öykülerin iç görü sağlaması amacıyla bilinçaltının iyileştirici kaynaklarını harekete geçirdiğini ifade eder.

2.4.2. Terapötik Öykünün İyileştirme Süreci

Öyküleri dinlemek bireyin kendiliğinden hipnotik bir trans durumuna geçmesine neden olabilir. Bu durumda öykü anlatımı amaçlı kullanıldığında iyileştirici bir araca dönüşebilir (Barker, 1985). Öykü anlatmanın ve dinlemenin insanın ruh sağlığı ile sinir sistemine iyi geldiği, öykülerin terapötik bir bağlamda kullanılması durumunda da okuyanı ve dinleyeni iyileştirme ve dönüştürme gücüne sahip olduğu bilinen bir gerçektir. Antik Çağ'dan günümüze birçok filozof öğretilerini, hayata ve sorunlara bakışlarını çeşitli öyküler üzerinden anlatmaya çalışmışlardır. Filozoflara benzer biçimde dini öğretiler de öyküler aracılığıyla insanlara anlatılmaya çalışılmıştır (Perrow, 2008). Felsefi ve dinsel öğretilerde kullanılan öyküler, metaforların yüklü olduğu bir anlatım yapısına sahip olmuşlardır. Görüldüğü gibi birçok alanda aktif olarak kullanılan öykü, psikoloji biliminin de gözünden kaçmamış, insanların çeşitli sorunlarla başa çıkabilmeleri, iyileşebilmeleri için tedavi süreçlerinde kullanılmaya başlanmıştır. Fakat bu süreç öykülerin terapötik özelliklerinin yeni keşfedildiği anlamına gelmemektedir. Çünkü tarihin geçmiş dönemlerinde ortaya konan öykülerin psikoloji biliminden bağımsız bir biçimde insanları iyileştirdiği bilinmektedir (Liu, 2017).

Terapötik süreçte öykü anlatımının birçok faydası vardır. Terapötik öykülerde etkileşim vardır, bu etkileşim dinleyende var olan direncin aşılmasına kapı aralar. Dinleyenin veya okuyanın motivasyonunu artırır, hayal gücünü devreye sokar ve olay ya da durumların olası sonuçlarına ilişkin tahminler yürütebilmesine olanak tanır (Fazio, 1992; Burns, 2012). Dinleyenin dil becerilerinin gelişmesine, yaşam koşullarını kolay kabul edebilmesine, anlatıcı ile kurduğu iletişimden hareketle iletişim becerilerinin gelişmesine imkân tanır (Yüksel, 2011). Terapötik içerikli öyküler ayrıca çeşitli psikolojik ya da fizyolojik rahatsızlıklar sırasında dinleyenin rahatlamasını ve utanç duygusunun azalmasını sağlar, umut etmesine olanak tanır, bakış açısını geliştirir, rahatsızlık veren duygu ve düşüncelerinin ağırlığını

hafifletir, dinleyene güçlü yönlerini fark ettirir. Öyküler, insanların deneyimlerini, duygularını ve bilişini özetlemektedir (Sayers, 1969; Akt. Liu, 2017). Okuyanların ya da dinleyenlerin hafızasını geliştirmelerinde, öğrenmelerini derinleştirmelerinde bir bilgi taşıyıcısı konumundadırlar. Fakat öyküler bir bilgi aktarma aracı olmaktan çıkıp aynı zamanda okuyanlarda ve dinleyenlerde duygu ve düşünce değişikliği yaratır. Sadece çocuklar için değil, uyarlandıklarında yetişkinler için de etkili ve faydalı bir araç olabilirler (Atta-Alla, 2012). Bu nedenle öykü dinlemek dinleyeni pasif dinleyici konumundan aktif dinleyici konumuna taşır. Kendi iç dünyasında yaşananlar bakış açısını, düşünme biçimini, hayal dünyasını etkileyebilir ve yeni fikirler ortaya çıkarmasına yardımcı olabilir. Çocuklar kendi hayat deneyimleri ile öykülerdeki anlatılanlar arasında bağ kurar, bu durum öğrenmenin verimliliğini artırır. Dinleyenlerde yarattığı etkinin yanında anlatan ile dinleyen arasında yenilikçi problem çözme stratejilerinin geliştirilmesine katkı sağlar, derin bir iletişimin oluşmasına yardım eder (Liu, 2017). Yüksel (2011), çeşitli yöntemlerle kullanılmaları durumunda öykülerin insanların ruhsal dengesizliklerinin düzeleceğini, olumlu davranış değişiklikleri ile birlikte iyileşme sürecinin başlangıcına yardımcı olacağını belirtir.

Kasırga felaketinin etkili olduğu bir bölgede kurtulanlarla yürütülen bir çalışmada Oz Büyücüsü adlı öykü doğal afetten kurtulanlara anlatılmıştır. Sonuç olarak öykünün etkili bir müdahale aracı olduğu, dinleyen bireylerin kendi iyileşme süreçlerini görmelerine ve iyileşmelerine yardım ettiği kanıtlanmıştır (Carmichael, 2000). Bu sonuçtan hareketle terapötik öyküleri sihirli bir hap olarak da görmemek gerekir, sorunu hemen çözmeyebilir fakat çözüme giden yolda terapistin, danışanın işini kolaylaştırır (Perrow, 2012). Öyküler, psikososyal problemlerde kullanılmalarının yanında tıbbi problemlerde de kullanılmaktadır (Dwairy, 2012). Yashinsky (2017), öykü anlatıma tekniğini tıbbi ortamlarda kullanmış ve bunama hastalarında, sevdiğinin adını unutmuş olan hastalarda zengin ve yaratıcı tepkilerin ortaya çıkmasına yol açmıştır. Ayrıca şiddetli depresyon tedavisi gören psikiyatri hastalarında keşfetme arzularının yeniden harekete geçtiğini saptamıştır.

Terapötik öyküler; anksiyete, çocuk istismar, ergen sorunları, boşanma, depresyon, aile ilişkileri, travma sonrası stres bozuklukları, travmatik anıların tedavisinde sıklıkla başvurulan bir yol olmuştur (Burns, 2007). Sorunlarla mücadele konusunda yardım alamayan/almayan çocuk, duygularında büyük karmaşalar yaşar ve bu sorunlarla mücadele edebilmek için içsel kaynaklardan yoksundur. Saldırganlık, zorbalık, kaygı, korku, hiperaktivite ve fobi gibi kontrol edilmesi güç davranış ve tutumlar sergileyebilir (Hutchinson, 2021). Çocuklar, sergiledikleri bu çeşitli fizyolojik ve psikolojik sorunlarla mücadele

edebilmek ve ortaya çıkan problemleri çözme becerilerini artırılabilmek amacıyla dışarıdan yardıma ihtiyaç duyarlar. Bunun için çeşitli kendi kendine yardım kitapları bulunmaktadır. Bu kitaplar çocuklardaki endişe, saldırganlık, kaygı, korku, kavga, yalnızlık, alay edilme gibi sorunlarla mücadele etmelerini sağlarken, nasıl mutlu, cesur ve kendine güvenen bireyler olacaklarına ilişkin konuları da anlatabilmektedir (Burns, 2020).

2.4.3. Çocuk Psikoterapisinde Öykü

Terapötik öykülerin hedef kitlesini genel itibarıyla çocuklar oluşturmaktadır. Yazılan terapötik öykülerin bu bilgiyi destekler nitelikte olduğu görülmektedir. Çocuk psikoterapisinde yakın zamana kadar öykü anlatımına ilişkin yeterli çalışmaların yapılmadığını belirten Chan (1993), öykülerin özellikle psikodinamik yaklaşımları benimsemiş çocuk psikoterapistleri tarafından benimsenmeye başlandığını ifade etmektedir. Chan (1993) ayrıca, çocukların öykülere olan özel ilgilerinin ebeveynler ve öğretmenler tarafından fark edildiğini fakat öykülerin çocukların iç dünyalarına ilişkin anlamlı birer bilgi kaynağı olmalarının, öğrenme ve terapötik iletişimde etkili bir araç olmalarının çocuk gelişimindeki öneminin tam olarak fark edilemediğini ve çocuk psikoterapisinde yeterince kullanılmadığını ifade etmektedir. Çocuk psikoterapisinde öyküler, farklı stratejiler altında terapötik amaçlar çerçevesinde kullanılmıştır. Öykülerin çocuğun dünyasına ilişkin unsurlar taşıması, yaşamından izler bulunması çocuğun kendini yalnız hissetmemesine yardımcı olmakta (Öner, 2007), mahcubiyet ve direnç göstermesinin de önüne geçmektedir. Terapist, öyküleri oluştururken çocuğa ait metaforları öyküde kullandığında çocuğun terapiye karşı oluşturduğu direnci de kırmış olacaktır (Burns, 2012). Çocuklar, kendi davranışlarının değiştirilmesi hakkında doğrudan talimat almayı sevmezler. Öyküler, çocukların davranış değişikliklerini gerçekleştirebilmede dolaylı bir araçtır ve güvenli bir ortam oluşturulduğunda çocuğun kendini savunmasız hissetmeden duyguları hakkında bilgi vermesine olanak tanır, diğer insanların da kendisine benzer deneyimlere sahip olduğunun farkına varır. Risk almadan risklerin sonuçlarını okuduğu ya da dinlediği öykülerden çıkarabilir (Hutchinson, 2021). Terapi sürecinde kullanılacak öykülerin çocukla birlikte hazırlanmış olması terapist tarafından anlatılacak olan öykünün terapötik gücünden daha fazla bir etkiye sahip olabilmektedir. Bunun nedeni çocuğun öyküyü yapılandırma sürecinde aktif olarak rol almasının ve probleme çözüm bulmaya çalışmasının etkisi vardır (Burns, 2020).

Terapötik öykülerde ele alınacak problem açık bir biçimde öyküye işlenmez. Bunun yerine metaforlar aracılığıyla öyküye işlenir. Süreç böyle yürütüldüğünde çocuk kendisinin değiştirilmeye çalışıldığını hissetmez ve bilincin direnç oluşturması engellenmiş olur.

Bilinçaltına iyileşmeye dönük telkin edici mesajlar iletilir. Zamanla çocukta iradesi dışında bir değişim, iyileşme meydana gelir. Bazen çocuğun kendisi öyküde anlatılanları kendi hayatıyla ilişkilendirip üzerine konuşma eğilimi gösterebilir, böyle bir durumda çocuk dinlenmeli ve konuşmasına izin verilmelidir. Çocuğa kendi anlam dünyasını kurmasına fırsat tanınmalıdır. Böylece dinlenildiğini fark eden çocuk, değerli olduğunu hissedecektir ve çocuğun travmatik yaralarının iyileşmesi hızlanacaktır (Burns, 2020). Çalışmalarını bu alanda yürüten, terapötik öykülerin çocuklarla terapi süreçlerinde kullanılmasına öncülük eden isimlere George W. Burns, Joyce Mills ve Nancy Davis isimleri örnek olarak verilebilir. Bassin, Wolfe ve Thier çalışmalarında kullanacakları öyküleri çocuğun hayal gücünden hareketle ortaya çıkarmışlardır. Gardner, çocuğun anlattığı öyküleri değiştirip yeniden yapılandırarak anlatmış; Brink, önceden belirlenmiş temalara sahip standart hayvan öykülerini kullanmış; Elkins ve Carter, bilim-kurgu içerikli öyküler oluşturmuş; Levine ise kişiselleştirilmiş peri masallarını çocuklarla terapi süreçlerinde kullanmıştır (Chan, 1993). Hutchinson (2021), çocuk terapisinde öyküleri, terapötik olan veya terapötik çalışmaya yol açabilecek yayınlanmış öyküler, terapist tarafından veya çocukla birlikte çocuğun yaşadığı bir problemle baş edebilmesi için yazılan öyküler ve grup terapisinde kullanılan öyküler olmak üzere üçe ayırır, çocukla birlikte hazırlanmış bir öykünün çocuk için en faydalı terapötik öykü olduğunu belirtir.

2.4.4. Terapötik Öykünün Çocuk Gelişimine Etkisi

Metafor ve öykü anlatımı, çocuğun iç dünyasına ulaşmak için sıklıkla kullanılır (Pernicano, 2021), içerisinde barındırdığı sorunlarla çocukların iyileşmelerine yardımcı olur ve edebî bir araç olmaktan çıkıp psikolojinin alt dallarına kaynaklık eder. Birçok yönden zengin kaynaklar olarak görülen öyküler, terapötik amaçlar için kullanılmaya uygundur. Öykülerdeki soyut durumlar çocuğun yaşamına aktarılırken somutlaştırılmalı, çocuğun var olan sorunu öyküdeki soruna paralel olacak biçimde yapılandırılmalıdır. Sonuç olarak çocuğun öyküdeki olay örgüsüne tepki vermesi sağlanır ve sorunları ile başa çıkma gücü artırılır. Açık bir müdahale olmadan çocuğun zihni öyküdeki metaforlar aracılığıyla olumlu bir dönüşüme maruz kalmış olacaktır (Chan, 1993). Metafor, İnsanın kendisine, öteki insanlara ve yaşamın içindeki olaylara, durumlara ilişkin içsel imgelerini yansıtan birer aynadır. Bu aynalar aracılığıyla kişiler yaratıcı hayal gücünün yardımıyla görüntünün ötesine geçer, iç görü kazanır, terapötik değişim için yeni kapılar aralar (Kopp, 2021), çocuğun iç dünyasında var olan duyguların, düşüncelerin ve davranışların değişmesine yardımcı olur (Pernicano, 2021). Çocuklarda bu değişimlerin sağlanabilmesi için metaforları kullanmak önemlidir (Linden, 2003). Değişimler bir anda meydana gelmez, bu nedenle metaforların etkilerinin de bir anda

ortaya çıkması beklenmemelidir. Bir döngü içerisinde metafor yaşamın içinden bağlantılar kuracak biçimde olaylarla ve durumlarla ilişkilendirilmelidir (Mills ve Crowley, 2022).

Terapötik öyküler, çocuğa sorumluluk bilincini aşılamalı, çocuğun ihtiyacı olan mesajları taşımalıdır. Pernicano (2021), yazdığı terapötik öykülerin genç danışanlarının sorunlarını daha hızlı fark etmelerine ve kabullenmelerine olanak sağladığını belirtir ve bir öykünün kahramanının sorunlarıyla ilgilenmenin çocuğun kendi sorunlarını görmesine, sorumluluğunun farkına varmasına yol açtığını ifade eder. Terapötik öykü, her çocuk için uygun olmayabilir. Çocuğun biyolojik yaşı ile zekâ yaşı farklılık gösterebilir. Soyut düşünme becerisi gelişmediğinden öyküde yer alacak olan metafor işlevini yerine getiremeyecektir. Terapötik öyküler, çocuğun yaşı, cinsiyeti, ilgi alanı göz önüne alınarak daha özel ve kapsayıcı, kişiselleştirilmiş metinler haline getirilebilir. Terapötik özellikleri aynı kalarak karakterin cinsiyeti, yaşı veya ilgi alanları dinleyiciye göre biçimlendirilebilir. Böyle bir durumda çocuğun öyküyü dinlerken öykü ile kendisini özdeşleştirmesi kolay hale gelecek ve diliyle, düşüncesiyle, duygusuyla terapistin iletişim kurmasına kapı aralayacaktır (Friedberg ve Wilt, 2010; Burns, 2020; Pernicano, 2021). Bu uyumlu hale getirme işlemi, metaforların ve öykülerin psikoterapi süreçlerinde sıklıkla kullanılmalarını olanaklı hale getirmektedir (Barker, 1985). Terapötik öyküler, çocukların duyusal deneyimler kazanmalarını hedefler ve duygularını uyandırır, var olan olay ya da durumların altında yatan nedenlerin merak duygusuyla ortaya çıkarılması için yapılandırılır (Burns, 2020). Merak duygusu sonucu ortaya çıkan duyusal tepki, çocuğun duyuları aracılığıyla farkındalığını artırmaktadır (Lalak, 2003). Seligman (2002) ve Valliant'a göre (2002) terapötik öykü, çocuklara olumlu ilişkiler kurma becerilerini öğretir, bu öğrenme duygusal ve psikolojik açıdan önemlidir. Duygusal ve psikolojik açıdan meydana gelecek değişimler çocuğun bağışıklık sistemini geliştirir ve kanser riskini azaltır (Akt. Burns, 2020).

Çocukları oyun terapisiyle iyileştirmeyi amaçlayan terapistler tarafından da terapötik öyküler sıklıkla kullanılmaktadır. Pernicano'ya göre (2021), oyunlarda kullanılan terapötik öyküler, içindeki karakterler aracılığıyla çocuğa bir rol model yaratmaktadır, değerlerin öğretimi, becerilerin geliştirilmesi, bilinçli ya da bilinçsiz davranış değişikliği yaratması açısından önemlilerdir. Carlson ve Arthur (1999), öykülerin çocuğun kendini kabul etmesine, duygularını ifade edebilmesine ve terapötik bir ilişkiyi geliştirebilmesine olanak sağladığını belirtirler ve öyküleri çocuğun gelişimine etkisi olan önemli araçlar olarak görmektedirler. Danışanlarının öykülerini yazarak psikoterapistlerin kullanımına sunan Pernicano (2021), kendi yazdığı öykülerin meslektaşları tarafından gelişimsel olarak geride kalmış yetişkin ve

ergenlerin tedavisinde de kullanılabileceğini belirtmiştir. Ayrıca öğrenme güçlüğü olan çocukların okuma ve tartışma becerilerinin gelişmesine, bu konuda cesaretlendirilmelerine olanak sağladığını, okullardaki özel eğitim sınıflarında okuyan çocukların öz benlik algılarının ve saygılarının geliştirilmesinde kullanıldığını ifade etmiştir. Terapist tarafından oluşturulup danışana iletilen bir öykü, danışanın dünyasında bir dönüşüme uğrar ve danışan tarafından yorumlanır (Gordon, 1978). Öyküde yer alan kahramanın içsel ve dışsal kaynağının çocuğun kullandığı kaynaklarla aynı paralellikte olması önemlidir. Öyküde kahramanın elde edeceği başarı abartılmamalıdır, kahraman başarısızlıkla mücadele ettirilip başarılı sonuca götürülmeli, sonuç gerçeklikten uzak olmamalıdır (Cook vd., 2004).

2.4.5. Terapötik Süreçte Etkili Öykü Anlatımı

İnsanlar, öyküler aracılığıyla öfkelerini, başarılarını, üzüntülerini, mutluluklarını hep anlatma eğilimindedir ve anlatır. Bu anlatımlarda dinleyici konumundaki birey kendi yaşamına ilişkin izleri bulur, her ne kadar hayal ürünleriyle anlatım gerçekleştirilmiş olsa da kişiyi gerçekliğin bir parçası haline getirir. Etkili öykü anlatma becerisinin diğer beceriler gibi zamanla kazanıldığını ifade eden Burns (2020), etkili öykü anlatmayı üç değişken üzerine temellendirmektedir: anlatıcı, dinleyici ve iletişim süreci. Bu değişkenler öykünün etki düzeyini biçimlendirmektedir. Anlatıcı tarafından eğlenceden uzak, keyif alınmadan gerçekleştirilen bir anlatım, dinleyici ile bir iletişim sürecinin başlamasını engeller. Öyküler esnek yapılara sahiptir, bu nedenle öykü unsurları anlatım esnasında değişikliğe uğrayabilir. Bu değişiklikler belirlenirken öykünün anlatılacağı kişi ya da kişilerin yaşı, cinsiyeti, kültürü ve ilgi alanı değişikliklerin yapılabilmesi için önemlidir. Yapılan bu değişiklikler öykünün etki düzeyini değiştirebilir. Terapötik amaçlar için yazılmış ya da uyarlanmış öykülerde etkiyi artırmanın çeşitli yolları vardır. Öyküye eklenecek her türlü detay, betimleyici ifade, ışık, renk, biçim gibi duyuları harekete geçirecek unsur öykünün içyapısı ile birlikte dinleyicideki etkisini artıracaktır. Anlatıcının ses tonu, terapötik değişimi sağlamak ve mesajı iletmek için önemli bir araçtır, dinleyici-anlatıcı iletişimini etkiler. Burns (2020), öyküye eklenecek her türlü detayın anlatıcı ile dinleyici arasındaki iletişimi güçlendireceğini ve daha sağlıklı bir ilişkinin kurulmasına olanak tanıyacağını ifade etmektedir.

Metaforlar aracılığı ile terapilerini yürüten Milton Erickson, terapi sürecinde gözlemin önemine değinir ve öykü anlatımı esnasında çocuğun davranışlarının gözlemlenerek nelerin ilgi alanına girdiğini, dikkatinin dağılmaya başladığı zamanların hangi zamanlar olduğunu ve dağılan dikkatin nasıl geri toplanabildiğini gözlemlemelerinin faydalı olacağını belirtir. Çocuğun anlayacağı bir biçime dönüştürülen terapötik öykü, anlatıcı için de uygun olmalıdır,

anlatıcının özümsediği bir öykü çocuğun kavrama ve keyif alma düzeyini etkiler (Burns, 2020).

Öykü anlatımı, birçok kültürde eğitim amaçlı olarak da kendine yer bulmuştur. Günümüzde çocukların bilişsel ve duyuşsal kaynaklarını beslemek, öğrenmelerini kolay hâle getirmek amacıyla da kullanılmaktadır (Denny, 2010; Liu, 2017). Öykü anlatma; çocuğa alternatif bakış açıları sunar, olasılıkları aşılar, anlam kazandırır (Russo vd., 2006; Pernicano, 2021). Çocuklar, kendi duygu ve düşünceleri üzerinde kontrol sahibi olabilecekleri özelliklere ve becerilere ihtiyaç duyarlar. Bu özellik ve beceriler, çocukların kendilerini düşünen ve hisseden bir insan olarak keşfetmelerini sağlar. Düşünme yetisi gelişen çocuk, zeki, duygusal ve sosyal bir çocuktur (Fisher, 2022). Terapötik öykülerde yer alan metafor, çocuğun zihninde net olmayan duygu ve düşüncelerin netleşmesi ve somutlaştırılmasında kullanılan önemli bir araçtır. Bu nedenle terapötik öykülerin metaforlar aracılığıyla çocukların duyuşsal ve düşünsel olarak gelişimlerini sağladığı düşünülmektedir. Bir amaç için yazılan veya yazılacak olan terapötik öyküler, çocuğun beynindeki bilgi işlem kapasitesini ve kalbindeki çeşitli duyguları etkileyebilir. Temel dil becerilerinden olan anlatma becerileri, insanın duygu ve düşüncelerini dışa vurabilmesine imkân tanırken, anlama becerileri de var olan duygu ve düşüncelerinde değişime neden olabilir, zihinsel dönüşümün başlaması ve gerçekleşmesi için bir yol açabilir. Açılan bu yolda ruhta meydana gelebilecek değişimler kaçınılmaz olacaktır.

2.5. Terapötik Öykü ile Düşünme Becerileri Arasındaki İlişki

Terapötik öykülerin bireyin birçok becerisini olumlu yönde etkilediği bilinen bir gerçektir. Düşünme becerileri de terapötik öykülerin iyileştirici özelliklerinden olumlu yönde etkilenmektedir. Düşünme, içinde bulunulan durumun anlaşılabilmesi için yapılan, belirli bir amaca hizmet eden, aktif, organize zihinsel bir süreçtir (Kazancı, 1989; Cüceloğlu, 1997). Düşünmenin ürünü olan her türlü görüş düşünceyi ifade eder. Dil ise iletişimin bir aracı olmakla birlikte, birçok farklı amaca hizmet eden, çok boyutlu, etkileşime açık bir yapıya sahiptir. Dildeki bu etkileşimli olma özelliği düşünce ile arasında bir ilişkinin başlamasını sağlar (Kıran ve Kıran, 2018). Dilde meydana gelen gelişmeler düşünce dünyasında çeşitli gelişmelerin yaşanmasına neden olur ve düşüncelerin somutlaştırılmasında dilin rolü yadsınamaz. Düşüncelerin üretilmesi ve üretilen düşüncelerin dışavurumunun bir kaynak aracılığıyla aktarımı dilin farklı becerileri ile gerçekleşir. Kavramlarla düşünen insan, düşündüklerini sözcükler aracılığıyla dile getirir. Bu nedenle dil ile düşünce birbirinde ayrı düşünülemez (Kaya, 2022). Düşünce, bireyin karşılaştığı sorunların çözümünde, olay, olgu ve durumların anlamlandırılmasında ve ilişkilendirilmesinde kullanılır (Başerer, 2021).

Düşünme eylemi, sürece dayalı olmakla birlikte sonucun da önemli olduğu, öğretilebilir ve geliştirilebilir bir beceridir. Bu nedenle sağlıklı, etkili ve verimli bir düşünme sürecinin gerçekleştirilebilmesi için yöntem ve tekniklerin çeşitliliği önemlidir (Kaya, 2022). Bilim, edebiyat, sanat, spor gibi alanlarda meydana gelen değişmelerin eğitim-öğretim ortamlarına yansımaları son yıllarda çok hızlı bir gelişme göstermiştir. Bu gelişmeler, öğrencilerin zihinsel aktivitelerini doğrudan ya da dolaylı olarak etkilemektedir. Bu etkilenme süreci eğitim yaklaşımlarını öğrencilerin dil ve düşünme becerilerini üst düzeyde geliştirme çalışmalarına sürüklemiştir. Bilginin zihinde daha iyi yapılandırılması, problem çözme, kavramlaştırma, öğrenmeyi öğrenme, yaratıcı, eleştirel ve yansıtıcı düşünebilme becerileri zihnin kalbi olarak nitelendirilen sorgulama ve düşünme ile mümkündür. Sorgulama, yeni bilgilerin üretilmesi, sorunların çözülmesi, zihinsel bağımsızlığın gerçekleşebilmesi ve geleceğe yön verilebilmesi için bir zorunlu süreçtir. Süreç içerisinde çocuğun bağımsız kararlar verebilmesi, sorumluluğuna ilişkin farklı bakış açılarına sahip olması, sosyal baskılara karşı tarafsız davranabilmesi için çocuğun düşünme becerilerini geliştirmesi beklenir. Düşünme becerisi, bireyin demokratik yaşama katılımı, sosyal yaşama uyumu ve psikolojik gelişimi açısından önemli bir yapı taşıdır (Güneş, 2012).

İnsanlar okudukları, dinledikleri ve izledikleri üzerine düşünme eğilimindedirler. Dil, düşünme eylemini gerçekleştirirken mevcut düşünceyi genişletebilir, dönüştürebilir. Dil ile düşünce birbirini etkilediği için birinin gelişimi bir diğerinin gelişimi anlamına gelmektedir. İnsan, düşüncelerine kavramlar aracılığıyla anlam kazandırmaktadır. Dinleme esnasında anlatıcı; dinleyenin düşünebilmesi, fikir üretmesi ve kullandığı ifadelerin dinleyicinin zihninde somutlaştırılabilmesi için metaforik sözcükleri bir araç olarak kullanır (Yıldırım, 2019).

Her insan belirli bir düşünme kapasitesiyle dünyaya gelir ve deneyimler bu kapasitenin kullanımı konusunda insana yardımcı olur. Bazı deneyimlerin anlatılması, çözüm yollarının aranması çok kolay olmamaktadır. Bunun için yeni yollara ihtiyaç duyulmaktadır (Fisher, 2022). Terapötik öyküler, temel dil becerilerinin birer yansıması olarak yazın hayatında kendine yer bulmaktadır. Bu öykü türü, çocuğun yaşadığı her türlü travmatik olayı içeriğinde kurgular ve bu kurguyu metaforlarla destekler. Öykü ve içeriğindeki metafor aynı zamanda çocuğun deneyimler yaşamasını sağlar, bu deneyimler çocuğa özdeşimler kurdurur ve çocuğun kendi sorunlarını çözmesine ilişkin becerilerini geliştirir. Çocuklara beceri, güven ve yeterlik konularında destek olmanın yollarından biri çocuğa deneyimler yaşatmaktır. Birçok deneyimin yaşatılması mümkün olmadığından devreye metaforlarla yüklü terapötik

öyküler girer. Bu, çocuklar için büyük bir fırsattır (Burns, 2012, 2020). Çocuklar, bu öyküleri dinleyerek kendi kimliklerini bulur ve çevrelerinde yaşanılanları anlamlandırırken düşünme becerilerini de geliştirir (Gersie ve King, 1989; McAdams, 1993; Akt. Liu, 2017).

Her ne kadar terapi süreçlerinde kullanıldığı bilinse de terapötik öykülerin öğretmenler tarafından eğitim-öğretim ortamlarında da kullanılabileceği düşünülmektedir. Terapötik öykü, iyileştirme amacıyla kurgulanır ve sanatsal bir kaygı taşımaz. İçeriğinde dinleyenin veya okuyanın kendine ve yaşamına ilişkin ipuçları bulacağı, sorunlarıyla ilişki kurmasını sağlayan metinlerdir. Dil becerileri ile düşünme becerilerinin ilişkilendirilerek ders ortamlarına aktarılması ve öğretim programlarında bu becerilere yer verilmesi yapılandırmacı eğitim anlayışında var olan bir durumdur. 2005 yılından sonra hazırlanan Türkçe öğretim programında da bu durum açık bir biçimde ortaya konmuştur. Türkçe öğretim programlarında yer alan ve temel dil becerilerinden olan okuma ve dinleme becerilerine yönelik kazanımlarda çocuğun okuduklarını ve dinlediklerini kendi yaşamıyla ilişkilendirmesi beklenir. Böylece yorumlama, algılama, kavrama gibi zihinsel süreçlerin ortaya çıkması sağlanır (Karadüz, 2010). 21. yüzyıl becerileri de çocuğun bilgiyi ezberlemesini değil, var olan bilgiyi günlük yaşamında etkin bir biçimde kullanmasını, farklı düşünmesini, problemlerle başa çıkabilmesini, sosyal yaşamında iş birliği ve iletişim becerilerini geliştirmesini, kendini doğru bir biçimde yönetebilmesini hedefler (Kayhan vd., 2019).

Düşünmeyi zihnin sınırsız bir becerisi olarak tanımlayan Güneş (2012), zihnin yaptığı işlemlere göre düşünmeyi eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme, analitik düşünme, tümden gelim düşünme, tüme varım düşünme, sistemli düşünme, yansıtıcı düşünme, analojik düşünme gibi türlere ayırır ve bu türlerin de kendilerine özgü süreç ve tekniklerinin olduğunu belirtir. İfade edilen becerilerden birçoğunun terapötik öykülerde yer aldığı düşünülmektedir. Özellikle yansıtıcı ve analojik düşünme becerilerine metaforlar aracılığıyla daha çok başvurulduğu söylenebilir. Öyküde anlatılan olay ya da durumu kendi yaşamı ile ilişkilendirebilmesine, çeşitli benzerlikleri saptamasına, bilinenden hareketle bilinmeyeni ya da anlaşılmaz olanı ortaya çıkarabilmesine ve öğrenilenlerin yeni durumlara uyarlanabilmesine imkân tanıması bu düşünme becerilerinin daha fazla ilişkilendirilebileceğini düşündürmektedir. Anlatılanların çocuk tarafından sorgulanması, yorumlanması, analiz edilmesi, sentezlenmesi hem dil becerilerinin hem de düşünme becerilerinin desteklenmesini ve gelişmesini sağlayacaktır (Karadüz, 2010).

2.6. Terapötik Öykü ile Duyuşsal Özellikler Arasındaki İlişki

Terapötik öykülerin bireyin duyuşsal özelliklerini olumlu yönde etkilediği düşünülmektedir. Bu nedenle terapötik öykü ile duşuşsal özellikler arasındaki ilişkinin ortaya konması önemlidir. Duyuş, bireyin duygusal durumunun yönünü pozitif ya da negatif olmasına bakmaksızın açıklamaya çalışan kavram olarak bilinir (Broekens vd., 2007). Sadece duyguları, duygu durumlarını, duygu dönemlerini kapsamaz. Pozitif veya negatif yönü içerisinde bireyin acılarını, hazlarını, hoşnutsuzluklarını, güdülenmesini, kaygılarını, benliğini de içerir ve bunlar yaşam boyu gerçekleştirilen deneyimler sonucunda ortaya çıkar (Sönmez, 2020). Duyuş; kişisel gelişim, kendini kabullenme ve başkalarına kabul ettirme kavramlarıyla da yakından ilişkilidir (Yurdagül, 2005). Günümüzde öğrenmelerin duyuşsal boyutu giderek önem kazanmaktadır (Lehman, 2006) fakat Tuncel (2008), bazı eğitim programlarında duyuşsal özelliklerin açıkça ve yeterince yer almadığını, bu eksikliğin örtük programlarla giderilebileceğini ifade eder. Öğrenmenin edimsel sonuçlarıyla ilgilenen davranışçı yaklaşımların ortaya koyduğu kabullerin öğrenmenin doğasını yeterince açıklayamadığı ve bu nedenle ihmal edilen içsel özelliklere yönelme durumunun ortaya çıktığı bilinen bir gerçektir. Bu bilinen gerçeği gören bazı bilişsel yaklaşımlar, içsel süreçlerle ilgilenmiştir fakat her şeyi biliş kavramına bağlamışlardır. Yeni yaklaşımlar ise iç ve dış faktörleri göz önünde bulundurarak biliş üzerinde duyguların yoğun etkisinin olduğunu savunmuşlardır (Zajonc, 2006; Özden, 2020). Bireyin okuduğunu anlamasını ve dili kullanma gücünü de kapsayan bilişsel beceriler, belli bir öğrenme sürecinin ön koşulunu oluşturur. Duyuşsal özellikler ise bireyin ilgi, tutum ve benlik kavramını, özgüvenli olmasını, farklı fikirlere karşı hoşgörülü olmasını, çevreye karşı duyarlılığını vb. içine alan duygu ve eğilimleri kapsar (Mat-İskender, 2007; Senemoğlu, 2020). Günümüz dünyasında bireyin bilişsel, duyuşsal ve fizyolojik bir bütün olarak ele alınması görüşü önemli bir görüştür. Bu bütünün her bir parçası kendi içinde önemli olsa da bireyin gelişimi için bu parçaların birbiri ile ilişkili olduğu, birbirinden bağımsız gelişemeyeceği ve ele alınamayacağı unutulmamalıdır. Bilişte meydana gelen bir değişim duyuşsal özellikleri etkilerken, duyuşsal özelliklerde ortaya çıkacak bir değişim de bilişi etkileyecektir. Duyuşsal özellikler, bilişsel ve psikomotor becerilerin öğrenilmesinde önemli bir yere sahiptir ve bu durum öğrenmeleri kolaylaştırır.

Eğitim ortamlarında gerçekleştirilen öğrenme ve öğretme etkinlikleri, çocuğun bilişsel, duyuşsal ve psikomotor becerilerini geliştirirken aynı zamanda öğrenmesini kolaylaştırmaktadır. Duyuşsal özelliklerde meydana gelecek olumlu gelişmeler hem okul ve sınıf iklimini hem de öğrencilerin birbirleriyle etkileşimini, okul ve sınıf kültürünün gelişmesini, davranışların sorumluluğunun alınmasını, sosyal iklimi pozitif yönde

etkilemektedir. Bütün bunlar çocuğun öğrenmeye aktif bir biçimde katılmasını sağlayacaktır (Sapancı, 2005). Gagne, Taba, Bloom ve arkadaşları, Krathwohl ve arkadaşları gibi araştırmacılar, çocukların öğrenmelerine ilişkin duyuşsal özellikleri de içinde barındıran çeşitli modeller ortaya koymuşlardır. Bloom ve arkadaşlarının modeli ölçmeye ağırlık vermesi nedeniyle daha çok yaygınlaşan bir model olarak bilinir (Bacanlı, 2005). Bu modelde duyuşsal özelliklerin harekete geçirilmesinde ve istendik sonuçların ortaya çıkarılabilmesinde içselleştirme ve değer kavramları öne çıkar (Bolin vd., 2005). İçselleştirme kavramı, özdeşim ile aynı anlama gelmektedir. Bakırcıoğlu (2012), özdeşim kavramını dıştaki bir kişinin, bir nesnenin özelliklerini benimsemek; onun gibi duymak, düşünmek, davranmak ve onun gibi olmak isteğiyle gerçekleştirilen bir savunma mekanizması olarak tanımlar. Birey bir değeri içselleştirdiği takdirde duyuşunda, düşünüşünde ve davranışlarında değişmelerden söz edilebilir (Akbaş, 2004). İyi bir terapötik öykü, iyileştirici metaforlarla yapılandırıldığında dinleyenin karakterle özdeşim kurmasına ve sorununun üstesinden gelebilmesine (Perrow, 2012), yaratıcılık sürecini başlatmasına ve hayal gücünün harekete geçirebilmesine imkân tanır (Öner, 2007; Pernicano, 2021).

Bloom, yaptığı çalışmada bireyin öğrenme kapasitesini bilişsel, duyuşsal ve psikomotor olmak üzere üç başlıkta incelemiştir (Biber, 2012). Bloom'un tam öğrenme modelinde sıraladığı duyuşsal özelliklere Bandura öz yeterlik kavramını dâhil etmiştir (Reigeluth, 1983, Akt. Ülkü-Kan, 2012). Bireyin kendini yetkin görmesi olarak da ifade edilen öz yeterlik kavramı, bireyin bir işi başarıyla sonuçlandırabileceğine ilişkin inancını taşır. Bireyin iç dünyası bu inancı etkileyebileceği gibi bireye ilişkin dışarıdan gelen değerlendirme ve yorumlar bu inancı olumlu ya da olumsuz bir biçimde pekiştirir (Kuzgun, 2004). Krathwohl ve arkadaşları ise duyuşsal özelliklerin kazandırılması konusunda beş aşamalı bir yol önermektedir ve duyuşsal özellikleri ilgiler, tutumlar, değerler ve takdirler başlıkları altında sınıflandırmaktadır. Bu sınıflandırmadan hareketle duyuşsal özelliklere sevgi, korku, beğenme, takdir etme, hayranlık duyma, değer verme gibi duygusal yönler baskın olarak etki eder (Çelik, 2006).

Duyuşsal özellikler, insanın sahip olduğu bütün duyguları, duyguların biçimlendirdiği tutumları, değerleri, ilgileri, kişiliği, karakteri, motivasyonu ve kaygıyı içerisinde barındırır (Malmivuori, 2001). Birey dünyaya gelirken belli bir konuya, kişiye, nesneye ya da olaya karşı herhangi bir tutumla doğmaz. Tutumlar, sonradan edinilir. Aile, okul, kitle iletişim araçları, dini gruplar, doğrudan ya da dolaylı deneyimler aracılığıyla tutum ortaya çıkar, değişir, gelişir ya da ortadan kalkar (Balaban-Salı, 2006). Bireyin hiçbir baskı altında kalmadan, kendi iradesi

ve isteğiyle enerjisini belli bir noktada toplayarak bundan zevk alması ise ilgi olarak tanımlanır (Kuzgun, 2004). Bireyi harekete geçiren güç ya da durum (Kılıç, 2004) olarak tanımlanan motivasyon ise, herhangi bir şeye kendini verme, zaman ayırma ve hoşlanma gibi duyguları içinde barındıran karmaşık yapılı bir kavramdır (Ün-Açıkgöz, 2003). Bilişsel süreçlerin başarıya ulaşması için motivasyon kavramının bireyin öğrenmesindeki önemi göz ardı edilmemelidir. Motivasyon, bilişte meydana gelen öğrenmeleri etkiler. Davranışların başlamasını ve sürdürülebilmesini etkilemesi açısından önemlidir (Altun ve Yazıcı, 2010). Bireyde ortaya çıkacak beklenti, değer ve duyuşsal tepkiler motivasyonla ilgilidir (Gürşimşek, 2002). Herhangi bir tehlikenin gelmesinden duyulan korku sonucu ortaya çıkan kaygı da (Turgut, 1990), yaşamı sürdürme ve dışarıya karşı kendini koruma isteğiyle birlikte (Sargın, 2003), desteğin çekilmesi, iç çelişki, üzüntü, başarısızlık duygusu, acizlik, sonucu bilememe, belirsizlik, yargılanma hissi gibi durumlarda ortaya çıkabilir. Kaygı korku değildir, korku sonucu ortaya çıkan duruma kaygı denebilir. Birbiri ile ilişkilidir fakat iki kavramın farklılıkları unutulmamalıdır. Korkunun kaynağı genellikle bellidir fakat kaygının kaynağına ilişkin bir belirsizlik söz konusudur. Korku kısa sürelidir, kaygı ise uzun sürmektedir ve korkunun yarattığı şiddet kaygıdan daha fazladır (Cüceloğlu, 2006). Kaygının insan yaşamını olumsuz etkilediği bilinse de bu durumun nedeni kaygının düzeyidir. Aşırı kaygı da kaygısızlık da istenen bir durum değildir. Yoğun yaşanılan kaygı, bireyi amacından uzaklaştırır, enerjisini düşürür. Belirli düzeyde tutulan kaygı ise tehlikeden korunmayı, başarılı olmayı, hayata tutunmayı ve hayattan zevk almayı sağlar (Sargın, 2003; Cüceloğlu, 2006). Öğrenmeleri, sağlıklı bir benlik yapısı ve ahlâk gelişimiyle ilişkilendirmek mümkündür (Özden, 2020). Çocuğun benlik gelişimini ve benlik saygısını da etkileyen duyuşsal özellikler çocuğa kazandırılırken yapılacak bir hata, çocukta kendine ilişkin yanlış bir algı yaratabilir ve bu durum çocuğun kendini olağandan daha yüce veya daha alçak görmesine yol açabilir. Bu durum psikolojik bir vaka olan narsisizme kadar gidebilir. Çocuğu bu gibi durumlardan uzak tutarak, çocuğa değerli bir varlık olduğu ve olduğu gibi kabul edildiği hissettirilmelidir. Kendi davranışlarında sorumluluk almasını, cesaretin ve özgüvenin iyi bir şey olduğunu fakat bunların aşırısının yaratacağı olumsuzlukların etkilerini de hissettirecek çeşitli deneyimler yaşatmak çocuğa iyi gelecektir (Bluestein, 2000; Akt. Ülkü-Kan, 2012). Bu deneyimler için terapötik öyküler bir araç olarak kullanılabilir.

Çocukların düşünmeyi öğrenmesi, duyuşsal gelişimlerinin zayıflayabileceği anlamına gelmemektedir. Düşünen, soran, sorgulayan çocuklar hissiz birer robota dönüştürülmemelidir. Düşünme becerisi geliştirilirken duyuşsal özelliklerin de çocuğun ihtiyacına göre göz önünde bulundurulması gerekir. Düşünme ile duyuşsal özellikler birbirini besler, akıl ile duygu

arasındaki bağ, öğrenmenin gelişimi için başlıca motivasyonu sağlamaktadır (Fisher, 2022). Bireyin davranışı, içinde bilişi ve duyuşu barındırır. Zihin, duygu ve beden birbirinden ayrı düşünülemez ve duygular duyuşu, düşünceyi etkileme gücüne sahiptir (Bacanlı, 2005). Bilişsel alanda bilgi elde edilir ve elde edilen bilgi zihinsel işlemler aracılığıyla kullanılır. Fakat duyuşsal alanda bilişle elde edilen bilgi tutum, değer, inanç gibi özellikler aracılığıyla hayatla ilişkilendirilir ve hayata yansıtılır. Duyuşsal özellikler, duyguları içerir. Duyguların öğrenilmesi, ortaya çıkması ve ifadesi, bilinçli veya bilinçsiz olarak yaşanması, davranışları etkilemesi gibi konular duyuşsal özellikler kapsamında ele alınır (Balaban-Salı, 2006). Duyuşsal özellikleri beslenen bireyin kendi kendini denetlemesi, iyi vatandaş olması, verimli, fedakâr bir toplumsal varlık olması sağlanır. Bu durum toplumun devamlılığı ve çeşitli bireysel ya da toplumsal çözülmelerin engellenmesi anlamına da gelmektedir (Kara, 2004). Öğretim süreçleri, bilgi aktarımını değil, bilgiyi merak ve hayal ettirme, öz denetim kazandırma gibi ögeleri ön plana çıkarmaya çalışmaktadır (Şahin, 2004). Bunun için öğretim süreçleri sadece bilişsel süreçlere dayandırılmamalıdır. Bireyin var olan özelliklerini kullanmasını sağlayacak bir süreci içermelidir. Düşünen, öğrenen, hisseden çocuklar yetiştirilmek isteniyorsa biliş, duyuş ve psikomotor alanları birlikte ele alınmalı ve geliştirilmelidir (Yılmaz, 2021).

Yapılandırmacı yaklaşımlara dayandırılarak yapılan çalışmalarda kavramsal değişim süreci ve kavram öğretimi üzerinde durulduğu bilinmektedir. Kavramsal değişim, sonraki öğrenmelerin organize edilmesinde etkili olan temel kavramların değiştirilmesi ve düzenlenmesi olarak ifade edilebilir (Hynd vd., 1997). Kavramsal değişim süreci ile kavram öğretiminde, bilgilerin kalıcılığının artırılmasında duyuşsal özelliklerin etkisi yadsınamaz. Bu noktada çocuğun geçmiş deneyimi, ön bilgisi, tutumu ve ilgisi bu etkinin düzeyini belirler (Özgen ve Pesen, 2008). Bu konuda pek çok öğretim yöntem ve tekniği geliştirilmiştir. Model oluşturacak ve analoji kurduracak çeşitli metinler bu yöntem ve tekniklerde kullanılabilmektedir. Terapötik öyküler de çocuğa model oluşturma, deneyimleme, soyut kavramları somutlaştırma, ön bilgileri harekete geçirebilme imkânını metaforlarla gerçekleştirebilmektedir.

Bireyin hislerindeki ilerlemeyi kapsayan duyuşsal gelişim süreci, öğrenmeye güdülenmeyi, çalışmalarda sürekliliği ve öğrenme sorumluluğunu etkiler (Tuncel, 2008). Terapötik öykü, çocukta kendi iradesi ve isteğiyle zevkler uyandırır, yeni zevkler oluşturur, çocuğu biçimlendirir ve duyuşsal yönden çocuğu etkileyebilir. Terapötik öykünün çocuğun

bilişsel ve duyuşsal boyutlarını etkilediği varsayıldığında terapötik öykü ile duyuşsal özellikler arasındaki ilişkinin irdelenmesi gereği ortaya çıkmıştır.

2.7. Göstergebilim

Anlamın en küçük birimini oluşturan unsurların her biri için gösterge kavramı kullanılır. Rifat (2013, s. 97) göstergeyi, "*Kendi dışında bir şeyi temsil eden ve temsil ettiği şeyin yerini tutabilecek nitelikte olan her çeşit biçim, nesne, olgu, vb."* olarak tanımlarken Vardar (2007. s. 106) ise "*Genel olarak bir başka şeyin yerini alabilecek nitelikte olduğundan kendi dışında bir şey gösteren her türlü nesne, varlık ya da olgu; özel olarak, dilsel bir gösterenle bir gösterilenin birleşmesinden doğan birim.*" biçiminde tanımlamaktadır. Dil açısından değerlendirildiğinde ise gösterge, kavram ya da nesnenin ortamda bulunmasına gerek olmadan zihinsel bir işlem yapılabilmesine olanak tanır. Zihindeki kavramla, o kavramı çağrıştıran nesneden oluşan göstergeleri inceleyen bilim dalına da göstergebilim denir. Göstergebilim, anlamı ele alır ve anlam kapsamına giren her türlü somut ya da soyut unsuru inceler. İncelemesini yalnızca göstergeler üzerinden yürütmeyen bu bilim dalı, göstergeler arasındaki anlam oluşumunu, anlamın üretiliş biçimini, yeniden yapılanışını da inceler. Göstergebilim kavramı, Batı dillerinde birbirinden farklı anlamlara gelecek biçimde semiotics ve semiology sözcükleriyle ifade edilmektedir. Ancak, bu iki kavram Türkçede aynı anlama gelecek biçimde göstergebilim kavramının tanımı olarak kullanılmaktadır. Bu kullanım bir sorun olarak görülmektedir (Rifat, 2008).

Umberto Eco ve Levi Strauss, göstergebilimin dilbilim ve edebiyat alanları dışında toplumsal davranış kalıpları, hukuk, moda, şehir planlaması, mimarlık, sağlık, sinema, reklamcılık, mitoloji gibi alanların da araştırma konusu olabileceğini göstermiştir. Günümüzde göstergebilim disiplinler arası bir yaklaşımı esas almaktadır ve birçok farklı disiplinde kendine yeni alanlar açmaya devam etmektedir (Erkman, 1987).

2.7.1. Göstergebilimin Tarihsel Gelişimi

Tarihsel süreç içerisinde J. Locke, J. H. Lambert gibi birçok felsefecinin de ilgisini çeken gösterge kavramı, çağlar boyunca üzerinde tartışılan, birbiriyle örtüşmeyen pek çok görüşün ortaya atılmasına neden olan bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu tartışmalar İlk Çağ'da yaşamış olan Stoacılara kadar götürülebilmektedir. Göstergebilimi bilimsel bir olgu olarak ele alan çağdaş araştırmacılar, çalışmalarının dayanağını F. de Saussure ve Charles Sanders Peirce tarafından ortaya konan görüşlere dayandırmaktadır. Bu iki isim çağdaş anlamda genel göstergebilimin öncüsüdür. Her iki kuramcı aynı dönemlerde yaşamıştır,

anlamı yapısal özelliklerde aramışlardır fakat göstergebilimle ilgili görüşleri farklıdır. Saussure, göstergelerin kendi aralarında kurdukları ilişkiye göre anlamın biçimlendiğini savunmuştur ve sözcüklerin (göstergelerin) diğer sözcüklerle olan ilişkisine odaklanmıştır. Peirce ise göstergelerin nesnelerle olan ilişkisine yoğunlaşmıştır (Vardar, 1998).

Avrupa'daki göstergebilim çalışmalarının dayanağını oluşturan Saussure'ün ders notları ölümünden sonra öğrencileri tarafından kitaplaştırılıp *Genel Dilbilim Dersleri* adıyla yayımlanmıştır. Bu kitap çağdaş dilbilimin kurulmasına ve yapısal dilbilim akımlarının gelişmesine büyük katkılar sunmuştur. Saussure, doğal diller dışında kalan gösterge dizgelerinin işleyişini inceleyecek ve araştıracak yeni bir bilim dalının kurulması gerektiğini öngörür. Göstergelerin bilimi olarak nitelendirdiği bu bilim dalını *sémiologie* (göstergebilim) terimi ile adlandırır. *Sémiologie* terimi Yunancada yer alan *sémeîon* (gösterge) ve *login* (bilim) sözcüklerinin birleşiminden türetilmiştir. Saussure, bir göstergenin gösteren ve gösterilen olmak üzere iki unsurdan meydana geldiğini ifade eder. Gösteren somuttur yani fiziksel bir varlıktır, gösterilen ise zihinsel bir kavramdır, soyuttur. Doğal dilleri dilbilimin inceleme alanı içinde gören Saussure, toplumsal olan ile ruhsal olanı aynı kuram içinde birleştirmeye çalışır. Dile bir dizge/yapı olarak bakmaya başlar ve dilin dizgesi içinde ögelerin tek başına bir anlamının olmadığını, ögelerin karşılıklı ilişkiler sonucu anlam kazandığını, öge değişikliğinin de dizgeyi önemli ölçüde etkileyeceğini savunur. Anlamın zıtlıklardan meydana geldiğini söyleyen Saussure'ün dilbilime getirdiği ilk karşıtlık dil/söz karşıtlığıdır. Bu karşıtlık çağdaş dilbilimin gelişmesini sağlayan en temel karşıtlıktır. Saussure, göstergelerin sadece dilde yer almadığını belirtir, bu nedenle göstergebilimi dilbilimin bir alt katmanı olarak görmez, dilbilimin bir üst katmanı olarak görür (Saussure, 1998).

Amerika'daki göstergebilim çalışmalarının dayanağını oluşturan Peirce ise *semiotics* kavramını ortaya atmıştır (Parsa ve Parsa, 2012). Göstergebilimin bağımsız bir bilim dalına dönüşmesini de sağlayan ABD'li mantıkçı ve felsefeci Peirce, mantıkla özdeşleştirerek ortaya koyduğu göstergelerin biçimsel öğretisi adlı kuramını her türlü bilimsel incelemede başvurulabilecek bir kuram olarak tanımlar (Erkman, 1987). Yaklaşımının en önemli özelliği, gösterge kavramı için tanım ve sınıflandırma biçimini ortaya koymasıdır. Peirce, göstergebilimsel olguların eksiksiz bir sınıflandırmasını yapmak istemiştir ve bu isteğini üçlüklere dayalı bir göstergeler dizelgesi oluşturarak gerçekleştirmiştir. Oluşturduğu üçlüklerden birincisini nitel gösterge, tekil gösterge, kural gösterge; ikincisini görüntüsel gösterge (ikon), belirti, simge; üçüncüsünü ise sözcebirim (terim), önerme, kanıt (çıkarım) biçiminde bölümlemiştir (Rifat, 2008). Göstergebilimle ilgili terimleri bir araya getirmiş olması ve oluşturduğu üçlüklerden hareketle 66 ögeli bir gösterge sınıflandırması yapmış

olmasına rağmen görüşlerindeki hızlı değişmeler ve eserinin yayımlanışının ölümünden sonraya kalmış olması tanınırlığının gecikmesine neden olmuştur (Yücel, 2005).

Saussure ve Peirce'den sonra dilbilim, göstergebilim, yazınbilim, anlatı çözümlemesi, biçembilim, yazınsal eleştiri gibi alanlarda ilerlemeler kaydedilmiş ve bu ilerlemeler birçok dil okulunun kurulmasını sağlamıştır. Peirce'nin görüşlerini Amerika'da geliştiren C. W. Morris, bütün göstergelerin genel bir kuramını oluşturmaya çalışmıştır ve bu kuramı üç bileşen üzerine kurmuştur: Sözdizim, anlambilim ve edimbilim. Peirce'nin görüşlerini geliştiren Morris'ten ve ortaya koyduğu dilbilim kavramlarından etkilenen bazı Avrupalı ve Rus kuramcılar, göstergebilimin gelişmesine katkı sunmuşlardır ve yazınbilimin temellerini atmışlardır. Bu kuramcılardan biri olan Roman Jakobson hem Rus biçimcileri arasında yer almış hem de Prag Dilbilim Çevresi'nin kurulmasında etkili olmuştur. Jakobson, yazını ayrı bir inceleme konusu olarak ele almış ve yazın bilimin konusunun yazın olmadığını, yazınsallık olduğunu vurgulamıştır. Bu konunun bilimsel kavram ve ilkelerle incelenmesi gerektiğini savunmuştur (Rifat, 2008; Rifat, 2009; Vardar, 1999).

Saussure'ün görüşlerini Avrupa'da takip edip daha ileriye götüren isim ise Kopenhag Dilbilim Çevresi kurucularından olan Danimarkalı L. Hjelmslev'dir. Göstergenin iki değişik değeri olarak düzanlam ve yananlam kavramlarını ortaya atan Hjelmslev, herhangi bir sözcenin ilk anlamının dışında (düzanlam) başka anlamlar da (yananlam) taşıyabileceğini savunmuştur. Ayrıca Saussure'ün kavramlarını yetkinleştirerek anlatım ve içerik kavramlarını saptamıştır. Hjelmslev'in Sauusure'den devraldığı görüşleri daha ileriye götüren isimlerden ilki Fransız dilbilimci Roland Barthes, ikinci isim de Algirdas Julien Greimas olmuştur. Yazın dünyasına çeşitli eserle kazandıran Barthes, *Çağdaş Söylenler* (*Mythologies*) adlı eserinde dilbilim ve göstergebilim kavramlarıyla kuramsal açıdan söylenlerin (mitlerin) oluşturduğu genel düzeni, yapıyı değerlendirmiştir. Düzanlam, yananlam gibi kavramlarla birlikte mitler (söylenler) ile anlamlandırma ilişkisi üzerinde durmuştur (Barthes, 2014). Başlangıçta Barthes ve Greimas görüş olarak birbirine çok yaklaşmışken Barthes'in soruna bir yazar gözüyle bakıyor olması tam bir zıtlık taşımasa da bu iki ismin ayrı doğrultular izlemesine ve iki farklı yaklaşım biçiminin ortaya çıkmasına neden olmuştur. Barthes, bilimsel bir üst dil kullanarak bir göstergebilim anlayışı kurmaya çalışmış, Saussure ve Hjelmslev'den aldığı kavramları geliştirerek görüntü, moda, yazın, söylen (mit) gibi dizgeler üzerine yoğunlaşmıştır. Zamanla ortaya koyduğu bilimsel üst dilden uzaklaşarak bir denemeci ve metin eleştirmeni kimliğine dönüşmüştür. Greimas ise göstergebilimi kendi kendine yeten ve özerk bir bilimsel tasarı olarak görmüş, çevresinde topladığı Paris Göstergebilim Okulu ile ortaya koyduğu tasarıyı farklı alanlarda uygulama olanağı bulmuştur. Bu tasarı ile insanın davranışlarından,

tutkularından ve yaratılarından göstergebilimsel olarak söz edilebilmiştir (Vardar, 1999; Rifat, 2008). Avrupa'daki Paris Göstergebilim Okulu göstergeler arasındaki ilişki üzerine yoğunlaşmışken, Amerika'da ilerleyen göstergebilim anlayışı göstergelerin belirlenmesi ve sınıflandırılması üzerinde durmuştur (Kalelioğlu, 2020).

Başka birçok ismi Saussure ve Peirce'nin açtığı yoldan giden isimler olarak burada sıralamak mümkündür. Fakat bu çalışmada göstergebilmisel çözümleme konusu ele alındığından bu konuda öne çıkan A. J. Greimas'ın etkilendiği Vladimir Propp'tan söz etmek gerekir. V. Propp, göstergebilimin ve anlatı çözümlemesinin gelişiminde büyük bir öneme sahiptir. Şiirin ve çeşitli anlatıların yapısal açıdan çözümlemesini yöntemsel olarak araştıran, bir yazın kuramı geliştirmeyi amaçlayan Rus biçimcilerinden olan V. Propp, yapısalcı yöntemin ve metin çözümleme tekniklerinin gelişmesini sağlamıştır. Rus biçimciliğinden yapısalcılığa geçişte köprü görevi gören ve Prag Dilbilim Topluluğu'nu kuran isim olan Roman Jakobson, V. Propp'un düşünce dünyasını etkilemiştir. Slav filolojisi üzerine eğitim alan V. Propp, halkbilim ve budunbilim üzerine çalışmıştır. Yayımladığı *Masalın Biçimbilimi* (*Morfologiya Skazki*) adlı kitabı V. Propp'un Batı'daki göstergebilim çevrelerince tanınmasını sağlamıştır. Propp, 1928 yılında yayımladığı bu eserinde 100'e yakın Rus halk masalını yapısal olarak incelemiş ve masallarda yer alan bazı motiflerin sürekli tekrarladığını, masallarda aynı eylemlerin farklı kişilere yaptırıldığını belirlemiştir. Metinlerin birer anlatı şemasının olduğuna ilişkin kuramsal temelleri atan Propp, incelediği masalların görünürde çok renkli ve çeşitli gibi görünmelerine karşın görünürdeki bu renkliliğin ve çeşitliliğin altında tek biçimliliğin yattığını saptamıştır. Bu saptama ile birlikte masallardaki kahramanların işlevlerine göre incelenmesi gerektiğini savunmuş, incelediği masallardan hareketle değişmeyen 31 işlevli bir yapı belirlemiştir. Bu işlevlerin hepsinin aynı anda, bir arada bulunmasının gerekmediğini ve bazı işlevlerin bazı masallarda olmayabileceğini ifade etmiştir. Bu yapıdan da hareketle masal kişilerini "saldırgan, bağışçı, yardımcı, aranılan kişi, gönderen, kahraman" olmak üzere 7 tür eylem alanına ayırmıştır. Bir role sahip olan bir kahramanın başka rollere de sahip olabileceğini düşünen Propp, sonuç olarak yaptığı çözümlemelerle masalların temel yapısını ortaya çıkarmış, bu yapısal düzenin işleyişinin temel işlevlerini ortaya koymuştur. Bu bilgilerden hareketle göstergebilimin gelişme çizgisini büyük ölçüde etkileyen çalışmalar sergileyen V. Propp, A. J. Greimas'ın bütün anlatılara ilişkin değişmeyen, ortak ve soyut bir yapı olarak gördüğü ve önerdiği eyleyenler örnekçesini alanyazına kazandırmasını sağlamıştır (Erkman, 1987; Rifat, 2008; Kıran ve Kıran, 2021).

Göstergebilimin edebiyat alanındaki görünürlüğü ve edebiyatla ilişkisi diğer alanlarla ilişkisine göre daha fazla gelişmiştir. Edebiyatta çözümleme yöntemleriyle sıklıkla bir arada

anılan göstergebilim, metin çözümlemelerinde iki temel yaklaşım çerçevesinde kendine yer edinmiştir. İlki dilsel çözümlemelerdir ve Auerbach ve Spitzer'e dayandırılmaktadır. Barthes bu yaklaşımı geliştirir ve biçim ile içerik ilişkisini dilsel göstergeler açısından ele alır. İkincisi ise, Greimas'ın V. Propp'a dayandırarak geliştirdiği metni bir bütün olarak ele alan ve kurgusal yapının incelenmesini hedefleyen yaklaşımdır. Greimas, dilde ve özellikle de sözdiziminde geçerliği olan evrensel yapıların edebiyat yapıtlarında da yer alıp almadığını ve evrensel bir metin kurgusunun var olup olmadığını ortaya koymayı amaçlar (Gündüz, 2012).

Gösterge ve göstergebilim kavramlarına ilişkin çok farklı görüşler söz konusuyken çalışmanın amacı çerçevesinde bu bilgilerin yeterli olacağı kanısına varılmıştır.

2.7.2. A. J. Greimas ve Göstergebilim Anlayışı

Fransa göstergebiliminin en önemli temsilcisi olarak kabul gören Algirdas Julien Greimas, 1917'de Rusya'da dünyaya gelmiştir. Litvanya'da hukuk eğitimi aldığı sırada Fransa'ya gitmiş ve orada edebiyat alanında eğitim alarak dilbilim alanında çalışmalar yapmaya başlamıştır. Greimas, yaptığı bazı çalışmalarla sözcükbiliminin gelişmesinde etkili olmuş bir isimdir. Mısır'da çalıştığı yıllarda yaptığı çalışmalarla "sözcük" kavramının dilbilimsel bir birim olarak görülmemesi gerektiğini ve dilin yüzey yapısı altında anlamsal bir yapının olduğunu saptamıştır. Sözcükbilimden uzaklaşan Greimas, göstergebilimin temel konusunun anlam olduğunu savunmuş ve anlambilime yönelmiştir. Mısır'da ve birçok farklı üniversitede dersler veren Greimas, bir dönem Türkiye'de de çeşitli kurumlarda dilbilim ve anlambilim dersleri vermiş, Nusret Hızır'dan simgesel mantık konusunda etkilenmiş ve yapısal anlambilimin gelişmesini sağlamıştır (Yücel, 2005; Rifat, 2008).

Greimas, göstergebilimi özerk bir bilim dalı haline getirmiş ve 1979 yılında içerisinde 645 terimin yer aldığı bir göstergebilim sözlüğü yayımlamıştır. Greimas, *Maupassant. Metin Göstergebilimi: Uygulama Çalışmaları* (*Maupasssant le sémiotique du texte: exercies pratiques*) adlı kitabında Maupassant'ın *İki Dost* (*Deux Amis*) öyküsünü geliştirdiği göstergebilimsel çözümleme yöntemi ile incelemiştir. Bu inceleme çalışması, yazınsal anlatı çözümlemesi için başvurulan temel kaynaklar biri olmuştur (Rifat, 2008; Erkman, 1987).

Greimas, göstergebilimin kendi üst dilinin oluşmasını sağlamış (Rifat, 2008) ve göstergebilimi kendi içinde bir 'bilim' olarak değil, 'bilimler arası' bir inceleme yöntemi olarak görmüştür (Yalçın, 1991). Dilin yüzeysel ve anlamsal olarak iki farklı yapıya sahip olduğunu belirten Greimas'ın göstergebilime ilişkin anlayışında üretici bir süreç söz konusudur. Bu nedenle Greimas, sadece yüzeysel yapıları çözümlemenin yeterli

olmayacağını, anlatılarda yer alan kurgunun belirlenebilmesi için anlamsal yapının da ortaya konması gerektiğini belirtir. Üretici süreç ortaya konan beklentiyi karşılayacak biçimde temelden yüzeye doğru bir yol izler. Derin yüzeyde anlam oluşumu temellenir, burada soyutluk vardır. Yüzeysel düzeyde ise temel anlam yapıları anlatı izlenceleri içinde eyleyenlere dönüşmektedir (Çetinkaya-Edizer ve Gündüz, 2018). Göstergebilimsel çözümlemede amaç, değişik türdeki örnekçelerle metni sorgulamaktır. Bu sorgulama süreci metindeki sorun ya da sorunları bulmaya yardımcı olurken aynı zamanda metin aracılığıyla verilmek istenen iletiyi de ortaya çıkarır (İşeri, 2008).

Greimas'ın ortaya koyduğu yaklaşımın gelişiminde yapısal dilbilim, sesbilim, söylenbilim, tümce ötesi birimler üzerine yapılan çalışmalar, V. Propp'un masal çözümlemeleri, Merlau Ponty'nin dil yetisinin anlamsal boyutuna bakışı, Levi Straus'un insanbilimi alanındaki çalışmaları etkili olmuştur (Yücel, 2005; Rifat, 2008).

2.7.2.1. Greimas'ın Eyleyenler Örnekçesi

Eyleyen "*Eylemin belirttiği oluşa etken ya da edilgen biçimde katılan varlık ya da nesne*" olarak tanımlanmaktadır (Kıran ve Kıran, 2021, s. 394). Eyleyen kavramını kullanan ilk isim dilbilimci Lucien Tesnière'dir. Propp'un ortaya koyduğu işlevlerden etkilenen Greimas, Propp'un işlevlerini eyleyenler sorunu olarak ele almış ve Tesnière'in geliştirdiği kuramdan eyleyen kavramını alarak geliştirdiği anlatı sözdiziminde kullanmıştır (Vardar, 2007; Yücel, 2005). Propp'un geliştirdiği 31 işlev ve 7 role karşılık bütün anlatıların gönderici, alıcı, nesne, özne, yardımcı ve engelleyici olarak adlandırdığı 6 eyleyenden oluştuğunu saptamış ve eyleyenler örnekçesini geliştirmiştir. Bu örnekçede yer alan eyleyenleri de üç farklı eylem ekseninde toplamıştır. Özne ile nesne arasındaki ilişkiye isteyim ekseni, gönderici ile alıcı arasındaki ilişkiye iletişim ekseni, yardımcı ile engelleyici arasındaki ilişkiye ise güç ekseni adını vermiştir. İletişim ekseninde ele alınan gönderici, anlatıyı harekete geçiren, öznenin eksikliğini duyduğu nesneyi bulması için özneyi görevlendiren eyleyendir. Alıcı, göndericinin muhatabı olarak karşımıza çıkar ve anlatıda arayışın konusu olan nesneyi anlatı sonunda elde eden ya da edemeyen özneyi anlatının başında yapılan sözleşme gereği ödüllendiren veya cezalandıran eyleyendir. İsteyim ekseninde yer alan nesne, öznenin ulaşıp sahip olmaya çalıştığı eyleyendir ve anlatıda yer alan arayışın konusudur. Özne ise gönderici ile yaptığı sözleşme sonucu arayışın konusu olan nesneyi bulmakla görevli eyleyendir ve aradığı nesneye ulaşmak için anlatı izlencesinde çeşitli dönüşümlere uğrar. Bu dönüşüm sürecinde özne, nesnenin alıcıya ulaşabilmesi için engelleri aşmaya çalışır. Öznenin harekete geçmesi için her zaman bir göndericiye ihtiyaç olmayabilir. Bazen öznenin kendisi, kendi iç

isteğiyle nesneye ulaşmak için harekete geçer ve arayışını tamamladığında nesneye ulaşırsa kendini ödüllendirir, ulaşamazsa da cezalandırır. Güç ekseninde yer alan yardımcı, öznenin nesnesine ulaşmasında özneye yardım eden, yol gösteren eyleyendir. Özne ile nesnenin aralarındaki iletişimi kolaylaştırır. Karşıt özne olarak da bilinen engelleyici, öznenin nesnesine ulaşmasında özneyi durdurmaya çalışan eyleyendir. Herhangi bir kişi, bilgi, nesne, nitelik duruma göre yardımcı eyleyen de olabilir engelleyici eyleyen de olabilir. Bir anlatının birinci kesit izlencesinde yer alan özne, ikinci kesit izlencede engelleyici olabilir. Eyleyenler anlatı izlencelerinde sabit yapılara sahip değillerdir. Eyleyenlerin anlatının yönüne göre dönüşümdeki yerleri değişikliğe uğrayabilir ve eyleyenlerin insan olma zorunluluğu da yoktur. Göstergebilimde kişi kavramının karşılığı olarak kullanılan eyleyen kavramı Greimas'ın kuramında eylem açısından önemli olan herhangi bir nesne, somut ya da soyut özellik, her türlü duygu, düşünce veya varlık eyleyen olarak karşımıza çıkabilir. Ayrıca eyleyenler örnekçesine göre incelenen bir metinde örnekçe ögelerinin tümünün bir arada olması gerekmez, tüm ögeler bir arada bulunabileceği gibi sadece birkaç öge de bir arada bulunabilir (Yücel, 2005; Rifat, 2008; Kıran ve Kıran, 2021). Greimas'ın geliştirdiği eyleyenler örnekçesi aşağıda çizim olarak gösterilmiştir:

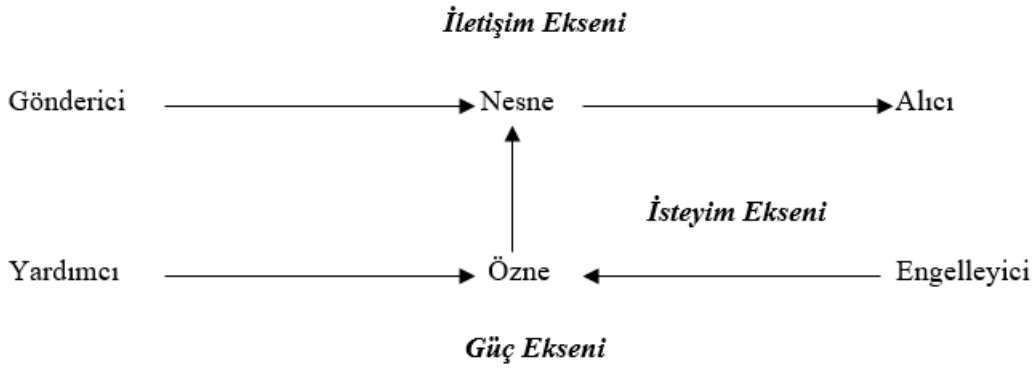

Çizim 1. Eyleyenler örnekçesi

İsteyim eksenine dayanan özne ile nesne arasındaki ilişki anlatı sözcesini oluşturur. Özne ile nesnenin karşılıklı konumuna göre iki temel anlatı sözcesinden söz etmek mümkündür. Bunlar durum sözcesi ve edim sözcesidir. Greimas, bu iki temel anlatı sözcesini "gitmek" sözcüğü üzerinden açıklamaya çalışmıştır. "Bu giysi ona iyi gidiyor." ve "Bu çocuk okula gidiyor." örneklerinde yer alan birinci "gitmek" sözcüğü bir niteliği belirtmiştir, bu nedenle bir durağanlık vardır. İkinci "gitmek" sözcüğünde ise bir eylem vardır, dolayısıyla bir devingenlik söz konusudur. Durum sözcesi, bağlaşımsal ve ayrışımsal durum sözcesi olmak üzere ikiye ayrılır. Bir nesne belli bir özelliğe sahipse ya da özne bir nesneyi elinde

bulunduruyorsa bağlaşımsal durum sözcesinden (Ö ∩ N) söz edilebilir. Bir nesne belli bir özelliğe sahip değilse ya da özne bir nesneyi elinde bulundurmuyorsa ayrışımsal durum sözcesinden (Ö ∪ N) söz edilebilir. Özne ile nesne birbirinden ayrı olsa bile sürekli bir ilişki söz konusudur. Edim sözcesi ise ayrışımsal durum sözcesinden bağlaşımsal durum sözcesine ya da bağlaşımsal durum sözcesinden ayrışımsal durum sözcesine geçişler olduğunda ortaya çıkar. Edim sözcesi bir dönüşümü gösterir. Bu dönüşüm anlatıyı meydana getirir (Rifat, 2008; Kıran ve Kıran, 2021).

Greimas, geliştirdiği bu göstergebilimsel çözümleme yöntemini ekibiyle birlikte öykü, şiir, siyaset, dinsel söylem, hukuk, reklam dili gibi çeşitli anlatılara uygulamış ve anlam taşıyan yapıtların ortak özelliklerini saptamıştır (Kıran ve Kıran, 2021). Greimas, modelinde çözümleme basamağı olarak kesit, eyleyen, eylem ekseni, dönüşüm ve anlatı izlencesi basamaklarını kullanmıştır. Metnin anlam kavşaklarını belirlemek metni kesitlere ayırarak mümkün hâle gelmiştir. Bu kesitlere ayırma çalışması göstergebilimsel bir çözümlemenin olmazsa olmazlarındandır. Günay (2007), kesitlere ayırma çalışmasının ancak metnin ayrıntılı bir biçimde okunmasına bağlı olarak yapılabilecek bir bölümleme işi olduğunu belirtir. Anlatıyı kesitlere ayırmadan söylem çözümlemesine geçmek araştırmanın anlatı çözümlemesi ve temel yapı çözümleme düzeylerinin sağlıklı ilerlemesini engelleyebilir.

2.7.2.2. Anlatı İzlencesi

A. J. Greimas'ın göstergebilimsel çözümlemesinde bir birim olarak kabul gören anlatı izlencesi, bir durum sözcesi ile onu yönlendiren bir edim sözcesinden oluşan dar anlatının yapısı olarak tanımlanabilir (İşeri, 2008). Greimas, anlatının bir başlangıç ile bir bitiş arasındaki dönüşüm sonucunda ortaya çıktığını belirtir (Çetinkaya-Edizer ve Gündüz, 2018). Herhangi bir özne tarafından gerçekleştirilen ve herhangi bir özneyi etkileyen bir değişim ve dönüşümdür. Bu dönüşüm, bir edim sözcesinden durum sözcesine ya da tam tersine bir durum sözcesinden bir edim sözcesine doğru gerçekleşir (Yücel, 2005). Anlatı izlencesi, başlangıç, dönüşüm ve bitiş olmak üzere üç durumdan oluşmaktadır. Bu çerçevede anlatının gelişimi ile eyleyenlerin dönüşümünü inceleyen Greimas, anlatı izlencesini göndericinin özneyi belli bir amaç doğrultusunda koşullandırdığı, bilgilendirdiği ve bir yaptırma eylemi olarak gördüğü aşamayı sözleşme ya da eyletim aşaması olarak adlandırmıştır. Eyletim aşaması aynı zamanda bir yaptırma edimidir. Örneğin, bir çocuğun yaşadığı herhangi bir travmayı atlatacak inanca sahip olmaya başlaması. Öznenin eyleme geçebilmesi için gerekli olan yetenekleri kazandığı aşama ise edinç aşamasıdır. Bu aşamada yapmak zorunda olmak, yapmayı istemek, yapabilmek ve yapmayı bilmek gibi kiplikler yerine getirilir. Eylemin özne tarafından yerine

getirildiği aşama ise edim aşamasıdır. Bu aşamada öznenin aklı, isteği, bilgisi ve gücü birleşerek dönüşüm gerçekleşmiş olur. İzlencedeki dönüşümü edinç ve edim aşaması gerçekleştirir. Örneğin, travmaları olan çocuğun terapi görmeye başlaması ve travması ile yüzleşip onu yenmesi. Son aşama olan tanıma ve yaptırım aşamasında özne, edimine ulaşır ve elde ettiği edimi alıcıya teslim eder. Bu aşamada, gönderici tarafından öznenin gerçekleştirdiği eylemin doğruluğu kontrol edilir. Özne, edimine ulaşmışsa ödüllendirilir, ulaşamamışsa cezalandırılır. Tanıma ve yaptırım aynı zamanda izlence için bir bitiş aşamasıdır. Örneğin, travmasından kurtulan çocuğun toplum tarafından takdir edilmesi ya da çocuğun iç huzura ulaşması (Rifat, 2008; Kıran ve Kıran, 2021). Greimas sonrası anlatı izlencesine ilişkin farklı çalışmalar yapılmıştır ancak bu çalışmada Greimas tarafından ortaya konan görüşler ve hazırlanan tabloya uygun bir çalışma yürütülmüştür. Greimas tarafından geliştirilen anlatı izlencesinin evreleri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo 1

Greimas tarafından geliştirilen anlatı izlencesinin evreleri (Günay, 2004).

Eyletim	**Edinç**	**Edim**	**Yaptırım**
Yaptırtmak	*Yapmanın oluşu*	*Oldurum*	*Olmanın durumu*
Gönderen ile işlemci özne arasındaki ilişki	İşlemci özne ile işlemler (kipsel nesne) arasındaki ilişki	İşlemci özne ile durumlar (yani değer nesneler) arasındaki ilişki	* gönderen ile işlemci özne arasındaki ilişki * gönderen ile durum öznesi arasındaki ilişki
Bildirmek (nesne ve değerler hakkında bilgi)			***Bilmek*** (özne ve/ya da nesne ve/ya da gönderen hakkında bilgi)
Bilmesini istemek ***Yapmasını istemek (= inandırmak)*** ***Yaptırtmak***	***Yapmak-zorunda olmak*** ***Yapmak – istemek*** ***Yapmaya – muktedir olmak*** ***Yapmayı – bilmek***	***Yapmak***	***İnandırmak***
İkna edici tutum			Yorumlayıcı tutum
Bilişsel boyut	Edimsel boyut	Edimsel boyut	Bilişsel boyut

Göstergebilim, anlamla ilgili olan her şeyi inceleme unsuru olarak kabul eder ve anlam evrenini çözümlemeyi amaçlar. Anlam evreninin yapısını inceleyerek göstergelerin işlevlerini ortaya koyan, onları inceleyen yöntem yapısalcılığın ilgi alanına girmektedir. Bir göstergenin anlamını ortaya çıkarabilmek için göstergenin dâhil olduğu yapıyı tespit edip diğer göstergelerle ilişkisini çözümlemek gerekir. Gösterge niteliği taşıyan somut ya da soyut her

türlü öge, bağlamından koparıldığı zaman yeni anlamlara gelecek yapılara dönüşür. Psikoterapötik öykülerde yer alan metaforlar da bilinmeyenlerin anlamlarını bilinenler aracılığıyla, çeşitli analojiler kurarak ortaya koymayı amaçlar. Metaforların bir araç olarak kullanılmasının nedeni benzerliklerin ve farklılıkların bir arada kullanılmasına imkân tanımasından kaynaklanmaktadır. Saussure'e göre (1998), anlam, zıtlıklardan meydana gelir. Terapötik öykülerde yer alan metaforlar da anlamı meydana getirmek için oluşturulmuş birer göstergeler dizisidir. Kullanıldıkları bağlamlara göre çocukların iyileşmelerinde de etkili birer gösterge olabilmektedirler. İyileşme amacı ile kullanılmış olan bir metaforun kullanıldığı bağlamdan ayrıştırılması metaforu işlevsiz hale getirebilmektedir. Terapötik öykülerde yer alan her bir metaforik gösterge, çocuğun sorununu çözen ya da çocuğa çözüme ulaşmasında yardımcı olan, kendi dışındaki herhangi bir şeyi temsil eden ögelerdir.

Bu çalışma ile öykülerde yer alan eyleyenlerin olay örgüsündeki işlevleri saptanmaya çalışılmış ve kişilere bağlı olarak gerçekleşen bir eylemin, olay veya duygunun nasıl yapılandığı, bir anlatı izlencesi içerisinde nasıl eklemlendiği, dönüşümün hangi evrelerde ortaya çıktığı saptanmaya çalışılmıştır.

2.8. İlgili Çalışmalar

Alanyazın taraması yapıldığında göstergebilimle ilgili olarak dilbilim (Çetinkaya, 2006; Demir, 2009; Uzdu Yıldız, 2011; Erişkin, 2022), hukuk (Uzun, 2006), karikatür (Koz, 2007; Yazdıha, 2019), görsel sanatlar (Tomak, 1997; Bayav, 2006; Hancı, 2008; Deveci, 2010; Peker, 2018; Baba, 2019; Aksoy, 2023; Gündoğar, 2023; Gedikli, 2023), heykel (Yılmaz, 2002), müzik (Özcebe, 2019; Akanay, 2020; Özdemir, 2022), tiyatro (Dicle, 2004; Çöğürcü, 2006; Toska, 2011; Baloğlu, 2013; Dardarı Nia, 2020), sinema (Soydan, 2007; Çelebi, 2009; Aydın, 2017; Doğru, 2018; Sarıyıldız, 2018; Çakar ve Kaplanoğlu, 2023), iletişim bilimleri ve reklamcılık (Göçmen, 2006; Özcan, 2007; Atkan, 2021; Altın, 2023; Ustakara ve Balcı, 2023), gazetecilik (Ekici, 2019; Baran, 2023), sanat tarihi (Çetin, 2015), mimari (Göl, 2022; Özsoy, 2022), halkbilim (Yalman, 2013; Giritli, 2014; Subaşı, 2022), siyasal bilimler (Tekindur, 2020; Şen, 2020), kamu yönetimi (Şafak, 2022), işletme (Geçgel, 2021; Aktaş, 2023), gastronomi (Güzey, 2023; Oymak, 2023), turizm ve uluslararası ilişkiler (Altun, 2021; Ercan, 2021; Arystanbayeva, 2023), sosyoloji ve din (Irmak, 2022) gibi birçok farklı disiplinde çalışmaların yapıldığı saptanmıştır.

Bu çalışma çerçevesinde ilgili yayınlar, Greimas'ın eyleyenler örnekçesinden yola çıkılarak yapılan çalışmalar ve terapötik metinlere ilişkin yapılan çalışmalar olmak üzere iki alt başlıkta ele alınmıştır. Greimas'ın eyleyenler örnekçesinden yola çıkılarak yapılan

çalışmalar ise edebiyatla ilişkilendirilen çalışmalar ve eğitim, öğretim programları, ders kitapları ve ders kitaplarındaki metinlerle ilişkilendirilen çalışmalar olmak üzere kendi içinde de iki alt başlığa ayrılmıştır.

2.8.1. Greimas'ın Eyleyenler Örnekçesinden Yola Çıkılarak Yapılan Çalışmalar

Göstergebilim alanında Greimas'ın eyleyenler örnekçesinden yola çıkılarak edebiyat (Duman, 2023; Cangür, 2023; Bulut, 2022; Çavuş, 2020; Kahraman, 2019; Gündüz, 2019; Çevirme, 1999), eğitim, öğretim programları, ders kitapları ve ders kitaplarındaki metinlerle ilişkilendirildiği çalışmalar da (Duman, 2023; Toplu, 2023; Çetinkaya, 2022; Tekinarslan, 2019; Çetinkaya-Edizer ve Gündüz, 2018; Cin-Şeker, 2018; Yozgat, 2016; Sarar-Kuzu, 2016; Çakır, 2015; Ercantürk, 2015; Dilidüzgün, 2013; Gündüz, 2012; Bulut, 2012; Çetinkaya, 2011; Batur, 2010; Barut, 2010; Atan, 2008; İşeri, 2008; Sönmez, 2006; Sarar-Kuzu, 2004; İşeri, 2002) araştırmacılar tarafından ortaya konmuştur.

2.8.1.1. Edebiyatla İlişkilendirilen Çalışmalar

Duman (2023) tarafından yürütülen *Billur Köşk ve Grimm Masalları Örnekleminde Masalın Karşı Öznesinin Koşulluluk Bakımından Analizi* adlı çalışmada, masalın karşı öznesi esaslı kültürel karşılaştırma yapmak için Propp, Lüthi ve Greimas'ın analiz yöntemleri kullanılarak altı maddelik bir şablon oluşturulmuştur. Bu altı maddelik şablondan hareketle masallardaki kötüler analiz edilmiş ve kültürel farklılıklar gösterilmiştir. Analiz ve farklılık için örnekleme yöntemi olarak basit seçkisiz örnekleme yöntemi kullanılmış ve Billur Köşk Masalları'nın tamamı (14 masal birim) çalışmaya dâhil edilmiş, Grimm Masalları'nda 211 adet masalın bulunması nedeniyle listeden 14 birim rastgele seçilerek örneklem oluşturulmuştur. Sonuç olarak, Billur Köşk Masalları'nda 6 koşullu kötüye ve 3 koşullu iyiye; Grimm Masalları'nda ise 4 koşullu kötüye ve 3 koşullu iyiye rastlandığı saptanmıştır.

Cangür (2023) tarafından yürütülen *Haldun Taner'in Şişhane'ye Yağmur Yağıyordu Hikâye Kitabındaki Eserlerinin Algirdas Julien Greimas'ın Eyleyenler Modeline Göre İncelenmesi* adlı çalışma, Haldun Taner'in Şişhane'ye Yağmur Yağıyordu öykü kitabındaki dokuz öykünün Greimas'ın eyleyenler örnekçesine göre yapılan çözümlemesini içermektedir. Çözümleme çalışmasında, dokuz öykünün anlatısal, betisel ve izleksel düzeyleriyle birlikte göstergesel dörtgenleri ortaya konmuştur. Sonuç olarak Greimas'ın eyleyenler örnekçesine göre yapılan bu çözümleme çalışması, dokuz öykünün sistemli yapısını ortaya koymuştur ve başka öykülerin de yapılarının anlamlandırılması noktasında çözümleme çalışmasının yol gösterici olacağını saptamıştır.

Bulut (2022) tarafından yürütülen *Adalet Ağaoğlu'nun Öykülerinin Algirdas Julien Greimas'ın Eyleyenler Modeline Göre İncelenmesi* adlı çalışmada, Adalet Ağaoğlu'nun 36 öyküsü Greimas'ın eyleyenler örnekçesine göre derin yapıları ve yüzeysel yapıları çözümlenmiştir. Bu çözümleme çalışmasıyla Adalet Ağaoğlu'nun yazınsal kimliği ortaya çıkarılmıştır. Çalışma sonucunda, göstergebilimsel çözümleme yönteminin olay öykülerine sorunsuz bir biçimde uygulanabildiği; durum öykülerine ise şahıs kadrosunun sınırlı olması, serim, düğüm, çözüm bölümlerinin olmayışı çözümlemenin uygulanmasını güçleştirdiği saptanmıştır. Ayrıca, anlatısal metinlerde kullanılan, postmodern anlatım tekniklerinden biri olan geriye gitmeyi (flashback) tekniğinin kullanıldığı öykülerde kesitleme işlemlerinin zorlaştığı ve işlevsel olarak kullanılamadığı da saptanmıştır.

Çavuş (2020) tarafından yürütülen *Türk Romanında Dış Göç (1960-1990) (A. J. Greimas'ın Eyleyenler Modeline Göre Dış Göç Romanlarında Yapı)* adlı çalışmada, 1960-1990 yılları arasında yayımlanan ve Avrupa'ya işçi göçünün konu edildiği 12 roman, Greimas'ın eyleyenler örnekçesi yöntemiyle, yüzeysel yapıları incelenerek çözümlenmiştir. Çalışmaya konu olan dış göç romanlarının çözümleme yöntemiyle bir bütün halinde daha önce ele alınmamış olması, çalışmayı özgün kılmaktadır.

Kahraman (2019) tarafından yürütülen *Refik Hâlit Karay'ın Hikâyelerinin Greimas'ın Eyleyenler Modeline Göre İncelenmesi* adlı çalışma, 35 öykünün anlamsal olarak hangi parçalara ayrıldığını ve parçaların bir araya geliş biçimlerini saptamak amacıyla, Greimas'ın eyleyenler örnekçesi yöntemiyle çözümlenmiştir. Çözümleme esnasında öykülerin derin yapısı ve yüzey yapısıyla birlikte söylemsel düzeyi, anlatısal düzeyi ve temel yapısı ortaya konmuştur. Çözümleme sonucunda, yazarın kullandığı eyleyen stratejisi saptanmış ve yazarın öykülerinde kullandığı nesnelerin psikolojik ögeler olarak öne çıktığı belirtilmiştir.

Gündüz (2019) tarafından yürütülen *1950 Kuşağı Kadın Öykücülerinin Öykülerinde Melankoli (Greimas'ın Eyleyenler Modeli Çerçevesinde Bir İnceleme)* adlı çalışmada, 1950 kuşağı kadın öykücülerinden olan Nezihe Meriç, Tezer Özlü ve Tomris Uyar'ın melankoli içerikli 21 öyküsü Greimas'ın eyleyenler örnekçesine göre incelenmiştir. Genel olarak Nezihe Meriç'in öykülerinin eyleyenler örnekçesi ve anlatı izlencesiyle incelenmesinin uygun olduğu, Tezer Özlü ve Tomris Uyar'ın çoğu öyküsünde nesne eyleyeninin belirgin olmayışı, buna bağlı olarak anlatı izlencesinin görünürlüğünü yitirmesi ve öykülerin çoğunda olay örgüsünün olmayışı ise bu çözümleme yönteminin öykülerine uygulanmasının uygun olmadığı saptanmıştır.

Çevirme (1999) tarafından yürütülen *Murathan Mungan`ın Hikâyelerinin Kültür Yapılarının Değerlendirilmesi ve Greimas Göstergebilim Metoduna Göre Yapısal Özelliklerinin İncelenmesi* adlı çalışmada Murathan Mungan'ın 5 öykü kitabında yer alan 17 öykünün kültür yapıları değerlendirilmiş ve Greimas'ın eyleyenler örnekçesinden hareketle de öykülerin yapısal özellikleri ve Greimas'ın 20 işlevine uygunluğu incelenmiştir. Öykülerin genel olarak eyleyenler örnekçesine uygun olduğu saptanmışken, bazı öykülerin ise sonuç açısından açık uçlu bırakıldığı, bu durumun da öykülerdeki ayrışım veya bağlaşım durumunun netlik kazanamamasına neden olduğu saptanmıştır.

2.8.1.2. Eğitim, Öğretim Programları, Ders Kitapları ve Ders Kitaplarındaki Metinlerle İlişkilendirilen Çalışmalar

Toplu (2023) tarafından yürütülen *Ülkü Ayvaz'ın Çocuklar İçin Tiyatro Oyunlarının Eğitsel ve Göstergebilimsel Çözümlemesi* adlı çalışmada, Ülkü Ayvaz'ın çocuklar için yazdığı 5 ödüllü tiyatro kitabı incelenmiştir. İncelemede doküman incelemesi modeli kullanılmıştır. Göstergebilimsel veriler, söylem çözümlemesi yoluyla çözümlenmiştir. Çözümleme sonucunda tiyatro metinlerinde çeşitli anlambirimler bulunmuş, bu anlambirimlerin metnin anlam yönünden incelenmesinde anlatı izlencesini ortaya çıkardığı ve dönüşümlerin gerçekleşmesini sağladığı saptanmıştır.

Çetinkaya (2022) tarafından yürütülen *Greimas'ın Eyleyenler Modeli Yaklaşımıyla "Kayıp Yüzük" Masalının Çözümlenmesi* adlı çalışmada, Muhsine Helimoğlu Yavuz'un "Anadolu Masalları-Az Gidenler Uz Gidenler" kitabında yer alan masallardan rastlantısal yolla seçilmiş olan "Kayıp Yüzük" masalı, göstergebilimsel çözümleme yöntemlerinden biri olan Greimas'ın eyleyenler örnekçesindeki ögeleri içerip içermediğini belirlemek amacıyla incelenmiştir. Veriler doküman analizi yoluyla toplanmıştır. Sonuç olarak, Kayıp Yüzük masalında bir başlangıç durumunun bulunduğu, bir eksiklik üzerine temellendirildiği ve bu eksikliğin özne tarafından giderilerek sonuçlandığı saptanmıştır. Araştırma sonunda, Greimas'ın eyleyenler örnekçesinin masalların anlamlandırılmasında ve masalları oluşturan unsurlar arasında bağlantının ortaya çıkarılmasında yararlanılabilecek bir yol olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Tekinarslan (2019) tarafından yürütülen *İlköğretim Sekizinci Sınıf Türkçe Ders Kitaplarındaki Okuma Metinlerine Göstergebilimsel Bağlamda Bir Yaklaşım Denemesi* adlı çalışma, tarama modeli ile yürütülmüş bir çalışmadır. Çalışmada, ilköğretim 8. sınıf öğrencileri için hazırlanmış olan Türkçe ders kitabındaki dinleme metinleri hariç tutulacak biçimde, farklı metin türlerinden seçilmesine dikkat edilmiş ve rastgele birer örnek seçilerek

13 okuma metni Greimas'ın göstergebilimsel metodundan yararlanılarak incelenmiştir. Örneklem olarak seçilen kitaplarda yer alan okuma metinleri, göstergebilimsel açıdan görünümlerinin gösterilmesi amacıyla söylemsel, anlatısal ve mantıksal-anlamsal düzey olmak üzere 3 düzeyde incelenmiştir. Sonuç olarak, incelenen okuma metinlerindeki karşıtlıkların temel yapıların aydınlatılmasında ve gizli yapıların ortaya çıkarılmasında okuyucuya yardımcı olduğu, anlamın metinlerde doğrudan yer almadığı, çeşitli katmanlarla ortaya konduğu saptanmıştır.

Çetinkaya-Edizer ve Gündüz (2018) tarafından yürütülen *"Prensi Olmayan Masal Kitabı" Adlı Metnin Eyleyenler Modeli Çerçevesinde Değerlendirilmesi* adlı çalışmada, Fatih Erdoğan'ın Prensi Olmayan Masal Kitabı adlı öykü kitabı Greimas'ın eyleyenler örnekçesine göre çözümlenmiştir. Çözümleme için veriler doküman analizi yoluyla elde edilmiştir. Kesitlere ayrılan öykünün eyleyenler şeması çıkarılmış, ardından ise öykünün anlatı izlencesi belirlenmiştir. Sonuç olarak, öyküde bir başlangıç durumunun bulunduğu, öykünün temel bir eksiklikle başladığı, özne konumunda bulunan eyleyenin var olan eksikliği gidermek için harekete geçtiği ve Greimas tarafından ortaya konan eyleyenler örnekçesinin Prensi Olmayan Masal Kitabı adlı öyküye uygulanabileceği saptanmıştır.

Cin-Şeker (2018) tarafından yürütülen *Göstergebilimsel Metin Çözümlemeye Dayalı Etkinliklerin Ortaokul Öğrencilerinin Hikâye Çözümleme Becerilerine Etkisi: Karma Yöntem Araştırması* adlı çalışmada yöntem olarak karma yöntem araştırma desenlerinden biri olan açımlayıcı sıralı yöntemler deseni kullanılmıştır. Örneklem grubunu TEOG başarısı yüksek bir ortaokul ile düşük bir ortaokuldaki toplam 97 öğrenci oluşturmuştur. Her iki okulda da deney ve kontrol grupları oluşturulmuştur. Araştırma sonucunda göstergebilimsel metin çözümleme yöntemiyle hazırlanmış olan etkinliklerin, öğrencilerin öykü çözümleme başarılarını etkilediği saptanmıştır. Görüşmelerle elde edilen nitel verilerde ise öğrencilerin uygulanan etkinlikleri olumlu buldukları ve bu tarz etkinliklerin ders kitaplarında yer alması gerektiği ifade edilmiştir.

Yozgat (2016) tarafından yürütülen *Göstergebilimsel Çözümleme Yönteminin Türkçe Dersi Okuma Etkinliklerine Uyarlanması* adlı çalışmada, geleneksel yöntemle öykü çözümleme ile göstergebilimsel yöntemle öykü çözümleme çalışmaları değerlendirme sorularıyla karşılaştırılmıştır. Araştırma, tek gruplu ön test-son test modeliyle yürütülmüştür. Araştırmada çözümleme yöntemi olarak ise Greimas'ın eyleyenler örnekçesi şeması kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, göstergebilimsel yönteme dayalı çözümlemenin öğrencilerin sınıf içi öğrenmelerini olumlu etkilediği, akademik başarıya göre etki düzeyinin

değiştiği, okuma becerisini geliştirmede geleneksel yönteme göre daha etkili olduğu saptanmıştır. Ayrıca, Greimas'ın eyleyenler örnekçesiyle yürütülen göstergebilimsel çözümlemenin öğrencilerin derin yapıya ulaşmasını sağladığı, uygulanan değerlendirme sorularının cevaplandırılmasında da oldukça etkili bir yöntem olduğu saptanmıştır.

Sarar-Kuzu (2016) tarafından yürütülen *The Impact of a Semiotic Analysis Theory-Based Writing Activity on Students' Writing Skills* adlı çalışma, Türkçe dersinin temel becerilerinden olan yazma becerisi ile göstergebilimsel çözümleme yöntemini ilişkilendirmiştir ve göstergebilimsel çözümlemeye göre tasarlanmış bir yazma dersi etkinliğinin öğrencilerin yazma becerilerine etkisini belirlemeyi amaçlamıştır. Çözümleme için ise görsel bir metin olan karikatür tercih edilmiştir. Deneysel bir yöntemle yürütülen çalışmada, ön test-son teste dayalı olarak veriler elde edilmiştir. Sonuç olarak çalışma, göstergebilimsel yöntemle yürütülen yazma çalışmasının konuyu anlamada, mesaja ulaşmada ve çok boyutlu yorumlamada geleneksel yazma yöntemine göre daha etkili olduğunu göstermiştir. Böylece göstergebilimsel yöntemle yürütülen yazma çalışmasının öğrenmenin etkililiğini artırdığı saptamıştır.

Çakır (2015) tarafından yürütülen *Peter Bichsel'in Çocuk Hikâyeleri Adlı Yapıtındaki Eğitsel Kavramların Göstergebilimsel Çözümlenmesi* adlı çalışma, Peter Bichsel'in Çocuk Hikâyeleri adlı kitabında yer alan öyküleri eğitsel kavramlar açısından incelemiş ve bu eğitsel kavramları göstergebilimsel çözümleme yöntemlerinden biri olan Greimas'ın eyleyenler örnekçesine göre çözümlemiştir. Sonuç olarak, öykülerin Greimas'ın çözümleme yönteminde yer alan derin yüzeye ilişkin anlamları taşıdığı saptanmıştır.

Ercantürk (2015) tarafından yürütülen *Göstergebilim Açısından Türkçe Ders Kitapları* adlı çalışma, ortaokul düzeyindeki Türkçe ders kitaplarında yer alan, dinleme ve serbest okuma metinleri kapsam dışı kalacak biçimde, her metin türünden birer örnek alınarak göstergebilimsel çözümleme yöntemine incelenmiştir. Araştırma, tarama modeliyle yürütülmüş, veriler ise doküman analizi ile toplanmış ve içerik analizi yöntemi ile veriler analiz edilmiştir. Sonuç olarak, göstergebilim yöntemiyle yürütülen çözümlemenin, yazılı metnin anlamının ortaya çıkarılmasına ve anlaşılmasına katkı sağladığı, yazılı metnin okur tarafından değerlendirilmesine ve yorumlamasına yardımcı olduğu saptanmıştır.

Dilidüzgün (2013) tarafından yürütülen *Gülten Dayıoğlu'nun "Fadiş ve Yeşil Kiraz" Romanlarında Yardımcı ve Engelleyici Eyleyenler* adlı çalışmada örneklem olarak seçilen Fadiş ve Yeşil Kiraz romanları, Greimas'ın göstergebilimsel çözümleme yöntemine göre incelenmiş ve kadın kahramanların geçirdiği dönüşümler aracılığıyla yardımcı ve engelleyici

eyleyenler saptanmıştır. Romanlarda karşılaşılan yardımcı ve engelleyici eyleyenlerin Türk toplumunda kadının maruz kaldığı ortak durumları ortaya koyduğu ve Türk toplumunun değer yargılarını yansıttığı da belirlenmiştir.

Gündüz (2012) tarafından yürütülen *İlköğretim Türkçe 6. Sınıf Ders Kitaplarında Yer Alan Öykü Türündeki Metinlerin Greimas'ın Eyleyenler Örnekçesine Göre İncelenmesi* adlı çalışma, 6. sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alan 8 öykünün Greimas'ın eyleyenler örnekçesine göre çözümlenmesini ve çözümlenen bu öykülerin ortak yapısının saptanmasını amaçlamıştır. Çalışma kapsamında öyküler kesitlere ayrılmış, anlatı boyunca eyleyenlerin genel dönüşümleri anlatı izlencesi tablosuyla belirginleştirilmiştir. Çalışmanın sonucunda Greimas tarafından ortaya konan ve anlatısal düzeyin çözümlemesinde kullanılan eyleyenler örnekçesinin incelenen 8 öykünün tamamına uygulanabildiği saptanmış ve eyleyenler örnekçesi modelinin pek çok anlatıya da uygulanabileceği belirtilmiştir.

Bulut (2012) tarafından yürütülen *"Melehat Hanımın Düzenli Yaşamı"na Göstergebilimsel Açıdan Bakış* adlı çalışma, Peride Celal'in "Melahat Hanımın Düzenli Yaşamı" adlı öyküsünün Greimas'ın eyleyenler örnekçesinden hareketle göstergebilimsel çözümleme yöntemine göre incelenmesini içermektedir. Çalışmada öykü kesitlere ayrılmış, yapısal olarak öyküdeki zaman, uzam ve karşıtlıklar belirlenmiştir. Öykünün derin anlamını ortaya koymak amacıyla da derin yüzey göstergebilimsel dörtgen aracılığıyla gösterilmiştir. Çalışmanın sonucunda, öykünün karşıtlıklar içerdiği, öyküdeki çeşitli betimlemelerin öykü kahramanının psikolojik yapısını yansıttığı saptanmıştır.

Çetinkaya (2011) tarafından yürütülen *"Gökçen Kız Çeşmesi" Adlı Çocuk Öyküsünün Greimas'ın Eyleyenler Modeline Göre İncelenmesi* adlı çalışmada Gülten Dayıoğlu'nun Gökçen Kız Çeşmesi öyküsü, Greimas'ın eyleyenler örnekçesinden hareketle göstergebilimsel olarak çözümlenmiş ve öykünün yüzey yapısı belirlenmek istenmiştir. Bu çerçevede öykü kesitlere ayrılmış, eyleyenler arasındaki ilişkiler eyleyenler şeması ve anlatı izlencesi aracılığıyla ortaya konmuştur. Sonuç olarak, öyküde yer alan öznenin durum öznesinden edim öznesine doğru bir değişim sergilediği, anlatının işleyişinde ise Greimas'ın ortaya koyduğu anlatı izlencesi aşamalarının hepsinin gerçekleştiği saptanmıştır.

Batur (2010) tarafından yürütülen *Ana Dili Öğretiminde Göstergebilimin Yeri: Ana Dili Ders Kitaplarındaki Yazılı Metinlerle Görsel Metinlerin Bütünselliğinin Analizi* adlı çalışma, göstergebilim alanının ana dili öğretimindeki önemini ortaya koymayı, Türkçe ders kitaplarında bulunan sözel ve görsel metinleri doküman analizi yöntemiyle incelenmeyi amaçlamıştır. Çalışmada birinci, dördüncü ve yedinci sınıf Türkçe ders kitabındaki toplam 16

metin incelenmiştir. Çalışmanın sonucunda, ders kitaplarında yer alan görüntüsel göstergelerin metne göre daha fazla öne çıkarıldığı, çocukların duygu ve düşüncelerini devindirecek nitelikten yoksun olduğu, estetik haz vermediği, metin-görsel bütünselliğin zaman zaman göz ardı edildiği ve görsellerin işlevsel olmadığı saptanmıştır. Ana dili öğretiminde göstergebilimin yer almasının dil öğretiminin çeşitlenmesine ve zenginleşmesine olanak sağlayacağı vurgulanmıştır.

Barut (2010) tarafından yürütülen *Gülten Dayıoğlu'nun Çocuk Romanlarında Dil, Tema ve Eğitbilimsel Göstergeler* adlı çalışmada, Gülten Dayıoğlu'nun 12-14 yaş grubu için yazdığı 14 adet çocuk romanı Greimas'ın eyleyenler örnekçesi yönteminden yararlanılarak çözümlenmiştir. Çalışmanın sonucunda, Gülten Dayıoğlu'nun 12-14 yaş grubu için yazdığı 14 çocuk romanının eğitbilimsel göstergeleri taşıdığı saptanmıştır.

Atan (2008) tarafından yürütülen *Tilki ile Yılan Metninin Göstergebilimsel Çözümlemesi* adlı çalışmada, Pertev Naili Boratav'ın Az Gittik Uz Gittik başlıklı kitabında yer alan 48 masaldan biri olan Tilki ile Yılan metni, göstergebilimsel okuma yöntemi ile söylemsel, anlatısal ve mantıksal-anlamsal düzeyde çözümlenmiştir. Anlatı çözümlemesi Greimas'ın eyleyenler örnekçesinden hareketle ortaya çıkarılmıştır. Çalışma sonucunda ortaya çıkan veriler, Tilki ile Yılan metninin Greimas'ın eyleyenler örnekçesine uygun olduğu, özne konumunda olan eyleyenin dönüştüğü ve bir edim öznesinin ortaya çıktığı saptanmıştır.

İşeri (2008) tarafından yürütülen *Yüz Akı Adlı Metnin Göstergebilimsel Çözümlemesi* adlı çalışma, Ömer Seyfettin'in Yüz Akı öyküsünü Greimas'ın göstergebilimsel çözümleme yöntemine uygun bir biçimde, yüzeyden derine anlamsal oluşum aşamalarını söylemsel, anlatısal ve mantıksal-anlamsal düzeyde göstermek amacıyla yürütülmüştür. Çalışmanın sonucunda, bir metnin anlam evrenine inebilmek için ve nesnel değerlendirme yapabilmek için göstergebilimsel çözümleme yönteminin işlediği ve yararlı olduğu, çözümleme işlemini yapana da farklı bir bakış açısı kazandırdığı saptanmıştır. Araştırmacı, her türde metnin göstergebilimsel açıdan çözümlenip değerlendirilebileceğini de belirtmiştir.

Sönmez (2006) tarafından yürütülen *İlköğretim İkinci Kademedeki Türkçe Ders Kitaplarında Yaratıcı Drama Yoluyla İşlenebilecek Metinlerin Çözümlenmesi* adlı çalışma ile dramatik olan metinler, Greimas'ın eyleyenler örnekçesine göre çözümlenmiştir. 6, 7 ve 8. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki drama ile işlenebilecek 110 adet metin içerisinden tiyatro, roman, şiir ve öykü türünde yer alan üçer metinden oluşan toplam 12 metin örneklem olarak seçilmiştir. Çalışmanın sonucunda, Türkçe ders kitaplarında yer alan, dramatik olan ve çözümlenen metinlerin işlenmesinde en uygun yöntemin yaratıcı drama yöntemi olduğu,

yaratıcı dramanın incelenen tüm metin türlerini kapsadığı ve yaratıcı drama yoluyla işlenebilecek metinlerin çözümlenmesinin dil öğretiminde anlamlı bir fark ortaya koyacağı saptanmıştır.

Sarar-Kuzu (2004) tarafından yürütülen *Greimas'ın Eyleyenler Modeli'nin Bir Durum-Kesit Öyküsündeki İşlerliğine İlişkin Göstergebilimsel Çözümleme Denemesi* adlı çalışma, Greimas'ın eyleyenler örnekçesinden hareketle yazınsal metin türlerinden olan durum-kesit öyküsünün olay öykülerinden farklı olarak göstergebilimsel yönden çözümlemesinin nasıl işleyeceğini ortaya koymayı amaçlamıştır. Bu amaç doğrultusunda durum-kesit öyküsü örneği olarak Ferit Edgü'nün "Çığlık" adlı öyküsü örneklem olarak seçilmiştir. Seçilen öykü kesitlere ayrılmış ve öykünün söylemsel, anlatısal düzeyi ortaya konarak öykü eyleyenler ve anlatı izlenceleri açısından incelenmiştir. Sonuç olarak, incelenen durum-kesit öyküsünün göstergebilimsel olarak incelenen diğer öykülerden farklı olduğu, anlatı evrelerinin gerçekleşmediği, başlangıç durumu ile sonuç durumunun aynı özellikte göründüğü, değişmediği saptanmıştır.

İşeri (2002) tarafından yürütülen *Türkçe Ders Kitaplarındaki Metinlerin İlköğretim Programına Uygunluğunun İncelenmesi: Göstergebilimsel Bir Betimleme* adlı çalışma, ilköğretim 8. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin niteliğinin ve işleniş biçiminin öğrencilerin eleştirel düşünme becerisine, metni farklı açılardan inceleyip somuttan soyuta doğru gidebilmesine ve yorumlayabilmesine sağladığı katkıyı belirlemek amacıyla oluşturulmuştur. Çalışmada, farklı metin türlerinden 34 metin örneklem olarak seçilmiş ve metinler göstergebilimsel çözümleme yöntemiyle çözümlenmiş, metinlerin eklemlenişleri ve derin yapılarında yer alan iletiler belirlenmiş, örneklemdeki metinlerin amaca uygun işlenip işlenmediği incelenmiştir. Sonuç olarak, örnek metinlerin göstergebilimsel çözümlemesinden hareketle, incelenen ders kitaplarının gerek biçimsel olarak, gerekse içeriksel olarak Millî Eğitim'in temel yasasına ve genel amaçlarına uymadığı saptanmıştır.

2.8.2. Terapötik Metinlere İlişkin Yapılan Çalışmalar

Çalışmamızın bir diğer boyutunu oluşturan psikolojide metafor kullanımına ve terapötik öykülere ilişkin de çeşitli bilimsel çalışmalar (Gençeli, 2023; Demirayak, 2023; Yaşar-Yılmaz, 2022; Kılıç, 2021; Bozkurt, 2021; Mukba, 2020; Oğuz-Güner, 2020; Kharghani vd., 2020; Warsini, 2020; Mukba vd., 2019; Liu ve Williams, 2019; Ghasemian ve Estahbanati, 2019; Duman,2018; Liu, 2017; Gonçalves vd., 2017; Annalakshmi, 2017; Karaırmak, 2015; Hosseini vd., 2014; Burrows, 2014; Holyoake, 2013; Kress vd., 2010; Russo vd., 2006; Lodge-Guttery, 2005; Cook vd., 2004; Van Lone vd., 2002; Burns, 2002;

Carmichael, 2000; Carlson ve Arthur, 1999; Painter, 1997; Davis, 1997; Kohen ve Wynne, 1997; Aydın ve Yerin, 1994; Rhue ve Lynn, 1991; Kagan, 1982; Levine, 1980) araştırmacılar tarafından ortaya konmuştur.

Gençeli (2023) tarafından yürütülen *Depresyon ve Anksiyete Bozukluğu Olan Çocuklarda Mesnevi Okumalarının Etkileri* adlı çalışma, 13-18 yaş arası depresyon veya anksiyete bozukluğu tanısı almış toplam 40 çocuk ile yürütülmüştür. Çalışmada, 20 çocuk kontrol grubunda yer almış, 20 çocuk ise Mesnevi'nin okunduğu çalışma grubunu oluşturmuştur. Sonuç olarak, okuma terapisinin depresyon veya anksiyete tanısı almış olan çocukların belirtilerini iyileştirmede anlamlı bir iyileştirici katkıya sahip olduğu saptanmıştır.

Demirayak (2023) tarafından yürütülen *Terapötik Hikâye Anlatımının 5-6 Yaş Piyano Öğrencilerinin Öz Saygı, Sosyal Kaygı Düzeyleri ve Motivasyonlarına Etkisi* adlı çalışma, terapötik öykülerin 5-6 yaş aralığındaki öğrencilerin öz saygıları, sosyal kaygıları, motivasyonları, kendilerini ifade etme becerileri, ders motivasyonları ve müzik kompozisyonu oluşturma süreçleri üzerindeki etkisini araştırmayı amaçlamıştır. Çalışma, 14 katılımcının yer aldığı 8 haftalık bir program çerçevesinde, her hafta otuzar dakikalık özel piyano dersleri yapılacak biçimde tasarlanmıştır. Bu 8 haftalık sürecin ilk 6 haftasında çocuklara aynı zamanda terapötik öyküler okunmuş, son iki haftasında ise yarım bırakılmış öykülerin çocuklar tarafından tamamlanması istenmiştir. Karma yöntemle tasarlanmış çalışmanın nicel verileri çeşitli ölçekler aracılığıyla ön test-son test zayıf deneysel desen aracılığı ile toplanmışken, nitel veriler için de çoklu durum çalışmasından yararlanılmıştır. Sonuç olarak çalışma, katılımcıların kaygılarını ve sosyal kaygı düzeylerini azaltmışken, benlik algısını ve öz saygı düzeylerini değiştirmemiştir. Ayrıca katılımcıların bazı müzikal unsurları terapötik öykülerle bağdaştırdığı da saptanmıştır.

Yaşar-Yılmaz (2022) tarafından yürütülen *Terapötik Hikâye Kullanımının Çocukların Öğrenilmiş Güçlülük Düzeylerine Etkisi* adlı çalışma, terapötik öykü kullanımının çocukların öğrenilmiş güçlülük düzeylerine etkisini araştırmak amacıyla 4. sınıf öğrencileriyle yürütülen, ön test-son test kontrol gruplu yarı deneysel desenlerden eşleştirilmiş desen kullanılarak, 27 öğrenciden oluşan örneklemden veriler toplanarak yürütülmüştür. Veriler, Çocuklar İçin Öz Denetleme Ölçeği ve odak grup görüşme tekniğiyle toplanmıştır. Nicel bulgular, yürütülen psikoeğitim programının deney grubunun öğrenilmiş güçlülük düzeyini anlamlı düzeyde yükselttiğini gösterirken, deney, kontrol ve plesabo gruplarının son test puanları arasında ise anlamlı bir farklılığın oluşmadığını göstermektedir. Nitel bulguların ise deney grubunda meydana gelen anlamlı farkı destekler nitelikte olduğu saptanmıştır.

Kılıç (2021) tarafından yürütülen *Öykülerle Terapi Programının Dil ve Konuşma Bozukluğu Olan Çocukların Duygu Yönetimi Becerilerine Etkisi* adlı çalışma, tek gruplu ön test-son test kontrol grupsuz deneysel desen kullanılarak yürütülmüştür. Çalışmada, araştırmacı tarafından hazırlanan 3 öfke, 3 üzüntü ve 3 de endişe öyküsü olmak üzere 9 öykü yer almıştır. Veriler, 5 ile 8 yaş arasında yer alan ve dil konuşma bozukluğu olan 14 çocuktan toplanmıştır. Öyküler, araştırmacı tarafından 14 hafta sürdürülen bir program çerçevesinde üçer kez okunacak biçimde sürece yayılmıştır. Terapötik öykülerin okunması esnasında figürler kullanılmış, çocukların soru sorması ve resim çizmesi gibi etkinliklere yer verilmiştir. Verilerin toplanmasında çocuklara çeşitli ölçekler uygulanmışken, çocukların annelerine de yarı yapılandırılmış görüşme formu uygulanmıştır. Verilerin analizinden sonra sonuç olarak, çalışmada uygulanan programın, dil ve konuşma bozukluğu olan çocukların duygularını yönetme becerisi kazandığı, öfke, üzüntü ve endişe duygularıyla başa çıkmalarını kolaylaştırdığı, annelerle yapılan görüşmelerin de bu sonucu doğruladığı saptanmıştır.

Bozkurt (2021) tarafından yürütülen *Metaforik Hikâyelerle Yapılandırılmış Maneviyat Temelli Psiko-Eğitim Çalışmasının Lise Öğrencilerinin Psikolojik İyi Oluşlarına Etkisinin İncelenmesi* adlı çalışma, maneviyat ve psikolojik iyi oluş arasındaki ilişkiyi ortaya koymak amacıyla, deneysel olarak 24 lise öğrencisiyle yürütülmüştür. Psikoeğitim programı, insan yaşamına pozitif yönde katkı sunan öğretileri de içinde barındırdığı belirtilen Bediüzzaman Said Nursi'nin Risale-i Nur kitabından alınan metaforik öyküler kullanılarak yapılandırılmıştır. Sonuç olarak, yürütülen çalışmanın lise öğrencilerinin psikolojik iyi oluşlarına anlamlı düzeyde pozitif katkı sağladığı ve bu katkının sürdürülebilir bir etkisinin olduğu saptanmıştır. Ayrıca, metaforik öykülerin psikoeğitim çalışmalarında kullanılmasının verimli olduğu bildirilmiştir.

Mukba (2020) tarafından, *Yas Olgusu Yaşayan Çocukların Yaşantılarının Sistemik Müdahale İçeren Hikâye Anlatıcılığı Tekniği İle İncelenmesi: Vaka Çalışması* adlı bir çalışma yürütülmüştür. Çalışmanın temel amacı, ebeveyni vefat etmiş olan ve yas olgusu yaşamış olan 7-12 yaş aralığındaki çocukların sistematik müdahaleler içeren öykü anlatıcılığı aracılığıyla müdahale öncesi, süreci ve sonrasında yaşadıklarını ortaya koymaktır. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden olan çoklu vaka çalışması deseni kullanılmıştır. Araştırma Van ilinde bulunan ve altı farklı ilkokulda okuyan annesi veya babası vefat etmiş 6 öğrenci ile yürütülmüştür. Veri toplama aracı olarak "Ebeveyn Yas Gözlem Formu" kullanılmıştır. Elde edilen bulgularla çocukların duygusal, bilişsel ve davranışsal yas tepkilerinin süreç içerisinde

farklılaştığı, başlangıç ve izleme görüşmeleri arasında farklılıklar olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Oğuz-Güner (2020) tarafından yürütülen *Kronik Hasta Çocuklarda Terapötik Hikâyenin Kullanımı* adlı araştırmada, terapötik amaçlar için hazırlanmış olan 18 öykü kitabı ile 2 çoklu öykü kitabı incelenmiştir. Bu incelemede öykülerin terapötik özellikleri, problem konusu, beceri amacı ve beklenen sonuçları ile kronik hasta çocuklarda terapötik öykü kullanımının psikososyal destek sürecine etkisi betimsel analiz yöntemiyle ele alınmıştır. Yaygın bir biçimde kullanılan bu öykü kitaplarında sorun olarak korku, ölüm, engellilik, özgüven kaybı, öfke, kaygı, depresyon ve davranış bozukluğu gibi konuların ele alındığı, beceri olarak problem çözme, mücadele etme, öfke yönetimi, farkındalık, hastalık eğitiminin öne çıktığı belirlenmiştir. Beklenen sonuçların da problem çözme, hastalığa uyum, desteği kabul etme, özgüven, cesaret, kaygıyla mücadele, iç ve sosyal uyum sorunları konularında olduğu saptanmıştır.

Kharghani ve arkadaşları (2020) tarafından yürütülen *A Systematic Review of the Effect of Aromatherapy and Storytelling on Anxiety in Children during Dentistry* adlı çalışmada, diş tedavisi gören çocukların tedavileri esnasında ortaya çıkan kaygı bozukluklarının giderilmesinde aromaterapi ve öykü anlatımının bir arada kullanılmasının etkisi araştırılmak istenmiştir. Araştırmaya katılan çocukların kaygı düzeyleri Venham'ın resim ölçeği ile değerlendirilmiş ve ardından çocuklar deney, kontrol ve plasebo grubu olmak üzere 3 gruba ayrılmıştır. Sonuç olarak, aromaterapi ve öykü anlatımı yöntemlerinin bir arada kullanılmasının diş tedavisi gören çocukların kaygı düzeylerini azaltmada etkili olduğu saptanmıştır.

Warsini (2020) tarafından yürütülen *The Effect of Combination Avocado Juice Administrationand Storytelling Therapy on Body Weightin Children with HIV/AIDS* adlı çalışmanın amacı, avokado suyu ile terapötik öykü anlatımının bir arada verilmesinin HIV/AIDS'li çocukların kilosu üzerindeki etkisini araştırmaktır. Çalışma için HIV/AIDS'li 15 çocuktan oluşan bir örneklem seçilmiştir ve ön test - son test tasarımlı bir yarı-deneysel çalışma olarak yürütülmüştür. Sonuç olarak avokado suyu ve terapötik öykü anlatımı, HIV/AIDS'li çocukların vücut ağırlığını artırmıştır.

Mukba ve arkadaşları (2019) tarafından yürütülen *Öykü Anlatıcılığı ile Sistematik Müdahaleyi İçeren Eklektik Bir Müdahale* adlı çalışma, içeriğinde öykü anlatıcılığı tekniğini ve sistematik müdahaleyi bulunduran eklektik bir müdahaleye ilişkin öneri sunmak amacıyla

yapılmıştır. Bu araştırma sonuç olarak, alanyazına öykü anlatma tekniğiyle sistematik müdahalelerin birlikte kullanılabileceğini ve öykü anlatıcılığı temelli sistematik müdahaleye döngüsel sorunlardan, çözümlerden ve çeşitli nesnelerden yararlanılabileceği bilgisini de içeren üç aşamalı bir model kazandırmıştır.

Liu ve William (2019) tarafından yürütülen *Exploring How Chinese Primary School Psychological Counsellors Understand and Use Therapeutic Stories* adlı çalışma, Çin'deki ilkokul ortamlarında terapötik öykülerin kullanımına ilişkin çok az sayıda araştırmanın yapıldığı yönündeki düşünceden ortaya çıkmıştır ve ilkokul öğrencileriyle çalışan 12 Çinli psikolojik danışmanla 3 ay boyunca yürütülmüştür. Yapılan görüşmelerle terapötik öykülerin kullanımına ilişkin elde edilen nitel veriler, terapötik öykülerin ilkokul psikolojik danışmanların kullandığı yönündedir. Çalışmadaki katılımcılar, terapötik öyküleri anlarken ve kullanırken farklı psikoterapötik yaklaşımlarla terapötik öyküleri bütünleştirme eğilimi de göstermişlerdir.

Ghasemian ve Estahbanati (2019) tarafından yürütülen *The Effectiveness of Storytelling on Reducing Depression in Cancer Patients* adlı çalışma ile kanser hastalarının depresyon düzeyini azaltmada öykü terapisinin etkisi araştırılmak istenmiştir. Araştırmanın verileri, 12-18 yaş aralığında bulunan 30 kişilik bir kanser hastası grubunun deney ve kontrol gruplarına ayrılmasıyla ve ön test-son test yarı deneysel desen kullanılarak, Beck Depresyon Envanteri ile toplanmıştır. Deney grubu için 6 haftalık bir zaman aralığında ve her hafta iki oturum olmak üzere 12 oturum boyunca araştırmacı ve çocuklar arasında iletişim kurulmuş, öykü terapisi uygulanmış, çocuklarla yürütülen etkinlikler, öyküleştirilerek çocuklara sunulmuştur. Çalışma sonucunda, deney grubunda yer alan kanser hastaların depresyon puanları düşmüştür ve öykü terapisinin kanserli hastalarda depresyonu azalttığı hipotezi doğrulanmıştır.

Duman (2018) tarafından yürütülen *Çocuk Cinsel İstismarında Masalların Terapötik Kullanımı* adlı çalışma, masalların psikoterapideki kullanım işlevleri ve cinsel istismar mağduru çocuklarla yapılan terapötik çalışmalarda masalların kullanımı üzerinde durmuştur. Terapi süreçlerinde kullanılacak masalların çocuğun iyileşmesinde önemli bir yardım kaynağı görevi üstleneceği ve masalların danışanlara bir saygı ifadesi olduğu, özellikle de cinsel istismar mağduru olan hassas ve kırılgan çocuklarla yapılan çalışmalarda ayrı bir öneme de sahip olduğu vurgulanmıştır.

Liu (2017) tarafından yürütülen *Exploring the Value of Culturally Adapted Therapeutic Stories as a Tool for Intervention in Chinese Primary Schools* adlı çalışma, Çinli ilkokul öğrencileriyle yürütülmüştür ve terapötik öykü anlatımının etkili bir terapötik ilişkinin kurulmasındaki rolü üzerinde durulmuştur. Rastgele seçilmiş olan 50 terapötik öykünün içerik analizini yapılmış ve bu araştırma sonucunda terapötik öykülere ilişkin örneklemde yer alan öykülerin büyük çoğunluğunun psikolojik danışmanlar tarafından geliştirildiği, çocuklara yönelik olan öykülerin ana karakterlerinin büyük çoğunluğunun çocuk olduğu, hayal gücü ile metaforların çok yaygın bir biçimde kullanıldığı, birçok terapötik öykünün benzer yapıları paylaştığı gibi bazı ortak noktalar saptanmıştır.

Gonçalves ve arkadaşları (2017) tarafından yürütülen *Massage and Storytelling Reduce Aggression and Improve Academic Performance in Children Attending Elementary School* adlı çalışma, masaj ve öykü anlatma tekniğinin ilkokul çocuklarının saldırganlık davranışları ve akademik performansları üzerindeki etkisini araştırmıştır. 6 ay boyunca 35 öğrenciyle yürütülen çalışmada, deney ve kontrol grupları oluşturulmuş, deney grubuna normal derslerinin yanında masaj ve öykü anlatma dersleri verilmiş, kontrol grubuna ise sadece normal dersler verilmiştir. Çalışmanın sonucunda, deney grubunda yer alan öğrencilerin saldırganlık davranışlarında azalmanın olduğu ve akademik performanslarında ise iyileşme yaşandığı saptanmıştır.

Annalakshmi (2017) tarafından yürütülen *Effect of Therapeutic Story Making Intervention on Reading Skills and Academic Resilience* adlı çalışma, akran rehberliği yöntemiyle yazılacak olan terapötik öykülerin risk altındaki öğrencilerin okuma becerisine ve akademik dayanıklılığına etkisini araştırmayı amaçlamıştır. Karma yöntemle yürütülen çalışmada nicel veriler çeşitli ölçeklerle, nitel veriler ise yapılandırılmış görüşme formlarıyla toplanmıştır. Çalışma ile elde edilen sonuçlar, terapötik öykü yazımının öğrencilerin okuma becerilerini ve akademik dayanıklılıklarını geliştirdiğini açıkça göstermektedir. Çalışma, öğrencilerin akademik, sosyal ve kişisel alanlarda iyileşmelerini sağlamış, ders kitaplarındaki metinler dışında kendi öykülerini okudukları düzenli okuma alıştırmalarıyla okuma becerilerini geliştirmelerine yardımcı olmuş, öğrencilerin öykü yazmayı duygularını işlemek ve ifade etmek için bir araç olarak kullanmalarını sağlamıştır ve öğrencilerin hem içselleştirme hem de dışsallaştırma sorunlarını iyileştirmiştir. Ana fikir belirleme, detay belirleme, dilbilgisi, yazılı iletişim, kelime bilgisi, sesbirimsel farkındalık, ses bilgisi, soru oluşturma ve cevaplama, fikirleri görselleştirme, sonuç çıkarma, çıkarımları belirleme, yazarın amacını

belirleme ve bakış açısını anlama gibi belirli becerileri geliştirerek katılımcılarda akademik beceriler oluşturmuştur.

Karaırmak (2015) tarafından yürütülen *Çocukla Psikolojik Danışmada Metaforik Süreç* adlı çalışma, çocuklarla yürütülen psikolojik danışma süreçlerinde iyileştirici etkiye sahip soyut yaşantıların çocuğun zihninde somutlaştırılabilmesine yardım eden metaforların önemi üzerinde durmaktadır. Sonuç olarak çalışmada, hem okul psikolojik danışmanlarının hem de ruh sağlığı alanındaki diğer çalışanların uygulamalarında kullanabilecekleri metafor örneklerine yer verilmiştir.

Hosseini ve arkadaşları (2014) tarafından yürütülen *Effectiveness of Storytelling Therapy on the Reduction of Aggression and Stubbornness in Children with Oppositional Defiant Disorder* adlı çalışma, İran'ın Şiraz kentinde bulunan bir ortaokula devam eden ve karşı gelme bozukluğu yaşayan 7-9 yaş arasındaki 14 öğrenci üzerinden yürütülmüştür. Çalışma, öykü anlatma terapisinin karşı gelme bozukluğu olan öğrencilerin saldırganlık ve inatçılıklarını azaltmadaki etkisini araştırmaktır. Veriler anket ve yapılandırılmış gözlem formuyla toplanmıştır. Araştırma sonucunda öykü anlatımı terapisinin çocukların saldırganlığını ve inatçılığını azalttığı saptanmıştır.

Burrows (2014) tarafından yürütülen *Transforming 'The Red Beast' Within Through Mindfulness and Therapeutic Storytelling: A Case Study* adlı çalışmada, davranış sorunları yaşayan, sosyal becerilerinde sorunlar olan bir çocuk vaka analizi yöntemiyle incelenmiştir. İnceleme sürecinde çocukla yürütülen terapi seanslarında bilinçli farkındalık tekniği (mindfulness) ile terapötik öykü anlatımı bir arada kullanılmıştır. Terapi seansları sonucunda çocuk, davranışlarına ilişkin içgörü kazanmıştır. Kazanılan içgörüyle çocuğun duygusal algısı ile duygusal tepkisi arasında bir bağ kurulmuştur. Kurulan bağ ile birlikte çocukta sakinlik, umut, güven duyma, aidiyet duygusu hissetme, öfke, korku, özfarkındalık, empati gibi duyuşsal özelliklerin kullanılan yöntemle biçimlendirilebildiği saptanmıştır. Araştırmada terapötik bir öykünün anlatıldığı zamana, yere ve bağlama göre etkililiğinin değişebildiği, okul danışmanlarının yer, zaman ve bağlamı çocuğun ruhsal durumunu gözeterek belirlemeleri gerektiği vurgulanmıştır.

Holyoake (2013) tarafından yürütülen *Once Upon A Time There Was An Angry Lion: Using Stories to Aid Therapeutic Care With Children* adlı çalışmada, öykü anlatımının yoğun çalışan, çocuk bölümü hemşireleri için nasıl faydalı bir araç olabileceğini araştırmaktadır. Hastanede tedavi gören 9 yaşındaki Johnny adında bir çocuğun travma durumu vaka çalışması

olarak araştırmada yer almıştır. Johnny gibi hastanelerde izole edilmiş çocukların öfke, keder, utanç ve suçluluk gibi duyguları güvenli bir biçimde tanımaları hedeflenmiştir. Sonuç olarak öykü anlatımı, çocuklarla kullanılabilecek faydalı bir ilişki kurma aracıdır.

Kress ve arkadaşları (2010) tarafından yürütülen *The Use of Therapeutic Stories in Counseling Child and Adolescent Sexual Abuse Survivors* adlı çalışmada, çocuk ve ergen cinsel istismar mağdurlarına psikolojik danışmanlık sürecinde terapötik öykülerin anlatımına ilişkin kılavuz bilgiler sunulmuştur. Çalışmada çeşitli vaka örneklerine, örnek terapötik öykülere ve terapötik öykülerin uygulanmasına ilişkin bilgiler sunulmuştur.

Russo ve arkadaşları (2006) tarafından yürütülen *Sandplay and Storytelling: Social Constructivism and Cognitive Development in Child Counseling* adlı çalışma, çocuk ve ergenlerin kişiler arası ilişkilerini ve gelişimsel durumlarını ele alan nitel bir çalışmadır. Çalışmada çocukların kendi sosyal dünyalarını kum tepsisinde yeniden inşa etmelerine imkân tanınmış, bu durumun kendilerine nasıl yansıdığına ilişkin anlayışlarını keşfetmek için de kum oyunu - öykü anlatma tekniğini kullanmışlardır. Çalışma sonucunda, 5-8 yaş arası küçük çocuklar, işlem öncesi dönemden somut işlemsel düşünme dönemine geçiş gösterirken, 12-18 yaş arasındaki ergenler ise somuttan soyuta doğru bir yönelim göstermiştir.

Lodge-Guttery (2005) tarafından yürütülen *The Impact of Narrative Storytelling on Cognitive Recomposition in Individuals Struggling with Eating Disorders* adlı doktora çalışmasında, yeme bozukluğu tanısı almış olan, ortalama 7 yıl boyunca yeme bozukluğuyla mücadele etmiş, 18-31 yaş arasındaki gönüllü 16 kadın danışan yer almıştır. Çalışma, danışanların bilişsel yeniden yapılandırılmalarında öykü anlatıcılığının etkisini araştırmıştır. Karma desenli modelle yürütülen araştırma sonucunda, öykü anlatıcılığının yeme bozukluğu sorunu olanlara psikolojik müdahaleyi kolaylaştırdığı ve psikolojik müdahalede etkili bir yol olduğu saptanmıştır.

Cook ve arkadaşlarının (2004) yürüttüğü *The Application of Therapeutic Storytelling Techniques With Preadolescent Children: A Clinical Description With Illustrative Case Study* adlı çalışma iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde terapötik öykü anlatma tekniğinin teorik boyutu, gerekçesi ve bileşenleri ayrıntılı bir biçimde açıklanmıştır. İkinci bölümde ise terapötik öykülerin etkisi ortaya konmaya çalışılmış ve 10 yaşında öfke yönetimi konusunda çeşitli sorunlar yaşayan Sam adındaki bir çocuk vaka incelemesi olarak ele alınmıştır. Çocuğa terapötik öyküler anlatılmış ve ardından bu öyküleri ebeveynlerine anlatması istenmiştir.

Sonuç olarak ebeveynlerinin değerlendirmesi, terapötik öykülerin Sam'ın öfke kontrolü ve öfke ifadeleri üzerinde olumlu bir etki yarattığını göstermektedir.

Van Lone ve arkadaşları (2002) tarafından yürütülen *Using Short Stories to AddressEating Disturbances in Groups* adlı çalışmada, yeme bozukluğu olan bir grup insanın iyileşmesine yönelik kısa öyküler kullanılmıştır. Sonuç olarak, kullanılan öykünün grup üyelerinin yeme bozukluklarıyla ilgili rahatsız edici olmayan bir yüzleşme yaşamalarını sağlamıştır. Ayrıca çalışmanın içerisinde yönergelerin kullanımına, öykünün gruba sunulma biçimine ve terapötik etkinin nasıl sağlanabileceğine ilişkin bilgilere de yer verilmiştir.

Burns (2002), *Therepeutic Storytelling in Child and Youth Care Holly* adlı çalışmasında, ciddi duygusal sorunları bulunan, fobik bir tepkiden kaynaklanan travmayla başa çıkabilmesi amacıyla yedi yaşındaki Holly adında bir çocukla vaka çalışması yürütmüştür. Bu çalışma sürecinde bir müdahale aracı olarak da terapötik öykü anlatımını kullanmıştır ve ortaya çıkan travmanın üstesinden gelebilmesi için çocukla 6 seans süren bir süreç yürütmüştür. Süreçte Holly'nin fobik tepkisini hatırlaması ya da doğrudan herhangi bir biçimde tartışması istenmemiştir. Öyküler seçilirken, içerdiği iletileri ve sembolik değerleri bakımından çocuğun sorununu kapsayacak bir kapsama sahip olmasına dikkat edilerek seçilmiştir. Sürecin akılda kalıcılığını artırmak için öyküleri müzik, drama, oyun, tartışma, bilişsel yeniden yapılandırma gibi çeşitli tekniklerle birleştirmiştir. Süreç sonunda zor ve karmaşık bir sorun olan fobik tepkiyle, çok zor ve karmaşık bir problemle çocuğun başa çıkabildiği saptanmıştır.

Carmichael (2000) tarafından yürütülen *Using a Metaphor in Working With Disaster Survivors* adlı çalışma, kasırga felaketinden kurtulan ve yaşları 8 ile 50 arasında değişen 30 kişiye psikoeğitim verilerek yürütülmüştür. Çalışmada, metaforlarla yüklü olan Oz Büyücüsü adlı öykü kullanılmıştır. Sonuç olarak, felaket sonucunda hayatta kalanlar, korkularını ifade etmek için gerekli duygusallığa sahip olmuşlardır ve kişisel iyileşme süreçlerini görme imkânı bulmuşlardır.

Carlson ve Arthur (1999), *Play Therapy and The Therapeutic Use of Story* adlı çalışmalarında, aile içerisinde ve okulda kaygı sorunları yaşayan 6 yaşındaki bir erkek çocuğun iyileşme süreci incelenmiştir. Bu süreçte oyun terapisi ve terapötik öykünün çocuk üzerindeki etkisi gözlemlenmiştir. Sonuç olarak, oyun terapisinin ve terapötik öykü anlatımının çocuğun kaygı durumunu azalttığı, çocuğun kendisini ifade edebildiği, öz farkındalığına katkı sağladığı ve çocuğu iyileştirici etkiye sahip olduğu saptanmıştır.

Painter (1997), *The Effects of Therapeutic Storytelling and Behavioral Parent Training on the Problem Behaviors of Children and on Parental Stress* adlı çalışmasında, terapötik öykü anlatımının ve davranışsal ebeveyn eğitiminin çocukların tedavisindeki farklı etkilerini araştırmıştır. Araştırmanın verileri, kliniğe başvuran ve uyumsuzluk sorunu yaşayan 5-7 yaş aralığındaki dört erkek çocuk ile öfke kontrol sorunu yaşayan 10 yaşındaki bir erkek çocuktan elde edilmiştir. Denekler arasında eşzamanlı olmayan çoklu başlangıç çapraz tasarımı yapılmış ve uyumsuz çocuklar yaş ve koşula göre eşleştirilmiştir. Deneklerin bir kısmı tek bir terapötik öykü anlatımı seansına ve ardından bir davranışsal ebeveyn eğitimi seansına katılmıştır. Bu müdahalelerin sırası tersine çevrilerek deneklerin diğer kısmına uygulanmıştır. Ebeveynler tedavi öncesi, tedavi sonrası ve tedaviden altı hafta sonra Çocuklar için Davranış Değerlendirme Sistemi (BASC) ve Ebeveynlik Stres Endeksi/Kısa Formu (PSI/SF) doldurmuştur. Ayrıca, ebeveynler hedeflenen davranışların günlük sıklığı ve yoğunluğu hakkında rapor vermiş, stratejilere bağlılıklarını ve tedaviden memnuniyetlerini değerlendirmişlerdir. Her çocuk, hatırlama derecesi elde etmek için öyküyü tekrarlamıştır. Sonuç olarak, her iki terapötik yöntemin de tüm denekler için hem uyumsuzluk hem de öfke kontrolüyle ilgili davranışların sıklığını ve yoğunluğunu azalttığı saptanmıştır.

Davis (1997) tarafından yürütülen *Telling Life Stories and Creating Life Books: A Counseling Technique For Fostering Resilience in Children* adlı çalışma, kayıp ve yas gibi olgularla başa çıkmaya çalışan çocuklarla yürütülmüştür. Araştırmadaki temel amaç, bireysel danışma sürecinde öykü anlatma tekniğinin etkisini incelemek ve psikolojik danışma sürecinde danışanın kendi öyküsünü anlatmasının etkililiği ortaya koymaktır. Araştırmanın verileri çeşitli kayıplar yaşamış 4 ve 6. sınıf öğrencilerinden toplanmıştır. Öğrenciler deney ve kontrol grubu olmak üzere iki gruba ayrılmıştır ve veri toplama aracı olarak nicel veriler için çeşitli ölçekler uygulanmış, nitel veriler için ise gözlem formları kullanılmıştır. 6 hafta süren uygulama süreci sonunda, deney grubuna uygulanan yöntemin ön test ve son testleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olmadığı saptanmıştır. Nitel olarak görüşme formlarıyla elde edilen verilerde ise uygulamanın okul psikolojik danışmanları ve öğrenciler üzerinde olumlu değişimleri meydana getirdiği sonucuna ulaşılmıştır.

Kohen ve Wynne (1997) tarafından yürütülen *Applying Hypnosis in A Preschool Family Asthma Education Program: Uses of Storytelling, Imagery, and Relaxation* adlı çalışma, 2 ile 5 yaş arasındaki 25 çocuğa ve ebeveynine, 7 oturumdan oluşan okul öncesi astım programı uygulanarak yürütülmüştür. Uygulanan programla, astım hastalığı olan çocuklara ve ebeveynlerine özyönetim becerisi kazandırma, gevşeme tekniklerini öğretme amaçlanmıştır.

Veriler, programın uygulanmasından önce ve programın tamamlanmasından bir yıl sonra tekrar toplanmıştır. Yürütülen çalışma sonucunda, uygulanan programda bir yöntem olarak kullanılan öykü anlatmanın çocukların ve ebeveynlerinin özyönetim becerilerini pozitif yönde etkilediği saptanmıştır.

Aydın ve Yener (1994), *The Effect of A Story-based Cognitive Behavior Modification Procedure on Reducing Children's Test Anxiety Before and After Cancellation of An Important Examination* adlı çalışmayı yürütmüşlerdir. Çalışmalarında, ilköğretim 5. sınıf öğrencilerinin Anadolu liselerine giriş sınavları öncesinde sınav kaygılarıyla baş edebilmelerine yardımcı olması amacıyla özel olarak tasarlanmış öykü temelli bilişsel davranış değiştirme yönteminin etkililiğini incelemişlerdir. 144 kişiden oluşan 5. sınıf öğrencisine sınav kaygısı envanteri uygulanmış ve yüksek puan alan 20 denek (10 kız, 10 erkek) seçilmiştir. Bu denekler de deney ve kontrol gruplarına ayrılmıştır. Deney grubuna öykü temelli bilişsel davranış modifikasyonu uygulanmış, kontrol grubuna ise herhangi bir müdahalede bulunulmamıştır. Sonuç olarak, öykü temelli bilişsel davranış değiştirme yönteminin deney grubundaki çocukların sınav kaygısını azaltmada etkili olduğu saptanmıştır.

Rhue ve Lynn (1991) tarafından yürütülen *Storytelling, Hypnosis and The Treatment of Sexually Abused Children* adlı çalışmada, öykü anlatma tekniklerinin cinsel istismara uğramış çocukların tedavi edilmesinde nasıl kullanılabileceği üzerinde durulmuştur. Cinsel istismar mağduru 4-10 yaş arasındaki 32 çocukla yürütülen çalışmada, etkili bulunan terapötik müdahaleler anlatılmıştır ve sonuç olarak terapötik öykü anlatımının terapiste travma sonrası stres bozukluklarını, dissosiyatif bozuklukları tedavi etmekte yardımcı olduğu saptanmıştır.

Kagan'ın (1982), *Storytelling and Game Therapy For Children in Placement* adlı çalışması, biyolojik ailelerinden ayrı, yuvada yaşayan çocukların kederle mücadele, biyolojik ailelerine dönme veya yeni ailelerine uyum sağlama gibi konularda zor görevleri yerine getirebilmeleri amacıyla terapötik öyküler ve terapötik oyunlar kullanılarak yürütülmüştür. Çalışmanın sonucunda, terapötik öykülerin ve terapötik oyunların çocuğun kederiyle başa çıkmasında, ailesine geri dönme ya da yeni bir aileye yeniden bağlanabilmesinde etkili olduğu saptanmıştır.

Levine (1980), *Indirect Suggestions Through Personalized Fairy Tales For Treatment of Childhood Insomnia* adlı çalışmasında, uyku problemi ve uyku korkusu yaşayan çocuklara yönelik olarak kişiselleştirilmiş öykü ve masallar kullanmıştır. Çalışmasının temel amacı olan psikososyal strese uyum sağlama, problem ve korkulardan kurtulma amacına ulaşmak için de

çalışmada kullanılan öykülere çocukların sevdikleri nesne ve karakterlerin fantastik eylemleri ve sözleri dâhil edilmiştir. Altı gece, çocuklar uyumadan hemen önce bu öykü ve masallar çocuklara dinletilmiş ve araştırmanın sonucunda çocukların yatağa girme, uykuya dalma gibi sorunlarının ortadan kalktığı saptanmış, kişiselleştirilmiş öykü ve masalların uyku sorunlarına ilişkin belirtileri ortadan kaldırdığı vurgulanmıştır.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Çalışmanın bu bölümünde sırasıyla araştırmanın modeli/deseni, çalışma grubu, veri toplama süreci, verilerin analizi, araştırmanın geçerliği ve güvenirliği, araştırmacının rolü başlıklarına yer verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Modeli / Deseni

Bu çalışma, çocukların dil ve düşünme becerilerinin gelişimi açısından bir araç olarak kullanılan iyileştirici öyküleri taşıdıkları metafor, ileti, sorunlar ile birlikte göstergebilimsel açıdan incelemeyi amaçlamıştır. Bu amaç doğrultusunda çalışma, nitel araştırma yönteminin doküman incelemesi modeliyle yürütülmüştür. Doküman incelemesi, belgesel tarama olarak da adlandırılır ve araştırma süreci var olan belgeler üzerinden yürütülür (Karasar, 2012).

3.2. İncelenen Bütünce (Çalışma Grubu)

Dokümanları, nitel araştırmalarda etkili bir biçimde kullanılması gereken önemli bilgi kaynakları arasında gören Yıldırım ve Şimşek (2011), kullanılacak dokümanın araştırmanın amacına ve problemine göre biçimlendiğini belirtir. Bu doğrultuda araştırmanın amacına ve problemine uygun dokümanlar, Çocuklar İçin İyileştirici Öyküler kitabında yer alan öykülerden elde edilmiştir. 1988 yılında klinik psikolog Nancy Davis tarafından yazılan ve Nobel Yaşam tarafından Türkçeye kazandırılan kitap, 12 bölümden oluşmaktadır ve bu bölümlerde çocukların duygusal tepkilerini, düşüncelerini, algı ve inançlarını, benlik ile sosyal becerilerini geliştirici, yapılandırılmış 105 öykü bulunmaktadır. Çocuklar İçin İyileştirici Öyküler kitabında yer alan bütün öyküler bu çalışmanın evrenini oluşturmaktadır. Evren içerisinde yer alan 105 öyküden 26 öykü, seçkisiz olmayan örnekleme yöntemlerinden amaçlı (amaçsal) örneklemenin bir alt örnekleme biçimi olan ölçüt örnekleme yoluyla elde edilmiştir. Amaçlı örnekleme, çalışmanın amacına bağlı kalarak, bilgi açısından zengin durumların seçilmesine ve derinlemesine araştırma yapılmasına olanak tanır. Amaçlı örnekleme içinde yer alan ölçüt örneklemeyle de önceden belirlenmiş ölçüte göre örnekleme seçimi durumu söz konusu olur (Büyüköztürk vd., 2013; Yıldırım ve Şimşek, 2011). Bu çalışmada, çocukları duyuşsal, düşünsel ve davranışsal olarak ele alan öyküler incelenmek istenmiştir. Bu çerçevede öyküler incelenmiş ve sağlıklı duygusal tepki, düşünce, algı, inanç, benlik ve sosyal becerileri geliştiren öyküler, ölüm, kayıp ve hastalıklara yardımcı öyküler, okul sorunlarıyla ilgili öyküler bölümlerinde yer alan öykülerin amaca uygun olduğu saptanmıştır. Sağlıklı duygusal tepki, düşünce, algı, inanç, benlik ve sosyal becerileri geliştiren öyküler bölümünde

yer alan öykülerin sayısının fazla olması nedeniyle örneklemede random (rastgele) tercih edilmiş, 20 öykülük bölümden sıra listesi takip edilerek ilk sırada yer alan öykü alınmış, daha sonra bir atlanarak toplamda 10 öykü belirlenmiştir. Öykü içerikleri incelendiğinde 1 öykünün içerik ve ele alınan sorun açısından belirlenen amaca uygun olmadığı saptandığından belirlenen öyküler arasından çıkarılmış ve bu bölümden 9 öykü çalışmaya dâhil edilecek biçimde örnekleme son hâli verilmiştir. Çalışmada incelenen toplam 26 öykü, amacı karşılaması nedeniyle ölçüt örnekleme yoluyla seçilmiştir.

3.3. Veri Toplama Süreci

Bu çalışmanın verileri, Nancy Davis'in yazdığı Çocuklar İçin İyileştirici Öyküler kitabında yer alan 26 öyküden doküman analizi yöntemiyle toplanmıştır. Belirli bir amaç doğrultusunda hareket eden araştırmacı, kaynakları bulma, okuma, not alma ve değerlendirme işlemlerini gerçekleştirmek için doküman analizini kullanır (Karasar, 2012). Verilerin toplandığı öykülere ilişkin bilgiler aşağıdaki tabloda verilmiştir. Bu çalışmada da araştırmacı elde ettiği verileri okumuş, notlar almış ve notlarını bir araya getirerek veri toplama sürecini biçimlendirmiştir.

Tablo 2

Çalışmada incelenen öyküler ve ilişkilendirildikleri bölümler

Öykü Adı	İlişkilendirildiği Bölüm
İstiridye	Sağlıklı duygusal tepki, düşünce, algı, inanç, benlik ve sosyal becerileri geliştiren öyküler
Tavşan ve Kaplumbağa	Sağlıklı duygusal tepki, düşünce, algı, inanç, benlik ve sosyal becerileri geliştiren öyküler
Damperli Kamyon	Sağlıklı duygusal tepki, düşünce, algı, inanç, benlik ve sosyal becerileri geliştiren öyküler
Üzgün Kokarca	Sağlıklı duygusal tepki, düşünce, algı, inanç, benlik ve sosyal becerileri geliştiren öyküler
Aynadaki Canavar	Sağlıklı duygusal tepki, düşünce, algı, inanç, benlik ve sosyal becerileri geliştiren öyküler
Yaban Çiçekleri Tarlası	Sağlıklı duygusal tepki, düşünce, algı, inanç, benlik ve sosyal becerileri geliştiren öyküler
Sahile Sürüş	Sağlıklı duygusal tepki, düşünce, algı, inanç, benlik ve sosyal becerileri geliştiren öyküler
Beyzbol Oyuncusu	Sağlıklı duygusal tepki, düşünce, algı, inanç, benlik ve sosyal becerileri geliştiren öyküler
Hiç Unutmayan Çocuk	Sağlıklı duygusal tepki, düşünce, algı, inanç, benlik ve sosyal becerileri geliştiren öyküler
Kapıdan Geçmek	Ölüm, kayıp ve hastalıklara yardımcı öyküler
Dağdaki Ağaçlar	Ölüm, kayıp ve hastalıklara yardımcı öyküler
Işıkla Dolu Ev	Ölüm, kayıp ve hastalıklara yardımcı öyküler

Büyük Korku	Ölüm, kayıp ve hastalıklara yardımcı öyküler
İnanan Çocuk	Ölüm, kayıp ve hastalıklara yardımcı öyküler
Masalcı	Okul sorunlarıyla ilgili öyküler
Kırmızı Çekici	Okul sorunlarıyla ilgili öyküler
Andy ve Altın Yol	Okul sorunlarıyla ilgili öyküler
Problem Çocuk	Okul sorunlarıyla ilgili öyküler
Parçaları Bir Araya Getiremeyen Çocuk	Okul sorunlarıyla ilgili öyküler
Kafası Karışan Araba	Okul sorunlarıyla ilgili öyküler
Kukla	Okul sorunlarıyla ilgili öyküler
Çocuk ve Zorbalar	Okul sorunlarıyla ilgili öyküler
Gerçekleşen Dilek	Okul sorunlarıyla ilgili öyküler
Altın Madalya Kazanan Çocuk	Okul sorunlarıyla ilgili öyküler
Yolda Düzgün Gidemeyen Araba	Okul sorunlarıyla ilgili öyküler
Kaplumbağa ve Fare	Okul sorunlarıyla ilgili öyküler

3.4. Verilerin Analizi

Bu çalışmanın veri analizi, nitel veri analiz tekniklerinden olan içerik analizi ve göstergebilimsel çözümleme yöntemleri kullanılarak gerçekleştirilmiştir. İçerik analizi ile birbirine benzeyen veriler belirli kavramlar ve temalar çevresinde bir araya getirilir, belirlenen kavram ve temalar okuyucunun anlayacağı bir biçimde düzenlenir, ardından metinlerdeki mesajlara ilişkin çıkarımlarda bulunulur ve yorumlanır (Büyüköztürk vd., 2013; Yıldırım ve Şimşek, 2011). Bu çalışmada da içerik analiziyle veriler tanımlanmış, veriler içinde saklı olan gerçekler ortaya konmuş ve ortaya çıkan bulgular yorumlanmıştır. Araştırmacı, çalışma grubu olarak seçtiği Çocuklar İçin İyileştirici Öyküler kitabında yer alan 26 öyküyü önce okuma, not alma ve değerlendirme sürecini içinde barındıracak bir biçimde ele almış, ardından da göstergebilimsel çözümleme yöntemi için Greimas'ın eyleyenler örnekçesi şemasına göre analiz etmiştir. İlk olarak öykülerde yer alan metaforlar belirlenmek istenmiş, metaforların belirlenebilmesi için ise öyküler ayrıntılı bir biçimde okunmuş, okunan öykülerde yer alan metaforlar not edilmiştir. Daha sonra aynı işlemler öykülerde yer alan ileti ve sorunların saptanması için yürütülmüştür. Birinci alt probleme ilişkin veriler toplandıktan sonra ise kitap yazarının öykü girişlerinde belirttiği metafor, ileti ve sorun ile ilgili açıklamalar toplanan verilerle karşılaştırılmıştır. İkinci alt probleme ilişkin veriler analiz edilirken Greimas'ın

eyleyenler örnekçesi şeması kullanılmıştır. Öykülerin eyleyenler örnekçesinin saptanabilmesi için incelenen öyküler fotokopi yoluyla çoğaltılmış, önce her öykü hiçbir işlem yapılmadan bir kez okunmuştur. Ardından ise her öykü tek tek ele alınmış, öyküler dönüm noktası niteliğinde olan kısımlarından kesitlere ayrılmıştır. Kesitlere ayrılan öyküler tekrar ele alınmaya başlanmış ve her öykü en az altı defa okunmuş, ardından da kendi içinde incelenmiştir. Okunan öyküler, Greimas'ın örnekçesinde yer alan altı eyleyenine göre değerlendirilmiş ve öykülerde yer alan gönderici, özne, nesne, yardımcı, engelleyici ve alıcı eyleyenler sırasıyla saptanmıştır. Bu süreçlerden sonra saptanan eyleyenler bilgisayar ortamında örnekçe şemasına işlenerek son biçimi gözden geçirilmiştir. Ardından ise öykülerin anlatı izlenceleri saptanmak istenmiş, anlatı izlenceleri saptanırken ortaya konan örnekçe şemalarından yararlanılmıştır. Verilerin analizinden sonra ortaya çıkan sonuçlar çalışmanın bulgular kısmına işlenmiştir.

3.5. Araştırmanın Geçerliği ve Güvenirliği

Bilimsel araştırmalarda saptanan sonuçların inandırıcılığının artırılması için birtakım çalışmalar gerçekleştirilir. Bu çalışmalar, geçerlik ve güvenirlik başlıkları altında değerlendirilmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Geçerlik, çalışmaların inandırıcılığı ve genellenebilirliği ile ilgilidir ve ölçülmek istenenin başka şeylerle karıştırılmadan ölçülebilmesini ifade eder. Güvenirlik ise tutarlıkla ve tekrar edilebilirlikle ilgilidir, ölçmenin tesadüfi yanılgılardan arınık olmasını sağlar. Güvenirliği teknik bir sorun olarak ele alan Karasar (2012), araştırmalarda aynı süreçlerle birlikte aynı ölçütlerin kullanılmasının aynı sonuçları veriyor olmasını güvenirlikle açıklamaktadır ve sonuçların test edilemiyor olmasının araştırmanın güvenirliğini olumsuz etkileyeceğini belirtmektedir. Araştırmacılar tarafından nitel araştırmaların güvenirliğini artırmak için de birçok yol izlenmektedir. Güvenirliği, iç güvenirlik ve dış güvenirlik olarak iki biçimde ele alan araştırmacılar, bulguların yorum yapılmadan sunulmasını iç güvenirlikle ilişkilendirirken, verilerin sonuç kısmında uygun bir biçimde tartışılmasını ve veriler arasında tutarlığın kontrol edilmesini dış güvenirlikle ilişkilendirmektedirler. Araştırmaların geçerliği ise iç geçerlik (inandırıcılık) ve dış geçerlik (genellenebilirlik) çalışmaları ile ortaya konmaktadır. İç geçerlik için uzman görüşünün alınması, katılımcı teyidi, uzun süreli etkileşim, doğrudan alıntı gibi ölçütler öne çıkmaktadır. Dış geçerlik için ise veri toplama aracı ve sürecinin açıklanması, veri analiz sürecinin açıklanması, çalışma grubunun özelliklerinin ve seçim biçiminin belirtilmesi, çalışmanın uygulama sürecinin ve araştırmacının rolünün betimlenmesi, kullanılan yöntemin seçim gerekçesinin belirtilmiş olması, geçerlik ve güvenirlik önlemlerinin açıklanmış olması, amaçlı

örnekleme gibi ölçütler öne çıkmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2011; Büyüköztürk vd., 2013). Bu araştırmada geçerlik ve güvenirlik için alınan önlemler aşağıda verildiği gibidir.

Araştırmanın iç geçerliğinin sağlanması için analiz basamağında araştırmacı dışında Türkçe eğitimi alanından iki alan uzmanı tarafından da çözümlemeler gerçekleştirilmiştir ve çözümlemeler arasında yüzde yüz görüş birliğine varılmıştır. Çalışma grubunda yer alan öykülerden örnekçe şemasına yazmak için doğrudan alıntıların yapılmış olması çalışmanın iç geçerliğini artırmıştır. Araştırmada veri toplama süreci ile birlikte veri analiz sürecinin ayrıntılı bir biçimde betimlenmiş olması, çalışma grubunda yer alan öykülerin özelliklerinin ve seçilme biçimlerinin açıklanmış olması, amaçlı örnekleme ile örneklemin oluşturulma sürecine ilişkin bilgilerin verilmesi, çalışmanın uygulama süreci, bulguların nasıl düzenlendiğine ilişkin bilgilerin verilmesi, kullanılan yöntemin seçilme gerekçesinin belirtilmesi, geçerlik ve güvenirlik önlemlerinin ayrıntılı olarak anlatılmış olması araştırmanın dış geçerliğini artırmıştır.

Araştırmanın iç güvenirliğinin sağlanabilmesi için ise bulgulara ilişkin herhangi bir yorum yapılmamış, bulgular olduğu gibi sunulmuştur. Veri kayıplarının önlenmesi için de öykülerin yer aldığı bölümler fotokopi yoluyla çoğaltılmış, analiz aşamasında her alt problem ve eyleyen için ayrı ayrı kullanılmıştır. Dış güvenirlik için ise veriler sonuç kısmında ayrıntılı bir biçimde tartışılmış, veriler arasındaki tutarlık sonuçların benzer çalışmalarla ilişkilendirilmesiyle sağlanmıştır.

3.6. Araştırmacının Rolü

Nitel araştırmalarda araştırmacı, eldeki verilerden hareketle ele aldığı konuyu, problemi derinlemesine ve her yönüyle incelemeyi amaçlar. Bu nedenle nitel araştırmalarda araştırmacının rolü nicel araştırmalardaki rolünden farklıdır. Nicel araştırmalarda araştırmacı sayısal verilerden hareketle çalışmalar yürütürken, nitel araştırmalarda ise araştırmacı sürecin doğal bir parçası konumundadır ve alanda aktif olarak rol alır. Bu nitel araştırma çalışmasında da araştırmacı verilerin toplanmasında, verilerin Greimas'ın eyleyenler örnekçesine göre analiz edilmesinde, öykülerin taşıdığı metaforların, iletilerin ve sorunların saptanmasında, ortaya çıkan sonuçların yorumlanarak başka çalışmalarla karşılaştırılmasında etkin bir role sahiptir.

BÖLÜM IV

BULGULAR

Nancy Davis tarafından yazılan Çocuklar İçin İyileştirici Öyküler kitabında yer alan öyküler, belirlenmiş olan alt problemlere uygun bir biçimde çalışmanın bu bölümünde analiz edilmiştir. Verilerin analizleri sonucunda elde edilen bulgular, alt problem cümlelerinin sırasına uygun olacak bir biçimde ayrı başlıklar halinde ele alınmıştır.

4.1. Çalışmanın Birinci Alt Problemine İlişkin Bulgular

İyileştirici öykülerde;

a. hangi metafor,

b. hangi ileti,

c. hangi sorunlar yer almaktadır?

Birinci alt problemde yer alan sorulara ilişkin bulgular tablo biçiminde sıralanmıştır.

Tablo 3

Sağlıklı duygusal tepki, düşünce, algı, inanç, benlik ve sosyal becerileri geliştiren öyküler

Öykü Adı	Metafor	İleti	Sorun
İstiridye	İstiridye: Olumsuz inanç sistemleriyle düşük öz saygı ya da benlik yaratımı. İnci: Olumlu deneyim ya da travmadan elde edilebilecek güç.	Güçlü yönlerinizi bulup geliştirebilirsiniz. Travmatik olaydan acı da verse, olumlu bir pay çıkarabilirsiniz.	Öz saygı eksikliği, benlik bilincinde bozukluk; güçlü yönlerini görememe; benlik bilincini olumsuz etkileyen travma.
Tavşan ve Kaplumbağa	Kaplumbağa: Çekilme; yeni şeyler denemeyi reddetme. Kaplumbağayı ters çevirme: Değişim için herhangi bir neden (Kaplumbağayı ters çevirmek, onları incitmez ya da yaralamaz, yalnızca bundan hoşlanmazlar.).	İlişkilerden kaçınmak sorunları çözmez; yeni davranışlar denemek şaşırtıcı derecede de ödüllendirici olabilir. İnsanlar başlangıçta yapmaktan kaçındıkları şeyleri severler.	Katılık; yeni davranışlar denemeyi reddetme; travma sonrası stres bozukluğu, hissizleşme ve içe kapanma belirtileri, çocuklara istemedikleri şeyleri yapmayı öğretmenin ebeveynlerin görevi olduğunu anlamayan ebeveynler.
Damperli Kamyon	Ağır yük: Uygun olmayan biçimde üstlenilen sorumluluk. Diğer kamyonların eleştirmesi: Yardım eden kişinin haksızlığa uğraması ve kendisini	Başkalarıyla ilgilenmek, kendi yetenekleriniz hakkında kendinizi kötü hissetmenize neden olabilir, dost ya da koruyucu kazanamayabilirsiniz.	Başkalarına yardım eden ancak yardımseverlik konusunda sınır tanımayan kişiler yani özgecilik (diğerkâmlık). Bu kişiler kendilerinden yardım istenmese de

	yardımseverliği konusunda sınırlar koyacak kadar iyi hissetmesi.		başkalarına yardım ederler. Ve yardım ettikleri kişiler tarafından haksızlığa uğradıklarında şaşırırlar. Çalışıp ailesine bakmak zorunda olan bir çocuk danışan için yazılmıştır.
Üzgün Kokarca	Kokarca: Diğerleri tarafından aşağılanan ya da rahatsız edilen kişiler.	Herkesin bir değeri vardır; zayıf yönleri değil, güçlü yönleri arayın.	Farklı ya da engelli olduğu için yaşıtları tarafından reddedilme.
Aynadaki Canavar	Canavar: Kendisinin değersiz ve korkunç olduğuna inanan çocuk. İç ses: Kendisine karşı sürekli tekrarlanan tutum.	Değerli biri olduğunu anlamanın bir yolunu bulabilirsin, kendin hakkında olumlu şeyler söyleyebilir ve uygun davranışlar gösterebilirsin.	Kötü, öfkeli ya da saldırganlık biçiminde oluşmuş olumsuz benlik düşüncesi.
Yaban Çiçekleri Tarlası	Çiçekler: Farklı olan çocuk. Yaprakların altına saklanmak: Düşük öz saygısı olan çocukların güçlü yönlerini kendilerinden bile saklamaları.	Farklı olmanın kendi değerinizle bir ilgisi yoktur; başkalarından farklı olsanız da değerli yönlerinizi bulabilirsiniz.	Düşük öz saygı, yaşıtları tarafından aşağılanma, bastırılma.
Sahile Sürüş	Sahile sürüş: Herhangi bir rutin problem çözme yolu. Harita: Farklı çözümler ve fikirler keşfetmenin yolu. Gidilecek diğer yollar: Farklı çözümler. Sürüş: Hedefe yaklaşmanın hedefe ulaşmak kadar tatmin edici olduğu fikri.	Problemleri çözmenin pek çok yolu vardır ve çözüm bulma deneyimi heyecan verici ve eğitici olabilir.	Sabit düşünce, problem çözme ve hedefe ulaşma için tek yol olduğuna inanma.
Beyzbol Oyuncusu	Beyzbol ve futbol: Kişinin uğraşabileceği herhangi bir beceri, meslek, spor, ders.	Bir şeyde başarısız olmanız başka şeylerde de başarısız olacağınız anlamına gelmez; bunu görüp güçlü yönlerinizi geliştirebilirsiniz.	Kötümserlik, insanların farklı, güçlü ve zayıf yönleri olduğunu anlama becerisi.
Hiç Unutmayan Çocuk	Sihirli peri: Çocuğun ya da bilinçaltının değişmesine yardım eden kişi. Zihindeki sepetler: Anılar. Zincirle birbirine bağlı toplar: Düşünceleri, duyguları ve davranışları etkileyen anıların gücü.	Geçmişle ilgili hatırladığınız şeyleri tersine çevirebilirsiniz, böylece olumlu deneyimlerin olumsuz deneyimlerden daha güçlü olduğunu göreceksiniz.	Yaşamındaki olumlu ve değerli anıları görmezden gelip sürekli olumsuz ve kötü şeyleri hatırlayan bireyler. Her şeye olumsuz bir anlam yükleyerek gerçekliğin bozulması.

	Gözlerinin önünde sihirli değneği sallamak: Herhangi bir değişim aracı; bu aynı zamanda EMDR göz hareketlerini de temsil etmektedir.

Tablo 3'te yer alan öyküler, çocukların sağlıklı duygusal tepki, düşünce algı, inanç, benlik ve sosyal beceri geliştirebilmeleri amacıyla kurgulanmıştır. Bu öykülerde istiridye, inci; kaplumbağa, kaplumbağayı ters çevirme; ağır yük, diğer kamyonların eleştirilmesi; kokarca; canavar, iç ses; çiçekler, yaprakların altına saklanmak; sahile sürüş, harita, gidilecek diğer yollar, sürüş; beyzbol ve futbol; sihirli peri, zihindeki sepetler, zincirle birbirine bağlı toplar, gözlerinin önünde sihirli değneği sallamak gibi canlı ve cansız varlıklar, olaylar, durumlar ve hayal ürünü unsurların metafor olarak kullanıldığı saptanmıştır. Bu öyküler aracılığıyla çocuğa olumlu ve güçlü yönlerini kendisinin bulup geliştirebileceği, böylece travmatik olaylardan kurtulmasının kolaylaşacağı; insanlarla iletişim kurmaktan kaçınmanın çözüm olmayacağı, yeni davranışların olumlu sonuçlarının olabileceği, çekingen bir biçimde yapmaktan kaçınılan şeylerin zamanla sevilebileceği; gereğinden fazla üstlenilen sorumlulukların kendi yeteneklerini görememesine, kendini kötü hissetmesine neden olacağı, uygun olmayan bu sorumlulukların arkadaşlık ve dostluk ilişkilerini olumsuz etkileyebileceği; her bireyin değerli olduğu, bireylerin zayıf yönleri yerine güçlü yönlerinin aranması gerektiği; bireylerin kendileri hakkında olumlu görüşlere ve düşüncelere sahip olabileceği, bu görüş ve düşüncelere uygun davranışların sergilenebileceği; farklı olmanın kötü bir şey olmadığı, bu durumun bireyin değerini etkilemediği, farklı yönlere sahip bireylerin değerli yönlerinin de bulunduğu; problemlere ilişkin çözüm yollarının farklılık gösterebildiği ve bu farklı çözüm yollarının keşfedilme sürecinin keyifli, heyecan verici ve eğitici olabileceği; başarısızlık yaşanan bir olayın, durumun başka olaylara ve durumlara genellenemeyeceği, her başarının da başarısızlığın da içinde bulunulan koşullara göre değişebileceği, önemli olanın güçlü yanların farkına varılabilmesi olduğu; olumlu deneyimlerin olumsuz deneyimlerden güçlü olduğu ve olumsuz deneyimlerin sonuçlarının tersine çevrilebileceği gibi iletiler verilmiştir. Olumsuz inanç sistemleri sonucu oluşan öz saygı eksikliği, benlik bilincinde bozukluk ve benlik bilincini olumsuz etkileyen travma; güçlü yönlerini görememe, çocuğun katı tutumunu ortadan kaldırma, yeni davranışları denemeyi reddetme, hissizleşme, içe kapanma belirtileri, travma sonrası stres bozukluğu; başkalarına yardım etmekte sınır tanımama, gereğinden fazla sorumluluk alma, haksızlık yaşandığında şaşırma; yaşıtları tarafından farklı veya engelli olma gibi nedenlerle reddedilme, aşağılanma, bastırılma ya da rahatsız edilme; değersiz ve korkunç olduğuna ilişkin hisler yaşama ve bu hissin kötü, öfkeli, saldırgan bir biçimde dışa yansıması;

sabit düşüncelere sahip olma, problem çözmekte farklı fikirlere, çözüm yollarına inanmama, hedefe ulaşmakta tek yolda ısrar etme; her çocuğun farklı, güçlü ve zayıf yönlerinin olduğunu anlama ve bu yönleri keşfederken kötümserlikle mücadele edebilme; yaşanılan olumlu ve değerli anıların görmezden gelinerek sürekli olumsuz ve kötü düşünceleri hatırlama, gerçeklik algısında bozulma gibi sorunların bu öykülerde ele alındığı saptanmıştır.

Tablo 4

Ölüm, kayıp ve hastalıklara yardımcı öyküler

Öykü Adı	Metafor	İleti	Sorun
Kapıdan Geçmek	Kapı: Ölüm	Huzur içinde sevgi dolu bir ölümün yolunu bulabilirsiniz.	Ölümcül hastalığı olan çocuk.
Dağdaki Ağaçlar	Ağaçlar: Aile üyeleri. Ağacı kesmek: Şiddet sebebiyle ölüm. Yaprak dökmek, çiçek açmak: Yaşamını kaybeden kişi olmadan dünyayı yeniden düzenlemek için normal yas sürecinin parçası olarak çekilmek. Ağaçların yanına destek koymak: Kayıp olmasaydı gerekli olmayacak olan desteği vermek. Bu yardım geçicidir. Bu geçici süreç aylar ya da yıllar da sürebilir. Çevreciler: Bilinçaltının bilgeliği. Korumak için ağaçları kenara çekmek: Ebeveyn kendi rolüne dönene dek çocuklarla ilgilenecek arkadaşlar ya da komşular. Kütüğü çiçekle süslemek: Yas ya da geri dönüşler olmadan geçmişe dönüp bakmak ve güzel şeyleri hatırlamak.	İyileşip tamamen sorumluluklarınızı yerine getirene kadar arkadaşlarınızdan ve akrabalarınızdan yardım isteyin. Çocuklarınızın yas ve endişe ile başa çıkmalarına yardımcı olacak, rehberlik edecek kişilerden destek alın.	Eşin ölümüne tepki olarak yas tutan ebeveyn kendi içine çekilir. Bu olduğunda çocuk yalnızca yaşamını kaybeden ebeveynini değil, yas tutan ebeveynini de kaybetmiş olur. Bu süre içinde, yas tutan ebeveynin çocuklarını yönlendirecek, onları disipline sokacak enerjisi yoktur. Ebeveynin içine kapanması nedeniyle bu çocuklar hem yaşamını kaybeden ebeveynin yasını tutan hem de hayatta kalan ebeveynin davranışlarını anlamlandırmaya çalışır. Yas tutan ebeveyn içine kapanma ve yas sürecinden çıktığında çocuklarını kontrolden çıkmış bir hâlde, endişe içinde bulabilir. Ebeveynin ölümü ani bir biçimde gerçekleştiyse çocuklarda travma sonrası stres bozukluğu belirtileri de görülebilir.
Işıkla Dolu Ev	Işıkla dolu ev: Seven ve sevilen bir eş. Karanlık bölgeler: İş ya da yaşamla ilgili travma. Işığın sönmesi: Eşin ölmesi.	Yaşadıklarınız sebebiyle içinde bulunduğunuz travmadan kurtulabilirsiniz, yas sürecini yaşayın ve çocuklarınızın yaşamınızın ve	İşte yaşanan travma nedeniyle uzun süreli yas; yas ve travma nedeniyle çocukları reddetme.

	Karanlık bölgelerin güç kazanmaya başlaması: Eşini kaybetme ile geçmişte çözümlenmemiş travmanın büyümesi ve işlevleri etkilemesi. Etrafa duvarların örülmesi: Kendini soyutlama. Görüşü kapatan duvarlar: İşlevlerini etkileyen diğer travmanın ve yas sürecinin çözümlenmesinin farkında olmayan birey. Diğer ışık kaynağı: Çocuklar. Şelale: Travmatik anıların yok olmasını sağlayan bilinçaltı. Yaralı kalbi iyileştirecek başka kaynaklar bulmak: Eşini kaybettikten sonra çocuklarının sevgisinin iyileşmesine izin vermek.	iyileşmenizin bir parçası olmasına izin verin.	
Büyük Korku	Görünmez olmak: Ölmek. Korku topu: Duyguyu hafifletme çabası olarak uygunsuz ya da obsesif davranışın çıkmasına neden olan yoğun korku. Topu uzağa atmak: Korkuyu yok etmek için bilinçaltının bilgece kullanılması.	Korkularınızın yok olmasını sağlayacak bir yol bulabilirsiniz.	Ölüm korkusunun neden olduğu kompulsüf davranış.
İnanan Çocuk	Fırtına, güneşin doğuşu: Çocuğun kontrolü dışındaki herhangi bir şey. Yok olabilmeyi dileme: Çocuğun ölme isteğini kavramsallaştırması.	Ailenizdeki ya da dünyadaki acının ve hastalığın sebebi siz değilsiniz.	Kız kardeşinin ve annesinin hastalığından kendini sorumlu tutan çocuk.

Tablo 4'te yer alan öyküler ölüm, kayıp ve hastalıklara yardımcı olması amacıyla yazılmıştır. Bu öykülerde kapı; ağaçlar, ağacı kesmek, yaprak dökmek, çiçek açmak, ağaçların yanına destek koymak, çevreciler, korumak için ağaçları kenara çekmek, kütüğü çiçekle süslemek; ışıkla dolu ev, karanlık bölgeler, ışığın sönmesi, karanlık bölgelerin güç kazanmaya başlaması, etrafa duvarların örülmesi, görüşü kapatan duvarlar, diğer ışık kaynağı, şelale, yaralı kalbi iyileştirecek başka kaynaklar bulmak; görünmez olmak, korku topu, topu uzağa atmak; fırtına, güneşin doğuşu, yok olabilmeyi dileme gibi canlı ve cansız varlıkların, olayların, durumların metafor olarak kullanıldığı saptanmıştır. Her canlı varlığın ölüm

olgusuyla yüzleşeceği ve bu yüzleşmenin zamansız olacağı, önemli olanın huzur içinde sevgi dolu bir ölümün yolunu bulabilmek olduğu; iyileşinceye ve sorumluluklar yerine getirilinceye kadar arkadaşlardan ve akrabalardan yardım alınabileceği, çocukların yas ve endişeyle başa çıkabilmeleri için dışarıdan destek alabileceği; travmalardan kurtulmanın mümkün olduğu, yas süreçlerinin yaşanması gerektiği ve bu süreçte ebeveynlerin çocuklarını ihmal etmemeleri, yaşamlarının ve iyileşmelerinin bir parçası oldukları gerçeğinin unutulmaması gerektiği; korkuların ortadan kalkmasının bir yolunun olduğu, korkuları ortadan kaldırma sürecinde bilinçaltının önemli ve değerli olduğu; aile bireylerinden herhangi birinin hastalığında veya dünyadaki herhangi bir acının ortaya çıkmasında sorumluluğun kendisinde olmadığı, bu durumlardan kendisini sorumlu tutmaması gerektiği gibi sonuçların bu öykülerde çocuklara verilmek istenen iletiler olduğu saptanmıştır. Bu iletilerin ortaya çıkmasında ölümcül bir hastalıkla mücadele edebilme, ölüm gerçeğiyle yüzleşme; ebeveynlerden herhangi birinin yaşamını yitirmesi sonucu eşin ölümüne tepki olarak yas tutan ebeveyn tutumları ve çocuğun bu süreçte yaşadığı travma sonrası stres bozuklukları; ebeveynlerden herhangi birinin iş hayatındaki travma ve yas süreçleri sonucu çocuklarını reddetme durumu; ölüm korkusu sonucu ortaya çıkan obsesif kompulsif davranış bozuklukları; aile bireylerinden herhangi birinin hastalığından çocuğun kendini sorumlu tutması gibi sorunların etkili olduğu ve öykülerde bu sorunların ele alındığı saptanmıştır.

Tablo 5

Okul sorunlarıyla ilgili öyküler

Öykü Adı	Metafor	İleti	Sorun
Masalcı	Hırsızı görmesi, polisin ona güvenmesi.	Anlatacak bir sürü öykünüz var ve bunları yazmak keyiflidir.	Yazım dilinde sorun, özellikle öykü ve ödev yazmada sıkıntılar.
Kırmızı Çekici	Kırmızı çekici: Unutkan kişi ya da çocuk.	Unutkanlığı yenmenize yardımcı olacak teknikler vardır ve size yardımcı olacak teknikleri keşfedebilirsiniz, değişebilir ve başarılı olabilirsiniz.	Öğrenme güçlüğü, dikkat eksikliği ya da travma sonrası stres bozukluğu, zayıf problem çözme becerisi, iç görü eksikliği nedeniyle odaklanamama, yönergeleri takip edememe.
Andy ve Altın Yol	Altın yol: Okul, öğrenme. Altın kupa: Bir derece.	Korkunuzu yenmenin bir yolunu bulup okula gidebilirsiniz, anneniz siz yokken de iyi olacak ve okul dönüşünde yanınızda olacaktır.	Okul fobisi, ana sınıfı ya da birinci sınıfta okula gitmeyi istememe.
Problem Çocuk	Kalbinizdeki yaralar: Reddedilme ya da travma	Problem davranış, sizin kontrolünüzdedir ve davranışınızı değiştirme	Zeki ve başarı kapasitesi olan ancak evde, okulda problem davranışlar.

	nedeniyle yaşanan herhangi bir üzüntü.	becerisine sahipsiniz; kalbinizdeki yaraları tedavi edip başarılı olabilirsiniz.	
Parçaları Bir Araya Getiremeyen Çocuk	Bir araya getirmede güçlük: Bölünmüş düşünce ve bölünmüş hafıza için bir metafor.	Travma hakkında konuşmak, güvende hissetmek ve gelecekte kendini korumak, bazı şeyleri bir araya getirmenize yardımcı olabilir.	Çocuğun okuma becerisini etkileyen istismar ve/veya travma belirtileri.
Kafası Karışan Araba	Küçük tüylü tohumlar: Devam eden herhangi bir sorun ya da travma, düşüncelerin odağı olan şey. Genç: Bilinçaltının sorunu çözme becerisi.	İçinde taşıdığın ve becerilerini olumsuz etkileyen her şeyden kurtulmanın bir yolunu bulabilirsin.	Başka kişilerin çocuğun gelişimini etkileyen sorunları, yaşanmış olaylara takılıp kalma, kötümserlik, işlevleri etkileyen geçmiş travmalar.
Kukla	İpleri çekmek: İnsanların uygunsuz davranması ya da başlarını derde sokacak biçimde davranmaları için ne söyleyeceğini bilmek. Kukla: Kendine zarar verecek biçimde başkalarına tepki vermek.	Başkalarının alay etmesine ya da size meydan okumasına tepki verdiğinizde onların sizi kontrol etmesine izin verirsiniz.	Başkalarının kendisini öfkelendirmesine ve kendisine kötü davranılmasına izin veren çocuklar.
Çocuk ve Zorbalar	Yaşlı kadın: Sorun çözmede bilinçaltının ustalığı. Görünmez kalkan: Zorbaların kelimelerinden etkilenmeme. Elma ağacı: Problem çözme metaforu. Boğa: Zorbalar.	Zorbalar, onlarla nasıl başa çıkacağını öğrendiğinizde sizi rahat bırakırlar, problem çözmenin pek çok yolu vardır, denediğiniz çözüm yolu bir işe yaramıyorsa başka bir şey deneyin.	Zorbaların alay ettiği çocuklar, zayıf problem çözme becerileri.
Gerçekleşen Dilek	Görünmez olmak: Problemleri çözmenin yollarını aramak yerine kaçmaya çalışmak.	Matematiği ve okumayı öğrendiğiniz gibi arkadaş edinmeyi ve arkadaş olmayı da öğrenebilirsiniz.	Özgüven eksikliği, sosyal güçlükler, zayıf problem çözme becerisi.
Altın Madalya Kazanan Çocuk	Çiçek: Çocuk metaforu ve büyümesi gereken şey. Bahçıvan: Bir öğretmen, danışan ya da öğreterek destek olabilecek herhangi biri. Altın madalya: Ulaşılan hedef.	Kazananlar, etraflarındaki kişilerden bir şeyler öğrenmenin başarı için önemli olduğunu anlar.	Güvensizlik, otoriter kişilerden ya da öğretmenlerden yardım istemede sorun.
Yolda Düzgün Gidemeyen Araba	Yoldan çıkıp bir şeylere çarpmak: Hiperaktif davranış. Karbüratörü yavaşlatmak: Travma sonrası stres	Dikkatinizi toplayıp sakinleşmenizi sağlayacak teknikler öğrenebilirsiniz.	Dikkat eksikliği sendromu ya da travma sonrası stres bozukluğu nedeniyle oluşan hiperaktivite; zayıf

	bozukluğunda yaygın olan beynin artan elektrik aktivitesini yavaşlatmak. Benzin karışımını değiştirmek: Beynin kandaki glukozu kullanmasına izin vermek.		problem çözme becerisi; kötümserlik.
Kaplumbağa ve Fare	Kabuğuna çekilmek: Kaçınma, depresyon, kapanma. Tepeden düşmek: Zor bir sorun. Ters dönmek: Yaşamın dengesini bozan sorun.	Bilgi güçtür ve korumadır; öğrenmekten ve insanlardan kaçınmak risktir.	Öğrenmeye karşı kapalı olma, zayıf problem çözme becerileri, zayıf sosyal beceriler.

Tablo 5'te yer alan öykülerin okul sorunlarıyla ilgili öyküler olduğu saptanmıştır. Bu öykülerde kırmızı çekici; altın yol, altın kupa; kalpteki yaralar; bir araya getirmede güçlük; küçük tüylü tohumlar, genç; ipleri çekmek, kukla; yaşlı kadın, görünmez kalkan, elma ağacı, boğa; görünmez olmak; çiçek, bahçıvan, altın madalya; yoldan çıkıp bir şeylere çarpmak, karbüratörü yavaşlatmak, benzin karışımını değiştirmek; kabuğuna çekilmek, tepeden düşmek, ters dönmek gibi canlı ve cansız varlıkların, olayların, durumların metafor olarak kullanıldığı, bir öyküde ise metafor kullanılmadığı, bu öyküdeki anlatımın doğrudan yapıldığı saptanmıştır. Herkesin anlatacağı bir öyküsünün olduğu, bu öyküleri yazmanın keyifli olacağı; unutkanlıkla mücadele etmenin yollarının olabileceği, bu yolların keşfedilerek değişime ve başarıya ulaşılabileceği; okul korkusunu yenmenin bir yolunun bulunabileceği, ebeveynlerin okul dönüşlerinde yanlarında olmaya devam edeceği; her türlü problemli davranışın kontrolünün elimizde olduğu, bu davranışları değiştirme becerisine sahip olunduğu, kalpte oluşmuş olan yaraların tedavi edilerek başarıya ulaşılabileceği; travmalar hakkında konuşmanın, kendini güvende hissetmenin ve gelecekte kendini korumanın bazı şeyleri bir araya getirmeyi kolaylaştıracağını; bireyin içinde var olan ve her türlü beceriyi olumsuz etkileyen durumlardan kurtulmanın bir yolunun olabileceği; başkalarının alay etmesine ve meydan okumasına tepki verilmemesi gerektiği, tepki verildiğinde onların kontrolü altına girmeye izin verilebileceği; zorbalarla nasıl başa çıkılabileceği öğrenildiğinde zorbaların artık zorbalık yapamayacağını, problem çözmenin birçok yolunun olduğu, farklı çözüm yollarının denenebileceği; dersler nasıl öğreniliyorsa arkadaş edinmenin yollarının da öğrenilebileceği; başarılı insanların da çevrelerinden bir şeyler öğrendiği, yardım isteyebildiği, öğrenmeler için bunun önemli olduğu; dikkati toplayabilmenin, sakinleşmenin yollarının ve tekniklerinin öğrenilebileceği; bilginin güç ve koruma özelliğinin olduğu, öğrenmekten ve insanlardan kaçılmaması gerektiği bu öykülerin iletileridir. Yazma becerisi konusunda sıkıntıların yaşanması; öğrenme güçlüğü, dikkat eksikliği, travma sonrası stres bozukluğu, zayıf problem

çözme becerisi, iç görü eksikliği, odaklanamama, yönergeleri takip edememe; okul fobisi, ana sınıfı ya da birinci sınıfta okula gitmeyi istememe; zeki ve başarılı olabilecek çocukların evde, okulda problemli davranışlar ortaya koyması; çocuğun okuma becerisini etkileyen istismar ve/veya travma belirtileri; başka kişilerin çocuğun gelişimini etkileyen sorunları, yaşanmış olaylara takılıp kalma, kötümserlik, işlevleri etkileyen geçmiş travmalar; başkalarının kendini öfkelendirmesine ve kötü davranmasına izin veren çocuklar; akran zorbalığı; özgüven eksikliği, sosyal güçlükler; güvensizlik, otoriter kişilerden veya öğretmenlerden yardım istemede sorunların yaşanması; travma sonrası stres bozukluğu sonucu oluşan hiperaktivite; öğrenmeye karşı kapalı olma, zayıf sosyal becerilerinin bu öykülerde sorun olarak ele alındığı saptanmıştır.

4.2. Çalışmanın İkinci Alt Problemine İlişkin Bulgular

Çalışmanın ikinci alt probleminde "*İyileştirici öyküler eyleyenler örnekçesine göre nasıl bir kurgu oluşturmaktadır?*" sorusuna yanıt aranmaktadır. Bu doğrultuda örneklem olarak seçilen kitapta yer alan 26 öykü Greimas'ın eyleyenler örnekçesine göre incelenmiştir. İncelemede öykülerin örnekçe tablosu ile birlikte anlatı izlencelerine ilişkin bulgulara da yer verilmiştir. Çözümleme yapılırken eyleyenler ve aralarındaki ilişkilerin simgeleştirilmiş biçimi şöyledir: Özne: Ö, Nesne: N, Gönderici: G, Alıcı: A, Yardımcı: Y, Engelleyici: E; Anlatı İzlencesi: Aİ, Edim Sözcesi: [ ], Durum sözcesi: ( ), Dönüşüm: →, Bağlaşım: ∩, Ayrışım: ∪. Aynı işlevde birden fazla eyleyenin olması durumunda ise kısaltmaların yanına sayı eklenmiştir.

4.2.1. Sağlıklı Duygusal Tepki, Düşünce, Algı, İnanç, Benlik ve Sosyal Becerileri Geliştiren Öykülere İlişkin Bulgular

4.2.1.1. İstiridye Öyküsü

Bir istiridyenin öz benliğine ilişkin oluşturduğu olumsuz bakışını değiştirmeyi, öz saygısını artırmayı, güçlü yönlerini görmesini sağlamayı ve benlik bilincini olumsuz etkileyen travmalardan onu kurtarmayı konu alan öykü, çocuklara güçlü yönlerini bulabilecekleri, travmatik olaylardan olumlu sonuçlar çıkarabilecekleri mesajlarını vermektedir. Olay örgüsü incelendiğinde öykünün dört kesite ayrılabileceği saptanmıştır.

4.2.1.1.1. Öykünün Eyleyenler Örnekçesi

Öykünün birinci kesitinde özne olan istiridye ($Ö_1$), gönderici konumundaki öz saygı eksikliği (G_1), insanları hasta ettiği düşüncesi (G_2) ve nefret edildiği inancı (G_3) nedeniyle elmas ya da yakut kadar değerli olmayı (N_1) nesne olarak elde etmek istemektedir. Özne ($Ö_1$)

ulaşmak istediği nesneye (N_1) sahip olmadığına inandığı için özne ($Ö_1$) ile nesne (N_1) arasında ayrışımsal durum sözcesi ($Ö_1 \cup N_1$) bulunmaktadır. Öznenin ($Ö_1$) nesnesine (N_1) ulaşabilmesi için bu kesitte herhangi bir yardımcı eyleyen bulunmazken, benlik bilincindeki bozukluk (E_1), istiridyelerin zehirli oldukları inancı (E_2), kabuğunun sert olması (E_3), kabuktan yapılan yollar (E_4) nesneye (N_1) ulaşmasında engelleyici eyleyenler olarak karşımıza çıkmaktadır. Göndericilerin (G_1, G_2, G_3) harekete geçirdiği özne ($Ö_1$), nesnesine (N_1) ulaştığı takdirde ödüllendirilir, ulaşamadığı takdirde ise cezalandırılır. Bu kesitte nesneye (N_1) ulaşma konusunda harekete geçen özne ($Ö_1$) aynı zamanda alıcı (A_1) eyleyendir. Kesit sonunda öznenin ($Ö_1$) henüz nesnesine (N_1) ulaşamadığı, bir dönüşümün gerçekleşmediği saptanmıştır. Bu bilgilerden hareketle öykünün birinci kesitinin eyleyenler örnekçesine ilişkin çizim aşağıda verilmiştir.

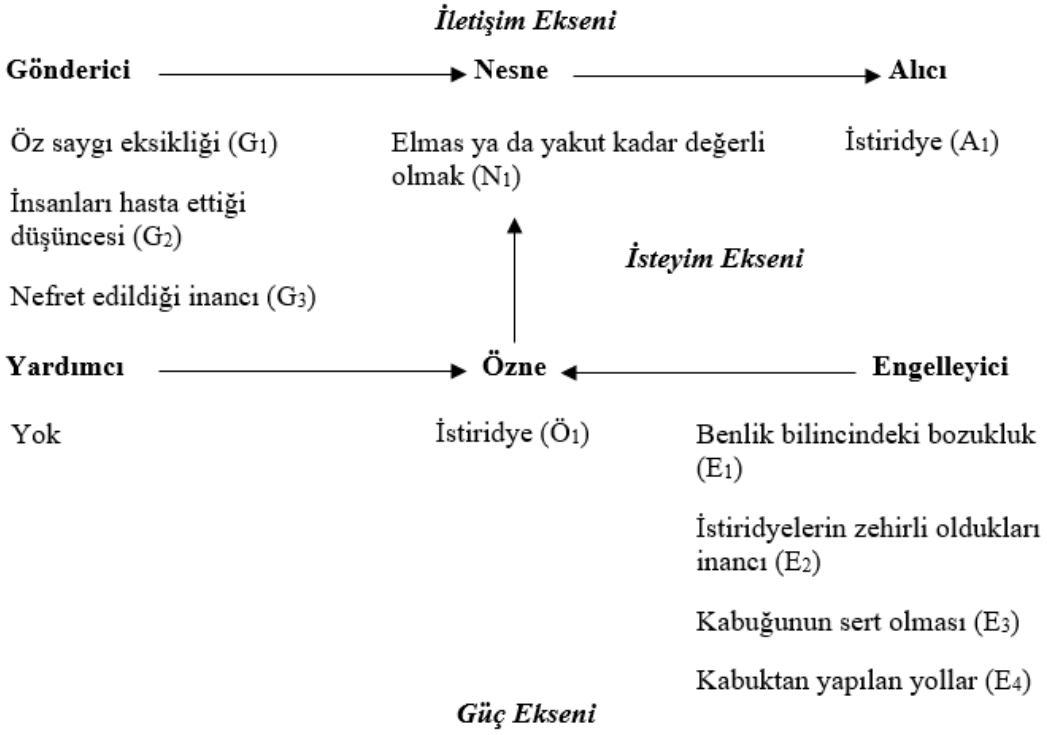

Çizim 2. İstiridye öyküsünün birinci kesit eyleyenler örnekçesi

Öykünün ikinci kesitinde istiridye ($Ö_1$), bir balıkçı ağına yakalanmıştır. Çirkin ve iğrenç olduğunun ortaya çıkmasından endişelenen (G_4) özne ($Ö_1$), balıkçının elinden kurtulmak (N_2) ister. Kesitte öznenin ($Ö_1$) balıkçının elinden kurtulmaya (N_2) çalışması her ne kadar bir hareketliliğin varlığını gösterse de edim sözcesi yerine bir durum sözcesi vardır. Özne ($Ö_1$), nesnesine (N_2) sahip olmadığı için bu kesitte özne ($Ö_1$) ile nesne (N_2) arasında

ayrışımsal durum sözcesi ($Ö_1 \cup N_2$) bulunmaktadır. Öznenin ($Ö_1$) nesnesine (N_2) ulaşmasına yardımcı olan eyleyen benlik bilincinde var olan bozukluktur (Y_1). Balıkçının olaylara bakışı (E_5), kabuğunun içinden beyaz bir incinin çıkması (E_6), kendi içinden güzel bir şeyin çıktığını fark etmesi (E_7) öznenin ($Ö_1$) nesnesine (N_2) ulaşmasını engelleyen engelleyici eyleyenlerdir. Özne ($Ö_1$) güç eksenindeki güçlü tarafı oluşturan engelleyicilerden dolayı nesnesine (N_2) ulaşamamıştır. Kesitin başında var olan ayrışımsal durum sözcesi ($Ö_1 \cup N_2$) devam etmiştir. Her ne kadar engelleyiciler (E_5, E_6, E_7) öznenin ($Ö_1$) bu kesitteki nesnesine (N_2) ulaşmasını engellemiş olsa da birinci kesitteki değerli olma isteğine (N_1) özneyi ($Ö_1$) yaklaştırmıştır. Bu kesit dönüşümün başlangıcıdır. Bu bilgilerden hareketle öykünün ikinci kesitinin eyleyenler örnekçesine ilişkin çizim aşağıda verilmiştir.

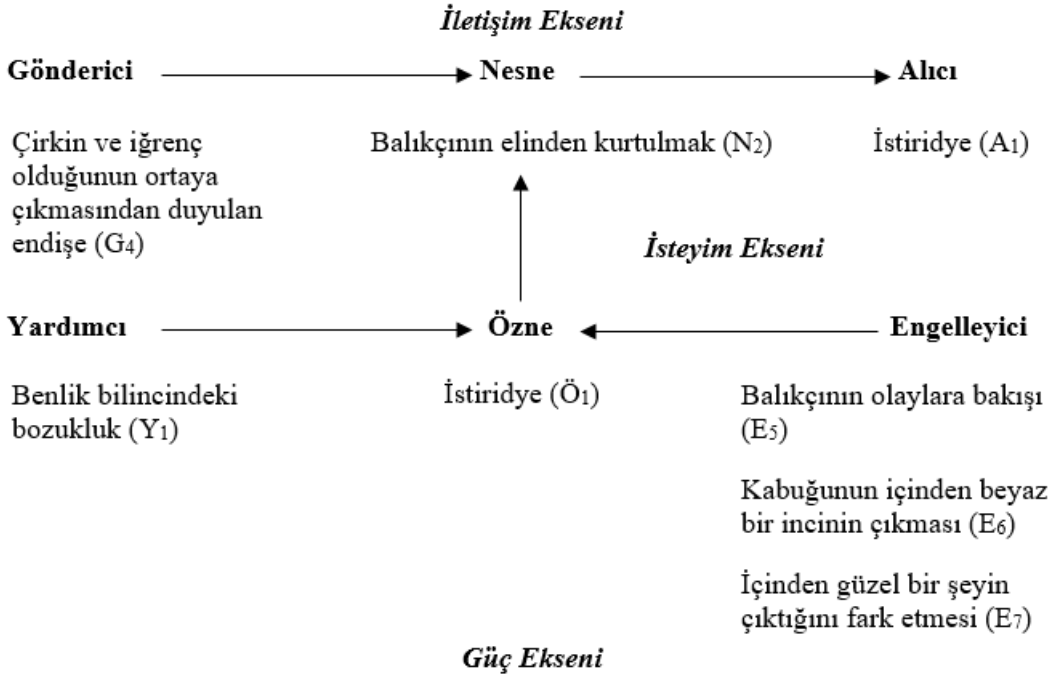

Çizim 3. İstiridye öyküsünün ikinci kesit eyleyenler örnekçesi

Öykünün üçüncü kesitinde, ikinci kesitte başlayan dönüşüm etkisini göstermeye başlamıştır. İçindeki incinin güzelliğini keşfetmeye başlaması (G_5) ve balıkçı (G_6), özneyi ($Ö_1$) dönüşüm sürecine sürüklemiştir. Öykünün başında özne ($Ö_1$) ile nesne (N_1) arasında var olan ayrışımsal durum sözcesi ($Ö_1 \cup N_1$) yerini bağlaşımsal durum sözcesine ($Ö_1 \cap N_1$) bırakmaya başlamıştır. Özne ($Ö_1$), elmas ya da yakut kadar değerli olma isteğini (N_1) gerçekleştirmeye çok yakındır. Öznenin ($Ö_1$) nesnesine (N_1) ulaşması için balıkçının konuşması (Y_2), acıların değerli bir inciye dönüşmesi (Y_3) bu kesitte yardımcı eyleyenler olarak karşımıza çıkmaktadır.

Fakat öznenin nesnesine (N_1) ulaşmasında yaşamdaki olumsuz deneyimlerin bıraktığı izler (E_8), güçlü yönlerini görememe (E_9), güçlü engelleyici eyleyenler olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu bilgilerden hareketle öykünün üçüncü kesitinin eyleyenler örnekçesine ilişkin çizim aşağıda verilmiştir.

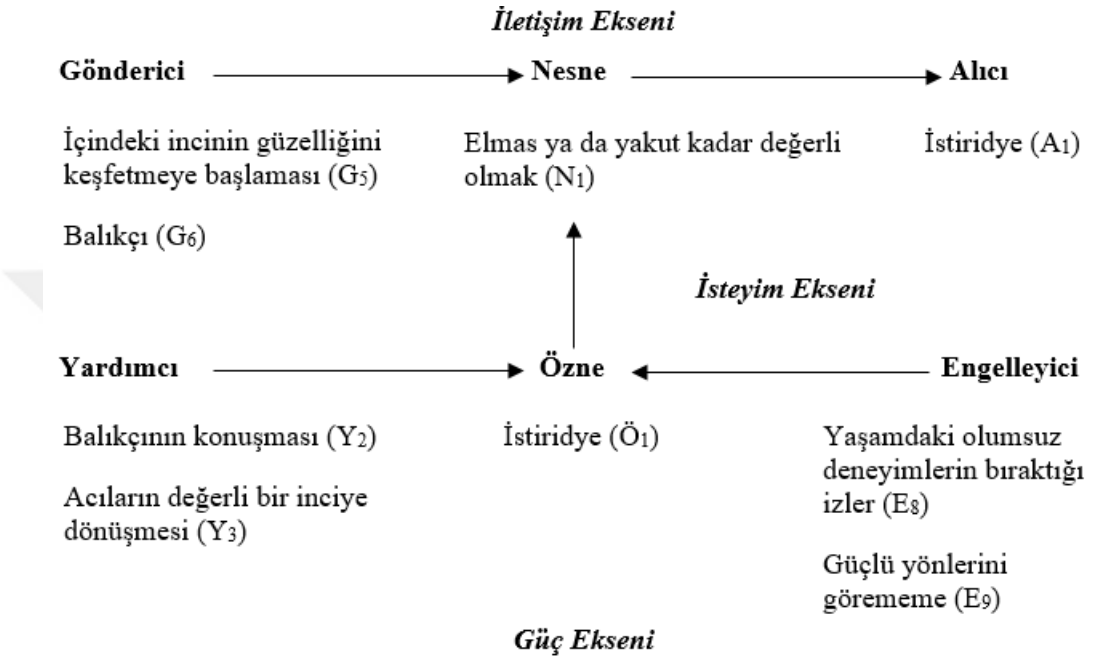

Çizim 4. İstiridye öyküsünün üçüncü kesit eyleyenler örnekçesi

Öykünün dördüncü kesitinde, öznenin ($Ö_1$) balıkçı tarafından kabuğunun çıkarılması (G_6) ve kendi değerinin farkına varmış olması (G_7) nesnesine (N_1) ulaşmasında göndericiler olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu kesitte özne ($Ö_1$) ile nesne (N_1) arasında ayrışımsal durum sözcesinden ($Ö_1 \cup N_1$) bağlaşımsal durum sözcesine ($Ö_1 \cap N_1$) geçiş kesin olarak gerçekleşmiştir ve bu da dönüşümün sağlandığını, öznenin ($Ö_1$) nesnesine (N_1) ulaştığını ve edim sözcesinin oluştuğunu göstermektedir [($Ö_1 \cup N_1$) → ($Ö_1 \cap N_1$)]. Bu dönüşüme güç ekseninde yer alan güçlü yönlerinin farkına varması (Y_4), balıkçının kızının inciyi altın kolyeye takması (Y_5), özel olduğunu hissetmesi (Y_6), yaşam hakkında düşünmesi (Y_7) yardımcı eyleyenleri yardım ederken, herhangi bir engelleyici eyleyen de bulunmamaktadır. Göndericilerin (G_6, G_7) katkısıyla özne ($Ö_1$) nesnesine (N_1) ulaştığı için aynı zamanda alıcı konumunda olan istiridye (A_1) ödüllendirilmiştir. Fakat ikinci kesitte yer alan bir diğer nesne olan balıkçının elinden kurtulmak (N_2) nesnesine öznenin ($Ö_1$) ulaşıp ulaşamadığına ilişkin öykünün herhangi bir yerinde bir bilgi yer almamaktadır. Bu bilgilerden hareketle öykünün dördüncü kesitinin eyleyenler örnekçesine ilişkin çizim aşağıda verilmiştir.

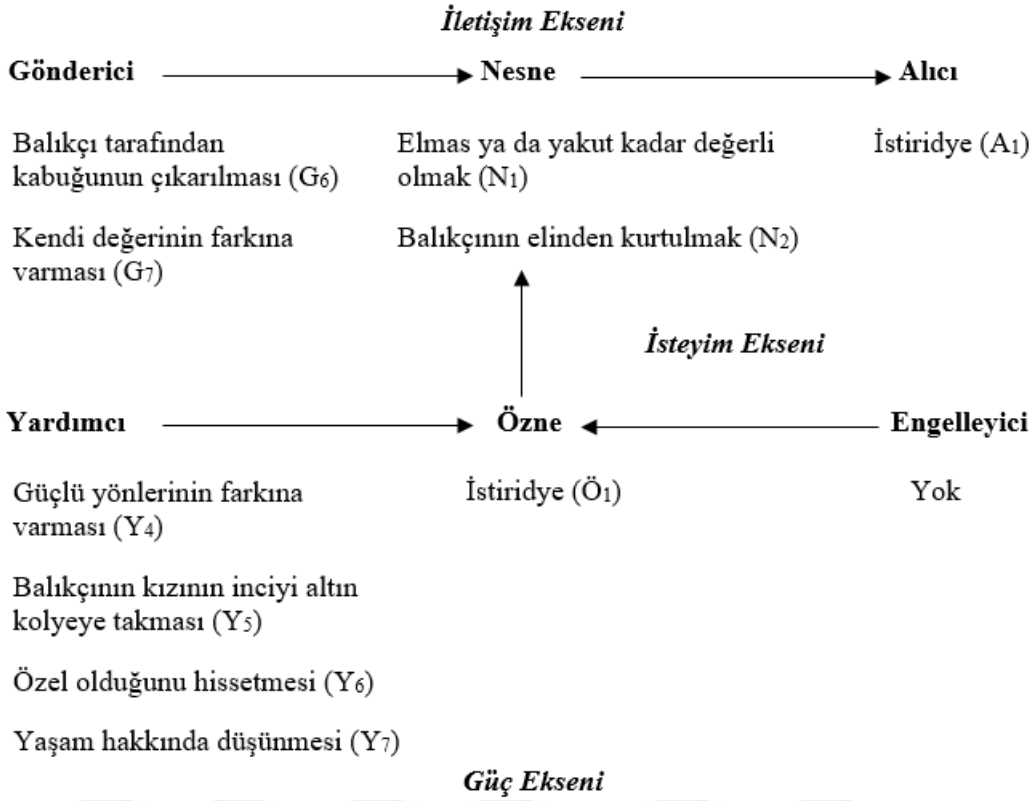

Çizim 5. İstiridye öyküsünün dördüncü kesit eyleyenler örnekçesi

4.2.1.1.2. Öykünün Anlatı İzlencesi

Göndericinin özneyi belli bir amaç doğrultusunda koşullandırdığı, bilgilendirdiği ve bir yaptırma eylemi olarak gördüğü aşama sözleşme ya da eyletim aşamasıdır. Bu anlatının eyletim aşamasını göndericilerden biri olan balıkçının istiridyeye değerli olduğunu ve nefret edilmediğini fark ettirmeye çalışması oluşturur. Göndericinin bu beklentisi öznenin dönüşüme uğramasında etkili olmuştur. İnsanlarla iletişim kurmak zorunda kalması, değerli olmayı istemesi, içindeki acıyı değerli bir inciye dönüştürmesi, yaşam hakkında düşünmesi öznenin eyleme geçebilmesi için gerekli olan yetenekleri kazandığı aşama olan edinç aşamasını oluşturmuştur. Bu aşamada özne yapmak zorunda olmak, yapmayı istemek, yapabilmek (güç) ve yapmayı bilmek (bilgi) gibi kiplikleri yerine getirmeye çalışmıştır. Bu kipliklerle edinç aşaması gerçekleşmiştir. İçindeki güzelliklerle birlikte özel olduğunu fark etmesi ve çıkan incinin olağanüstü olduğunu söylemesi öznenin edinç aşamasında edindiği yetenekleri dönüşüm için gerçekleştiğini ve edim aşamasının yerine getirildiğini göstermektedir. İstiridyenin artık nefret edilmediğinin ve değerli olduğunun farkında olması, çirkin ve iğrenç olmadığını anlamış olması ve incinin balıkçının kızı tarafından altın kolyeye takılarak

onurlandırılması tanınma ve yaptırım aşamasını oluşturmuştur. Bu aşama ile başlangıçtaki eksiklik giderilmiştir. Öykünün anlatı izlencesi Tablo 6'da gösterilmiştir.

Tablo 6

İstiridye öyküsünün anlatı izlencesi

İstiridye			
Başlangıç Durumu	**Dönüşüm**		**Bitiş Durumu**
Eyletim	Yetilendirici Deneyim: Edinç	Sonuçlandırıcı Deneyim: Edim	Onurlandırıcı Deneyim: Tanınma ve Yaptırım
Gönderici konumunda olan balıkçının istiridyeye değerli olduğunu ve nefret edilmediğini fark ettirmeye çalışması.	İnsanlarla iletişim kurmak zorunda kalması. Değerli olmayı istemesi. İçindeki acıyı değerli bir inciye dönüştürmesi. Yaşam hakkında düşünmesi.	İçindeki güzelliklerle birlikte özel olduğunu fark etmesi. Çıkan incinin olağanüstü olduğunu söylemesi.	Nefret edilmediğinin, değerli olduğunun artık farkında olması. Çirkin ve iğrenç olmadığını anlamış olması. İncinin balıkçının kızı tarafından altın kolyeye takılarak onurlandırılması.

4.2.1.2. Tavşan ve Kaplumbağa Öyküsü

Tavşan ve Kaplumbağa öyküsü, istismara uğrayan bir çocuğun travma nedeniyle ilişki kurmaktan ve yeni davranışlar edinmekten kaçınmasını kaplumbağa metaforu aracılığıyla anlatmaktadır. İlişki kurmadığı takdirde sorunlardan uzak kalacağına inanan kaplumbağa, öykünün sonuç kısmında yeni davranışlar denemesi konusunda ikna edilir. Bu sonuçla birlikte çocuklara istemedikleri şeyleri yapmayı öğretmenin ebeveynlerin görevi olduğunu anlamayan ebeveynlere çeşitli mesajlar verilmektedir. İnceleme sonucunda öykünün altı kesite ayrılabileceği saptanmıştır.

4.2.1.2.1. Öykünün Eyleyenler Örnekçesi

Öykünün birinci kesitinde kaplumbağayı ($Ö_1$) harekete geçiren iki farklı gönderici (G_1, G_2) vardır ve kaplumbağanın ($Ö_1$) elde etmek istediği iki farklı nesne (N_1, N_2) bulunmaktadır. Açlık ve susuzluk (G_1) ile iç istek (G_2) gönderici eyleyenleri, özne eyleyeni olan kaplumbağayı ($Ö_1$) yiyecek ve su bulmak (N_1), kendini güvende hissedecek bir yer yaratmak (N_2) nesnelerine ulaşmak için harekete geçirmiştir. Öznenin ($Ö_1$) bu kesitte elde etmek istediği nesneler (N_1, N_2) ile arasında ayrışımsal durum sözcesi ($Ö_1 \cup N_1, N_2$) bulunmaktadır. Öznenin ($Ö_1$) nesnelerine (N_1, N_2) ulaşması için ormanın derinlikleri (Y_1), sert kabuğunun olması (Y_2), her olumsuz durumda sürekli kabuğuna sığınması (Y_3) yardımcı eyleyenler olarak öyküdeki yerini

alırken, korku (E_1), tilkilerin yemek aramaya çıkması (E_2), ateşböceğini şimşek zannetmesi (E_3) gibi ögeler de engelleyici eyleyenler olarak öyküde bulunmaktadır. Kesitin alıcı eyleyeni ise kaplumbağadır (A_1). Bu bilgilerden hareketle öykünün birinci kesitinin eyleyenler örnekçesine ilişkin çizim aşağıda verilmiştir.

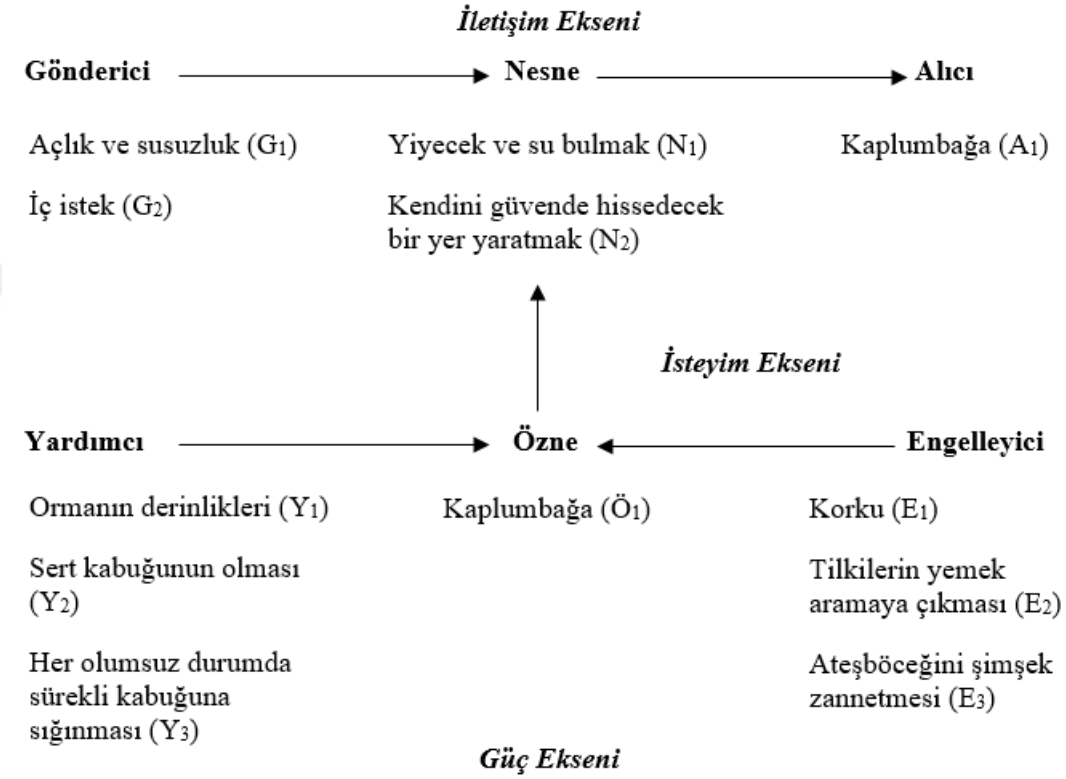

Çizim 6. Tavşan ve Kaplumbağa öyküsünün birinci kesit eyleyenler örnekçesi

Öykünün ikinci kesitinde yer alan tavşan ($Ö_2$) öznesi, kabuğuna saklanan kaplumbağayı görmesi (G_3) gönderici eyleyeni ile harekete geçmiştir. Birinci kesitteki kaplumbağa ($Ö_1$) öznesinin nesnelerine (N_1, N_2) ulaşabilmesi için tavşan ($Ö_2$) kaplumbağayı yarışa ikna etmek (N_3) nesnesine ulaşmak istemektedir. Bu kesitteki özne ($Ö_2$) ile kaplumbağayı yarışa ikna etme (N_3) nesnesi arasında ayrışımsal durum sözcesi ($Ö_1 \cup N_3$) bulunmaktadır. Özne ($Ö_2$), hedeflediği nesnesinden (N_3) uzaktadır. Tavşanın nesnesine (N_3) ulaşabilmek için kararlılığı (Y_4), kaplumbağanın kızgınlığı (Y_5), tavşanın kaplumbağayı ters çevirmesi (Y_6) yardımcı eyleyenleri nesnesine (N_3) ulaşmasında tavşana ($Ö_2$) kolaylık sağlamıştır. Öznenin ($Ö_2$) nesnesine (N_3) ulaşmasında ise kaplumbağanın inadı (E_4), kaplumbağanın kabuğuna saklanması (E_5) eyleyenleri engelleyici eyleyen rolünü üstlenir ve kesit boyunca öznenin ($Ö_2$) nesnesinden (N_3) ayrı kalmasına ($Ö_1 \cup N_3$) neden olur. Bu kesitteki özne ($Ö_2$) aynı zamanda alıcı (A_2) eyleyendir. Kesit boyunca özne ($Ö_2$) nesnesine (N_3)

ulaşamadığı için alıcı (A_2) eyleyen henüz ödül veya cezaya maruz kalmamıştır. Bu bilgilerden hareketle öykünün ikinci kesitinin eyleyenler örnekçesine ilişkin tablo aşağıda verilmiştir.

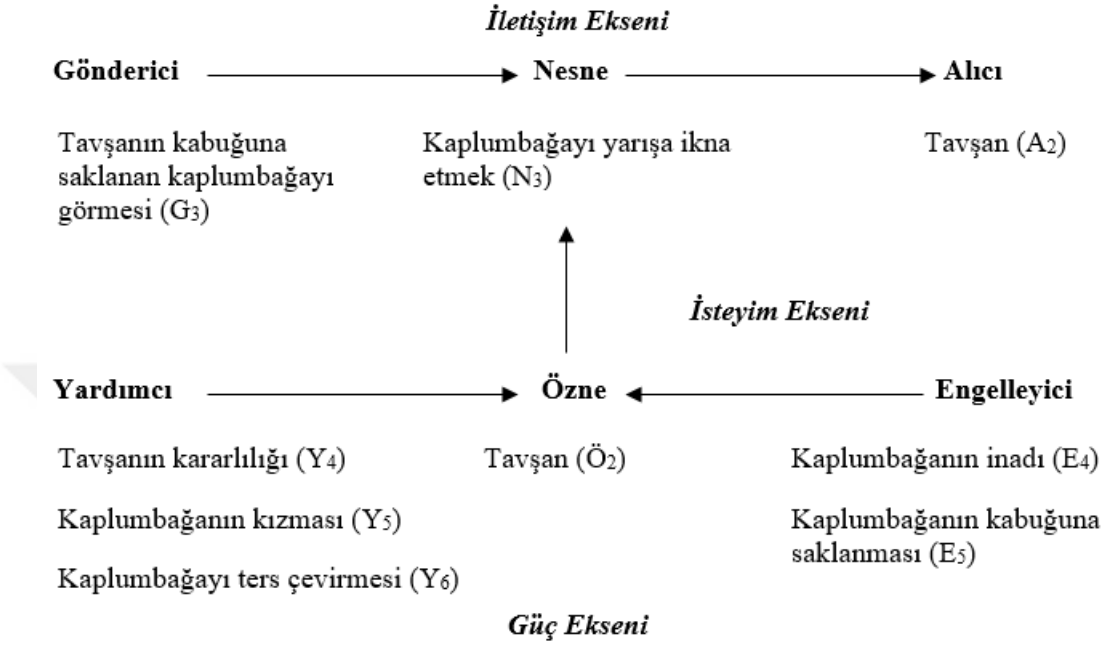

Çizim 7. Tavşan ve Kaplumbağa öyküsünün ikinci kesit eyleyenler örnekçesi

Öykünün üçüncü kesitinde gönderici eyleyen olan tavşanın kaplumbağayı ters çevirmesi (G_4) eyleyeni, ikinci kesitte yardımcı eyleyen (Y_6) olarak özneye ($Ö_2$) nesnesine (N_3) ulaşabilmesi için yardım ederken, bu kesitte kaplumbağanın dönmeye çalışması (N_4) için gönderici eyleyen görevi üstlenmiştir. İkinci kesitte tavşan ($Ö_2$) tarafından kaplumbağa yarışa ikna edilmek (N_3) amacıyla ters çevrilmiştir. Bu durum üçüncü kesitte kaplumbağanın dönmeye çalışması (N_4) nesnesinin kaplumbağa ($Ö_1$) tarafından elde edilmek istenen nesne (N_4) olmasına neden olmuştur. Bu kesitte kaplumbağa ($Ö_1$) elde etmek istediği nesnesinden (N_4) yine ayrıdır, özne ($Ö_1$) ile nesne (N_4) arasında ayrışımsal durum sözcesi ($Ö_1 \cup N_4$) vardır. Öznenin ($Ö_1$) nesnesine (N_4) ulaşabilmesi için güç ekseninde yer alan bağırmak (Y_7), güvenlik kaygısı (Y_8), üzüntü ve çaresizlik hissi (Y_9) eyleyenleri yardımcı eyleyenlerken, kaplumbağanın yardım almadan dönememesi (E_6), tavşanın kaybetmeye alışkın olmaması (E_7) eyleyenleri engelleyici eyleyenlerdir. Bu kesitte elde edilmek istenen nesneye (N_4) ulaşmak isteyen kaplumbağa öznesi ($Ö_1$) aynı zamanda alıcı (A_1) eyleyendir. Bu bilgilerden hareketle öykünün üçüncü kesitinin eyleyenler örnekçesine ilişkin çizim aşağıda verilmiştir.

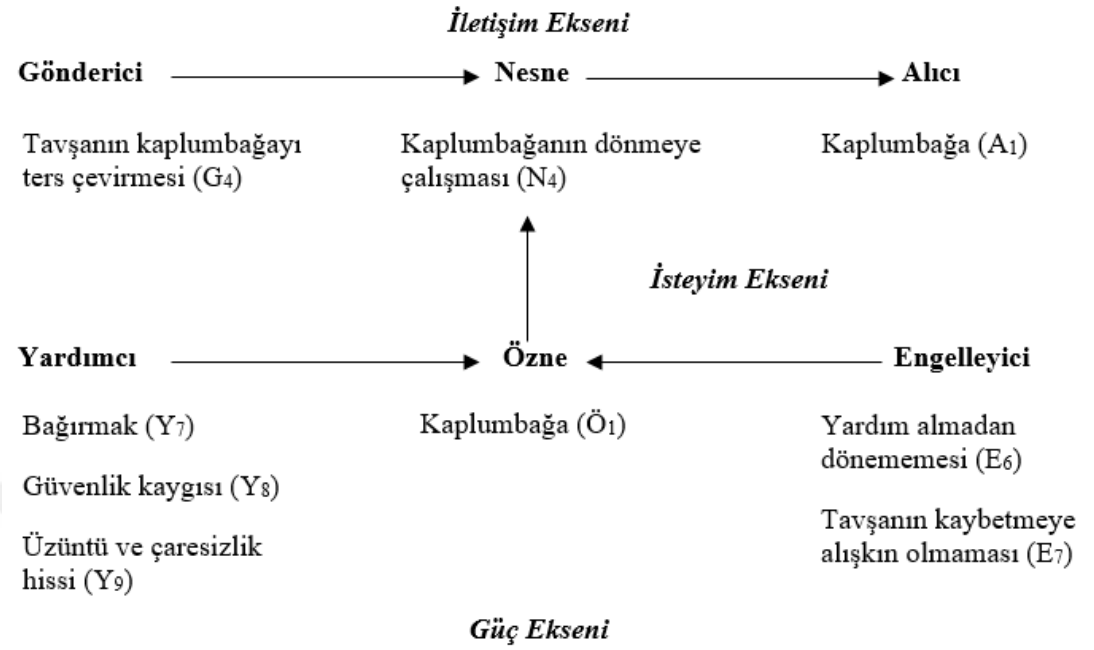

Çizim 8. Tavşan ve Kaplumbağa öyküsünün üçüncü kesit eyleyenler örnekçesi

Öykünün dördüncü kesitinde gönderici eyleyen olan tavşanın inadı (G_5), tavşan ($Ö_2$) öznesinin kaplumbağayı yarışa ikna etme (N_3) konusunda isteğinin devam etmesini sağlamıştır. İkinci kesitte özne ($Ö_2$) elde etmek istediği bu nesne ile (N_3) ayrışımsal durum sözcesi ($Ö_1 \cup N_3$) içindedir. Fakat korku (E_1) ve kaplumbağanın tavşandan yavaş koştuğunu bilmesi (E_8) engelleyici eyleyenlerine rağmen kaplumbağanın ters kalmayı istememesi (Y_{10}), kaplumbağanın eğlendiğinin farkına varması (Y_{11}), diğer hayvanların kaplumbağaya desteği (Y_{12}) yardımcı eyleyenleri özne ($Ö_2$) ile nesne arasında bağlaşımsal durum sözcesi ($Ö_2 \cap N_3$) oluşturmuştur. Özne ($Ö_2$) amaçladığı nesneye (N_3) ulaşmış ve öykünün ilk dönüşümü gerçekleşmiştir [($Ö_2 \cup N_3$) → ($Ö_1 \cap N_3$)]. Tavşan (A_2) alıcı eyleyeni başarılı olmuş ve kaplumbağa ($Ö_1$) öznesi ile yarışmıştır. Bu bilgilerden hareketle öykünün dördüncü kesitinin eyleyenler örnekçesine ilişkin çizim aşağıda verilmiştir.

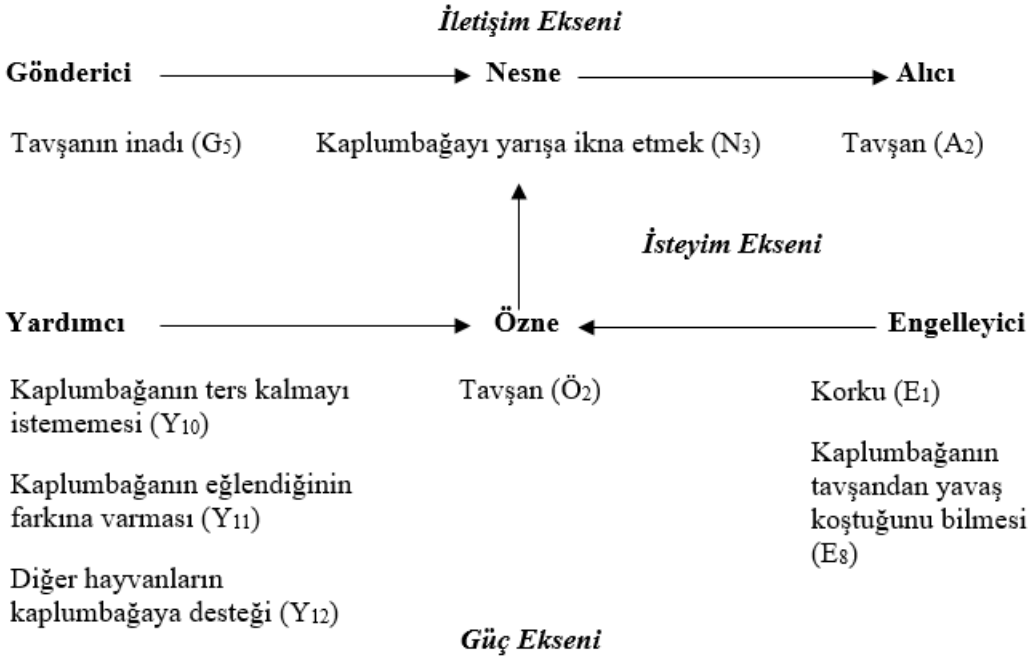

Çizim 9. Tavşan ve Kaplumbağa öyküsünün dördüncü kesit eyleyenler örnekçesi

Öykünün beşinci kesitinde tavşanla yaptığı yarış sırasında kaplumbağanın yapılan tezahüratları duyması (G_6), kaplumbağayı ($Ö_1$) diğer kaplumbağalarla yarışarak onları yenmek (N_5) nesnesini elde etmeye yöneltmiştir. Öykünün başında içine kapanık, sorumluluk almaktan uzak olan kaplumbağa ($Ö_1$), dördüncü kesitteki tavşanın ($Ö_2$) ayrışımsal durum sözcesinden bağlaşımsal durum sözcesine $[(Ö_2 \cup N_3) \rightarrow (Ö_1 \cap N_3)]$ geçişinden etkilenmiş ve kendisi ($Ö_1$) de birinci kesitte var olan nesnelerine (N_1, N_2) ulaşmak konusunda bir dönüşüm sürecine girmiştir. Özne ($Ö_1$) kesit içerisinde nesnesine (N_5) kolaylıkla ulaşmıştır ve diğer kaplumbağalarla yarışarak onları yenmiştir. Diğer kaplumbağalarla yarışarak onları yenmek (N_5) nesnesi ile özne ($Ö_1$) arasında bağlaşımsal durum sözcesi ($Ö_2 \cap N_5$) oluşmuştur. Kaplumbağanın ($Ö_1$) nesnesine (N_5) ulaşması için herhangi bir engelleyici eyleyen bulunmazken, eğlendiğinin farkına varması (Y_{11}), yarıştıkça korkusunun azaldığını hissetmesi (Y_{13}) kesitteki yardımcı eyleyenlerdir. Kaplumbağa ($Ö_1$), bu kesitte alıcı (A_1) eyleyendir ve nesnesine (N_5) ulaşarak içsel olarak bir rahatlama yaşamaktadır, bu da kaplumbağanın (A_1) ödülüdür. Bu bilgilerden hareketle öykünün beşinci kesitinin eyleyenler örnekçesine ilişkin çizim aşağıda verilmiştir.

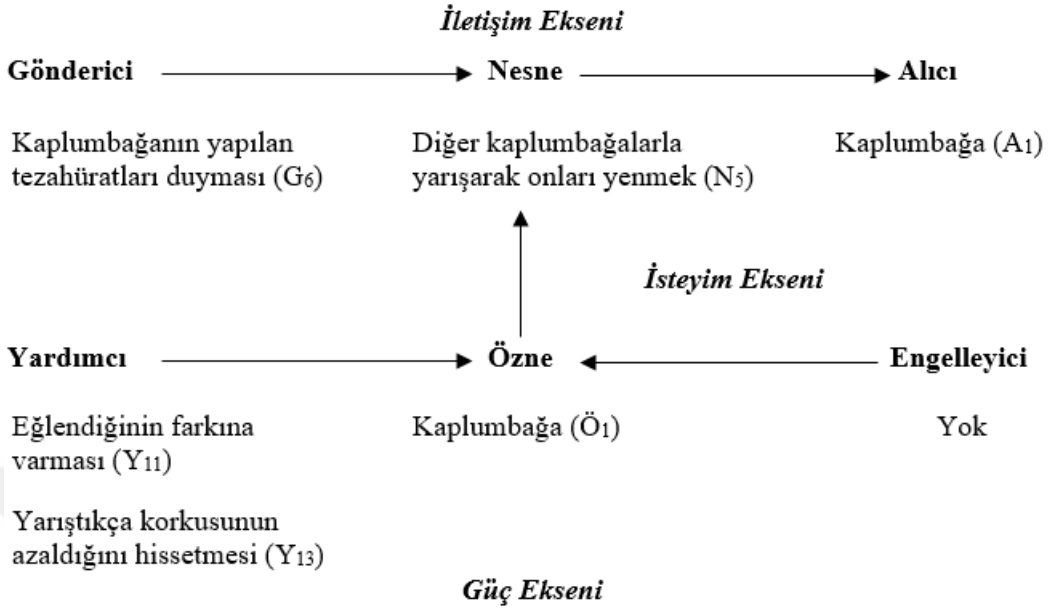

Çizim 10. Tavşan ve Kaplumbağa öyküsünün beşinci kesit eyleyenler örnekçesi

Öykünün altıncı kesitinde kaplumbağa ($Ö_1$) öznesi, beşinci kesitte elde ettiği başarıdan hareketle hayali korkularından kurtulmuştur. Kaplumbağanın hayali korkularından kurtulmuş olması (G_7), yavru kaplumbağaların korkudan dolayı kabuklarına çekilmelerini önlemek ve onlara gerçek korku ile hayali korkuyu öğretmek (N_6) nesnesini elde etmek için kaplumbağayı ($Ö_1$) harekete geçirmiştir. Kaplumbağanın ($Ö_1$) bu kesitte hedeflediği nesnesi (N_6) ile arasında kesitin başında ayrışımsal durum sözcesi ($Ö_1 \cup N_6$) olmasına rağmen, kesitin sonunda kararlılığı (Y_{14}) ve kabuğa çekilmenin korkuyu azaltmak yerine büyüttüğünü öğrenmesi (Y_{15}) yardımcı eyleyenleriyle nesne (N_6) ile arasında bağlaşımsal durum sözcesi ($Ö_1 \cap N_6$) oluşmuştur. Yavru kaplumbağaların gerçek korku ile hayali korku arasındaki farkı öğrenmelerini sağlamıştır. Öykünün tamamı göz önünde bulundurulduğunda kaplumbağanın ($Ö_1$) öykü başından sonuna kadar kendini güvende hissedecek bir yer yaratmak (N_2) nesnesini elde etmek için çeşitli dönüşümler geçirdiği görülmektedir. Kaplumbağa ($Ö_1$), yiyecek ve su bulmak (N_1), kendini güvende hissedecek bir yer yaratmak (N_2) konularında daha girişken bir yapıya dönüşmüştür. Özne ($Ö_1$) ile nesneleri (N_1, N_2) arasında öykünün sonunda kalıcı bir biçimde bağlaşımsal durum sözcesi ($Ö_1 \cap N_1, N_2$) oluşmuştur. Bu dönüşüm ile birlikte durum sözcesi, edim sözcesini ortaya çıkarmıştır [$(Ö_1 \cup N_1, N_2) \rightarrow (Ö_1 \cap N_1, N_2)$]. Aynı zamanda alıcı eyleyen olan kaplumbağa (A_1) dönüşümle elde ettiği başarıyı bundan sonraki hayatında korkularından, güvensizliğinden uzaklaşarak kalıcılaştırmıştır. Bu bilgilerden hareketle öykünün altıncı kesitinin eyleyenler örnekçesine ilişkin çizim aşağıda verilmiştir.

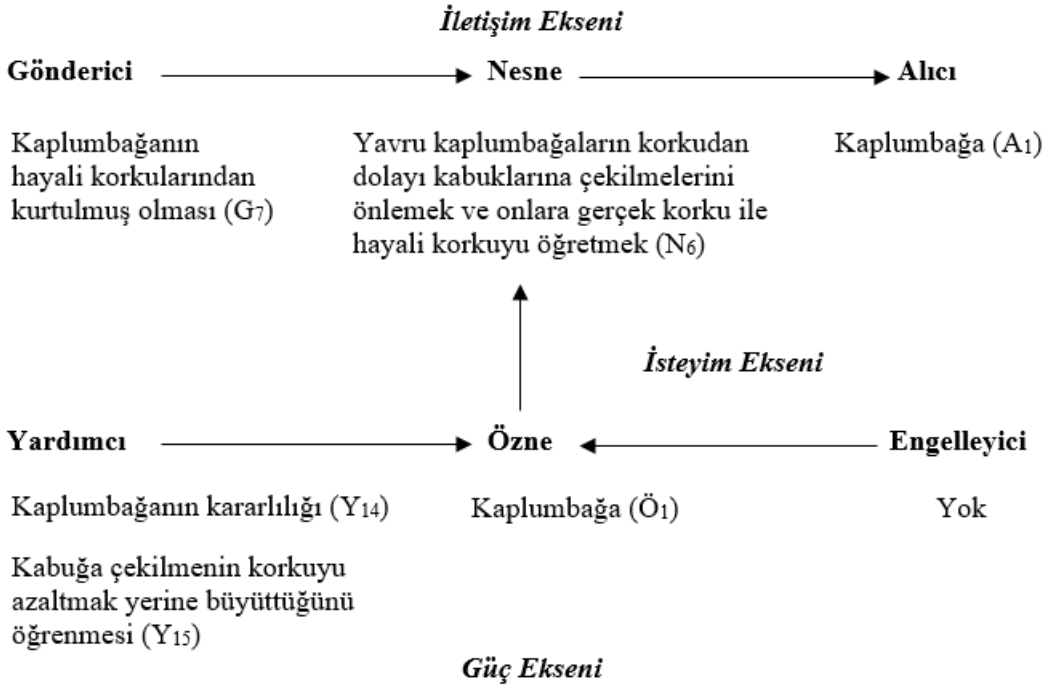

Çizim 11. Tavşan ve Kaplumbağa öyküsünün altıncı kesit eyleyenler örnekçesi

4.2.1.2.2. Öykünün Anlatı İzlencesi

Göndericinin özneyi belli bir amaç doğrultusunda koşullandırdığı, bilgilendirdiği ve bir yaptırma eylemi olarak gördüğü aşama sözleşme ya da eyletim aşamasıdır. Bu anlatının eyletim aşamasını aç ve susuz olan kaplumbağanın güvenlik kaygısı yaşaması, sürekli kabuğuna çekilmesi ve bu durumdan rahatsız olan tavşanın kaplumbağaya yeni davranışlar kazandırarak çevresindeki canlılarla ilişki kurmasını sağlamak oluşturur. Gönderici konumunda olan eyleyenlerin bu beklentisi kaplumbağa öznesinin dönüşüme uğramasında etkili olmuştur. Öznenin eyleme geçebilmesi için gerekli olan yetenekleri kazandığı aşama edinç aşamasıdır. Edinç aşamasında özne yapmak zorunda olmak, yapmayı istemek, yapabilmek (güç) ve yapmayı bilmek (bilgi) gibi kiplikleri yerine getirmeye çalışır. Tavşan tarafından ters çevrilmiş olan kaplumbağanın düzelmek zorunda kalması, kaplumbağanın düzelmek için tavşanın yarışma teklifini kabul ederek onunla yarışmak istemesi, tavşana yenilmesine rağmen kendi gibi olan diğer kaplumbağalarla yarıştığında onları yenebileceğini fark etmesi, diğer kaplumbağalarla yaptığı yarışları artık kazanacağını bilmesi kaplumbağanın harekete geçmesinde etkili olan kazandığı yeteneklerdir. Bu yetenekler, edinç aşamasının kipliklerini oluşturur ve anlatıda bu kiplikler gerçekleşmiştir. Kipliklerin belirttiği eylemlerin özne tarafından yerine getirildiği aşama edim aşamasıdır. Edim aşamasında öznenin aklı, isteği, bilgisi ve gücü birleşir ve dönüşüm gerçekleşir. Bu anlatıda kaplumbağanın yaptığı her

yarışmayla edindiği deneyimlerin korkularını azalttığını hissetmesi, kabuğuna çekilmenin korkuyu yok etmek veya azaltmak yerine büyüttüğünü öğrendiğinin bilincinde olması, kabuğuna artık sadece uyumak için çekilmeye başlaması öznenin edinç aşamasında edindiği yetenekleri dönüşüm için gerçekleştirdiğini ve edim aşamasının yerine getirildiğini göstermektedir. Özne, edim aşamasında elde ettiği kazanımları tanınma ve yaptırım aşamasında alıcıya teslim eder. Anlatının iki alıcısından biri olan tavşan, kaplumbağanın dönüşüme uğramış olmasının mutluluğunu yaşamaktadır. Bir diğer alıcı anlatının asıl öznesi olan kaplumbağadır. Kaplumbağanın yeni davranışlar ve yeni arkadaşlıklar edinmeyi öğrenerek yavru kaplumbağaların korkudan dolayı kabuklarına çekilmelerini önlemeye çalışması ve onlara gerçek korku ile hayali korku arasındaki farkı öğretmeye başlaması anlatı izlencesindeki tanınma ve yaptırım aşamasını oluşturur. Alıcı olan kaplumbağa bu aşamada çevresini aydınlatıcı, yol gösterici bir konuma yükselerek içinde bulunduğu topluluğun da saygınlığını kazanmıştır. Bu durum da kaplumbağanın ödülü niteliğindedir. Öykünün anlatı izlencesi Tablo 7'de gösterilmiştir.

Tablo 7

Tavşan ve Kaplumbağa öyküsünün anlatı izlencesi

Tavşan ve Kaplumbağa			
Başlangıç Durumu	**Dönüşüm**		**Bitiş Durumu**
Eyletim	Yetilendirici Deneyim: Edinç	Sonuçlandırıcı Deneyim: Edim	Onurlandırıcı Deneyim: Tanınma ve Yaptırım
Aç ve susuz olmasına rağmen güvenlik kaygısı nedeniyle sürekli kabuğuna çekilen kaplumbağanın tavşan tarafından ikna edilerek çevresindeki canlılarla ilişki kurabileceğine ve yeni davranışlar edinebileceğine inandırılmaya çalışılması.	Tavşan tarafından ters çevrilmiş olan kaplumbağanın düzelmek zorunda kalması. Kaplumbağanın düzelmek için tavşanın yarışma teklifini kabul ederek onunla yarışmak istemesi. Tavşana yenilmesine rağmen kendi gibi olan diğer kaplumbağalarla yarıştığında onları yenebileceğini fark etmesi. Artık diğer kaplumbağalarla yaptığı yarışları kazanacağını bilmesi.	Kaplumbağanın yaptığı her yarışmayla edindiği deneyimlerin korkularını azalttığını hissetmesi. Kabuğuna çekilmenin korkuyu yok etmek veya azaltmak yerine büyüttüğünü öğrendiğinin bilincinde olması. Kaplumbağanın kabuğuna artık sadece uyumak için çekilmeye başlaması.	Yavru kaplumbağaların korkudan dolayı kabuklarına çekilmelerini önlemeye çalışması ve onlara gerçek korku ile hayali korku arasındaki farkı öğretmeye başlaması.

4.2.1.3. Damperli Kamyon Öyküsü

Damperli Kamyon öyküsünde, damperli kırmızı kamyon metaforu üzerinden yardımseverlik konusunda sınır tanımayan, yardım istememelerine rağmen insanların arkadaşlığını, takdirini ve sevgisini kazanabilmek, desteklerini alabilmek amacıyla onların yüklerini alan insanların yaşadıkları haksızlıklar ve hayal kırıklıkları anlatılmaktadır. Öykü ile birlikte kendi yeteneklerinin farkında olmayan çocukların kendilerini kötü hissetmemeleri ve hayır diyebilmeyi öğrenmeleri amaçlanmıştır. İnceleme sonucunda öykünün dört kesite ayrılabileceği saptanmıştır.

4.2.1.3.1. Öykünün Eyleyenler Örnekçesi

Öykünün birinci kesitinde damperli kırmızı kamyon ($Ö_1$), iç isteğinden (G_1) hareketle diğer kamyonlara yardım ederek onlarla arkadaş olmak, onların takdirlerini almak, kendini onlara sevdirmek ve ihtiyaç anında onları yanında görmek (N_1) nesnesini elde etmek istemektedir. Öykü içerisinde özne ($Ö_1$) ile nesne (N_1) arasında ayrışımsal durum sözcesi ($Ö_1 \cup N_1$) varmış gibi görünse de özne ($Ö_1$) nesnesi (N_1) ile birliktedir, aralarında bağlaşımsal durum sözcesi ($Ö_1 \cap N_1$) vardır. Özne ($Ö_1$) bu bağlaşımsallığı kuvvetlendirmek istemektedir. İşini iyi yapması (Y_1), başka kamyonların da yükünü alıyor olması (Y_2), yardımseverlik duygusu (Y_3), üzüntü duygusu (Y_4) yardımcı eyleyenleri öznenin ($Ö_1$) bu isteğini destekler. Diğer kamyonların kötü olması ve yardımseverliği ile dalga geçmesi (E_1), yavaş, işe geç kalan, fazla kaza yapan, sürekli tamire giden bir kamyon olduğunun söylenmesi (E_2), çeşitli problemlerin nedeni olarak gösterilmesi (E_3) eyleyenleri ise öznenin ($Ö_1$) nesnesine (N_1) ulaşmasını engelleyen engelleyici eyleyenlerdir. Bu bilgilerden hareketle öykünün birinci kesitinin eyleyenler örnekçesine ilişkin çizim aşağıda verilmiştir.

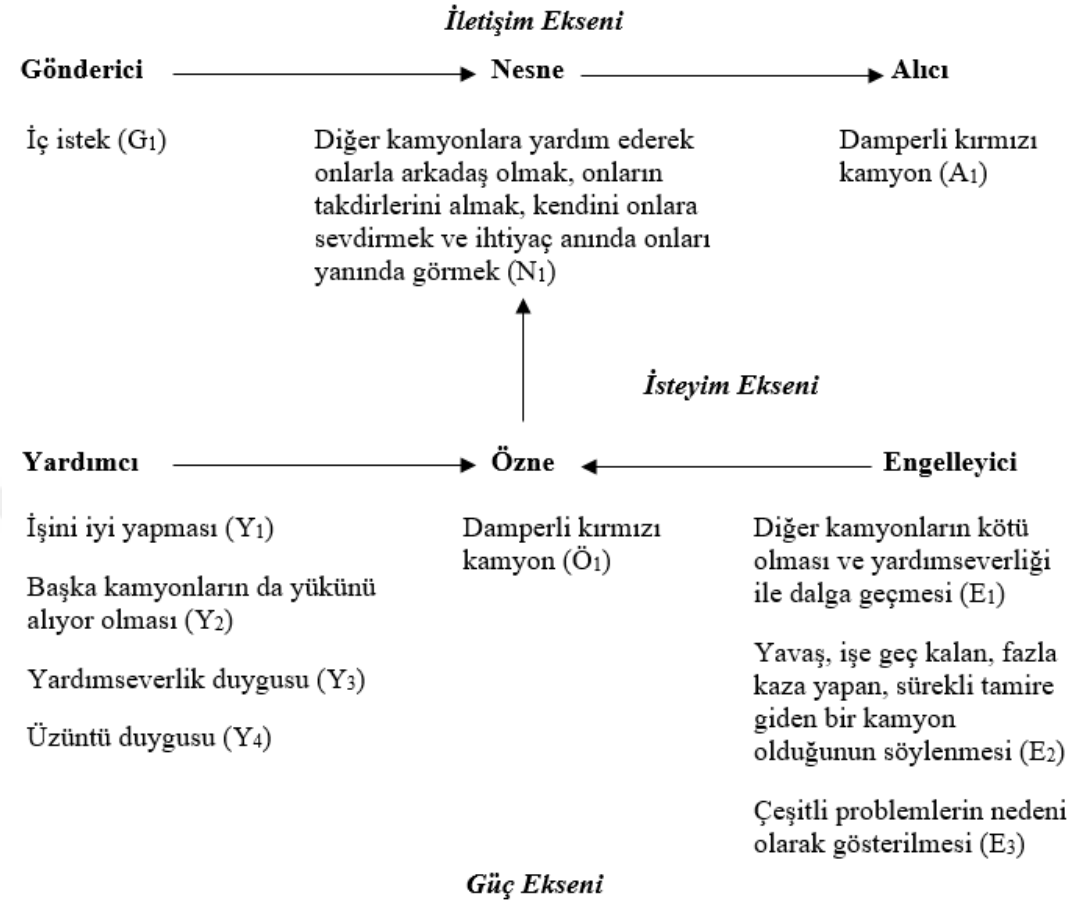

Çizim 12. Damperli Kamyon öyküsünün birinci kesit eyleyenler örnekçesi

Öykünün ikinci kesitinde damperli kırmızı kamyon ($Ö_1$), psikolojik olarak çeşitli zorluklarla mücadele etmektedir. Yaşamış olduğu hayal kırıklığı on sekiz tekerlekli tır ile sohbetinde (G_2) iyice kendini hissettirmiştir. Gönderici konumunda olan on sekiz tekerlekli tır (G_2), diğer kamyonların yüklerini almasının kendinde yarattığı olumsuzluklardan kurtulmak (N_2) ve diğer kamyonların kendisini kullanmalarına izin vermemek (N_3) nesnelerine ulaşabilmesi için öznenin ($Ö_1$) yaşadığı olaylar üzerine düşünmesine (Y_5) ve kendini iyi hissetmediğini fark etmesine (Y_6) yardımcı olmuştur. Ayrıca öznenin ($Ö_1$) dik yokuşu tırmanırken zorlanması (Y_7), motorunun bozulma ihtimali ve motorundan kötü seslerin gelmesi (Y_8), kapasitesinin hatırlatılması (Y_9), diğer kamyonlara yaptığı iyiliklerin küçümsenmesi (Y_{10}) eyleyenleri de yardımcı eyleyen olarak öyküdeki yerini almaktadır. Öznenin ($Ö_1$) nesnelerine (N_2, N_3) ulaşabilmesini engelleyen engelleyici ise diğer kamyonların yükünü taşımasının kendisine iyi geldiği/iyi hissettirdiği yanılgısına (E_4) kapılmış olmasıdır. Bu kesitte özne ($Ö_1$), nesneleri (N_2, N_3) ile ayrışımsal durum sözcesi ($Ö_1 \cup N_2$, N_3) içindedir fakat kesit sonunda uygun olmayan bir biçimde üstlenilen sorumlulukların yarattığı olumsuz

etkilerin farkına vararak nesneleri (N_2, N_3) ile bağlaşımsal durum sözcesini ($Ö_1 \cap N_2$, N_3) oluşturacak bir zemin oluşturmuştur. Bu bilgilerden hareketle öykünün ikinci kesitinin eyleyenler örnekçesine ilişkin çizim aşağıda verilmiştir.

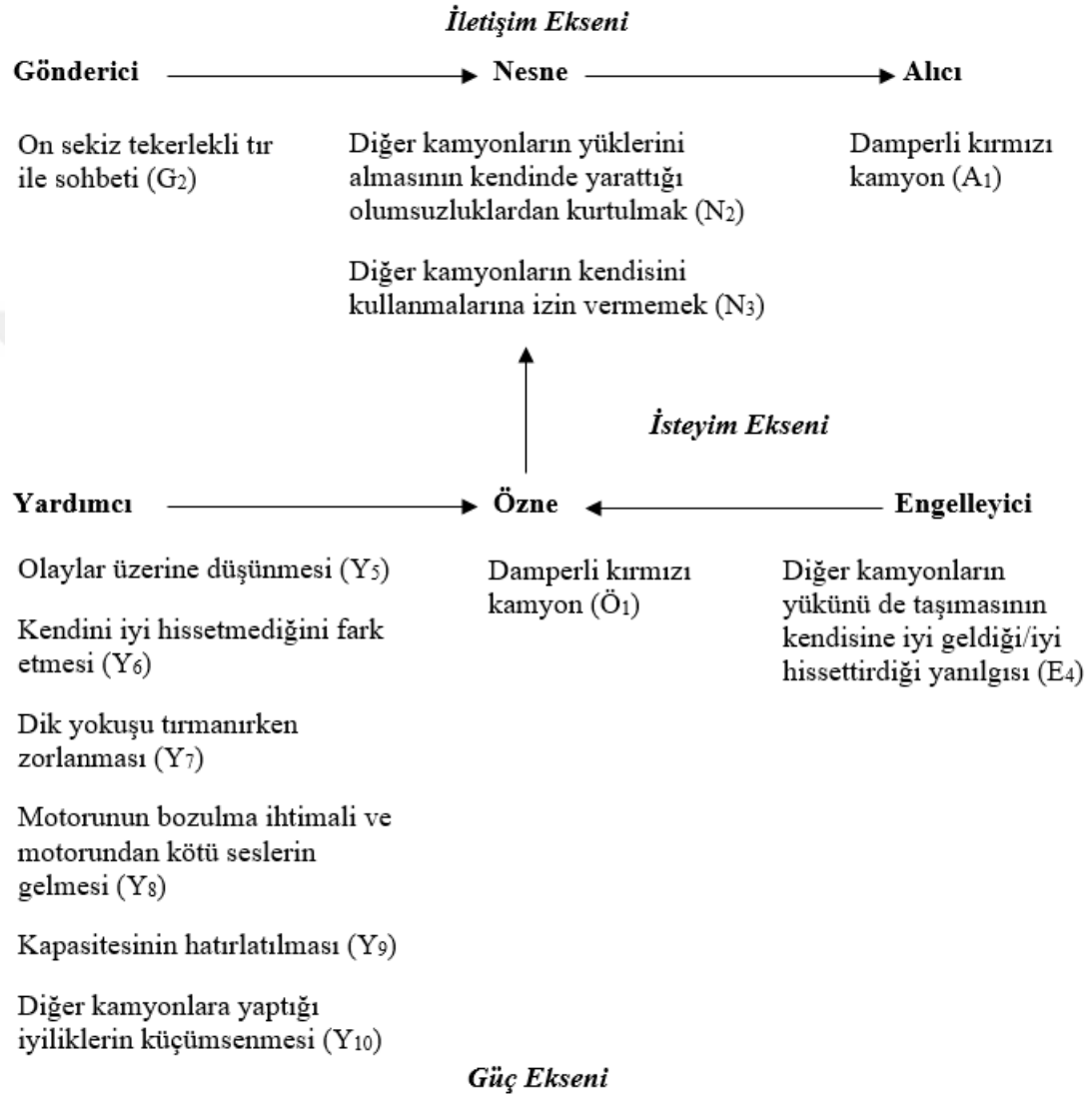

Çizim 13. Damperli Kamyon öyküsünün ikinci kesit eyleyenler örnekçesi

Öykünün üçüncü kesitinde özne ($Ö_1$), ikinci kesitin nesnelerine (N_2, N_3) ulaşmış olmanın farkındalığıyla uygun olmayan bir biçimde üstlenilen sorumluluğun kendisinde yarattığı olumsuzlukların hatırlatılması (G_3) üzerine kendi payına düşen yükü almak (N_4) ve yapabileceklerinin sınırını aşmamak (N_5) nesnelerini elde etmek istemektedir. Kesitin başında hedeflediği nesnelerden (N_4, N_5) uzak olan özne ($Ö_1$), diğer kamyonların mutsuzluğu, öfkesi ve korkusuna (E_5) rağmen, on sekiz tekerlekli tırın söyledikleri (Y_{11}) ve diğer kamyonların

kendi yüklerinin tamamını almadan ayrılmış olmaları (Y_{12}) yardımcı eyleyenleri ile nesnelerine (N_4, N_5) ulaşabilecek bir ortam bulmuştur. Böylelikle kesitin başında nesnelerinden (N_3, N_4) uzak olan özne ($Ö_1$), yardımcı eyleyenlerin (Y_{11}, Y_{12}) etkisiyle ayrışımsal durum sözcesinden bağlaşımsal durum sözcesine [($Ö_1 \cup N_4, N_5$) → ($Ö_1 \cap N_4, N_5$)] doğru bir dönüşüm yaşamıştır. Bu bilgilerden hareketle öykünün üçüncü kesitinin eyleyenler örnekçesine ilişkin çizim aşağıda verilmiştir.

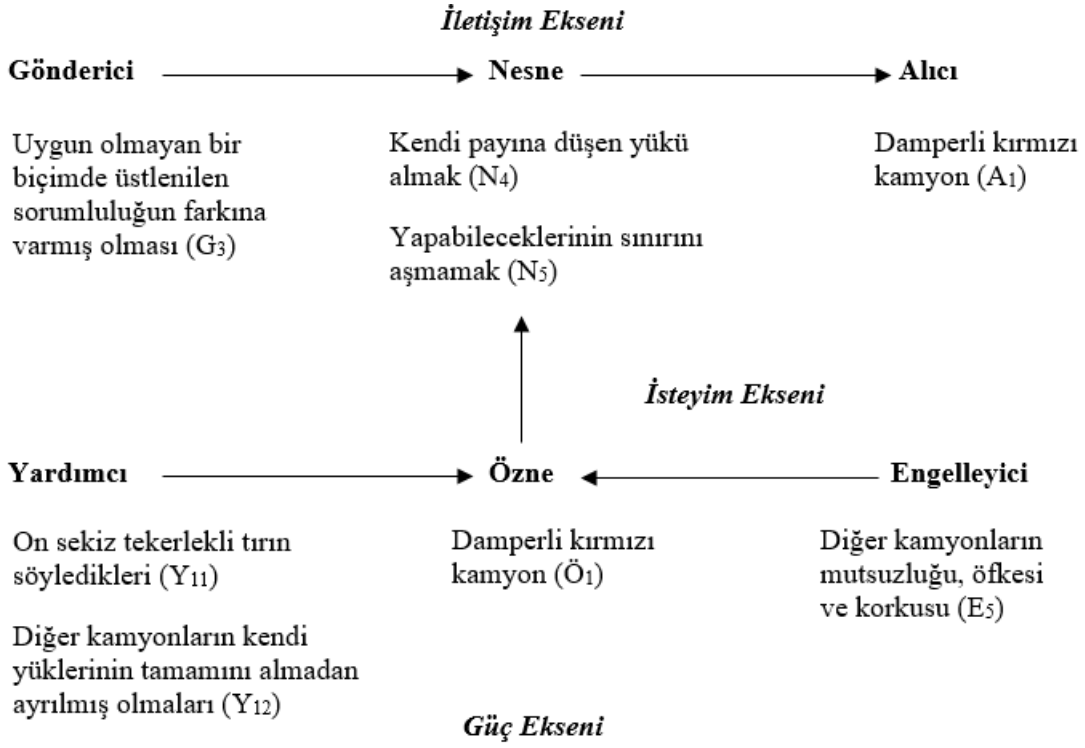

Çizim 14. Damperli Kamyon öyküsünün üçüncü kesit eyleyenler örnekçesi

Öykünün dördüncü kesitinde, önceki kesitlerde dönüşümlerle elde edilen nesneler (N_1, N_2, N_3, N_4) damperli kırmızı kamyonun ($Ö_1$) yaşadığı ruhsal değişikliklerle (G_4) kalıcı hâle gelmiştir. Bu kalıcılığın oluşmasında herkese taşıyacağı kadar yük verilmesi (Y_{13}), damperli kırmızı kamyonun kendini her zamankinden hafif hissediyor olması (Y_{14}), diğer kamyonların kendi sorumluluklarını yerine getirmiş olması (Y_{15}), diğer kamyonların da kendini iyi hissetmesi (Y_{16}) yardımcı eyleyenleri etkili olmuştur. Özne ($Ö_1$) kesitlerde yaşadığı dönüşümleri bu bölümde kalıcı hâle getirmiş ve tam bir dönüşüm yaşamıştır [($Ö_1 \cup N_1, N_2, N_3, N_4$) → ($Ö_1 \cap N_1, N_2, N_3, N_4$)]. Bu dönüşüm damperli kırmızı kamyonun işini başarıyla yapmasını ve diğer kamyonların saygısını kazanmasını sağlamıştır. Alıcı konumunda olan damperli kırmızı kamyon (A_1), ruhsal olarak bir rahatlık yaşamış ve dönüşümün yarattığı

ödülü yaşamına yansıtmıştır. Bu bilgilerden hareketle öykünün dördüncü kesitinin eyleyenler örnekçesine ilişkin çizim aşağıda verilmiştir.

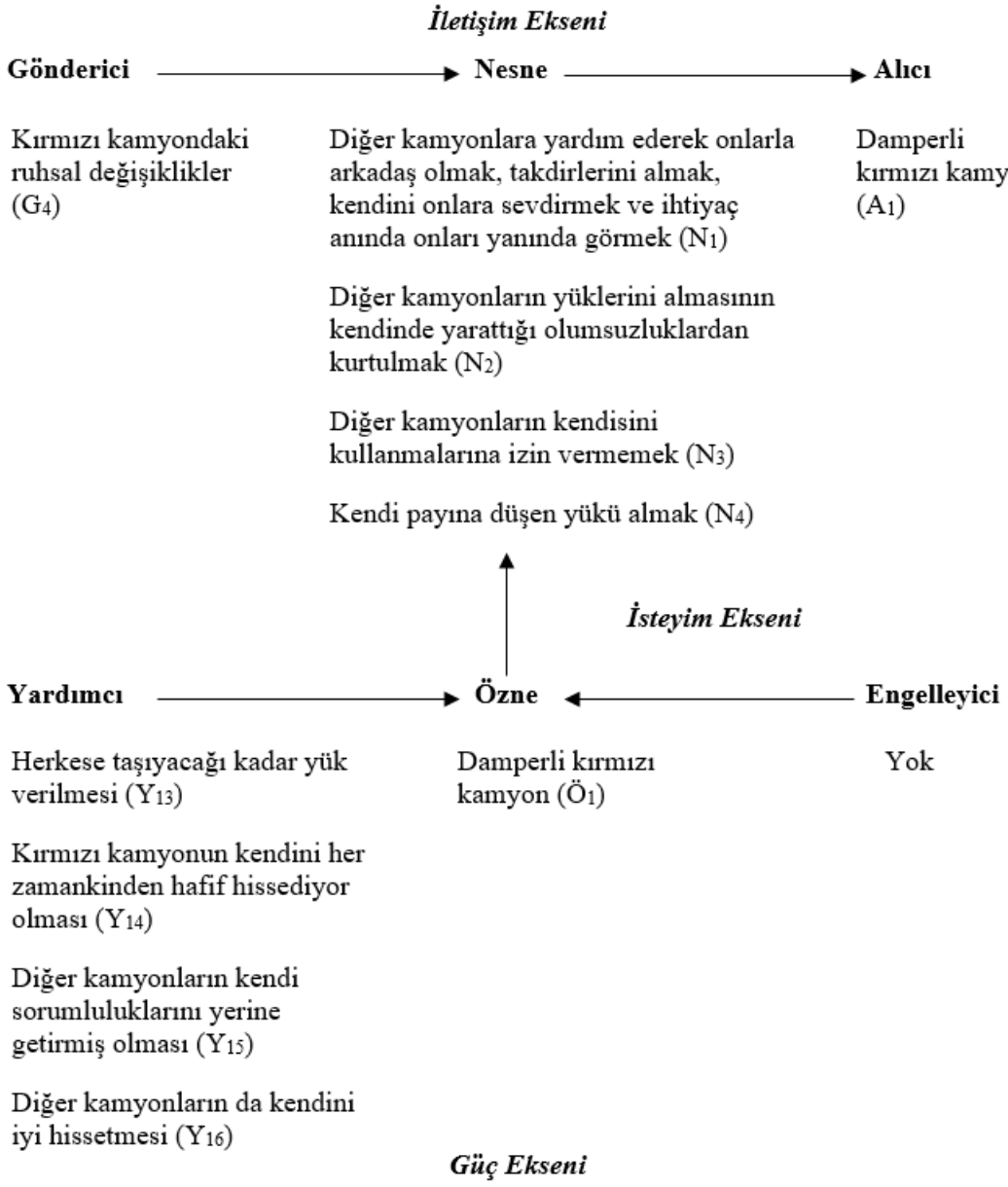

Çizim 15. Damperli Kamyon öyküsünün dördüncü kesit eyleyenler örnekçesi

4.2.1.3.2. Öykünün Anlatı İzlencesi

Göndericinin özneyi belli bir amaç için koşullandırdığı, bilgilendirdiği ve bir yaptırma eylemi için harekete geçirdiği eyletim aşaması, Damperli Kamyon öyküsünde damperli kırmızı kamyonun iç isteği sonucu sosyal ilişkilerini geliştirmeyi istemesi ve on sekiz tekerlekli tırla sohbet etmesi ile ortaya çıkmıştır. Göndericinin özneyi koşullandırmasından ve

bilgilendirmesinden sonra öznenin eyleme geçebilmesi için gerekli olan yetenekleri kazandığı aşama edinç aşamasıdır. Edinç aşamasında yapmak zorunda olmak, yapmayı istemek, yapabilmek (güç) ve yapmayı bilmek (bilgi) gibi kiplikler yerine getirilmektedir. Bu öyküde öznenin diğer kamyonların desteğini alabilmek, onlar tarafından sevilmek ve onlarla arkadaş olabilmek için onlara yardım etmek zorunda olması, sosyalleşebilmek için diğer kamyonların yüklerini taşımak istemesi, uygun olmayan bir biçimde kapasitesinden fazla yük taşıması ve kapasitesinden fazla yük taşıdığını bilmesi edinç aşamasını oluşturmuştur. Edinç aşamasında kazanılan yetenekler, edim aşamasında eyleme dönüşmektedir. Edim aşamasında öznenin aklı, bilgisi, isteği ve gücü bir araya gelir ve dönüşüm gerçekleşir. Damperli kırmızı kamyonun kapasitesinden fazla yük taşıması ve dik yokuşu tırmanırken zorlanması, motorunun bozulma ihtimali ve motorundan kötü seslerin gelmesi, kapasitesinin hatırlatılması ve diğer kamyonlara yaptığı iyiliklerin küçümsenmesi, olaylar üzerine düşünmesi ve kendini iyi hissetmediğini fark etmesiyle birlikte uygun olmayan bir biçimde üstlenilen sorumluluğun yarattığı olumsuzlukların farkına varması, diğer kamyonların kendisini kullanmalarına izin vermemesi, kendi payına düşen yükü alarak yapabileceklerinin sınırını aşmamaya başlaması bu öykünün edim aşamasını oluşturur. Edinç ve edimde meydana gelenler, öznenin dönüşümünü sağlar. Öyküdeki edinçte yer alan yetenekler ve edimdeki eylemler öznenin dönüşümünü sağlamıştır. Dönüşüm sonucunda aynı zamanda alıcı eyleyen olan damperli kırmızı kamyonun diğer kamyonların saygısını kazanmış olması ve kendini her zamankinden hafif hissetmesi tanınma ve yaptırım aşamasını oluşturur. Alıcı eyleyen olan damperli kırmızı kamyon, iç huzura ulaşarak kendini ödüllendirmiştir. Diğer kamyonların kendi sorumluluklarını yerine getirmeye başlaması ve bunun sonucunda kendilerini iyi hissetmeleri de alıcı eyleyenin tanınma ve yaptırım aşamasında elde ettiği diğer başarılardır. Öykünün anlatı izlencesi Tablo 8'de gösterilmiştir.

Tablo 8

Damperli Kamyon öyküsünün anlatı izlencesi

Damperli Kamyon			
Başlangıç Durumu	**Dönüşüm**		**Bitiş Durumu**
Eyletim	Yetilendirici Deneyim: Edinç	Sonuçlandırıcı Deneyim: Edim	Onurlandırıcı Deneyim: Tanınma ve Yaptırım
Damperli kırmızı kamyonun iç istek ile sosyal ilişkilerini geliştirmeyi istemesi. Damperli kırmızı kamyonun on sekiz tekerlekli tır ile sohbet etmesi.	Diğer kamyonların desteğini alabilmek, onlar tarafından sevilmek ve onlarla arkadaş olabilmek için onlara yardım etmek zorunda olmak. Sosyalleşebilmek için diğer kamyonların yüklerini taşımak istemek. Uygun olmayan bir biçimde kapasiteden fazla yük taşımak. Kapasitesinden fazla yük taşıdığını bilmesi.	Damperli kırmızı kamyonun kapasitesinden fazla yük taşıması ve dik yokuşu tırmanırken zorlanması. Motorunun bozulma ihtimali ve motorundan kötü seslerin gelmesi, kapasitesinin hatırlatılması ve diğer kamyonlara yaptığı iyiliklerin küçümsenmesi. Olaylar üzerine düşünmesi ve kendini iyi hissetmediğini fark etmesiyle birlikte uygun olmayan bir biçimde üstlenilen sorumluluğun yarattığı olumsuzlukların farkına varması. Diğer kamyonların kendisini kullanmalarına izin vermemesi ve kendi payına düşen yükü alarak yapabileceklerinin sınırını aşmamaya başlaması.	Damperli kırmızı kamyonun kendini her zamankinden hafif hissetmesi. Diğer kamyonların kendi sorumluluklarını yerine getirmeye başlaması ve bunun sonucunda kendilerini iyi hissetmeleri. Damperli kırmızı kamyonun diğer kamyonların saygısını kazanmış olması.

4.2.1.4. Üzgün Kokarca Öyküsü

Arkadaşları tarafından reddedilen, aşağılanan ve rahatsız edilen bir kokarcanın yaşanılan olaylardan sonra arkadaşları tarafından değerinin anlaşılmasını konu alan Üzgün Kokarca öyküsü, zayıf yönlerimizi değil de güçlü yönlerimizi aramamız gerektiğini mesaj olarak vermektedir. İnceleme sonucunda öykünün dört kesite ayrılabileceği saptanmıştır.

4.2.1.4.1. Öykünün Eyleyenler Örnekçesi

Öykünün birinci kesitinde özne kokarca ($Ö_1$), nesne ise hayvanlarla dost olmaya çalışmaktır (N_1). Özne ($Ö_1$), nesneye (N_1) sahip olmadığı için özne ($Ö_1$) ile nesne (N_1) arasında ayrışımsal durum sözcesi ($Ö_1 \cup N_1$) vardır. Özne ($Ö_1$), hayvanlarla dost değildir, dostluğu sağlamak için kokarcayı ($Ö_1$) harekete geçiren gönderici (G_1) yalnızlık hissidir. Bütün çabalara rağmen kokarca ($Ö_1$) nesnesine (N_1) ulaşamaz ($Ö_1 \cup N_1$). Bu kesitte pis koku (E_1), diğer hayvanların olumsuz davranışları (E_2), kokarcanın kendisine ilişkin yargıları (E_3), şans verilmemesi (E_4) öznenin ($Ö_1$) nesneye (N_1) ulaşmasını engelleyen engelleyicilerdir. Özne ($Ö_1$) ile nesne (N_1) arasındaki ilişki durağan bir biçimde olduğu için bu kesitte ayrışımsal durum sözcesi ($Ö_1 \cup N_1$) vardır. Bu bilgilerden hareketle öykünün birinci kesitinin eyleyenler örnekçesine ilişkin çizim aşağıda verilmiştir.

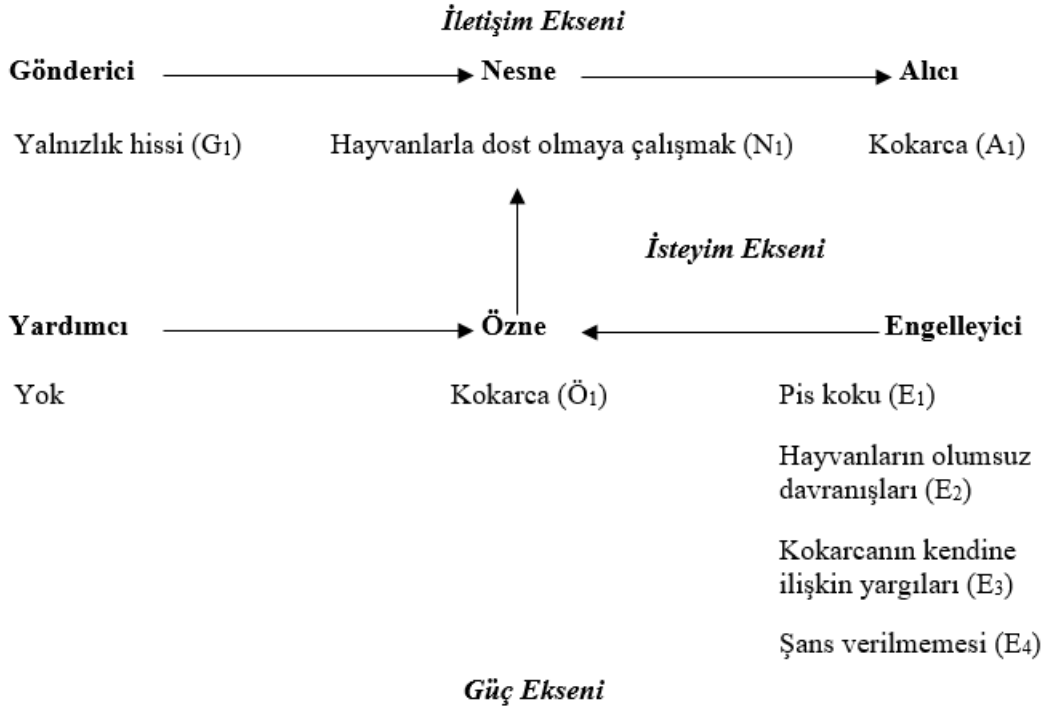

Çizim 16. Üzgün Kokarca öyküsünün birinci kesit eyleyenler örnekçesi

Öykünün ikinci kesitinde özne kokarca ($Ö_1$), nesne ise kendini diğer hayvanlara kabul ettirme isteğidir (N_2). Diğer hayvanların kokarcayı kabul etmemeleri nedeniyle özne ($Ö_1$) ile nesne (N_2) arasında ayrışımsal durum sözcesi ($Ö_1 \cup N_2$) vardır. Öznenin ($Ö_1$) nesneye (N_2) ulaşması için özneyi ($Ö_1$) harekete geçiren gönderici öz benlik algısı, yani kokarcanın kendinden nefret etmesidir (G_2). Güç ekseninde yardımcı ve engelleyici unsurlar arasında bir çekişme vardır. Kokarcanın ($Ö_1$) bütün çabalarına (Y_1) ve zaman (Y_2) unsuruna rağmen

kendini ifade etmesine izin verilmemesi (E_5), bulunduğu ortamdan hızlıca uzaklaşılması (E_6), kokarca olmanın üzüntü verici olduğu inancına kapılması (E_7) isteyim ekseni çerçevesinde öznenin ($Ö_1$) nesnesine (N_2) ulaşmasını zorlaştırmıştır. Özne ($Ö_1$), bu kesitte nesneye (N_2) ulaşmak için bir hareketlilik çabası göstermiş, anlatı sözcesi çerçevesinde edim sözcesi oluşmaya başlamıştır. Ancak, tam bir dönüşüm henüz gerçekleşememiştir. Bu bilgilerden hareketle öykünün ikinci kesitinin eyleyenler örnekçesine ilişkin çizim aşağıda verilmiştir.

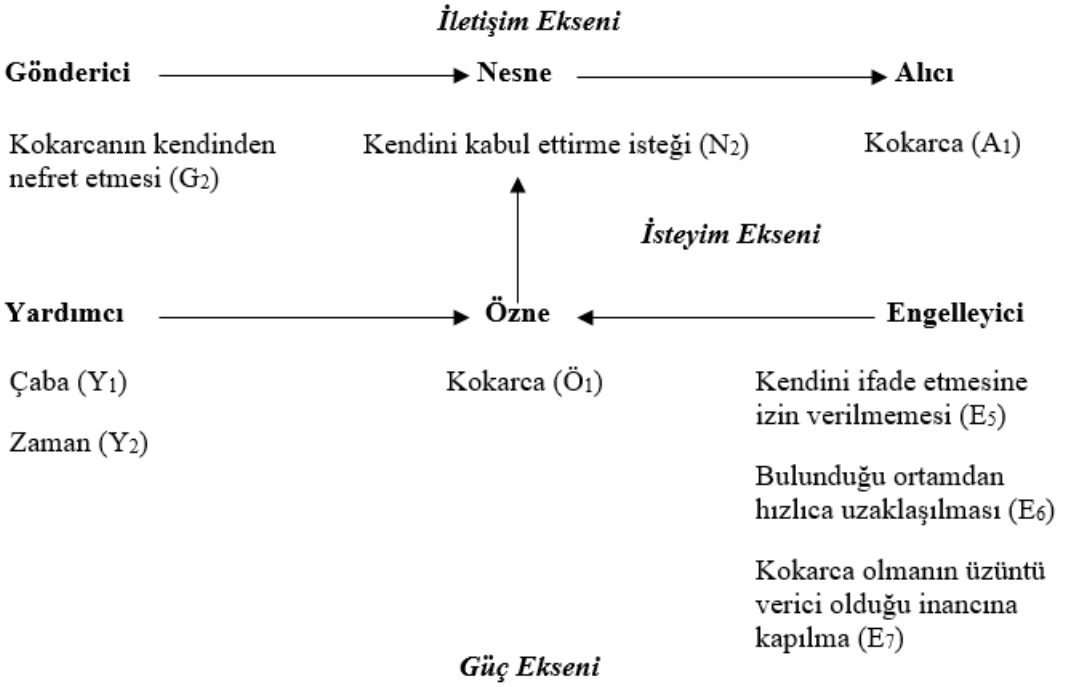

Çizim 17. Üzgün Kokarca öyküsünün ikinci kesit eyleyenler örnekçesi

Öykünün üçüncü kesitinde özne ($Ö_1$), nesnesine (N_2) ulaşmak için değişim iradesine sahiptir. Kokarca ($Ö_1$), yiyecek aramak amacıyla çıktığı yürüyüşte öfkeli kükremelere (G_3) ve korku dolu çığlıklara (G_4) kayıtsız kalamamış, üç küçük yavru tavşanı tilkiden kurtarmak (N_3) amacıyla harekete geçmiştir. Önceki kesitlerde yer alan nesnelere (N_1, N_2) ulaşmak kokarca ($Ö_1$) için kolaylaşmıştır. İsteyim ekseni çerçevesinde özne ($Ö_1$) ile nesneleri (N_1, N_2) arasındaki ayrışımsal durum sözcesi ($Ö_1 \cup N_1$, N_2), bağlaşımsal durum sözcesine ($Ö_1 \cap N_1$, N_2) dönüşmeye başlamıştır. Bu dönüşümde üç küçük yavru tavşanı tilkiden kurtarmaya çalışmak (N_3), öznenin ($Ö_1$) önceki kesitlerdeki nesnelerine (N_1, N_2) ulaşmasını sağlayacaktır. Nesneye (N_3) ulaşmak için bu kesitte tilki (E_8) dışında herhangi bir engelleyici eyleyen bulunmamaktadır. Kesitte yer alan tavşanlara yardım edebilirim düşüncesi (Y_3), tilkinin sadece avına odaklanmış olması (Y_4), kokarcanın tavşanlarla geçmişte yaşadığı kötü deneyimleri unutma çabası (Y_5), kokarcanın tilkiye kokusunu salması (Y_6) öznenin ($Ö_1$)

nesnesine (N_3) ulaşması için yardımcı eyleyenlerdir. Bu bilgilerden hareketle öykünün üçüncü kesitinin eyleyenler örnekçesine ilişkin çizim aşağıda verilmiştir.

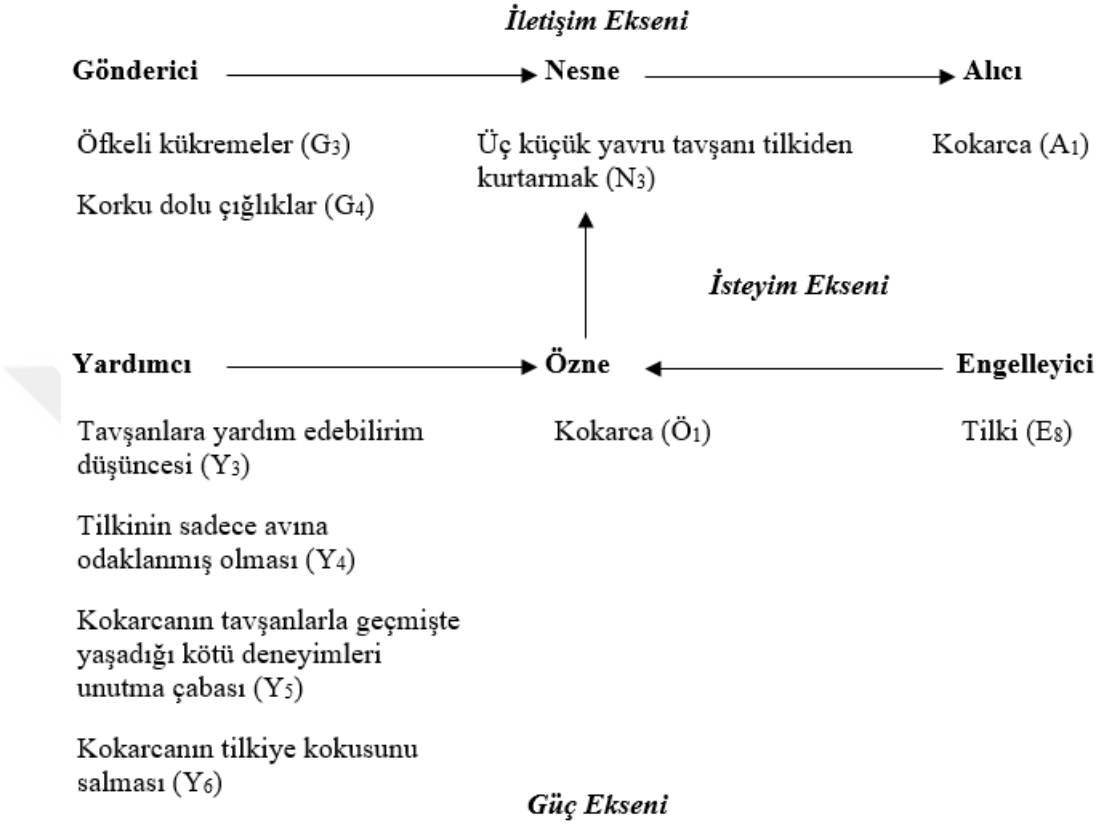

Çizim 18. Üzgün Kokarca öyküsünün üçüncü kesit eyleyenler örnekçesi

Öykünün dördüncü kesitinde, kokarcanın tavşanların hayatını kurtarmış olması (G_5) kokarcanın öykünün başında yer alan yalnızlık hissini (G_1) ortadan kaldırmıştır. Tavşanların yaptıkları hataların farkına varmış olması, kokarcanın ($Ö_1$) hayvanlarla dost olmaya çalışmak (N_1) ve kendini kabul ettirme isteğini (N_2) yerine getirmiştir. Böylece metnin başından beridir kokarcada ($Ö_1$) var olan yanlış öz benlik algısı ortadan kalkmıştır. İsteyim ekseninde özne ($Ö_1$) ile nesneleri (N_1, N_2) arasında net bir biçimde bağlaşımsal durum sözcesi ($Ö_1 \cap N_1, N_2$) oluşmuştur ve özne ($Ö_1$) amaçladığı nesnelere (N_1, N_2) sahip olmuştur. Bu durumun ortaya çıkmasında tavşanların bakış açısındaki değişiklik etkili olmuştur. Tavşanların kokarcadan özür dilemesi (Y_7), dostların farklı boylarda, biçimlerde ve kokularda olabileceği algısı (Y_8), üzüntüden kurtulma yollarının var olabileceği düşüncesi (Y_9) öznenin ($Ö_1$) ayrışımsal durum sözcesinden ($Ö_1 \cup N_1, N_2$) bağlaşımsal durum sözcesine ($Ö_1 \cap N_1, N_2$) geçişini kolaylaştıran yardımcı eyleyenler olmuştur. Bu geçişi engelleyen herhangi bir engelleyici eyleyen bulunmamaktadır. Özne ($Ö_1$), kesitlerde yaşadığı dönüşümleri bu bölümde kalıcı hâle getirmiş

ve tam bir dönüşüm yaşamıştır [($Ö_1 \cup N_1, N_2$) → ($Ö_1 \cap N_1, N_2$)]. Bu bilgilerden hareketle öykünün dördüncü kesitinin eyleyenler örnekçesine ilişkin çizim aşağıda verilmiştir.

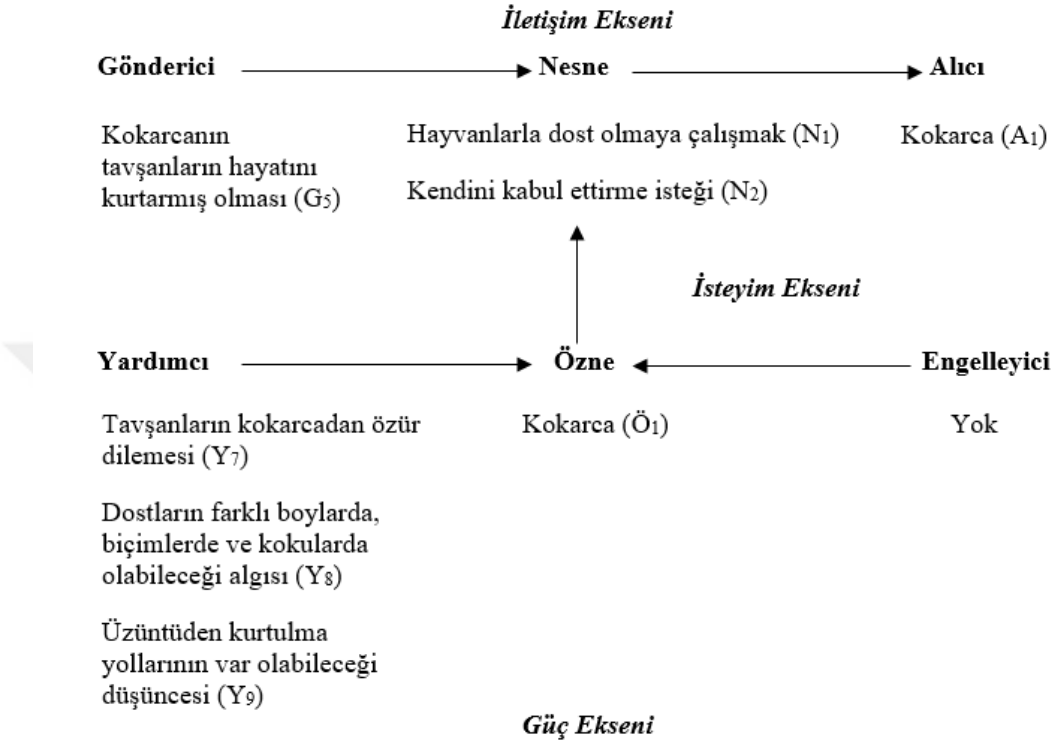

Çizim 19. Üzgün Kokarca öyküsünün dördüncü kesit eyleyenler örnekçesi

4.2.1.4.2. Öykünün Anlatı İzlencesi

Üzgün Kokarca öyküsünde, gönderici eyleyenlerin belli bir amaç doğrultusunda koşullandırdığı, bilgilendirdiği ve bir yaptırma eyleminde özne eyleyeni olarak gördüğü eyleyen kokarcadır. Kokarcanın yalnızlıktan kurtulmak ve kendisini çevresindekilere kabul ettirerek arkadaş edinmek istemesi eyletim aşamasını oluşturmuştur. Eyletim aşamasında gönderici ile özne arasında yapılan sözleşme, öznenin eyleme geçmesi ile elde edilecektir. Öznenin eyleme geçebilmesi için bazı yetenekleri kazanması gerekir. Öznenin yetenekleri kazandığı aşama edinç aşamasıdır. Edinç aşamasında yapmak zorunda olmak, yapmayı istemek, yapabilmek (güç) ve yapmayı bilmek (bilgi) gibi kiplikler yerine getirilir. Kokarcanın arkadaşının olmaması, zaman zaman arkadaş edinmeye çalışması ve yavru tavşanları kurtarma çabası dönüşüm sürecinin ilk aşaması olan edinç aşamasında özneyi gerekli yeteneklerle donatır. Yerine getirilen bu kipliklerle edinç aşaması gerçekleşmiş olur. Bu aşamadan sonra eylem özne tarafından yerine getirilir. Eylemin özne tarafından yerine getirildiği aşama ise

edim aşamasıdır. Burada öznenin aklı, bilgisi, isteği ve gücü birleşir ve dönüşüm gerçekleşir. Yavru tavşanların geçmişte yaptıklarından pişman olması ve kokarcanın yavru tavşanlarla arkadaşlık kurması, öznenin edinç aşamasında edindiği yetenekleri dönüşüm için gerçekleştiğini ve edim aşamasının yerine getirildiğini göstermektedir. Kokarcanın yalnızlıktan kurtulmuş olması ve arkadaş edinerek kendini kabul ettirmiş olması ise tanınma ve yaptırım aşamasını oluşturmuştur. Bu aşama ile başlangıçtaki eksiklik giderilmiştir. Kokarca, gönderici eyleyen ile yaptığı sözleşme gereği hedeflediği nesnelerine ulaşmış ve kendini kabul ettirmiş, yeni arkadaşlıklar edinmiştir. Alıcı eyleyen olan kokarca böylelikle başarılı olup içsel olarak ödüllendirilmiştir. Öykünün anlatı izlencesi Tablo 9'da gösterilmiştir.

Tablo 9

Üzgün Kokarca öyküsünün anlatı izlencesi

Üzgün Kokarca			
Başlangıç Durumu	**Dönüşüm**		**Bitiş Durumu**
Eyletim	Yetilendirici Deneyim: Edinç	Sonuçlandırıcı Deneyim: Edim	Onurlandırıcı Deneyim: Tanınma ve Yaptırım
Yalnızlıktan kurtulmak. Kendini çevresindekilere kabul ettirerek arkadaş edinmek.	Arkadaşının olmaması. Zaman zaman arkadaş edinmeye çalışması. Yavru tavşanları kurtarma çabası.	Yavru tavşanların geçmişte yaptıklarından pişman olması. Kokarcanın yavru tavşanlarla arkadaşlık kurması.	Kokarcanın yalnızlıktan kurtulması ve arkadaş edinerek kendini kabul ettirmiş olması.

4.2.1.5. Aynadaki Canavar Öyküsü

Aynadaki Canavar öyküsü, öfke ve saldırganlık gibi olumsuz davranışlar sonucunda ortaya çıkan olumsuz benlik düşüncesinin ortadan kaldırılması ve bu duygu ve davranışlara sahip olan çocukların iyileştirilmesi amacıyla yazılmıştır. Bu iyileştirme sürecinde çocuğa kendisinin değerli olduğu, kendisi hakkında olumlu şeyler söyleyebileceği ve bunlara uygun davranışlar sergileyebileceği mesajı verilmektedir. İnceleme sonucunda öykünün beş kesite ayrılabileceği saptanmıştır.

4.2.1.5.1. Öykünün Eyleyenler Örnekçesi

Öykünün birinci kesitinde, Kevin adında bir çocuğun iç sesinin ona sürekli değersiz ve başarısız olduğunu söylemesi yani olumsuz benlik algısı (G_1), Kevin'i ($Ö_1$) kendine ve çevresine kendisinin değersiz, tipsiz ve başarısız olduğunu kanıtlama (N_1) ve etrafındaki

insanların da dünyayı kendisi gibi algılamalarını sağlama (N_2) nesnelerini elde etmeye yöneltmiştir. Kesitte özne ($Ö_1$), nesneleriyle ayrışımsal durum sözcesi ($Ö_1 \cup N_1, N_2$) içindedir. Kevin'in ($Ö_1$) nesneleri (N_1, N_2) elde ederken kendini timsah, köpekbalığı veya bir canavar gibi görmesi ve bunlara uygun davranması (Y_1), çevredekilerin kendisine yalan söylediklerine inanması (Y_2), insanlara karşı öfke duygusu ve saldırma eylemi (Y_3), yakışıklı ve zeki olmadığını düşünmesi (Y_4) eyleyenleri güç ekseninde Kevin'in ($Ö_1$) yardımcı eyleyenleridir. Birçok insanın "Sen çok yakışıklısın ve zekisin." söylemi (E_1), Kevin'in özel bir çocuk olduğunun bilinmesi (E_2) eyleyenleri de öznenin ($Ö_1$) nesnelerine (N_1, N_2) ulaşmasını engelleyen engelleyici eyleyenlerdir. Bu bilgilerden hareketle öykünün birinci kesitinin eyleyenler örnekçesine ilişkin çizim aşağıda verilmiştir.

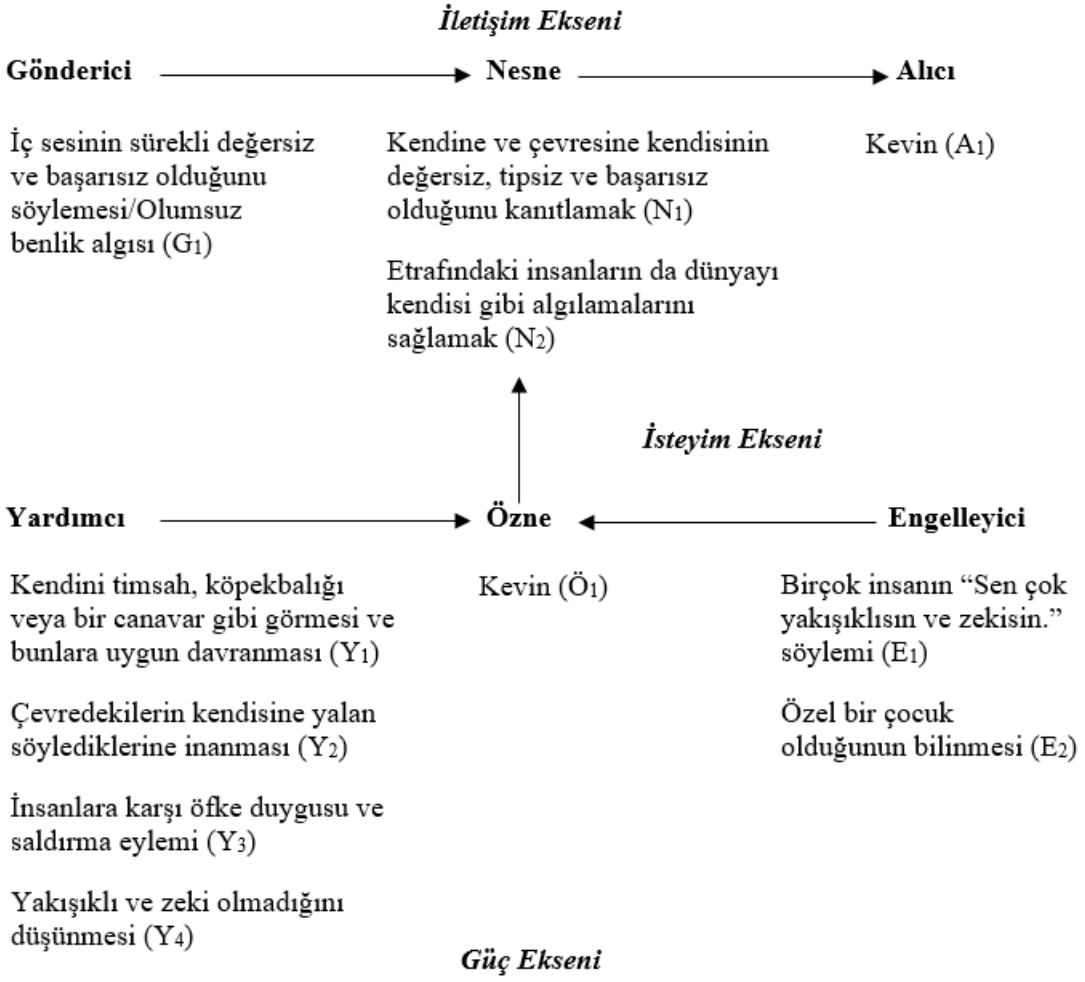

Çizim 20. Aynadaki Canavar öyküsünün birinci kesit eyleyenler örnekçesi

Öykünün ikinci kesitinin başında, Kevin'in ($Ö_1$) birinci kesitte elde etmek istediği nesnelere (N_1, N_2) ulaştığı ve nesnelerle (N_1, N_2) arasında bir bağlaşımsal durum sözcesinin ($Ö_1 \cap N_1$, N_2) gerçekleştiği görülmektedir. Bu durum bir dönüşümün göstergesidir ve edim sözcesi oluşmuştur [($Ö_1 \cup N_1$, N_2) → ($Ö_1 \cap N_1$, N_2)]. Aynı zamanda alıcı konumunda olan Kevin (A_1), bu sonuçla daha fazla motivasyon kazanmıştır. Oluşan bu edim sözcesi sonucunda da insanların Kevin'e ilişkin algılarının değişmiş olması (G_1), Kevin'in ($Ö_1$) canavar olduğuna daha fazla insanı ikna etmeye çalışmak (N_3) nesnesine ulaşmasını hedeflemesine neden olmuştur. Kevin'in ($Ö_1$) bu kesitteki nesnesine (N_3) ulaşabilmesinde herkesin Kevin hakkında "Kevin gerçek bir canavar!" demeye başlamış olması (Y_5), Kevin'in yeni hâl ve hareketleri (Y_6) yardımcı eyleyenleri yardımcı olmaktadır. Fakat Kevin'in John ile konuşması (E_3), yalnız kaldığının farkına varması (E_4), söylemlerinin yarattığı etkinin farkına varması (E_5) eyleyenleri, Kevin'in ($Ö_1$) isteyim ekseninde nesnesine (N_3) ulaşabilmesini engelleyen engelleyici eyleyenler, güç ekseninde yardımcı eyleyenlerle mücadele içine girmiştir. İç çekişmelerin sonucunda engelleyici eyleyenler (E_3, E_4, E_5) öznenin ($Ö_1$) bu kesitte hedeflediği nesnesine (N_3) ulaşmasını önlemişlerdir. Aynı zamanda alıcı konumunda olan Kevin'in (A_1) başarısızlık yaşamasına neden olmuşlardır. Bu başarısızlık sonucunda kesitin başında meydana gelen dönüşüm [($Ö_1 \cup N_1$, N_2) → ($Ö_1 \cap N_1$, N_2)], Kevin'i ($Ö_1$) mutlu etmemiştir ve kesitin sonunda bu dönüşüm istenmeyen bir hâl almıştır. Bu bilgilerden hareketle öykünün ikinci kesitinin eyleyenler örnekçesine ilişkin çizim aşağıda verilmiştir.

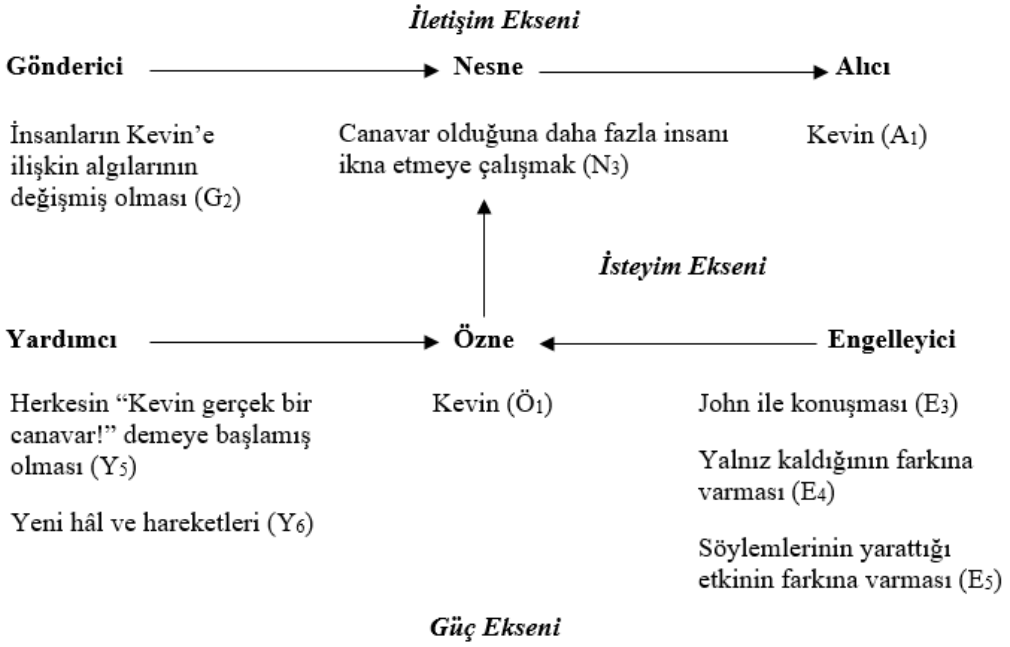

Çizim 21. Aynadaki Canavar öyküsünün ikinci kesit eyleyenler örnekçesi

Öykünün üçüncü kesitinde, ikinci kesitte yaşadığı mutsuzluk sonucu oluşan aydınlanma, canavar olmanın kendisine söylediği kötü şeylerle ilgili olduğunu kabul etmesini (G_3) sağlamıştır ve bu kabulleniş Kevin'i ($Ö_1$) bir canavar olmaktan vazgeçmek (N_4) nesnesini elde etmek için harekete geçirmiştir. Bu kesitte Kevin ($Ö_1$), önceki kesitlerde uğradığı dönüşümlerin etkisiyle benlik algısında olumlu yönde gelişmeler sergilemeye başlamıştır. Nesnesine (N_4) ulaşması konusunda özneye ($Ö_1$) John ile konuşması (Y_7), gerçekleri gösteren aynaya bakmayı kabul etmesi (Y_8), aynaya baktığında karşısında zeki, yakışıklı ve iyi görünümlü birinin olduğunu görmesi (Y_9) yardımcı eyleyenleri yardım etmektedir. Ancak, Kevin'in yaptıklarından nasıl vazgeçebileceğini bilememesi (E_6), içinin hâlâ canavar olduğunu düşünmesi (E_7) eyleyenleri, özneyi ($Ö_1$) nesnesine (N_4) ulaşması konusunda engelleyen engelleyici eyleyenlerdir. Kesitte engelleyici eyleyenlerin etkisiyle özne ($Ö_1$) olumlu benlik algısına ilişkin net bir tavır ortaya koyamamıştır ve bu da öznenin ($Ö_1$) nesnesine (N_4) ulaşarak kalıcı bir dönüşüm gerçekleştirememesine neden olmuştur. Kevin (A_1) bu kesitte başarısız olmuştur. Buradaki başarısızlık geçicidir. Diğer kesitlerde ortaya koyacağı net tavır, öykünün sonunda başarıyı getirmiştir. Bu bilgilerden hareketle öykünün üçüncü kesitinin eyleyenler örnekçesine ilişkin çizim aşağıda verilmiştir.

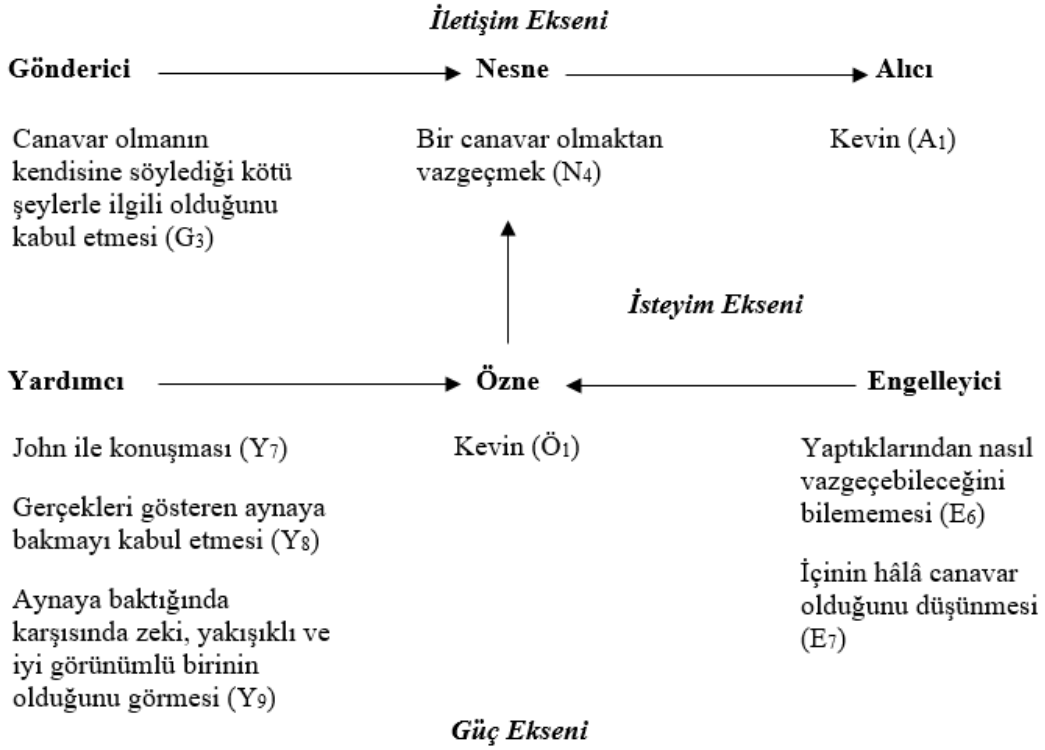

Çizim 22. Aynadaki Canavar öyküsünün üçüncü kesit eyleyenler örnekçesi

Öykünün dördüncü kesitinde, Kevin'in olumlu benlik algısına ilişkin inancının artması ve kalıcı hale gelebilmesi için rüya görmek istemesi (G_4) gönderici eyleyeni, Kevin'in canavar olmadığını kabul etmeye çalışması (N_5) nesnesini elde edebilmesi için Kevin'i ($Ö_1$) harekete geçirmiştir. Özne ($Ö_1$), hedeflediği bu nesne (N_5) ile ikinci kesitin sonu itibarıyla gerçekleştirmek istediği yeni dönüşüme bir adım daha yaklaşmaktadır. Öznenin ($Ö_1$) nesnesine (N_5) ulaşması konusunda güç ekseninde yardımcı eyleyenler ile engelleyici eyleyenler arasında bir çekişme yaşanmaktadır. Kevin'in içindeki kötü sesin olumsuzluklardan bahsetmeye devam etmesi (E_8) olumlu benlik algısı geliştirmesini engellemektedir. Ancak, rüyada gördüğü bilge kişinin ve içindeki iyi sesin Kevin hakkında söylediği güzel şeyler (Y_{10}), Kevin'in değişmeye karar vermiş olması (Y_{11}) ve içindeki iyi sesin kontrolü eline almış olması (Y_{12}) öznenin ($Ö_1$) olumlu benlik algısı geliştirmek istemesindeki direncine yardımcı olan eyleyenlerdir. Bu yardımcı eyleyenler (Y_{10}, Y_{11}, Y_{12}), engelleyici eyleyene rağmen (E_8) dönüşümün gerçekleşebilmesinde büyük rol oynamışlardır. Kevin ($Ö_1$), kesitin sonunda bir canavar olmadığını kabul etmiştir ve nesnesine (N_5) ulaşmıştır. İkinci kesitin başında oluşan edim sözcesi bozulmuştur. Bu dönüşümle öznenin ($Ö_1$) elde ettiği nesnelerle (N_1, N_2) özne arasında bağlaşımsal durum sözcesinden ($Ö_1 \cap N_1, N_2$) ayrışımsal durum sözcesine ($Ö_1 \cup N_1, N_2$) doğru yeni bir edim sözcesi ortaya çıkmıştır [($Ö_1 \cap N_1, N_2$) → ($Ö_1 \cup N_1, N_2$)]. Ortaya çıkan bu yeni edim sözcesi ile birlikte kesitin nesnesi olan ve elde edilen canavar olmadığını kabul etmeye çalışmak (N_5) nesnesi, öznenin ($Ö_1$) lehine bir durum yaratmıştır ve öykü içerisinde yeni bir dönüşüme uğramasının zeminini hazırlamıştır. Bu bilgilerden hareketle öykünün dördüncü kesitinin eyleyenler örnekçesine ilişkin çizim aşağıda verilmiştir.

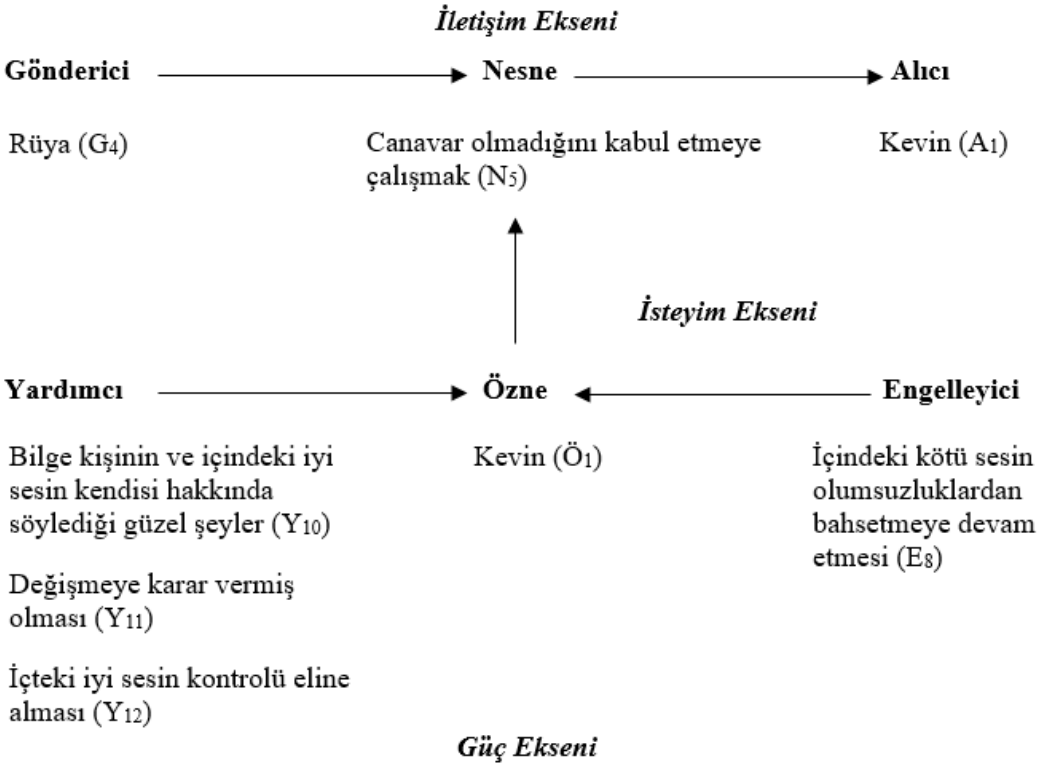

Çizim 23. Aynadaki Canavar öyküsünün dördüncü kesit eyleyenler örnekçesi

Öykünün beşinci kesitinde Kevin ($Ö_1$), gönderici eyleyen konumunda olan gördüğü rüyanın etkisiyle (G_5) arkadaş edinmenin ve arkadaş kalmanın yollarını bularak (N_6) öfkeyle başa çıkmayı, saldırmamayı, olumlu bir benlik algısı geliştirmeyi öğrenmek (N_7) nesnelerini elde etmek istemiştir. Kevin'in ($Ö_1$) bu isteğini elde etmesinde aynaya bakmak ve farklı olduğunu görmek (Y_{13}), içteki iyi sesin telkinleri (Y_{14}), kendine ilişkin geliştirdiği olumlu algı (Y_{15}) yardımcı eyleyenleri etkili olmuştur. Böylece özne ($Ö_1$), bir kez daha hedeflediği nesnelerine (N_6, N_7) ulaşmayı başarmıştır. Bu nesnelere (N_6, N_7) ulaşmasında Kevin'i ($Ö_1$) engelleyen herhangi bir engelleyici eyleyen bulunmamaktadır. Öykünün başında Kevin'de ($Ö_1$) var olan kendine ve çevresine kendisinin değersiz, tipsiz ve başarısız olduğunu kanıtlama (N_1) ve etrafındaki insanların da dünyayı kendisi gibi algılamalarını sağlama (N_2) nesnelerini ulaşma isteği olay örgüsü içerisinde uzaklaşılmak istenen nesnelere (N_1, N_2) dönüşmüştür. İkinci kesitte elde edilen bu nesnelerin (N_1, N_2) yarattığı olumsuz etki, Kevin'in ($Ö_1$) bir canavar olmaktan vazgeçmek (N_4) ve canavar olmadığını kabul etmeye çalışmak (N_5) nesnelerini elde etmesine neden olmuştur. Elde edilen bu nesnelerle (N_4, N_5) birlikte Kevin ($Ö_1$), kalıcı olarak bir dönüşüme uğramış, beşinci kesitteki arkadaş edinmenin ve arkadaş kalmanın yollarını bularak (N_6) öfkeyle başa çıkmayı, saldırmamayı, olumlu bir benlik algısı

geliştirmeyi öğrenmek (N_7) nesnelerini elde etme isteğini ortaya çıkarmıştır ve sonuç olarak elde etmiştir. Bu durum da yeni bir edim sözcesinin oluşmasını sağlamıştır. Bu bilgilerden hareketle öyküdeki dönüşüm $[(Ö_1 \cup N_1, N_2) \rightarrow (Ö_1 \cap N_1, N_2)] \rightarrow [(Ö_1 \cap N_1, N_2) \rightarrow (Ö_1 \cup N_1, N_2)] \rightarrow [(Ö_1 \cup N_4, N_5) \rightarrow (Ö_1 \cap N_4, N_5)] \rightarrow [(Ö_1 \cup N_6, N_7) \rightarrow (Ö_1 \cap N_6, N_7)]$ biçiminde gösterilebilir. Kevin (A_1) böylece büyük bir dönüşümün sonucunda olumlu benlik algısının oluşmasını sağlamış ve başarıya ulaşmıştır. Bu bilgilerden hareketle öykünün beşinci kesitinin eyleyenler örnekçesine ilişkin çizim aşağıda verilmiştir.

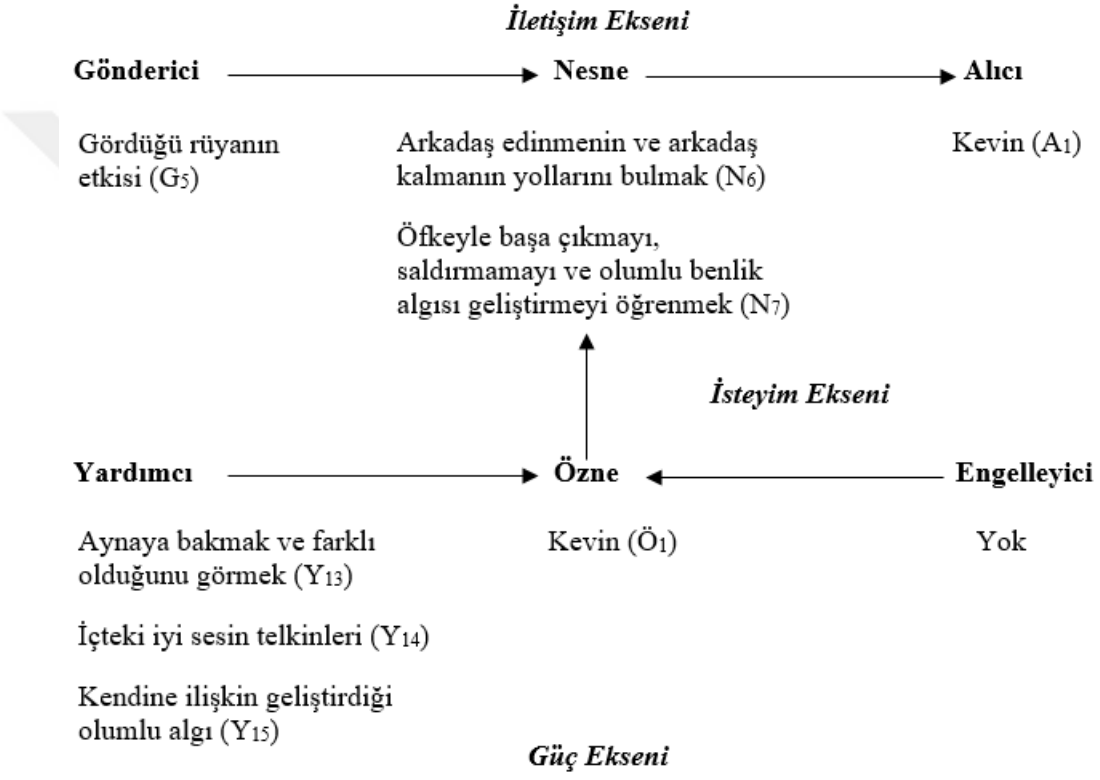

Çizim 24. Aynadaki Canavar öyküsünün beşinci kesit eyleyenler örnekçesi

4.2.1.5.2. Öykünün Anlatı İzlencesi

Bu anlatıda eyletim aşamasını öznenin aynaya her baktığında bir timsah, köpekbalığı veya çirkin bir canavar gördüğünü düşünmesi, yakışıklı olmadığına inanması ve çevresindeki insanlar tarafından kandırıldığını düşünmesi, içindeki sesin kendisine sürekli değersiz ve başarısız olduğunu söylemesi oluşturmaktadır. Eyletim aşaması göndericinin özneyi belli bir amaç doğrultusunda koşullandırdığı, bilgilendirdiği ve bir yaptırma edimi olarak gördüğü aşamadır. Eyletim aşamasında bilgilenen ve koşullanan özne, eyleme geçebilmek için gerekli olan yetenekleri kazanmak istemektedir. Bu yetenekler edinç aşamasında kazanılır. Edinç aşaması ile yapmak zorunda olmak, yapmayı istemek, yapabilmek (güç) ve yapmayı bilmek

(bilgi) gibi kiplikler yerine getirilir. Öznenin yanlış inançlardan hareketle insanları korkutmak ve onları ısırmak zorunda olduğuna inanması, etrafındaki insanların da dünyayı kendisi gibi algılamasını istemesi, etrafındaki insanlara homurdanıp vurması, öfkeli davranması ve insanlara saldırarak çok daha kötü şeyler yapması, yaptıklarından insanların rahatsız olduğunu gördükçe daha fazlasını yapabileceğini bilmesi gerekli olan yeteneklerdir. Özne bu yetenekleri kazanmıştır. Kazanılan yeteneklerle özne aklını, isteğini, bilgisini ve gücünü bir araya getirerek edim aşamasını oluşturur. Edinç aşamasıyla başlayan dönüşüm, edim aşamasıyla tam olarak gerçekleşir. Öznenin edim aşamasında insanları kısa bir süre sonra gerçek bir canavar olduğuna inandırması, canavar olduğuna daha fazla insanı inandırmak için hareketlerini devam ettirmesi, kendine ve çevresine değersiz ve başarısız olduğunu kanıtladığına inanmasıyla ilk hedeflediği nesnelere ulaşmıştır. Fakat anlatı içerisinde John adında bir çocukla konuşması ve ardından yaptıklarından pişmanlık duyması özneyi yeni nesneleri hedeflemeye sürüklemiştir. Hedeflediği yeni nesnelere kendini kötü hissetmesinin nedeninin iç sesinden kaynaklandığını anlaması yardımcı olmuştur. Kötü iç sesini yenmesiyle iç sesinin olumlu şeyler söylemeye başlaması öznenin dönüşümünü gerçekleştirmiştir. Böylece tanınma ve yaptırım aşamasında Kevin için olumsuz benlik algısından kurtulmak mümkün olmuştur. Dönüşümle birlikte aynı zamanda alıcı eyleyen olan Kevin, tüm yaşananların kalbinin bir oyunu olduğunu görmüş, arkadaş edinmenin ve arkadaş olmanın yollarını bulmuş, öfkesini uygun bir biçimde ifade etmeyi öğrenmiş ve çevresindeki çocukları canavar diye bir şeyin olmadığına inandırmaya başlamıştır. Öykünün anlatı izlencesi Tablo 10'da gösterilmiştir.

Tablo 10

Aynadaki Canavar öyküsünün anlatı izlencesi

Aynadaki Canavar			
Başlangıç Durumu	**Dönüşüm**		**Bitiş Durumu**
Eyletim	Yetilendirici Deneyim: Edinç	Sonuçlandırıcı Deneyim: Edim	Onurlandırıcı Deneyim: Tanınma ve Yaptırım
Aynaya her baktığında bir timsah, köpekbalığı veya çirkin bir canavar gördüğünü düşünmesi. Yakışıklı olmadığına inanması ve çevresindeki insanlar tarafından kandırıldığını düşünmesi.	Yanlış inançlardan hareketle insanları korkutmak ve onları ısırmak zorunda olduğuna inanması. Etrafındaki insanların da dünyayı kendisi gibi algılamasını istemesi. Etrafındaki insanlara homurdanıp vurması, öfkeli davranması ve	İnsanları kısa bir süre sonra Kevin'in gerçek bir canavar olduğuna inandırması. Canavar olduğuna daha fazla insanı inandırmak için hareketlerini devam ettirmesi. Kendine ve çevresine değersiz ve başarısız olduğunu	Tüm yaşananların kalbinin bir oyunu olduğunu görmesi. Arkadaş edinmenin ve arkadaş olmanın yollarını bulmuş olması. Öfkesini uygun bir biçimde ifade etmeyi öğrenmiş olması. Çevresindeki çocukları canavar diye bir şeyin

İçindeki sesin kendisine sürekli değersiz ve başarısız olduğunu söylemesi.	insanlara saldırarak çok daha kötü şeyler yapması. Yaptıklarından insanların rahatsız olduğunu gördükçe daha fazlasını yapabileceğini bilmesi.	kanıtladığına inanması. John adında bir çocukla konuşması ve ardından yaptıklarından pişmanlık duyması. Kendini kötü hissetmesinin nedeninin iç sesinden kaynaklandığını anlaması ve onu yenmesi ile iç sesinin olumlu şeyler söylemeye başlaması.	olmadığına inandırmaya başlaması.

4.2.1.6. Yaban Çiçekleri Tarlası Öyküsü

Farklı olduğu için diğer çocuklar tarafından alay edilen herhangi bir yaştaki çocuğun yaşadığı düşük öz saygı, bastırılma ve yaşıtları tarafından aşağılanma sorunlarının yarattığı travmaların iyileştirilmesi için kurgulanan Yaban Çiçeği Tarlası öyküsünün inceleme sonucunda dört kesite ayrılabileceği saptanmıştır.

4.2.1.6.1. Öykünün Eyleyenler Örnekçesi

Öykünün birinci kesitinde büyüleyici ve parlak renklerde çiçeklerle dolu bir tarlanın varlığı (G_1), tarlada yaşayan tüm çiçeklerin ($Ö_1$) tarlanın güzelliğinin ve iç huzurunun devamlılığını sağlamak (N_1) nesnesini amaçlamalarını sağlamıştır. Bu durumdan hareketle özne ($Ö_1$) ile nesne (N_1) arasında kesitin başında bir bağlaşımsal durum sözcesinin ($Ö_1 \cap N_1$) varlığı saptanmıştır. Özne ($Ö_1$), amaçladığı nesnesine (N_1) sahiptir ve bunun devamlılığı için mücadele etmektedir. Öznenin bu mücadelesini tarladan geçen herkesin çiçeklerin güzelliklerinden bahsetmesi (Y_1) yardımcı eyleyeni desteklemektedir. Ancak, çeşitli hayvanların ve rüzgârın farklı yollarla getirdiği tohumların çiçeklenmesi ile ortaya çıkan iki pembe çiçeğin farklı olduklarını ve bu tarlada benzerlerinin bulunmadığını düşünmesi (E_1) ve tarladaki bazı çiçeklerin pembe çiçeklerle alay etmeye başlaması (E_2) engelleyici eyleyenleri öznenin ($Ö_1$) nesnesiyle (N_1) arasındaki bağlaşımsal durum sözcesini ($Ö_1 \cap N_1$) bozmuştur ve ayrışımsal durum sözcesinin ($Ö_1 \cup N_1$) ortaya çıkmasına neden olmuştur. Kesit içerisinde aynı zamanda alıcı eyleyen olan tüm çiçekler (A_1), kesit sonundaki pembe çiçeklerin söylemlerinden doğan başarısızlıktan dolayı nesnesinden (N_1) uzaklaşmıştır. Bağlaşımsal durum sözcesinden ayrışımsal durum sözcesine dönüşen bir süreçle edim sözcesi ortaya çıkmıştır [$(Ö_1 \cap N_1) \rightarrow (Ö_1 \cup N_1)$]. Bu bilgilerden hareketle öykünün birinci kesitinin eyleyenler örnekçesine ilişkin çizim aşağıda verilmiştir.

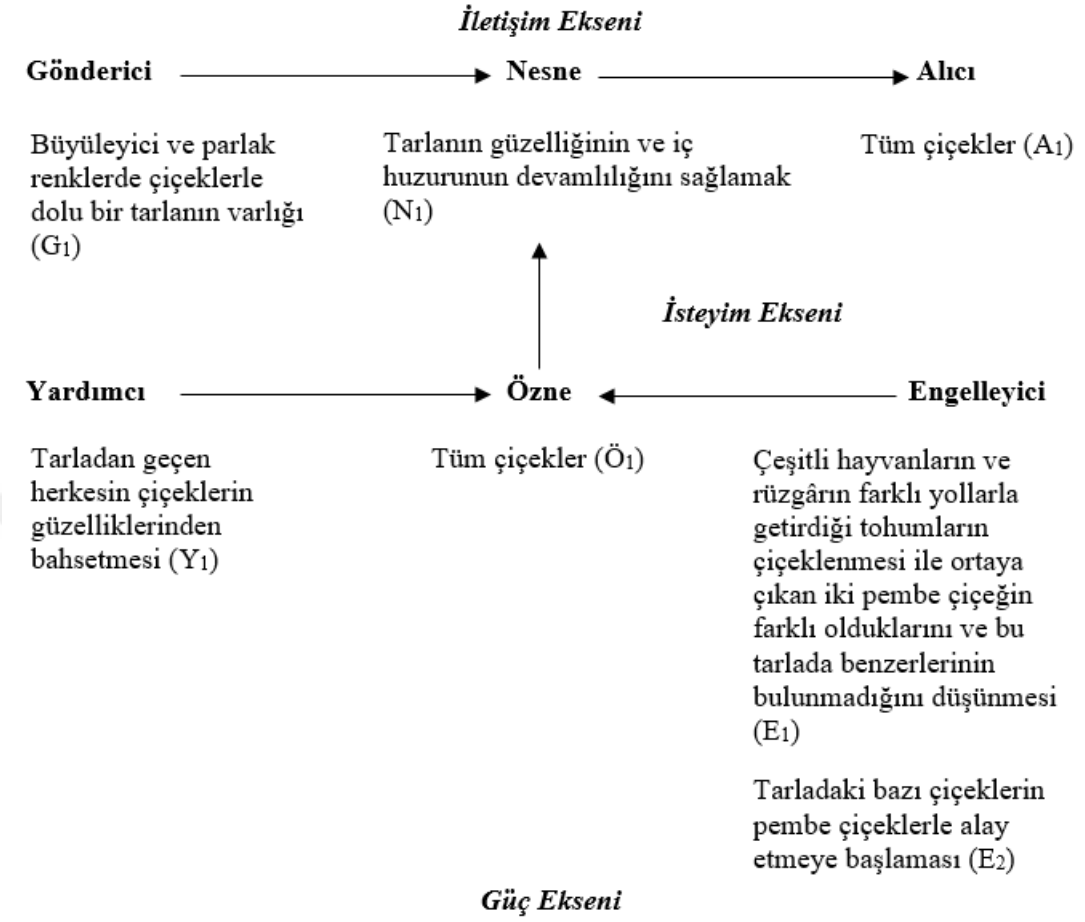

Çizim 25. Yaban Çiçekleri Tarlası öyküsünün birinci kesit eyleyenler örnekçesi

Öykünün ikinci kesitinde tarlanın üzerinde uçan bir kuşun ağzında taşıdığı iki tohumu düşürmesi ve bu iki tohumun iki güzel pembe çiçeğe dönüşmesi sonucu iki pembe çiçeğin farklı olduklarını ve bu tarlada benzerlerinin bulunmadığını düşünmesi (G_2) gönderici eyleyendir. Tüm çiçekler ($Ö_1$), bu iki pembe çiçeğin kendileri hakkında söyledikleri şeylere onları daha da inandırmak (N_2) nesnesi için mücadele etmeye başlamıştır. Özne ($Ö_1$), nesnesinden (N_2) ayrı olduğu için özne ($Ö_1$) ile nesne (N_2) arasında ayrışımsal durum sözcesi ($Ö_1 \cup N_2$) bulunmaktadır. İki pembe çiçeğin diğer çiçekler tarafından aşağılanması, bastırılması, alay edilmesi ve reddedilmesi (Y_3), duydukları kötü sözleri kendilerine tekrarlamaları (Y_4), renkleri ve biçimleri nedeniyle korkunç olduklarını ve iyi olmadıklarını düşünmeleri (Y_5) öznenin ($Ö_1$) nesnesine (N_2) ulaşmasında kesitteki yardımcı eyleyenlerdir. Yardımcı eyleyenlerin (Y_2, Y_3, Y_4) pembe çiçekler üzerinde etkili olması, öznenin ($Ö_1$) nesnesiyle (N_2) yaşadığı ayrışımsal durum sözcesinin ($Ö_1 \cup N_2$) bağlaşımsal durum sözcesine ($Ö_1 \cap N_1$) dönüşmesini ve sonuç olarak bir edim sözcesinin [($Ö_1 \cup N_2$) → ($Ö_1 \cap N_2$)]

oluşmasını sağlamıştır. Bu dönüşümün devamlılığını engelleyen ise öğretmenin öğrencileri tarlaya getirmesi ve her öğrencinin farklı türde çiçek bulması gerektiğini söylemesi (E_3) engelleyici eyleyenidir. Bir dönüşüm söz konusu olduğu için başarıyı ortaya koyan tüm çiçekler (A_1) bu kesitin alıcı eyleyenleridir. Bu bilgilerden hareketle öykünün ikinci kesitinin eyleyenler örnekçesine ilişkin çizim aşağıda verilmiştir.

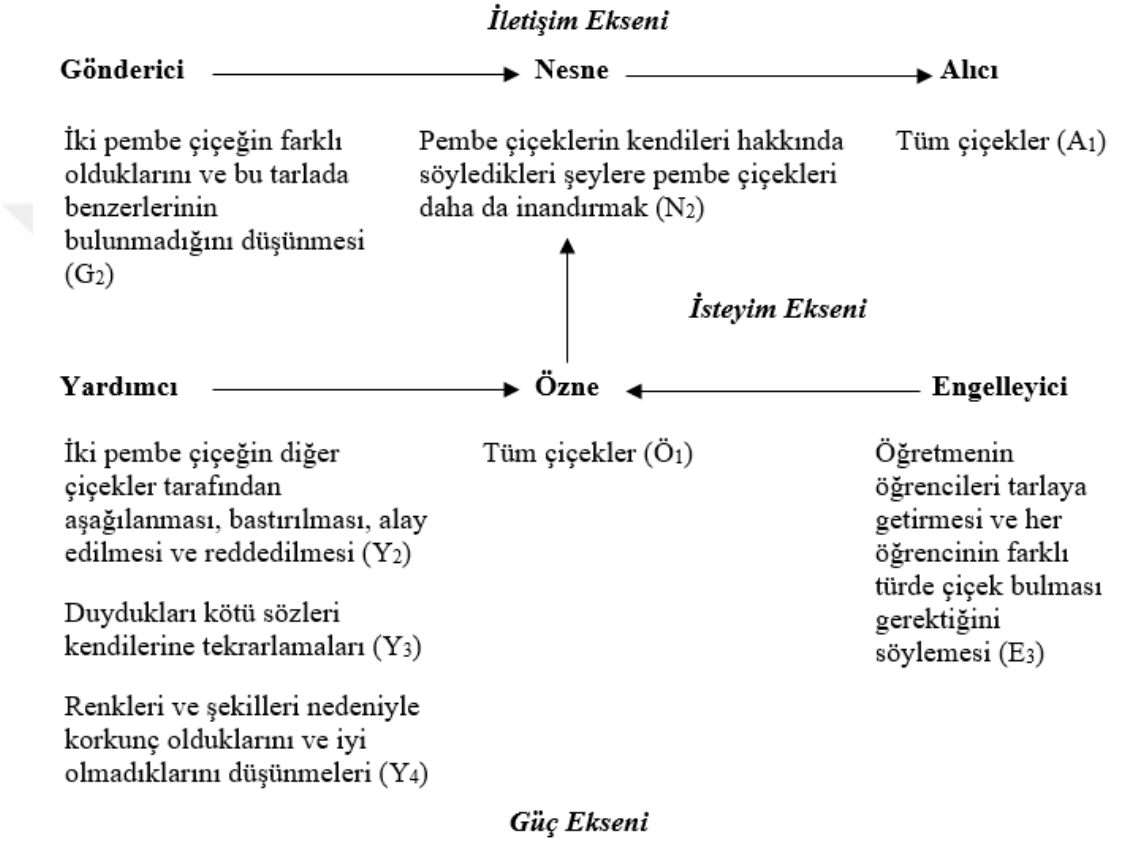

Çizim 26. Yaban Çiçekleri Tarlası öyküsünün ikinci kesit eyleyenler örnekçesi

Öykünün üçüncü kesitinde, ikinci kesitte oluşan edim sözcesi [($Ö_1 \cup N_2$) → ($Ö_1 \cap N_2$)] etkisini yitirmeye başlamıştır. İkinci kesitte öznenin ($Ö_1$) nesnesine (N_2) ulaşmasını engelleyen öğretmenin öğrencileri tarlaya getirmesi ve her öğrencinin farklı türde çiçek bulması gerektiğini söylemesi (E_3) engelleyici eyleyeni bu kesitte gönderici (G_3) eyleyen olmuştur. Ayrıca bir öğrencinin farklı bir çiçek bulmak için etrafı iyice araştırması ve pembe çiçekleri keşfederek onların özel ve nadir olduklarını söylemesi (G_4) de bir diğer gönderici eyleyendir. Bu gönderici (G_3, G_4) eyleyenlerden hareketle iki pembe çiçek ($Ö_2$) özel, nadir ve güzel olduğunu kendilerine ve çevrelerine kabul ettirmek ve diğer çiçeklerin kendileri hakkında güzel düşünceler beslemelerini sağlamak (N_3) nesnesini elde etmek istemelerine

neden olmuştur. Özne ($Ö_2$) hedeflediği nesneden (N_3) uzaktır, aralarında ayrışımsal durum sözcesi ($Ö_2 \cup N_3$) bulunmaktadır. İki pembe çiçeğin keşfedilecek olmaktan korkması (E_4) ve etraftaki çiçeklerden birinin haklarında söylediği olumsuz şeyler (E_5) ayrışımsal durum sözcesinin devamlılığını sağlamak için özneyi ($Ö_2$) nesnesinden (N_3) uzak tutmaya çalışan engelleyici eyleyenlerdir. Bu engelleyicilere (E_4, E_5) rağmen öğretmenin iki pembe çiçeğin koparılmasına izin vermemesi (Y_5), diğer öğrencilerin iki pembe çiçeğin fotoğraflarını çekmesi (Y_6) ve iki pembe çiçeğin iyi işiten kulaklarının olması (Y_7) eyleyenleri öznenin ($Ö_2$) nesnesi (N_3) ile bağlaşımsal durum sözcesinin ($Ö_2 \cap N_3$) oluşmasını sağlamıştır. Kesit sonunda özne ($Ö_2$) ile nesne (N_3) arasındaki yakınlaşma öyküde yeni bir edim sözcesini [($Ö_2 \cup N_3$) → ($Ö_2 \cap N_3$)] de oluşturmuştur. İki pembe çiçek (A_2) bu kesitte hedeflerine ulaştıkları için başarılıdır. Ancak, tüm çiçekler (A_1) alıcı eyleyeninin nesnesinden (N_2) uzaklaşması tüm çiçeklere (A_1) başarısızlık yaşatmıştır. Bu bilgilerden hareketle öykünün üçüncü kesitinin eyleyenler örnekçesine ilişkin çizim aşağıda verilmiştir.

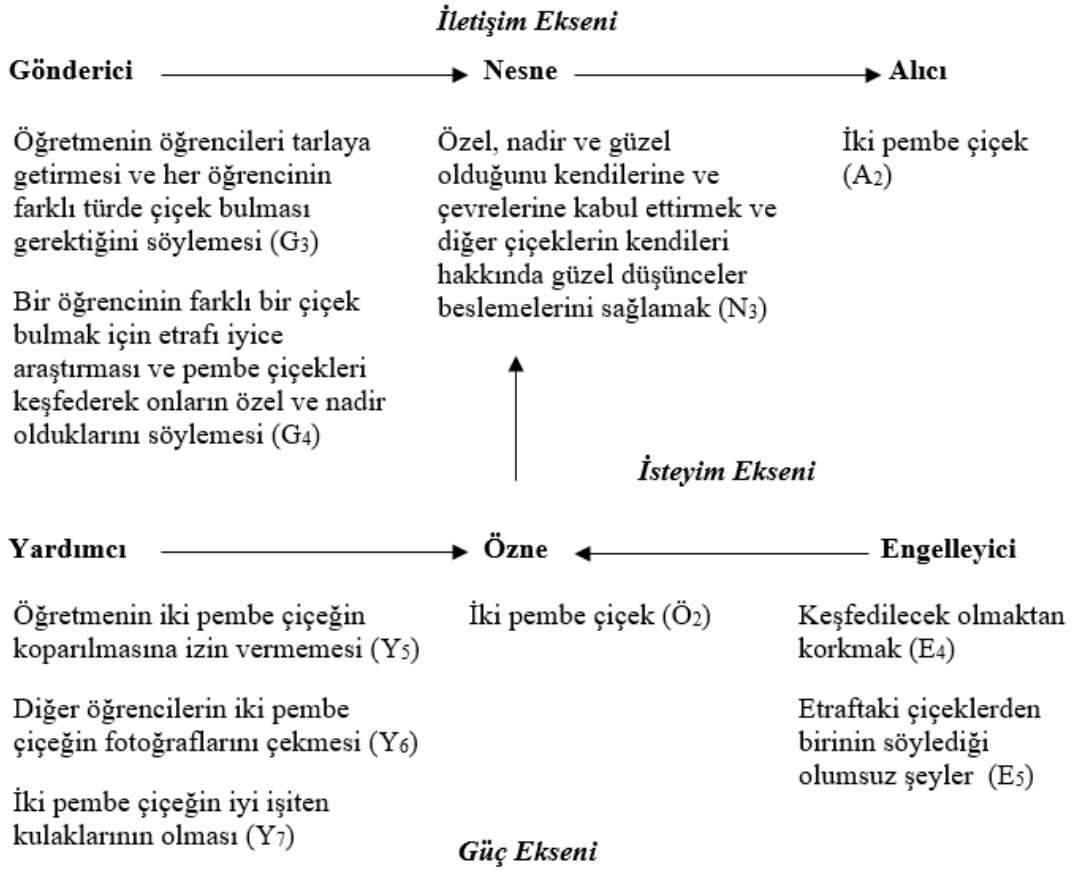

Çizim 27. Yaban Çiçekleri Tarlası öyküsünün üçüncü kesit eyleyenler örnekçesi

Öykünün üçüncü kesitinde oluşan edim sözcesi [($Ö_2 \cup N_3$) → ($Ö_2 \cap N_3$)], iki pembe çiçeğin kendilerini farklı görmeye başlamış olmaları (G_5) gönderici eyleyeniyle dördüncü kesitte etkisini iyice hissettirmiştir. Bu gönderici eyleyen (G_5), iki pembe çiçeğin ($Ö_2$) değerli ve güzel olduklarını benimsemek ve bunu sürdürmek (N_4) nesnesini amaçlamalarına neden olmuş ve üçüncü kesitte oluşmuş olan edim sözcesinin bu kesitte de devam etmesini sağlamıştır. Öznenin ($Ö_2$) nesnesiyle (N_4) arasındaki ilişkinin seyrini olumsuz etkileyecek herhangi bir engelleyici eyleyen bulunmamaktadır. Bir sürü tomurcuklarının çıkması (Y_8), ziyaretçilerin güzel sözleri (Y_9), kendileri hakkında iyi şeyler düşünmeye ve hissetmeye başlamış olmaları (Y_{10}), diğer çiçeklerin dediklerine aldırış etmemeleri (Y_{11}) ve farklı olmanın değerle bir ilgisinin olmadığını fark etmiş olmaları (Y_{12}) yardımcı eyleyenleri ise öznenin ($Ö_2$) nesnesiyle (N_4) arasındaki ilişkiyi olumlu etkileyen yardımcı eyleyenlerdir. Öykünün genelinden hareketle iki farklı öznenin elde etmek istediği nesnelerle aralarındaki ilişkinin iki farklı sonucu ortaya çıkardığı saptanmıştır. Tüm çiçekler ($Ö_1$) açısından [($Ö_1 \cap N_1$) → ($Ö_1 \cup N_1$)] ve [($Ö_1 \cup N_2$) → ($Ö_1 \cap N_2$)] edim sözceleri oluşmuş ve nesneleri (N_1, N_2) bakımından başarısız olmuşlardır. İki pembe çiçek ($Ö_2$) açısından ise [($Ö_2 \cup N_3$) → ($Ö_2 \cap N_3$)] ve [($Ö_2 \cap N_3$) → ($Ö_2 \cap N_4$)] edim sözcelerini oluşturmuştur. İki pembe çiçek ($Ö_2$) oluşan bu edim sözceleriyle başarılı olmuşlar ve kendileri hakkında iyi şeyler düşünmeye ve hissetmeye başlayarak, farklı olmanın değerle bir ilgisinin olmadığını anlamışlardır. Bu bilgilerden hareketle öykünün dördüncü kesitinin eyleyenler örnekçesine ilişkin çizim aşağıda verilmiştir.

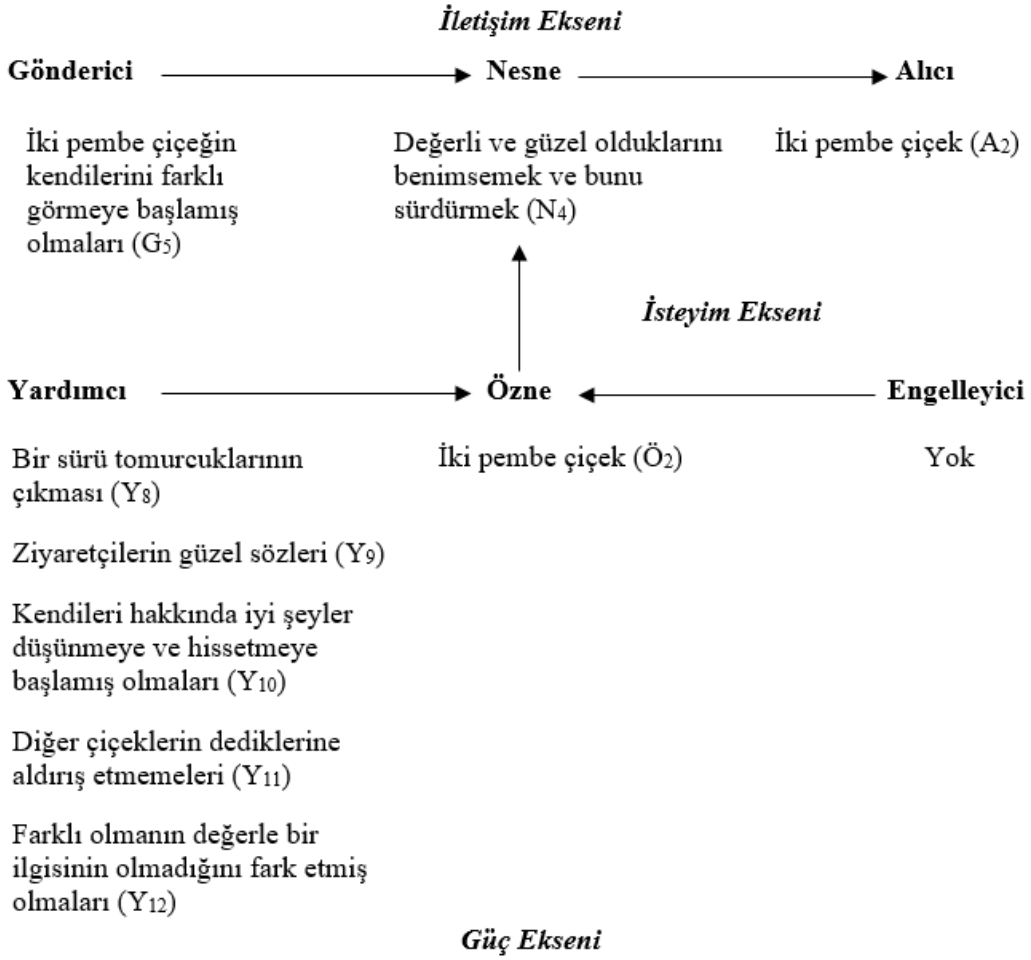

Çizim 28. Yaban Çiçekleri Tarlası öyküsünün dördüncü kesit eyleyenler örnekçesi

4.2.1.6.2. Öykünün Anlatı İzlencesi

Öykünün birinci öznesi olan tüm çiçekler, büyüleyici ve parlak renklerde çiçeklerin olduğu tarlanın güzelliğini ve iç huzurunu devam ettirmek istemektedir. Bu istek, göndericinin özneyi koşullandırmasını ve eyletim aşamasının oluşmasını sağlamaktadır. Öznenin nesnesini elde edebilmesi için gelen geçen herkesin çiçeklerin güzelliğinden söz etmesi ve farklı tohumların tarlaya farklılık ve zenginlik kattığı düşüncesi, özne tarafından bir motivasyon kaynağı olarak kullanılmıştır. Özne, bu motivasyonla güç kazanmıştır ve edinç aşamasını oluşturmuştur. Edinç aşamasına kadar özne ($Ö_1$) ile nesnesi (N_1) arasında bir bağlaşımsal durum sözcesinin varlığından söz edilebilir. Ancak, edim aşamasında bir kuşun tarlaya iki tohum düşürmesi ve bu iki tohumun iki pembe çiçeğe dönüşerek kendilerini farklı görmeleri, bunu dillendirmeleri tarladaki diğer çiçeklerin pembe çiçeklerin söylemlerine inanmalarına ve onlarla alay etmelerine neden olmuştur. Bu durum öznenin ($Ö_1$) devamlılığını sağlamak

istediği ve arasında bağlaşımsal durum sözcesinin bulunduğu nesnesinden (N_1) uzaklaşmasına neden olmuştur. Ortaya çıkan sonuçla birlikte yaptırım aşamasında pembe çiçeklerin duydukları kötü sözleri içselleştirmelerine ve tarlaya gelen ziyaretçilerden saklanmalarına neden olmuştur. Özne ($Ö_1$), bu nedenlerle nesnesinden uzaklaşmış ve ortaya ayrışımsal durum sözcesi çıkmıştır. Özne ($Ö_1$), nesnesi ile arasında var olan bağlaşımsallığı devam ettiremediği için başarısız olmuştur.

Öykünün ikinci öznesi iki pembe çiçektir ($Ö_2$). Özne ($Ö_2$) ile nesneleri (N_3, N_4) arasında ayrışımsal durum sözcesi bulunmaktadır. Bu ayrışımsallığın nedeni, her iki özne ($Ö_1$, $Ö_2$) tarafından yaratılan olumsuz bir imajdır. Ayrışımsal durum sözcesinin bir edim sözcesine dönüşmesini sağlayacak olan öğretmenin öğrencilerini tarlaya getirmesi ve öğrencilerinden farklı türde çiçekler bulmalarını istemesidir. Bu istek, öykünün ikinci öznesi olan iki pembe çiçeği ($Ö_2$) belli bir amaç doğrultusunda koşullandırmış ve böylelikle anlatının eyletim aşaması oluşmuştur. Öznenin ($Ö_2$) eyleme geçebilmesi için gerekli olan yeteneği kazandığı aşama ise edinç aşamasıdır. Dönüşüm edinç aşamasıyla başlamaktadır. Bir öğrencinin pembe çiçekleri keşfetmesi, öğrencilerin iki pembe çiçeğin fotoğraflarının çekmesi ve güzelliklerinden söz etmesi, özel, nadir ve güzel olduklarına kendilerini, çevrelerini inandırmak ve diğer çiçeklerin kendileri hakkında güzel düşünceler beslemelerini sağlamak istemeleri özneyi eylemi yerine getirebilmesi için edim aşamasına sürüklemiştir. Edim aşamasında öznenin isteği, gücü ve bilgisi dönüşümün gerçekleşmesini sağlamaktadır. Pembe çiçeklerin duydukları güzel şeylerden ders çıkarmaları, olumlu söylemlere kulak tıkamaları ve renkleri, biçimleri nedeniyle korkunç oldukları, iyi olmadıkları inancını terk etmeye başlamaları, kendilerini iyi hissetmeleri sonucunda uzamaları ve tomurcuklarının oluşması dönüşümün gerçekleştiğini ve öznenin ($Ö_2$) hedeflediği nesneleri ile arasında bir bağlaşımsal durum sözcesinin oluştuğunu göstermektedir. İki pembe çiçek ($Ö_2$) dönüşüm sonucunda başarılı olmuştur. Yaptırım aşamasında pembe çiçeklerin farklı olmanın değersizlikle, çirkinlikle bir ilgisinin olmadığını öğrenmeleri ve bir dahaki baharda gelen farklı ve yeni çiçeklere farklı olmanın değerle bir ilgisinin olmadığını anlatmaları ve kendileri hakkında iyi ve güzel şeyler düşünmeleri, hissetmeleri öznenin ($Ö_2$) bu öyküdeki ödülüdür. Öykünün anlatı izlencesi Tablo 11'de gösterilmiştir.

Tablo 11

Yaban Çiçekleri Tarlası öyküsünün anlatı izlencesi

Yaban Çiçekleri Tarlası			
Başlangıç Durumu	**Dönüşüm**		**Bitiş Durumu**
Eyletim	Yetilendirici Deneyim: Edinç	Sonuçlandırıcı Deneyim: Edim	Onurlandırıcı Deneyim: Tanınma ve Yaptırım
Büyüleyici ve parlak renklerde çiçeklerin olduğu tarlanın güzelliğinin varlığı.	Gelen geçen herkesin çiçeklerin güzelliğinden bahsetmesi. Farklı tohumların farklı yollarla gelmesiyle renkliliğin ve güzelliğin arttığının farkında olması.	Bir kuşun tarlaya iki tohum düşürmesi ve tohumların benzeri olmayan iki pembe çiçeğe dönüşmesi. Pembe çiçeklerin farklı olduklarını düşünmesi ve bunu dillendirmesi.	Diğer çiçeklerin pembe çiçekleri aşağılaması, bastırması, reddetmesi ve onlarla alay etmesi. Pembe çiçeklerin duydukları kötü sözleri içselleştirmeleri. Pembe çiçeklerin tarlaya gelen ziyaretçilerden saklanmaya çalışması.
Öğretmenin öğrencilerini tarlaya getirmesi ve öğrencilerinden farklı türde çiçekler bulmalarını istemesi.	Bir öğrencinin pembe çiçekleri keşfetmesi. İki pembe çiçeğin fotoğraflarının çekilmesi ve güzelliklerinden söz edilmesi. Özel, nadir ve güzel olduklarına kendilerini, çevrelerini inandırmaları. Diğer çiçeklerin kendileri hakkında güzel düşünceler beslemelerini sağlamaları.	Pembe çiçeklerin duydukları güzel şeylerden ders çıkarmaları, olumlu söylemlere kulak tıkamaları ve renkleri, biçimleri nedeniyle korkunç oldukları, iyi olmadıkları inancını terk etmeye başlamaları. Kendilerini iyi hissetmeleri sonucunda uzamaları ve tomurcuklarının oluşması.	Pembe çiçeklerin farklı olmanın değersizlikle, çirkinlikle bir ilgisinin olmadığını öğrenmesi ve bir dahaki baharda gelen farklı ve yeni çiçeklere farklı olmanın değerle bir ilgisinin olmadığını anlatmaları. Pembe çiçeklerin kendileri hakkında iyi ve güzel şeyler düşünmeleri ve hissetmeleri.

4.2.1.7. Sahile Sürüş Öyküsü

Birçok insanın problem çözme becerisindeki eksikliği ve sabit düşüncelerle hareket etmesinden yola çıkarak her yaş grubu için yazılan Sahile Sürüş öyküsü, insanlara problemleri çözmenin birçok yolunun olabileceğini ve hedeflere ulaşmada tek bir yolun olmadığını iletmeye çalışmaktadır. Yaşamda karşılaşılan her problemin çözümünün başka problemlerin çözümünde de eğitici bir görev üstlenebileceği düşüncesini savunan öykü, çocuklara sabit düşünceli olmamak gerektiğini ve alternatif düşünme yollarının denenmesi gerektiğini aktarmaktadır. Olay örgüsü incelendiğinde öykünün dört kesite ayrılabileceği saptanmıştır.

4.2.1.7.1. Öykünün Eyleyenler Örnekçesi

Öykünün birinci kesitinde, her yıl düzenli bir biçimde tatil yapan bir ailenin sahil yolculuğu yapma ve eğlenme (G_1) isteği, aileyi ($Ö_1$) aynı yolu kullanarak tatil yerine gitmeye çalışma (N_1) nesnesi için harekete geçirir. Harekete geçen aile ($Ö_1$), tatillerini geçirecekleri sahildeki kulübeye giderken çocuklarının arkadaşlarını da yanlarına alır. Ailenin ($Ö_1$) gittikleri yolu her yıl düzenli bir biçimde kullanıyor olması (Y_1), nesnesine (N_1) ulaşmasına yardımcı olan eyleyenken, benzin tankerinin devrilmiş olması (E_1), ailenin ($Ö_1$) nesnesine (N_1) ulaşmasında engelleyici eyleyendir. Aile ($Ö_1$) engelleyici eyleyenin (E_1) etkisi ile ulaşmak istediği nesneyi (N_1) elde etmekten vazgeçip tekrar evine dönmek istemektedir. Fakat öznenin ($Ö_1$) çocuklarının arkadaşları özneye ($Ö_1$) nesnesine (N_1) ulaşması konusunda alternatif yollar sunar. Özne ($Ö_1$) ile nesnesi (N_1) arasında öykünün başında var olan ve her yıl tekrarlanan durum bağlaşımsal durum sözcesinin ($Ö_1 \cap N_1$) varlığını yansıtırken, öykü içerisindeki gelişmeler bu bağlaşımsallığın ayrışımsal durum sözcesine ($Ö_1 \cup N_1$) dönüştüğünü göstermektedir. Bir edim sözcesinin $[(Ö_1 \cap N_1) \rightarrow (Ö_1 \cup N_1)]$ varlığından söz edilebilir. Bu bilgilerden hareketle öykünün birinci kesitinin eyleyenler örnekçesine ilişkin çizim aşağıda verilmiştir.

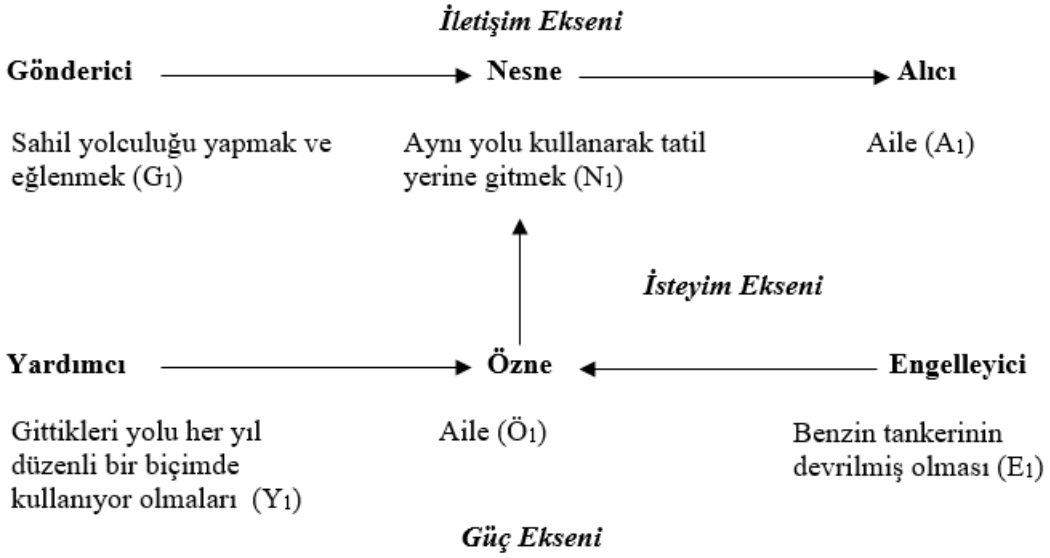

Çizim 29. Sahile Sürüş öyküsünün birinci kesit eyleyenler örnekçesi

Öykünün birinci kesitinde öznenin ($Ö_1$) nesnesine (N_1) ulaşmasında engelleyici eylenen (E_1) olan benzin tankerinin devrilmesi ve köprünün kapanmış olması (G_2), öykünün ikinci kesitinde gönderici eyleyen olmuştur. Bu gönderici eyleyen (G_2), sahile gitmek için alternatif yol aramak ve bulmak (N_2), bulunan yolu denetmek (N_3) ve ulaşılacak hedefe başka

yollarla da gidilebilir düşüncesine ikna etmek (N_4) nesneleri için çocukların arkadaşlarını ($Ö_2$) harekete geçirmiştir. Aile ($Ö_1$), belirtilen nesnelere (N_2, N_3, N_4) ulaşılması konusunda çocuklarının arkadaşlarına ($Ö_2$) direnmektedir ve geri dönmek istemektedir (E_2). Öznenin ($Ö_2$) kolay pes etmemesi (Y_2), harita kullanmayı bilmesi (Y_3) ve olayları aileden farklı görmesi (Y_4) nesnelerine (N_2, N_3, N_4) ulaşması konusunda yardımcı eyleyenlerdir. Kesitin başında özne ($Ö_2$) ile nesneleri (N_2, N_3, N_4) arasında var olan ayrışımsal durum sözcesi ($Ö_2 \cup N_2, N_3, N_4$) kesitin sonuna kadar devam etmiştir. Öznenin ($Ö_2$) bazı yolların uzun ve karmaşık olmasına rağmen büyüleyici olabileceği, gitmek istenen yere ulaşmak için bir sürü yolun olduğunu ifade etmesi ve bunlar hakkında konuşuyor olması durumu değiştirememiştir. Bu bilgilerden hareketle öykünün ikinci kesitinin eyleyenler örnekçesine ilişkin çizim aşağıda verilmiştir.

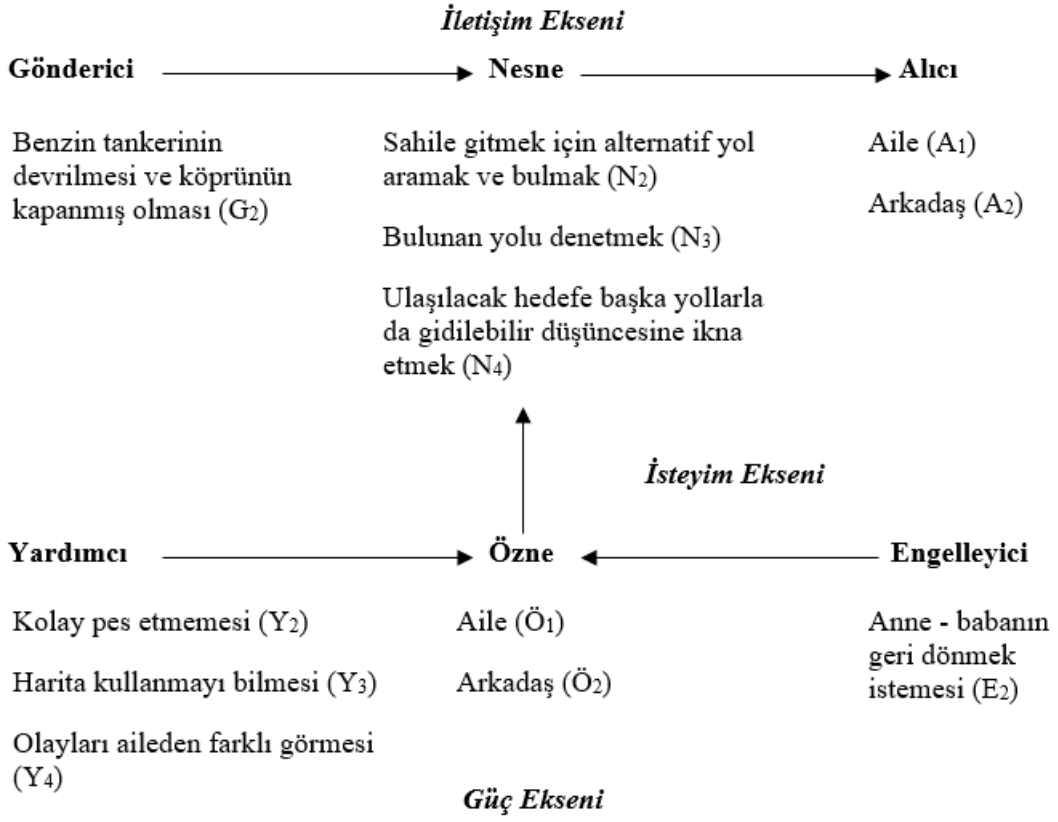

Çizim 30. Sahile Sürüş öyküsünün ikinci kesit eyleyenler örnekçesi

Öykünün üçüncü kesitinde özneyi ($Ö_2$) sahile gitmek için alternatif yol aramak ve bulmak (N_2) nesnesi için koşullandıran, harekete geçiren gönderici eyleyen öznenin ($Ö_2$) iç isteğidir (G_3). Ailenin aynı sahile gitmek için başka bir yolun olmadığına inanmaya devam ederek alternatif yollara kapalı olması (E_3), öznenin ($Ö_2$) nesnesine (N_2) ulaşmasını engellerken, ailenin harita satın almayı kabul etmiş olması (Y_5) öznenin ($Ö_2$) nesnesine (N_2)

ulaşmasını kolaylaştırmıştır. Çocuklarının arkadaşı ($Ö_2$) şüpheyle hareket eden aileye ($Ö_1$) sahile gitmenin farklı yollarını alınan haritayla göstermiş (Y_6) ve her yolun avantajlarını ve dezavantajlarını bilerek karar vermenin (Y_7) gidilecek yere ulaşmayı daha eğlenceli ve eğitici hâle getirdiği üzerinde durmuştur. Böylece özne ($Ö_2$), alternatif yolları denemeye kapalı olan aileyi ulaşılacak hedefe başka yollarla ulaşma (N_5) konusunda ikna etmeyi başarmış ve bulunan yeni yolu denetmiştir (N_3). İkinci kesitte özne ($Ö_2$) ile nesneleri (N_2, N_3, N_4) arasında var olan ayrışımsal durum sözcesi ($Ö_2 \cup N_2, N_3, N_4$), ulaşılacak hedefe başka yollarla ulaşmak (N_5) nesnesinin bu kesitte elde edilmesiyle bağlaşımsal durum sözcesine ($Ö_2 \cap N_2, N_3, N_4$) dönüşmüştür. Böylece bir edim sözcesi daha oluşmuştur [($Ö_2 \cup N_2, N_3, N_4$) → ($Ö_2 \cap N_2, N_3, N_4$)]. Aynı zamanda alıcı eyleyen olan arkadaş (A_2), ailenin ($Ö_1$) direttiği alışkanlıklarını değiştirmelerine yardımcı olarak dönüşümle bir başarının yaşanmasını sağlamıştır. Aile ($Ö_1$) bulunan yeni yolu deneyerek (N_3) birinci kesitteki aynı yolu kullanma isteğinden de tamamen vazgeçmiştir. Bu bilgilerden hareketle öykünün üçüncü kesitinin eyleyenler örnekçesine ilişkin çizim aşağıda verilmiştir.

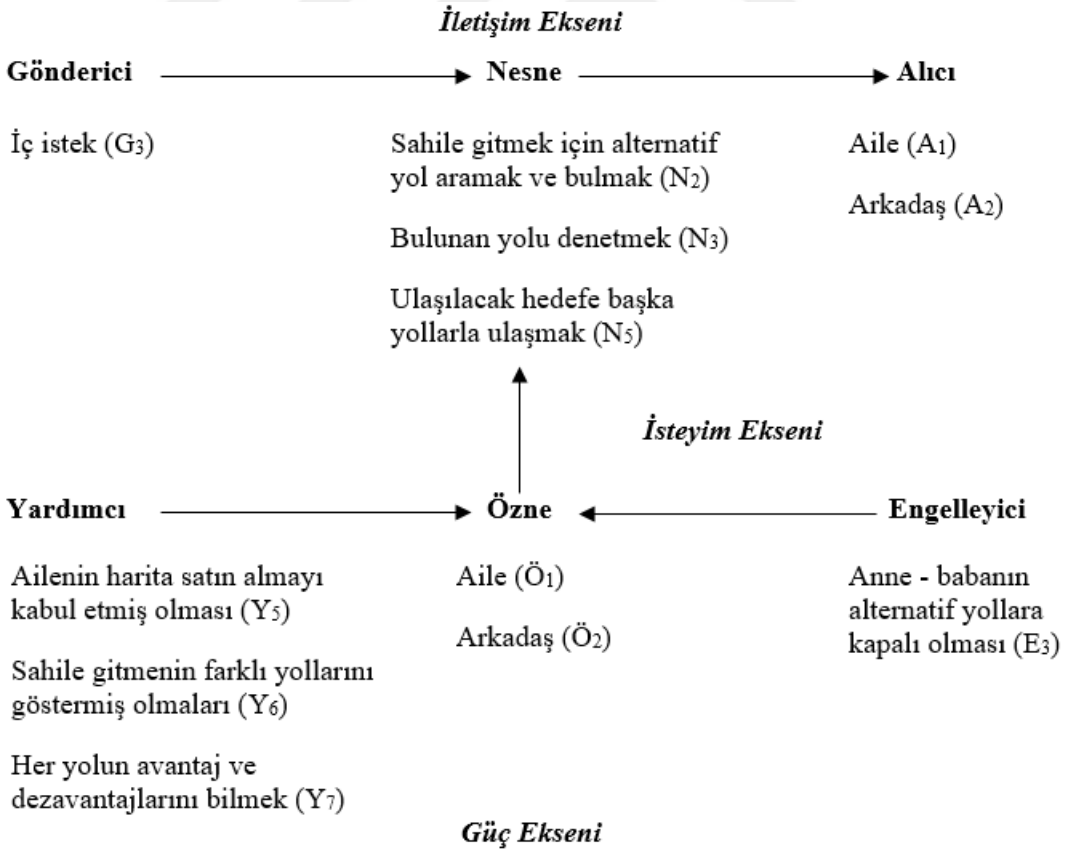

Çizim 31. Sahile Sürüş öyküsünün üçüncü kesit eyleyenler örnekçesi

Öykünün üçüncü kesitinde ortaya çıkan dönüşüm hem aileyi ($Ö_1$) hem de çocukların arkadaşlarını ($Ö_2$) motive etmiştir. Bu dönüşümün etkisiyle (G_4) harekete geçen aile ($Ö_2$), dönüş yolunda farklı yollar denemek istemiştir (N_6). Özne ($Ö_2$) nesnesi (N_6) için harekete geçmiş ve eve dönüşte farklı bir yol kullanmıştır. Öznenin bu isteğini (N_6) gidiş yolunun güzelliği (Y_8), gidiş yolundaki heyecan ve eğlence (Y_9), anne babanın yeni şeyler öğrenmeye ikna olması (Y_{10}) yardımcı eyleyenleri desteklemiştir. Özne ($Ö_1$), üçüncü kesitte uğradığı dönüşümün etkisiyle elde etmek istediği nesnesiyle (N_5) bir bağlaşımsal durum sözcesi ($Ö_1 \cap N_5$) oluşturmuştur ve bu bağlaşımsallık öykünün sonuna kadar devam etmiştir. Öykünün başında yeni yollara kapalı olan, alternatif çözümler konusunda direnen, sürüşün keyfini çıkaramayan özne ($Ö_1$), aynı zamanda alıcı eyleyendir (A_1). Çocukların arkadaşlarının ($Ö_2$) etkisiyle büyük bir dönüşüm geçirerek farklı çözümleri ve fikirleri keşfetmenin yolunu bulan aile ($Ö_1$), hedefe yaklaşmanın hedefe ulaşmak kadar tatmin edici olduğunu anlamıştır. Bu tatmin edici durum, nesnelerini elde etmiş olmaları bakımından öykünün alıcı eyleyenleri olan ailenin (A_1) ve arkadaşların (A_2) başarılı olduğunu ve ödüllendirildiğini göstermektedir. Bu bilgilerden hareketle öykünün dördüncü kesitinin eyleyenler örnekçesine ilişkin çizim aşağıda verilmiştir.

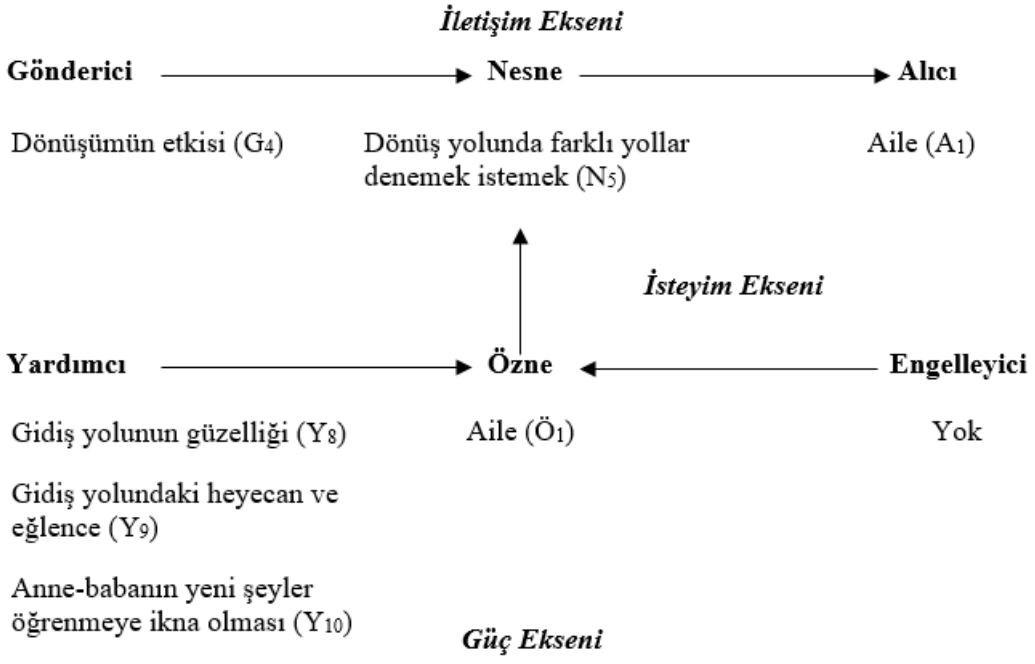

Çizim 32. Sahile Sürüş öyküsünün dördüncü kesit eyleyenler örnekçesi

4.2.1.7.2. Öykünün Anlatı İzlencesi

Sahile Sürüş öyküsünün anlatı izlencesinde, sahil yolculuğu yaparak daha önce tatil yaptıkları yere gitme ve eğlenme, benzin tankerinin devrilmesi, köprünün kapanması ve hedefe giden yeni yolları bulmaya çalışma gönderici eyleyenleri, özneyi koşullandırır, bilgilendirir ve böylece eyletim aşaması oluşur. Eyletim aşamasında ortaya çıkan gönderici, özne ile hedefine ulaşma konusunda bir sözleşme yapar. Öznenin bu sözleşme sonucu eyleme geçebilmesi için bazı yetenekleri kazanması gerekir. Bu yetenekler edinç aşamasında kazanılır. Öyküde yer alan çocukların arkadaşının sahile gitmek için alternatif yol araması ve bulması, çocukların arkadaşının aileyi ulaşılacak hedefe giden farklı yolların olduğuna ikna etmeye çalışması, harita almaları ve kullanmaları ifadeleri edinç aşamasını oluşturmuştur. Burada yapmak zorunda olmak, yapmayı istemek, yapabilmek (güç) ve yapmayı bilmek (bilgi) gibi kipler yerine getirilir. Eylemin özne tarafından yerine getirildiği aşama olan edim aşamasında çocukların arkadaşının bulunan yolu aileye denetmesi, ailenin ulaşılacak hedefe başka yollarla da gidilebileceğini anlaması, anne babanın yeni şeyler öğrenmeye ikna olması ifadeleri yer alır. Edimde öznenin aklı, bilgisi, isteği ve gücü edinçte edinilen yeteneklerle birleşerek dönüşüme neden olur. Son aşama olan tanıtma ve yaptırım aşamasında ise dönüş yolunda farklı yollar denemek istemeleri, öğrenmenin yaşının olmadığını ve yolda öğrenecek çok fazla şeyin olduğunu düşünmeleri, gidilecek yere ulaşmanın eğitici ve eğlenceli olduğunu anlamaları yer alır. Özne böylelikle edimine ulaşmış olur ve elde edilen edim alıcıya ulaştırılır. Aile ve arkadaş alıcıları elde edilen edimle birlikte dönüşümü yerine getirmişlerdir ve bir değişime uğrayarak, iç dünyalarına dönük bir rahatlama yaşamışlardır. Öykünün anlatı izlencesi Tablo 12'de gösterilmiştir.

Tablo 12

Sahile Sürüş öyküsünün anlatı izlencesi

Sahile Sürüş			
Başlangıç Durumu	**Dönüşüm**		**Bitiş Durumu**
Eyletim	Yetilendirici Deneyim: Edinç	Sonuçlandırıcı Deneyim: Edim	Onurlandırıcı Deneyim: Tanınma ve Yaptırım
Sahil yolculuğu yaparak daha önce tatil yaptıkları yere gitmek ve eğlenmek. Benzin tankerinin devrilmesi, köprünün kapanması ve hedefe	Çocukların arkadaşının sahile gitmek için alternatif yol araması ve bulması. Çocukların arkadaşının aileyi ulaşılacak hedefe	Çocukların arkadaşının bulunan yolu aileye denetmesi. Ailenin ulaşılacak hedefe başka yollarla da gidilebileceğini anlaması.	Dönüş yolunda farklı yollar denemek istemeleri. Öğrenmenin yaşının olmadığını ve yolda öğrenecek çok fazla şeyin olduğunu düşünmeleri.

giden yeni yolları bulmaya çalışmak.	giden farklı yolların olduğuna ikna etmeye çalışması. Harita almaları ve kullanmaları.	Anne babanın yeni şeyler öğrenmeye ikna olması.	Gidilecek yere ulaşmanın eğitici ve eğlenceli olduğunu anlamaları.

4.2.1.8. Beyzbol Oyuncusu Öyküsü

İnsanların güçlü ve zayıf yönlerinin olabileceği ve bu durumun insana özgü bir şey olduğu fikrinin işlendiği Beyzbol Oyuncusu öyküsü, yaşanan bir başarısızlığın tüm yaşamın başarısız geçeceği anlamına gelmediği ve kötümserlikten uzak durulması gerektiği üzerinde durmaktadır. İnceleme sonucunda öykünün dört kesite ayrılabileceği saptanmıştır.

4.2.1.8.1. Öykünün Eyleyenler Örnekçesi

Öykünün birinci kesitinde, Lewis ($Ö_1$) adında bir çocuğun iyi bir beyzbol oyuncusu olmak (N_1) istemesinde ağabeylerinin beyzbol oynaması (G_1) etkili olmuştur. Lewis ($Ö_1$) ile nesnesi (N_1) arasında ayrışımsal durum sözcesi ($Ö_1 \cup N_1$) bulunmaktadır. Bu kesitte Lewis'in ($Ö_1$) nesnesini (N_1) elde etmesini engelleyecek herhangi bir eyleyen bulunmamaktadır. Lewis'in beyzbola ilgi duyan bir ailede yetişmiş olması (Y_1), bebekliğinden itibaren "Minikler Ligi" maçlarını izlemesi (Y_2), ağabeylerinin iyi eğlendiklerini ve nasıl iyi arkadaş olduklarını görmesi (Y_3) eyleyenleri ise nesnesine (N_1) ulaşabilmesi için Lewis'in yardımcı eyleyenleridir. Bu bilgilerden hareketle öykünün birinci kesitinin eyleyenler örnekçesine ilişkin çizim aşağıda verilmiştir.

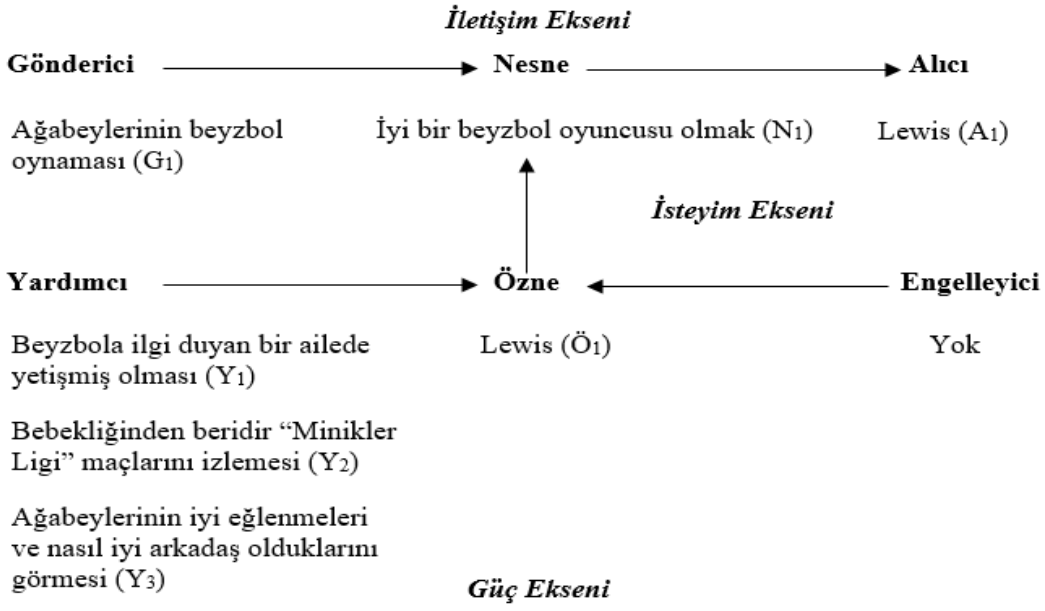

Çizim 33. Beyzbol Oyuncusu öyküsünün birinci kesit eyleyenler örnekçesi

Öykünün ikinci kesitinde, Lewis'in ($Ö_1$) birinci kesitteki nesnesini (N_1) elde edebilmesi için harekete geçen ailesi, Lewis'i bir beyzbol takımına yazdırmıştır (G_2). Takıma yazılan Lewis ($Ö_1$) beyzbolda başarılı olmak (N_2) istemektedir. Bu kesitin başında birinci kesitte olduğu gibi özne ($Ö_1$) ile nesnesi (N_2) arasında ayrışımsal durum sözcesi ($Ö_1 \cup N_2$) bulunmaktadır. Öznenin ($Ö_1$) nesnesine (N_2) ulaşabilmesi için ailesinin desteği (Y_4) yardımcı eyleyenken, Lewis'in hevesinin kaçmış olması (E_1), kendisine atılan pası ıskalaması veya topu tutamaması (E_2), bedeninin beyzbola uygun olmaması (E_3), takım arkadaşlarına pas verirken sorunlar yaşaması (E_4) ve arkadaşlarının kendisinden iyi olduğunu düşünmesi (E_5) öznenin ($Ö_1$) nesnesine (N_1) ulaşmasını engelleyici eyleyenlerdir. Lewis'in kesit içerisinde yaşadığı sorunlar başarısız olmasına ve bir dönüşümün gerçekleşememesine neden olmuştur. Hem birinci kesitteki nesneyle (N_1) hem ikinci kesitteki nesneyle (N_2) ayrışımsal durum sözcesi devam etmiştir ($Ö_1 \cup N_1, N_2$). Öznenin ($Ö_1$) nesnelerine (N_1, N_2) ulaşamamış olması, kendini üzgün hissetmesine ve yaşadığı başarısızlığın girişeceği bütün çabaların sonucu olacağına inanmasına neden olmuştur. Bu bilgilerden hareketle öykünün ikinci kesitinin eyleyenler örnekçesine ilişkin çizim aşağıda verilmiştir.

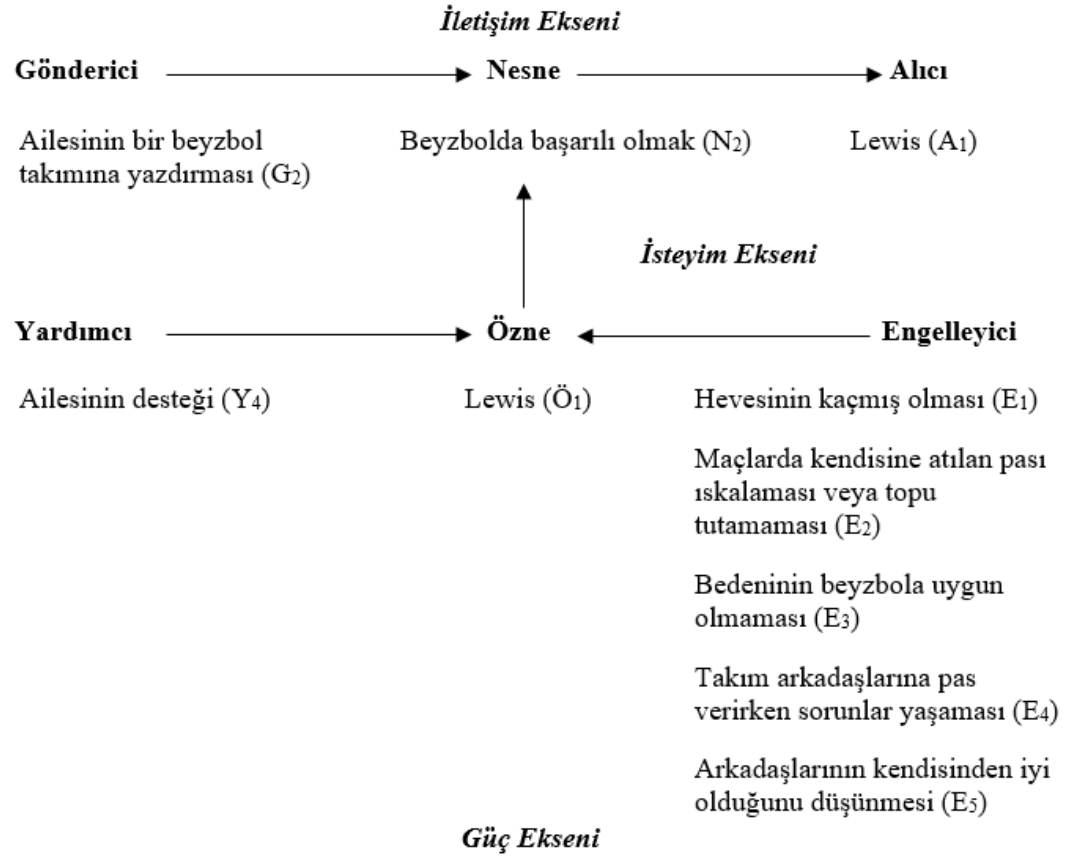

Çizim 34. Beyzbol Oyuncusu öyküsünün ikinci kesit eyleyenler örnekçesi

Öykünün üçüncü kesitinde, ikinci kesitte yaşadığı başarısızlığın etkisiyle içine kapanık bir tavır sergileyen Lewis'in ($Ö_1$) parkta futbolcu bir çocukla tanışmış olması (G_3), futbolcu çocuğun Lewis'i futbol oynamaya ikna etmek (N_3) nesnesini hedeflemesine neden olmuştur. Lewis'in yeniden incinmemek ve başarısız olmamak için sergilediği tavır (E_6) futbolcu çocuğun ($Ö_2$) nesnesine (N_3) ulaşmasını engelleyici eyleyenlerdir. Ancak, harika bir takımın olması ve takımda iyi bir koçun varlığı (Y_5), futbolcu çocuğun aynı hedefe giden birçok yolun olduğunu anlatması (Y_6) ise öznenin ($Ö_2$) nesnesine (N_3) ulaşabilmesine yardımcı olmuştur. Kesitin başında nesnesiyle (N_3) ayrışımsal durum sözcesi ($Ö_2 \cup N_3$) yaşayan özne ($Ö_2$), kesit sonunda nesnesine (N_3) ulaşmış, Lewis'i futbol oynamaya ikna etmiştir. Böylelikle özne ($Ö_2$) ile nesne (N_3) arasında bağlaşımsal durum sözcesi ($Ö_2 \cap N_3$) oluşmuştur ve edim sözcesi ortaya çıkmıştır [$(Ö_2 \cup N_3) \rightarrow (Ö_2 \cap N_3)$]. Bu bilgilerden hareketle öykünün üçüncü kesitinin eyleyenler örnekçesine ilişkin çizim aşağıda verilmiştir.

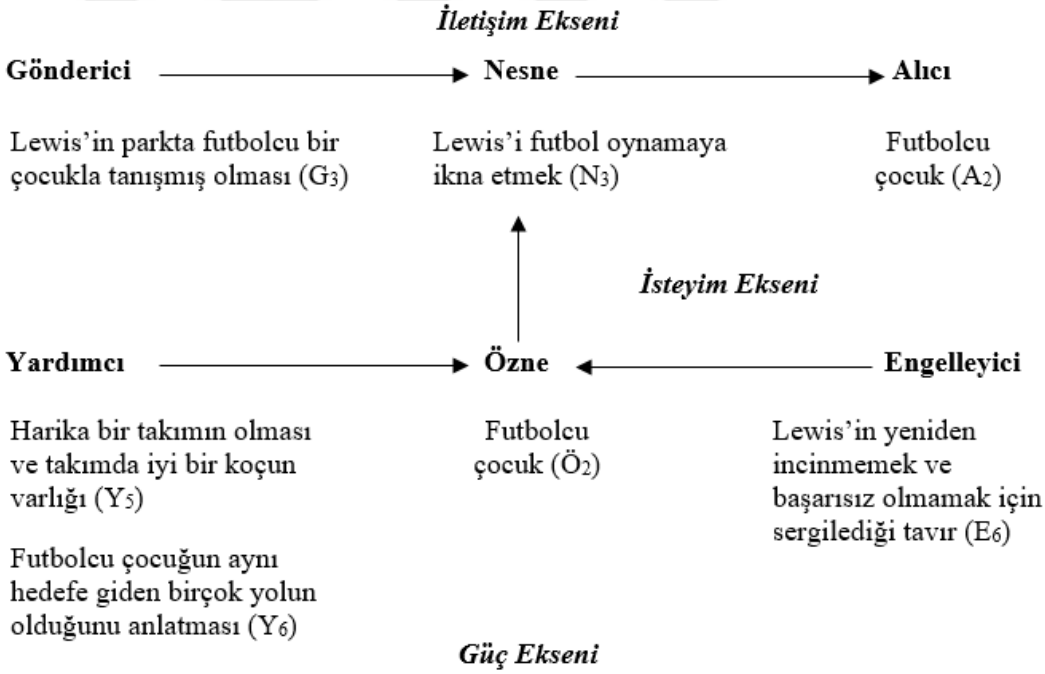

Çizim 35. Beyzbol Oyuncusu öyküsünün üçüncü kesit eyleyenler örnekçesi

Dördüncü kesitte futbolcu çocuğun aynı hedefe giden birçok yolun olduğunu anlatması (G_4) ve Lewis'in başarı kadar başarısızlığın da var olduğunu fark etmesi (G_5) gönderici eyleyenleri, Lewis'in ($Ö_1$) futbolda başarılı olmak istemesi (N_4) nesnesini hedeflemesini sağlamıştır. Kesitin başında özne ($Ö_1$) ile nesnesi (N_4) arasında ayrışımsal durum sözcesi ($Ö_1 \cup N_4$) bulunmaktadır. Lewis'in amaçladığı nesnesine (N_4) ulaşmasında futbol takımındaki arkadaşları ve takım koçu (Y_7), bacaklarının kollarına göre daha güçlü

olduğunu keşfetmesi (Y_8), kendini değersiz, aptal hissetmemesi ve takımın bir parçası olarak görmesi (Y_9) ve hedefe giden birçok yolun olduğu, başarı için farklı yolların denenmesi gerektiği inancını taşımaya başlaması (Y_{10}) yardımcı eyleyenleri etkili olmuştur. Bu yardımcı eyleyenlerin etkisiyle Lewis ($Ö_1$), amaçladığı nesneye (N_4) ulaşmış ve kısa bir süre sonra futbolda çok başarılı bir oyuncu olmuştur. Kesitin başında futbolda başarılı olmak (N_4) nesnesinden uzak olan Lewis ($Ö_1$), bir dönüşüm süreciyle birlikte başarılı olmuş ve bağlaşımsal durum sözcesi ($Ö_1 \cap N_4$) ortaya çıkmıştır. Ayrışımsal durum sözcesinden ($Ö_1 \cup N_4$) bağlaşımsal durum sözcesine ($Ö_1 \cap N_4$)] doğru bir dönüşüm gerçekleştiği için ortaya edim sözcesi çıkmıştır [($Ö_1 \cup N_4$) → ($Ö_1 \cap N_4$)]. Öykü içerisinde özneler ($Ö_1$, $Ö_2$), kimi nesnelerine (N_3, N_4) ulaşıp ortaya bir başarı koymuşken, kimi nesnelere (N_1, N_2) de ulaşamamış ve başarısız olmuştur. Fakat başarısızlık durumu öykü sonunda özneleri olumsuz etkileyecek bir duruma dönüşmemiş, başarısızlıktan hareketle yeni başarıların ortaya çıkmasına neden olmuştur. Bu bilgilerden hareketle öykünün dördüncü kesitinin eyleyenler örnekçesine ilişkin çizim aşağıda verilmiştir.

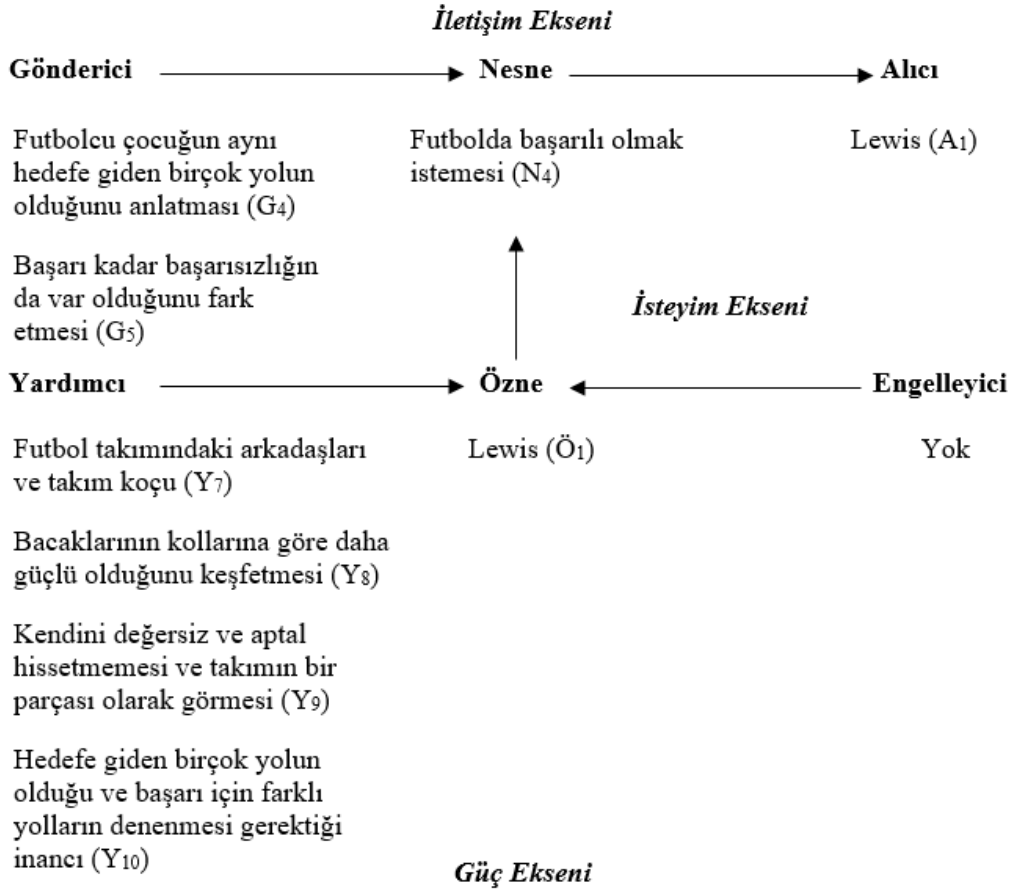

Çizim 36. Beyzbol Oyuncusu öyküsünün dördüncü kesit eyleyenler örnekçesi

4.2.1.8.2. Öykünün Anlatı İzlencesi

Beyzbol Oyuncusu adlı öyküde iki gönderici bulunmaktadır. Bunlardan birincisi Lewis'in iç isteğidir. Lewis'in ağabeylerinin çok iyi beyzbol oynaması ve kendisinin de iyi bir beyzbol oyuncusu olmak istemesi, iç isteğiyle kendisi arasında bir sözleşmenin yapılmasına neden olmuştur. İç isteği Lewis'i belli bir amaç için etkilemiş ve yönlendirmiştir. Yapılan sözleşme sonrası Lewis öznesi gerekli işlemlerde bulunmak, zorunlu dönüşümleri gerçekleştirmek ve bir eylemde geçebilmek için yetenekler kazanmak durumundadır ve bu yetenekleri edinç aşamasında kazanmaktadır. Lewis, yetenekleri kazanırken yapmak zorunda olmak, yapmayı istemek, yapabilmek (güç), yapmayı bilmek (bilgi) kipliklerini yerine getirir. Lewis'in beyzbola ilgi duyan bir ailede yetişmiş olması, ağabeylerinin beyzbol maçlarında eğlenmesi ve arkadaşlık ilişkilerini görmesi, ailesinin Lewis'i beyzbol takımına yazdırması, ağabeyleriyle sürekli çalışması, iyi bir beyzbol oyuncusu olarak başarı kazanma isteği öyküdeki edinç aşamasını oluşturmuştur. Lewis öznesi, edindiği kipsel edinçten hareketle edim aşamasına geçer ve edim aşamasıyla bir durum sözcesinden bir başka durum sözcesine geçilir. Burada öznenin isteği, gücü ve bilgisi dönüşüm için etkili unsurlardır. Beyzbol maçlarında topa vurmaya çalıştıkça topu ıskalaması, bedeninin beyzbola pek uygun olmadığının görülmesi, arkadaşlarının kendisinden iyi olduğunu düşünmesi, hevesinin kaçmış olması, takımdan ayrılması bir durum sözcesinden bir başka durum sözcesine geçebilmesi için gerekli edimlerdir ancak göndericiyle yaptığı sözleşme bu sonucu tanımamaktadır. Lewis'in beyzbolda başarısız olması ve artık beyzbol oynamak istememesi, Lewis'in kendini üzgün hissetmesi, beyzbol oynamamanın bir sorun olduğunu düşünmesi iç dünyasının ortaya çıkan dönüşümü tanımama durumunun göstergesidir.

Öykünün ikinci göndericisi futbolcu çocuktur. Lewis'in futbolcu çocukla tanışması ve futbolcu çocuğun Lewis'i futbol oynamaya ikna etmeye çalışması, Lewis ile futbolcu çocuk arasında yeni bir sözleşme yapılmasına neden olmuştur. Yapılan sözleşme gereği gönderici olan futbolcu çocuk, özne konumundaki Lewis'i etkilemiş ve yönlendirmiştir. Göndericiyle yaptığı sözleşme gereği Lewis, gerekli işlemlerde bulunmak, zorunlu dönüşümleri gerçekleştirmek ve bir eylemde geçebilmek için yetenekler kazanmak durumundadır ve bu yetenekleri edinç aşamasında kazanmaktadır. Lewis, yetenekleri kazanırken yapmak zorunda olmak, yapmayı istemek, yapabilmek (güç), yapmayı bilmek (bilgi) kipliklerini yerine getirir. Harika bir takımın olması ve takımda iyi bir koçun varlığı, futbolcu çocuğun aynı hedefe giden birçok yolun olduğunu anlatması, futbolcu çocuğun Lewis teklifi kabul edinceye kadar konuşmayı sürdürmesi öyküdeki edinç aşamasını oluşturmuştur. Lewis öznesi, edindiği kipsel edinçten hareketle edim aşamasına geçer ve edim aşamasıyla bir durum sözcesinden bir başka

durum sözcesine geçilir. Burada öznenin isteği, gücü ve bilgisi dönüşüm için etkili unsurlardır. Topa nasıl vurulacağının, nasıl koşması gerektiğinin öğretilmesi, bacaklarının kollarına göre daha güçlü olduğunu keşfetmesi, Lewis'in futbol oynamayı kabul etmesi bir durum sözcesinden bir başka durum sözcesine geçebilmesi için gerekli edimlerdir. Artık kendini değersiz ve aptal hissetmemesi ve takımın bir parçası olarak görmesi, hedefe giden birçok yolun olduğunu bilmesi ve başarı için farklı yolların denenmesi gerektiğine inanıyor olması dönüşümün hem futbolcu çocuk tarafından hem de Lewis'in iç dünyası tarafından tanındığını göstermektedir. Öykünün anlatı izlencesi Tablo 13'te gösterilmiştir.

Tablo 13

Beyzbol Oyuncusu öyküsünün anlatı izlencesi

Beyzbol Oyuncusu			
Başlangıç Durumu	**Dönüşüm**		**Bitiş Durumu**
Eyletim	Yetilendirici Deneyim: Edinç	Sonuçlandırıcı Deneyim: Edim	Onurlandırıcı Deneyim: Tanınma ve Yaptırım
Lewis'in ağabeylerinin çok iyi beyzbol oynaması ve kendisinin de iyi bir beyzbol oyuncusu olmak istemesi.	Lewis'in beyzbola ilgi duyan bir ailede yetişmiş olması. Ağabeylerinin beyzbol maçlarında eğlenmesi ve arkadaşlık ilişkilerini görmesi. Ailesinin Lewis'i beyzbol takımına yazdırması. Ağabeyleriyle sürekli çalışması İyi bir beyzbol oyuncusu olarak başarı kazanma isteği.	Beyzbol maçlarında topa vurmaya çalıştıkça topu ıskalaması. Bedeninin beyzbola pek uygun olmadığının görülmesi. Arkadaşlarının kendisinden iyi olduğunu düşünmesi. Hevesinin kaçmış olması. Takımdan ayrılması.	Lewis'in beyzbolda başarısız olması ve artık beyzbol oynamak istememesi. Lewis'in kendini üzgün hissetmesi. Beyzbol oynamamanın bir sorun olduğunu düşünmesi.
Lewis'in futbolcu çocukla tanışması ve futbolcu çocuğun Lewis'i futbol oynamaya ikna etmeye çalışması.	Harika bir takımın olması ve takımda iyi bir koçun varlığı. Futbolcu çocuğun aynı hedefe giden birçok yolun olduğunu anlatması. Futbolcu çocuğun Lewis teklifi kabul edinceye kadar konuşmayı sürdürmesi.	Topa nasıl vurulacağının, nasıl koşması gerektiğinin öğretilmesi. Bacaklarının kollarına göre daha güçlü olduğunu keşfetmesi. Lewis'in futbol oynamayı kabul etmesi.	Artık kendini değersiz ve aptal hissetmemesi ve takımın bir parçası olarak görmesi. Hedefe giden birçok yolun olduğunu bilmesi ve başarı için farklı yolların denenmesi gerektiğine inanıyor olması.

4.2.1.9. Hiç Unutmayan Çocuk Öyküsü

Hiç Unutmayan Çocuk öyküsünde ailesinin kendisini sevmediğine ve kardeşlerini kendisinden daha çok sevdiğine inanan bir çocuğun her şeye olumsuz anlamlar yüklemesi ve olumlu, değerli anıları görmezden gelerek sürekli olumsuz, kötü şeyleri hatırlaması ele alınmaktadır. Geçmişte yaşanılanların tersine çevrilebileceği ve olumlu deneyimlerin gücünün fark edilerek hareket edilmesi gerektiğini savunan öykünün yedi kesite ayrılabileceği saptanmıştır.

4.2.1.9.1. Öykünün Eyleyenler Örnekçesi

Öykünün birinci kesitinde Trevor ($Ö_1$) adındaki bir çocuğun ailesinin ve arkadaşlarının kendisine karşı kötü davrandıkları inancından (G_1) hareketle değersiz olduğunu ve kendisini kimsenin sevmediğini kanıtlamak (N_1) nesnesine ulaşmak istemesi ve bu nesne (N_1) için gösterdiği çaba anlatılmaktadır. Hatalar yaptığına inanması ve çeşitli sorunlar yaşaması (Y_1), hafızasının acı veren anıları, kötü ve olumsuz şeyleri depolaması ama olumlu içerikli şeyleri depolamaması (Y_2), kendini küçümsemesi ve hiç sevmemesi (Y_3), bağırma ve öfke nöbetleri (Y_4) yardımcı eyleyenleri bu çabayı desteklemiştir. Özne ($Ö_1$) ile nesnesi arasında (N_1) ayrışımsal durum sözcesi ($Ö_1 \cup N_1$) bulunmaktadır. Değersiz olduğunu ve kendisini kimsenin sevmediğini kanıtlama (N_1) çabası, kesitin sonunda gerçekleşmemiştir. Bunun nedeni ise ailesinin kendisini sevdiğine ilişkin ifadeleridir (E_1). Ancak, hiç kimse Trevor'a ($Ö_1$) dünyayı kendisinin gördüğü gibi bir yer olmadığına ikna edememiş ve her geçen gün daha da mutsuz olmuştur. Bu bilgilerden hareketle öykünün birinci kesitinin eyleyenler örnekçesine ilişkin çizim aşağıda verilmiştir.

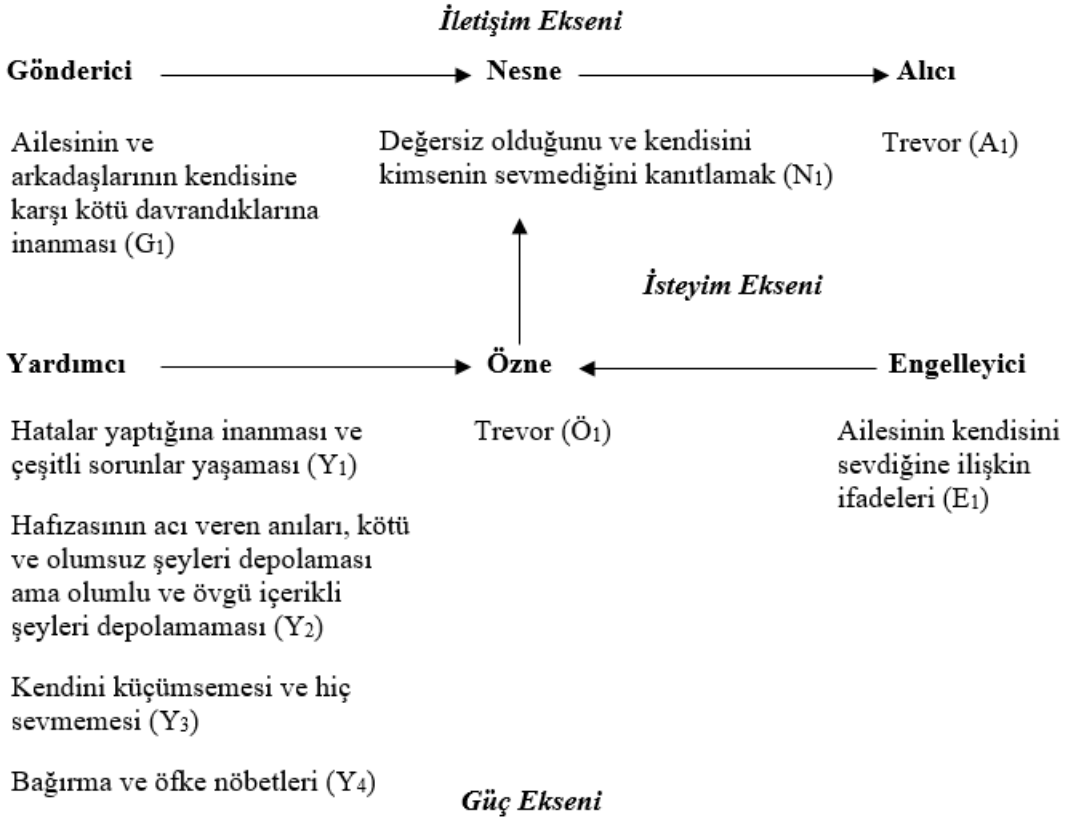

Çizim 37. Hiç Unutmayan Çocuk öyküsünün birinci kesit eyleyenler örnekçesi

İkinci kesitin gönderici eyleyeni olan sınıftaki problem çözme becerisi dersi (G_2), öznenin ($Ö_1$) birinci kesitteki nesnesi (N_1) ile arasındaki ayrışımsal durum sözcesinin ($Ö_1 \cup N_1$) devamlılığına neden olmuştur. Trevor ($Ö_1$), gönderici eyleyenin (G_2) etkisiyle yeni öğrendiği problem çözme becerilerini kullanmak (N_2) istemiştir. İkinci kesitte öznenin ($Ö_1$) nesnesine (N_2) ulaşmasını engelleyen herhangi bir engelleyici eyleyen bulunmazken, öznenin ($Ö_1$) öfkeli, üzgün, sıkıntılı olmaktan, büyüyememekten ve kendinden nefret ediyor olmaktan yorulmuş olması (Y_5) eyleyeni öznenin ($Ö_1$) nesnesine (N_2) ulaşmasına yardımcı olmaktadır. Özne ($Ö_1$) yeni öğrendiği problem çözme becerilerini bu kesitte kullanamamıştır. Bu nedenle hedeflediği nesnesine (N_2) ulaşamamıştır. Özne ile nesne arasında ayrışımsal durum sözcesi ($Ö_1 \cup N_2$) vardır fakat öznenin diğer kesitlerde bu nesnesine (N_2) yönelik çabaları devam edecektir. Bu bilgilerden hareketle öykünün ikinci kesitinin eyleyenler örnekçesine ilişkin çizim aşağıda verilmiştir.

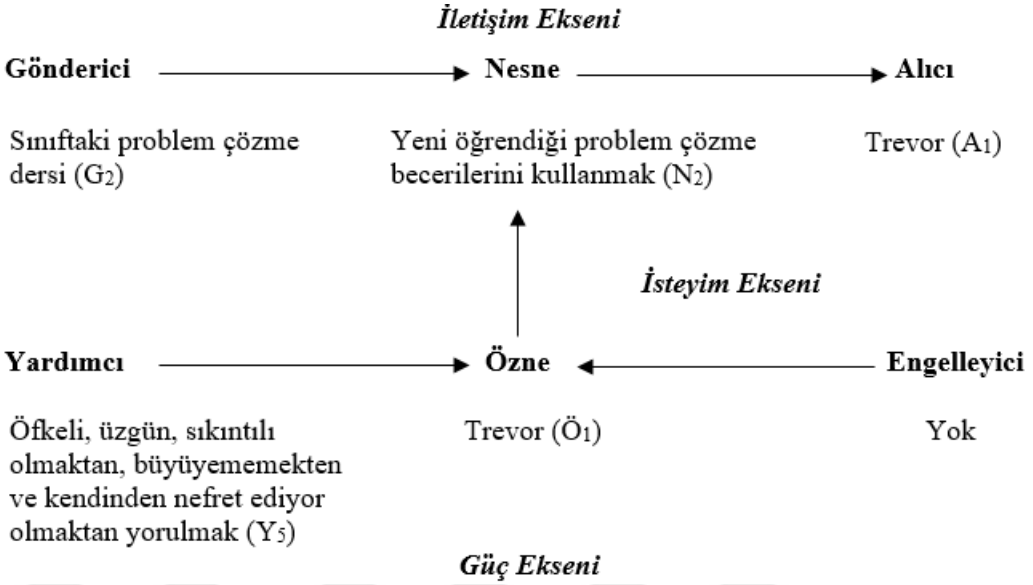

Çizim 38. Hiç Unutmayan Çocuk öyküsünün ikinci kesit eyleyenler örnekçesi

Öykünün üçüncü kesitinde Trevor ($Ö_1$) öznesi, kötü şeyleri zihninde tutmaktan kurtulmak ve sadece olumlu şeyleri hatırlamak (N_3) nesnesine ulaşmak istemektedir. Trevor'u ($Ö_1$) harekete geçiren ve bu nesneyi (N_3) istemesine neden olan gönderici eyleyen ise sorunları olan kişilere yardım eden sihirli periyi duyması, görmeye gitmesi ve onunla konuşması (G_3) eyleyenidir. Olumsuz şeylerin iç içe geçmiş olması ve birbirine bağlı olması (E_2) engelleyici eyleyeni öznenin ($Ö_1$) nesnesine (N_3) ulaşmasını engellerken, sihirli perinin zincirleri çözmede Trevor'a yardımcı olması (Y_6) ve sihirli değneği gözleriyle takip etmesi (Y_7) yardımcı eyleyenleri ise öznenin ($Ö_1$) nesnesine (N_3) ulaşmasına yardımcı olmuştur. Özne ($Ö_1$), nesnesine (N_3) yaklaşmıştır fakat tam olarak ulaşamamıştır. Özne ($Ö_1$) ile nesne (N_3) arasında ayrışımsal durum sözcesi ($Ö_1 \cup N_3$) bulunmaktadır. Bu bilgilerden hareketle öykünün üçüncü kesitinin eyleyenler örnekçesine ilişkin çizim aşağıda verilmiştir.

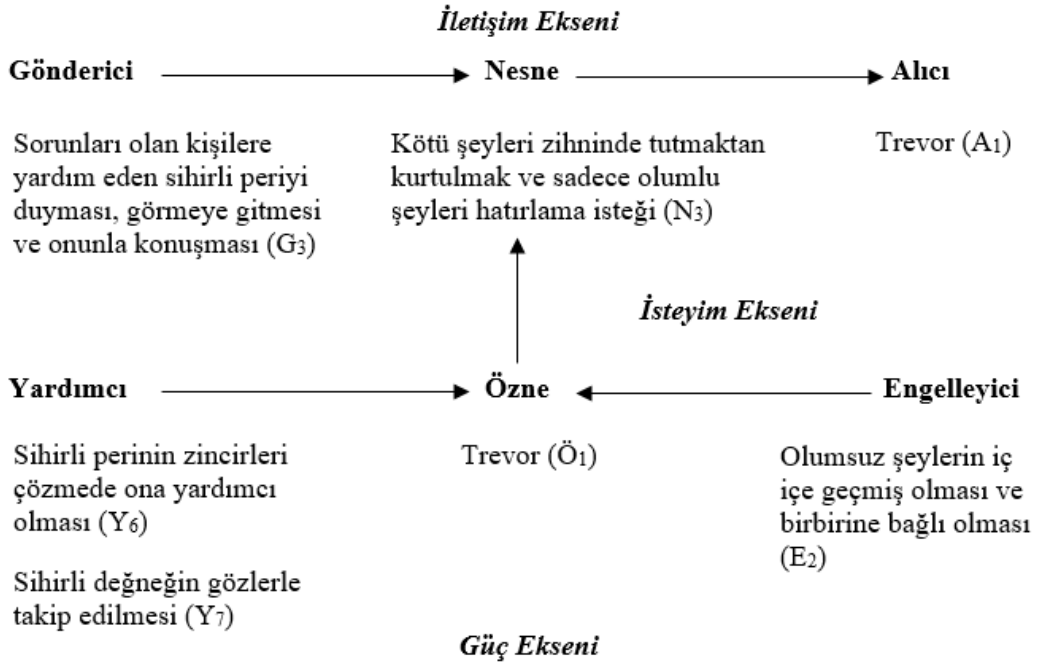

Çizim 39. Hiç Unutmayan Çocuk öyküsünün üçüncü kesit eyleyenler örnekçesi

Öykünün dördüncü kesitinde Trevor ($Ö_1$) öznesi, perinin sihirli değneğini sağa sola sallamasından hareketle (G_4) kötü şeyleri zihninde tutmaktan kurtulmak ve sadece olumlu şeyleri hatırlamak (N_3) nesnesine ulaşmıştır. Üçüncü kesitte var olan ayrışımsal durum sözcesi ($Ö_1 \cup N_3$), bu kesitte bağlaşımsal durum sözcesine ($Ö_1 \cap N_3$) dönüşmüştür. Ortaya çıkan bu durum, edim sözcesinin [($Ö_1 \cup N_3$) → ($Ö_1 \cap N_3$)] oluştuğunu göstermektedir. Olumsuz anıların ve acı veren düşüncelerin katmanlaşmış olması (E_3), özneyi ($Ö_1$) nesnesine (N_3) ulaşması konusunda engellemiştir fakat sihirli değneğin gözlerle takip edilmesi (Y_7), zincirlerin olumsuz anıları, acı veren düşünceleri birbirine bağladığını anlaması (Y_8) ve üzüntü veren düşüncelerdeki kopuşu hissetmesi (Y_9) yardımcı eyleyenleri Trevor'un ($Ö_1$) nesnesine (N_3) ulaşmasına yardım etmiştir. Öznenin ($Ö_1$) nesnesine (N_3) ulaşmış olması, kesit içerisinde Trevor'un ($Ö_1$) kendini özgürleştirmek istemesine (N_4) neden olmuştur ve bu istek gerçekleşmiştir. Kesitin genelinde ortaya çıkan dönüşüm [($Ö_1 \cup N_3$) → ($Ö_1 \cap N_3$, N_4)] biçiminde gösterilebilir. Bu bilgilerden hareketle öykünün dördüncü kesitinin eyleyenler örnekçesine ilişkin çizim aşağıda verilmiştir.

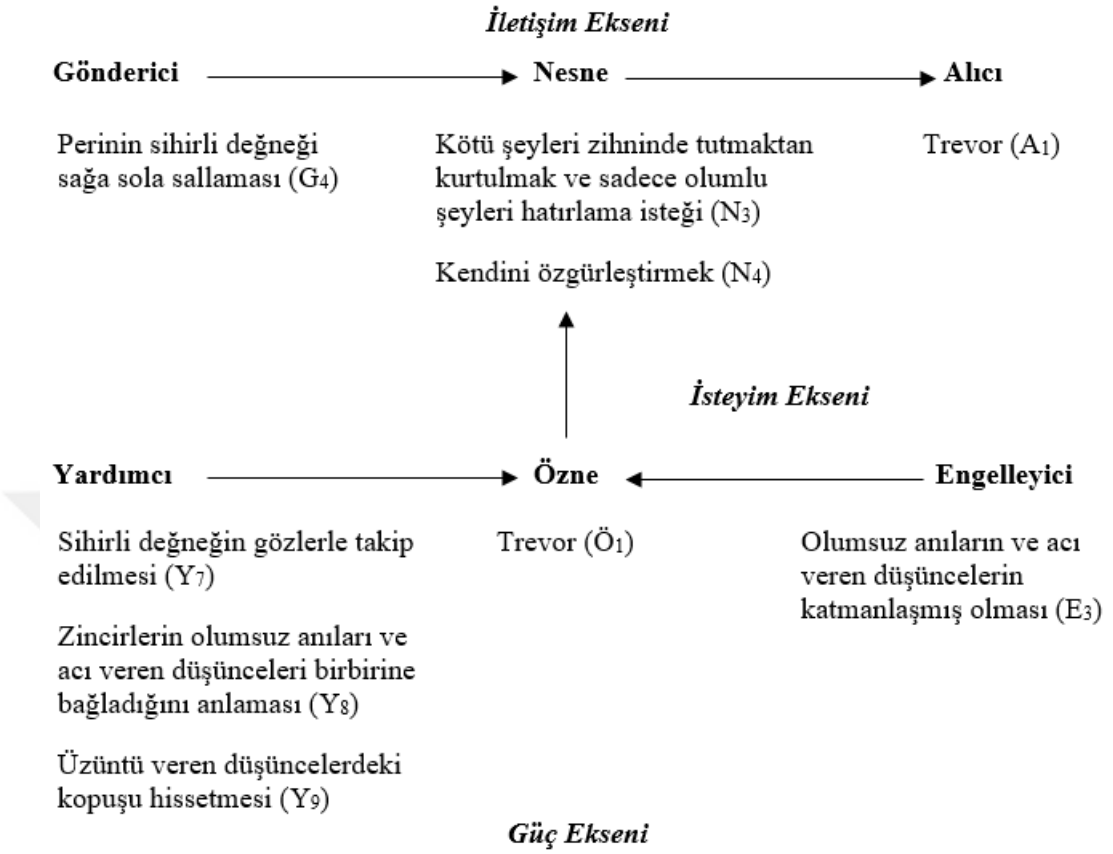

Çizim 40. Hiç Unutmayan Çocuk öyküsünün dördüncü kesit eyleyenler örnekçesi

Dördüncü kesitte Trevor'un ($Ö_1$) kendini özgürleştirmiş olması (G_5), kötü şeyleri zihninde tutmaktan kurtulmuş olması ve sadece olumlu şeyleri hatırlaması (G_6) eyleyenleri beşinci kesitin gönderici eyleyenleridir. Beşinci kesitte Trevor ($Ö_1$) öznesi, bu gönderici (G_5, G_6) eyleyenlerin etkisiyle sürekli düşünülen olumsuz düşünceleri temsil eden toplardan kurtulmak (N_5) ve kendini sevmeye başlamak (N_6) nesnelerini elde edebilmek için harekete geçmiştir. Kesitin başında özne ($Ö_1$) nesnelerine (N_5, N_6) sahip değildir, aralarında ayrışımsal durum sözcesi ($Ö_1 \cup N_5, N_6$) bulunmaktadır. Öznenin kesit sonuna kadar hayatında iyi şeylerin çok az olduğuna inanması (E_4) engelleyici eyleyeni bu ayrışımsallığı sürdürmüştür. Fakat sihirli perinin desteği (Y_{10}), zihnindeki olumsuz şeyleri uzaklaştırmaya çalışması ve sonrasında kendini mutlu ve hafif hissetmesi (Y_{11}) yardımcı eyleyenleri kesit sonunda özne ($Ö_1$) ile nesneleri (N_5, N_6) arasında bağlaşımsal durum sözcesini ($Ö_1 \cap N_5, N_6$) ortaya çıkarmıştır. Bu kesitte de bir dönüşüm gerçekleşmiş ve edim sözcesi [($Ö_1 \cup N_5, N_6$) → ($Ö_1 \cap N_5, N_6$)] ortaya çıkmıştır. Bu bilgilerden hareketle öykünün beşinci kesitinin eyleyenler örnekçesine ilişkin çizim aşağıda verilmiştir.

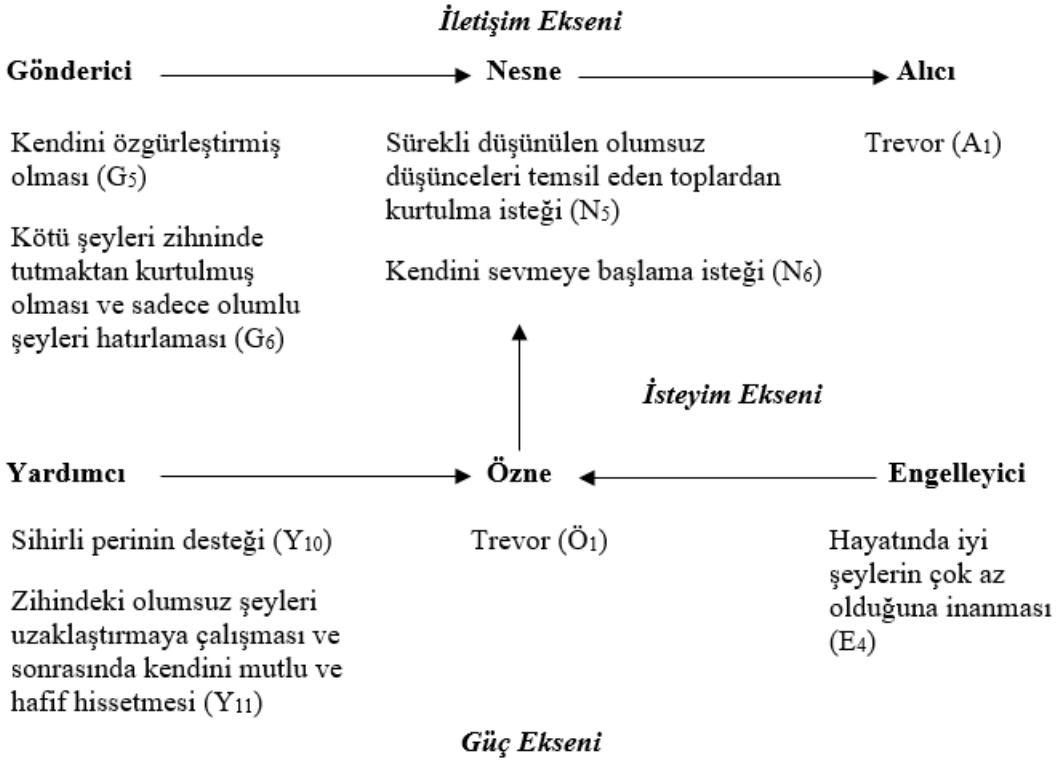

Çizim 41. Hiç Unutmayan Çocuk öyküsünün beşinci kesit eyleyenler örnekçesi

Dördüncü ve beşinci kesitte ortaya çıkan dönüşümler, öznenin ($Ö_1$) kalıplaşmış yargıları nedeniyle uygulamaya geçememiştir. Trevor'un altıncı kesitte hayatında iyi şeylerin çok az olduğuna inanması (G_7), gönderici eyleyen olarak sihirli periyi ($Ö_2$) Trevor'a ($Ö_1$) unutulan iyi şeyleri tekrar hatırlatmaya çalışmak (N_7) nesnesini elde etmek istemesine neden olmuştur. Sihirli perinin nesnesine (N_7) ulaşması konusunda herhangi bir engelleyici eyleyen bulunmamaktadır. Perinin değneğini salladıkça Trevor'un iyi anılarını hatırlaması (Y_{12}), ailesinin kendisine duyduğu sevginin farkına varmış olması ve farklı insanlardan aldığı övgülerin zihnine düşmesi (Y_{13}), kendini sevmeye ve öfkeden kurtulmaya yatkın olması (Y_{14}), kendine iyi şeyler söylemeye başlamış olması ve kendini iyi hissetmesi (Y_{15}) ise yardımcı eyleyenlerdir. Yardımcı eyleyenlerin etkisiyle Trevor ($Ö_1$), unutulan iyi şeyleri tekrar hatırlamaya başlamış ve böylece özne ($Ö_2$) bu kesitte hedeflediği nesnesine ulaşmış olur, bir bağlaşımsal durum sözcesi ($Ö_2 \cap N_7$) ortaya çıkar. Bu bilgilerden hareketle öykünün altıncı kesitinin eyleyenler örnekçesine ilişkin çizim aşağıda verilmiştir.

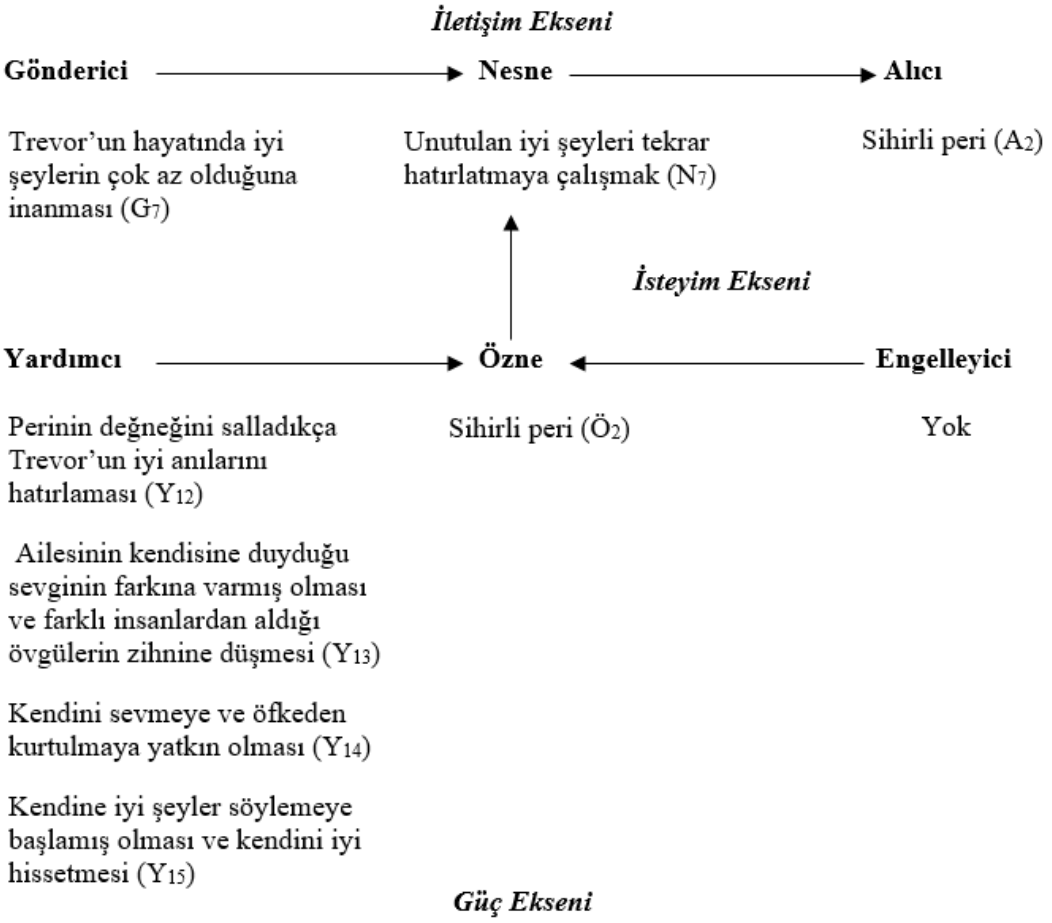

Çizim 42. Hiç Unutmayan Çocuk öyküsünün altıncı kesit eyleyenler örnekçesi

Öykünün yedinci kesitinde Trevor'un ($Ö_1$) kendisindeki değişiklikleri fark etmiş olması, kendisini iyi hissetmesi ve sevmesi öfkeden kurtulmasını sağlamıştır (G_8). Önceki kesitlerde yaşadığı dönüşümlerle her şeye rağmen kendisinin değerli olduğunu ve olumlu anılarının olumsuz anılarından üstün olduğunu anlamış, bunu hayatında kalıcı kılmayı (N_8) amaçlamıştır. Kesitte öznenin amaçladığı nesnesine (N_8) ulaşmasını engelleyen herhangi bir engelleyici eyleyen bulunmamaktadır. Trevor'un kendini sevmenin hiçbir zaman vazgeçemeyeceği bir seçenek olduğunu bilmesi (Y_{16}) ve kendini seven, mutlu olan, iyimser, kendine kızmayan, sorunları çözen, okulda başarılı olan ve arkadaş edinen birine dönüşmüş olması (Y_{17}) eyleyenleri ise nesnesine (N_8) ulaşması konusunda öznenin ($Ö_1$) yardımcı eyleyenlerdir. Öznenin ($Ö_1$) nesnesiyle (N_8) arasında kesit başında ayrışımsal durum sözcesi ($Ö_1 \cup N_8$) varken, kesit sonunda bağlaşımsal durum sözcesi ($Ö_1 \cap N_8$) oluşmuştur. Bir edim sözcesi [($Ö_1 \cup N_8$) → ($Ö_1 \cap N_8$)] ortaya çıkmıştır. Özne ($Ö_1$) öykü boyunca sürekli bir dönüşüm yaşamıştır. Kendisi için olumsuz olan nesnesine (N_1) öykü boyunca ulaşamamıştır.

Bu durum öznenin ($Ö_1$) diğer nesnelerine (N_2, N_3, N_4, N_5, N_6, N_8) ulaşmasını kolaylaştırmıştır. Kimi kesitlerde geriye doğru bir gidiş ortaya çıkmışken, öykünün sonunda öznenin ($Ö_1$) yeni öğrendiği problem çözme becerilerini kullanması (N_2) dönüşümlerin kalıcı olmasını sağlamıştır. Özne ($Ö_1$) ruhsal olarak bir rahatlama yaşamış ve kendini sevmenin hiçbir zaman vazgeçemeyeceği bir şey olduğunu anlamasını sağlamıştır. Bu bilgilerden hareketle öykünün yedinci kesitinin eyleyenler örnekçesine ilişkin çizim aşağıda verilmiştir.

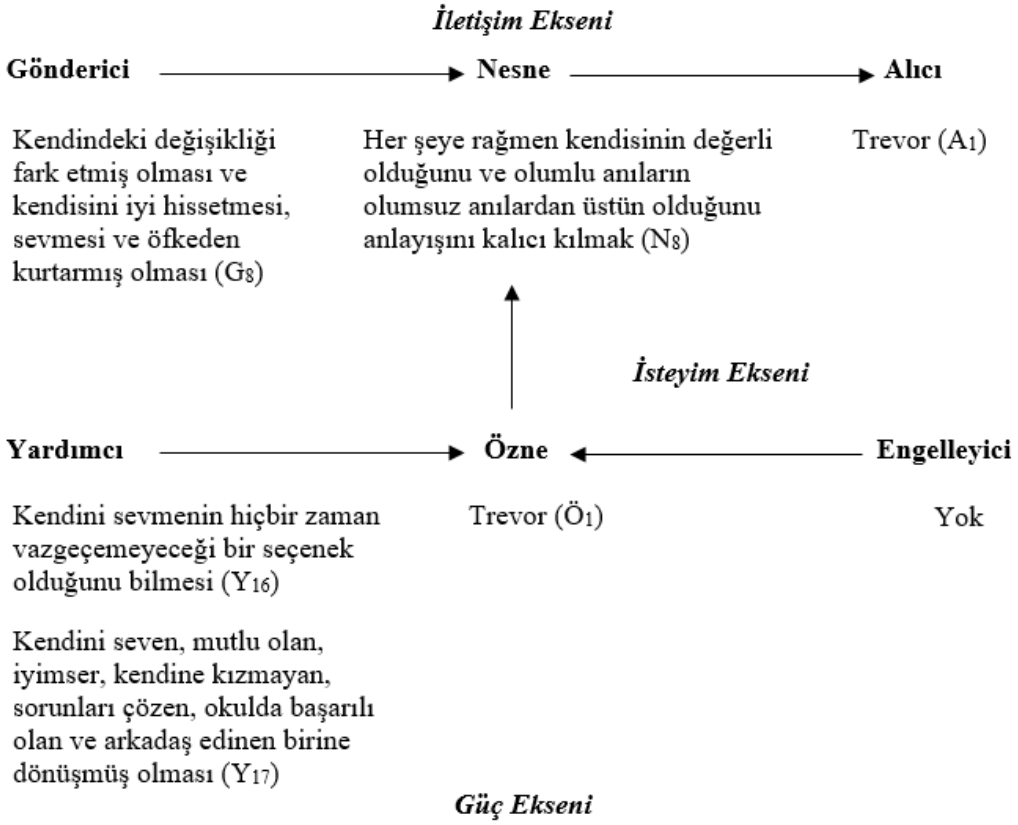

Çizim 43. Hiç Unutmayan Çocuk öyküsünün yedinci kesit eyleyenler örnekçesi

4.2.1.9.2. Öykünün Anlatı İzlencesi

Göndericinin özneyi belli bir amaç doğrultusunda koşullandırdığı, yönlendirdiği ve bilgilendirdiği aşama olan sözleşme ya da eyletim aşaması Hiç Unutmayan Çocuk öyküsünde iki biçimde karşımıza çıkmaktadır. Anlatının ilk sözleşme ya da eyletim aşamasını Trevor öznesinin çevresindeki insanların kendisini sevmediğine inanması ve bunun sonucunda değersiz olduğunu, kendisini sevmediklerini çevresindeki insanlara kanıtlamak istemesi oluşturur. Trevor öznesi, göndericiyle yaptığı sözleşme gereği harekete geçerek gerekli yetenekleri kazanma ve gerekli dönüşümleri sağlama eğilimindedir. Eyleme geçebilmesi için gerekli yeteneği kazandığı aşama olan edinç aşamasında Trevor, yapmak zorunda olmak,

yapmayı istemek, yapabilmek (güç), yapmayı bilmek (bilgi) kipliklerini yerine getirmeye çalışmaktadır. Bu çerçevede hatalar yaptığına inanması, hafızasının olumlu şeylerden çok olumsuz şeyleri hatırlaması, kendini küçümsemesi ve kendini hiç sevmemesi, bağırması ve öfke nöbeti geçirmiş olması yaptığı sözleşmeye uyması için gerekli istek, güç ve bilgi için atılan birer adım olsa da başarı sağlayamamıştır. Elinde herhangi bir güç ve bilgi olmadan Trevor öznesi, edim aşamasına geçer ve ailesine kendisini sevmediklerini belirten bir mektup yazar. İstek, güç ve bilgiden hareketle edim aşamasında eylemi gerçekleştirmesi, Trevor'un başarısız olmasına neden olur. Eyletim aşamasında Trevor, yaptığı sözleşmede yer alan değersiz olduğunu, kendisini sevmediklerini çevresindeki insanlara kanıtlama isteğine ulaşamamıştır ve bir dönüşüm gerçekleşmemiştir. Bu başarısızlığa rağmen herhangi bir yaptırım oluşmamıştır. Trevor, yeni göndericilerle yeni sözleşmeler yapma eğiliminde olmuştur. Bu durum farklı bir anlatı izlencesinin ortaya çıkmasına neden olmuştur.

Anlatının ikinci sözleşme ya da eyletim aşamasını Trevor'un sınıfta gördüğü problem çözme becerisi dersi başlatmıştır. Problem çözme dersiyle birlikte yeni öğrendiği problem çözme becerilerini kullanmak istemiştir. Bu aşamada gönderici konumunda olan ders, Trevor'un iç dünyasını harekete geçirir ve öğrendiklerini kullanma isteğini ortaya çıkarır. Eyletim aşamasında ortaya konan sözleşme, öznenin zorunlu dönüşümleri gerçekleştirebilmesi, eyleme geçerek gerekli yetenekleri elde edebilmesi için özneyi edinç aşamasına geçirir. Edinç aşamasında özne, yapmak zorunda olmak, yapmayı istemek, yapabilmek (güç), yapmayı bilmek (bilgi) aşamalarını yerine getirir. Kötü şeyleri zihninde tutmaktan kurtulmak zorunda olduğunu hissetmesi, sadece olumlu şeyleri hatırlamak istemesi, kendini özgürleştirmeye ve sevmeye çalışması, zincirlerin olumsuz anıları ve acı veren düşünceleri birbirine bağladığını anlaması, zihnindeki olumsuz şeyleri uzaklaştırmaya çalışması, üzüntü veren düşüncelerdeki kopuşu hissetmesi Trevor'un edinç aşamasında dönüşüm için ortaya koyduğu isteğin, gücün ve bilginin bir göstergesidir. Dönüşüm için ortaya konan istek, güç ve bilgi edim aşamasında zincirleri çözmede sihirli perinin Trevor'a yardım etmesine, Trevor'un sihirli değneği takip etmesine, değneği salladıkça Trevor'un iyi anılarını hatırlamaya başlamasına ve zihnindeki olumsuz şeyleri uzaklaştırmasına yardım etmiştir. Böylelikle bir durum sözcesinden bir başka durum sözcesine geçilen bu aşamada özne, edindiği kipsel edinçten yararlanarak dönüşümü gerçekleştirmiştir. Dönüşümle birlikte tanınma ve yaptırım aşamasında özne, nesneye ulaşmak için uyguladığı dönüşüm işlemlerinin son durumunu gözden geçirir. Dönüşümün göndericinin isteğine uygun olması öznenin ödüllendirilmesine, uygun olmaması durumunda ise cezalandırılmasına neden olmaktadır. Trevor'un zihnindeki olumsuz şeyleri uzaklaştırdıktan sonra gelen mutluluğun keyfini

çıkarması ve kendini her zamankinden hafif hissetmesi, aile üyelerinin kendisine karşı duydukları sevgiyi fark etmiş olması, farklı insanlardan övgüler almış olması, kendine iyi şeyler söylemeye başlamış olması, kendisini öfkeden kurtarmış olmasının verdiği haz anlatı izlencesinde öznenin içsel ve dışsal faktörlerce ödüllendirildiğini göstermektedir. Öykünün anlatı izlencesi Tablo 14'te gösterilmiştir.

Tablo 14

Hiç Unutmayan Çocuk öyküsünün anlatı izlencesi

Hiç Unutmayan Çocuk			
Başlangıç Durumu	**Dönüşüm**		**Bitiş Durumu**
Eyletim	Yetilendirici Deneyim: Edinç	Sonuçlandırıcı Deneyim: Edim	Onurlandırıcı Deneyim: Tanınma ve Yaptırım
Trevor'un çevresindeki insanların kendisini sevmediğine inanması ve bunun sonucunda değersiz olduğunu, kendisini sevmediklerini çevresindeki insanlara kanıtlamak istemesi.	Trevor'un hatalar yaptığına inanması, hafızasının olumlu şeylerden çok olumsuz şeyleri hatırlaması, kendini küçümsemesi ve kendini hiç sevmemesi, bağırması ve öfke nöbeti geçirmiş olması.	Trevor'un kendi ailesine kendisini sevmediklerini belirten bir mektup yazması.	Değersiz olduğunu, kendisini sevmediklerini çevresindeki insanlara kanıtlayamaması ve başarısız olması.
Trevor'un sınıfta gördüğü problem çözme becerisi dersiyle birlikte yeni öğrendiği problem çözme becerilerini kullanmak	Kötü şeyleri zihninde tutmaktan kurtulmak zorunda olduğunu hissetmesi ve sadece olumlu şeyleri hatırlamak istemesi. Kendini özgürleştirmeye ve sevmeye çalışması. Zincirlerin olumsuz anıları ve acı veren düşünceleri birbirine bağladığını anlaması. Zihnindeki olumsuz şeyleri uzaklaştırmaya çalışması. Üzüntü veren düşüncelerdeki kopuşu hissetmesi.	Zincirleri çözmede sihirli perinin Trevor'a yardım etmesi. Trevor'un sihirli değneği takip etmesi. Değneği salladıkça Trevor'un iyi anılarını hatırlamaya başlaması. Zihnindeki olumsuz şeyleri uzaklaştırması.	Trevor'un zihnindeki olumsuz şeyleri uzaklaştırdıktan sonra gelen mutluluğun keyfini çıkarması. Kendini her zamankinden hafif hissetmesi. Aile üyelerinin kendisine karşı duydukları sevgiyi fark etmiş olması. Farklı insanlardan övgüler almış olması. Kendine iyi şeyler söylemeye başlamış olması. Kendisini öfkeden kurtarmış olmasının verdiği haz duygusu.

4.2.2. Ölüm, Kayıp ve Hastalıklara Yardımcı Öykülere İlişkin Bulgular

4.2.2.1. Kapıdan Geçmek Öyküsü

Kapıdan Geçmek öyküsü, ölümcül bir hastalıkla mücadele eden Mark adında bir çocuğa kapı metaforu aracılığıyla huzur içinde ölmenin yollarını anlatmaktadır ve Mark gibi ölüm korkusu yaşayan başka çocukların da iyileştirilebilmesi amacıyla yazılmıştır. Olay örgüsü incelendiğinde, öykünün dört kesite ayrılabileceği saptanmıştır.

4.2.2.1.1. Öykünün Eyleyenler Örnekçesi

Öykünün birinci kesitinde gönderici eyleyen olan Mark'ın doğduktan sonra oyuncaklarla ve güzel yiyeceklerle dolu bir odaya alınması (G_1), ailenin ($Ö_1$) Mark'ın uzun bir süre bu odada yaşamasını ve yetişkinlikte başka bir odaya geçmesini sağlamak (N_1) nesnesi için bir çaba göstermesini sağlamıştır. Özne ($Ö_1$) ile nesnesi (N_1) arasında öznenin nesneye sahip olması nedeniyle bir bağlaşımsal durum sözcesi ($Ö_1 \cap N_1$) bulunmaktadır. Güç ekseninde ailenin ($Ö_1$) nesnesiyle (N_1) arasındaki bağlaşımsallığı devam ettirmesine, Mark'ın kaldığı odadan keyif alması (Y_1) yardımcı eyleyeni yardım etmiştir. Kesitte, öznenin ($Ö_1$) nesnesiyle (N_1) arasındaki bağlaşımsallığı zedeleyen durumlar da ortaya çıkmıştır. Odanın sonunda bir kapının var olduğunu Mark'ın fark etmesi (E_1) engelleyici eyleyeni bu zedeleyici durumlardan en önemlisidir. Güç ekseninde yaşanan bu çatışma, birinci kesitte varlığını çok belli etmezken, diğer kesitlerde ciddi bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Güç eksenindeki bu çekişmeye rağmen kesit boyunca özne ($Ö_1$) ile nesne (N_1) arasında bağlaşımsal durum sözcesi ($Ö_1 \cap N_1$) devam etmiştir. Bu bilgilerden hareketle öykünün birinci kesitinin eyleyenler örnekçesine ilişkin çizim aşağıda verilmiştir.

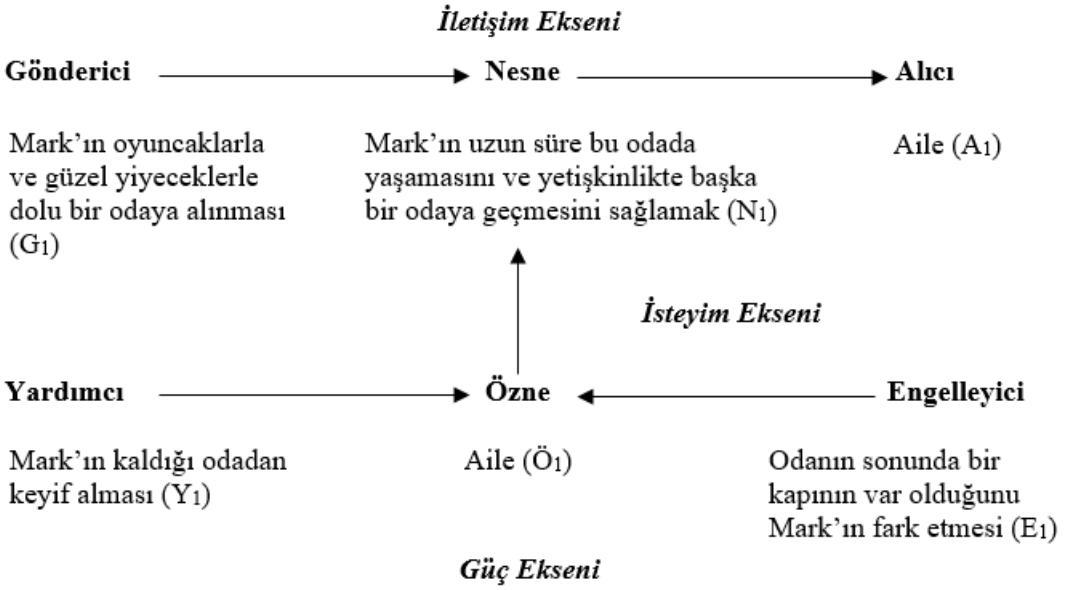

Çizim 44. Kapıdan Geçmek öyküsünün birinci kesit eyleyenler örnekçesi

Öykünün ikinci kesitinde Mark'ın odanın sonunda bir kapının var olduğunu fark etmiş olması (G_2) gönderici eyleyeni, Mark'ın ($Ö_2$) fark ettiği kapıyı kullanamama nedenini öğrenmek istemesi (N_2) nesnesini ortaya çıkarmıştır ve böylelikle gönderici eyleyen (G_2), nesnesine (N_2) ulaşması için öznenin ($Ö_2$) harekete geçmesini sağlamıştır. Bilgiye sahip olamamasından kaynaklı olarak özne ($Ö_2$) ile nesnesi (N_2) arasında bir ayrışımsal durum sözcesi ($Ö_2 \cup N_2$) bulunmaktadır. Mark'ın merak duygusu (Y_2) yardımcı eyleyeni, nesnesine (N_2) ulaşması konusunda Mark'ı ($Ö_2$) tetiklerken, uzun bir süre bu kapıdan geçmek zorunda olmadığının ve yaşlanınca herkes gibi kendisinin de o zaman geçeceğinin söylenmesi (E_2) kapıyı asıl kullanmama nedenini öğrenmesini engellemiştir. Özne ($Ö_2$), kapıyı kullanamama nedenini (N_2) kesit boyunca öğrenememiştir. Bu da ayrışımsal durum sözcesinin ($Ö_2 \cup N_2$) devam ettiğini göstermektedir. Kesitin alıcı eyleyeni olan Mark (A_2), bu bilgiye ulaşamadığı için başarısızdır. Bu bilgilerden hareketle öykünün ikinci kesitinin eyleyenler örnekçesine ilişkin çizim aşağıda verilmiştir.

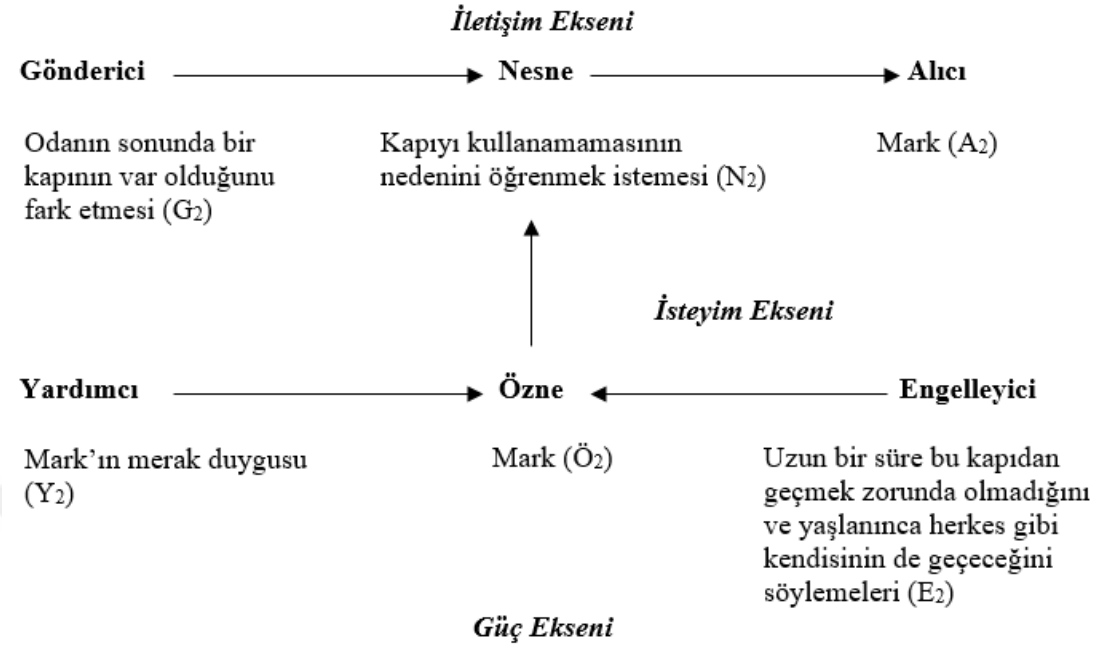

Çizim 45. Kapıdan Geçmek öyküsünün ikinci kesit eyleyenler örnekçesi

Öykünün üçüncü kesitinde yaşlı bilge kadının Mark'a kapıdan geçeceğini bildirmesi (G_3), Mark'ta ($Ö_2$) bir korku yaratmıştır. Bu korku, Mark'ın ($Ö_2$) kapıdan geçmek istememesi (N_3) nesnesini ortaya çıkarmıştır. Bu nesnenin (N_3) ortaya çıkmasında ikinci kesitte elde edemediği nesnenin (N_2) etkisi yadsınamaz. Mark'ın kapıdan geçmek istememesini (N_3) devam ettiren yardımcı eyleyenler kapıyı düşünmemeye çalışması (Y_3) ve oyun oynamaya devam etmesi (Y_4), öfke ve saldırganlık (Y_5) eyleyenleridir. Ancak, yaşlı bilge kadının ısrarı ve Mark'a sarılması (E_3), Mark'ın merak duygusu (E_4), yeni deneyimlerden keyif alması (E_5) ve süreci maceraya dönüştürebilme ihtimali (E_6) engelleyici eyleyenleri Mark'ın ($Ö_2$) kapıdan geçmeme isteğini gerçekleştirmesini engelleyen eyleyenlerdir. Bu engelleyici eyleyenler (E_3, E_4, E_5, E_6) Mark'ın ($Ö_2$) nesnesinde (N_3) ısrar etmesini engellerken, yaşlı bilge kadın ve ailesinin işini kolaylaştırmaktadır. Mark ($Ö_2$) ile bu kesitteki nesnesi (N_3) arasında bir bağlaşımsal durum sözcesi ($Ö_2 \cap N_3$) bulunmaktadır. Özne ($Ö_2$), istememe nesnesine (N_3) sahiptir. Bu istememe nesnesinin devamlılığı kesit boyunca devam etmiştir. Engelleyici eyleyenler (E_3, E_4, E_5, E_6), bağlaşımsal durum sözcesinin ($Ö_2 \cap N_3$) uzun sürmesini engelleyeceklerdir ve kesit sonunda öznenin ($Ö_2$) istememe nesnesini (N_3) isteme nesnesine çevirecektir. Böylece alıcı eyleyen olan yaşlı bilge kadın (A_3) başarıya ulaşacaktır. Bu bilgilerden hareketle öykünün üçüncü kesitinin eyleyenler örnekçesine ilişkin çizim aşağıda verilmiştir.

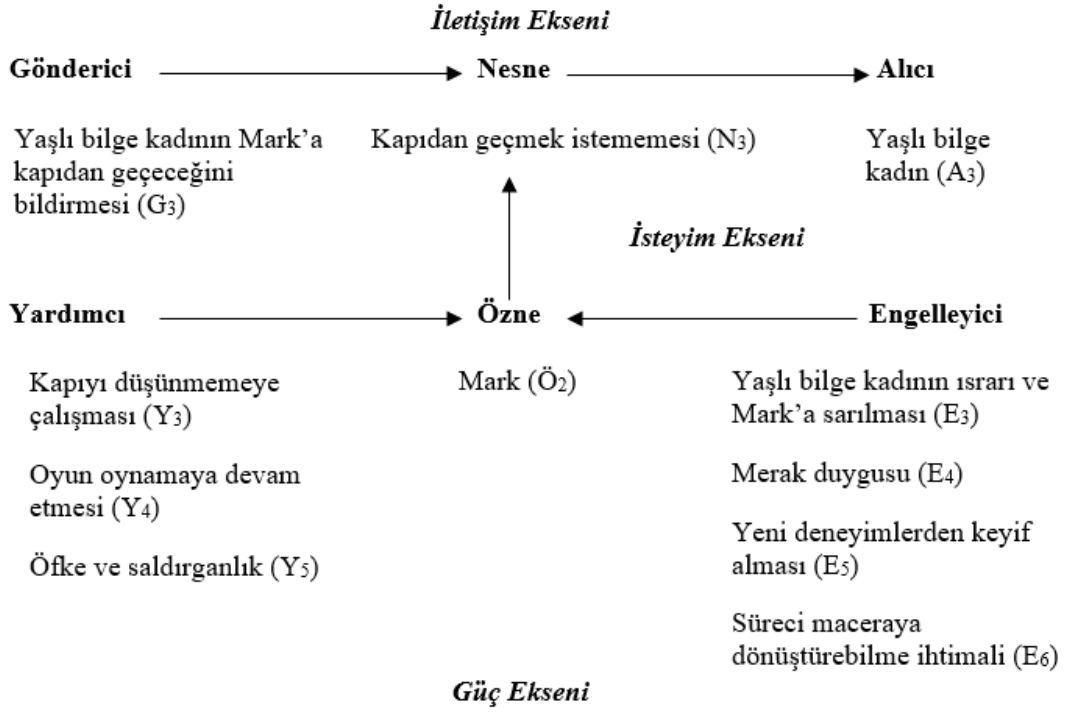

Çizim 46. Kapıdan Geçmek öyküsünün üçüncü kesit eyleyenler örnekçesi

Yaşlı bilge kadının birkaç kez gelip gitmesi (G_4) ve Mark'ın kısa bir süre sonra kapıdan geçmek zorunda olduğunu anlaması (G_5), Mark'ın ($Ö_2$) öykünün dördüncü kesitinde korkmadan ve huzur içinde kapıdan geçmeyi başarmak (N_4) nesnesini hedeflemesine neden olmuştur. Bu hedeflenen nesne (N_4), Mark'ın ($Ö_2$) bir önceki kesitte yer alan kapıdan geçmek istememesi (N_3) nesnesi ile arasında bulunan bağlaşımsal durum sözcesinin ($Ö_2 \cap N_3$) ortadan kalktığını ve ayrışımsal durum sözcesi ($Ö_2 \cup N_3$) ile birlikte bir edim sözcesinin [($Ö_2 \cap N_3$) → ($Ö_2 \cup N_3$)] ortaya çıktığını göstermektedir. Ortaya çıkan edim sözcesiyle birlikte Mark ($Ö_2$) artık kapıdan geçmek istemektedir. Bu durum yeni bir ayrışımsal durum sözcesini ($Ö_2 \cup N_4$) ortaya çıkarmıştır. Güç ekseninde kapıyı korkmadan ve huzur içinde geçmesini engelleyen tek engelleyici korkudur (E_7). Buna karşılık Mark'ın merak duygusu (Y_2), kalbinde taşıdığı sevgi (Y_6), uzun süre yeni yolculuklar ve deneyimler hakkında konuşulmuş olması (Y_7), değişim, dönüşüm, aile ve arkadaş kavramları üzerine konuşulması (Y_8) ve kapıdan geçmesi gerektiğini öğrendiği zamandan itibaren edindiği bilgelik (Y_9) yardımcı eyleyenleri kapıdan geçmesini kolaylaştıran yardımcı eyleyenlerdir. Mark ($Ö_2$), başarılı bir biçimde korkmadan ve huzur içinde kapıyı geçmiştir. Kesitin başında nesnesiyle (N_4) arasında ayrışımsal durum sözcesi ($Ö_2 \cup N_4$) bulunan Mark ($Ö_2$), öykünün bitiminde nesnesiyle (N_4) arasında bir bağlaşımsal durum sözcesini ($Ö_2 \cap N_4$) oluşturmuştur. Böylece bir edim sözcesi [($Ö_2 \cup N_4$) → ($Ö_2 \cap N_4$)] daha ortaya çıkmıştır. Alıcı eyleyen olan yaşlı bilge kadın (A_3) gönderici ile yaptığı sözleşmeden

başarıyla çıkmış ve dönüşümü sağlamıştır. Birinci kesitte Mark'ın ailesinin ($Ö_1$) Mark'ın uzun süre bu odada yaşamasını ve yetişkinlikte başka bir odaya geçmesini sağlamak (N_1) nesnesini başaramadıkları görülmektedir. Kesitte var olan bağlaşımsal durum sözcesi ($Ö_1 \cap N_1$) öykünün sonunda ayrışımsal durum sözcesine ($Ö_1 \cup N_1$) dönüşmüştür. Ailenin ($Ö_1$) başarısızlığı bir edim sözcesinin [($Ö_1 \cap N_1$) → ($Ö_1 \cup N_1$)] de ortaya çıkmasına neden olmuştur. Bu bilgilerden hareketle öykünün dördüncü kesitinin eyleyenler örnekçesine ilişkin çizim aşağıda verilmiştir.

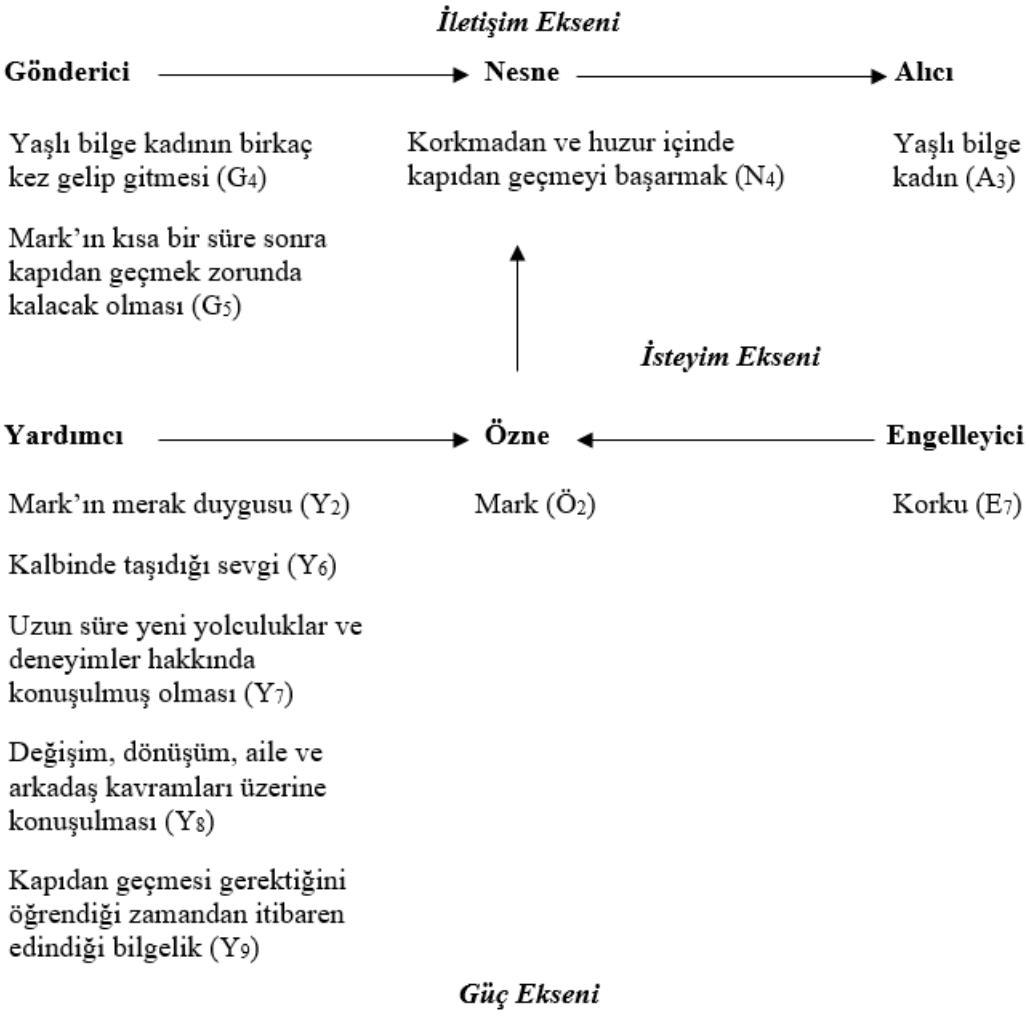

Çizim 47. Kapıdan Geçmek öyküsünün dördüncü kesit eyleyenler örnekçesi

4.2.2.1.2. Öykünün Anlatı İzlencesi

Kapıdan Geçmek öyküsünde yer alan kapı metaforu ölümü temsil etmektedir. Öznelerden biri olan Mark'ın kapıdan geçmesini sağlayabilmek için yaşlı bilge kadının gönderici eyleyen konumunda bulunması, Mark'ı belli bir amaç doğrultusunda etkilemiş ve

yönlendirmiştir. Yaşlı bilge kadının Mark'a kapıdan geçeceğini bildirmesi ve Mark'ın kapıyı geçmeme konusundaki direnci, gönderici ile Mark arasında bir sözleşmenin yapılmasına neden olmuştur. Böylelikle Mark'ın eylemi yerine getirmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda Mark'ın gerekli işlemlerde bulunması, zorunlu dönüşümleri yerine getirebilmesi, yapılan sözleşmenin gerçekleşebilmesi için edinç aşamasında yapmak zorunda olmak, yapmayı istemek, yapabilmek (güç), yapmayı bilmek (bilgi) kipliklerine ihtiyaç duyulur. Bu anlatıda gönderici eyleyen olan yaşlı kadın, Mark'ı zorunlu bir dönüşüme yöneltmiştir. Yaşlı bilge kadının Mark'a kapıdan geçmek zorunda olduğunu söylemesi, Mark'ın meraklı, macera sever ve yeni deneyimlerden keyif almasının kapıdan geçme eylemini yapmak istemesi konusunda Mark'ı motive etmesi, Mark'ın yeni başlangıçlara hazır olduğunu kabullenmesi, yaşlı bilge kadının yolculuklar ve deneyimler hakkında konuşması sonucu Mark'ın kapıyı geçebileceğine inanması, kapıdan geçmesi gerektiğini öğrendiği zamandan itibaren edindiği bilgelik Mark'ın eyleme geçmek için elde ettiği yetenekler olarak karşımıza çıkar. Elde edilen bu kipsel edinçler, Mark'ı dönüştürücü edimlere yöneltmiştir. Bir durum sözcesinden bir başka durum sözcesine geçilen edim aşamasında öznenin isteği, gücü ve bilgisi birleşerek eylemin ortaya çıkması sağlanır. Mark'ın kapıdan geçmek istememesine karşın yardımcı eyleyenler ve edinçteki yetenekler Mark'ı kapıdan geçmeye sürüklemiştir ve Mark, korkmadan, huzur içinde kapıdan geçmeyi başarmıştır. Yaşlı bilge kadının Mark'ı kapıdan geçirmeye ikna etmiş olması, öykünün başında ortaya konan sözleşmenin yerine gelmesini sağlamıştır. Mark öznesinin tanınma ve yaptırım aşamasında nesnesini elde etmiş olması, dönüşüm sürecinin tamamlandığını ve dönüşümle birlikte yeni başlangıçların, yolculukların kötü bir şey olmadığı, kalbinde taşıdığı sevginin sonsuzluğu gibi sonuçlar Mark'a yansıyan ve elde ettiği dönüşümün tanınmasını sağlayan sonuçlardır. Öykünün anlatı izlencesi Tablo 15'te gösterilmiştir.

Tablo 15

Kapıdan Geçmek öyküsünün anlatı izlencesi

Kapıdan Geçmek			
Başlangıç Durumu	**Dönüşüm**		**Bitiş Durumu**
Eyletim	Yetilendirici Deneyim: Edinç	Sonuçlandırıcı Deneyim: Edim	Onurlandırıcı Deneyim: Tanınma ve Yaptırım
Yaşlı bilge kadının Mark'a kapıdan geçeceğini bildirmesi ve Mark'ın kapıyı geçmeme konusundaki direnci.	Yaşlı bilge kadının Mark'a kapıdan geçmek zorunda olduğunu söylemesi. Meraklı, macera sever ve yeni deneyimlerden keyif almasının kapıdan geçme eylemini yapmak istemesi konusunda motive etmesi. Yeni başlangıçlara hazır olduğunu kabullenmesi. Yaşlı bilge kadının yolculuklar ve deneyimler hakkında konuşması sonucu Mark'ın kapıyı geçebileceğine inanması. Kapıdan geçmesi gerektiğini öğrendiği zamandan itibaren edindiği bilgelik.	Mark'ın kapıdan artık geçmek için hazır olması. Güzel anılar ve kalbinde taşıdığı sevgiyle birlikte odada geçirdiği vakitlerde edindiği bilgelik sonucu yavaşça kapıdan geçmesi.	Mark'ın kapıyı başarıyla geçmiş olması. Yeni başlangıçların, yolculukların kötü bir şey olmadığı, kalbinde taşıdığı sevginin sonsuzluğu gibi sonuçlar.

4.2.2.2. Dağdaki Ağaçlar Öyküsü

Dağdaki Ağaçlar öyküsünde, yas tutma sürecine girip çocuklarına karşı sorumluluklarını yerine getiremeyen ebeveynlerin yas sürecinden çıktıklarında çocuklarını kontrolden çıkmış bir biçimde bulma ihtimali ve yarattığı etki, metaforlar aracılığı ile anlatılmaktadır. İnsanların iyileşme sürecinde arkadaşlarından veya ailelerinden yardım almalarının önemi üzerinde de duran öykü, çocukların yas ve endişeyle baş edebilmesinin yolları üzerinde de durmaktadır. Olay örgüsü incelendiğinde öykünün altı kesite ayrılabileceği saptanmıştır.

4.2.2.2.1. Öykünün Eyleyenler Örnekçesi

Öykünün birinci kesitinde bir dağın yamacında yıllardır yaşamlarını sürdüren bir grup ağacın yaşam alanı bulması (G_1), yaşlı ağaçların ($Ö_1$) küçük ağaçları fırtınalardan ve

rüzgârlardan korumak (N_1) istemesine ve dağın en uzun, sağlam ağacının ($Ö_2$) da çeşit çeşit ağaçlar yetiştirmek (N_2) istemesine neden olmuştur. Her iki özne ($Ö_1$, $Ö_2$), hedefledikleri nesnelerle (N_1, N_2) bu kesitte sahiptir. Bu nedenle ortada bir bağlaşımsal durum sözcesi ($Ö_1$, $Ö_2 \cap N_1$, N_2) vardır. Bu bağlaşımsallığı güç ekseninde yardımcı eyleyen olarak yer alan dallara, güçlü ve büyük bir gövdeye sahip olunması (Y_1), çiçek açmaları ve tohum vermeleri (Y_2), toprağa düşen tohumlar (Y_3), kendisine benzeyen küçük ağaçlar yetiştirme isteği (Y_4) ve birbirleri ile iyi dost olmaları (Y_5) eyleyenleri devam ettirmektedir. Ancak, dağa bir grup adamın gelmesi (E_1) engelleyici eyleyeninin etkisiyle öznelerin ($Ö_1$, $Ö_2$) nesneleriyle (N_1, N_2) aralarında bulunan bağlaşımsal durum sözcesi ($Ö_1$, $Ö_2 \cap N_1$, N_2) zedelenmiştir. Bu bilgilerden hareketle öykünün birinci kesitinin eyleyenler örnekçesine ilişkin çizim aşağıda verilmiştir.

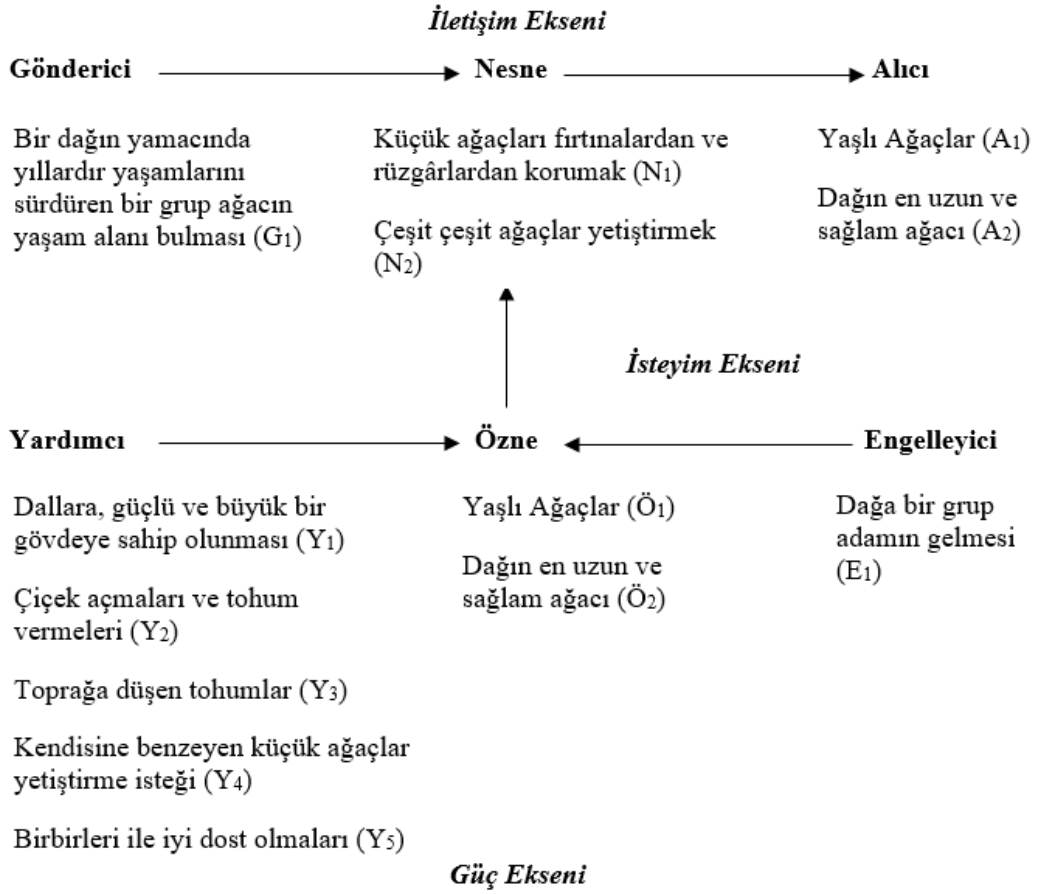

Çizim 48. Dağdaki Ağaçlar öyküsünün birinci kesit eyleyenler örnekçesi

Öykünün birinci kesitinde yer alan dağa bir grup adamın gelmesi (E_1) engelleyici eyleyeni, öykünün ikinci kesitinde gönderici eyleyen görevini üstlenmiştir. Dağa gelen bir grup adam ($Ö_3$) ormanda bulunan bir ağacı keserek büyük ödülü almak (N_3) istemektedir. Güç

ekseninde öznenin ($Ö_3$) bu isteğini engelleyecek herhangi bir engelleyici eyleyen bulunmamaktadır. Ancak, büyük ödülü kazanma arzusu (Y_6) ve bir an bile tereddüt etmemeleri, çok hızlı olmaları (Y_7) bir grup adamın ($Ö_3$) isteklerine ulaşabilmesi için kesitin yardımcı eyleyenleri olarak öyküde yer almaktadır. Sonuç olarak özne ($Ö_3$) ormanda bulunan bir ağacı kesmiş ve büyük ödülü almaya hak kazanmıştır. Kesitin başında özne ($Ö_3$) ile nesnesi (N_3) arasında var olan ayrışımsal durum sözcesi ($Ö_3 \cup N_3$), kesitin sonunda öznenin ($Ö_3$) nesnesine (N_3) ulaşmasıyla bağlaşımsal durum sözcesine ($Ö_3 \cap N_3$) dönüşmüştür. Böylece bir edim sözcesi [($Ö_3 \cup N_3$) → ($Ö_3 \cap N_3$)] ortaya çıkmıştır. Ortaya çıkan edim sözcesi böylece öyküde bir kırılma noktası yaratmıştır. Bu bilgilerden hareketle öykünün ikinci kesitinin eyleyenler örnekçesine ilişkin çizim aşağıda verilmiştir.

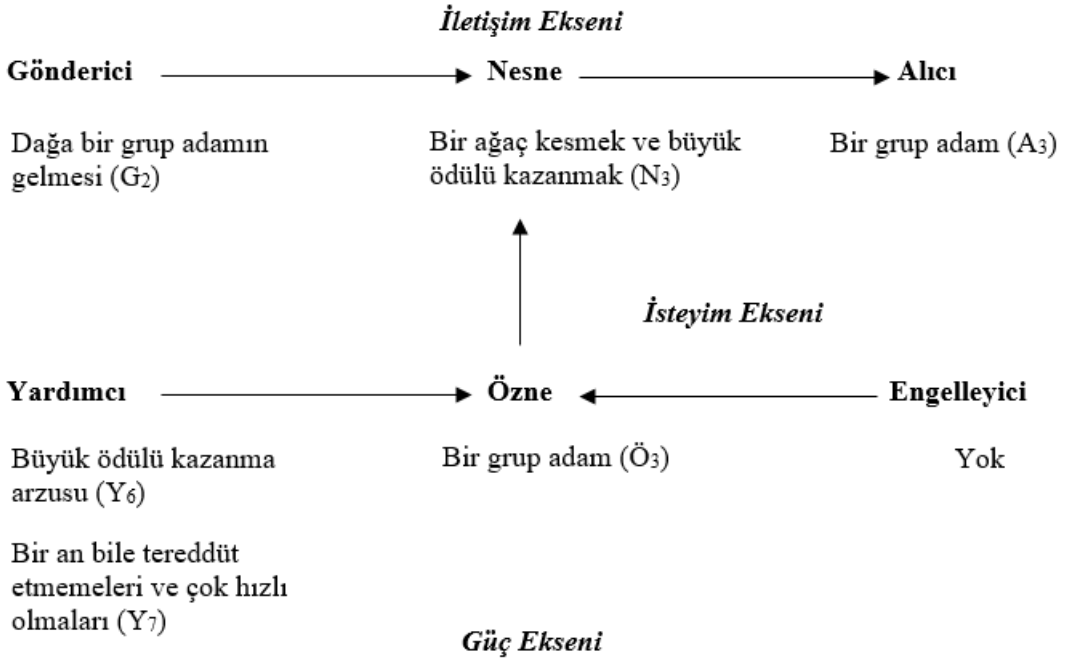

Çizim 49. Dağdaki Ağaçlar öyküsünün ikinci kesit eyleyenler örnekçesi

Öykünün üçüncü kesitinde, ikinci kesitte yer alan bir grup dağcının ($Ö_3$) nesnelerine (N_3) ulaşmış olması, ormandaki ağaçlar arasında olumsuz bir havanın ortaya çıkmasına neden olmuştur. Bir grup dağcının dağın en uzun ve sağlam ağacının kesilmesinden kaynaklanan şaşkınlık, suçluluk ve üzüntü hissi (G_3), çiçek açan ağacın ($Ö_4$) yapraklarını canlı ve yeşil tutmak (N_4) nesnesine ulaşmak istemesine neden olmuştur. Kesitte çiçek açan ağacın ($Ö_4$) nesnesine (N_4) ulaşması için herhangi bir yardımcı eyleyen bulunmamaktadır. Öznenin ($Ö_4$) nesnesine (N_4) ulaşmaması için kendi yaşamını kontrol edememesi (E_2), çiçeklerinin dökülmeye başlaması (E_3), yapraklarının kuruması ve dökülmesi (E_4) ve ihtiyacı olan

yağmuru, güneş ışığını alamaması (E_5) engelleyici eyleyenleri kesitte yer almaktadır. Güç ekseninde yer alan bu engelleyici eyleyenler kesitin başında özne ($Ö_4$) tarafından ortaya konan direncin etkisini azalmaktadır. Kesitin başında yaprakları canlı ve yeşil olan özne ($Ö_4$) nesnesine (N_4) sahiptir. Bağlaşımsal durum sözcesinin ($Ö_4 \cap N_4$) varlığından söz edilebilir. Ancak, bu bağlaşımsallığı şaşkınlık, üzüntü, suçluluk hisleri kesintiye uğratmıştır ve öznenin ($Ö_4$) yapraklarını canlı ve yeşil tutmak (N_4) nesnesini ortaya çıkarmıştır. Özne ($Ö_4$), kesit boyunca bu nesnenin (N_4) devamlılığı için mücadele etmiştir. Bu mücadele sonuçsuz kalmış, özne ($Ö_4$) yapraklarını canlı ve yeşil tutamamıştır, bir süre sonra çiçekleri ve yaprakları kuruyup dökülmüştür. Kesit boyunca yapraklarını canlı ve yeşil tutmak (N_4) nesnesiyle özne ($Ö_4$) arasında ayrışımsal durum sözcesi ($Ö_4 \cup N_4$) ortaya çıkmıştır. Bu bilgilerden hareketle öykünün üçüncü kesitinin eyleyenler örnekçesine ilişkin çizim aşağıda verilmiştir.

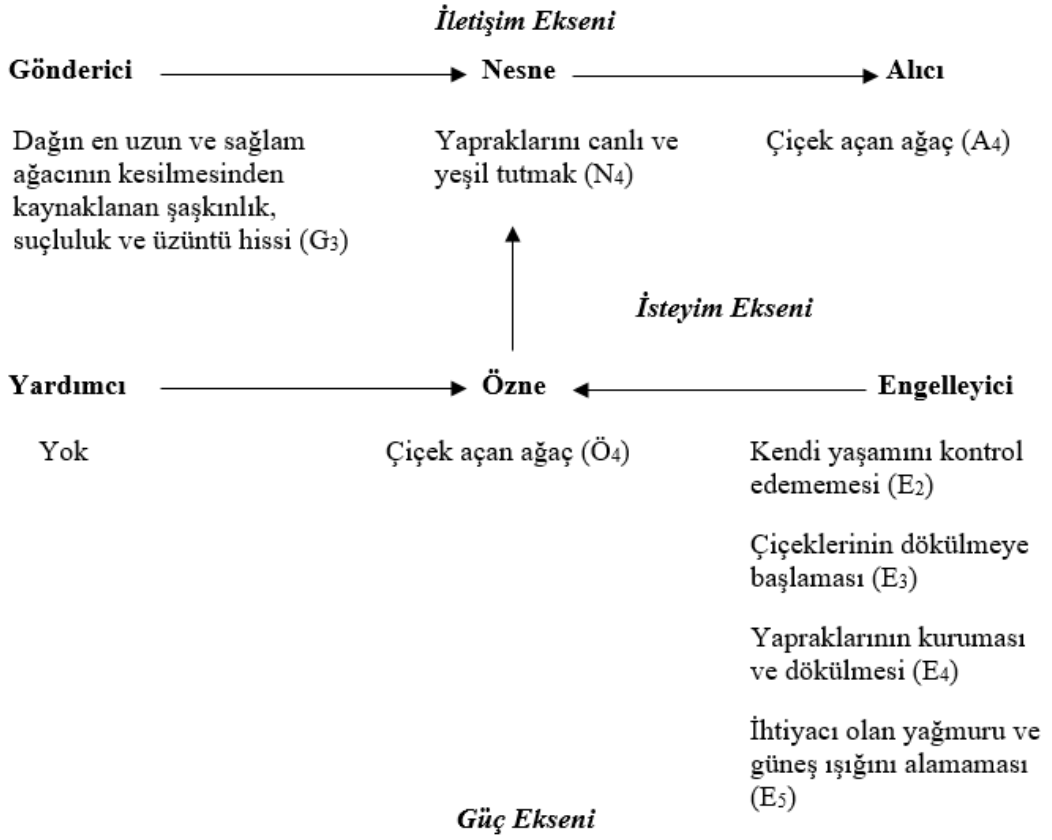

Çizim 50. Dağdaki Ağaçlar öyküsünün üçüncü kesit eyleyenler örnekçesi

Üçüncü kesitte özne ($Ö_4$) ile nesnesi (N_4) arasında ortaya çıkan ayrışımsal durum sözcesi ($Ö_4 \cup N_4$), öykünün dördüncü kesitinde başka ağaçların da sararıp solmasına ve titremeye başlamasına (G_4) neden olmuştur. Genç ağaçlar ($Ö_5$), üçüncü kesitte ortaya çıkan

çiçek açan ağaçta meydana gelen değişiklikleri ortadan kaldırmak ve çiçek açan ağacın yok olmasını engellemek (N_5) nesnesi için harekete geçmiştir. Bu nesne (N_5) için genç ağaçları güç ekseninde engelleyen tek engelleyici çiçek açan ağacın gösterdiği tepkiyle çok değişmiş olması (E_6) eyleyenidir. Ancak, bu engelleyiciye (E_6) karşı dağın en uzun ve sağlam ağacının gittiğini ve geri dönmeyeceğini kabullenmesi (Y_8), çiçek açan ağacın dallarında çok az da olsa yeşil yaprakların varlığı (Y_9) ve diğer küçük ağaçların rüzgârın şiddetinden ve yakıcı güneş ışınlarından kendini koruyamamaları, zamanla yapraklarının dökülmeye başladığını görmeleri (Y_{10}) genç ağaçların ($Ö_5$) nesnelerine (N_5) ulaşmalarını kolaylaştırmıştır. Genç ağaçlar ($Ö_5$) ile nesneleri (N_5) arasında kesit boyunca ayrışımsal durum sözcesi ($Ö_5 \cup N_5$) bulunmaktadır ve kesit sonunda da bu ayrışımsal durum sözcesi ($Ö_5 \cup N_5$) varlığını devam ettirmektedir. Bu bilgilerden hareketle öykünün dördüncü kesitinin eyleyenler örnekçesine ilişkin çizim aşağıda verilmiştir.

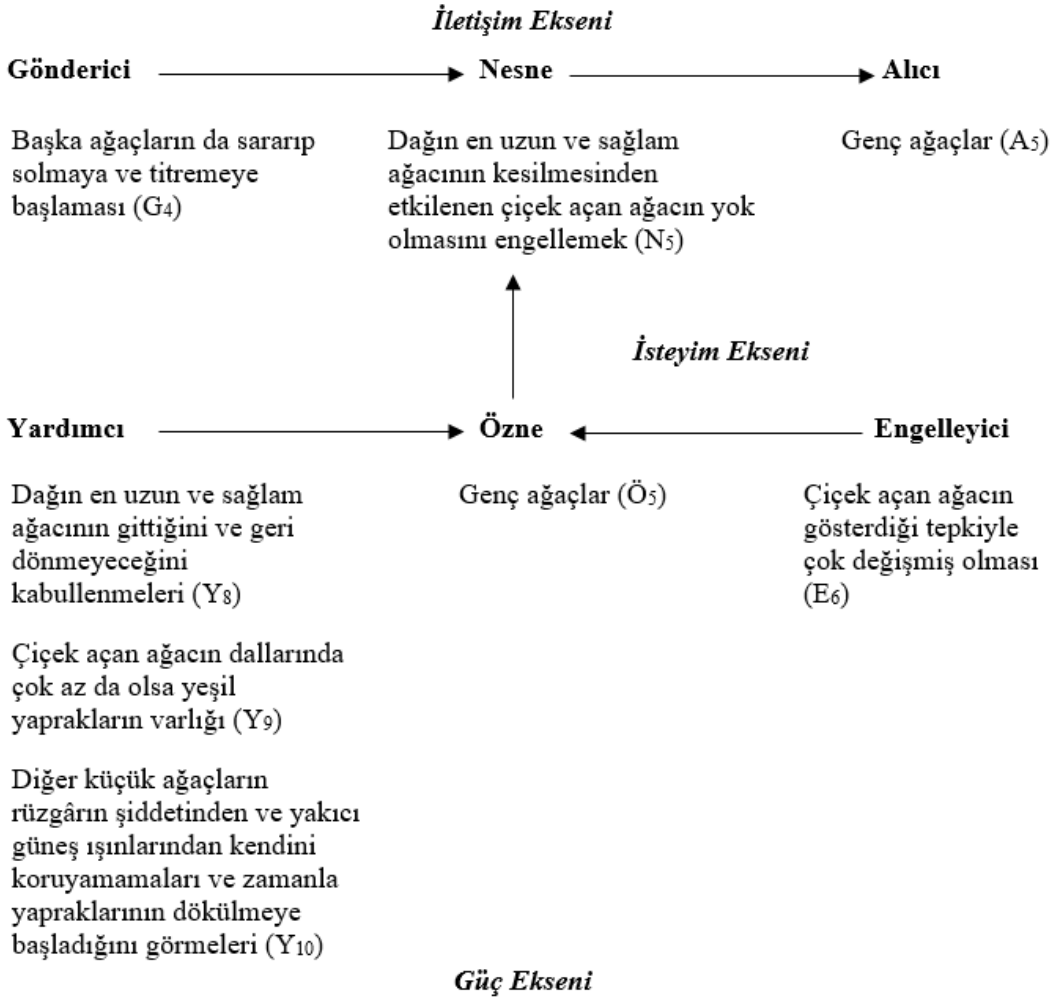

Çizim 51. Dağdaki Ağaçlar öyküsünün dördüncü kesit eyleyenler örnekçesi

Öykünün beşinci kesitinde çevrecilerin kesilen büyük ağacın yanında yemek molası vermesi ve çiçek açan ağaç ile diğer küçük ağaçların yaşam mücadelelerini görmesi (G_5), çevrecilerin ($Ö_6$) çiçek açan ağacı ve diğer genç ağaçları iyileştirmek, onları ayakta tutacak destekler inşa etmek (N_6) nesnelerini amaçlamalarına neden olmuştur. Güç ekseninde çevrecilerin ($Ö_6$) amaçladığı nesne (N_6) için herhangi bir engelleyici eyleyen bulunmamaktadır. Fakat çevrecilerin ($Ö_6$) etraftaki ağaçlar hakkında konuşmaları (Y_{11}), kesilen büyük ağaca neler olduğunu anlamaları (Y_{12}), çiçek açan ağacın iyileşeceğinin genç ağaçlara söylenmesi (Y_{13}), çiçek açan ağacın diğer ağaçlara kendisine yardım etmeleri konusunda izin vermesi (Y_{14}) ve çiçek açan ağacın kendine yeni yollar bulabileceğine inanılması (Y_{15}) öznenin ($Ö_6$) işini kolaylaştıran, nesneye (N_6) ulaşmasını sağlayacak olan yardımcı eyleyenlerdir. Bu bilgilerden hareketle öykünün beşinci kesitinin eyleyenler örnekçesine ilişkin çizim aşağıda verilmiştir.

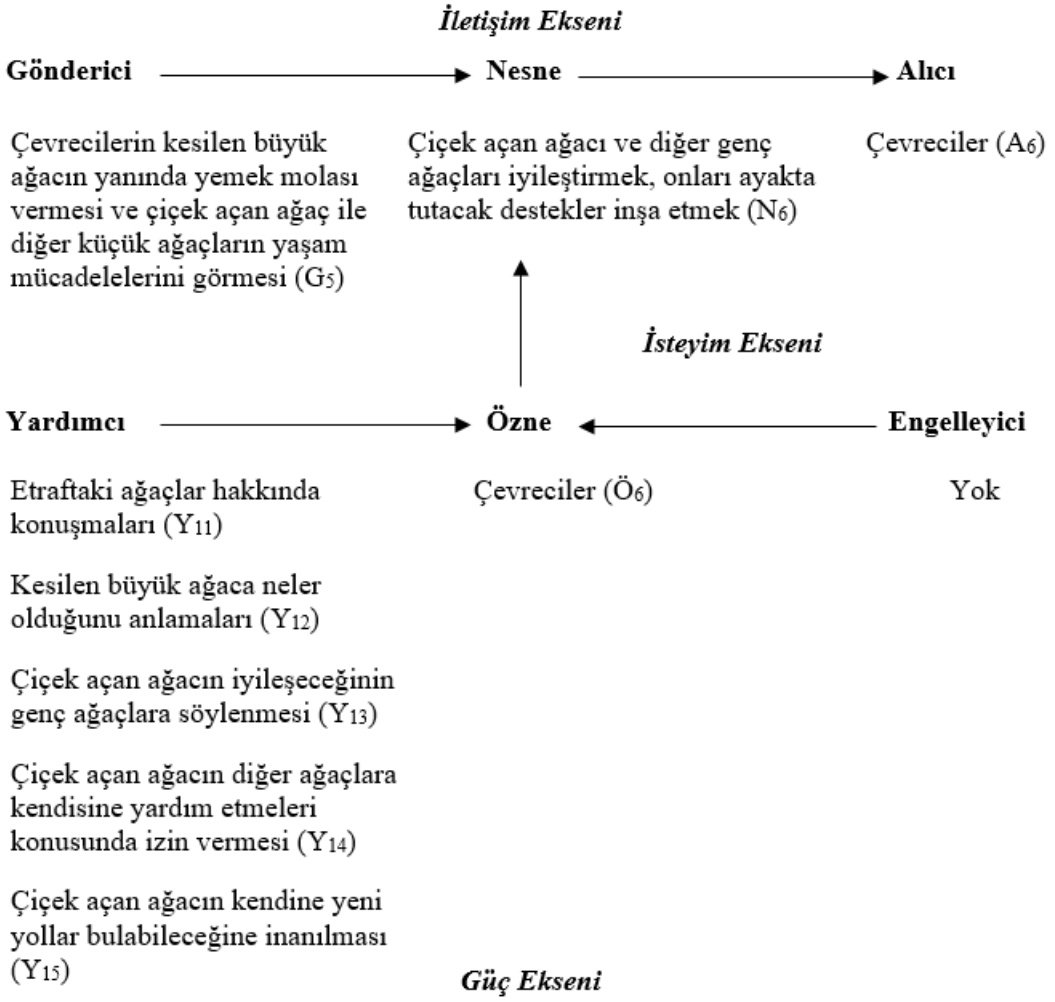

Çizim 52. Dağdaki Ağaçlar öyküsünün beşinci kesit eyleyenler örnekçesi

Öykünün altıncı kesitinde çevreciler çiçek açan ağacın ve diğer ağaçların iyileşebilmesi (N_4) için bir süre ormandan ayrılmıştır (G_4). Yalnız kalan ağaçlar, beşinci kesitteki yardımcı eyleyenlerin (Y_{11}, Y_{13}, Y_{14}, Y_{15}) etkisiyle de kendi iç dünyalarında iyileşmeyi istemeye başlamışlardır. Çevreciler ($Ö_6$), ağaçları iyileştirmeyi (N_6) ve ormanı eski canlı hâline getirmeyi (N_7) amaçlamışken, genç ağaçlar ($Ö_5$) çiçek açan ağacı iyileştirmeyi ve yeniden yeşertmeyi (N_7) amaçlamıştır. Çiçek açan ağaç ($Ö_4$) ise iyileşerek yıpranan, solan ve yeşermeyen ağaçları tekrar canlandırmak (N_8) nesnesini hedeflemiştir. Öznelerin ($Ö_4$, $Ö_5$, $Ö_6$) nesneleriyle (N_6, N_7, N_8) aralarında şimdilik bir ayrışımsal durum sözcesi ($Ö_4$, $Ö_5$, $Ö_6 \cup N_6$, N_7, N_8) bulunmaktadır. Güç ekseninde genç ağaçlar dışarıdan gelen destekleri kabul etmiş (Y_{16}), kısa bir süre sonra yaprakları yeşermeye ve büyümeye başlamıştır. Toparlanan genç ağaçlar ($Ö_5$), çiçek açan ağacın ($Ö_4$) hızlı bir biçimde iyileşmesini ve gövdesinin eskisinden daha da iyi görünmesini sağlamıştır. Kendini iyi hisseden çiçek açan ağaç ($Ö_4$), diğer ağaçların kendisine ihtiyaç duyduğunu fark etmiştir (Y_{17}). Bu durum hızlı bir biçimde iyileşmesini ve gövdesinin de daha da güçlenmesini (Y_{18}) sağlamıştır. Kesit içerisinde öznelerin ($Ö_4$, $Ö_5$, $Ö_6$) nesnelerine (N_6, N_7, N_8) ulaşmalarını engelleyen herhangi bir engelleyici eyleyen bulunmamaktadır. Kesit başında var olan ayrışımsal durum sözcesi ($Ö_4$, $Ö_5$, $Ö_6 \cup N_6$, N_7, N_8) kesit sonunda bağlaşımsal durum sözcesine ($Ö_4$, $Ö_5$, $Ö_6 \cap N_6$, N_7, N_8) dönüşmüştür ve ortaya kalıcı bir biçimde edim sözcesi [($Ö_4$, $Ö_5$, $Ö_6 \cup N_6$, N_7, N_8) → ($Ö_4$, $Ö_5$, $Ö_6 \cap N_6$, N_7, N_8)] çıkmıştır. Bu bilgilerden hareketle öykünün altıncı kesitinin eyleyenler örnekçesine ilişkin çizim aşağıda verilmiştir.

Çizim 53. Dağdaki Ağaçlar öyküsünün altıncı kesit eyleyenler örnekçesi

4.2.2.2.2. Öykünün Anlatı İzlencesi

Dağdaki Ağaçlar öyküsünde birden fazla öznenin bulunması, her bir öznenin farklı göndericiler aracılığıyla farklı nesneleri hedeflemesine neden olmuştur. Ancak, anlatı izlencesinin temelini dağın en uzun ve sağlam ağacının kesilmesinden etkilenen birçok ağacın yaşadığı şaşkınlık, suçluluk ve üzüntü hissi oluşturmuştur. Gönderici eyleyen konumunda olan bu hisler, çiçek açan ağacın içine kapanması ve genç ağaçların da korunmasız bir duruma düşmesi, genç ağaçlarla birlikte çevrecilerin çiçek açan ağacı yaşatma çabasını ortaya çıkarmıştır. Gönderici eyleyen özne konumundaki genç ağaçlar ve çevrecileri belli bir amaç doğrultusunda etkilenmiş, yönlendirmiş ve bir sözleşmenin ortaya çıkarak, yaptırma eyleminin gerçekleşeceği eyletim aşamasının tamamlanmasını sağlamıştır. Göndericiyle yaptığı sözleşme gereği çevrecilerin ve genç ağaçların gerekli işlemlerde bulunabilmesi, zorunlu

dönüşümleri gerçekleştirebilmesi ve eyleme geçebilmesi için gereksindiği yetenekleri kazandığı aşama ise edinç aşamasıdır. Çevreciler ve genç ağaçlar bu aşamada yapmak zorunda olmak, yapmayı istemek, yapabilmek (güç), yapmayı bilmek (bilgi) kiplikleri için gerekli olan yetenekleri kazanır. Çevrecilerin ve genç ağaçların çiçek açan ağacın kendi yaşamını kontrol edememeye başlaması sonucu ormandaki diğer ağaçların bundan etkilenmesi, çiçek açan ağacın yok olmasını engellemek istemeleri, çiçek açan ağacı ve diğer ağaçları iyileştirecek destekler inşa edebileceklerini bilmeleri anlatının edinç aşamasını oluşturmuştur. Edinç aşamasında elde edilen yeteneklerle birlikte özne dönüşümün ikinci aşaması olan edim aşamasına geçmektedir. Bir durum sözcesinden bir başka durum sözcesine geçilen bu aşamada öznenin isteği, gücü ve bilgisi birleşir ve eylem gerçekleşir. Anlatıda yer alan çiçek açan ağacın ve diğer ağaçların iyileşmesi ve ayakta kalabilmesi için çevreciler tarafından desteklerin inşa edilmesi, etraftaki ağaçların durumu hakkında konuşmaları ve ağaçların bu konuşmayı dinlemesi, çiçek açan ağacın iyileşeceği bilgisinin paylaşılması, çiçek açan ağacın yardım tekliflerini kabul etmesi edim aşamasının gerçekleşmesini sağlamış ve sonuç olarak dönüşümün gerçekleşmesine neden olmuştur. Dönüşümle birlikte çevreciler ve genç ağaçlar, anlatının başında yaptıkları sözleşmeyi gözden geçirir. Yapılan sözleşme yerine getirilmişse tanınma ve yaptırım aşaması gerçekleşir. Anlatının tanınma ve yaptırım aşamasında özneler başarılı olmuşlardır. Çiçek açan ağaç, diğer ağaçların kendisine ihtiyaç duyduklarını fark etmiştir. Çiçek açan ağaçla birlikte çiçek açan ağacın içinde bulunduğu durumdan etkilenen diğer ağaçlar da iyileştirilmiştir. Orman eski iyi günlerine döndürülmüştür. Çiçek açan ağacın gövdesi eskisinden daha da güçlü bir hâl almıştır. Anlatı başında ortaya çıkan şaşkınlık, suçluluk ve üzüntü hissi de ortadan kalkmıştır. Öykünün anlatı izlencesi Tablo 16'da gösterilmiştir.

Tablo 16

Dağdaki Ağaçlar öyküsünün anlatı izlencesi

Dağdaki Ağaçlar			
Başlangıç Durumu	**Dönüşüm**		**Bitiş Durumu**
Eyletim	Yetilendirici Deneyim: Edinç	Sonuçlandırıcı Deneyim: Edim	Onurlandırıcı Deneyim: Tanınma ve Yaptırım
Dağın en uzun ve sağlam ağacının kesilmesinden etkilenen birçok ağacın yaşadığı şaşkınlık, suçluluk ve üzüntü hissi. Çiçek açan ağacın içine kapanması ve genç ağaçların da korunmasız bir duruma düşmesi, genç ağaçlarla birlikte çevrecilerin çiçek açan ağacı yaşatmak.	Çevrecilerin ve genç ağaçların çiçek açan ağacın kendi yaşamını kontrol edememeye başlaması sonucu ormandaki diğer ağaçların bundan etkilenmesi. Çiçek açan ağacın yok olmasını engellemek istemeleri. Çiçek açan ağacı ve diğer ağaçları iyileştirecek destekler inşa edebileceklerini bilmeleri.	Çiçek açan ağacın ve diğer ağaçların iyileşmesi ve ayakta kalabilmesi için çevreciler tarafından desteklerin inşa edilmesi. Etraftaki ağaçların durumu hakkında konuşmaları ve ağaçların bu konuşmayı dinlemesi. Çiçek açan ağacın iyileşeceği bilgisinin paylaşılması. Çiçek açan ağacın yardım tekliflerini kabul etmesi.	Çiçek açan ağaç, diğer ağaçların kendisine ihtiyaç duyduklarını fark etmesi. Çiçek açan ağaçla birlikte çiçek açan ağacın içinde bulunduğu durumdan etkilenen diğer ağaçlar da iyileşmesi. Ormanın eski iyi günlerine döndürülmüş olması. Şaşkınlık, suçluluk ve üzüntü hissinin ortadan kalkmış olması.

4.2.2.3. Işıkla Dolu Ev Öyküsü

Işıkla Dolu Ev öyküsünde, bir ebeveynin yas süreciyle birlikte ortaya çıkan travması ve buna bağlı olarak çocuklarını reddetme eğiliminde olmasının yarattığı olumsuz etki metaforlar aracılığıyla anlatılmıştır. Yas sürecinin yarattığı travmadan kurtulmanın yolunun yas sürecini gerçek anlamda yaşamaya bağlı olduğuna ve çocukların da bu süreçte yaşamlarının ve iyileşmelerinin bir parçası olduğuna vurgu yapan öykünün olay örgüsü incelendiğinde dört kesite ayrılabileceği saptanmıştır.

4.2.2.3.1. Öykünün Eyleyenler Örnekçesi

Öykünün birinci kesitinde bir adam ($Ö_1$), bir sürü hediyelerinin olması ve iç isteğiyle birlikte (G_1) karanlıktan korunmak (N_1) nesnesini elde etmek istemiştir. Adamın ($Ö_1$) kesit içerisinde hedeflediği nesneye (N_1) sahip olduğu, bu nesneden ayrılmak istemediği görülmektedir. Bu sahip olma durumu, özne ($Ö_1$) ile nesne (N_1) arasında bir bağlaşımsal durum sözcesinin ($Ö_1 \cap N_1$) varlığını göstermektedir. Adamın kendisini besleyen ve kendisine ilham kaynağı olan ışıkla dolu evinin olması (Y_1), ışıklı evin adama inanması ve adamın fırtınalı yollarda ilerlemesine yardım etmesi (Y_2), başka kaynaklardan ışık almayı öğrenmesi (Y_3) ve

ışıklı evin karanlık gölgeleri unutturması (Y_4) yardımcı eyleyenleri, bağlaşımsal durum sözcesinin ($Ö_1 \cap N_1$) devam etmesini sağlamıştır. Ancak, adamın evinden uzaklaşmasıyla kalbinde, zihninde ve bedeninde karanlık gölgelerle eve dönmesi (E_1), her geçen gün karanlık gölge toplaması (E_2) engelleyici eyleyenleri, özne ($Ö_1$) ile nesne (N_1) arasında var olan bağlaşımsal durum sözcesinin ($Ö_1 \cap N_1$) zedelenmesine, nesnenin (N_1) özneden ($Ö_1$) uzaklaşmaya başlamasına neden olmuştur. Kesit sonunda özne ($Ö_1$) ile nesnesi (N_1) arasında ayrışımsal durum sözcesi ($Ö_1 \cup N_1$) ortaya çıkmıştır. Bağlaşımsal durum sözcesinin ($Ö_1 \cap N_1$) ayrışımsal durum sözcesine ($Ö_1 \cup N_1$) dönüşmesi, kesitte bir edim sözcesini [($Ö_1 \cap N_1$) → ($Ö_1 \cup N_1$)] ortaya çıkarmaktadır. Bu bilgilerden hareketle öykünün birinci kesitinin eyleyenler örnekçesine ilişkin çizim aşağıda verilmiştir.

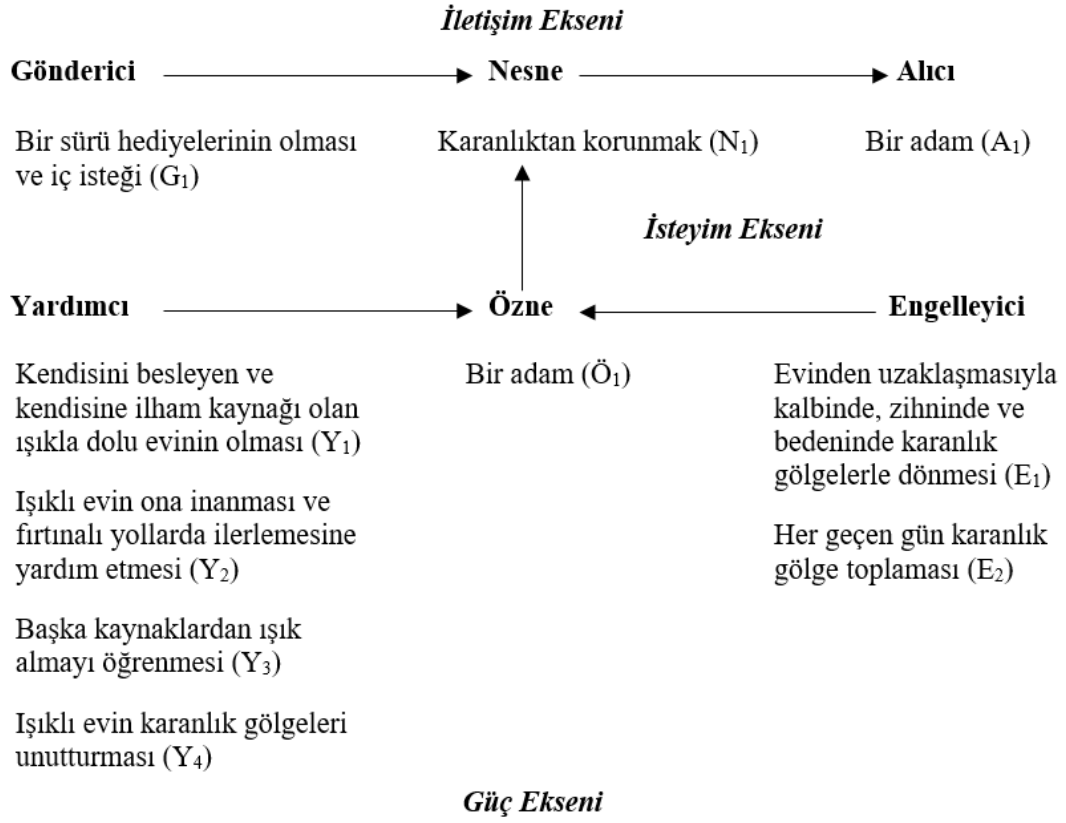

Çizim 54. Işıkla Dolu Ev öyküsünün birinci kesit eyleyenler örnekçesi

Öykünün ikinci kesitinde evdeki ışığın zamanla solması ve yok olması (G_2), yalnızlığın ve karanlığın hâkim olması (G_3) gönderici eyleyenleri, adamın ($Ö_1$) karanlıktan korunmak (N_1) ve kendini iyileştirmek (N_2) nesnelerini amaçlamasını sağlamıştır. Birinci kesitte edim sözcesi [($Ö_1 \cap N_1$) → ($Ö_1 \cup N_1$)] ile birlikte ortaya çıkan dönüşüm, öznenin ($Ö_1$) istediği bir dönüşüm değildir. Var olan durumdan yeni bir duruma geçilmiş olması özneyi ($Ö_1$)

rahatsız etmiştir. Yaralarını iyileştirebilmesi için etraftakilerin adamı yalnız bırakması (Y_5) yardımcı eyleyeni, adamın ($Ö_1$) nesnesiyle (N_1) arasında ortaya çıkan ayrışımsallığı gidememiş, özne ($Ö_1$) kendini iyileştirerek (N_2) birinci kesitte var olan nesnesiyle (N_1) yeniden bağlaşımsal durum sözcesi ($Ö_1 \cap N_1$) yaratarak bir edim sözcesi [($Ö_1 \cup N_1$) → ($Ö_1 \cap N_1$)] oluşturmak istemiştir. Yaralarının derin ve engin olması (E_3), ruhunda, bedeninde ve aklında acının ve üzüntünün varlığı (E_4), seyahatlere çıktıkça karanlık gölgelerin gücünü artırması (E_5), başka yerlerden gelen ışık kaynaklarının karanlık tarafından engellenmesi (E_6), yardımcı olmak için yanaşanlara ördüğü duvarlar (E_7), aydınlıkta öğrendiği şeylerin boş ve anlamsız olduğunu düşünmesi (E_8) engelleyici eyleyenleri, adamın ($Ö_1$) karanlıktan korunmak (N_1) ve kendini iyileştirmek (N_2) nesnelerine ulaşmasını engellemiştir. Birinci kesit sonunda ortaya çıkan ayrışımsal durum sözcesi bu kesitte devam etmiş, bu kesitte amaçladığı diğer nesnesine (N_2) de ulaşamamıştır ($Ö_1 \cup N_1, N_2$). Bu bilgilerden hareketle öykünün ikinci kesitinin eyleyenler örnekçesine ilişkin çizim aşağıda verilmiştir.

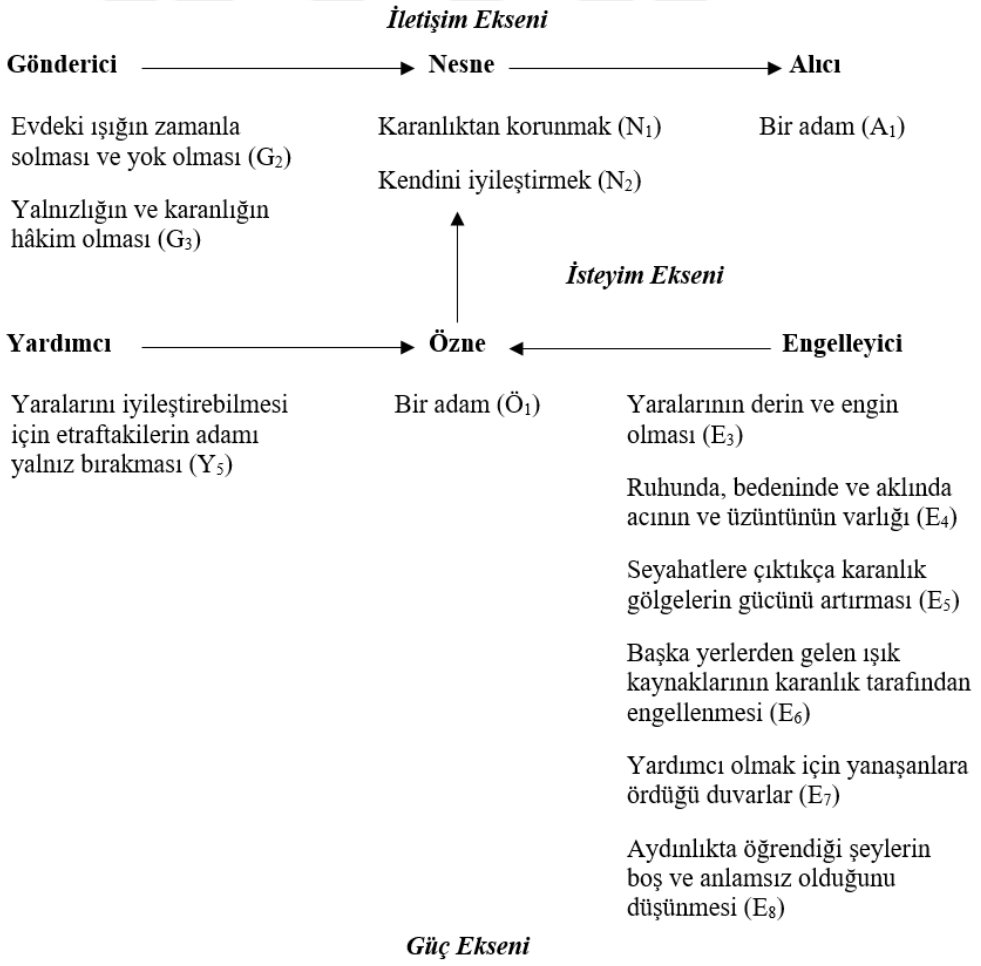

Çizim 55. Işıkla Dolu Ev öyküsünün ikinci kesit eyleyenler örnekçesi

Öykünün üçüncü kesitinde, öznenin ($Ö_1$) bir gün yanıt ararken şelale görmesi ve kendisini suya atması (G_4) gönderici eyleyenleri, birinci ve ikinci kesitte ortaya çıkan ayrışımsal durum sözcesinin ($Ö_1 \cup N_1, N_2$) ortadan kalkması için yeni bir fırsat yaratmıştır ve özneyi ($Ö_1$) harekete geçirmiştir. Harekete geçen adam ($Ö_1$) karanlıktan korunmak (N_1) ve kendini iyileştirmek (N_2) nesneleri için mücadelesine devam etmiştir. Kesitte adamın ($Ö_1$) bu dönüşüm mücadelesini engelleyen herhangi bir engelleyici eyleyen bulunmamaktadır. Adamın suyun kaynağına gitmesi (Y_6), suyun temiz ve berrak olması (Y_7), içindeki karanlığı yıkadıkça etrafındaki duvarların yıkılması (Y_8), gözlerinin gerçekliğe doğru açılması (Y_9) ve karanlık kayboluncaya kadar suda kalması (Y_{10}) yardımcı eyleyenleri ise adamın ($Ö_1$) nesneleriyle (N_1, N_2) arasında bağlaşımsal durum sözcesinin ($Ö_1 \cap N_1, N_2$) yeniden oluşmasına yardım etmiştir. Bu yardımlar sonucunda birinci ve ikinci kesitte ortaya çıkan ayrışımsal durum sözcesi ($Ö_1 \cup N_1, N_2$), öznenin ($Ö_1$) nesnelerine (N_1, N_2) sahip olmasıyla bağlaşımsal durum sözcesine ($Ö_1 \cap N_1, N_2$) dönüşmüştür. Ortaya yeni bir edim sözcesi [($Ö_1 \cup N_1, N_2$) → ($Ö_1 \cap N_1, N_2$)] çıkmıştır. Bu bilgilerden hareketle öykünün üçüncü kesitinin eyleyenler örnekçesine ilişkin çizim aşağıda verilmiştir.

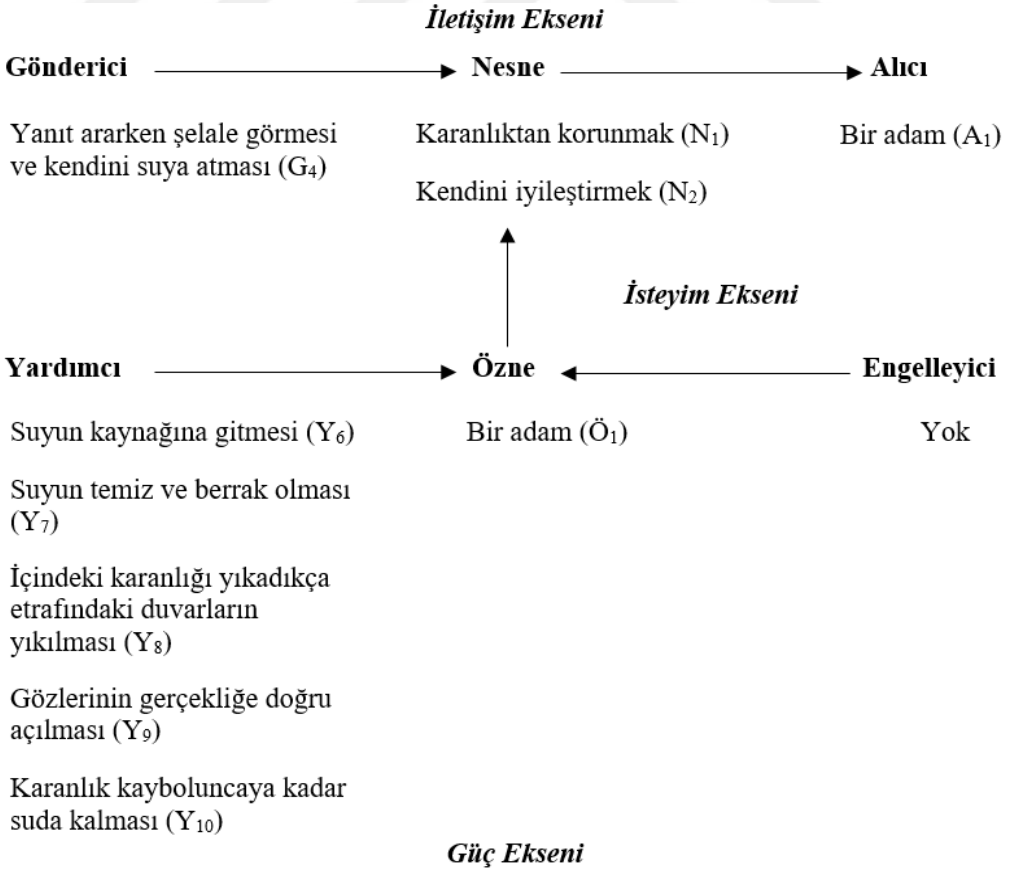

Çizim 56. Işıkla Dolu Ev öyküsünün üçüncü kesit eyleyenler örnekçesi

Üçüncü kesitte ortaya çıkan dönüşüm [($Ö_1 \cup N_1, N_2$) → ($Ö_1 \cap N_1, N_2$)] ve adamın sudan çıkarak evine dönmesi (G_5), adamın ($Ö_1$) dördüncü kesitte evini yeniden canlandırmak (N_3) istemesine neden olmuştur. Öznenin ($Ö_1$) bu kesitte hedeflediği nesnesi (N_3) ile arasında ayrışımsal durum sözcesi ($Ö_1 \cup N_3$) bulunmaktadır. Bu ayrışımsal durum sözcesinin devam etmesi için güç ekseninde karanlığın devam etmesi (E_9) engelleyici eyleyeni ile adamın evdeki ışığın kaybolmadığını fark etmesi (Y_{11}), evde farklı biçimlerde başka ışık kaynaklarının varlığı (Y_{12}), farklı ışık kaynaklarının kendisini iyileştirmesine izin vermesi (Y_{13}), hiçbir şeyinin kalmadığına olan inancının yanlışlığını fark etmesi (Y_{14}) ve bu farkındalığın kendi yaşamının her alanını değiştirmesi (Y_{15}) yardımcı eyleyenleri mücadele içindedir. Bu mücadele, yardımcı eyleyenlerin etkisiyle kesitte var olan özne ($Ö_1$) ile nesne (N_3) arasındaki ayrışımsal durum sözcesinin ($Ö_1 \cup N_3$) bağlaşımsal durum sözcesine ($Ö_1 \cap N_3$) dönmesini sağlamıştır. Özne ($Ö_1$) bir kez daha nesnesiyle (N_3) bağlaşımsal durum sözcesi ($Ö_1 \cap N_3$) ilişkisi içine girmiştir. Kalıcı bir biçimde yeni bir edim sözcesi [($Ö_1 \cup N_3$) → ($Ö_1 \cap N_3$)] ortaya çıkmıştır. Böylece göndericilerin etkisiyle aynı zamanda alıcı eyleyen olan adam (A_1) ödüllendirilmiş, ruh dünyasında yaşadığı olumsuz durumlardan kurtulmuştur. Bu bilgilerden hareketle öykünün dördüncü kesitinin eyleyenler örnekçesine ilişkin çizim aşağıda verilmiştir.

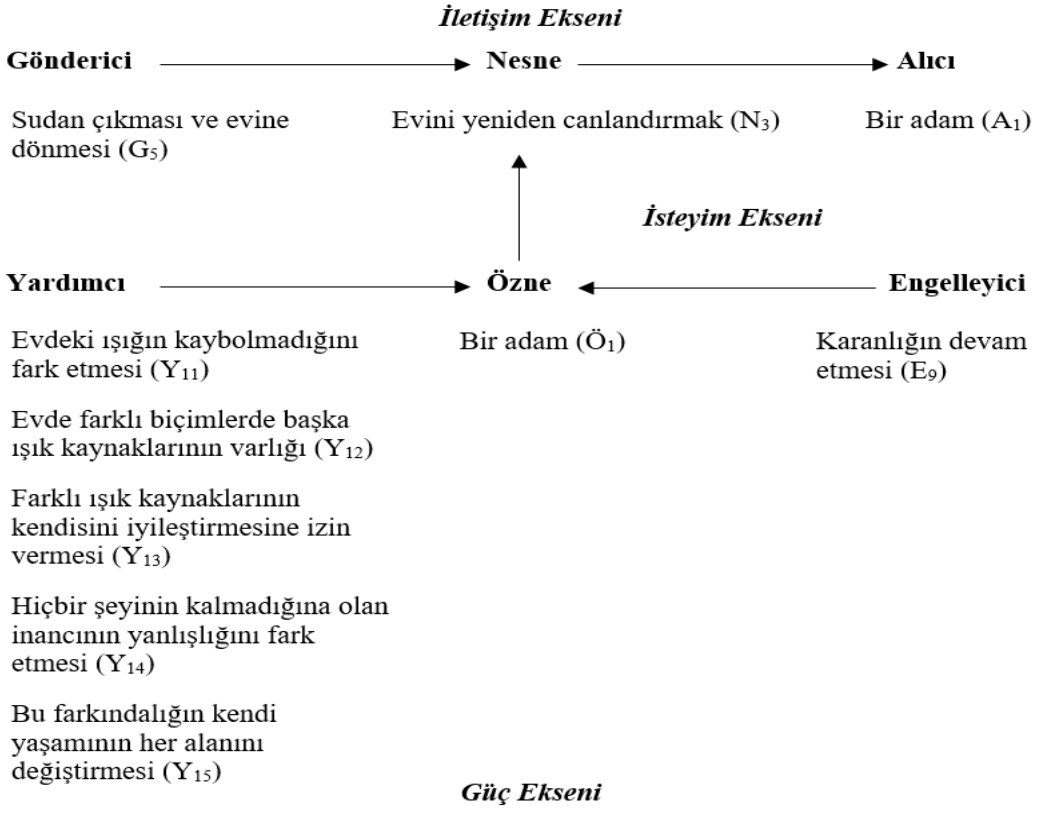

Çizim 57. Işıkla Dolu Ev öyküsünün dördüncü kesit eyleyenler örnekçesi

4.2.2.3.2. Öykünün Anlatı İzlencesi

Işıkla Dolu Ev öyküsünde yer alan bir adamın iç isteği gönderici eyleyen konumundadır. Bu gönderici eyleyen adamı etkilemiş, yönlendirmiş ve adamla sözleşme yapmasına neden olmuştur. İç istek, adamın karanlıktan kurtulması, kendini iyileştirmesi ve evini yeniden canlandırması amaçlarını ortaya çıkarmıştır. Adamın bu amaçları gerçekleştirebilmesi için de göndericiyle yaptığı sözleşmeyi uygulayabilmesi gerekir. Göndericiyle yaptığı sözleşme gereği, gerekli işlemlerde bulunması, zorunlu dönüşümleri gerçekleştirebilmesi ve gerekli yetenekleri kazanarak bir eyleme geçebilmesi yapmak zorunda olmak, yapmayı istemek, yapabilmek (güç), yapmayı bilmek (bilgi) kipliklerini yerine getirmesiyle mümkün olabilmektedir. Belirtilen kipliklerin yerine getirilebildiği aşama olan edinç aşaması anlatıda karşımıza evdeki ışığın zamanla solması ve yok olmasıyla adamın kalbinde, zihninde ve bedeninde karanlık gölgelerin oluşması, etraftaki insanların adamı yalnız bırakması, ışıkla dolu evin adama inanması, adamın evini yeniden canlandırmak istemesi, içindeki karanlığı yok etme kararlılığı ve başka kaynaklardan ışık almayı öğrenmesi biçiminde çıkmaktadır. Özne yani adam, eyleme geçebilmek için edinç aşamasında gerekli kiplikleri elde etmiştir ve dönüşümün bir diğer aşaması olan edim aşamasıyla kipsel edinçten yararlanarak dönüştürücü eyleyenler için harekete geçmiştir. Edim aşamasında, bir durum sözcesinden bir başka durum sözcesine geçilir. Öznenin isteği, gücü ve bilgisi birleşerek eylem gerçekleşir. Adamın içindeki karanlığı yok etmek isterken gördüğü rüyada kendisini suya atması ve rüyada iç karanlığını yıkaması, gözlerinin gerçekleri görmeye başlaması, farklı ışık kaynaklarının adamı iyileştirmeye başlaması, hiçbir şeyinin kalmadığına ilişkin inancın yanlışlığının yok olmaya başlaması, karanlıktan korkmamayı öğrenmesi ve kendini iyileştirmesi ile birlikte evini yeniden canlandırması anlatının edim aşamasını oluşturmuştur. Ortaya çıkan dönüşümle birlikte özne, iç isteğinin sonucunu almış ve nesnelerine ulaşmıştır. Gönderici konumunda olan iç istek ise dönüşümle birlikte ortaya çıkan farkındalığın sonucunu olumlu bulmuş, kendi yaşamının her alanını değiştirebilecek bir güce sahip olduğunu anlamıştır. Kendini iyileştirerek hayata devam etmesi, evini yeniden canlandırması iç dünyasını ödüllendirmesine ve karanlıkların hayatın içinde birer unsur olarak var olmaya devam edeceğini anlamasını da sağlamıştır ve iç huzurunun olması adamın ödülü niteliğindedir. Öykünün anlatı izlencesi Tablo 17'de gösterilmiştir.

Tablo 17

Işıkla Dolu Ev öyküsünün anlatı izlencesi

Işıkla Dolu Ev			
Başlangıç Durumu	**Dönüşüm**		**Bitiş Durumu**
Eyletim	Yetilendirici Deneyim: Edinç	Sonuçlandırıcı Deneyim: Edim	Onurlandırıcı Deneyim: Tanınma ve Yaptırım
Adamın iç isteğiyle birlikte karanlıktan kurtulmak, kendini iyileştirmek ve evini yeniden canlandırmak istemesi.	Evdeki ışığın zamanla solması ve yok olmasıyla adamın kalbinde, zihninde ve bedeninde karanlık gölgelerin oluşması. Etraftaki insanların adamı yalnız bırakması. Işıkla dolu evin adama inanması. Adamın evini yeniden canlandırmak istemesi. İçindeki karanlığı yok etme kararlılığı ve başka kaynaklardan ışık almayı öğrenmesi.	Adamın içindeki karanlığı yok etmek isterken gördüğü rüyada kendisini suya atması ve rüyada iç karanlığını yıkaması. Gözlerinin gerçekleri görmeye başlaması. Farklı ışık kaynaklarının adamı iyileştirmeye başlaması. Hiçbir şeyinin kalmadığına ilişkin inancın yanlışlığının yok olmaya başlaması. Karanlıktan korkmamayı öğrenmesi ve kendini iyileştirmesi ile birlikte evini yeniden canlandırması.	Dönüşümle birlikte ortaya çıkan farkındalığın sonucunu olumlu bulması. Kendi yaşamının her alanını değiştirebilecek bir güce sahip olduğunu anlamış olması. Kendini iyileştirerek hayata devam etmesi. Karanlıkların hayatın içinde birer unsur olarak var olmaya devam edeceğini anlaması. İç huzurunun olması.

4.2.2.4. Büyük Korku Öyküsü

Çocuklarda ölüm korkusu fobisiyle birlikte ortaya çıkan obsesif kompulsif bozuklukların yarattığı olumsuz etkinin ortadan kaldırılması amacıyla yazılan Büyük Korku öyküsü, okuyucuya ve dinleyiciye korkuların yok edilebilmesinin çeşitli yollarının olabileceğini ve bunun için de bilinçaltının etkin kullanımının önemini aktarmaktadır. Olay örgüsü incelendiğinde öykünün dört kesite ayrılabileceği saptanmıştır.

4.2.2.4.1. Öykünün Eyleyenler Örnekçesi

Öykünün birinci kesiti, oyun oynamayı çok seven Wes ($Ö_1$) adında bir çocuğun başka insanların görünmez olabildiğini görmesi (G_1), Wes'in görünmez olmak (N_1) nesnesini elde etmek için harekete geçmesine neden olmuştur. Görünmez olmak (N_1) nesnesi ile arasında ayrışımsal durum sözcesi ($Ö_1 \cup N_1$) bulunan Wes ($Ö_1$), haber spikerlerinin görünmez olan çocuklardan bahsetmesi (Y_1) ve başka insanların özellikle yaşlanınca görünmez olduğunu

bilmesi (Y_2), nesnesine (N_1) odaklanması için yardımcı eyleyen görevi üstlenmiştir. Anne ve babasından ayrılmak istememesi (E_1), görünmez olmayı düşündükçe içinde korku topunun belirmesi ve büyümesi (E_2), okulda, televizyon izlediğinde, annesi ile babasının konuşmasını dinlediğinde, kâbuslar gördüğünde korkusunun artması (E_3), korku topuyla konuşması (E_4) engelleyici eyleyenleri ise öznenin ($Ö_1$) görünmez olmak (N_1) nesnesine ulaşmasını engellemiştir. Kesit sonunda Wes ($Ö_1$) nesnesine (N_1) ulaşamamıştır ve var olan ayrışımsal durum sözcesi ($Ö_1 \cup N_1$) devam etmiştir. Bu bilgilerden hareketle öykünün birinci kesitinin eyleyenler örnekçesine ilişkin çizim aşağıda verilmiştir.

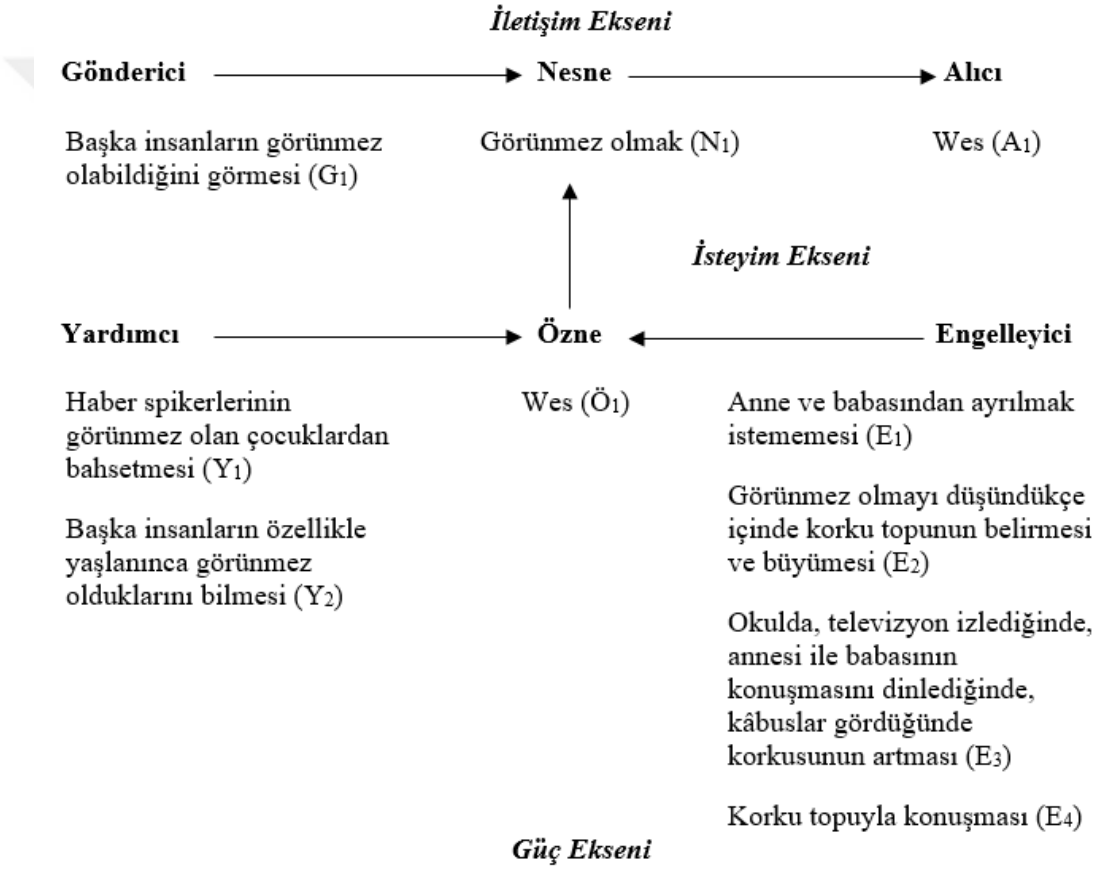

Çizim 58. Büyük Korku öyküsünün birinci kesit eyleyenler örnekçesi

Öykünün birinci kesitinde özne ($Ö_1$) tarafından hedeflenen nesne (N_1), ikinci kesitte korku duygusunu ortaya çıkarmıştır (G_2). Ortaya çıkan korku duygusu (G_2), özneyi ($Ö_1$) rahatsız etmiş ve öznenin ($Ö_1$) korku duygusundan kurtulmak istemesi (N_2) nesnesini hedeflemesine neden olmuştur. Özne ($Ö_1$), korku duygusuna sahip olduğu için bu duygudan kurtulmak istemektedir. Özne ($Ö_1$), korkudan kurtulmak (N_2) nesnesi için çeşitli davranışlar sergiler (Y_3), kardeşleriyle oyunlar oynar (Y_4). Bu yardımcı eyleyenlere rağmen güç ekseninde

yer alan korkunun giderek büyümesi ve yüksek sesle konuşması (E_5), korku topunun keskin uçları (E_6) engelleyici eyleyenleri öznenin ($Ö_1$) korkudan kurtulmak (N_2) nesnesine ulaşmasını engellemiştir. Kesitte herhangi bir dönüşüm gerçekleşmemiş, özne ($Ö_1$) nesnesine (N_2) ulaşamamıştır. Ayrıca özne ($Ö_1$) birinci kesitteki nesnesine (N_1) ulaşmak için de mücadele etmiş, fakat nesnesiyle (N_1) arasındaki ayrışımsal durum sözcesi ($Ö_1 \cup N_1$) devam etmiştir. Bu bilgilerden hareketle öykünün ikinci kesitinin eyleyenler örnekçesine ilişkin çizim aşağıda verilmiştir.

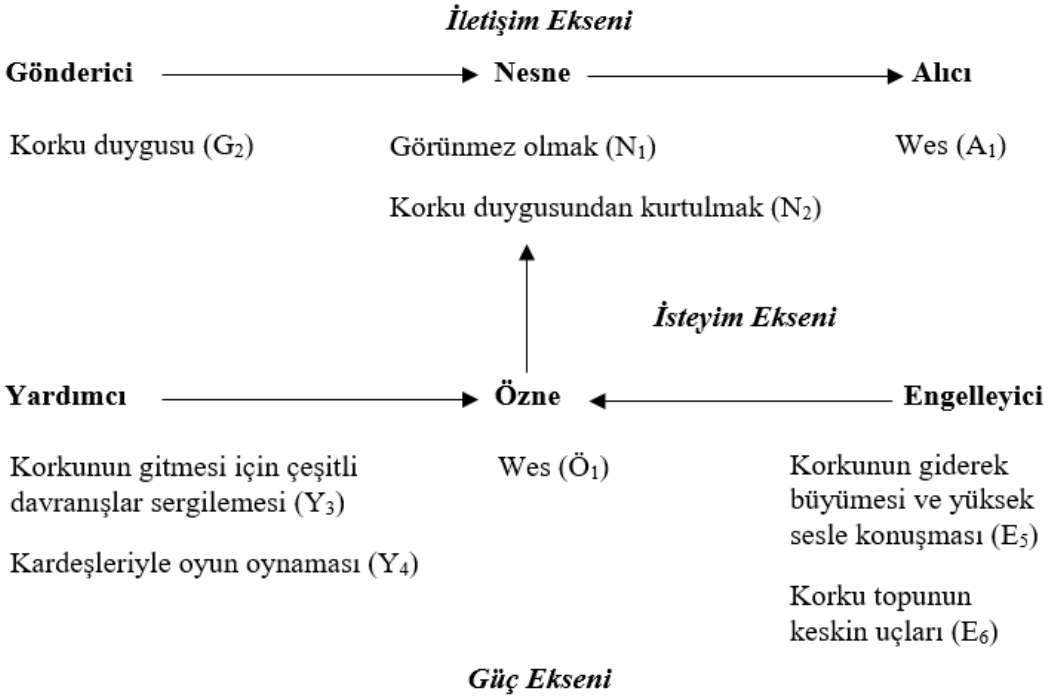

Çizim 59. Büyük Korku öyküsünün ikinci kesit eyleyenler örnekçesi

Öykünün üçüncü kesitinde, Wes'in ($Ö_1$) anne ve babasıyla futbol ve beyzbol maçı izlerken aklına aniden bir fikrin gelmesi (G_3) ve biraz uyuma isteği (G_4) korku duygusundan kurtulmak (N_2) nesnesiyle birlikte keskin uçları olan korku topundan kurtulmak (N_3) nesnesini de hedeflemesine neden olmuştur. Özne ($Ö_1$), bu kesitte nesnelerine (N_2, N_3) ulaşmak için büyük mücadele vermiştir. Güç ekseninde mücadelesini engelleyen herhangi bir engelleyici eyleyen bulunmazken, Wes'in keskin uçları olan korku topunu hayal etmesi (Y_5), hayal ettikçe topun küçülmesi ve avucuna sığacak kadar olması (Y_6), topla konuşmaya başlaması (Y_7), bütün keskin uçları kırması, topu parçalara ayırması (Y_8), kararlı olması (Y_9) yardımcı eyleyenleri mücadelesini destekleyen eyleyenlerdir. Kesit sonunda Wes ($Ö_1$), korku duygusundan (N_2) ve keskin uçları olan korku topundan (N_3) kurtulmuştur. Öznenin ($Ö_1$)

nesnelerine (N_2, N_3) ulaşmış olması, var olan ayrışımsal durum sözcesinin ($Ö_1 \cup N_2$, N_3) bu kesitte bağlaşımsal durum sözcesine ($Ö_1 \cap N_2$, N_3) dönüştüğünü göstermektedir. Böylelikle bir edim sözcesi [($Ö_1 \cup N_2$, N_3) → ($Ö_1 \cap N_2$, N_3)] ortaya çıkmıştır. Özne ($Ö_1$) birinci kesitte ortaya koyduğu ve ikinci kesitte elde etmek için mücadelesini sürdürdüğü görünmez olmak (N_1) nesnesini bu kesitte terk etmiştir ve hedeflediği nesneye (N_1) ulaşamadığı için ortada bir başarısızlık vardır. Ancak, bu başarısızlık öykünün genelinde öznede ($Ö_1$) meydana gelecek dönüşümleri olumsuz etkilememiştir. Bu bilgilerden hareketle öykünün üçüncü kesitinin eyleyenler örnekçesine ilişkin çizim aşağıda verilmiştir.

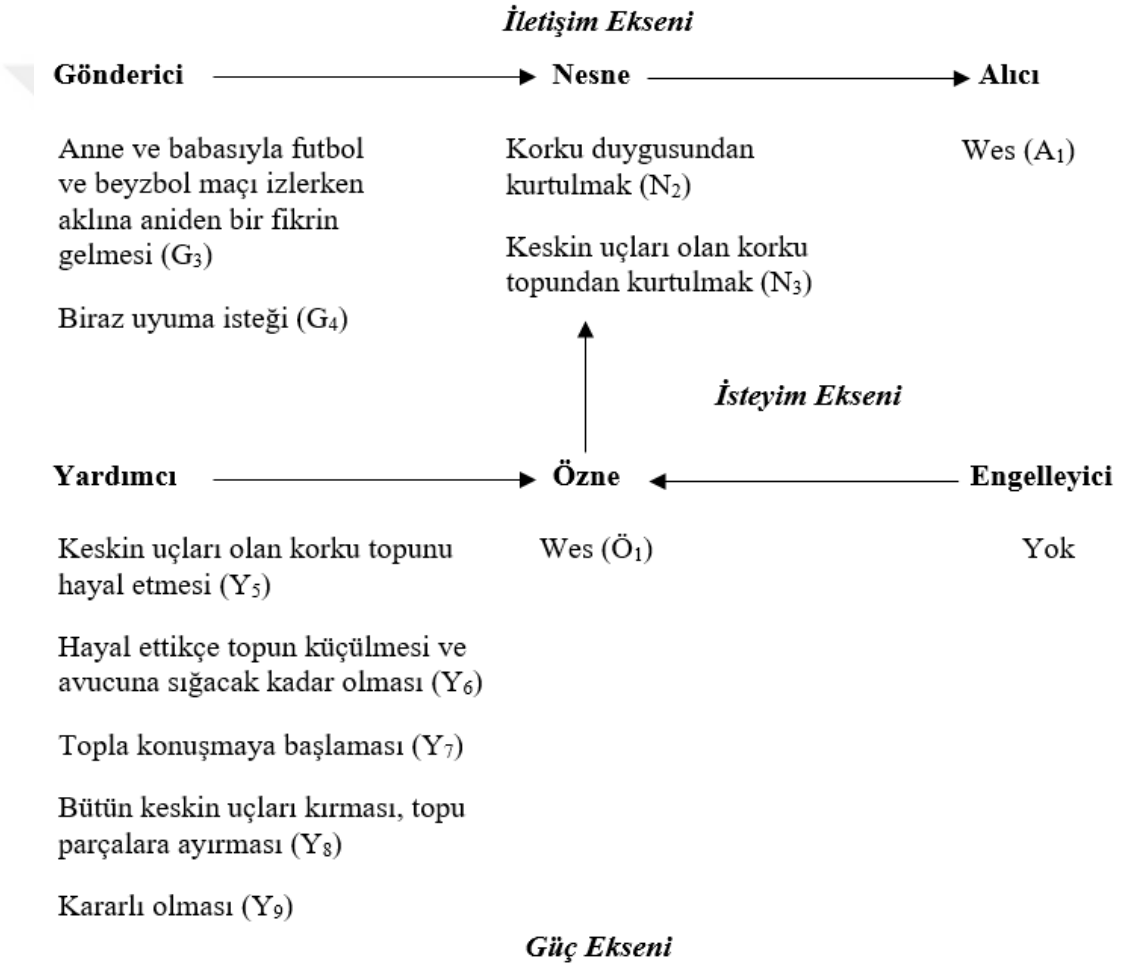

Çizim 60. Büyük Korku öyküsünün üçüncü kesit eyleyenler örnekçesi

Öykünün üçüncü kesitinde ortaya çıkan dönüşüm ile birlikte dördüncü kesitte Wes'in korku topundan kurtulduğu için rahat ve mutlu olması (G_5) gönderici eyleyeni, öznenin ($Ö_1$) korku duygusundan kurtulduğunu kanıksamak (N_4) nesnesini elde etmek istemesine neden olmuştur. Güç ekseninde öznenin ($Ö_1$) nesnesine (N_4) ulaşmasını engelleyen herhangi bir

engelleyici eyleyen bulunmazken, görünmez olmayı düşündükçe kendini kötü hissetmemesi (Y_{10}), farklı hobiler edinmesi (Y_{11}), topla oynanan oyunlarda başarılı olması ve onları kontrol edebiliyor olması (Y_{12}) yardımcı eyleyenleri nesneye (N_4) ulaşmasında özneye ($Ö_1$) yardım etmiştir. Özne ($Ö_1$) ile nesnesi (N_4) arasında bir bağlaşımsal durum sözcesi ($Ö_1 \cap N_4$) bulunmaktadır ve bu bağlaşımsallık devam etmiştir. Öykünün birinci kesitinde özne ($Ö_1$) elde etmek istediği nesneyi (N_1) elde edememiş, bu nesne (N_1) korku duygusundan kurtulmak (N_2) ve keskin uçları olan korku topundan kurtulmak (N_3) nesnelerini ortaya çıkarmıştır. Özne ($Ö_1$) bir dönüşüme uğramış ve edim sözcesi ortaya çıkmıştır. Korkularından kurtulan ve iyileşme eğiliminde olan özne ($Ö_1$), korku duygusundan kurtulduğunu kanıksamak (N_4) istemektedir ve bu isteğini de öykü sonunda gerçekleştirmektedir. Bu bilgilerden hareketle öykünün dördüncü kesitinin eyleyenler örnekçesine ilişkin çizim aşağıda verilmiştir.

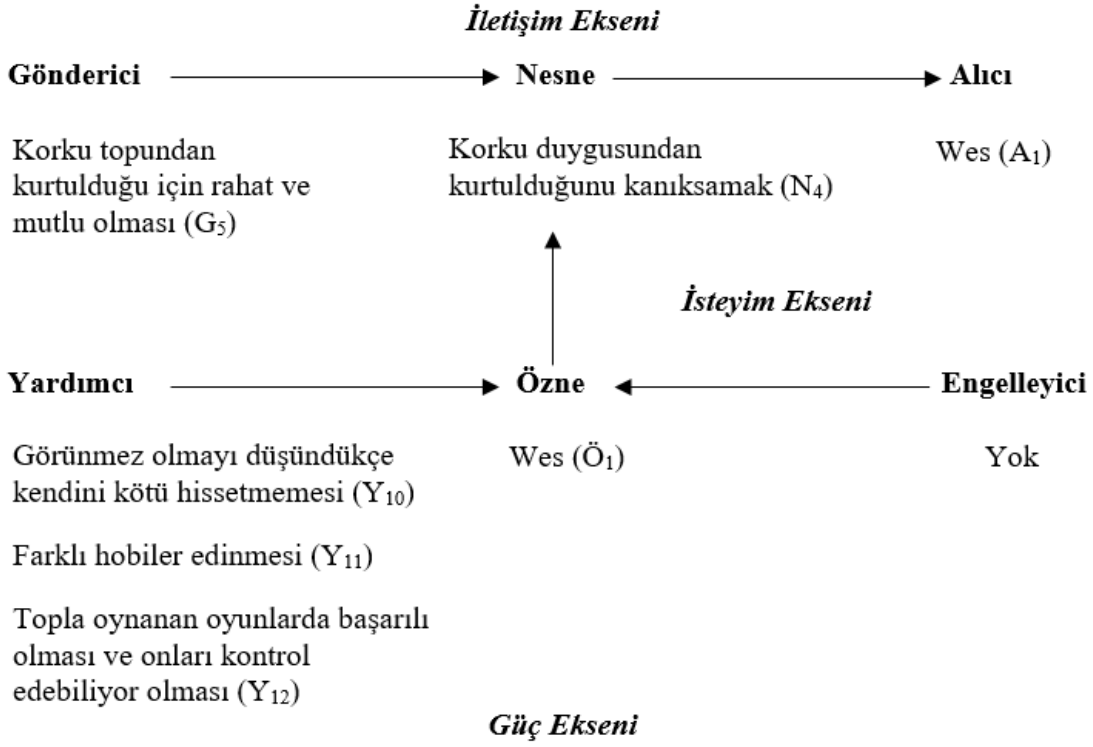

Çizim 61. Büyük Korku öyküsünün dördüncü kesit eyleyenler örnekçesi

4.2.2.4.2. Öykünün Anlatı İzlencesi

Büyük Korku öyküsünde, Wes adındaki öznenin başka insanların görünmez olabildiğini görmesi, görünmez olmak isterken yaşadığı korkunun ve yarattığı korku topunun kendisinde yarattığı etki, gönderici eyleyenleri Wes'i belli bir amaç doğrultusunda etkilemiş ve yönlendirmiştir. Bu etkilenme ve yönlendirme gönderici ile özne arasında bir sözleşmenin

yapılmasına neden olmuştur. Yapılan sözleşme, özneyi yaptırma eylemi olan eyletim aşamasına sürüklemiştir. Göndericiyle yaptığı sözleşme sonucu gerekli işlemleri ve zorunlu dönüşümleri gerçekleştirmek, bir eyleme geçebilmek için Wes'in gereksindiği yetenekler olan yapmak zorunda olmak, yapmayı istemek, yapabilmek (güç), yapmayı bilmek (bilgi) kiplikleri edinç aşamasında kazanılmıştır. Wes'in korkularıyla yüzleşmek zorunda kalması, futbol maçını izleyen bir izleyicinin topu alıp koşmasıyla Wes'in aklına bir çözüm yolunun gelmesi, korku topuyla konuşarak yüzleşmek istemesi anlatıda dönüşümün ortaya çıkabilmesi için kazanılan yetenekler olarak karşımıza çıkmaktadır. Kazanılan yeteneklerin eyleme dönüşmesi edim aşamasında gerçekleşmektedir. Edim aşaması ile öznenin isteği, gücü ve bilgisi birleşir ve eylem gerçekleşir. Böylelikle bir durum sözcesinden başka bir durum sözcesine geçilir. Anlatıda yer alan Wes'in korkudan kurtulmak için yemek yemeyi denemesi, korkunun gitmesi için ellerini yıkaması, korku topuyla konuşmaya başlaması, korku topuyla yüzleşirken topun giderek küçüldüğünü görmesi, uykusunda korku topunun bütün keskin uçlarını kırması ve onları yere atması, onların üzerine basması, korku topunu uzaklara fırlatması eylemleri dönüşüm için edim aşamasında gerçekleşen eyleyenlerdir. Anlatının tanınma ve yaptırım kısmında ise Wes, korkularını tanımış, onlarla yüzleşmiş, korku topundan kurtulduğu için mutluluk hissine kapılmıştır. Bunun yanında görünmez olmayı düşünmesinin diğer düşüncelerden farklı olmadığını anlamasını sağlamış, Wes'in topla oynanan oyunlarda başarılı olması sonucunu ortaya çıkarmıştır. Her ne kadar anlatı başında görünmez olmak istemişse de süreçte yaşanan gelişmeler ve ortaya çıkan yeni nesneler Wes'i başarılı kılmıştır. Wes ile gönderici eyleyenler arasında yapılan sözleşme sonucunda istenen yönde bir dönüşüm gerçekleşmiş, özne mutluluk hissiyle ödüllendirilmiştir. Öykünün anlatı izlencesi Tablo 18'de gösterilmiştir.

Tablo 18

Büyük Korku öyküsünün anlatı izlencesi

Büyük Korku			
Başlangıç Durumu	**Dönüşüm**		**Bitiş Durumu**
Eyletim	Yetilendirici Deneyim: Edinç	Sonuçlandırıcı Deneyim: Edim	Onurlandırıcı Deneyim: Tanınma ve Yaptırım
Başka insanların görünmez olabildiğini görmesi. Görünmez olmak isterken yaşadığı korkunun ve yarattığı korku topunun kendisinde yarattığı etki.	Wes'in korkularıyla yüzleşmek zorunda kalması. Futbol maçını izleyen bir izleyicinin topu alıp koşmasıyla Wes'in aklına bir çözüm yolunun gelmesi. Korku topuyla konuşarak yüzleşmek istemesi.	Wes'in korkudan kurtulmak için yemek yemeyi denemesi. Korkunun gitmesi için ellerini yıkaması. Korku topuyla konuşmaya başlaması. Korku topuyla yüzleşirken topun giderek küçüldüğünü görmesi. Uykusunda korku topunun bütün keskin uçlarını kırması ve onları yere atması, onların üzerine basması. Korku topunu uzaklara fırlatması.	Korkularını tanıması. Korkularıyla yüzleşmesi. Korku topundan kurtulduğu için yaşadığı mutluluk hissi. Görünmez olmayı düşünmesinin diğer düşüncelerden farklı olmadığını anlamış olması. Topla oynanan oyunlarda başarılı olması.

4.2.2.5. İnanan Çocuk Öyküsü

Kendini dünyadaki ve aile içindeki birçok acının, hastalığın sorumlusu olarak gören Bruce adında bir çocuğun yaşadığı travma ve buna bağlı olarak ortaya çıkan çeşitli tutum ve davranışların iyileştirilmesini amaçlayan İnanan Çocuk adlı öykünün olay örgüsü incelendiğinde üç kesite ayrılabileceği saptanmıştır.

4.2.2.5.1. Öykünün Eyleyenler Örnekçesi

Öykünün birinci kesitinde Bruce adında bir çocuğun iyi ya da kötü doğa olaylarına kendisinin sebep olduğuna inanması (G_1), annesinin ve yeni doğan kardeşinin hastalığının nedeni olarak kendisini görmesi (G_2) gönderici eyleyenleri Bruce ($Ö_1$) öznesinin evden kaçmak, geri dönmemek ve ortadan kaybolmak (N_1) nesnesini amaçlamasına neden olmuştur. Özne ($Ö_1$) ile amaçladığı nesnesi (N_1) arasında ayrışımsal durum sözcesi ($Ö_1 \cup N_1$) bulunmaktadır. Öznenin ($Ö_1$) nesnesine (N_1) ulaşması için Bruce'un yalnızca kötü şeyler yaptığına inanması (Y_1), korkunç bir insan olduğunu düşünmesi ve üzülmesi (Y_2), kimsenin onu görmek istemediğine inanması (Y_3) yardımcı eyleyenleri yardım ederken, kardeşini çok

sevmesi (E_1), doktor ve hemşireyle tanışması, onlarla konuşması (E_2) engelleyici eyleyenleri öznenin ($Ö_1$) nesnesine (N_1) ulaşmasını engellemiştir. Güç ekseninde engelleyici eyleyenler, yardımcı eyleyenlerden daha etkili olmuştur ve öznenin ($Ö_1$) nesnesine (N_1) ulaşmasını engellemiştir. Kesit sonunda da herhangi bir dönüşüm yaşanmamış, ayrışımsal durum sözcesi ($Ö_1 \cup N_1$) devam etmiştir. Bu bilgilerden hareketle öykünün birinci kesitinin eyleyenler örnekçesine ilişkin çizim aşağıda verilmiştir.

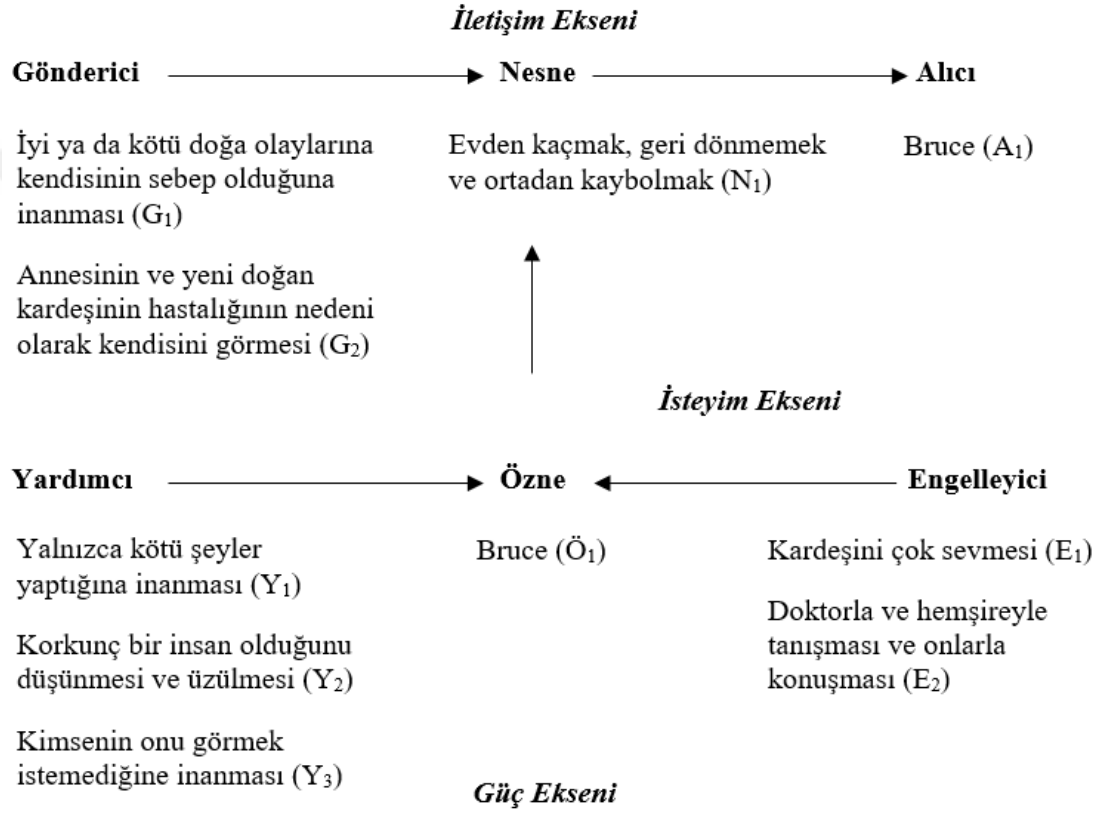

Çizim 62. İnanan Çocuk öyküsünün birinci kesit eyleyenler örnekçesi

Öykünün birinci kesitinde gerçekleşmeyen dönüşüm ikinci kesitte devam etmiştir. İkinci kesitte Bruce'un kendisi hakkındaki olumsuz algısı (G_3), hastanede tanıştığı doktor ($Ö_2$) ve hemşirenin ($Ö_3$) Bruce'un kötü biri olmadığına kendisini inandırmak ve hastalığın nedeninin kendisi olmadığını kabul ettirmek (N_2) nesnesini amaçlamalarına neden olmuştur. Başlangıçta özneler ($Ö_2$, $Ö_3$) ile nesnesi (N_2) arasında ayrışımsal durum sözcesi ($Ö_2, Ö_3 \cup N_2$) bulunmaktadır. Bruce'un kardeşinin ağlaması (E_3) engelleyici eyleyeni, ayrışımsal durum sözcesinin ($Ö_2, Ö_3 \cup N_2$) devam etmesini sağlamaya çalışmıştır. Doktor ve hemşirenin çeşitli sorular üzerine düşünmesi (Y_4), doktorun Bruce'a sarılması ve özel bir çocuk olduğunu söylemesi (Y_5), Bruce'un doktorun ve hemşirenin haklı olduğunu düşünmesi (Y_6), hemşirenin

Bruce'u diğer bebeklerin olduğu odaya götürmesi ve Bruce'a ağlamanın doğal bir şey olduğunu söylemesi (Y_7) yardımcı eyleyenleri ise ayrışımsal durum sözcesinin ($Ö_2, Ö_3 \cup N_2$) dönüşüme uğrayarak bağlaşımsal durum sözcesinin ($Ö_2, Ö_3 \cap N_2$) oluşması için mücadele etmiştir. Yardımcı eyleyenlerin (Y_4, Y_5, Y_6, Y_7) güç eksenindeki mücadelesi sonuç vermiş ve Bruce farklı düşünmeye başlamıştır. Doktor ($Ö_2$) ve hemşire ($Ö_3$) öznesi, nesnelerine (N_2) ulaşmıştır ve böylelikle kesit sonunda bağlaşımsal durum sözcesi ($Ö_2, Ö_3 \cap N_2$) ortaya çıkmıştır. Bu bilgilerden hareketle öykünün ikinci kesitinin eyleyenler örnekçesine ilişkin çizim aşağıda verilmiştir.

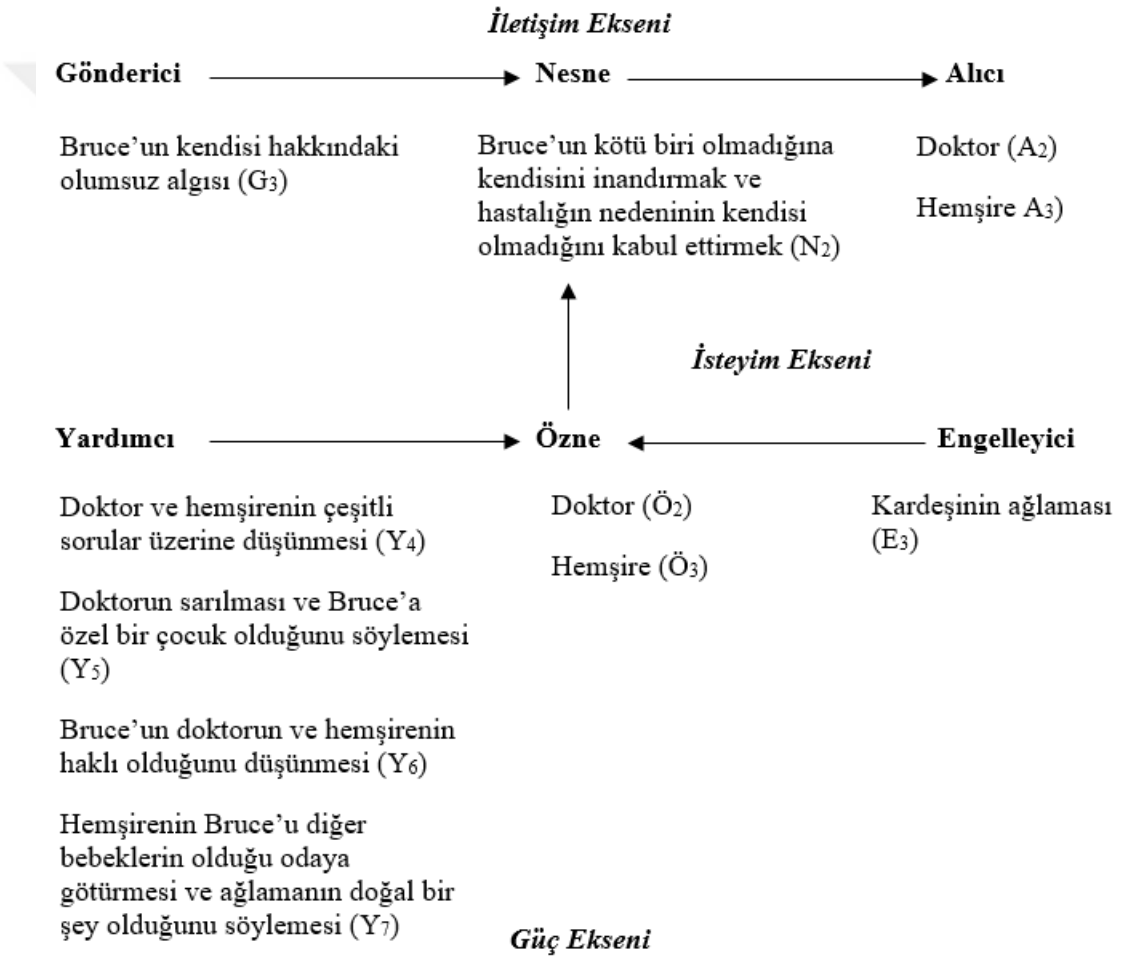

Çizim 63. İnanan Çocuk öyküsünün ikinci kesit eyleyenler örnekçesi

Öykünün ikinci kesitinde dönüşümle birlikte ortaya çıkan Bruce'un farklı düşünmeye başlamış olması (G_3) sonucu, üçüncü kesitte gönderici eyleyen olmuştur. Farklı düşünmeye başlamış olması, annesinin ve kız kardeşinin hastalığından kendisinin sorumlu olmadığını anlamasına yardım etmiştir. Bruce ($Ö_1$), evden kaçma düşüncesinden ve kötü bir insan

olduğuna ilişkin olumsuz benlik algısından uzaklaşmak (N_3) istemektedir. Bu istek kesitin nesnesi olarak karşımıza çıkmaktadır. Birinci kesitte amaçladığı nesneye (N_1) ulaşamamış olan Bruce ($Ö_1$), nesnesinden (N_1) iyice uzaklaşmış, evden kaçma düşüncesinden ve kötü bir insan olduğuna ilişkin olumsuz benlik algısından kurtulmayı (N_3) amaçlamıştır. Nesnesiyle (N_3) arasında ayrışımsal durum sözcesi ($Ö_1 \cup N_3$) bulunan Bruce ($Ö_1$), doktor ve hemşirenin konuşmaları üzerine düşünmeye devam etmiştir (Y_8). Bu düşünme eylemi dönüşümün net bir biçimde gerçekleşmesini sağlayarak, öznenin ($Ö_1$) evden kaçma düşüncesinden ve kötü bir insan olduğuna ilişkin olumsuz benlik algısından uzaklaşmasını (N_3) sağlamıştır. Böylelikle ayrışımsal durum sözcesi ($Ö_1 \cup N_3$), bağlaşımsal durum sözcesine ($Ö_1 \cap N_3$) dönüşmüştür ve ortaya bir edim sözcesi [($Ö_1 \cup N_3$) → ($Ö_1 \cap N_3$)] çıkmıştır. Dönüşümün gerçekleşmesinde herhangi bir engelleyici eyleyen bulunmamaktadır. İkinci ve üçüncü kesitteki nesnelere ulaşmaları bakımından aynı zamanda alıcı eyleyen olan Bruce (A_1), doktor (A_2) ve hemşire (A_3) öyküde başarılı olmuştur. Bu bilgilerden hareketle öykünün üçüncü kesitinin eyleyenler örnekçesine ilişkin çizim aşağıda verilmiştir.

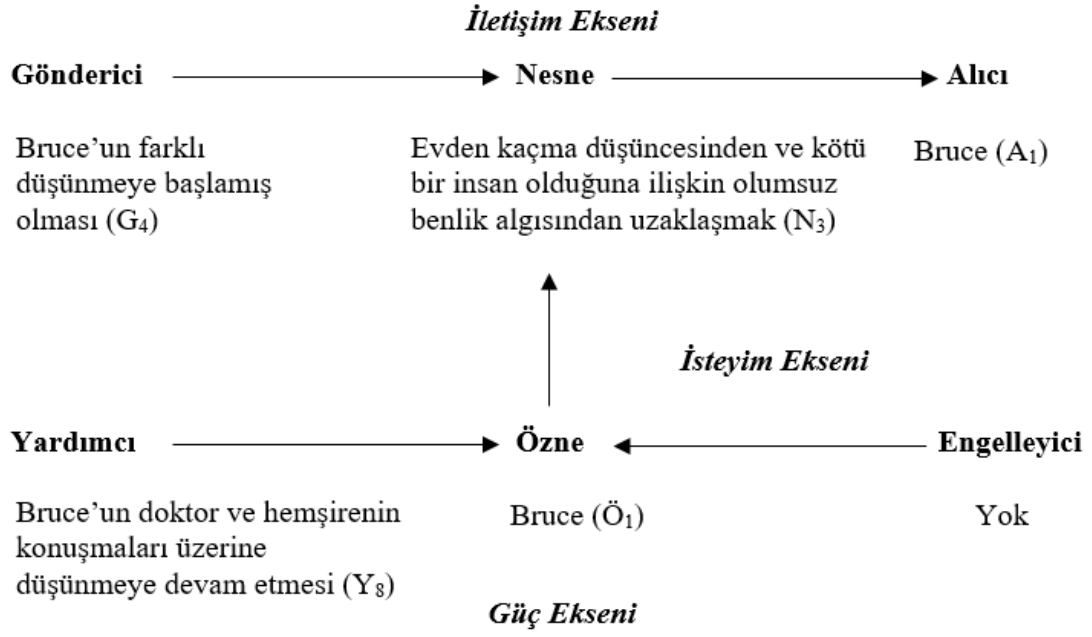

Çizim 64. İnanan Çocuk öyküsünün üçüncü kesit eyleyenler örnekçesi

4.2.2.5.2. Öykünün Anlatı İzlencesi

İnanan Çocuk öyküsünde yer alan ve birinci özne olan Bruce adındaki çocuğun annesi ve kardeşinin hastalığından kendisini sorumlu tutması, suçluluk duygusu içerisinde evden kaçmak, geri dönmemek ve ortadan kaybolmak istemesi ikinci özne olan doktorun gönderici

konumuna geçmesine ve belli bir amaç doğrultusunda Bruce öznesini etkilemesine, yönlendirmesine ve Bruce ile arasında bir sözleşme yapılmasına neden olmuştur. Yapılan sözleşme doğrultusunda doktor gönderici eyleyeni, Bruce'un kötü biri olmadığına kendisini inandırarak, annesinin ve kardeşinin hastalığının nedeninin kendisi olmadığını kabul ettirmek istemiştir. Sözleşme aşaması olarak da adlandırılır. Doktor gönderici eyleyeni Bruce'a bu eylemleri yaptırma çabası içindedir. Doktorla yaptığı sözleşme gereği gerekli işlemlerde bulunmak, zorunlu dönüşümleri gerçekleştirmek ve bir eyleme geçebilmek için Bruce öznesi gereksindiği yetenekler olan yapmak zorunda olmak, yapmayı istemek, yapabilmek (güç), yapmayı bilmek (bilgi) kipliklerini edinç aşamasında kazanmak durumundadır. Anlatıda yer alan doktor ve hemşireyle tanışmış olması, onlarla konuşması, Bruce'un doktor ve hemşirenin haklı olduğuna inanması ve farklı düşünmeye başlaması, evden kaçmak düşüncesinden ve kötü biri olduğuna ilişkin olumsuz benlik algısından uzaklaşmak istemesi öznenin edinç aşamasında elde ettiği istek, güç ve bilgidir. Bu istek, güç ve bilgi birleşerek, bir durum sözcesinden bir başka durum sözcesine geçerek dönüşümün tam anlamıyla gerçekleşmesini sağlar. Bu aşama, edim olarak adlandırılmaktadır. Doktorun Bruce'a sarılması, özel bir çocuk olduğunu söylemesi, hemşirenin Bruce'u diğer bebeklerin olduğu odaya götürülmesi, ağlamanın doğal bir şey olduğunu söylemesi, annesinin ve kız kardeşinin hastalığından kendisinin sorumlu olmadığını anlaması ve sonuç olarak olumsuz benlik algısından kurtulması öznenin edim aşamasında bir dönüşüme uğramasını doktor göndericisi ile yaptığı sözleşme gereği başarıya ulaşmasını sağlamıştır. Anlatının tanınma ve yaptırım aşamasında özne, anlatıda doktorun kendisi için ortaya koyduğu hedeflere ulaşmış, suçluluk duygusundan ve olumsuz benlik algısından kurtulmuştur. Bruce, doktorun ve çevresindeki insanların takdirini alarak başarısının tanınırlığını sağlamış ve ödülünü de böylelikle elde etmiştir. Öykünün anlatı izlencesi Tablo 19'da gösterilmiştir.

Tablo 19

İnanan Çocuk öyküsünün anlatı izlencesi

İnanan Çocuk			
Başlangıç Durumu	**Dönüşüm**		**Bitiş Durumu**
Eyletim	Yetilendirici Deneyim: Edinç	Sonuçlandırıcı Deneyim: Edim	Onurlandırıcı Deneyim: Tanınma ve Yaptırım
Bruce adındaki çocuğun annesi ve kardeşinin hastalığından kendisini sorumlu tutması. Bruce'un suçluluk duygusu içerisinde evden kaçmak, geri dönmemek ve ortadan kaybolmak istemesi. Doktorun Bruce'un kötü biri olmadığına kendisini inandırarak, annesinin ve kardeşinin hastalığının nedeninin kendisi olmadığını kabul ettirmek istemesi.	Bruce'un doktor ve hemşireyle tanışmış olması, onlarla konuşması. Bruce'un doktor ve hemşirenin haklı olduğuna inanması ve farklı düşünmeye başlaması. Evden kaçmak düşüncesinden ve kötü biri olduğuna ilişkin olumsuz benlik algısından uzaklaşmak istemesi.	Doktorun Bruce'a sarılması, özel bir çocuk olduğunu söylemesi. Hemşirenin Bruce'u diğer bebeklerin olduğu odaya götürülmesi ve ağlamanın doğal bir şey olduğunu söylemesi. Annesinin ve kız kardeşinin hastalığından kendisinin sorumlu olmadığını anlaması ve sonuç olarak olumsuz benlik algısından kurtulması.	Bruce'un doktorun kendisi için ortaya koyduğu hedeflere ulaşmış olması. Suçluluk duygusundan ve olumsuz benlik algısından kurtulmuş olması. Bruce'un doktorun ve çevresindeki insanların takdirini almış olması.

4.2.3. Okul Sorunlarıyla İlgili Öykülere İlişkin Bulgular

4.2.3.1. Masalcı Öyküsü

Masalcı adlı öyküde, Luke adında bir çocuğun yazma becerisiyle ilgili yaşadığı sorunlar anlatılmakta ve bu sorunların psikolojik temelleri üzerinde durulmaktadır. Olay örgüsü incelendiğinde öykünün dört kesite ayrılabileceği saptanmıştır.

4.2.3.1.1. Öykünün Eyleyenler Örnekçesi

Öykünün birinci kesitinde Luke'un öğretmeninin ve ailesinin ondan hikâye yazmasını istemesi (G_1), Luke'u ($Ö_1$) özne konumuna getirmekte ve hikâye yazmayı başarabilme (N_1) nesnesini elde etmek için çabalamasını sağlamaktadır. İletişim ekseninde yer alan öğretmen ve ailenin Luke'un ($Ö_1$) hikâye yazmasını istemesi, aynı zamanda öğretmen (A_2) ve aileyi (A_3) öznenin ($Ö_1$) nesnesine (N_1) ulaşabilmesi noktasında alıcı eyleyen yapmaktadır. Anlatı sonunda Luke ($Ö_1$), nesnesine (N_1) ulaştığı takdirde bu kesitteki alıcı konumundaki eyleyen Luke (A_1) ile birlikte öğretmen (A_2) ve aile (A_3) eyleyenleri de başarılı sayılır. Bu kesitte Luke'un ($Ö_1$) hikâye yazma eyleminden uzak olması, isteyim ekseninde özne ($Ö_1$) ile nesne

(N_1) arasında bir ayrışımsal durum sözcesinin ($Ö_1 \cup N_1$) varlığını göstermektedir. Güç ekseninde yer alan yardımcı eyleyenler ile engelleyici eyleyenler arasında öznenin ($Ö_1$) nesnesine (N_1) ulaşabilmesi ve edim sözcesine dönük bir dönüşümün gerçekleşebilmesi için bir çekişme söz konusudur. Luke'un okulu, matematiği ve kitap okumayı sevmesi (Y_1) yardımcı eyleyen olarak öyküdeki yerini alırken, Luke'un anlatacak hiçbir hikâyesi olmadığına kendini inandırması (E_1), Luke'un özgüven eksikliği (E_2), Luke'un öğretmenlerinin ve ailesinin hikâye yazması için sürekli ısrarcı davranışları ve ona kızmaları (E_3) öznenin ($Ö_1$) nesnesine (N_1) ulaşabilmesini ve dönüşümün gerçekleşmesini engelleyen engelleyici eyleyenler olarak öyküde karşımıza çıkmaktadır. Bu bilgilerden hareketle öykünün birinci kesitinin eyleyenler örnekçesine ilişkin çizim aşağıda verilmiştir.

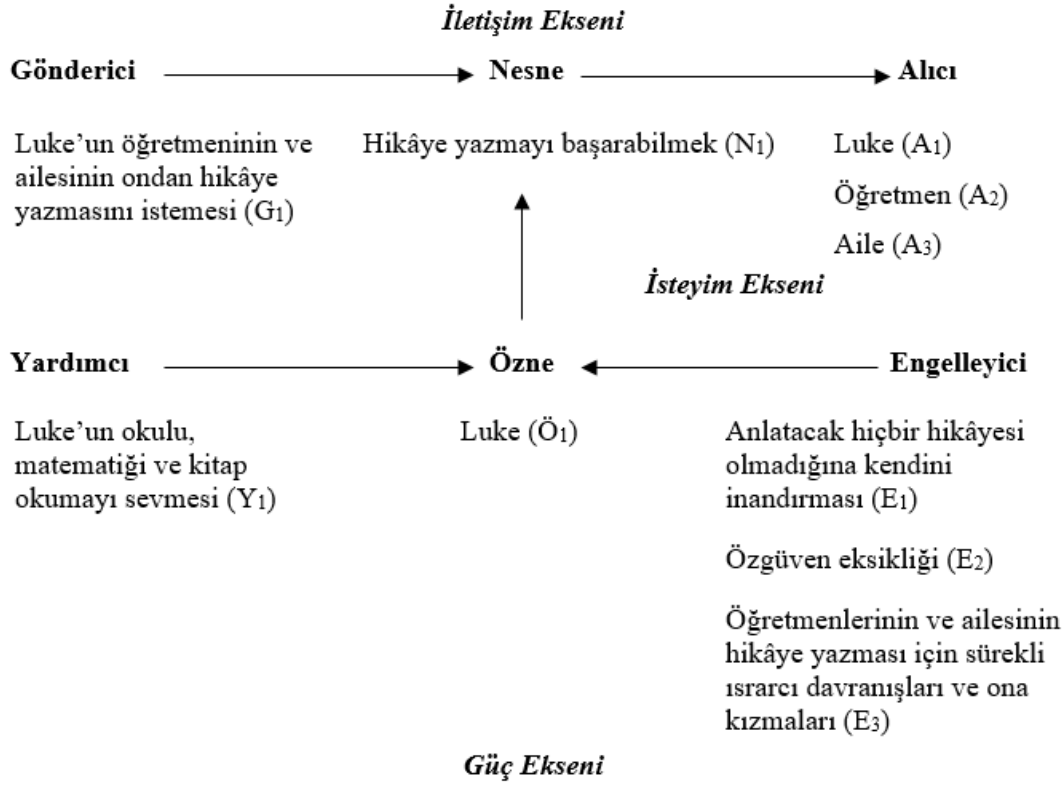

Çizim 65. Masalcı öyküsünün birinci kesit eyleyenler örnekçesi

Öykünün ikinci kesitinde, Luke'un ($Ö_1$) birinci kesitteki nesnesine (N_1) ulaşabilmesini kolaylaştıracak gönderici eyleyen, Luke'un dondurmacıda hırsız görmesidir (G_1). Bu kesitte alıcı eyleyen Luke'tur (A_1). İsteyim ekseninde Luke ($Ö_1$) öznesinin ulaşmak istediği nesneyse hırsızın polis tarafından yakalanmasını sağlamaktır (N_2). Luke'un ($Ö_1$) dondurmayı çok sevmesi ve hırsızın tüm dondurmaları çaldığını görmesi (Y_2), hırsızı dikkatli bir biçimde izlemesi ve hırsızın yakalanması için gerekli bilgileri alması (Y_3), polislerden birinin Luke'a

hırsızı görüp görmediğini sorması (Y_4) Luke'un ($Ö_1$) bu kesitteki nesnesine (N_2) ulaşmasına yardımcı olan eyleyenler olarak öyküde yer alırken, polislerden birinin Luke'un ($Ö_1$) hiçbir şeye dikkat etmemiş olacağını düşünmesi (E_4) Luke'un ($Ö_1$) bu kesitteki nesnesine (N_2) ulaşmasını engelleyen engelleyici eyleyendir. Kesitin başında öznenin ($Ö_1$) nesnesinden (N_2) uzak olması yani ayrışımsal durum sözcesinin ($Ö_1$ U N_2) varlığı, güç ekseninde yer alan yardımcı eyleyenlerin (Y_2, Y_3, Y_4, Y_5) Luke'u ($Ö_1$) motive etmesiyle hırsızın polis tarafından yakalanmasını sağlamak (N_2) nesnesine ulaşılmasını sağlamıştır. Böylece kesit içerisinde bir dönüşüm gerçekleşmiş, anlatı ayrışımsal durum sözcesinden ($Ö_1 \cup N_2$) bağlaşımsal durum sözcesine ($Ö_1 \cap N_2$) geçerek bir edim sözcesinin [($Ö_1 \cup N_2$) → ($Ö_1 \cap N_2$)] ortaya çıkmasını sağlanmıştır. Bu kesitin aynı zamanda alıcı eyleyeni olan Luke (A_1), gönderici eyleyen tarafından harekete geçerek nesnesine ulaşmış ve başarılı olmuştur. Bu bilgilerden hareketle öykünün ikinci kesitinin eyleyenler örnekçesine ilişkin çizim aşağıda verilmiştir.

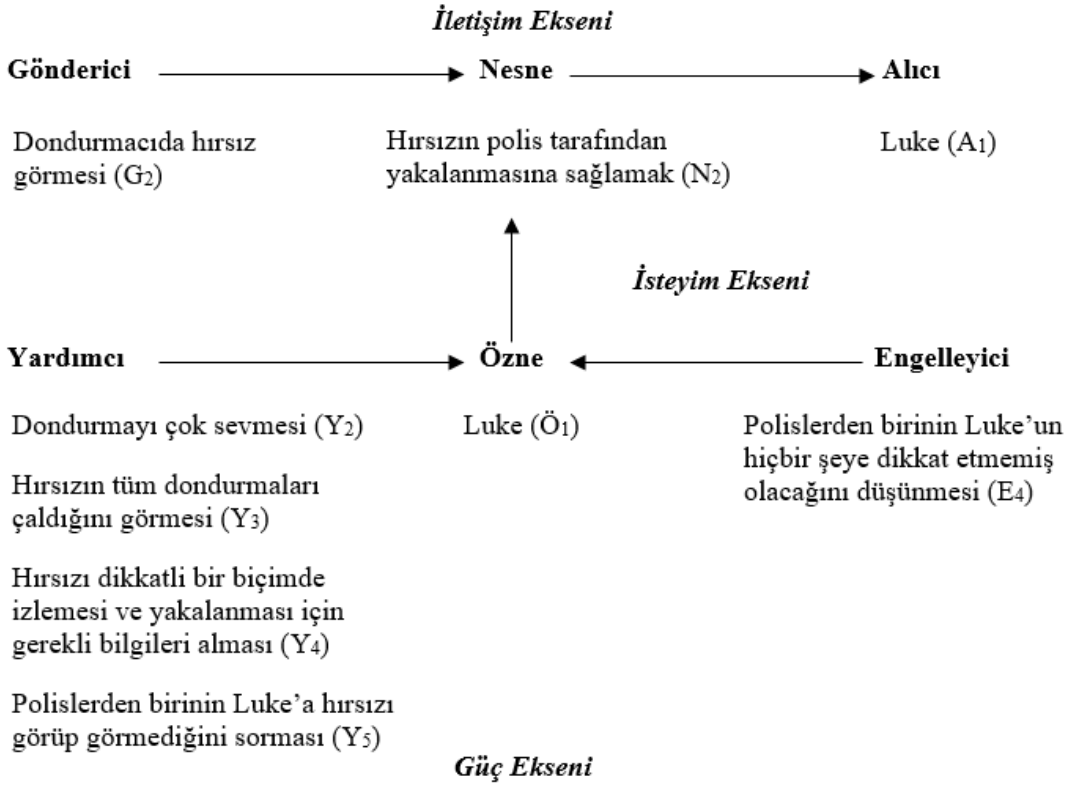

Çizim 66. Masalcı öyküsünün ikinci kesit eyleyenler örnekçesi

Öykünün üçüncü kesiti, Luke'un ($Ö_1$) ikinci kesitte elde ettiği edim sözcesinin [($Ö_1 \cup N_2$) → ($Ö_1 \cap N_2$)] etkisi altında geçmektedir. Luke'un ($Ö_1$) hırsızı yakalatmış olması ve televizyon muhabirlerinin Luke'tan ($Ö_1$) hırsızın yakalanış hikâyesini anlatmasını istemesi

(G_3), Luke'un ($Ö_1$) isteyim ekseninde hırsızın yakalanış hikâyesini başarıyla anlatma isteğini (N_3) ortaya çıkarmış ve birinci kesitte yer alan hikâye yazmayı başarabilme (N_1) nesnesine ulaşması için bir özgüven ve motivasyonun kaynağı olmuştur. Bu kesitte Luke'un ($Ö_1$) okulda ve dışarıda büyük bir kahraman olarak görülmesi (Y_6), hayatının her dönemine ilişkin hikâyeler anlatabileceğini fark etmesi (Y_7), çevresindekilerin hırsızın yakalanış hikâyesini sürekli anlatmasını istemesi ve bundan keyif alması (Y_8) güç ekseninde öznenin ($Ö_1$) nesnelerine (N_1, N_3) ulaşabilmesine yardım eden yardımcı eyleyenlerken, öznenin ($Ö_1$) nesnelerine (N_1, N_3) ulaşmasını engelleyen herhangi bir engelleyici eyleyen bulunmamaktadır. Luke ($Ö_1$), bu kesitte hırsızın yakalanış hikâyesini başarıyla anlatma isteğini (N_3) ayrışımsal durum sözcesinden ($Ö_1 \cup N_3$) bağlaşımsal durum sözcesine ($Ö_1 \cap N_3$) geçirebilmiş ve bir edim sözcesi [($Ö_1 \cup N_3$) → ($Ö_1 \cap N_3$)] daha ortaya çıkmıştır. Böylece bu kesitte ortaya çıkan dönüşüm, Luke'un ($Ö_1$) hikâye yazmayı başarabilme (N_1) nesnesine ulaşmasına da katkı sağlamıştır. Gönderici eyleyenin (G_3) bu kesitte harekete geçirdiği Luke ($Ö_1$), nesnesine (N_3) ulaşabildiği için bir başarı durumundan söz etmek mümkündür. Aynı zamanda alıcı eyleyen olan Luke (A_1), kesitin başında gönderici (G_3) ile yaptığı sözleşme gereği kendini ödüllendirmekte ve anlatının tamamına hâkim olan nesnenin (N_1) elde edilmesi için daha fazla motive olmaktadır. Bu bilgilerden hareketle öykünün üçüncü kesitinin eyleyenler örnekçesine ilişkin çizim aşağıda verilmiştir.

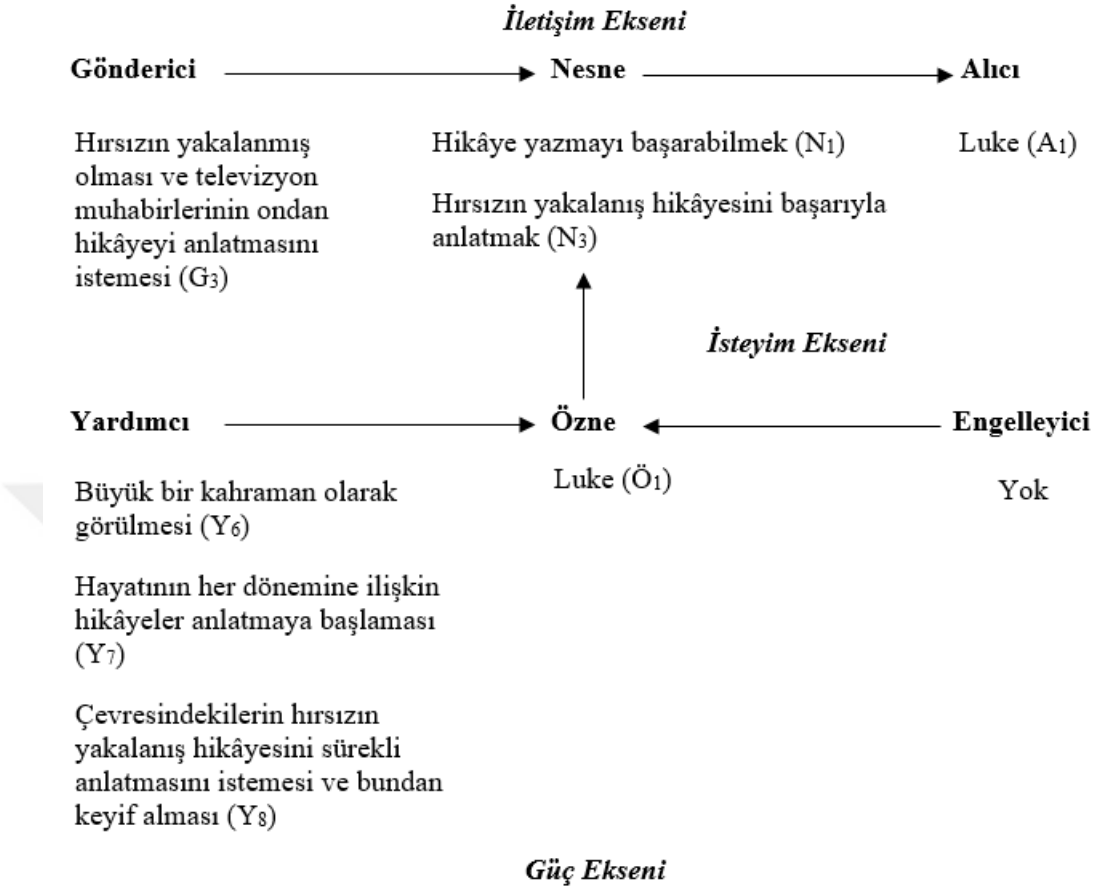

Çizim 67. Masalcı öyküsünün üçüncü kesit eyleyenler örnekçesi

Dördüncü kesitte, Luke'un ($Ö_1$) hikâye yazmayı başarabilme (N_1) nesnesine ulaşabilmesi için Luke'u ($Ö_1$) harekete geçiren gönderici eyleyen, hırsızın yakalanışını anlatan hikâyenin okul gazetesinde yayımlanabilmesi için öğretmeninin hikâyenin yazıya geçirilmesini istemesidir (G_4). Güç ekseninde öznenin ($Ö_1$) nesneyi (N_1) elde etmesine yardımcı olan eyleyenler ise Luke'un istenen hikâyeyi yazması (Y_9), hikâye yazma eyleminin çok kolay olduğunu anlaması (Y_{10}), motivasyonu (Y_{11}), okulda gördüğü ilgi (Y_{12}) eyleyenleridir. Öznenin ($Ö_1$) nesnesine (N_1) ulaşmasında bu kesitte herhangi bir engelleyici eyleyen bulunmamaktadır. İletişim ekseninde göndericinin (G_4) harekete geçmesini sağladığı eyleyen olan özne ($Ö_1$), aynı zamanda hedeflenen nesneye (N_1) ulaşması bakımından da alıcı eyleyen konumundadır. Luke (A_1), aynı zamanda alıcı eyleyendir. Özne olan Luke'un ($Ö_1$) yaşadığı şeylerle ilgili hikâyeler yazması, hikâye yazmanın en sevdiği şey olmaya başlaması, yaşamın yazılmayı bekleyen hikâyelerden meydana geldiğini anlaması öznenin ($Ö_1$) hikâye yazmayı başardığını ve özgüveninin yerine geldiğini göstermektedir. Luke'un ($Ö_1$) anlatının tamamına hâkim olan nesneyi (N_1) isteyim ekseninde böylelikle elde ettiği anlaşılmaktadır.

Elde edilen nesne (N_1) bir dönüşümün gerçekleştiğini göstermektedir. Özne ($Ö_1$) nesnesine (N_1) ulaştığı için anlatının başında var olan ayrışımsal durum sözcesi ($Ö_1 \cup N_1$) son kesitte bağlaşımsal durum sözcesine ($Ö_1 \cap N_1$) dönüşmüş ve böylelikle ortaya bir edim sözcesi [($Ö_1 \cup N_1$) → ($Ö_1 \cap N_1$)] çıkmıştır. Ayrıca birinci kesitte yer alan öğretmen (A_1) ve aile (A_2) alıcı eyleyenleri, anlatının başında ortaya koydukları hedeflerine anlatının bu kesitinde ulaşmışlardır. Bu bilgilerden hareketle öykünün dördüncü kesitinin eyleyenler örnekçesine ilişkin çizim aşağıda verilmiştir.

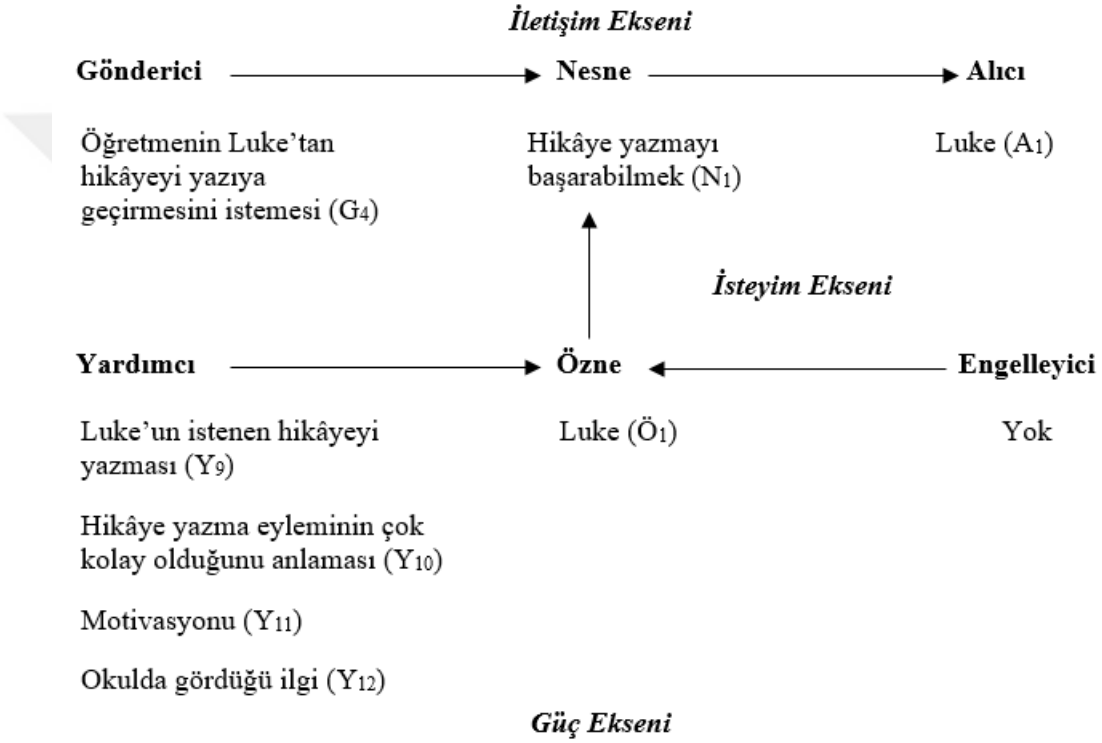

Çizim 68. Masalcı öyküsünün dördüncü kesit eyleyenler örnekçesi

4.2.3.1.2. Öykünün Anlatı İzlencesi

Masalcı adlı öyküde, Luke'un öğretmeninin ve ailesinin Luke'tan hikâye yazmasını istemesi gönderici eyleyeni ile asıl özne konumunda olan Luke arasında hikâye yazmak konusunda bir sözleşme yapılmıştır. Bu sözleşme gereği Luke, belli bir amaç doğrultusunda etkilenmiş ve yönlendirilmiştir. Sözleşmenin yerine getirilmesi için Luke, gönderici eyleyen tarafından eylemi yapmaya yönlendirilmiştir. Luke öznesi, gönderici eyleyenle yaptığı sözleşme gereği gerekli işlemlerde bulunabilmek, zorunlu dönüşümleri gerçekleştirebilmek ve gerekli yetenekleri elde edebilmek için yapmak zorunda olmak, yapmayı istemek, yapabilmek (güç) ve yapmayı bilmek (bilgi) kipliklerini kazanmak durumundadır. Bu kiplikleri kazandığı

aşama edinç aşamasıdır. Öyküde yer alan öğretmenlerinin ve ailesinin hikâye yazması için ısrarcı davranışları, Luke'a sürekli kızmaları öznenin eylemi yapmak zorunda olduğunu gösterirken, öyküde yer alan hırsızı görüp görmediğini polislerden birinin sorması, hırsızı yakalatacak bilgileri polise verebileceğini anlaması ve çevresindekilerin hırsızın yakalanış hikâyesini sürekli olarak Luke'tan dinlemek istemeleri ve bir süre sonra yazıya geçirmesini istemeleri öznenin öyküde kazandığı yeteneklerdir. Anlatıda kazanılan bu yeteneklerin eyleme dönüştüğü, bir durum sözcesinden bir başka durum sözcesine geçişin yaşandığı aşama ise edim aşamasıdır. Özne edindiği kipsel edinçten yararlanarak dönüştürücü işlemlere yönelir. Burada öznenin isteği, gücü ve bilgisi birleşir ve eylem gerçekleşir. Hırsızın yakalanış hikâyesini muhabirlerin Luke'tan anlatmasını istemeleri ve Luke'un hikâyeyi anlatması, hayatının her dönemine ilişkin hikâyeler anlatmaya başlamış olması, öğretmeninin Luke'tan okul gazetesinde yayımlanmak üzere hikâyeyi yazıya geçirmesini istemesi ve Luke'un hikâyeyi yazıya geçirmesi öyküde edim aşamasının gerçekleştiğini ve dönüşümün başarıyla gerçekleştiğini göstermektedir. Luke, edim aşamasında yerine getirdiği eylemlerle öykünün başında gönderici eyleyenle yaptığı sözleşmeyi yerine getirmiştir ve dönüşüme uğrayarak hikâye yazmayı başarmıştır. Yazdığı hikâyeyle Luke, büyük bir kahraman olarak görülmüş, okulda ilgi odağı olmuş, tanınırlığı artmış ve kendine motivasyon kaynağı bulmuştur. Bu olumlu kazanımlarla birlikte Luke, hikâye yazmanın kolaylığını da anlamıştır ve bundan keyif almaya başlamış, hikâye yazma eylemi en sevdiği şey olmuştur. Sonuç olarak yaşamın yazılmayı bekleyen hikâyelerle dolu olduğunu da görmüştür. Gönderici konumuna geçmiş olan öğretmen ve ailesi de Luke'taki bu gelişmeler karşısında mutlu olmuşlardır ve dönüşümle birlikte Luke'u takdir ederek ödüllendirmişlerdir. Öykünün anlatı izlencesi Tablo 20'de gösterilmiştir.

Tablo 20

Masalcı öyküsünün anlatı izlencesi

Masalcı			
Başlangıç Durumu	**Dönüşüm**		**Bitiş Durumu**
Eyletim	Yetilendirici Deneyim: Edinç	Sonuçlandırıcı Deneyim: Edim	Onurlandırıcı Deneyim: Tanınma ve Yaptırım
Öğretmeninin ve ailesinin Luke'tan hikâye yazmasını istemesi.	Öğretmenlerinin ve ailesinin hikâye yazması için ısrarcı davranışları ve Luke'a sürekli kızmaları. Hırsızın görüp görmediğini polislerden birinin sorması. Hırsızı yakalatacak bilgileri polise verebileceğini anlaması. Çevresindekilerin hırsızın yakalanış hikâyesini sürekli olarak Luke'tan dinlemek istemeleri ve bir süre sonra yazıya geçirmesini istemeleri.	Hırsızın yakalanış hikâyesini muhabirlerin Luke'tan anlatmasını istemeleri ve Luke'un hikâyeyi anlatması. Hayatının her dönemine ilişkin hikâyeler anlatmaya başlamış olması. Öğretmeninin Luke'tan okul gazetesinde yayımlanmak üzere hikâyeyi yazıya geçirmesini istemesi ve Luke'un hikâyeyi yazıya geçirmesi.	Luke, okulda büyük bir kahraman olarak görülmesi, ilgi odağı olması, tanınırlığının artması ve kendine motivasyon kaynağı bulması. Hikâye yazmanın kolaylığını anlaması ve bundan keyif alması. Yaşamın yazılmayı bekleyen hikâyelerle dolu olduğunu görmesi. Öğretmeninin ve ailesinin Luke'un hikâye yazmış olmasından dolayı mutlu olması.

4.2.3.2. Kırmızı Çekici Öyküsü

Öğrenme güçlüğü ile birlikte dikkat eksikliği, zayıf problem çözme becerisi olan bir çocuğun iç görü eksikliği nedeniyle odaklanamaması ve bunun sonucunda yaşadığı Travma Sonrası Stres Bozukluğu sorununu iyileştirebilmek amacıyla yazılan Kırmızı Çekici öyküsünün olay örgüsü incelendiğinde öykünün dört kesite ayrılabileceği saptanmıştır.

4.2.3.2.1. Öykünün Eyleyenler Örnekçesi

Öykünün birinci kesitinde, Kırmızı Çekici tarafından yerine getirilmesi gereken sorumlulukların yerine getirilmemesi ve sürekli unutkanlık yaşaması (G_1) öykünün öznelerinden olan Mike'ı ($Ö_1$) rahatsız etmiştir. Bu rahatsızlık Mike'ı ($Ö_1$) harekete geçirmiş ve Kırmızı Çekici'nin unutkanlık problemini yenmesini ve sorumluluklarını yerine getirmesini sağlamak (N_1) nesnesini hedeflemesini sağlamıştır. Öznenin ($Ö_1$) nesnesine (N_1) sahip olamamasından kaynaklı olarak kesitte bir ayrışımsal durum sözcesi ($Ö_1 \cup N_1$) bulunmaktadır. Kırmızı Çekici'yi yaptığı hatalar konusunda sürekli uyarması (Y_1), Mike'ın sabrının tükenmesi (Y_2), Kırmızı Çekici'nin sürekli üzülüp utanması (Y_3) yardımcı eyleyenleri var olan

ayrışımsal durum sözcesinin ($Ö_1 \cup N_1$) dönüşüme uğramasını sağlamaya çalışmaktadır. Kırmızı Çekici'nin sorumluluklarının çok olması ve birçok yönergeyi hatırlamak zorunda kalması (E_1), unutkanlığının, dikkat dağınıklığının ve öfkesinin miktarının fazlalığı (E_2), hatalarındaki ısrarı (E_3), patronun Kırmızı Çekici'ye bağırması (E_4) engelleyici eyleyenleri ise ayrışımsal durum sözcesinin ($Ö_1 \cup N_1$) dönüşüme uğramasını ve öznenin ($Ö_1$) nesnesine (N_1) ulaşmasını güç ekseninde engellemektedir. Bu bilgilerden hareketle öykünün birinci kesitinin eyleyenler örnekçesine ilişkin çizim aşağıda verilmiştir.

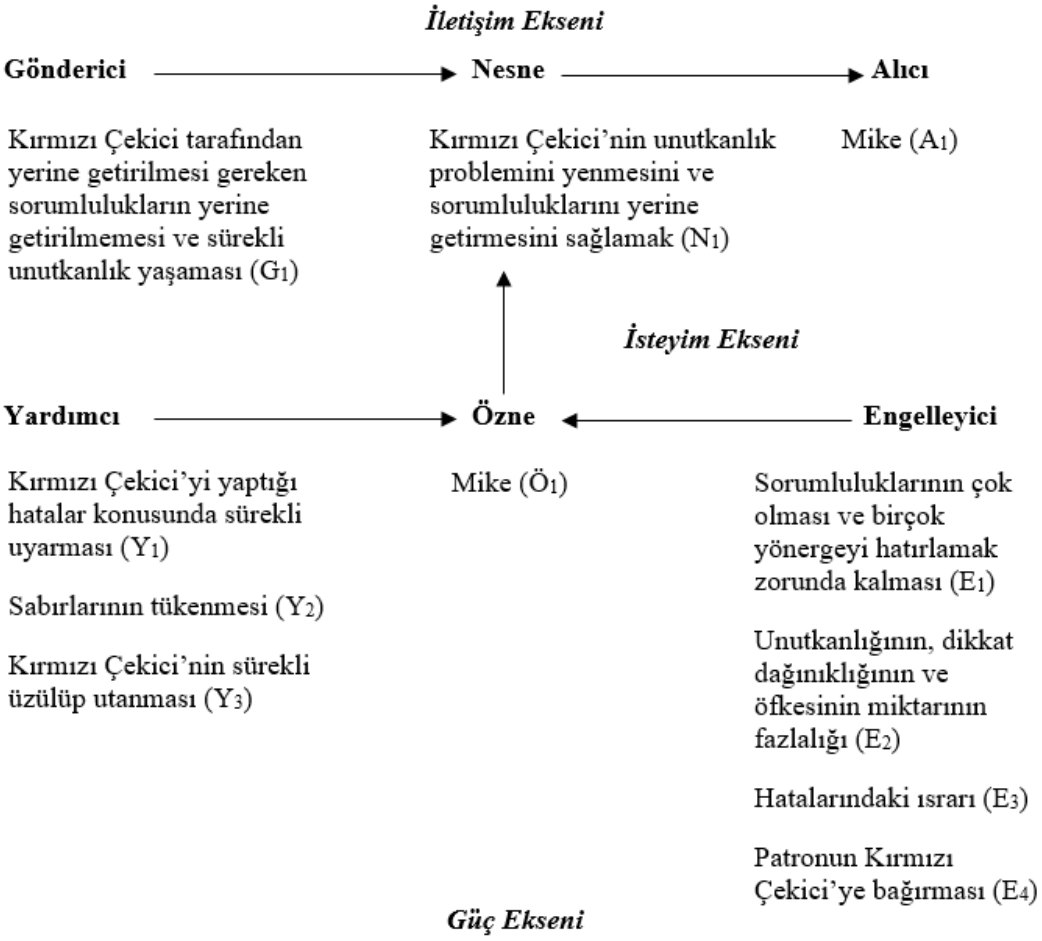

Çizim 69. Kırmızı Çekici öyküsünün birinci kesit eyleyenler örnekçesi

Öykünün birinci kesitinde, net bir biçimde bir dönüşüm yaşanmamış olsa da Kırmızı Çekici iş hayatında çeşitli sorunlar yaşamaya başladığını fark etmiştir. Bu farkında olma durumu öykünün ikinci kesitinde gönderici eyleyen (G_2) olarak karşımıza çıkmaktadır. İş hayatında çeşitli sorunlar yaşamaya başlamış olması (G_2), Kırmızı Çekici'nin ($Ö_2$) unutkanlığını yenmek, değişmek, başarılı olmak ve sorumluluklarını yerine getirmek (N_2)

nesnesini elde etmeye çalışmasını sağlamıştır. Özne ($Ö_2$) nesnesinden (N_2) ayrıdır, bu nedenle kesitte ikinci bir ayrışımsal durum sözcesi ($Ö_2 \cup N_2$) bulunmaktadır. Kırmızı Çekici'nin sorumluluklarının çok olması ve birçok yönergeyi hatırlamak zorunda kalması (E_1), unutkanlığının, dikkat dağınıklığının ve öfkesinin miktarının fazlalığı (E_2) öznenin ($Ö_2$) nesnesine (N_2) ulaşmasını engellemektedir. Mike'ın, diğer çalışanların ve müşterilerin gayreti (Y_4), Mike'ın yeni bir çekici alacağını söylemesi (Y_5), Kırmızı Çekici'nin insanların kendisine kızgın olmasının nedenini sorgulaması (Y_6), davranışlarında değişiklikler yapmaya başlaması (Y_7), Mike'ın son bir şans vermesi (Y_8) yardımcı eyleyenleri ise öznenin ($Ö_2$) nesnesine (N_2) ulaşmasını kolaylaştırmaktadır. Kesit sonunda herhangi bir dönüşüm gerçekleşmemiş olsa da özneler ($Ö_1$, $Ö_2$) nesnelerine (N_1, N_2) biraz daha yaklaşmışlardır. Bu bilgilerden hareketle öykünün ikinci kesitinin eyleyenler örnekçesine ilişkin çizim aşağıda verilmiştir.

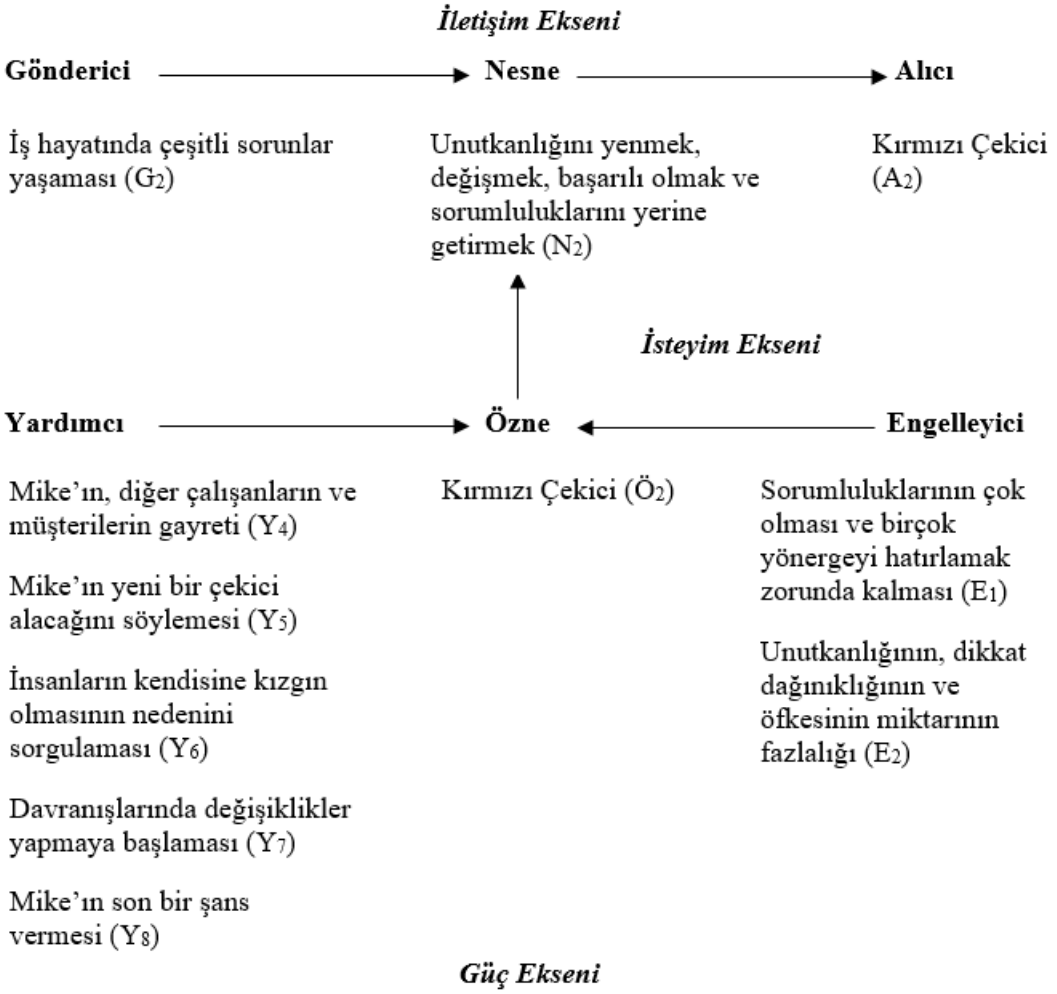

Çizim 70. Kırmızı Çekici öyküsünün ikinci kesit eyleyenler örnekçesi

Öykünün üçüncü kesitinde de Kırmızı Çekici ($Ö_2$) ikinci kesitte hedeflediği unutkanlığını yenmek, değişmek, başarılı olmak ve sorumluluklarını yerine getirmek (N_2) nesnesini elde etmek için çaba göstermeye devam etmektedir. Kırmızı Çekici'nin yaşadıkları üzerine düşünmesi (G_3) ve ustasının konuşması (G_4), bu kesitte Kırmızı Çekici'yi ($Ö_2$) harekete geçiren ve nesnesini (N_2) hedeflemeye devam etmesini sağlayan gönderici eyleyenlerdir. Kırmızı Çekici'nin değişme isteği (Y_9), başkalarının gözünde Kırmızı Çekici'nin nasıl gördüğünü ustanın Kırmızı Çekici'ye göstermeye çalışması (Y_{10}), ustanın Kırmızı Çekici'yi videoya kaydetmesi ve kaydı izletmesi (Y_{11}), Kırmızı Çekici'nin kendisiyle ilgili öğrendiği şeylerle baş başa kalması (Y_{12}) özneyi ($Ö_2$) nesnesine (N_2) biraz daha yaklaştırmıştır. Kesitte bu yakınlaşmayı engelleyen herhangi bir engelleyici eyleyen de bulunmamaktadır. Kesitte net olarak gerçekleşen bir dönüşüm bulunmasa da özne ($Ö_2$) nesnesine (N_2) ulaşmak üzeredir. Bu bilgilerden hareketle öykünün üçüncü kesitinin eyleyenler örnekçesine ilişkin çizim aşağıda verilmiştir.

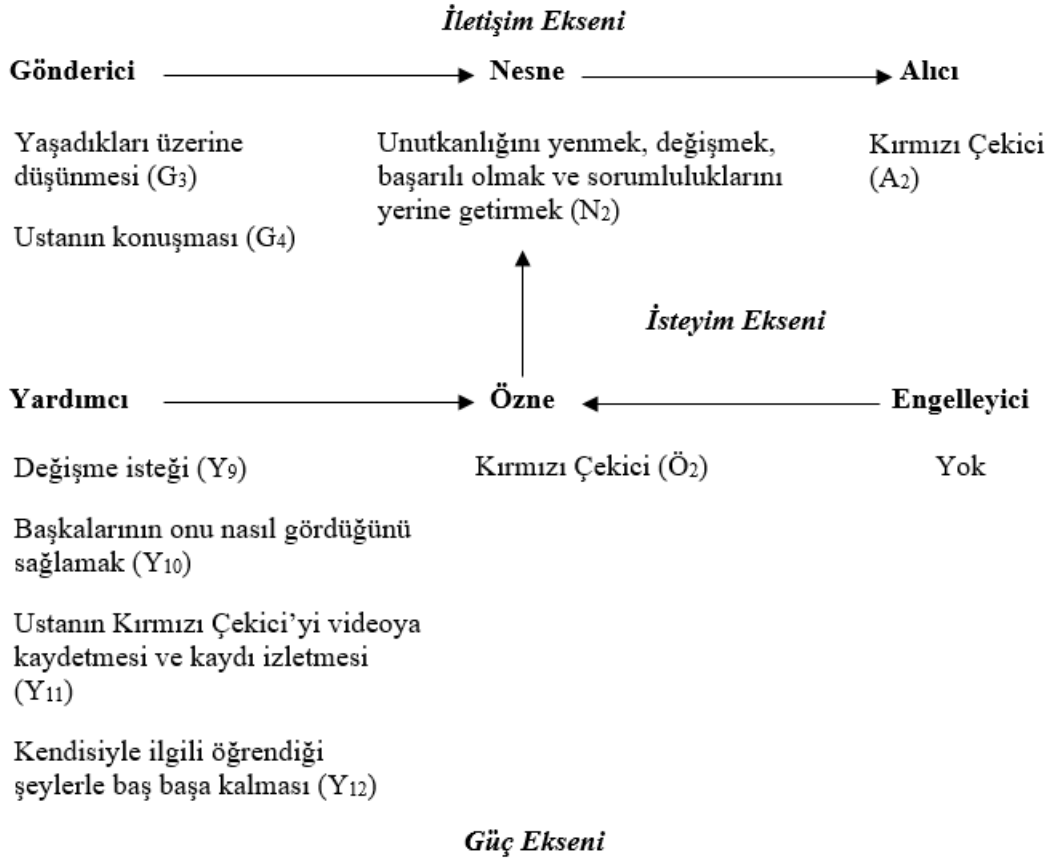

Çizim 71. Kırmızı Çekici öyküsünün üçüncü kesit eyleyenler örnekçesi

Kırmızı Çekici, öykünün dördüncü kesitinde yapması gereken şeyleri hatırlamakla ilgili sorunları olduğunu kabul etmiştir (G_5) ve bu kabul edilen durum, Kırmızı Çekici'yi ($Ö_2$) öykünün geneline hâkim olan unutkanlığını yenmek, değişmek, başarılı olmak ve sorumluluklarını yerine getirmek (N_2) nesnesini elde etmesi konusunda daha da kararlı kılmıştır. İkinci ve üçüncü kesitte Kırmızı Çekici ($Ö_2$) ile nesnesi (N_2) arasında var olan ayrışımsal durum sözcesi ($Ö_2 \cup N_2$), yapması gerekenleri Mike'ın yazarak ve ses kaydıyla Kırmızı Çekici'ye vermesi (Y_{13}), Kırmızı Çekici'nin sorunun çözümü için önerileri dinlemesi ve yeni fikirleri denemesi (Y_{14}), Mike'ın ve müşterilerin memnuniyetlerini dile getirmesi (Y_{15}), Mike'ın müşterilerine şehrin en güvenilir çekicisinin Kırmızı Çekici olduğunu söylemesi (Y_{16}) yardımcı eyleyenleriyle bağlaşımsal durum sözcesine ($Ö_2 \cap N_2$) dönüşmüştür ve ortaya bir edim sözcesi [($Ö_2 \cup N_2$) → ($Ö_2 \cap N_2$)] çıkmıştır. Kırmızı Çekici'de ortaya çıkan bu dönüşüm, öykünün diğer bir öznesi olan ve öykünün birinci kesitinde hedeflediği nesneye (N1) ulaşamayan Mike'ın ($Ö_1$) da nesnesiyle (N_1) arasında bir bağlaşımsal durum sözcesinin ($Ö_1 \cap N_1$) oluşmasını sağlamış ve yeni bir edim sözcesi [($Ö_1 \cup N_1$) → ($Ö_1 \cap N_1$)] oluşarak Mike ($Ö_1$) öznesi açısından bir dönüşüm yaşanmıştır. Böylelikle öykünün gönderici eyleyenleri tarafından harekete geçen özneler ($Ö_1$, $Ö_2$) dönüşümle birlikte başarıya ulaşmıştır. Elde edilen başarı aynı zamanda alıcı eyleyen olan Mike (A_1) ve Kırmızı Çekici'ye (A_2) mutluluk ve büyük keyif vermiştir. Bu bilgilerden hareketle öykünün dördüncü kesitinin eyleyenler örnekçesine ilişkin çizim aşağıda verilmiştir.

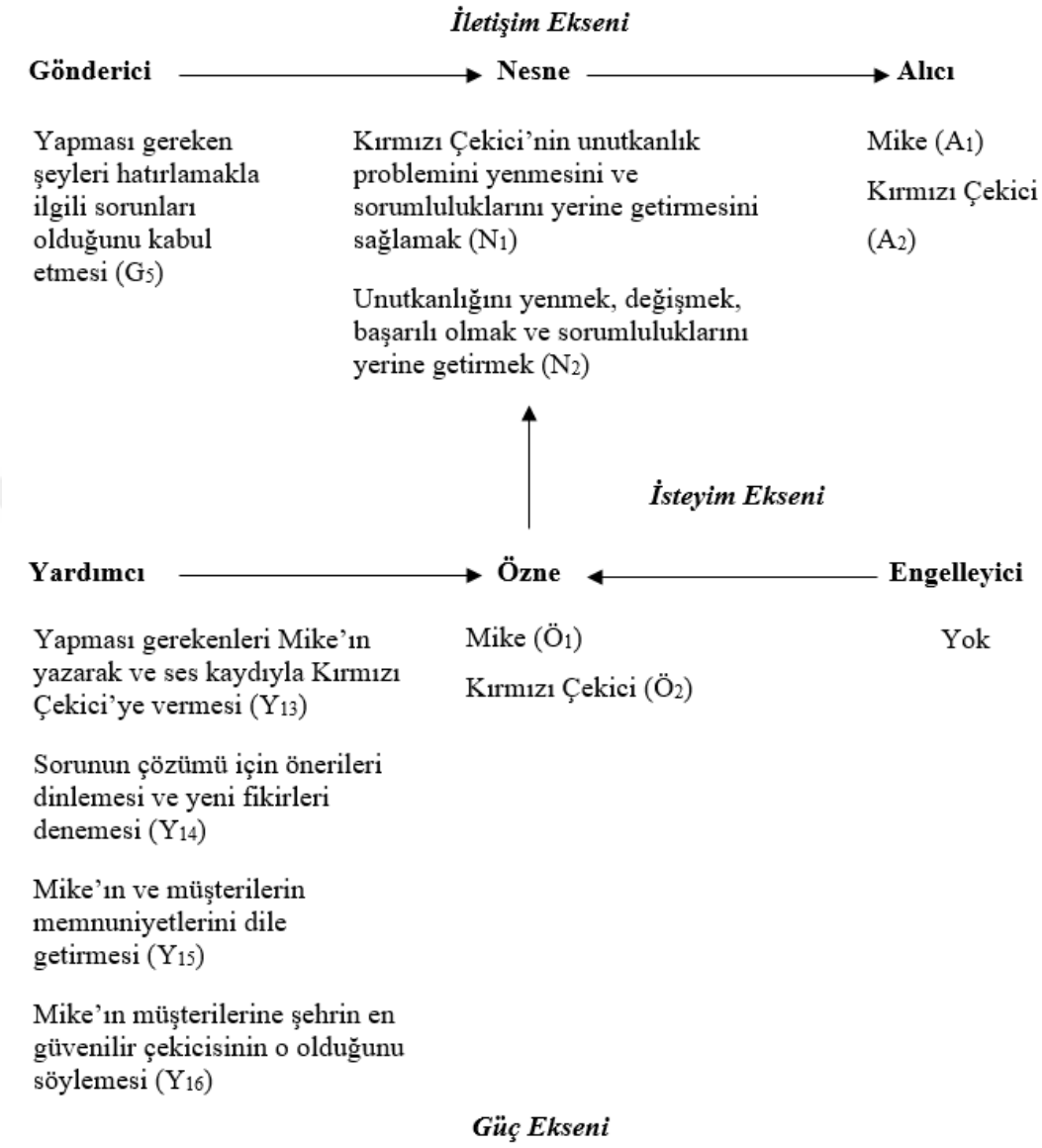

Çizim 72. Kırmızı Çekici öyküsünün dördüncü kesit eyleyenler örnekçesi

4.2.3.2.2. Öykünün Anlatı İzlencesi

Kırmızı Çekici öyküsünde yer alan Kırmızı Çekici öznesi, iş hayatında yaşadığı çeşitli sorunlar nedeniyle Mike'ın sürekli uyarıları, diğer çalışanların ve müşterilerin gayreti Kırmızı Çekici'yi unutkanlığını yenmek, değiştirmek, başarılı olmak ve sorumluluklarını yerine getirmek amaçlarına yönlendirmiştir. Bu yönlendirmeyle birlikte özne ile gönderici arasında bir sözleşme ortaya çıkmıştır. Yapılan sözleşme, özneyi bir yaptırma eylemine sevk etmiştir. Kırmızı Çekici öznesi, göndericiyle yaptığı sözleşme gereği gerekli işlemlerde bulunmak, zorunlu dönüşümleri gerçekleştirmek, bir eyleme geçebilmek için edinç aşamasında yapmak

zorunda olmak, yapmayı istemek, yapabilmek (güç), yapmayı bilmek (bilgi) kipliklerinden hareketle ihtiyacı olan yetenekleri kazanmaya çalışır. Öyküde yer alan Mike'ın ve müşterilerin sabırlarının tükenmiş olması ve Kırmızı Çekici'ye bağırması, kendisiyle ilgili öğrendiği şeylerle baş başa kalması, Kırmızı Çekici'nin sürekli üzülmesi, yaşadıkları üzerine düşünmesi, yapması gereken şeyleri hatırlamakla ilgili sorunları olduğunu kabul etmesi ve değişme isteği, Mike'tan yapması gereken işlerle ilgili isteklerini ses kaydı olarak vermesini istemesi edinç aşamasında kazanılan yeteneklerdir. Anlatıda kazanılan bu yeteneklerin eyleme dönüştüğü, bir durum sözcesinden bir başka durum sözcesine geçişin yaşandığı aşama ise edim aşamasıdır. Özne edindiği kipsel edinçten yararlanarak dönüştürücü işlemlere yönelir. Burada öznenin isteği, gücü ve bilgisi birleşir ve eylem gerçekleşir. Kırmızı Çekici'nin yaşadığı sorunların çözümü için önerileri dinlemesi ve yeni fikirleri denemesi, ustasının Kırmızı Çekici'yi videoya alması ve Kırmızı Çekici'nin videoyu izleyip hatalarını telafi etmeye çalışması, Mike'ın ses kaydını dinleyerek yapması gerekenleri yapması ve hatırlamasına yardımcı olacak her türlü yeni fikri denemesi, bozulan arabaları kısa süre sonra Mike'ın tamirhanesine getirmeye başlaması, her geçen gün yapacağı işleri hatırlamanın yeni yollarını bulması, soruna neden olan davranışları görmesi ve bunları düzeltmenin yollarını bulması eylemleri öyküde edim aşamasının gerçekleştiğini ve dönüşümün başarıyla gerçekleştiğini göstermektedir. Ortaya çıkan dönüşümle birlikte özne, nesnesine ulaşmak için uyguladığı dönüşüm işlemlerinin son durumunu gözlemler. Gönderici ise dönüşümlerin doğruluğunu, gerçekliğini değerlendirir ve özneyi yapılan sözleşme gereği ya ödüllendirir ya da cezalandırır. Kırmızı Çekici'nin unutkanlığını yenmesi, değişmesi ve sorumluluklarını yerine getirmesi, Mike'tan ve müşterilerden övgüler almasını, işini doğru dürüst yapabildiği için mutlu olmasını, sorumluluk sahibi olmaktan ve kendisine verilen görevleri yerine getirmekten büyük keyif almasını, Mike'ın müşterilerine şehirdeki en güvenilir arabanın Kırmızı Çekici olduğunu söylemesini sağlamıştır. Böylelikle gönderici konumundaki Mike ve diğer müşteriler Kırmızı Çekici öznesiyle yaptıkları sözleşmenin yerine getirilmiş olmasından dolayı özneyi ödüllendirmişler ve öznenin tanınırlığını artırmışlardır. Öykünün anlatı izlencesi Tablo 21'de gösterilmiştir.

Tablo 21

Kırmızı Çekici öyküsünün anlatı izlencesi

Kırmızı Çekici			
Başlangıç Durumu	**Dönüşüm**		**Bitiş Durumu**
Eyletim	Yetilendirici Deneyim: Edinç	Sonuçlandırıcı Deneyim: Edim	Onurlandırıcı Deneyim: Tanınma ve Yaptırım
İş hayatında yaşadığı çeşitli sorunlar nedeniyle Mike'ın sürekli uyarıları, diğer çalışanların ve müşterilerin gayreti.	Mike'ın ve müşterilerin sabırlarının tükenmiş olması ve Kırmızı Çekici'ye bağırması. Kendisiyle ilgili öğrendiği şeylerle baş başa kalması. Kırmızı Çekici'nin sürekli üzülmesi. Yaşadıkları üzerine düşünmesi, yapması gereken şeyleri hatırlamakla ilgili sorunları olduğunu kabul etmesi ve değişme isteği. Mike'tan yapması gereken işlerle ilgili isteklerini ses kaydı olarak vermesini istemesi.	Kırmızı Çekici'nin yaşadığı sorunların çözümü için önerileri dinlemesi ve yeni fikirleri denemesi. Ustasının Kırmızı Çekici'yi videoya alması ve Kırmızı Çekici'nin videoyu izleyip hatalarını telafi etmeye çalışması. Mike'ın ses kaydını dinleyerek yapması gerekenleri yapması ve hatırlamasına yardımcı olacak her türlü yeni fikri denemesi. Bozulan arabaları kısa süre sonra Mike'ın tamirhanesine getirmeye başlaması. Her geçen gün yapacağı işleri hatırlamanın yeni yollarını bulması. Soruna neden olan davranışları görmesi ve bunları düzeltmenin yollarını bulması.	Mike'tan ve müşterilerden övgüler alması. İşini doğru dürüst yapabildiği için mutlu olması. Sorumluluk sahibi olmaktan ve kendisine verilen görevleri yerine getirmekten büyük keyif alması. Mike'ın müşterilerine şehirdeki en güvenilir arabanın Kırmızı Çekici olduğunu söylemesi.

4.2.3.3. Andy ve Altın Yol Öyküsü

Andy ve Altın Yol öyküsü, okula gitmek istemeyen, okula karşı fobisi oluşmuş olan çocuklara yönelik yazılmıştır. Çocuklarda oluşmuş olan bu korku ve fobinin ortadan kalkması için öykü içeriğinde çeşitli metaforlar yer almaktadır. Öyküde yer alan metaforların iyileşme sürecinde olan çocuğun korku düzeyini azalttığı ve okula karşı oluşmuş olan fobisini ortadan kaldırdığı mesajı verilmektedir. Olay örgüsü incelendiğinde öykünün üç kesite ayrılabileceği saptanmıştır.

4.2.3.3.1. Öykünün Eyleyenler Örnekçesi

Öykünün birinci kesitinde, Andy adında bir çocuğun yaşadığı ülkede her çocuğun altın bir yolda yürümek zorunda olması ve yolun sonuna ulaşan her çocuğa altın kupa veriliyor olması (G_1), Andy'nin annesinin ($Ö_1$) de Andy'yi altın yolda yürütmek ve Andy'nin altın kupayı almasını sağlamak (N_1) nesnesini istemesine neden olmuştur. Anneyle ($Ö_1$) nesnesi (N_1) arasında ayrışımsal durum sözcesi ($Ö_1 \cup N_1$) bulunmaktadır. Diğer çocukların Andy'yi dışarı çağırması (Y_1) ve Andy'nin bir yanının arkadaşlarına katılma isteği (Y_2) annenin ($Ö_1$) nesnesine (N_1) ulaşabilmesi için kesitte yer alan yardımcı eyleyenlerdir. Ancak, Andy'nin evde kalmayı tercih etmesi (E_1), korku duygusunun yoğunluğu (E_2), annesinin kendisine ihtiyacının olacağını düşünmesi (E_3) engelleyici eyleyenleri annenin ($Ö_1$) nesnesine (N_1) ulaşmasını engelleyen engelleyici eyleyenler olarak kesitteki yerini almaktadır. Güç ekseninde yaşanan yardımcı eyleyen - engelleyici eyleyen mücadelesi herhangi bir dönüşümün yaşanmasına izin vermemiş ve kesitte yer alan ayrışımsal durum sözcesi ($Ö_1 \cup N_1$) devam etmiştir. Bu bilgilerden hareketle öykünün birinci kesitinin eyleyenler örnekçesine ilişkin çizim aşağıda verilmiştir.

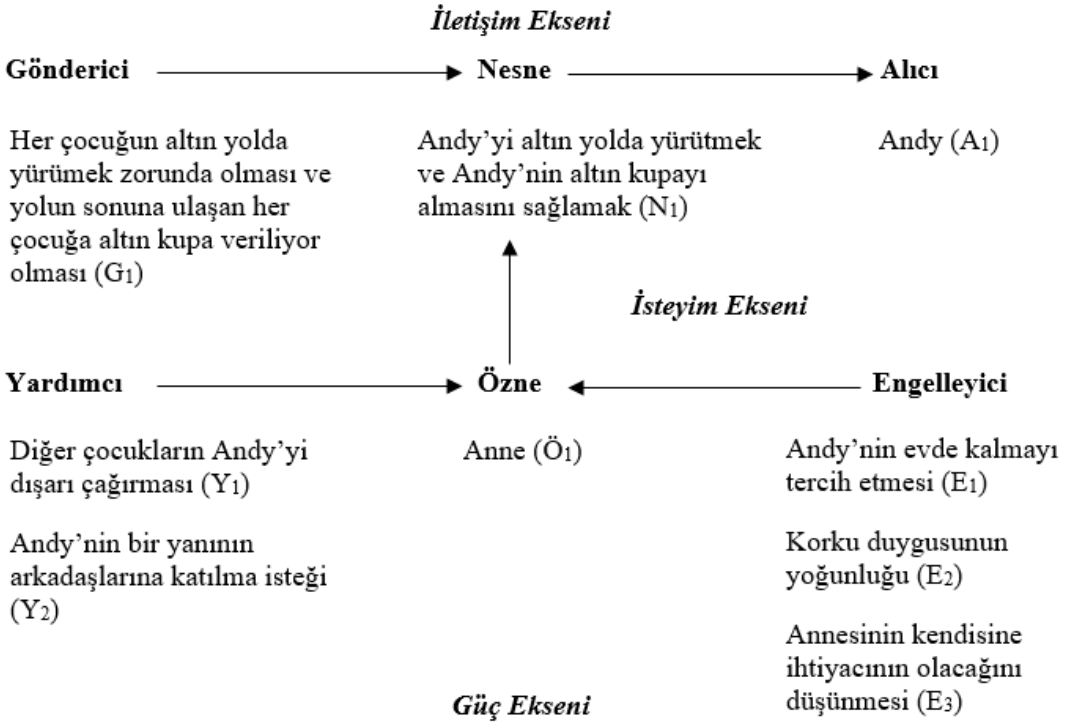

Çizim 73. Andy ve Altın Yol öyküsünün birinci kesit eyleyenler örnekçesi

Andy'nin öykünün ikinci kesitinde yer alan altın yolda yürürken eğlenen çocukların anlatıldığı bir televizyon programını izlemesi (G_2) ve yolda yürürken birçok şey öğrenen çocuğun videosunu izlemesi (G_3) gönderici eyleyenleri, Andy'yi ($Ö_2$) altın yolda yürümek ve kupa kazanmak (N_2) nesnesini elde etmeye yöneltmiştir. Birinci kesitte anne ($Ö_1$) ile nesnesi (N_1) arasında var olan ayrışımsal durum sözcesi ($Ö_1 \cup N_1$), Andy'nin bu nesneyi (N_2) istemesiyle yerini bağlaşımsal durum sözcesine ($Ö_1 \cap N_1$) bırakmaya başlamıştır. Henüz tam bir dönüşüm sağlanmadığı için bir edim sözcesinden bahsetmek mümkün değildir. Ancak, bir sonraki kesitte durumun netlik kazandığı öykünün gidişatından anlaşılmaktadır. Kesitin öznesi olan Andy ($Ö_2$) ile nesnesi (N_2) arasında da bir ayrışımsal durum sözcesi ($Ö_2 \cup N_2$) bulunmaktadır. Andy'nin döndüğünde annesini bıraktığı yerde bulamama kaygısı (E_4) engelleyici eyleyeni, var olan ayrışımsal durum sözcesi ($Ö_2 \cup N_2$) dönüşüme uğrayarak bir edim sözcesinin ortaya çıkmasını engellemektedir. Andy'nin kesitte yer alan köpeğin ve yavrularının zaman zaman birbirinden ayrıldıklarını, eğlendiklerini ve tekrar bir araya geldiklerini görmesi (Y_3) yardımcı eyleyeni ise bir dönüşümün oluşması için güç ekseninde engelleyici eyleyenle (E_4) mücadele etmektedir. Mücadelede Andy'nin döndüğünde annesini bıraktığı yerde bulamama kaygısı (E_4) her ne kadar üstün görünse de Andy ($Ö_2$) dönüşüme çok yakındır, nesnesine (N_2) ulaşmak üzeredir. Bu yakınlık, annenin ($Ö_1$) birinci kesitte yer alan nesnesine (N_1) ulaşmasını da kolaylaştırmış ve orada da bir dönüşümün yaşanmasına katkı sağlamıştır. Bu bilgilerden hareketle öykünün ikinci kesitinin eyleyenler örnekçesine ilişkin çizim aşağıda verilmiştir.

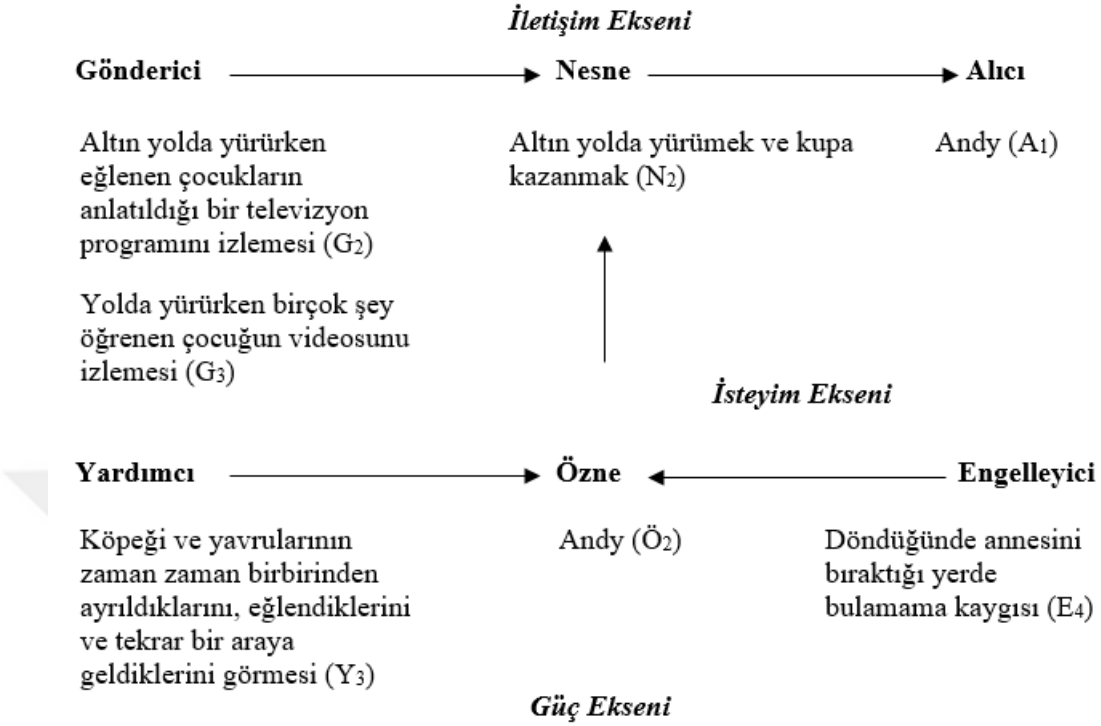

Çizim 74. Andy ve Altın Yol öyküsünün ikinci kesit eyleyenler örnekçesi

Öykünün üçüncü kesitinde yer alan çocukların Andy'yi tekrar yürümeye çağırması (G_4) gönderici eyleyeni, Andy'yi ($Ö_2$) altın yolda yürümek ve kupa kazanmak (N_2) nesnesine biraz daha yaklaştırmıştır. Andy ($Ö_2$) bu kesitte annesinden ve evinden ayrılmaya başlamıştır. Bu ayrılışlarda arkadaşlarıyla altın yolda yürümeye başlamıştır. Yürüyüşler sonrası evine döndüğünde annesinin evde ve iyi olduğunu görmesi (Y_4), Andy'nin korkunun büyümeyi engellediğini fark etmesi (Y_5) ve korkunun kendisini yenmesine izin vermeyeceğine inanması (Y_6) yardımcı eyleyenleri Andy'yi ($Ö_2$) korkularından ve kaygılarından uzaklaştırmaya başlamıştır. Bazı zamanlar korku hissinin devam etmesi (E_5) engelleyici eyleyeni, nesnesine (N_2) ulaşmasını engellemeye çalışsa da Andy ($Ö_2$) elde etmek istediği altın yolda yürümek ve kupa kazanmak (N_2) nesnesine kalıcı bir biçimde ulaşmıştır. Özne ($Ö_2$) ile nesnesi (N_2) arasında var olan ayrışımsal durum sözcesi ($Ö_2 \cup N_2$) dönüşüme uğrayarak bağlaşımsal durum sözcesine ($Ö_2 \cap N_2$) dönüşmüştür. Bu dönüşüm edim sözcesini [($Ö_2 \cup N_2$) → ($Ö_2 \cap N_2$)] ortaya çıkarmıştır. Öykünün bir diğer öznesi olan anne ($Ö_1$), Andy'de ($Ö_2$) meydana gelen dönüşümle birlikte hedeflediği Andy'yi altın yolda yürütmek ve Andy'nin altın kupayı almasını sağlamak (N_1) nesnesine ulaşmıştır. Nesnesiyle (N_1) arasında var olan ayrışımsal durum sözcesini ($Ö_1 \cup N_1$) bağlaşımsal durum sözcesine ($Ö_1 \cap N_1$) dönüştürmüştür ve ortaya bir başka edim sözcesi

[($Ö_1 \cup N_1$) → ($Ö_1 \cap N_1$)] çıkmıştır. Bu bilgilerden hareketle öykünün ikinci kesitinin eyleyenler örnekçesine ilişkin çizim aşağıda verilmiştir.

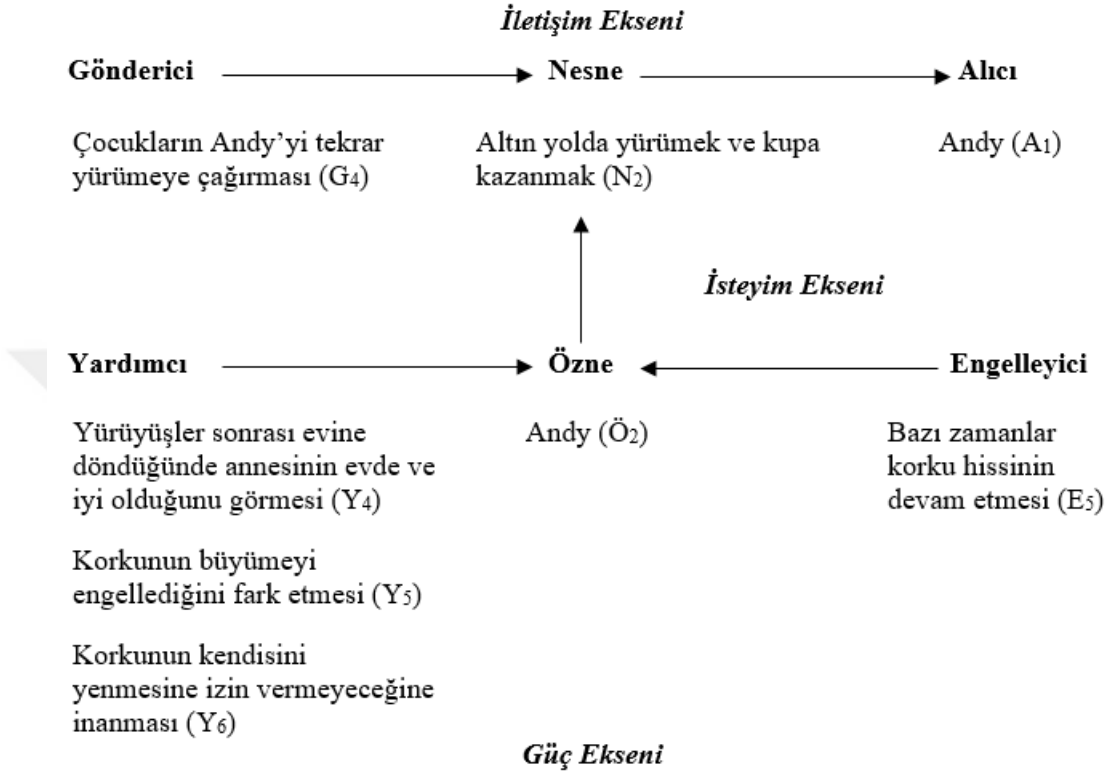

Çizim 75. Andy ve Altın Yol öyküsünün üçüncü kesit eyleyenler örnekçesi

4.2.3.3.2. Öykünün Anlatı İzlencesi

Andy ve Altın Yol adlı öyküde yer alan anne öznesi, öyküde dönüştürülmek istenen Andy öznesiyle altın yolda yürümesi ve yolun sonunda verilen altın kupayı alması nesnesi için sözleşme yapmıştır. Sözleşme aşamasında gönderici konumunda olan anne, Andy'i nesnesine ulaşması konusunda etkilemiş ve yönlendirmiştir. Göndericiyle yapılan sözleşme uyarınca Andy gerekli işlemlerde bulunmak, zorunlu dönüşümleri gerçekleştirmek ve bir eyleme geçebilmek için ihtiyacı olan yetenekleri edinç aşamasıyla kazanır. Yeteneklerini kazanırken yapmak zorunda olmak, yapmayı istemek, yapabilmek (güç), yapmayı bilmek (bilgi) kipliklerini yerine getirir. Bu kiplikler Andy'nin eyleme geçebilmesi için gereklidir. Bu öyküde gönderici olan anne, Andy öznesini dönüşüme uğraması için zorlamaktadır, böyle bir durumda Andy kendinden üstün bir gücün varlığını kabul eder. Her çocuğun altın yolda yürümek zorunda olması, Andy'nin bir yanının arkadaşlarına katılma isteği, altın yolda yürürken eğlenen çocukların anlatıldığı bir televizyon programını izlemesi, yolda yürürken

birçok şey öğrenen çocuğun videosunu izlemesi öyküde yer alan edinç kiplikleridir. Anlatıda kazanılan bu yeteneklerin eyleme dönüştüğü, bir durum sözcesinden bir başka durum sözcesine geçişin yaşandığı aşama ise edim aşamasıdır. Özne edindiği kipsel edinçten yararlanarak dönüştürücü işlemlere yönelir. Burada öznenin isteği, gücü ve bilgisi birleşir ve eylem gerçekleşir. Çocukların Andy'yi tekrar yürümeye çağırması, yürüyüşe çıkmayı kabul etmesi ve tekrar eve dönebildiğini görmesi, yürüyüşler sonrası evine döndüğünde annesinin evde ve iyi olduğunu görmesi, köpeği ve yavrularının zaman zaman birbirinden ayrıldıklarını, eğlendiklerini ve tekrar bir araya geldiklerini görmesi, korkunun büyümeyi engellediğini fark etmesi, korkunun kendisini yenmesine izin vermeyeceğine inanması edim aşamasında gerçekleşen eylemlerdir. Bu eylemlerle birlikte özne bir dönüşüme uğramıştır. Ortaya çıkan dönüşümle birlikte tanınma ve yaptırım aşamasında özne, nesnesine ulaşmak için uyguladığı dönüşüm işlemlerinin son durumunu gözlemler. Gönderici ise dönüşümlerin doğruluğunu, gerçekliğini değerlendirir ve özneyi yapılan sözleşme gereği ya ödüllendirir ya da cezalandırır. Öykünün başında gönderici konumunda olan annenin Andy'nin altın yolda yürümesini ve yolun sonundaki kupayı almasını sağlama amaçlarından yalnızca yolda yürümesi amacına ulaşabildiği saptanmıştır. Kupayı alıp almamasına ilişkin bir bilgi bulunmamaktadır. Öznenin her gün eve dönülebildiğini görmesi mutlu olmasını sağlamıştır. Bunun yanında korkmaması gerektiğini, korkunun büyümeyi engelleyebildiğini anlaması yapılan sözleşme gereği içsel olarak ödüllendirildiği göstermektedir. Öykünün anlatı izlencesi Tablo 22'de gösterilmiştir.

Tablo 22

Andy ve Altın Yol öyküsünün anlatı izlencesi

Andy ve Altın Yol			
Başlangıç Durumu	**Dönüşüm**		**Bitiş Durumu**
Eyletim	Yetilendirici Deneyim: Edinç	Sonuçlandırıcı Deneyim: Edim	Onurlandırıcı Deneyim: Tanınma ve Yaptırım
Annesinin Andy'yi altın yolda yürütmek ve yolun sonunda verilen altın kupayı almasını sağlamak istemesi	Her çocuğun altın yolda yürümek zorunda olması. Andy'nin bir yanının arkadaşlarına katılma isteği. Altın yolda yürürken eğlenen çocukların anlatıldığı bir televizyon programını izlemesi.	Çocukların Andy'yi tekrar yürümeye çağırması. Andy'nin yürüyüşe çıkmayı kabul etmesi ve tekrar eve dönebildiğini görmesi. Yürüyüşler sonrası evine döndüğünde annesinin evde ve iyi olduğunu görmesi.	Korkmaması gerektiğini, korkunun büyümeyi engelleyebildiğini anlaması. Her gün eve dönülebildiğini görmesi ve bundan dolayı mutlu olması.

	Yolda yürürken birçok şey öğrenen çocuğun videosunu izlemesi.	Köpeği ve yavrularının zaman zaman birbirinden ayrıldıklarını, eğlendiklerini ve tekrar bir araya geldiklerini görmesi.

4.2.3.4. Problem Çocuk Öyküsü

Problem Çocuk öyküsü, akademik açıdan belli bir potansiyele sahip başarılı bir çocuğun kalbinde meydana gelen bazı duygusal yaralanmaların evde ve okulda yarattığı çeşitli problemli davranışların iyileştirilmesi, ortadan kaldırılması amacıyla yazılmıştır. Metafor aracılığıyla çocuğa davranışlarının kontrolünün yine kendi elinde olduğunu, kalbindeki yaraların tedavisinin mümkün olduğunu aktarmaya çalışan Problem Çocuk öyküsünün olay örgüsü incelendiğinde üç kesite ayrılabileceği saptanmıştır.

4.2.3.4.1. Öykünün Eyleyenler Örnekçesi

Öykünün birinci kesitinde, Andrew ($Ö_1$) adında yakışıklı, yetenekli ve başarılı bir çocuğun aynaya baktığında kendinde gördüğü tek şeyin sorun olduğuna inanması, öz benliğine ilişkin olumsuz inançları (G_1), Andrew'in ($Ö_1$) problem çocuk olmak ve bunu devam ettirmek (N_1) nesnesini elde etmek istemesine neden olmuştur. Özne ($Ö_1$) ile nesnesi (N_1) arasında kesit başında ayrışımsal durum sözcesi ($Ö_1 \cup N_1$) bulunmaktadır. Andrew'in kendine özgü iyi özelliklerinin olmadığına inanmaya devam etmesi (Y_1), olumsuz davranışlar sergilemesi (Y_2), çevresindeki insanların davranışları hakkında söylediği olumsuz sözler (Y_3) nesnesine (N_1) ulaşmasına yardım eden yardımcı eyleyenlerdir. Kesit başında var olan ayrışımsal durum sözcesi ($Ö_1 \cup N_1$), yardımcı eyleyenlerin (Y_1, Y_2, Y_3) katkısıyla kesitin sonuna gelindiğinde bağlaşımsal durum sözcesine ($Ö_1 \cap N_1$) dönüşmüştür. Ortaya bir edim sözcesi [($Ö_1 \cup N_1$) → ($Ö_1 \cap N_1$)] çıkmıştır. Bu dönüşümde özneyi ($Ö_1$) engelleyen herhangi bir engelleyici eyleyen bulunmamaktadır. Kesitin başında gönderici eyleyenin (G_1) harekete geçirdiği özne ($Ö_1$), aynı zamanda alıcı eyleyendir (A_1) ve nesnesine (N_1) ulaştığı için başarılıdır. Bu bilgilerden hareketle öykünün birinci kesitinin eyleyenler örnekçesine ilişkin çizim aşağıda verilmiştir.

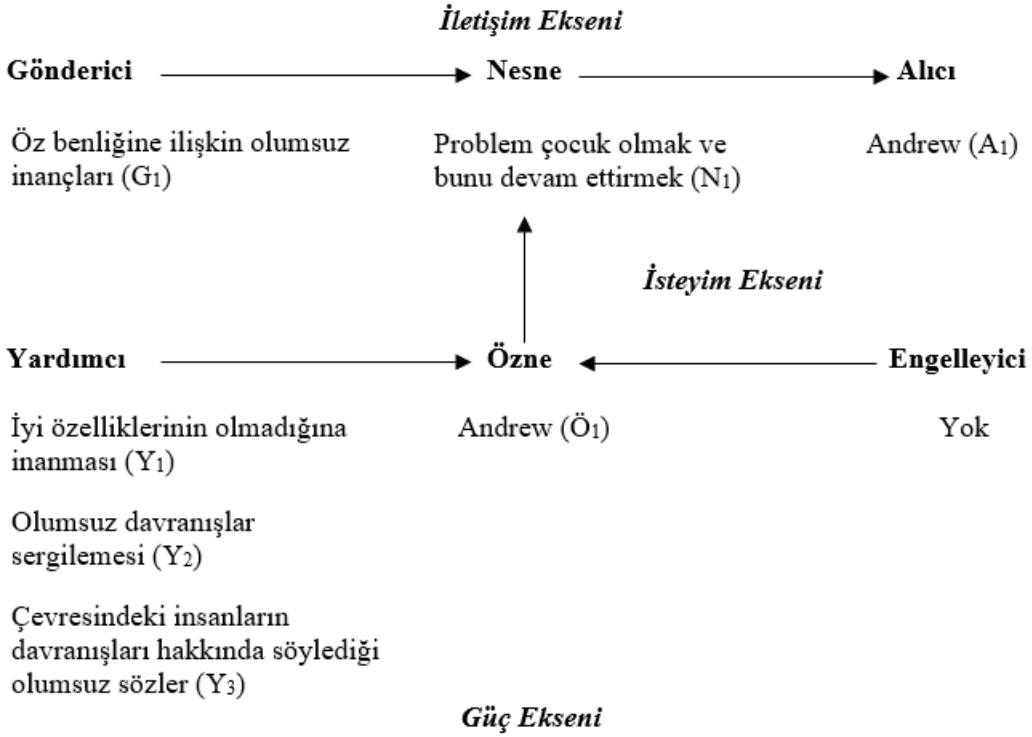

Çizim 76. Problem Çocuk öyküsünün birinci kesit eyleyenler örnekçesi

Birinci kesitte meydana gelen dönüşüm, öykünün ikinci kesitinde Andrew'i rahatsız etmiştir ve problem çocuk olmayı başarmasına rağmen Andrew mutsuz ve üzgündür. Bu rahatsızlık, mutsuzluk ve üzgün olma durumu, Andrew'in rüyasında büyük hali ile karşılaşmasını (G_2) tetiklemiştir. Rüyada Andrew'in büyük hali ($Ö_2$), Andrew'e hatalarını fark ettirmek (N_3) istemiş, problem çocuk olmanın iyi bir şey olmadığını anlatmaya (N_4) çalışmıştır. Andrew'in büyük hali ($Ö_2$) ile nesneleri (N_2, N_3) arasında ayrışımsal durum sözcesi ($Ö_2 \cup N_2$, N_3) bulunmaktadır. Andrew'in ($Ö_1$) kendi büyük haliyle ($Ö_2$) bazı diyaloglar kurması sonucu kendi kalbinin değişmeye, yaralarının da iyileşmeye başladığını hissetmesi (Y_4) yardımcı eyleyeni, özne ($Ö_2$) ile nesneleri (N_2, N_3) arasında var olan ayrışımsal durum sözcesi ($Ö_2 \cup N_2$, N_3) bağlaşımsal durum sözcesine ($Ö_2 \cap N_2$, N_3) dönüşerek bir edim sözcesini [($Ö_2 \cup N_2$, N_3) → ($Ö_2 \cap N_2$, N_3)] ortaya çıkarmıştır. Dönüşümde herhangi bir engelleyici eyleyen bulunmamaktadır. Birinci kesitte yer alan öznenin ($Ö_1$) nesnesine (N_1) ulaşması sonucunda ortaya çıkan dönüşüm [($Ö_1 \cup N_1$) → ($Ö_1 \cap N_1$)], bu kesitteki dönüşümün etkisiyle bozulmuştur. Bu bilgilerden hareketle öykünün ikinci kesitinin eyleyenler örnekçesine ilişkin çizim aşağıda verilmiştir.

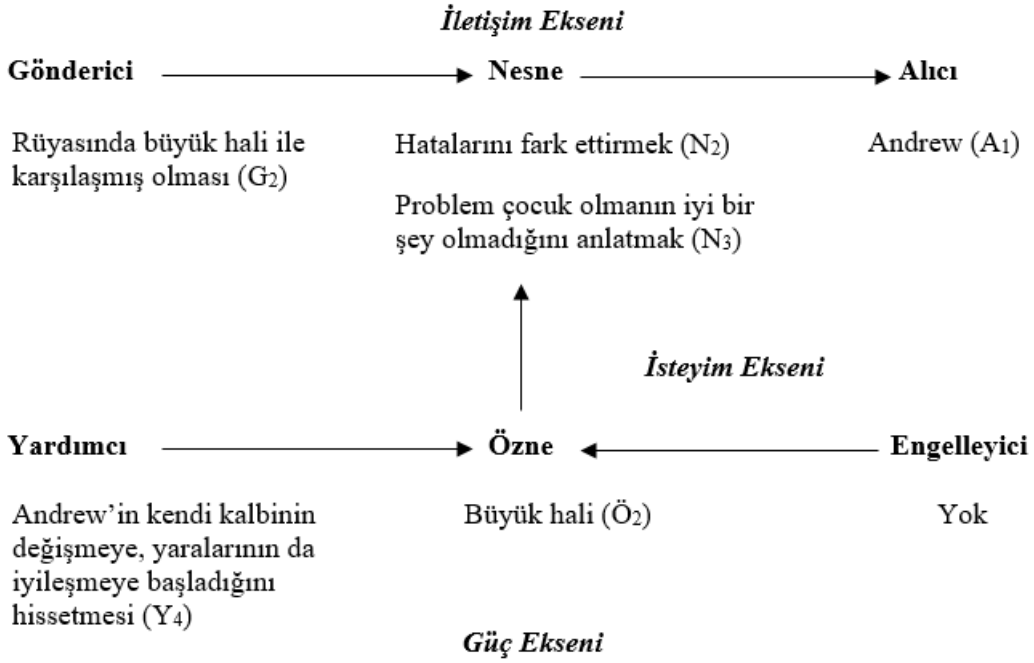

Çizim 77. Problem Çocuk öyküsünün ikinci kesit eyleyenler örnekçesi

Öykünün ikinci kesitinde Andrew'in büyük halinin ($Ö_2$) nesnelerine (N_2, N_3) ulaşmış olması, Andrew'i birinci kesitte uğradığı dönüşümden uzaklaştırmaya başlamıştır. Bu uzaklaşma durumu, Andrew'in öykünün üçüncü kesitinde problem çocuk olmanın iyi bir şey olmadığını anlamasını (G_3) sağlamıştır. Andrew ($Ö_1$) öznesini harekete geçiren gönderici eyleyen (G_3), Andrew'in ($Ö_1$) problem çocuk olmaktan kurtulmak (N_4) istemesini sağlamıştır. Öznenin ($Ö_1$) bu isteğini (N_4) elde etmesine daha az sorun yaratmaya başlamış olması (Y_5), öğretmeninin ona sarılması (Y_6), kalbindeki yaraların zamanla iyileşmeye başlaması (Y_7), davranışlarını değiştirmesi (Y_8), kendi kendisiyle konuşma biçimini değiştirmesi (Y_9), özel biri olduğunu fark etmesi (Y_{10}) yardımcı eyleyenleri yardım etmiştir. Kesitin güç ekseninde yardımcı eyleyenlerin karşısında herhangi bir engelleyici eyleyen bulunmamaktadır. Öykünün birinci kesitinde elde ettiği nesneden (N_1) üçüncü kesitte kurtulmak isteyen özne ($Ö_1$), kesitin sonunda nesnesine (N_4) ulaşmıştır ve problem çocuk olmaktan kurtulmuştur. Bu kesitte de bir dönüşüm yaşanmış ve edim sözcesi ortaya çıkmıştır $[(Ö_1 \cap N_1) \rightarrow (Ö_1 \cup N_1)] \rightarrow [(Ö_1 \cup N_4) \rightarrow (Ö_1 \cap N_4)]$. Gönderici eyleyenlerin harekete geçirdiği özneler ($Ö_1$, $Ö_2$), hedefledikleri nesnelere ulaşmaları nedeniyle de başarılıdırlar ve iç huzura kavuşmuşlardır. Öz benliğe ilişkin var olan olumsuz inançlar, Andrew'in kendini tanımasıyla ortadan kalkmaya başlamıştır. Bu bilgilerden hareketle öykünün üçüncü kesitinin eyleyenler örnekçesine ilişkin çizim aşağıda verilmiştir.

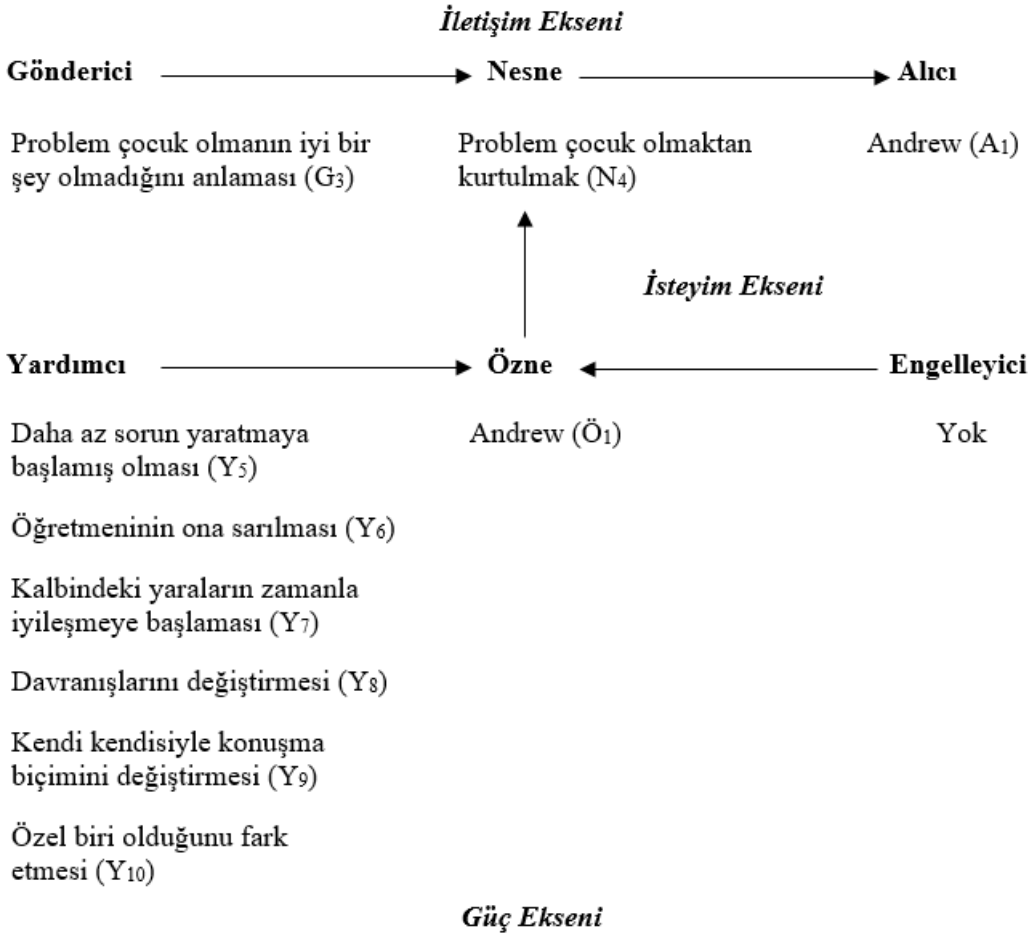

Çizim 78. Problem Çocuk öyküsünün üçüncü kesit eyleyenler örnekçesi

4.2.3.4.2. Öykünün Anlatı İzlencesi

Problem Çocuk öyküsünün başında Andrew öznesi aynanın söylediği şeylerden etkilenmiştir ve ayna ile problem çocuk olma konusunda sözleşme yapmıştır. Ayna göndericisi bu amaç için Andrew öznesini etkilemiş ve yönlendirmiştir. Sözleşme sonrasında gerekli işlemlerde bulunmak, zorunlu dönüşümleri gerçekleştirmek ve bir eyleme geçebilmek için edinç aşamasında Andrew öznesi bazı yetenekleri elde etmek istemiştir. Bu yetenekleri kazanırken yapmak zorunda olmak, yapmayı istemek, yapabilmek (güç), yapmayı bilmek (bilgi) kipliklerinden yararlanmaktadır. İyi özelliklerinin olmadığına inanması, çevresindeki insanların söyledikleri, problem çocuk olmak ve bunu devam ettirmek istemesi Andrew'in edinç aşamasında elde ettiği kipliklerdir. Andrew edindiği kipsel edinçten yararlanır ve bir durum sözcesinden bir başka durum sözcesine geçmek için edim aşamasında dönüştürücü işlemlere yönelir. Andrew'in isteği, gücü ve bilgisi bu dönüştürücü işlemlerin yönünü belirler ve Andrew'in eyleme geçmesini sağlar. Arkadaşlarına vurması, tekme atması, arkadaşlarıyla

küfürlü konuşması, ödevlerini yapmaması Andrew'in edim aşamasında dönüşüm için ortaya koyduğu edimlerdir. Andrew, ayna ile yaptığı sözleşme gereği dönüşümü gerçekleştirmiş ve Andrew'in öğretmenlerinin, ailesinin ve arkadaşlarının tam bir problem çocuk olduğunu söylemesi ortaya çıkan dönüşümün tanınırlığını sağlamıştır. Ancak, Andrew dönüşüm sonucunda ortaya çıkan sonuçtan memnun değildir.

Ortaya çıkan dönüşümle birlikte, Andrew'in rüyasında büyümüş hâlini görmesi ve büyümüş hâlinin Andrew'i problem çocuk olmaktan vazgeçirmek istemesi öykünün ikinci sözleşmesini oluşturmaktadır. Yapılan sözleşmeyle Andrew'in büyümüş hâli yeni bir dönüşüm için Andrew'i etkilemiş ve yönlendirmiştir. Bu etkileme ve yönlendirme, gerekli işlemlerde bulunabilmesi, zorunlu dönüşümleri gerçekleştirebilmesi ve bir eyleme geçebilmesi için Andrew'i gereksinim duyduğu yetenekleri kazanabileceği edinç aşamasına sürüklemiştir. Özne, yeni bir dönüşüm için yapmak zorunda olmak, yapmayı istemek, yapabilmek (güç), yapmayı bilmek (bilgi) kipliklerini yerine getirmeye çalışmaktadır. Andrew'in kalbindeki yaraların daha da kötüleşmesi ve büyümüş hâlinin olumlu bakış açısı, yardıma ihtiyacı olduğunu bilmesi, büyümüş hâliyle uzun süre konuşması, kalbindeki ve bedenindeki sorunların konuşma ile iyileştiğini bilmesi, kendi kalbinin değişmeye başladığını hissetmesi Andrew'in öyküde elde ettiği yeteneklerdir ve bu yetenekler edinç aşamasını oluşturmaktadır. Anlatıda kazanılan bu yeteneklerin eyleme dönüştüğü, bir durum sözcesinden bir başka durum sözcesine geçişin yaşandığı aşama ise edim aşamasıdır. Özne edindiği kipsel edinçten yararlanarak dönüştürücü işlemlere yönelir. Burada öznenin isteği, gücü ve bilgisi birleşir ve eylem gerçekleşir. Rüyadan sonraki gün hiçbir sorun yaratmaması, öğretmeninin Andrew'e problemsiz geçen günlerden sonra sarılması, Andrew'in arkadaşlarına karşı olan davranışlarıyla birlikte evdeki ve okuldaki davranışlarını, özellikle de kendi kendisiyle konuşma şeklini değiştirmesi, kısa süre sonra yaşıtlarıyla çok iyi arkadaş olmaya başlaması öykünün edim aşamasını oluşturmaktadır. Ortaya konan bu eylemler, Andrew'in dönüşmesini ve bir durum sözcesinden bir başka durum sözcesine geçmesini sağlamıştır. Bu dönüşümle birlikte gönderici ile özne arasında yapılan sözleşme tanınma ve yaptırım aşamasında kontrol edilmektedir. İnsanların ve öğretmenlerinin Andrew'i görünce mutlu olmaları, Andrew'in sorunlu biri olmadığını, zeki bir çocuk olduğunu görmeleri, aynaya baktığında artık kendini farklı görmesi büyümüş hâliyle yaptığı sözleşmenin olumlu sonuçlandığını göstermektedir. Ortaya çıkan olumlu sonuç, Andrew'in içsel olarak ödüllendirildiğini göstermektedir. Öykünün anlatı izlencesi Tablo 23'te gösterilmiştir.

Tablo 23

Problem Çocuk öyküsünün anlatı izlencesi

Problem Çocuk			
Başlangıç Durumu	**Dönüşüm**		**Bitiş Durumu**
Eyletim	Yetilendirici Deneyim: Edinç	Sonuçlandırıcı Deneyim: Edim	Onurlandırıcı Deneyim: Tanınma ve Yaptırım
Aynanın söylediklerinden hareketle Andrew'in problem çocuk olmak istemesi.	İyi özelliklerinin olmadığına inanması. Çevresindeki insanların söyledikleri. Problem çocuk olmak ve bunu devam ettirmek istemesi.	Arkadaşlarına vurması, tekme atması. Arkadaşlarıyla küfürlü konuşması. Ödevlerini yapmaması.	Andrew'in öğretmenlerinin, ailesinin ve arkadaşlarının tam bir problem çocuk olduğunu söylemesi.
Andrew'in rüyasında büyümüş hâlini görmesi ve büyümüş hâlinin Andrew'i problem çocuk olmaktan vazgeçirmek istemesi.	Andrew'in kalbindeki yaraların daha da kötüleşmesi ve büyümüş hâlinin olumlu bakış açısı. Yardıma ihtiyacı olduğunu bilmesi. Büyümüş hâliyle uzun süre konuşması. Kalbindeki ve bedenindeki sorunların konuşma ile iyileştiğini bilmesi. Kendi kalbinin değişmeye başladığını hissetmesi.	Rüyadan sonraki gün hiçbir sorun yaratmaması. Öğretmeninin Andrew'e problemsiz geçen günlerden sonra sarılması. Andrew'in arkadaşlarına karşı olan davranışlarıyla birlikte evdeki ve okuldaki davranışlarını, özellikle de kendi kendisiyle konuşma şeklini değiştirmesi. Kısa süre sonra yaşıtlarıyla çok iyi arkadaş olmaya başlaması.	İnsanların ve öğretmenlerinin Andrew'i görünce mutlu olmaları. Andrew'in sorunlu biri olmadığını, zeki bir çocuk olduğunu görmeleri. Aynaya baktığında artık kendini farklı görmesi.

4.2.3.5. Parçaları Bir Araya Getiremeyen Çocuk Öyküsü

Parçaları Bir Araya Getiremeyen Çocuk öyküsü, birtakım travmalar yaşamış olan ve okuma güçlüğü çeken Daniel adında bir çocuğun travmaları hakkında konuşmasını, kendini güvende hissetmesini ve bunun sonucunda bazı şeyleri bir araya getirerek iyileşmesini sağlamak amacıyla yazılmıştır. Olay örgüsü incelendiğinde ise öykünün dört kesite ayrılabileceği saptanmıştır.

4.2.3.5.1. Öykünün Eyleyenler Örnekçesi

Öykünün birinci kesitinde Daniel'in bebekliğinden beridir yaşadığı korkunç ve zor olaylardan (G_1) söz edilmektedir. Bu korkunç ve zor olaylar, Daniel'in ($Ö_1$) zihnindeki

parçaları bir araya getirmeyi bırakmak (N_1) istemesine neden olmuştur. Özne ($Ö_1$) ile nesnesi (N_1) arasında ayrışımsal durum sözcesi ($Ö_1 \cup N_1$) bulunmaktadır. Yaşamını değiştirecek bir becerisinin olmadığına inanması (Y_1), insanların onu incitmesi (Y_2), hayatında güven ve sevginin olmaması (Y_3), her şeyle bağını koparmayı öğrenmesi (Y_4), kendini rahatlamış hissetmesi (Y_5) yardımcı eyleyenleri, öznenin ($Ö_1$) nesnesine (N_1) ulaşarak bir dönüşüme uğraması için güç ekseninde yer alan eyleyenlerdir. Kesitte herhangi bir engelleyici eyleyen bulunmamaktadır. Sonuç itibarıyla özne ($Ö_1$), kesit sonunda zihnindeki parçaları bir araya getirmeyi bırakmış ve var olan ayrışımsal durum sözcesi ($Ö_1 \cup N_1$) yerini dönüşümle birlikte bağlaşımsal durum sözcesine ($Ö_1 \cap N_1$) bırakmıştır. Böylece bir edim sözcesi [($Ö_1 \cup N_1$) → ($Ö_1 \cap N_1$)] ortaya çıkmıştır. Bu bilgilerden hareketle öykünün birinci kesitinin eyleyenler örnekçesine ilişkin çizim aşağıda verilmiştir.

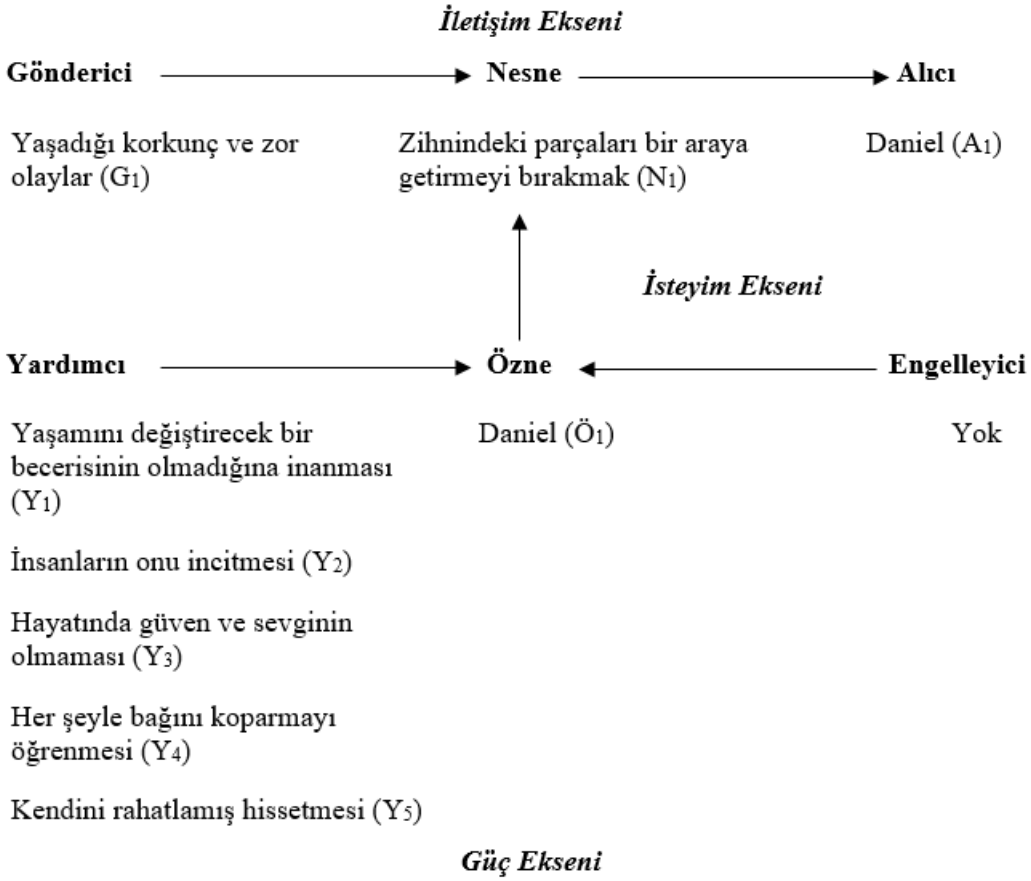

Çizim 79. Parçaları Bir Araya Getiremeyen Çocuk öyküsünün birinci kesit eyleyenler örnekçesi

Elde ettiği dönüşümle birlikte her şeyle bağlantısını koparmayı öğrenen, uzun bir süre parçaları bir araya getiremeyen ve geçmişteki yaşantıları hatırlamadığını düşünen Daniel ($Ö_1$),

korkularının ve acılarının etkisini bedeninde biriktirmektedir. Öykünün ikinci kesitinde Daniel'in okumayı öğrenme zamanının gelmiş olması (G_2), öğretmeni olan Bayan Cook'un ($Ö_2$) Daniel'e okumayı öğretmek (N_2) nesnesini istemesine neden olmuştur. Bayan Cook'un ($Ö_2$) nesnesiyle (N_2) arasında ayrışımsal durum sözcesi ($Ö_2 \cup N_2$) bulunmaktadır. Bayan Cook ($Ö_2$) nesnesine (N_2) ulaşmak için elinden gelen her şeyi denemektedir (Y_6). Güç ekseninde Bayan Cook'un her şeyi deneme mücadelesini, Daniel'in zihnindeki parçaları birleştirememesi (E_1), Daniel'in okumayı öğrenirse hissetmek istemediği duyguların geri geleceğine inanması (E_2), Daniel'in hissettiği üzüntü ve korku (E_3) engelleyici eyleyenleri engellemiştir. Öznenin ($Ö_2$) nesnesine (N_2) ulaşamamış olmasından dolayı kesitte herhangi bir dönüşüm gerçekleşememiştir. Bu bilgilerden hareketle öykünün ikinci kesitinin eyleyenler örnekçesine ilişkin çizim aşağıda verilmiştir.

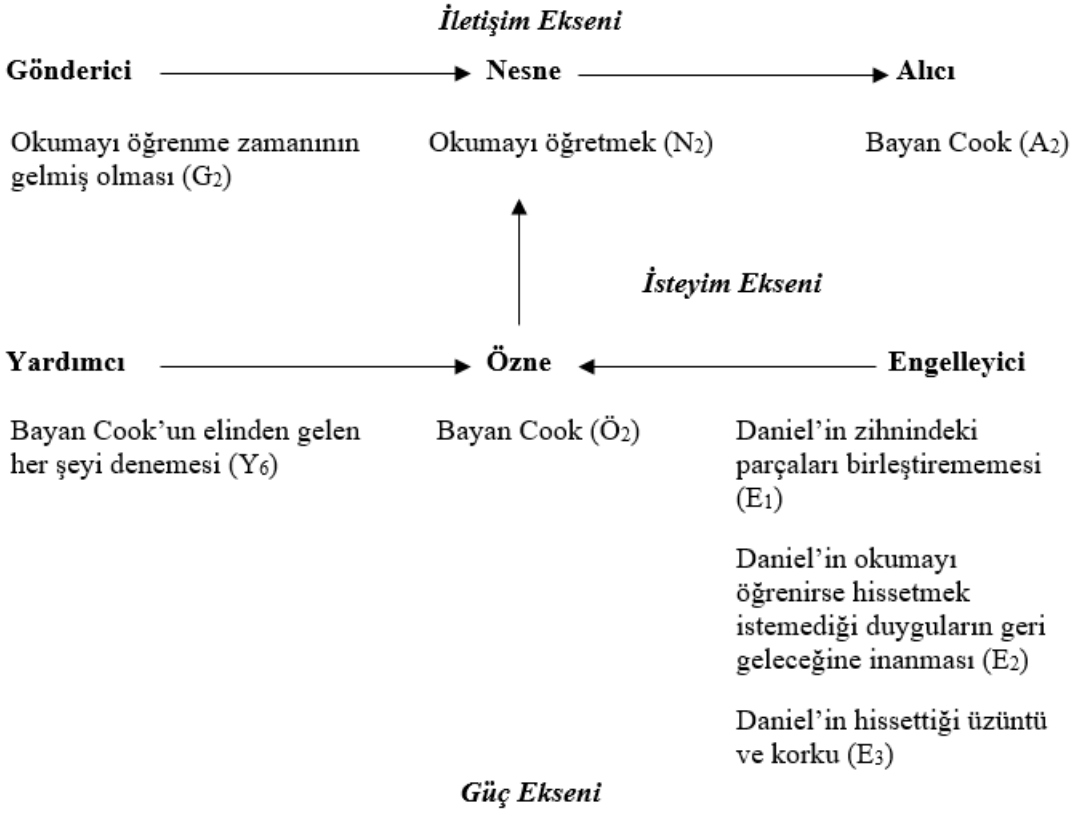

Çizim 80. Parçaları Bir Araya Getiremeyen Çocuk öyküsünün ikinci kesit eyleyenler örnekçesi

Bayan Cook, öykünün üçüncü kesitinde ikinci kesitte yaşadığı başarısızlığın etkisindedir ama Daniel'in okumayı öğrenmesi için farklı teknikler uygulamaktadır. Bayan Cook'un Daniel'den yapboz parçalarını birleştirmesini istemesi (G_3), Daniel'in ($Ö_1$) yapboz ve oyuncak parçalarını birleştirebilmek (N_3) nesnesini elde etmek istemesine neden olmuştur.

Bu nesnenin (N_3) elde edilmesi Daniel'in okumayı öğrenebilmesi için önemlidir, süreci kolaylaştırmaktadır. Kesitte var olan nesne her ne kadar yapboz ve oyuncak parçalarını birleştirebilmekse (N_3) de asıl nesne Daniel'e okumayı öğretmektir (N_2). Daniel'in değişime açık olması, bu nesnenin (N_2) elde edilebileceği ihtimalini Bayan Cook'a ($Ö_2$) edindirmiştir. Bayan Cook'un onunla daha fazla ilgilenmeye başlaması (Y_7), Daniel'in yaşadıklarını anlatması (Y_8), Daniel'e zarar gören çocuklara nasıl yardım edebileceğini anlatması (Y_9), Daniel'in kendini artık güvende hissetmesi (Y_{10}) yardımcı eyleyenleri öznenin ($Ö_1$) yapboz parçalarını birleştirebilmesine olanak tanırken, Daniel'in yaşantıları (E_4) bu olanağı zayıflatan engelleyici eyleyendir. Kesitte tam anlamıyla bir dönüşüm yaşanmamış olmasına rağmen Daniel ($Ö_1$), Bayan Cook'un ($Ö_2$) nesnesine ulaşması için dönüşüme hazır bir duruma gelmiştir. Bu bilgilerden hareketle öykünün üçüncü kesitinin eyleyenler örnekçesine ilişkin çizim aşağıda verilmiştir.

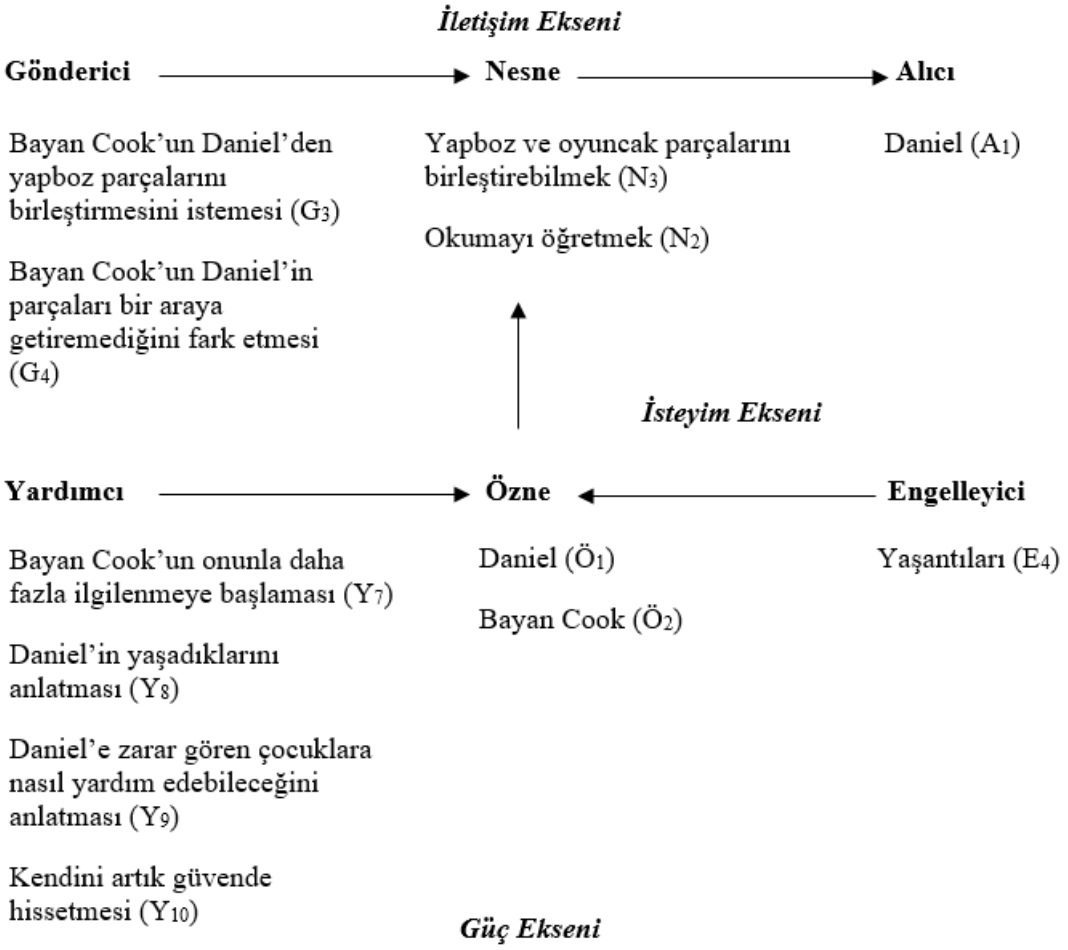

Çizim 81. Parçaları Bir Araya Getiremeyen Çocuk öyküsünün üçüncü kesit eyleyenler örnekçesi

Öykünün dördüncü kesitinde yer alan Daniel'in Bayan Cook ile konuşmuş olması (G_5) gönderici eyleyeni, Daniel'in ($Ö_1$) Her türlü parçayı birleştirmek (N_4), okumayı öğrenmek (N_5) nesnelerine odaklanmasını sağlamıştır. Üçüncü kesitte ortaya çıkan tablo, dördüncü kesitte bir dönüşümün yaşanması ile sonuçlanmış ve Bayan Cook ($Ö_2$) Daniel'in nesneleri (N_4, N_5) aracılığıyla nesnesine (N_2) ulaşmıştır. Bayan Cook ($Ö_2$) açısından böylelikle ayrışımsal durum sözcesinden ($Ö_2 \cup N_2$) bağlaşımsal durum sözcesine ($Ö_2 \cap N_2$) doğru bir dönüşüm yaşanmış, edim sözcesi [($Ö_2 \cup N_2$) → ($Ö_2 \cap N_2$)] ortaya çıkmıştır. Ortaya çıkan bu edim sözcesi ile birlikte Daniel kendisini değiştirmiş ve her türlü parçayı birleştirmek (N_4), okumayı öğrenmek (N_5) nesnelerine ulaşmıştır. Elde edilen bu nesnelerle (N_4, N_5) birlikte Daniel, birinci kesitte elde ettiği nesneyi (N_1) kaybetmiştir ve böylelikle birinci kesitte ortaya çıkan edim sözcesi [($Ö_1 \cup N_1$) → ($Ö_1 \cap N_1$)] de önemini kaybetmiştir. Tersine dönen bu durum yeni bir edim sözcesini [($Ö_1 \cap N_1$) → ($Ö_1 \cup N_1$)] ortaya çıkarmıştır. Ortaya çıkan yeni dönüşümle birlikte Daniel ($Ö_1$), birinci kesitte elde ettiği nesneden uzaklaşmıştır. Bu kesitte ise öznenin ($Ö_1$) nesnelerine (N_4, N_5) ulaşmasında Bayan Cook'un Daniel'le daha fazla ilgilenmeye başlaması (Y_7), Daniel'in yaşadıklarını anlatması (Y_8), kendini artık güvende hissetmesi (Y_{10}), kendini kandırdığını fark etmesi (Y_{11}), içindekilerle ilgili konuşmayı öğrenmesi (Y_{12}) yardımcı eyleyenleri etkili olmuştur. Herhangi bir engelleyici eyleyen öznenin ($Ö_1$) nesnelerine (N_4, N_5) ulaşmasını engellememiştir. Öykünün sonunda Daniel, nesnelerine (N_4, N_5) ulaşarak var olan ayrışımsal durum sözcesinden ($Ö_1 \cup N_4$, N_5) bağlaşımsal durum sözcesine ($Ö_1 \cap N_4$, N_5) dönüşüm sağlamıştır ve bu dönüşüm, edim sözcesini [($Ö_1 \cup N_4$, N_5) → ($Ö_1 \cap N_4$, N_5)] ortaya çıkarmıştır. Öykünün alıcı eyleyenleri (A_1, A_2) bu dönüşümlerle birlikte başarıya ulaşmıştır. Daniel (A_1), büyüdüğünde inşaatçı olarak parçaları birleştirmenin ne kadar kolay bir şey olduğunu yaşamına yansıtmıştır. Bayan Cook (A_2) ise Daniel'deki dönüşümün etkisiyle öğretme hazzını tekrar yaşamıştır. Bu bilgilerden hareketle öykünün dördüncü kesitinin eyleyenler örnekçesine ilişkin çizim aşağıda verilmiştir.

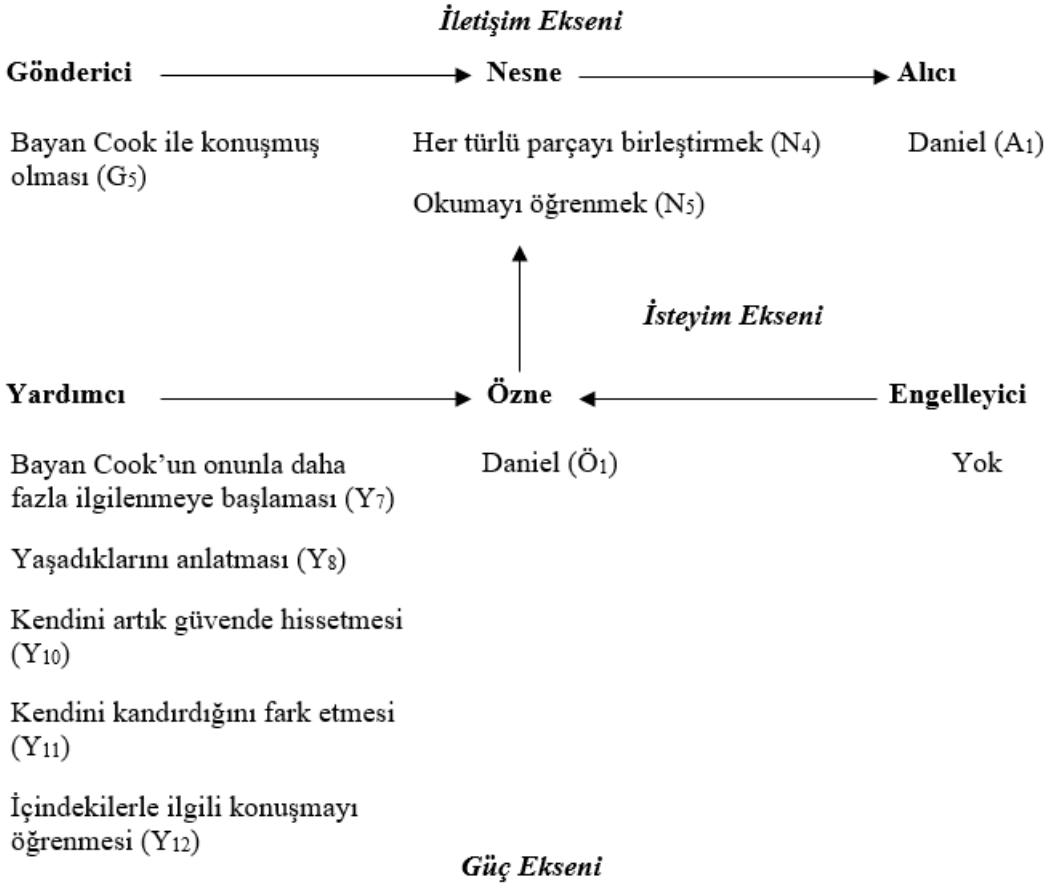

Çizim 82. Parçaları Bir Araya Getiremeyen Çocuk öyküsünün dördüncü kesit eyleyenler örnekçesi

4.2.3.5.2. Öykünün Anlatı İzlencesi

Anlatı izlencesinde göndericinin özneyi belli bir amaç doğrultusunda etkilediği ve koşullandırdığı, yönlendirdiği aşama olan sözleşme ve eyletim aşamasında gönderici ile özne arasında bir sözleşme yapılmaktadır. Parçaları Bir Araya Getiremeyen Çocuk öyküsünde de öğretmeni olan Bayan Cook'un Daniel'den parçaları birleştirmesini istemesi, Bayan Cook ile Daniel arasında bir sözleşmenin yapıldığını göstermektedir. Yapılan bu sözleşmeyle Bayan Cook, Daniel'in kelimeleri birleştirmesini ve okumayı öğrenmesini de amaçlamaktadır. Yapılan sözleşme gereği Daniel öznesi güç kazanmaya çalışmaktadır. Bayan Cook ile yaptığı sözleşmeyle birlikte gerekli işlemlerde bulunmak, zorunlu dönüşümleri gerçekleştirmek ve bir eyleme geçebilmek için Daniel öznesi gereksinim duyduğu yetenekleri kazanabileceği edinç aşamasına geçmiştir. Özne, yeni bir dönüşüm için yapmak zorunda olmak, yapmayı istemek, yapabilmek (güç), yapmayı bilmek (bilgi) kipliklerini yerine getirmeye çalışmaktadır. Öyküde

yer alan insanların Daniel'i incitmesi ve Daniel'in pek çok korkunç ve zor olaya maruz kalmış olması, Daniel'in güvene ve sevgiye ihtiyaç duyması, okuma zamanının gelmiş olması, zihnindeki parçaları birleştiremiyor olması, Bayan Cook'un Daniel'e zeki olduğunu ve bazı şeyleri bir araya getirebilecek güce sahip olduğunu söylemesi, geçmiş yaşamında başına gelenleri düşünmesi, geçmişte yaşadıklarının tekrar etmesi durumunda neler yapacağını düşünmesi, içindeki şeylerle ilgili konuşuyor olması edinç aşamasının kiplikleridir. Edinç aşamasında elde edilen istek, güç ve bilgi öznenin eyleme geçmesi ve bir durum sözcesinden bir başka durum sözcesine geçebilmesini sağlamaktadır. Böylelikle özne edindiği kipsel edinçten yararlanarak dönüştürücü eyleme geçmektedir ve edim aşaması oluşmaya başlamaktadır. Bayan Cook ile geçmiş yaşamında başına gelenleri konuşması, konuştuktan sonra içinde bir şeylerin değişmeye başlamış olması, yapbozla birlikte oyuncakların da parçalarını birleştirmesi, kısa bir süre sonra kelimeleri birleştirmesi ve hızlı bir biçimde okumayı da öğrenmesi öykünün edim aşamasını oluşturmuştur. Özne bu edimler aracılığıyla bir dönüşüme uğramış ve yeni bir edim sözcesinin ortaya çıkmasını sağlamıştır. Daniel öznesi, edim aşamasında elde ettiği kazanımları tanınma ve yaptırım aşamasında göndericiye teslim eder. Tanınma ve yaptırım aşamasında özne, nesneye ulaşmak için uyguladığı dönüşüm işlemlerinin son durumunu da gözden geçirir. Daniel'in hiçbir şeyi bir araya getiremediği konusunda kendini kandırdığını fark etmiş olması, Daniel'in "Sınıfta en iyi okuyan benim, çünkü parçaları birleştirmeyi öğrendim." demesi, Daniel'in parçaları birleştirmeyi öğrenmiş olmasından dolayı büyüdüğünde inşaatçı olması öykünün tanınma bölümünü oluşturmuştur. Daniel'in dönüşümdeki başarısı, gönderici konumunda olan Bayan Cook'un mutlu etmiş ve Daniel öznesi sözlü olarak takdir edilerek ödüllendirilmiştir. Öykünün anlatı izlencesi Tablo 24'te gösterilmiştir.

Tablo 24

Parçaları Bir Araya Getiremeyen Çocuk öyküsünün anlatı izlencesi

Parçaları Bir Araya Getiremeyen Çocuk			
Başlangıç Durumu	**Dönüşüm**		**Bitiş Durumu**
Eyletim	Yetilendirici Deneyim: Edinç	Sonuçlandırıcı Deneyim: Edim	Onurlandırıcı Deneyim: Tanınma ve Yaptırım
Öğretmeni olan Bayan Cook'un Daniel'den parçaları birleştirmesini istemesi.	İnsanların Daniel'i incitmesi ve Daniel'in pek çok korkunç ve zor olaya maruz kalmış olması. Daniel'in güvene ve sevgiye ihtiyaç duyması. Okuma zamanının gelmiş olması ve zihnindeki parçaları birleştiremiyor olması. Bayan Cook'un Daniel'e zeki olduğunu ve bazı şeyleri bir araya getirebilecek güce sahip olduğunu söylemesi. Geçmiş yaşamında başına gelenleri düşünmesi. Geçmişte yaşadıklarının tekrar etmesi durumunda neler yapacağını düşünmesi. İçindeki şeylerle ilgili konuşuyor olması.	Bayan Cook ile geçmiş yaşamında başına gelenleri konuşması ve konuştuktan sonra içinde bir şeylerin değişmeye başlamış olması. Yapbozla birlikte oyuncakların da parçalarını birleştirmesi. Kısa bir süre sonra kelimeleri birleştirmesi ve hızlı bir biçimde okumayı da öğrenmesi.	Daniel'in hiçbir şeyi bir araya getiremediği konusunda kendini kandırdığını fark etmiş olması. Daniel'in "Sınıfta en iyi okuyan benim, çünkü parçaları birleştirmeyi öğrendim." Demesi. Daniel'in parçaları birleştirmeyi öğrenmiş olmasından dolayı büyüdüğünde inşaatçı olması.

4.2.3.6. Kafası Karışan Araba Öyküsü

Kafası Karışan Araba öyküsü, çevrelerinde sorunlar yaşayan insanların sorunlarından etkilenen çocukların yaşanmış olaylara, işlevleri etkileyen geçmiş travmalara takılmadan, içlerinde taşıdıkları becerileri olumsuz etkileyen her şeyden kurtularak, iyileşmelerini amaçlamaktadır. Olay örgüsü incelendiğinde öykünün dört kesite ayrılabileceği saptanmıştır.

4.2.3.6.1. Öykünün Eyleyenler Örnekçesi

Öykünün birinci kesitinde sürekli sorunlar yaşatan yeşil bir arabanın artık kullanışsız olduğunu düşünen (G_1) araba sahibi ($Ö_1$), sorunun kaynağı olarak gördüğü yeşil arabadan

kurtulmak (N_1) istemektedir. Araba sahibi ($Ö_1$), başlangıçta arabaya sahip olduğu için nesnesiyle (N_1) arasında bağlaşımsal durum sözcesi ($Ö_1 \cap N_1$) bulunmaktadır ve bu nesneden (N_1) kurtulmak istemektedir. Bu durumun dönüşüme uğraması ve arabadan kurtulması (N_1) için araba sahibine ($Ö_1$) güç ekseninde motorun çalışmaması (Y_1), yolda düz gidememesi (Y_2), arabanın birileriyle sürekli sorun yaşaması (Y_3) yardımcı eyleyenleri yardım etmektedir. Öznenin ($Ö_1$) amaçladığı nesneyi (N_1) elde etmesinde herhangi bir engelleyici eyleyen bulunmamaktadır. Kendisine sürekli bağırılması yeşil arabanın da dengesini bozmuş ve nereye gittiğine, ne yaptığına ilişkin düşünme becerisini kaybetmiştir. Hem araba sahibinin ($Ö_1$) ısrarı hem de yeşil arabanın yaşadığı iç sıkıntılar yeşil arabanın yol kenarına terk edilmesine neden olmuştur. Araba sahibinin ($Ö_1$) yeşil arabayı yol kenarına terk etmesi, nesnesine (N_1) ulaştığını, yeşil arabadan kurtulduğunu göstermektedir. Böylelikle bağlaşımsal durum sözcesi ($Ö_1 \cap N_1$) bir dönüşüm sonucu ayrışımsal durum sözcesine ($Ö_1 \cup N_1$) dönüşmüştür ve bu dönüşüm edim sözcesini [($Ö_1 \cap N_1$) → ($Ö_1 \cup N_1$)] ortaya çıkarmıştır. Aynı zamanda alıcı eyleyen olan araba sahibi (A_1) nesnesine (N_1) ulaştığı için başarılıdır ve kafası rahatlamış, mutluluk içinde hayatına devam etmektedir. Bu bilgilerden hareketle öykünün birinci kesitinin eyleyenler örnekçesine ilişkin çizim aşağıda verilmiştir.

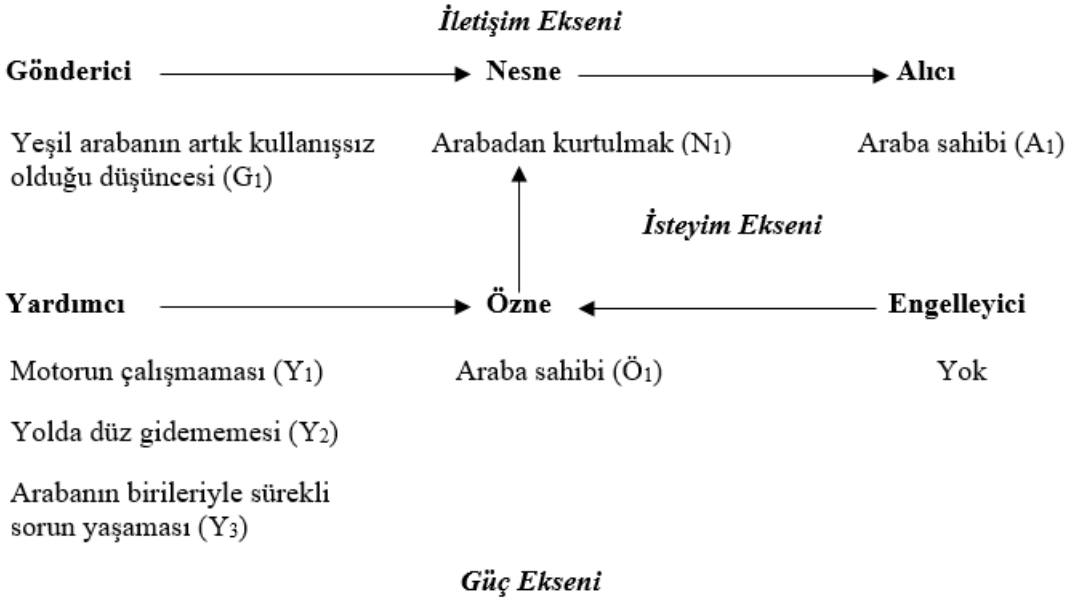

Çizim 83. Kafası Karışan Araba öyküsünün birinci kesit eyleyenler örnekçesi

Öykünün ikinci kesitinde, yeşil arabanın yol kenarına terk edilmiş olması ve genç adamın onu fark etmesi (G_2), genç adamın ($Ö_2$) terk edilmiş yeşil arabayı satıl almak (N_2) istemesine neden olmuştur. Hedeflediği nesneden (N_2) uzak olan özne ($Ö_2$), nesnesiyle (N_2)

ayrışımsal durum sözcesi ilişkisi ($Ö_2 \cup N_2$) içindedir. Güç eksenindeki mücadelede öznenin ($Ö_2$) nesnesine (N_2) ulaşmasında sahibinin yeşil arabanın sorunları anlatması (E_1) engelleyici eyleyeni öne çıkarken, genç adamın ($Ö_2$) arabayı alma konusunda kararlı olması (Y_4), sorunları düzeltebileceğine inanması (Y_5) yardımcı eyleyenleri bu mücadelede engelleyici eyleyenden daha baskındır. Arabanın sahibiyle ($Ö_1$) anlaşan genç adam ($Ö_2$), uygun bir fiyata arabayı satın almıştır. Nesnesine (N_2) ulaşan özne ($Ö_2$), ayrışımsal durum sözcesinden ($Ö_2 \cup N_2$) bağlaşımsal durum sözcesine ($Ö_2 \cap N_2$) doğru bir dönüşüm yaşamış ve nesnesine sahip olmuştur. Bu sahip oluş, bir edim sözcesini [($Ö_2 \cup N_2$) → ($Ö_2 \cap N_2$)] de ortaya çıkarmıştır. Satın aldığı yeşil arabanın yolda telefon kulübesine çarpması, genç adamın ($Ö_2$) gerçekten de yeşil arabanın sorunları olduğunu anlamasına ve yeşil arabayı tamirhaneye götürmesine neden olmuştur. Bu bilgilerden hareketle öykünün ikinci kesitinin eyleyenler örnekçesine ilişkin çizim aşağıda verilmiştir.

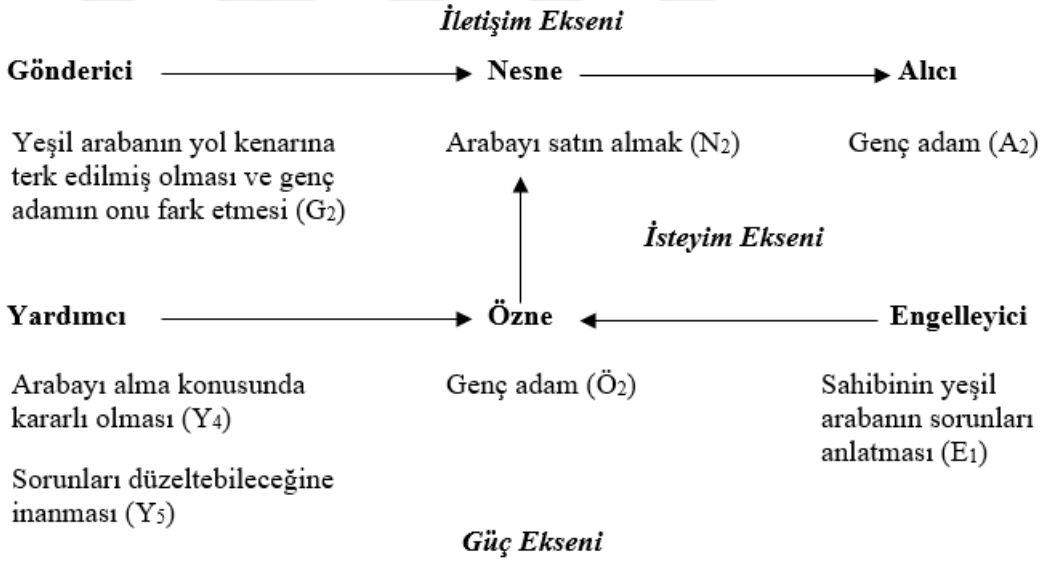

Çizim 84. Kafası Karışan Araba öyküsünün ikinci kesit eyleyenler örnekçesi

Öykünün üçüncü kesitinde genç adamın ($Ö_2$) satın aldığı yeşil arabayı tamirhaneye götürmesi ve arabanın altına bakması (G_3), yeşil arabanın motorunun her yanını küçük tüylü tohumların sarmış olduğunu görmesine ve yeşil arabayı küçük tüylü tohumlardan arındırmak (N_3) istemesine neden olmuştur. Yeşil arabanın motorunun tüylerle kaplı olması, öznenin ($Ö_2$) nesnesiyle (N_3) arasında ayrışımsal durum sözcesinin ($Ö_2 \cup N_3$) olduğunu göstermektedir. Genç adamın ($Ö_2$) yeşil arabayı küçük tüylü tohumlardan arındırması (N_3) pek de kolay olmayacaktır. Arabanın her tarafının küçük tüylü tohumlarla dolu olması (E_2) engelleyici eyleyeni güç ekseninde öznenin ($Ö_2$) nesnesine (N_3) ulaşmasını engellerken, genç adamın ($Ö_2$)

küçük tüylü tohumların arabaya ait olmadığını anlaması (Y_6) yardımcı eyleyeni nesnesine (N_3) ulaşmasında kolaylaştırıcı bir rol üstlenmiştir. Kesit içerisinde genç adam ($Ö_2$), yeşil arabayı saran bütün tohumları arabanın her yerinden söküp atmıştır. Kesit başında nesnesinden (N_3) uzak olan genç adam ($Ö_2$), kesit sonunda nesnesine (N_3) ulaşmıştır. Böylelikle ayrışımsal durum sözcesi ($Ö_2 \cup N_3$) bağlaşımsal durum sözcesine ($Ö_2 \cap N_3$) dönmüş ve yeni bir edim sözcesi [($Ö_2 \cup N_3$) → ($Ö_2 \cap N_3$)] ortaya çıkmıştır. Bu bilgilerden hareketle öykünün üçüncü kesitinin eyleyenler örnekçesine ilişkin çizim aşağıda verilmiştir.

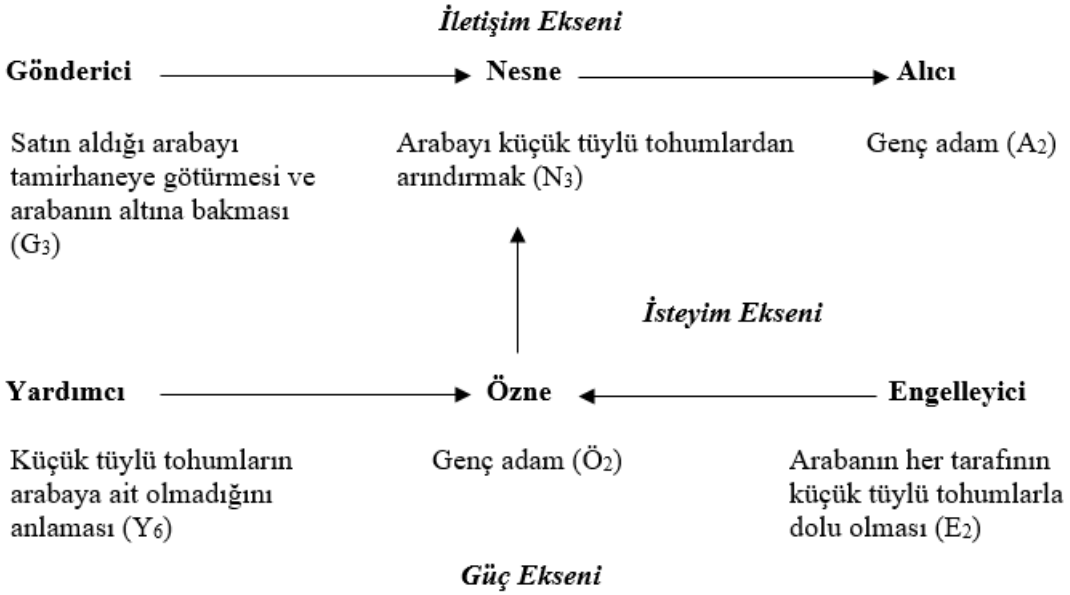

Çizim 85. Kafası Karışan Araba öyküsünün üçüncü kesit eyleyenler örnekçesi

Öykünün üçüncü kesitinde genç adamın ($Ö_2$) arabayı tohumlardan arındırmış olması (G_4), dördüncü kesitte gönderici eyleyen olmuştur ve genç adamın ($Ö_2$) yeşil arabanın yolda düzgün gitmesini sağlamak (N_4) nesnesini amaçlamasına neden olmuştur. Özne ($Ö_2$), yeşil arabanın yolda düzgün gitmiyor oluşundan dolayı nesnesinden (N_4) şimdilik uzaktadır ve bir ayrışımsal durum sözcesi ($Ö_2 \cup N_4$) vardır. Bu ayrışımsal durumun ortadan kalkması ve genç adamın ($Ö_2$) nesnesine (N_4) ulaşması için arabanın gerekli bakımlarını yapmış olması (Y_7), arabanın kendini düzelteceğine inanması (Y_8), insanların düzeltilemeyeceğini söylemesine rağmen pes etmemesi (Y_9) yardımcı eyleyenleri kesitte öne çıkmaktadır. Yardımcı eyleyenlerle güç ekseninde mücadeleye giren herhangi bir engelleyici eyleyen bulunmamaktadır. Genç adam ($Ö_2$), yeşil arabanın gerekli bakımını yaptıktan sonra arabayı sürmeye başlamıştır ve herhangi bir sorun yaşamamıştır. Yeşil arabanın da sorunların kaynağının kendisi olmadığını, tüylerin sorunlara neden olduğunu anlamasını sağlamıştır. Bu

gelişmelerle birlikte yeşil araba yolda artık düzgün gitmektedir ve genç adam ($Ö_2$), nesnesine (N_4) ulaşmıştır. Böylelikle kesitin başında var olan ayrışımsal durum sözcesi ($Ö_2 \cup N_4$) kesit sonunda bağlaşımsal durum sözcesine ($Ö_2 \cap N_4$) dönüşerek edim sözcesini [($Ö_2 \cup N_4$) → ($Ö_2 \cap N_4$)] ortaya çıkarmıştır. Aynı zamanda alıcı eyleyen olan genç adam (A_2), nesnelerine ulaştığı için başarılı olmuştur. Bu bilgilerden hareketle öykünün dördüncü kesitinin eyleyenler örnekçesine ilişkin çizim aşağıda verilmiştir.

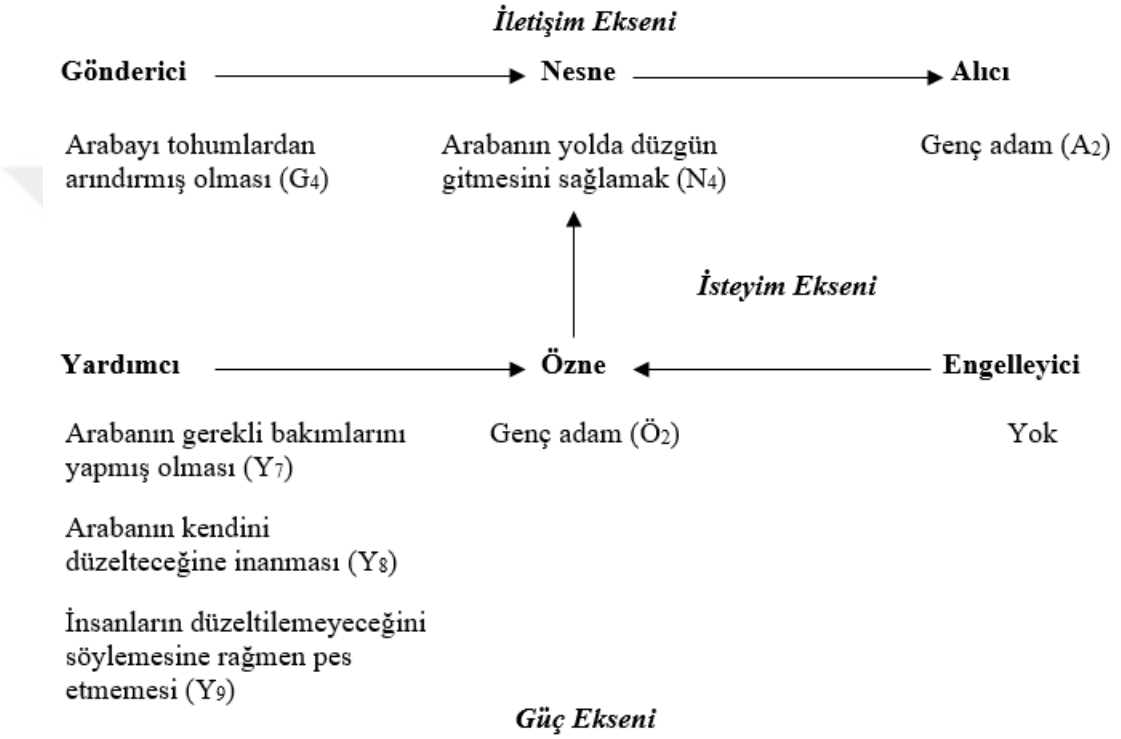

Çizim 86. Kafası Karışan Araba öyküsünün dördüncü kesit eyleyenler örnekçesi

4.2.3.6.2. Öykünün Anlatı İzlencesi

Gönderici, sözleşme aşamasında özneyi belli bir amaç için etkiler ve yönlendirir. Kafası Karışan Araba öyküsünde yeşil arabanın sürekli birileriyle sorun yaşaması, sahibi tarafından terk edilmiş olması ve arabanın tamir edilerek tekrar kullanılmasını sağlaması amacıyla genç adam ile yeşil araba ve arabanın sahibi arasında bir sözleşme yapılmıştır. Genç adam, göndericiyle yaptığı sözleşme gereği gerekli işlemlerde bulunmak, zorunlu dönüşümleri gerçekleştirmek ve bir eyleme geçebilmek için gereksinim duyduğu yetenekleri kazanmak için harekete geçer ve edinç aşamasını başlatmış olur. Edinç aşamasında özne, yapmak zorunda olmak, yapmayı istemek, yapabilmek (güç) ve yapmayı bilmek (bilgi) kiplikleri yerine getirilir. Genç adamın bir arabaya ihtiyaç duyması, terk edilmiş arabanın sahibini bulması, yeşil arabanın sorunlu olduğunun anlatılmasına rağmen yeşil arabayı alma isteği ve iradesi,

yeşil arabanın yaşadığı sorunları düzeltebileceğine inanması, sorunun kaynağını bulduğunu bilmesi, diğer insanların arabanın düzeltilmeyeceğini söylemelerine rağmen genç adamın pes etmemesi öyküde yer alan edinç aşamasının yetenekleridir. Edinç aşamasında kazanılan bu yeteneklerin eyleme dönüştüğü, bir durum sözcesinden bir başka durum sözcesine geçişin gerçekleştiği aşama ise edim aşamasıdır. Genç adam, edindiği kipsel edinçten yararlanarak dönüştürücü işlemlere başlar. Öznenin isteği, gücü ve bilgisi birleşir ve eylem gerçekleşir. Arabayı satın alması ve onu çalıştığı tamirhaneye götürmesi, arabanın motorunu, klimasını, egzoz borusunu, direksiyon hidroliğini tüylü tohumlardan temizlemesi, tohumları temizledikten sonra arabayı test sürüşüne götürmesi, arabanın yolda düzgün bir biçimde gitmeye başlaması, genç adamın arabadan gelen hırıltıları kesmek için motoru tamir etmesi edim aşamasında gerçekleşen eylemlerdir. Gerçekleşen bu eylemlerle birlikte yeşil araba genç adam aracılığıyla bir dönüşüme uğramıştır. Özne olan genç adam hedefine ulaşmıştır. Bu aşamada genç adam, nesnesine ulaşmak için uyguladığı dönüşüm işlemlerinin son durumunu gözlemler. Yeşil arabanın sürekli birileriyle sorun yaşaması, sahibi tarafından terk edilmiş olması ve arabanın tamir edilerek tekrar kullanılmasını sağlaması göndericileri ise dönüşümlerin doğruluğunu, gerçekliğini değerlendirip özneyi yapılan sözleşme uyarınca ya ödüllendirir ya da cezalandırır. Yeşil arabanın tohumlardan dolayı ortaya çıkan olumsuz etkiyi anlaması ve yeşil arabanın kendisini düzeltmiş olmasından dolayı takdir edilmesi öyküdeki tanınma ve yaptırım aşamasının sonucudur. Göndericiler, genç adamın yarattığı etkinin farkındadır ve toplumda bu farkındalığın anlaşılmış olması yapılan sözleşmenin ödülü niteliğindedir. Öykünün anlatı izlencesi Tablo 25'te gösterilmiştir.

Tablo 25

Kafası Karışan Araba öyküsünün anlatı izlencesi

Kafası Karışan Araba			
Başlangıç Durumu	**Dönüşüm**		**Bitiş Durumu**
Eyletim	Yetilendirici Deneyim: Edinç	Sonuçlandırıcı Deneyim: Edim	Onurlandırıcı Deneyim: Tanınma ve Yaptırım
Yeşil arabanın sürekli birileriyle sorunlar yaşaması, sahibi tarafından terk edilmiş olması ve arabanın tamir edilerek tekrar kullanılmasının sağlanması.	Genç adamın bir arabaya ihtiyaç duyması. Terk edilmiş arabanın sahibini bulması. Yeşil arabanın sorunlu olduğunun anlatılmasına rağmen yeşil arabayı alma isteği ve iradesi.	Arabayı satın alması ve onu çalıştığı tamirhaneye götürmesi. Arabanın motorunu, klimasını, egzoz borusunu, direksiyon hidroliğini tüylü tohumlardan temizlemesi.	Yeşil arabanın tohumlardan dolayı ortaya çıkan olumsuz etkiyi anlaması. Yeşil arabanın kendisini düzeltmiş olmasından dolayı takdir edilmesi.

	Yeşil arabanın yaşadığı sorunları düzeltebileceğine inanması. Sorunun kaynağını bulduğunu bilmesi. Diğer insanların arabanın düzeltilmeyeceğini söylemelerine rağmen genç adamın pes etmemesi.	Tohumları temizledikten sonra arabayı test sürüşüne götürmesi. Arabanın yolda düzgün bir biçimde gitmeye başlaması. Genç adamın arabadan gelen hırıltıları kesmek için motoru tamir etmesi.

4.2.3.7. Kukla Öyküsü

Kukla öyküsü, akran zorbalığı üzerine kurgulanmış bir öyküdür. Bu öyküde yer alan kahramanlardan LeRoy, arkadaşları tarafından sürekli öfkelendirilmektedir ve şiddete maruz kalmaktadır. Bu durum, LeRoy'un kolay kontrol edilmesine ve yönlendirilmesine neden olmaktadır. Öykü, çocuklara nasıl değişebileceklerini ve bu tarz durumlarla nasıl mücadele edebileceklerini anlatmaktadır. Olay örgüsü incelendiğinde öykünün üç kesite ayrılabileceği saptanmıştır.

4.2.3.7.1. Öykünün Eyleyenler Örnekçesi

Öykünün birinci kesitinde LeRoy'un öfke sorunları yaşaması ve bunu kontrol edememesi (G_1) gönderici eyleyeni, müdür ($Ö_1$) ve öğretmenin ($Ö_2$) LeRoy'un öfkesini kontrol altına almasını sağlamak (N_1) nesnesini hedeflemelerine neden olmuştur. Müdür ($Ö_1$) ve öğretmenin ($Ö_2$), ulaşmak istedikleri nesneyle (N_1) aralarında ayrışımsal durum sözcesi ($Ö_1$, $Ö_2 \cup N_1$) bulunmaktadır. Bu ayrışımsal durum sözcesinin dönüşüme uğramasını güç ekseninde LeRoy'un öfkesinin kontrolü altında olduğuna inanması (E_1), kendini güçlü ve bağımsız olarak görmesi (E_2), tüm öğrencilerin kendisine hayran olduğuna inanması (E_3) engelleyici eyleyenleri engellemektedir. Ancak, LeRoy'un kukla olarak görüldüğünü duyması (Y_1), iplerinin arkadaşlarının elinde olduğunu söylemeleri (Y_2), duyduklarından hoşlanmaması (Y_3) yardımcı eyleyenleri öznelerin ($Ö_1$, $Ö_2$) nesnesine ulaşmasında kolaylaştırıcı bir role sahiptir. Kesit sonunda herhangi bir dönüşüm ortaya çıkmamış olsa da yardımcı eyleyenler (Y_1, Y_2, Y_3) dönüşümün yaşanması için bir kapı aralamışlardır. Bu bilgilerden hareketle öykünün birinci kesitinin eyleyenler örnekçesine ilişkin çizim aşağıda verilmiştir.

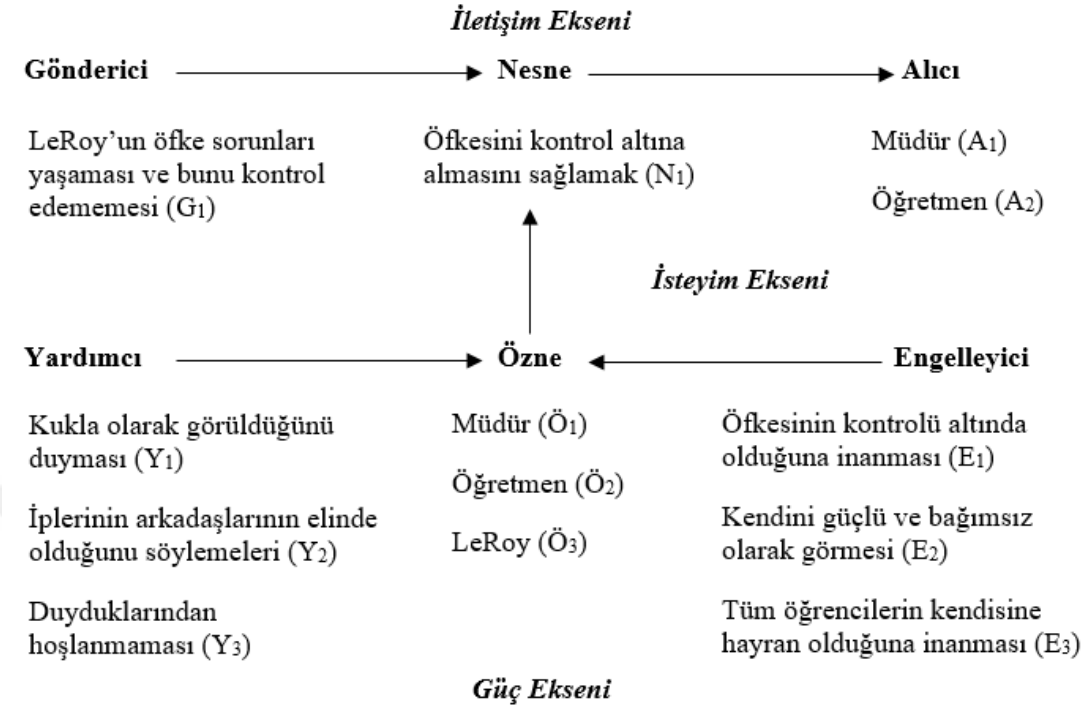

Çizim 87. Kukla öyküsünün birinci kesit eyleyenler örnekçesi

Birinci kesitte herhangi bir dönüşüm yaşanmamış olmasına rağmen duyduklarından hoşlanmamış olması (G_2) ve Pinokyo gösterisini hatırlamış olması (G_3), LeRoy'un müdüre ve öğretmene kukla olmadığını kanıtlamak (N_2) ve öfkesini kontrol edebilmek (N_3) nesnelerini istemesini sağlamıştır. Nesneleriyle (N_2, N_3) arasında ayrışımsal durum sözcesi ($Ö_3 \cup N_2$, N_3) bulunan LeRoy ($Ö_3$), Pinokyo gösterisindeki her hareketin ipleri elinde tutan kişinin kontrolünde olduğunu anlaması (Y_4), rüyasında kukla olduğunu görmesi (Y_5), kendisini artık eskisi gibi hissetmemesi (Y_6) yardımcı eyleyenleri aracılığıyla nesnelerine (N_2, N_3) ulaşmaya yakındır. Ancak, arkadaşlarının LeRoy ile uğraşması ve LeRoy'a şiddet uygulamaya devam etmesi (E_4) engelleyici eyleyeni dönüşümün gerçekleşmesini engellemiştir. LeRoy'un kukla olmadığını kanıtlamak (N_2) ve öfkesini kontrol edebilmek (N_3) istemesi, müdür ($Ö_1$) ve öğretmenin ($Ö_2$) hedeflediği nesneye (N_1) ulaşabilmesinin yolunu açmıştır. Kesit sonunda arkadaşlarının LeRoy'a isim takmaları, saldırmaları LeRoy'un öfkeyle tepki vermesine neden olmamıştır. LeRoy ($Ö_3$) öfkesini kontrol edebilmeyi öğrenmiş, böylelikle nesnesiyle (N_3) LeRoy ($Ö_3$) arasında bir bağlaşımsal durum sözcesi ($Ö_3 \cap N_3$) ortaya çıkmıştır. Ancak kukla olmadığını henüz kanıtlayamadığından nesnesiyle (N_2) arasındaki ayrışımsal durum sözcesi ($Ö_3 \cup N_2$) devam etmiştir. Bu bilgilerden hareketle öykünün ikinci kesitinin eyleyenler örnekçesine ilişkin çizim aşağıda verilmiştir.

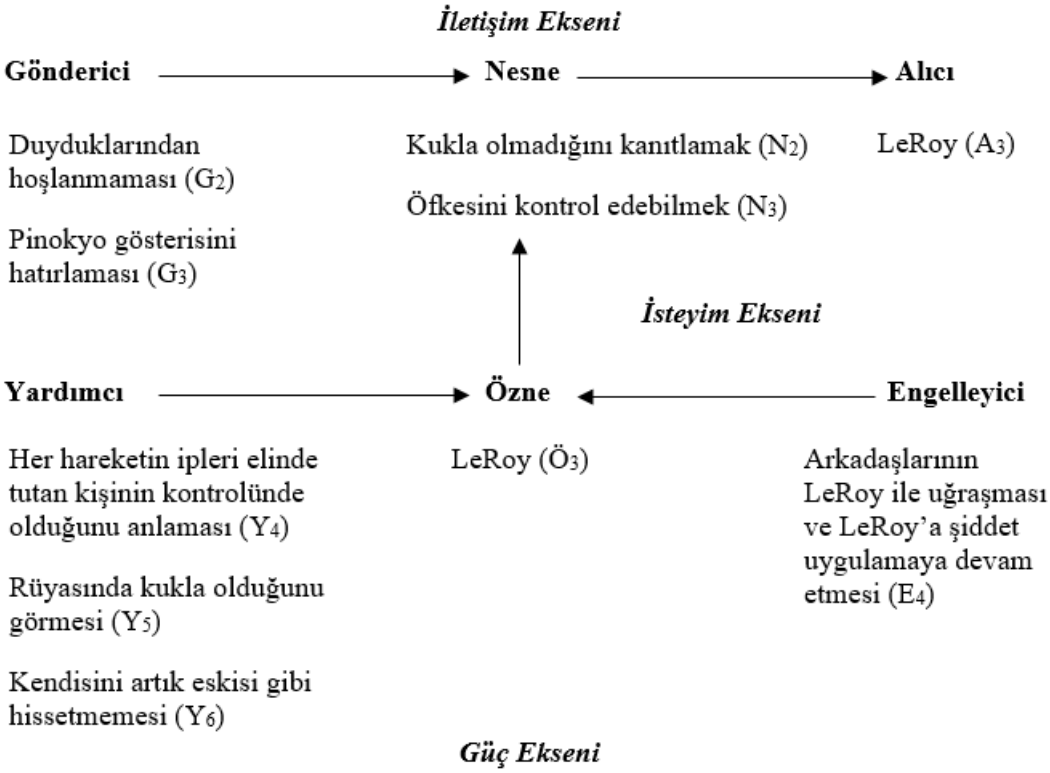

Çizim 88. Kukla öyküsünün ikinci kesit eyleyenler örnekçesi

İkinci kesitte yaşanan gelişmeler öykünün üçüncü kesitinde LeRoy'un ($Ö_3$) kukla olmamak için yapması gerekenleri düşünmesi (G_4), kukla olmadığını (N_2) ve öfkesini kontrol edebildiğini kanıtlamak (N_4) nesnelerini hedeflemesine neden olmuştur. Arkadaşlarının LeRoy ile uğraşmaya ve LeRoy'a şiddet uygulamaya devam etmesi (E_4) güç ekseninde LeRoy'u zorlarken, LeRoy'un değişme isteği (Y_7), kararlılığı (Y_8), artık diğer öğrencilerin sinirlendiğini görmesi (Y_9), arkadaşlarının ipleri çekmekten vazgeçmeleri (Y_{10}) yardımcı eyleyenleri LeRoy'un işini kolaylaştırmıştır ve nesnelerine (N_2, N_4) ulaşmasını sağlamıştır. İkinci kesitte başlayan kukla olmadığını kanıtlama (N_2) isteği, bu kesitte elde edilmiş ve ayrışımsal durum sözcesinden ($Ö_3 \cup N_2$) bağlaşımsal durum sözcesine ($Ö_3 \cap N_2$) doğru dönüşüm gerçekleşmiştir. Bu kesitin bir diğer nesnesi olan öfkesini kontrol edebildiğini kanıtlamak (N_4) nesnesi de kesit sonunda elde edilmiş ve ayrışımsal durum sözcesinden ($Ö_3 \cup N_4$) bağlaşımsal durum sözcesine ($Ö_3 \cap N_4$) doğru bir dönüşüm gerçekleşmiştir. Böylelikle LeRoy ($Ö_3$) öykü boyunca hedeflediği nesnelere (N_2, N_3, N_4) ulaşmıştır ve ortaya bir edim sözcesi çıkmıştır [($Ö_3 \cup N_2$, N_3, N_4) → ($Ö_3 \cap N_2$, N_3, N_4)]. Ortaya çıkan bu edim sözcesi, birinci kesitte yer alan müdür ($Ö_1$) ve öğretmen ($Ö_2$) öznelerinin de nesnelerine (N_1) ulaşmasını sağlamış, ayrışımsal durum sözcesinden ($Ö_1$, $Ö_2 \cup N_1$) bağlaşımsal durum sözcesine ($Ö_1$, $Ö_2$

$\cap N_1$) doğru bir dönüşüm gerçekleşerek yeni bir edim sözcesinin [($Ö_1$, $Ö_2 \cup N_1$) → ($Ö_1$, $Ö_2 \cap N_1$)] ortaya çıkmasını sağlamıştır. Alıcı eyleyenlerden müdür (A_1) ve öğretmen (A_2), LeRoy'da değişimin yaşanmış olmasından dolayı başarılıdır. Bir diğer alıcı eyleyen olan LeRoy (A_3) ise sadece gerçek kuklaların iplerinin olduğunu anlamış ve öfkesini kontrol etmenin yollarını öğrenmiştir. Böylelikle LeRoy (A_3) da başarılı olmuştur. Bu bilgilerden hareketle öykünün üçüncü kesitinin eyleyenler örnekçesine ilişkin çizim aşağıda verilmiştir.

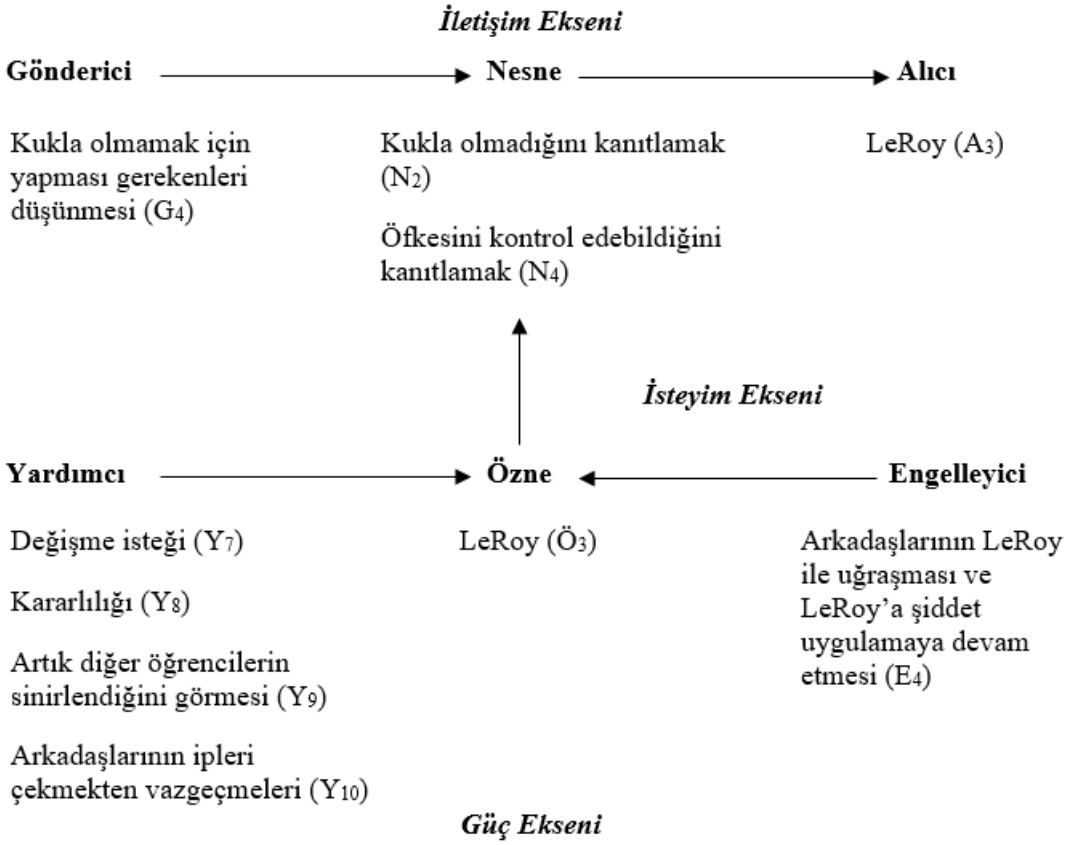

Çizim 89. Kukla öyküsünün üçüncü kesit eyleyenler örnekçesi

4.2.3.7.2. Öykünün Anlatı İzlencesi

Kukla adlı öyküde zeki, başarılı ve sakin olan LeRoy adında bir çocuğun küçücük bir göz kırpma hareketinden bile öfkelenmesi ve çeşitli öfke sorunları yaşaması, okul müdürü ve öğretmeninin LeRoy'un öfkesini kontrol altına aldırmak istemesine, müdür ve öğretmenin LeRoy ile sözleşme yapmasına neden olmuştur. Sözleşme aşamasında gönderici konumunda olan müdür ve öğretmen, LeRoy öznesini belli bir amaç doğrultusunda etkilemiş ve yönlendirmiştir. Bu etkileme ve yönlendirme, bir sözleşmeyi ortaya çıkarmıştır. Müdür ve öğretmen göndericisiyle yaptığı sözleşme uyarınca gerekli işlemlerde bulunmak, zorunlu

dönüşümleri gerçekleştirmek ve bir eyleme geçebilmek için LeRoy gereksinim duyduğu yetenekleri edinç aşamasında kazanmıştır. Edinç aşamasında LeRoy yapmak zorunda olmak, yapmayı istemek, yapabilmek (güç), yapmayı bilmek (bilgi) kipliklerini yerine getirmeye çalışmıştır. Yerine getirilen bu kiplikler, LeRoy'un eyleme geçebilmesi için gereklidir. LeRoy'un duyduklarından hoşlanmaması ve Pinokyo gösterisini hatırlaması, iplerinin arkadaşlarının elinde olduğunu söylemeleri, müdürü beklerken uyuyakalması ve rüyasında kukla olduğunu görmesi, kendisini artık eskisi gibi hissetmemesi, kukla olmadığını kanıtlamak istemesi, öfkesini kontrol edebildiğine inanması, değişme isteği ve kararlılığı öyküde yer alan edinç aşamasının ögeleridir. LeRoy, elde ettiği kipsel edinçten yararlanarak dönüştürücü eylemlere yönelir. Bu eylemlerde LeRoy'un isteği, gücü ve bilgisi birleşir ve eylemle birlikte dönüşüm gerçekleşir. Dönüştürücü eylemlerin gerçekleştiği aşama edim aşamasıdır. Dönüştürücü eylemler sonucunda bir durum sözcesinden bir başka durum sözcesine geçilir. LeRoy'un güçlü olmadığını, hiçbir öğrencinin de kendisine hayran olmadığını fark etmiş olması, kendine kukla olmadığını söylemesi ve ağlaması, rüyadan sonra kendisini eskisi gibi hissetmemesi, arkadaşlarının sataşmalarına karşılık vermemesi, arkadaşlarına vurmaması, bulunduğu ortamı değiştirmesi, öğrencilerin LeRoy'u öfkelendirmekten vazgeçmeleri öykünün edim aşamasını oluşturmaktadır. Edim aşamasından sonra tanınma ve yaptırım aşaması gelmektedir. Bu aşamada LeRoy, nesnesine ulaşmak için uyguladığı dönüşüm işlemlerinin son durumunu gözlemler. Müdür ve öğretmen ise dönüşümün doğruluğunu, gerçekliğini değerlendirir ve LeRoy'u yapılan sözleşme uyarınca ya ödüllendirir ya da cezalandırır. Öykünün başında yapılan sözleşme, LeRoy'un öfkesini kontrol altına aldırmaktır. Öykünün sonuna gelindiğinde LeRoy'un arkadaşlarının sataşmalarına karşılık vermemesi, arkadaşlarına vurmaması, bulunduğu ortamı değiştirmesi, gerçek kuklaların iplerinin olacağını anlaması ve bir daha kimsenin kuklası olmayacağını söylemesi yapılan sözleşmenin yerine getirildiği göstermektedir. LeRoy'un davranışlarını değiştirdikten sonra arkadaş edinmeye başlamış olması tanınma ve yaptırım aşamasının ödülü niteliğindedir. Öykünün anlatı izlencesi Tablo 26'da gösterilmiştir.

Tablo 26

Kukla öyküsünün anlatı izlencesi

Kukla			
Başlangıç Durumu	**Dönüşüm**		**Bitiş Durumu**
Eyletim	Yetilendirici Deneyim: Edinç	Sonuçlandırıcı Deneyim: Edim	Onurlandırıcı Deneyim: Tanınma ve Yaptırım
Okul müdürü ve öğretmeninin LeRoy'un öfkesini kontrol altına aldırmak istemesi.	LeRoy'un duyduklarından hoşlanmaması ve Pinokyo gösterisini hatırlaması. Müdürün ve öğretmeninin LeRoy'un iplerinin arkadaşlarının elinde olduğunu söylemesi. Müdürü beklerken uyuyakalması ve rüyasında kukla olduğunu görmesi. Kendisini artık eskisi gibi hissetmemesi. Kukla olmadığını kanıtlamak istemesi. Öfkesini kontrol edebildiğine inanması, değişme isteği ve kararlılığı.	LeRoy'un güçlü olmadığını, hiçbir öğrencinin de kendisine hayran olmadığını fark etmiş olması. Kendine kukla olmadığını söylemesi ve ağlaması. Rüyadan sonra kendisini eskisi gibi hissetmemesi. Arkadaşlarının sataşmalarına karşılık vermemesi, arkadaşlarına vurmaması, bulunduğu ortamı değiştirmesi. Öğrencilerin LeRoy'u öfkelendirmekten vazgeçmeleri.	LeRoy'un davranışlarındaki değişikliklerin müdür ve öğretmen tarafından gözlemlenmesi. LeRoy'un davranışlarını değiştirdikten sonra arkadaş edinmeye başlamış olması.

4.2.3.8. Çocuk ve Zorbalar Öyküsü

Gelişim geriliği olan çocukların maruz kaldıkları zorbalıkla mücadelelerinin anlatıldığı Çocuk ve Zorbalar öyküsü, zorbalarla başa çıkmanın yollarını göstermekle birlikte farklı problem çözme yollarının olduğunu da çocuklara aktarmaktadır. Olay örgüsü incelendiğinde öykünün dört kesite ayrılabileceği saptanmıştır.

4.2.3.8.1. Öykünün Eyleyenler Örnekçesi

Öykünün birinci kesitinde, başarılı ve pek çok arkadaşı olan Tyrone adında bir çocuğun okulda uğradığı zorbalık anlatılmaktadır. Okuldaki zorbaların tutum ve davranışları (G_1) karşısında zorbalarla nasıl mücadele edeceğini bilemeyen Tyrone ($Ö_1$), okula gitmek istememektedir (N_1). Tyrone ($Ö_1$), zorbalığa maruz kalmadan önce okula severek ve isteyerek gidiyor olsa da elde etmek istediği okula gitmemek (N_1) nesnesiyle arasında ayrışımsal durum sözcesi ($Ö_1 \cup N_1$) bulunmaktadır. Okula gitmemek (N_1) nesnesini elde etmek için öznenin ($Ö_1$)

mücadelesini güç ekseninde engelleyen tek engelleyici yaşlı kadının Tyrone ile sohbet etmesidir (E_1). Bu engelleyici eyleyen karşısında hedeflediği nesnesine (N_1) ulaşmak için Tyrone'un karın ağrısı (Y_1), notlarındaki düşüklük (Y_2), hassas ve duyarlı olması (Y_3), zorbalarla mücadele etmeyi bilmemesi (Y_4), ailesinin ve öğretmeninin kendisine yeterince destek vermemiş olması (Y_5), zorbaların üzüntüden beslenmesi (Y_6) yardımcı eyleyenleri Tyrone'a ($Ö_1$) yardım etmektedir. Bütün bu yardımcı eyleyenlerin etkisiyle özne ($Ö_1$), nesnesine (N_1) yakınlaşmıştır ancak herhangi bir dönüşüm yaşanmamıştır. Tyrone ($Ö_1$), üzüntü duygusu içinde zorbalarla mücadele etmeyi bırakmıştır. Bu bilgilerden hareketle öykünün birinci kesitinin eyleyenler örnekçesine ilişkin çizim aşağıda verilmiştir.

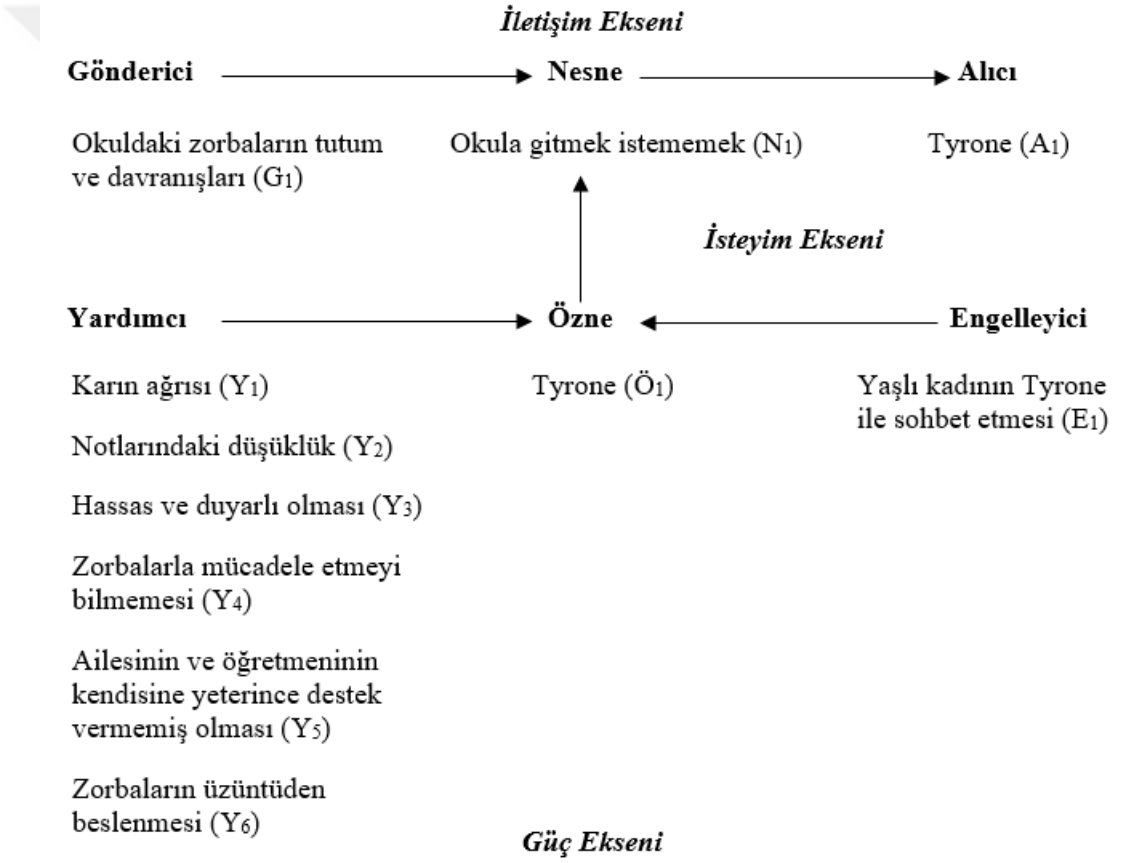

Çizim 90. Çocuk ve Zorbalar öyküsünün birinci kesit eyleyenler örnekçesi

Öykünün ikinci kesitinde, evinin önünde oyun oynayan Tyrone'a birkaç zorba çocuk tükürür. Tyrone'un komşusu olan yaşlı kadın, zorbaların Tyrone'a tükürdüklerini, alay ettiklerini görür ve onunla sohbet eder (G_2). Bu sohbetle birlikte yaşlı kadın ($Ö_2$), Tyrone'a zorbalarla mücadele etmeyi ve problem çözme becerisini öğretmek (N_2) istemektedir. Yaşlı kadının ($Ö_2$) bu isteğini (N_2) Tyrone'un kendisine kimsenin yardım edebileceğine inanmaması

(E_2) engelleyici eyleyeni engellerken, yaşlı kadının Tyrone'un söyledikleri karşısında yılmaması (Y_7) Tyrone'un fikirlerini etkileyen yardımcı eyleyendir. Bu kesitte yaşlı kadının ($Ö_2$) hedeflediği nesneyle (N_2) arasında ayrışımsal durum sözcesi ($Ö_2 \cup N_2$) bulunmaktadır. Bir dönüşüm için yardımcı eyleyen (Y_7) yetersiz kalmış ve engelleyici eyleyen dönüşümün önünde durmuştur. Bu bilgilerden hareketle öykünün ikinci kesitinin eyleyenler örnekçesine ilişkin çizim aşağıda verilmiştir.

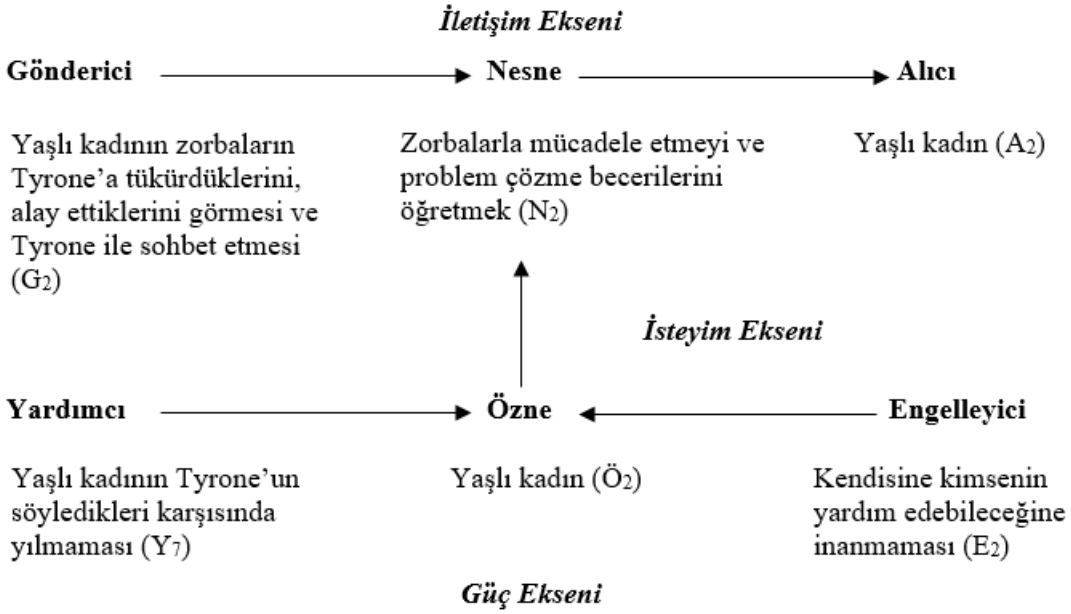

Çizim 91. Çocuk ve Zorbalar öyküsünün ikinci kesit eyleyenler örnekçesi

Öykünün ikinci kesitinde bir dönüşümün yaşanmamış olması, yaşlı kadını ($Ö_2$) pes ettirmemiş (G_3), nesnesinden (N_2) uzaklaştıramamış ve daha çok mücadele etmesine neden olmuştur. Yaşlı kadının ($Ö_2$) Tyrone'a zorbalarla nasıl mücadele edeceğini ve problemleri nasıl çözebileceğini (N_2) anlatmasında yaşlı kadının tavsiyeleri (Y_7), elma ağacı örneği (Y_8), yaşlı kadının verdiği örnekler üzerine Tyrone'un düşünmesi (Y_9) yardımcı eyleyenleri etkili olmuştur. Ancak, güç ekseninde yer alan bir diğer unsur olan ve yaşlı kadının tavsiyelerinin içinde yer alan alaycı sözlerden koruyacak kalkanı yaratamayacağına inanması (E_3) engelleyici eyleyeni, yaşlı kadının ($Ö_2$) nesnesine (N_2) ulaşmasını geciktirmektedir. Bütün gecikmelere rağmen yaşlı kadın ($Ö_2$), hedeflediği nesneye (N_2) ulaşmış ve Tyrone'un zorbalarla mücadele etmesini, problem çözme becerilerini öğrenmesini sağlamıştır. İkinci kesitteki ayrışımsal durum sözcesi ($Ö_2 \cup N_2$) bu kesitte bağlaşımsal durum sözcesine ($Ö_2 \cap N_2$) dönüşmüş ve bir edim sözcesi [($Ö_2 \cup N_2$) → ($Ö_2 \cap N_2$)] ortaya çıkmıştır. Yaşlı kadının ($Ö_2$) kesitin sonunda nesnesine (N_2) ulaşmış olması, kesitin diğer bir öznesi olan Tyrone'un

($Ö_1$) zorbalarla mücadele etmek ve problem çözme becerilerini öğrenmek (N_3) nesnesini hedeflemesini sağlamıştır. Tyrone ($Ö_1$) ile hedeflediği nesne (N_3) arasında ayrışımsal durum sözcesi ($Ö_1 \cup N_3$) bulunmaktadır. Tyrone'un bu nesneyi (N_3) hedeflemesinde etkili olan unsur, yaşlı kadının Tyrone'a zorbalarla mücadelenin farklı yollarının olduğunu göstermesidir (G_4). Öznenin ($Ö_1$) nesnesine (N_3) ulaşmasını kolaylaştıracak yardımcı eyleyenler ise Tyrone'un rüyasında görünmez kalkan giymesi (Y_{10}) eyleyenidir. Kesitin sonunda Tyrone ($Ö_1$) hedeflediği nesneye (N_3) ulaşmış ve zorbalarla mücadele etmeyi, problem çözmeyi öğrenmiştir. Böylelikle ayrışımsal durum sözcesi ($Ö_1 \cup N_3$) bağlaşımsal durum sözcesine ($Ö_1 \cap N_3$) dönüşmüş, bir edim sözcesi [($Ö_1 \cup N_3$) → ($Ö_1 \cap N_3$)] ortaya çıkmıştır. Bu bilgilerden hareketle öykünün üçüncü kesitinin eyleyenler örnekçesine ilişkin çizim aşağıda verilmiştir.

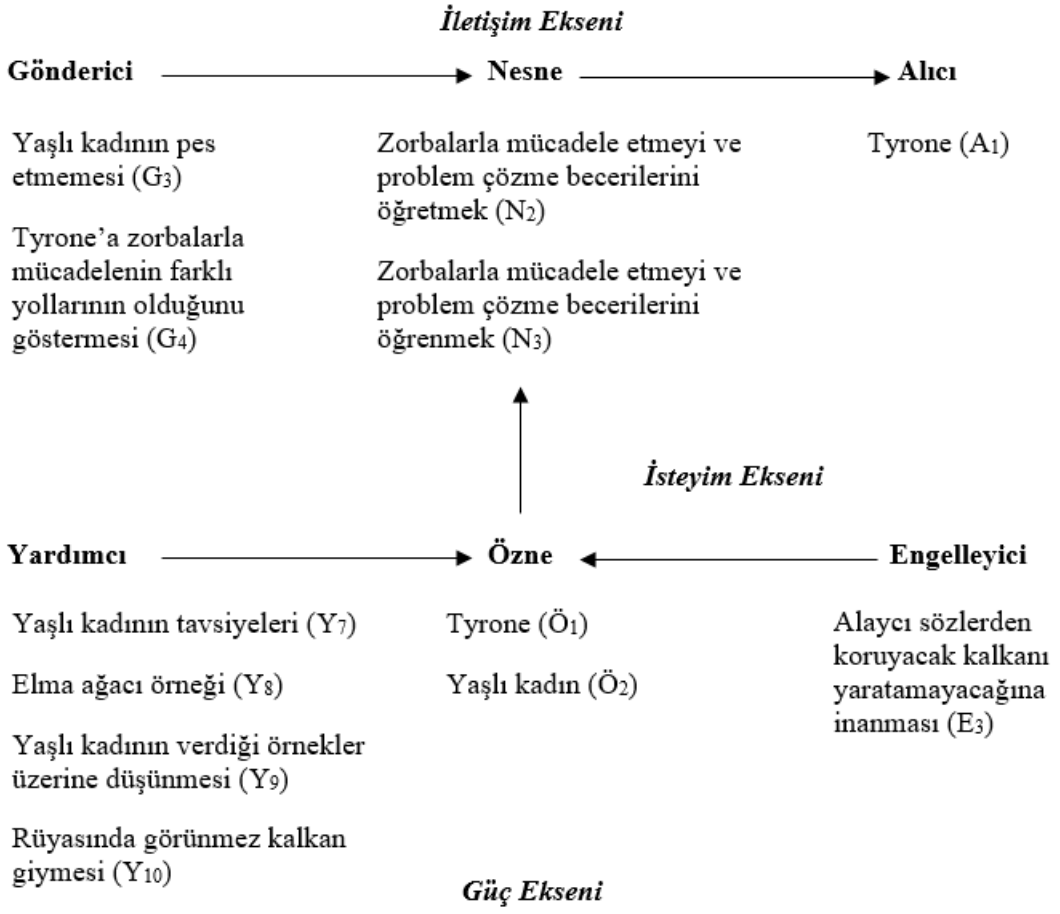

Çizim 92. Çocuk ve Zorbalar öyküsünün üçüncü kesit eyleyenler örnekçesi

Üçüncü kesitte ortaya çıkan dönüşümler, öykünün dördüncü kesitinde Tyrone'un ($Ö_1$) okula gitme konusunda istekli davranmasını (G_5) sağlamıştır. Bu isteği, birinci kesitte yer alan ve elde etmek istediği okula gitmemek (N_1) nesnesinden uzaklaştığını göstermektedir. Özne

($Ö_1$), birinci kesitteki nesnesine (N_1) ulaşamamış ve bir dönüşüm yaşanmamıştır. Dördüncü kesitte yeni fikirlerin zorbalarla başa çıkmasına yardım edebileceğini keşfetmesi (G_6) Tyrone'un ($Ö_1$) zorbalarla mücadele etmek ve öğrendiği problem çözme becerilerini uygulamak (N_4) nesnesini hedeflemesine neden olmuştur. Özne ($Ö_1$) hedeflediği bu yeni nesnesiyle (N_4) ayrışımsal durum sözcesi ($Ö_1 \cup N_4$) ilişkisi içindedir. Yaşlı kadının ($Ö_2$) nesnesine (N_2) ulaşmasının bu nesneyi (N_4) hedeflemesindeki payı yadsınamaz. Bu payın yanında ailesinin desteği (Y_{11}), zorbaların kötü sözlerini takmaması (Y_{12}), öz güveninin artması (Y_{13}), diğer çocukların mücadelesini gözlemlemesi (Y_{14}), zorbalığa maruz kalan çocukların yardım istemesi (Y_{15}), boğa resmi asması (Y_{16}) yardımcı eyleyenleri Tyrone'un zorbalarla mücadele etmek ve öğrendiği problem çözme becerilerini uygulamak (N_4) nesnesini elde etmesini sağlamıştır. Kesitin başında ayrı olduğu nesnesine ($Ö_1 \cup N_3$) ulaşmış ve bağlaşımsal durum sözcesi ($Ö_1 \cap N_3$) ortaya çıkmıştır. Ortaya çıkan bu dönüşüm sonucunda kesitte bir edim sözcesi [($Ö_1 \cup N_4$) → ($Ö_1 \cap N_4$)] oluşmuştur. Tyrone, aynı zamanda alıcı eyleyendir (A_1). Öykünün başında hedeflediği okula gitmemek (N_1) nesnesini elde edemediği için başarısızdır ancak zorbalarla mücadele etmeyi ve problem çözme becerilerini öğrenmek (N_3) ve zorbalarla mücadele etmek ve öğrendiği problem çözme becerilerini uygulamak (N_4) nesnelerini elde ederek başarılı olmuştur. Yaşlı kadın da bir diğer alıcı eyleyendir (A_2). Hedeflediği zorbalarla mücadele etmeyi ve problem çözme becerilerini öğretmek (N_2) nesnesini Tyrone'un dönüşümüyle elde etmiştir ve başarılı olmuştur. Bu bilgilerden hareketle öykünün dördüncü kesitinin eyleyenler örnekçesine ilişkin çizim aşağıda verilmiştir.

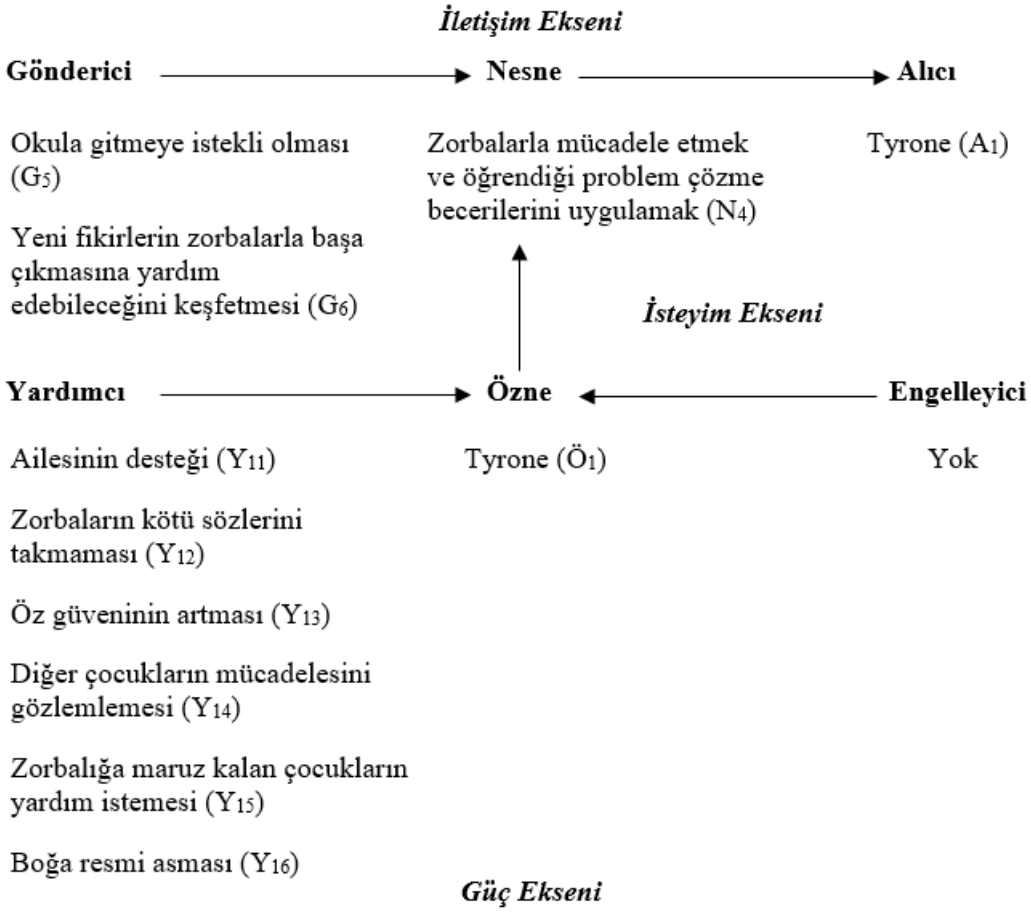

Çizim 93. Çocuk ve Zorbalar öyküsünün dördüncü kesit eyleyenler örnekçesi

4.2.3.8.2. Öykünün Anlatı İzlencesi

Çocuk ve Zorbalar öyküsünde, okulda başarılı olan ve pek çok arkadaşa sahip Tyrone adında bir çocuğun zorbalar yüzünden okula gitmek istememesi ve yaşlı kadının zorbalığa maruz kalan Tyrone'u görmesi, zorbalar karşısında Tyrone'un kendisini savunabilmesini sağlamak istemesi yaşlı kadının Tyrone'u belli bir amaç doğrultusunda etkilemesine ve yönlendirmesine neden olmuştur. Bu etkileme ve yönlendirme, yaşlı kadın ile Tyrone arasında bir sözleşmenin ortaya çıkarmasına neden olmuştur. Göndericiyle yaptığı sözleşme uyarınca Tyrone öznesi gerekli işlemlerde bulunmak, zorunlu dönüşümleri gerçekleştirmek ve bir eyleme geçebilmek için gereksinim duyduğu yetenekleri edinç aşamasında kazanmaktadır. Yetenekleri kazanırken yapmak zorunda olmak, yapmayı istemek, yapabilmek (güç), yapmayı bilmek (bilgi) kiplikleri yerine getirilir. Tyrone'un zorbaların sorun olduğunu bilmesi ama bu sorunu nasıl çözeceğini bilmemesi, zorbalardan kurtulmak için ailesinden ve öğretmeninden istediği yardım talebine ailesinin ve öğretmeninin kayıtsız kalması, öğretmenin zorba

öğrenciler üzerindeki etkisinin hafifliği, yaşlı kadınla zorbalar üzerine konuştuktan sonra problem çözmenin pek çok yolunun olabileceğini bilmesi ve bu yollar üzerine düşünmesi, rüyada yarattığı kalkan aracılığıyla zorbalara söyleyeceklerinin provasını yapması öykünün edinç aşamasındaki kipliklerdir. Tyrone öznesi, edindiği kipsel edinçten yararlanır ve bir durum sözcesinden bir başka durum sözcesine eylemler aracılığıyla dönüşerek geçiş yapar. Anlatıda bu geçişin gerçekleştiği yer edim aşamasıdır. Öznenin isteği, gücü ve bilgisi birleşerek eylemin gerçekleşmesi sağlanır. Yaşlı kadının Tyrone'un zorbalığa uğradığını görmesi ve yanına çağırarak onunla konuşması, Tyrone'un eve döndüğünde yaşlı kadının anlattıklarını düşünmesi, rüya görmesi ve rüyasında zorbaların söylediklerinden kendisini koruyacak görünmez bir kalkan giymesi, alaycı sözlerin kalkan tarafından Tyrone'un kalbine girmesinin engellemesi, okulda zorba çocukların söyledikleri kötü sözleri takmaması ve zorbaların kötü sözleriyle alay etmeye başlaması, diğer çocukların zorbalarla nasıl başa çıktıklarını gözlemlemesi ve kendine güveninin artması öykünün edim aşamasını oluşturmuştur. Edim aşamasından sonra tanınma ve yaptırım aşamasında Tyrone öznesi, nesnesine ulaşmak için uyguladığı dönüşüm işlemlerinin son durumunu gözlemlemiştir. Okulda zorbalarla sorun yaşayan çocukların Tyrone'dan yardım istemesi ve zorbaları kendinden uzak tutmak için söylenmesi ve yapılması gerekenleri artık bilmesi Tyrone'un dönüşümünün tanındığının kanıtıdır. Gönderici konumunda olan yaşlı kadının ortaya çıkan dönüşümü kontrol etmemesi nedeniyle bir ödüllendirmenin ya da cezalandırmanın yapılıp yapılmadığı bilinmemektedir. Öykünün anlatı izlencesi Tablo 27'de gösterilmiştir.

Tablo 27

Çocuk ve Zorbalar öyküsünün anlatı izlencesi

Çocuk ve Zorbalar			
Başlangıç Durumu	**Dönüşüm**		**Bitiş Durumu**
Eyletim	Yetilendirici Deneyim: Edinç	Sonuçlandırıcı Deneyim: Edim	Onurlandırıcı Deneyim: Tanınma ve Yaptırım
Yaşlı kadının zorbalar karşısında Tyrone'un kendisini savunabilmesini sağlamak istemesi.	Tyrone'un zorbaların sorun olduğunu bilmesi ama bu sorunu nasıl çözeceğini bilmemesi. Zorbalardan kurtulmak için ailesinden ve öğretmeninden istediği yardım talebine ailesinin ve öğretmeninin kayıtsız kalması.	Yaşlı kadının Tyrone'un zorbalığa uğradığını görmesi ve yanına çağırarak onunla konuşması. Tyrone'un eve döndüğünde yaşlı kadının anlattıklarını düşünmesi. Rüya görmesi ve rüyasında zorbaların söylediklerinden	Okulda zorbalarla sorun yaşayan çocukların Tyrone'dan yardım istemesi. Zorbaları kendinden uzak tutmak için söylenmesi ve yapılması gerekenleri artık bilmesi.

	Öğretmenin zorba öğrenciler üzerindeki etkisinin hafifliği. Yaşlı kadınla zorbalar üzerine konuştuktan sonra problem çözmenin pek çok yolunun olabileceğini bilmesi ve bu yollar üzerine düşünmesi. Rüyada yarattığı kalkan aracılığıyla zorbalara söyleyeceklerinin provasını yapması.	kendisini koruyacak görünmez bir kalkan giymesi. Alaycı sözlerin kalkan tarafından Tyrone'un kalbine girmesinin engellemesi. Okulda zorba çocukların söyledikleri kötü sözleri takmaması ve zorbaların kötü sözleriyle alay etmeye başlaması. Diğer çocukların zorbalarla nasıl başa çıktıklarını gözlemlemesi ve kendine güveninin artması.

4.2.3.9. Gerçekleşen Dilek Öyküsü

Gerçekleşen Dilek öyküsü ile okulda akranlarıyla çeşitli sorunlar yaşayan, özgüven eksikliğiyle birlikte sosyal güçlükler çeken bir çocuğa sorunlarla başa çıkmanın sorumluluklar alarak mümkün olacağı ve arkadaş edinmenin çeşitli yollarının var olduğu mesajı verilmektedir. Olay örgüsü incelendiğinde öykünün dört kesite ayrılabileceği saptanmıştır.

4.2.3.9.1. Öykünün Eyleyenler Örnekçesi

Öykünün birinci kesitinde, zeki ve başarılı olan ancak akranları tarafından uğradığı zorbalıkla (G_1) birlikte yaşadığı özgüven eksikliği (G_2) nedeniyle okula gitmek istemeyen (N_1) ve insanlarla sosyal ilişkiler kurmak istemeyen (N_2) Matt ($Ö_1$) adında bir çocuğun mücadelesi anlatılmaktadır. Matt ($Ö_1$) elde etmek istediği nesneleriyle (N_1, N_2) ayrışımsal durum sözcesi ($Ö_1 \cup N_1, N_2$) ilişkisi içindedir. Nesnelerine (N_1, N_2) ulaşabilmesi için güç ekseninde yer alan arkadaşlarının ona kötü davranması (Y_1), problemleri çözmekten kaçması (Y_2), sosyal ilişkiler kurarken güçlükler yaşaması (Y_3), kötü tutum ve davranışlar karşısında ne yapacağını bilememesi (Y_4), şiddete yatkınlığı (Y_5), yanına kimsenin oturmak istememesi (Y_6) yardımcı eyleyenleri Matt'in ($Ö_1$) işini kolaylaştırmaktadır. Kesitte Matt'in nesnelerine (N_1, N_2) ulaşmasını engelleyen herhangi bir engelleyici eyleyen de bulunmamaktadır. Kesit sonunda bir dönüşüm yaşanmamış, özne ($Ö_1$) hedeflediği nesnelere ulaşamamıştır. Bu bilgilerden hareketle öykünün birinci kesitinin eyleyenler örnekçesine ilişkin çizim aşağıda verilmiştir.

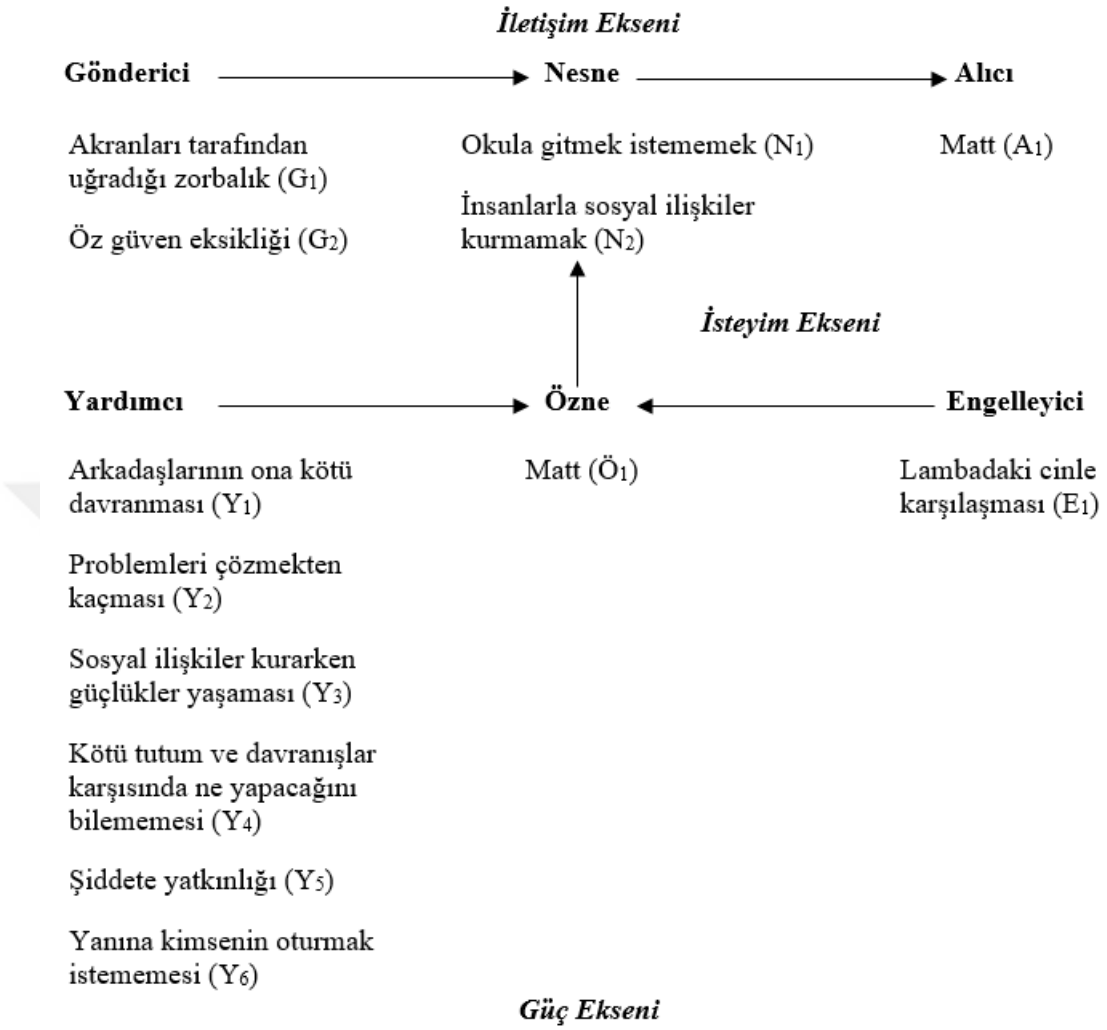

Çizim 94. Gerçekleşen Dilek öyküsünün birinci kesit eyleyenler örnekçesi

Öykünün ikinci kesitinde Matt'in ($Ö_1$) özgüven eksikliği (G_3) ve iç isteği (G_4), kendini iyi hissetmek (N_3) ve görünmez olmak (N_4) nesnelerini hedeflemesine neden olmuştur. Matt ($Ö_1$) bu kesitte de nesneleriyle (N_3, N_4) ayrışımsal durum sözcesi ilişkisi ($Ö_1 \cup N_3, N_4$) içindedir. Güç ekseninde Matt'in ($Ö_1$) nesnelerine (N_3, N_4) ulaşmasında kötü tutum ve davranışlar karşısında ne yapacağını bilememesi (E_2), şiddete yatkınlığı (E_3), yanına kimsenin oturmak istememesi (E_4), sosyal ilişkiler kurarken güçlükler yaşaması (E_5) eyleyenleri engelleyici bir unsur olarak kesitteki yerini almaktadır. Ancak, Matt'in ($Ö_1$) yolda sihirli bir lamba bulması (Y_7) ve lambadaki cinin onu görünmez yapmayı kabul etmesi (Y_8) yardımcı eyleyenleri nesnelerine (N_3, N_4) ulaşmasında Matt'e ($Ö_1$) yardım etmektedir. Kesit sonunda lambadaki cinin yardımıyla görünmez olmuştur ve nesnesine (N_4) ulaştığı için mutludur. Görünmez olduğu için zorbalık yapan çocukların yanından gelip geçerken kimsenin onunla

alay etmemesi, Matt'in ($Ö_1$) özgüveninin de yerine gelmesini sağlamıştır. Böylelikle bağlaşımsal durum sözcesi ($Ö_1 \cap N_3, N_4$) ortaya çıkmış ve bir edim sözcesi [($Ö_1 \cup N_3, N_4$) → ($Ö_1 \cap N_3, N_4$)] oluşmuştur. Bu bilgilerden hareketle öykünün ikinci kesitinin eyleyenler örnekçesine ilişkin çizim aşağıda verilmiştir.

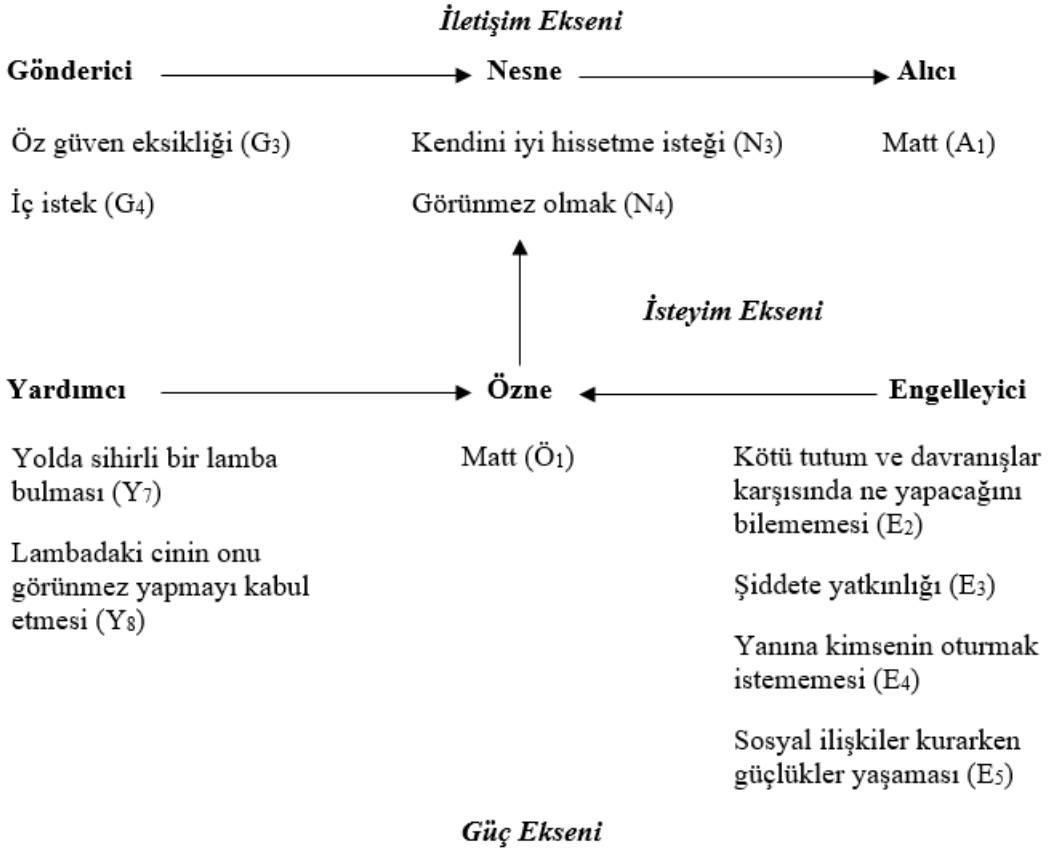

Çizim 95. Gerçekleşen Dilek öyküsünün ikinci kesit eyleyenler örnekçesi

Öykünün ikinci kesitinde görünmez olan Matt ($Ö_1$), üçüncü kesitte ortadan kaybolduğu için annesi tarafından aranmaktadır (G_5). Bu durum Matt'in ($Ö_1$) insanların kendisini fark etmesini sağlamak ve görünmez olmaktan kurtulmak (N_5) nesnesini hedeflemesine neden olmuştur. Bir önceki kesitte elde ettiği görünmez olmak (N_4) nesnesinden bu kesitte insanların kendisini fark etmesini sağlamak ve görünmez olmaktan kurtulmak (N_5) nesnesine geçiş yapmıştır. Matt ($Ö_1$) öykünün başındaki haline yani görünür olmaya dönmek istemektedir, bu da Matt ($Ö_1$) ile nesnesi (N_5) arasında ayrışımsal durum sözcesinin ($Ö_1 \cup N_5$) varlığını göstermektedir. Herhangi bir engelleyici eyleyenle karşılaşmayan Matt ($Ö_1$), annesinin üzüntüsü ve öfkesi (Y_9), görünmez olmanın çeşitli sorunlara neden olduğunu fark etmesi (Y_{10}), görünmez olmanın eğlenceli olmadığını

düşünmesi (Y_{11}), lambadaki cinin ikinci dileği yerine getirmesi (Y_{12}) yardımcı eyleyenleriyle kesit sonunda nesnesiyle (N_5) bağlaşımsal durum sözcesi ($Ö_1 \cap N_5$) oluşmuş ve edim sözcesi [($Ö_1 \cup N_5$) → ($Ö_1 \cap N_5$)] ortaya çıkmıştır. Böylelikle Matt ($Ö_1$), insanların kendisini fark etmesini sağlamış ve görünmez olmaktan kurtulmuştur. Bu bilgilerden hareketle öykünün üçüncü kesitinin eyleyenler örnekçesine ilişkin çizim aşağıda verilmiştir.

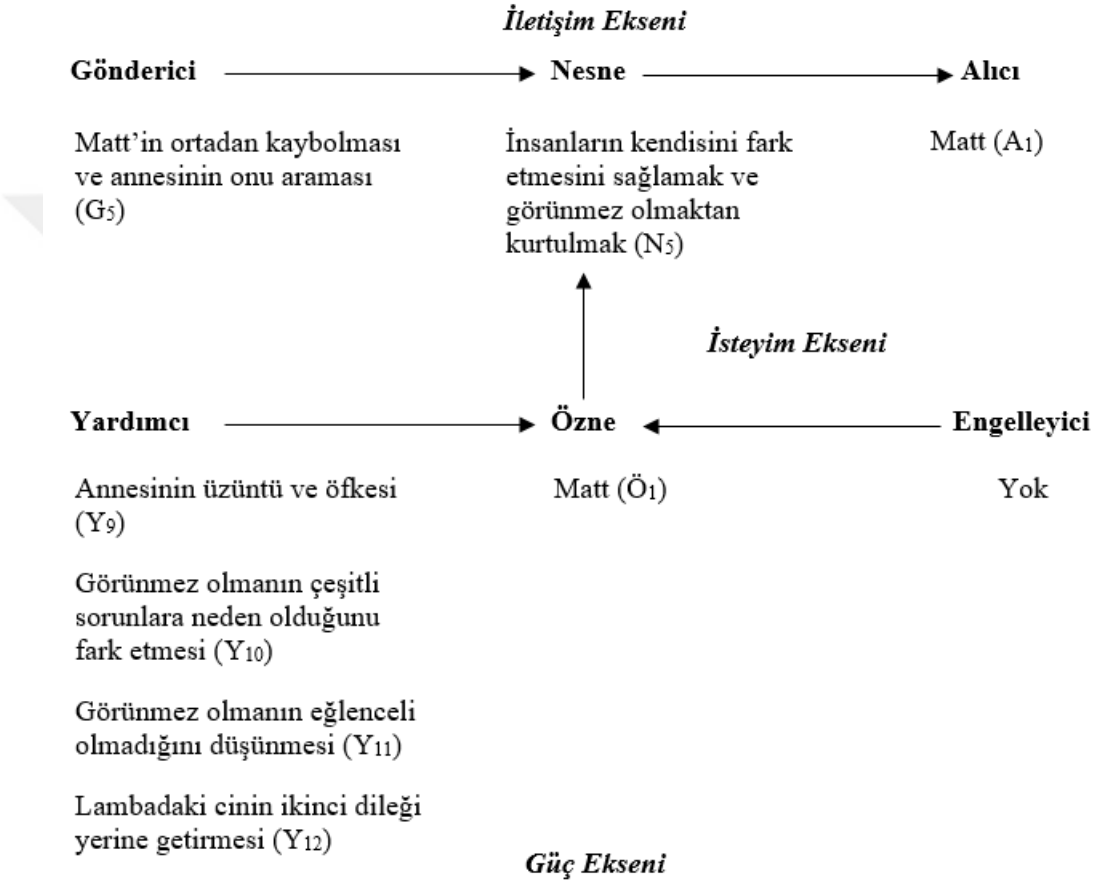

Çizim 96. Gerçekleşen Dilek öyküsünün üçüncü kesit eyleyenler örnekçesi

Öykünün üçüncü kesitinde insanların kendisini fark etmesini sağlamış olan ve görünmez olmaktan kurtulan Matt'e ($Ö_1$), dördüncü kesitte lambadaki cinin üçüncü dileğini sorması (G_6), Matt'in ($Ö_1$) zorbalardan kurtulmak (N_6), sosyal ilişkilerini güçlendirmek (N_7) ve arkadaşları tarafından sevilmek (N_8) nesnelerini istemesine neden olmuştur. Matt ($Ö_1$) hedeflediği nesnelerden (N_6, N_7, N_8) uzaktır ve nesneleri ile arasında ayrışımsal durum sözcesi ($Ö_1 \cup N_6$, N_7, N_8) bulunmaktadır. Lambadaki cinin Matt'in üçüncü dileğini yerine getirmiş olması (Y_{13}), rüyadaki danışmanının Matt ile konuşması (Y_{14}), Matt'in öz güveninin yerine gelmiş olması (Y_{15}) ve davranışlarındaki değişiklikler (Y_{16}) bu nesnelere (N_6, N_7, N_8)

ulaşabilmesi için Matt'e ($Ö_1$) yardım eden yardımcı eyleyenlerdir. Bu eyleyenlerin katkısıyla Matt ($Ö_1$) nesnelerine (N_6, N_7, N_8) ulaşmış, bağlaşımsal durum sözcesi ($Ö_1 \cap N_6, N_7, N_8$) ile birlikte edim sözcesi [($Ö_1 \cup N_6, N_7, N_8$) → ($Ö_1 \cap N_6, N_7, N_8$)] ortaya çıkmıştır ve dönüşüm tamamlanmıştır. Dönüşümün sonucu olarak Matt ($Ö_1$), sosyal ilişkilerini güçlendirmeyi öğrenmiş ve akran danışmanlığı yapmaya başlamıştır. Bu bilgilerden hareketle öykünün dördüncü kesitinin eyleyenler örnekçesine ilişkin çizim aşağıda verilmiştir.

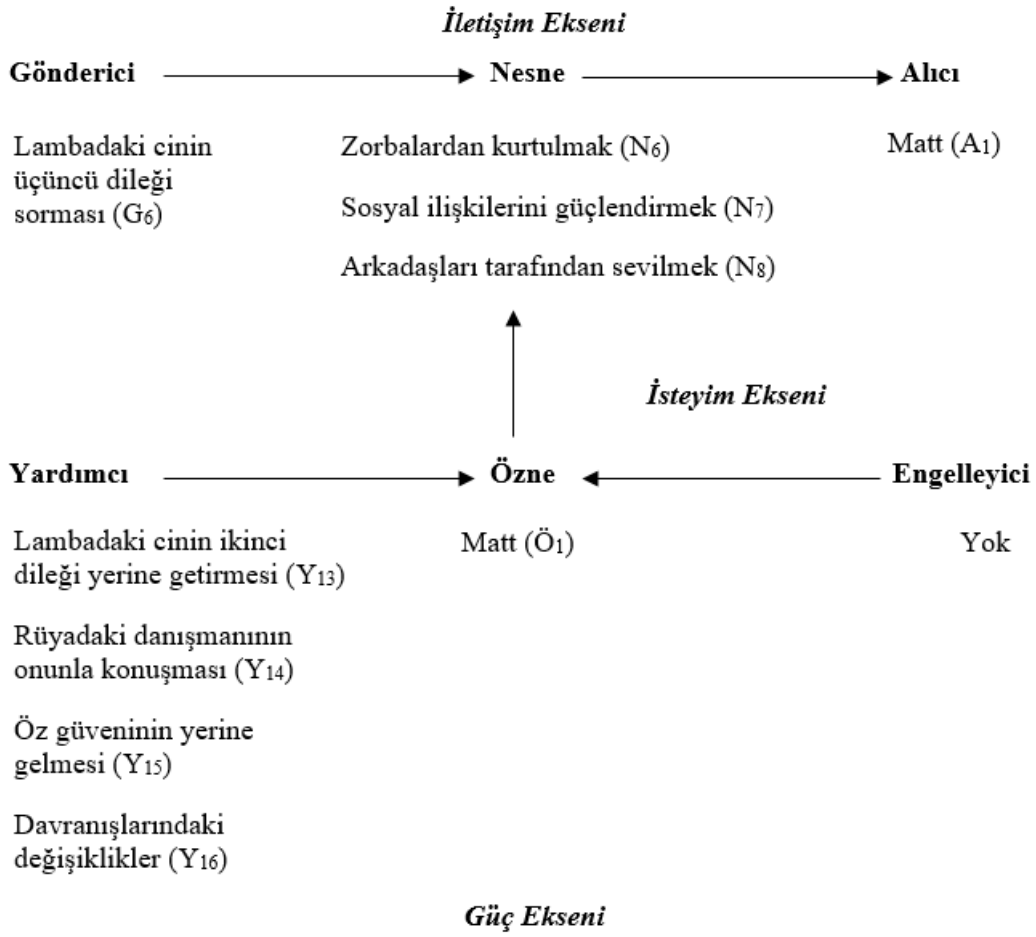

Çizim 97. Gerçekleşen Dilek öyküsünün dördüncü kesit eyleyenler örnekçesi

4.2.3.9.2. Öykünün Anlatı İzlencesi

Gerçekleşen Dilek adlı öyküde yer alan Matt adında zeki bir çocuğun kendisine kötü davranan, kendisiyle alay eden arkadaşları nedeniyle okuldan nefret etmesi ve okula gitmek istememesi, Matt'i görünmez olmak istemeye sürüklemiştir. Matt, iç isteğinin yönlendirmesi ve etkilemesiyle görünmez olmak ve kendini iyi hissetmek istemesi nesnelerini amaçlamıştır ve iç dünyasıyla bu nesneler için bir sözleşme yapma gereği duymuştur. Gönderici olan iç

dünyasıyla yaptığı sözleşme uyarınca Matt, gerekli işlemlerde bulunmak, zorunlu dönüşümleri gerçekleştirmek ve bir eyleme geçebilmek için gereksinim duyduğu yetenekleri edinç aşamasında kazanmıştır. Bu aşamada yetenekler kazanılırken yapmak zorunda olmak, yapmayı istemek, yapabilmek (güç), yapmayı bilmek (bilgi) kiplikleri yerine getirilir. Okuldaki arkadaşlarının Matt'e kötü davranması, ona isim takması, annesi hakkında konuşması ve alay etmesi, kendini iyi hissetmek istemesi, hayal kurarak iyi olduğunu görmesi, artık nasıl arkadaş olunacağını, zorbalarla nasıl mücadele edileceğini bilmesi öyküdeki edinç aşamasının göstergeleridir. Matt öznesi, edindiği kipsel edinçten yararlanarak dönüştürücü işlemlere yönelir ve bir durum sözcesinden bir başka durum sözcesine geçilir. Matt'in isteği, gücü ve bilgisi birleşerek dönüşüm için gerekli eylemlere geçilir. Öyküde yer alan Matt'in hayal kurması, yolda sihirli lambaya benzer bir şey bulması, lambadan çıkan cinden kendisini görünmez yapmak istemesi ve dileğinin yerine getirilmesi, görünmez olduğu için annesinin onu araması, bulamaması, üzülmesi ve ağlaması, bir süre sonra görünmez olmanın sorunlara neden olduğunu görmesi, cinden yeni bir dilek dilemesi ve kendisini yeniden görünür yapmasını istemesi, nasıl arkadaş edineceğini üçüncü dilek olarak cinden öğrenmek istemesi, rüyasında kendisine yardımcı olacak danışanı görmesi ve söylediklerini uygulaması, diğer çocukların zorba çocuklarla başa çıkarken neler yaptığını izlemesi dönüşüm için ortaya konan edim aşamasındaki eylemlerdir. Matt'in nesnelerine ulaşmak için uyguladığı dönüşüm işlemlerinin son durumu tanınma ve yaptırım aşamasında gözlemlenir. İç dünyası ise dönüşümlerin doğruluğunu, gerçekliğini değerlendirir ve yapılan sözleşme gereği, Matt ya ödüllendirilir ya da cezalandırılır. Öykü sonunda herhangi bir ceza söz konusu olmazken, okul müdürünün Matt'ten sorunlar yaşayan diğer çocuklara akran danışmanlığı yapmasını istemesi ise Matt'in dönüşümünün tanındığını göstermektedir. Öykünün anlatı izlencesi Tablo 28'de gösterilmiştir.

Tablo 28

Gerçekleşen Dilek öyküsünün anlatı izlencesi

Gerçekleşen Dilek			
Başlangıç Durumu	**Dönüşüm**		**Bitiş Durumu**
Eyletim	Yetilendirici Deneyim: Edinç	Sonuçlandırıcı Deneyim: Edim	Onurlandırıcı Deneyim: Tanınma ve Yaptırım
İç isteğinin yönlendirmesi ve etkilemesiyle görünmez olmak ve kendini iyi hissetmek istemesi.	Okuldaki arkadaşlarının Matt'e kötü davranması, ona isim takması, annesi hakkında konuşması ve alay etmesi. Kendini iyi hissetmek istemesi. Hayal kurarak iyi olduğunu görmesi. Artık nasıl arkadaş olunacağını, zorbalarla nasıl mücadele edileceğini bilmesi.	Matt'in hayal kurması. Yolda sihirli lambaya benzer bir şey bulması. Lambadan çıkan cinden kendisini görünmez yapmak istemesi ve dileğinin yerine getirilmesi. Görünmez olduğu için annesinin onu araması, bulamaması, üzülmesi ve ağlaması. Bir süre sonra görünmez olmanın sorunlara neden olduğunu görmesi. Cinden yeni bir dilek dilemesi ve kendisini yeniden görünür yapmasını istemesi. Nasıl arkadaş edineceğini üçüncü dilek olarak cinden öğrenmek istemesi. Rüyasında kendisine yardımcı olacak danışanı görmesi ve söylediklerini uygulaması. Diğer çocukların zorba çocuklarla başa çıkarken neler yaptığını izlemesi.	Okul müdürünün Matt'ten sorunlar yaşayan diğer çocuklara akran danışmanlığı yapmasını istemesi.

4.2.3.10. Altın Madalya Kazanan Çocuk Öyküsü

Altın Madalya Kazanan Çocuk öyküsü, başkalarından yardım almayı reddeden, başkalarına karşı güvensizlik duygusu yaşayan bir çocuğa çevresinden yardım almasının başarısına katkı sağlayacağı mesajını vermektedir ve öğretmenlerden yardım istemenin

hedeflere ulaşmadaki önemine vurgu yapmaktadır. Olay örgüsü incelendiğinde öykünün üç kesite ayrılabileceği saptanmıştır.

4.2.3.10.1. Öykünün Eyleyenler Örnekçesi

Öykünün birinci kesitinde Sean adında bir çocuğun her yere koşarak gitmesi ve çevresindekilerin buna dikkat etmesi, ailesinde ve çevresinde Sean'ın olimpiyat şampiyonu olabileceği inancını doğurmuştur. Bu inanç, ailesinin Sean'ı olimpiyat oyunlarına hazırlayan bir okula göndermesine (G_1) neden olmuştur. Bu gönderici eyleyenle (G_1) birlikte Sean ($Ö_1$) en iyi koşucu olmak (N_1) ve engelli parkurunu tamamlamak (N_2) nesnelerini elde etmek için mücadeleye başlamıştır. Sean ($Ö_1$) henüz nesnelerine (N_1, N_2) ulaşamadığı için kesitin başında nesneleriyle ayrışımsal durum sözcesi ($Ö_1 \cup N_1, N_2$) ilişkisi içindedir. Bu ayrışımsal durumun devam etmesi için güç ekseninde Sean'ın antrenmanlarda bedeninin zorlanması (E_1), koçun yardım teklifine kapalı olması (E_2), cesaretinin kırılmaya başlaması (E_3), üzüntü duyması ve içine kapanması (E_4) engelleyici eyleyenleri öne çıkmaktadır. Kesitte Sean'ın antrenmanlar yapması (Y_1), arkadaşlarına yanlışlarını sorması (Y_2), farklı antrenman yöntemleri denemesi (Y_3) ve koçun olumlu yaklaşım sergilemesi (Y_4) yardımcı eyleyenleri ise bir dönüşümün gerçekleşmesi için güç ekseninde engelleyici eyleyenlerle mücadele içindedir. Kesit boyunca süren bu mücadelede engelleyici eyleyenler üstün gelmiş ve herhangi bir dönüşüm yaşanmamıştır. Bu bilgilerden hareketle öykünün birinci kesitinin eyleyenler örnekçesine ilişkin çizim aşağıda verilmiştir.

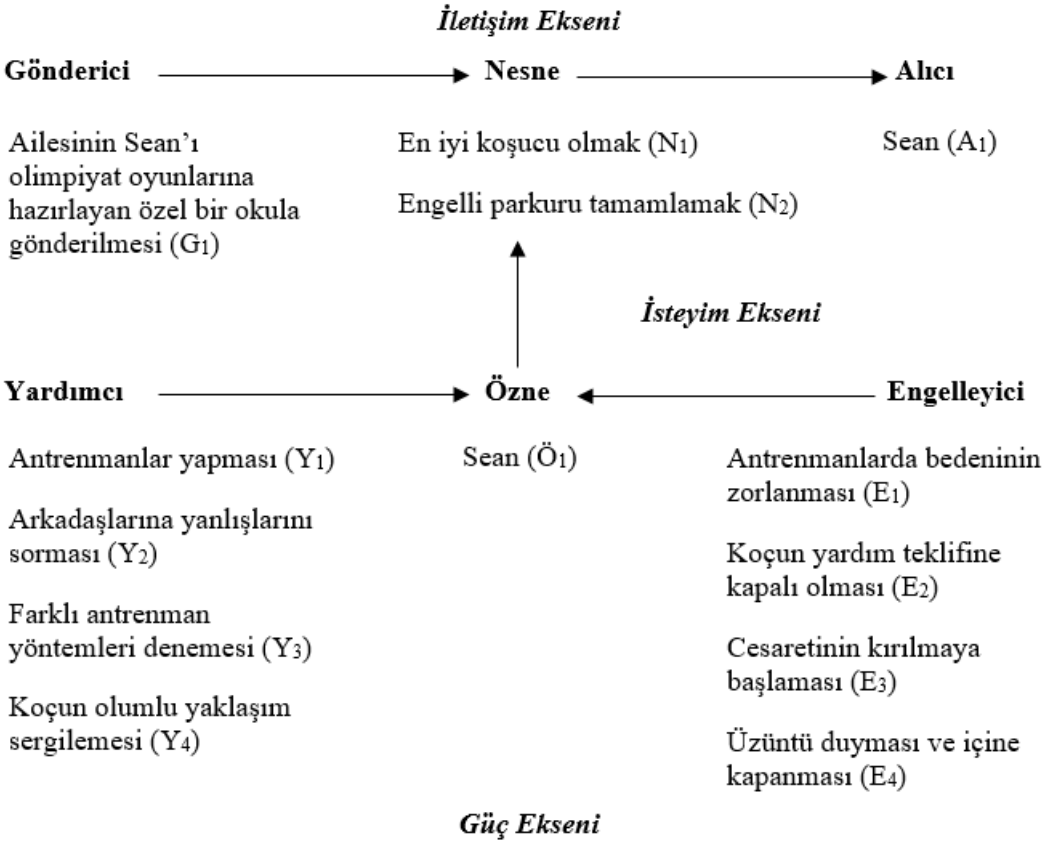

Çizim 98. Altın Madalya Kazanan Çocuk öyküsünün birinci kesit eyleyenler örnekçesi

Öykünün ikinci kesitinde koçun Sean'ın üzgün ve mutsuz olduğunu fark etmesi (G_2), koçu ($Ö_2$) Sean'a yardım teklifini kabul ettirmek (N_3) nesnesine yöneltmiştir. Koç ($Ö_2$) ile nesnesi (N_3) arasında ayrışımsal durum sözcesi ($Ö_2 \cup N_3$) bulunmaktadır. Koçun ($Ö_2$) nesnesine (N_3) ulaşabilmesi için çeşitli övgülerde bulunması (Y_5), bunun yanında Sean'ın rüyasında gördüğü bitkinin ödüllü çiçeğe dönüşmesi (Y_6) ve rüyada bahçıvanın söylediklerini düşünmesi (Y_7) güç ekseninde koça ($Ö_2$) yardım ederken, Sean'ın yardım almadaki ön yargıları ve güvensizliği (E_5) engelleyici eyleyeni nesnesine (N_3) ulaşmasında koçu ($Ö_2$) engellemeye çalışmıştır. Bütün engelleme girişimlerine rağmen yardımcı eyleyenler, bu mücadeleden üstün çıkmışlardır ve kesit sonunda koç ($Ö_2$) nesnesine (N_3) ulaşmış, Sean'ın ($Ö_1$) yardım teklifini kabul etmesini sağlamıştır. Böylelikle nesnesine (N_3) ulaşan koç ($Ö_2$) ayrışımsal durum sözcesinden ($Ö_2 \cup N_3$) bağlaşımsal durum sözcesine ($Ö_2 \cap N_3$) geçiş yaparak edim sözcesini [($Ö_2 \cup N_3$) → ($Ö_2 \cap N_3$)] oluşturmuştur. Bu bilgilerden hareketle öykünün ikinci kesitinin eyleyenler örnekçesine ilişkin çizim aşağıda verilmiştir.

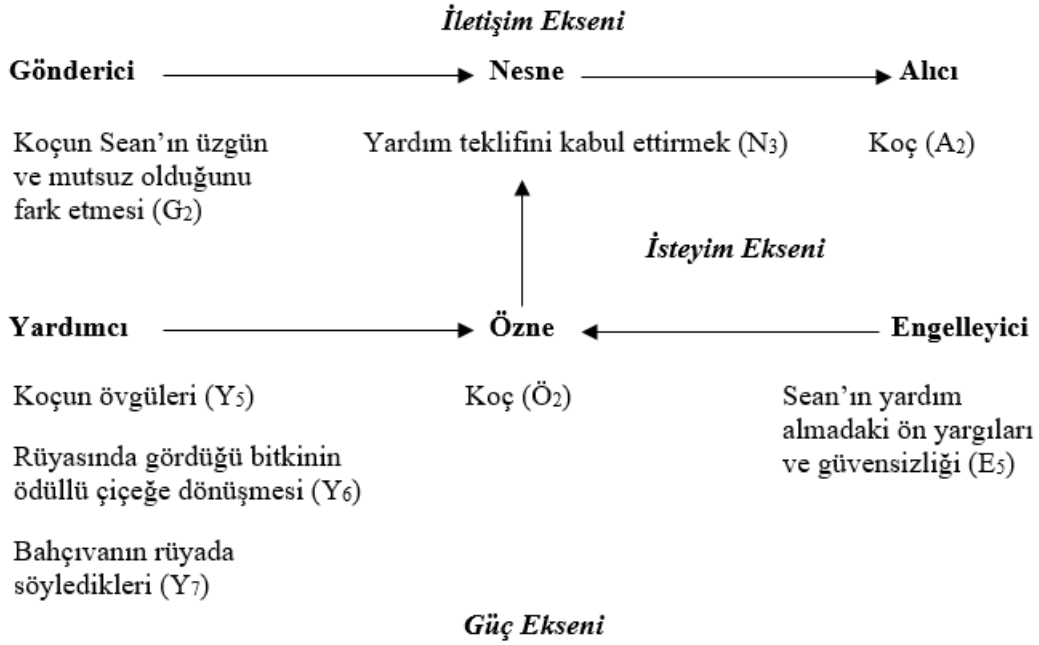

Çizim 99. Altın Madalya Kazanan Çocuk öyküsünün ikinci kesit eyleyenler örnekçesi

Öykünün ikinci kesitinde gördüğü rüya ile birlikte rüyadaki bahçıvanın çiçekle gübreler, böcekler, ilaçlar, güneş ışığı ve yağmur hakkında konuşmuş olması, çiçeğe en iyi olan şeylere kendisini açması gerektiğini söylemiştir (G_3). Bu konuşma, birinci kesitte elde edemediği en iyi koşucu olmak (N_1) ve engelli parkuru tamamlamak (N_2) nesnelerinin nasıl elde edilebileceği konusunda öykünün üçüncü kesitinde Sean'a ($Ö_1$) fikir vermiştir. Her gün antrenman yapmaları (Y_8), kaydedilmiş performansını izlemesi ve hatalarını görmesi (Y_9), her yaşta daha iyiye gitmesi (Y_{10}), yarışlarda birinci olmaya başlaması (Y_{11}) Sean'ı ($Ö_1$) nesnelerine ulaştıran yardımcı eyleyenlerdir. Herhangi bir engelleyici eyleyenle karşılaşmayan Sean ($Ö_1$), kesit sonunda öykü boyunca elde etmek istediği nesnelere (N_1, N_2) ulaşmıştır ve ayrışımsal durum sözcesinden ($Ö_1 \cup N_1, N_2$) bağlaşımsal durum sözcesine ($Ö_1 \cap N_1, N_2$) doğru bir dönüşüm gerçekleşmiştir, ortaya yeni bir edim sözcesi [($Ö_1 \cup N_1, N_2$) → ($Ö_1 \cap N_1, N_2$)] çıkmıştır. Öykünün aynı zamanda alıcı eyleyenleri olan Sean (A_1) ve koç (A_2) nesnelerine ulaştıkları için başarılıdırlar. Sean'ın (A_1) altın madalya kazanması ve koçun (A_2) bundan haz duyması başarılarının öyküdeki ödülüdür. Bu bilgilerden hareketle öykünün üçüncü kesitinin eyleyenler örnekçesine ilişkin çizim aşağıda verilmiştir.

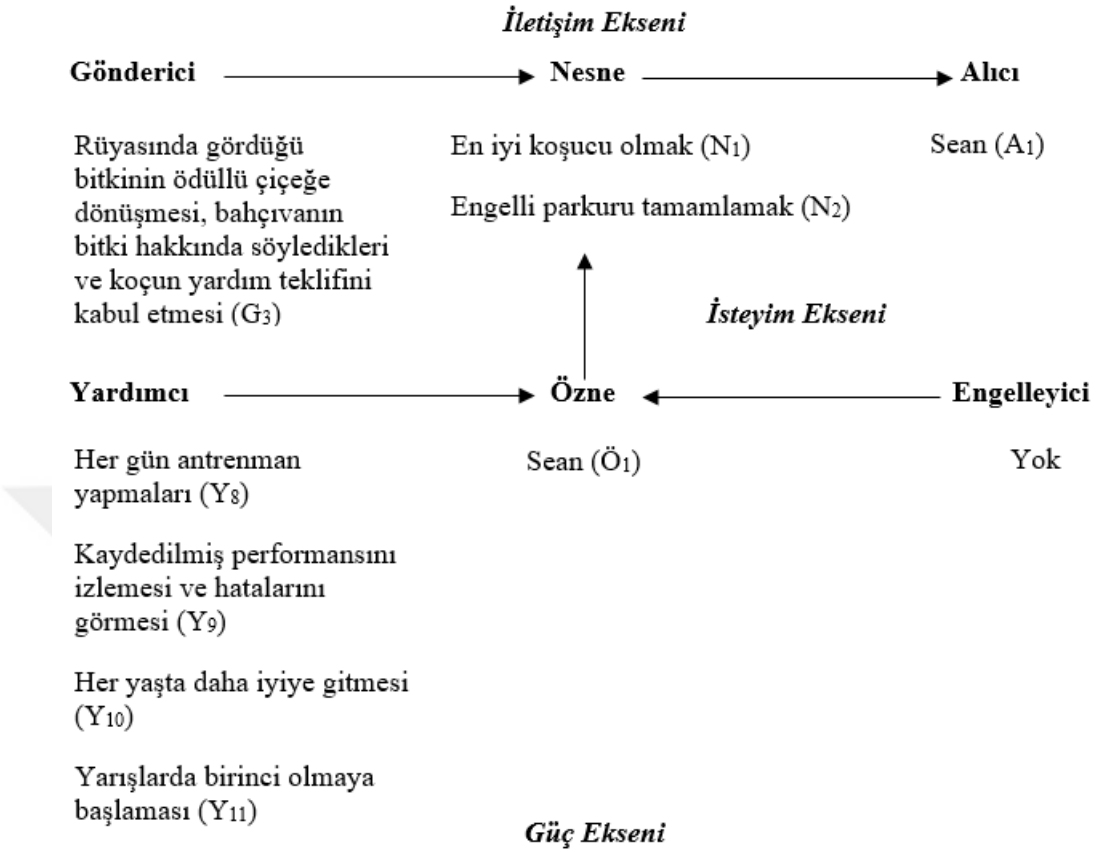

Çizim 100. Altın Madalya Kazanan Çocuk öyküsünün üçüncü kesit eyleyenler örnekçesi

4.2.3.10.2. Öykünün Anlatı İzlencesi

Göndericinin özneyi belli bir amaç doğrultusunda etkilediği ve yönlendirdiği aşama olan sözleşme aşamasında gönderici ile özne arasında bir sözleşme yapılır. Altın Madalya Kazanan Çocuk öyküsünde, Sean öznesi çok iyi bir koşucudur. Ailesinin Sean'dan gelecekte olimpiyat altınını kazanacağına ilişkin bir beklentisi vardır. Bu nedenle ailesi, Sean'ı olimpiyat oyunlarına hazırlayacak özel bir okula göndermek ister. Özel okuldaki koçu da Sean'ın başarılı olması için çabalar ve Sean'ın zorlandığı noktalarda yardım talebinde bulunmasını ister. Fakat Sean zorlansa da yardım istemez. Özel okula yönlendirilen Sean ile ailesi arasında ve özel okuldaki koçu ile Sean arasında bir sözleşme ortaya çıkar. Ailesi ve koçuyla yaptığı sözleşme gereği Sean'ın gerekli işlemlerde bulunmak, zorunlu dönüşümleri gerçekleştirmek ve bir eyleme geçebilmek için gereksinim duyduğu yetenekler vardır. Sean'ın bu yetenekleri elde etmesi edinç aşamasındaki yapmak zorunda olmak, yapmayı istemek, yapabilmek (güç) ve yapmayı bilmek (bilgi) kipliklerini yerine getirmesiyle mümkündür. Elde edeceği bu kipliklerle Sean hem olimpiyat madalyasını kazanacaktır hem de koçundan (başkalarından) yardım istemeyi öğrenecektir. Bu öyküde özellikle koçun çabaları, Sean'ın dönüşüme

uğraması ve yardım istemenin, etrafındaki kişilerden bir şeyler öğrenmenin başarı için önemli olduğunu anlamasını sağlar. Öyküde yer alan Sean'ın hızlı olması, koçun Sean'ı engelli koşu yapmaya yönlendirmesi, Sean'ın engellere çarpıp parkuru devirmesi ve bacaklarının morarması, çektiği acılardan kimseye bahsetmemesi, koçun yardım tekliflerine kapalı olması, en iyi koşucu olmaya karar vermesi ve bunun için daha fazla çalışma, çabalama isteği, yarış sonunda cesaretinin kırılmaya başlamış olması ve üzülerek içine kapanması, koçun yardım isteyip istemediğini Sean'a sorması edinç aşamasındaki kipliklerdir. Sean öznesi, edindiği bu kipsel edinçlerden yararlanarak dönüştürücü işlemlere yönelir ve bir durum sözcesinden bir başka durum sözcesine geçer. Bu geçişin gerçekleşmesinde Sean öznesinin isteği, gücü ve bilgisi birleşir ve eylemin gerçekleşmesi sağlanır. Sean'ın antrenmanda arkadaşlarına yanlış yaptığı noktaları sorması, okulun başka bir okulla yarışması ve bu yarışta Sean'ın performansının beklentilerin altında kalması, koçun Sean'ın mutsuz ve üzgün olduğunu görmesi, Sean'ın rüya görmesi ve gördüğü rüyada bir bitkinin gelişmesinin kendi kararlarıyla engellendiğini görmesi, rüyadaki çiçekle bahçıvanın konuşması ve en iyi olmak için ihtiyacı olan şeylere kendisini açması gerektiğini anlatması, çiçeğin destek almayı kabul etmesi, Sean'ın rüyadan etkilenerek koçunu bulması ve koçunun yardım teklifini kabul etmesi, koçu ile düzenli antrenmanlar yapması, antrenmanlardaki performansını kaydetmeleri ve sonrasında kayıtları izlemeleri, gelişimi görmeleri, kısa bir süre sonra yarışlarda birinci olmaya başlaması öyküdeki edim aşamasının işlemleridir. Edim aşamasından sonra tanınma ve yaptırım aşamasında özne, nesnesine ulaşmak için uyguladığı dönüşüm işlemlerinin son durumunu gözlemler. Gönderici de dönüşümlerin doğruluğunu, gerçekliğini değerlendirir ve özneyi yapılan sözleşme gereği ya ödüllendirir ya da cezalandırır. Sean öznesi, ailesiyle yaptığı sözleşmeyi yerine getirmiştir ve olimpiyat takımına seçilerek altın madalyayı kazanmıştır. Koçu ile yaptığı sözleşmede de başarı sağlanmış ve başkalarından yardım istemenin başarıya katkı sağladığı Sean tarafından anlaşılmıştır. Öznenin iç dünyasında mutlu olması, güven duygusu ile birlikte çevresinden yardım istemesinin gerekliliğini anlaması ödül niteliğindedir. Öykünün anlatı izlencesi Tablo 29'da gösterilmiştir.

Tablo 29

Altın Madalya Kazanan Çocuk öyküsünün anlatı izlencesi

Altın Madalya Kazanan Çocuk			
Başlangıç Durumu	**Dönüşüm**		**Bitiş Durumu**
Eyletim	Yetilendirici Deneyim: Edinç	Sonuçlandırıcı Deneyim: Edim	Onurlandırıcı Deneyim: Tanınma ve Yaptırım
Ailesinin Sean'dan gelecekte olimpiyat altınını kazanacağına ilişkin bir beklentisi. Sean'ın zorlandığı noktalarda yardım talebinde bulunması.	Sean'ın hızlı olması. Koçun Sean'ı engelli koşu yapmaya yönlendirmesi. Sean'ın engellere çarpıp parkuru devirmesi, bacaklarının morarması ve çektiği acılardan kimseye bahsetmemesi. Koçun yardım tekliflerine kapalı olması. En iyi koşucu olmaya karar vermesi ve bunun için daha fazla çalışma, çabalama isteği. Yarış sonunda cesaretinin kırılmaya başlamış olması ve üzülerek içine kapanması. Koçun yardım isteyip istemediğini Sean'a sorması.	Sean'ın antrenmanda arkadaşlarına yanlış yaptığı noktaları sorması. Okulun başka bir okulla yarışması ve bu yarışta Sean'ın performansının beklentilerin altında kalması. Koçun Sean'ın mutsuz ve üzgün olduğunu görmesi. Sean'ın rüya görmesi ve gördüğü rüyada bir bitkinin gelişmesinin kendi kararlarıyla engellendiğini görmesi. Rüyadaki çiçekle bahçıvanın konuşması ve en iyi olmak için ihtiyacı olan şeylere kendisini açması gerektiğini anlatması. Çiçeğin destek almayı kabul etmesi. Sean'ın rüyadan etkilenerek koçunu bulması ve koçunun yardım teklifini kabul etmesi. Koçu ile düzenli antrenmanlar yapması, antrenmanlardaki performansını kaydetmeleri ve sonrasında kayıtları izlemeleri, gelişimi görmeleri. Kısa bir süre sonra yarışlarda birinci olmaya başlaması.	Olimpiyat takımına seçilmesi ve altın madalyayı kazanması.

4.2.3.11. Yolda Düzgün Gidemeyen Araba Öyküsü

Dikkat eksikliği, hiperaktivite, kötümserlik ve zayıf problem çözme becerisi olan bir arabanın yaşadıklarını anlatan Yolda Düzgün Gidemeyen Araba öyküsü, çocuklara dikkati toplamanın, sakinleşmenin yolları olduğunu anlatmaktadır. Olay örgüsü incelendiğinde öykünün dört kesite ayrılabileceği saptanmıştır.

4.2.3.11.1. Öykünün Eyleyenler Örnekçesi

Öykünün birinci kesitinde bir zamanlar polis arabası olmayı hayal eden bir arabanın ($Ö_1$) iç isteği (G_1), renkli ışıklara ve ses çıkaran sirenlere sahip bir polis arabası olmak (N_1), kendisine yol verilmesini sağlamak (N_2) nesnelerini hedeflemesine neden olmuştur. Arabayla ($Ö_1$) nesneleri (N_1, N_2) arasında kesitin başında ayrışımsal durum sözcesi ($Ö_1 \cup N_1$, N_2) bulunmaktadır. Güç ekseninde yer alan arabanın sahiplerinin bu hayallerden haberinin olmaması (E_1), arabanın büyük bir sorun kaynağı olduğunun düşünülmesi (E_2), arabanın başının sürekli derde girmesi (E_3) ve üzerini örtüp tarlaya terk etmeleri (E_4) engelleyici eyleyenleri öznenin ($Ö_1$) nesnelerine (N_1, N_2) ulaşmasını engellemiştir. Herhangi bir yardımcı eyleyenin bulunmadığı kesitte, özne ($Ö_1$) nesnelerine (N_1, N_2) ulaşamadığı için bir dönüşüm gerçekleşmemiş ve kesit sonunda ayrışımsal durum sözcesi ($Ö_1 \cup N_1$, N_2) devam etmiştir. Bu bilgilerden hareketle öykünün birinci kesitinin eyleyenler örnekçesine ilişkin çizim aşağıda verilmiştir.

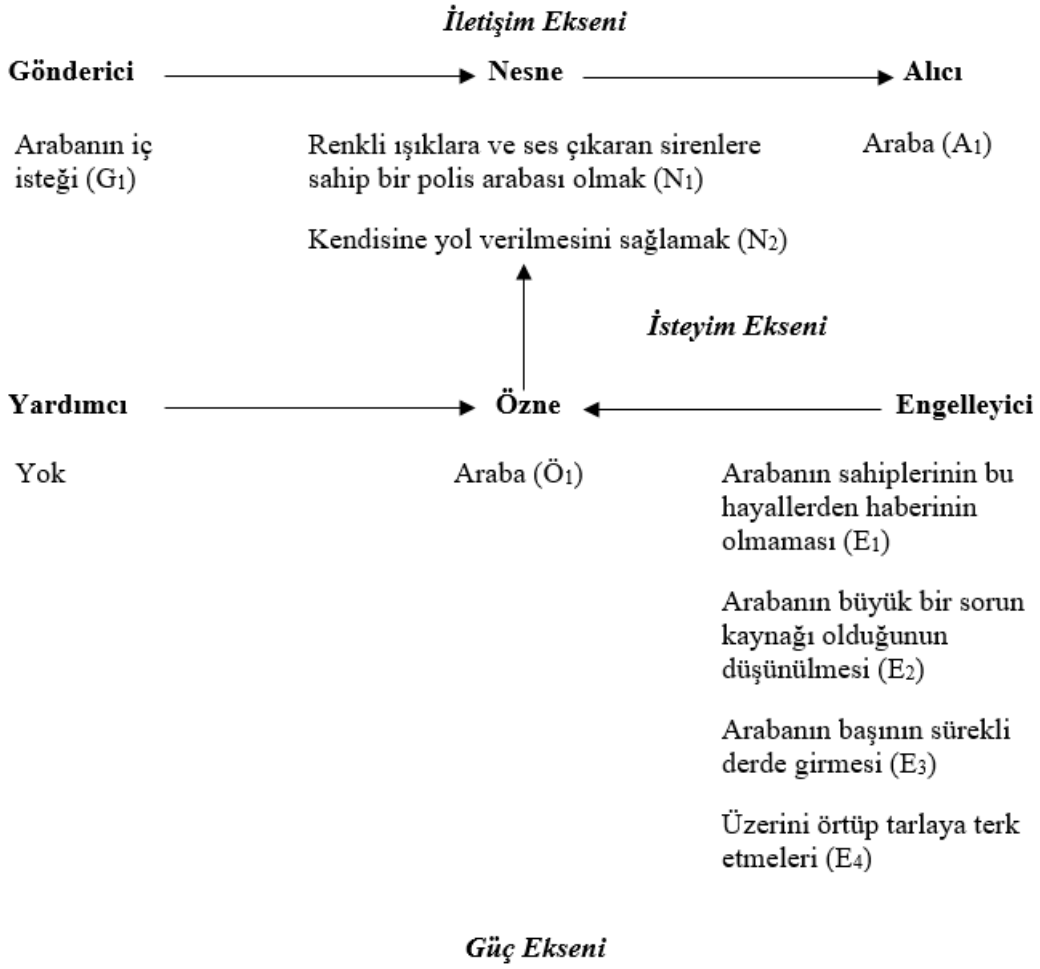

Çizim 101. Yolda Düzgün Gidemeyen Araba öyküsünün birinci kesit eyleyenler örnekçesi

Öykünün ikinci kesitinde arabanın üzerinin örtülü bir biçimde tarlaya terk edilmiş olması, arabayı ümitsizliğe sevk etmiş ve birinci kesitte elde etmek istediği nesnelerden iyice uzaklaştırmıştır. Fakat bir gün polisten kaçan bir hırsızın arabayı saklanacak yer olarak kullanması ve polisin de hırsızı orada yakalaması, polislerden birinin arabayı dikkatli bir biçimde incelemesine (G_2) neden olmuştur. Bu inceleme, polisin ($Ö_2$) arabayı tarladan kurtarmak (N_3) istemesine neden olmuştur. Polisin ($Ö_2$) bu isteğini güç ekseninde arabayı inceleyip beğenmiş olması (Y_1) yardımcı eyleyeni desteklerken, araba sahibinin ve arabayı tanıyanların araba hakkında polise söylediği olumsuz şeyler (E_5) ise nesnenin (N_3) elde edilmesini engellemeye çalışan engelleyici eyleyendir. Polis ($Ö_2$) ile nesnesi (N_3) arasında kesit boyunca ayrışımsal durum sözcesi ($Ö_2 \cup N_3$) bulunmaktadır ve kesit sonunda polis ($Ö_2$) nesnesine (N_3) ulaşamadığı için bir dönüşüm yaşanmamıştır. Bu bilgilerden hareketle öykünün ikinci kesitinin eyleyenler örnekçesine ilişkin çizim aşağıda verilmiştir.

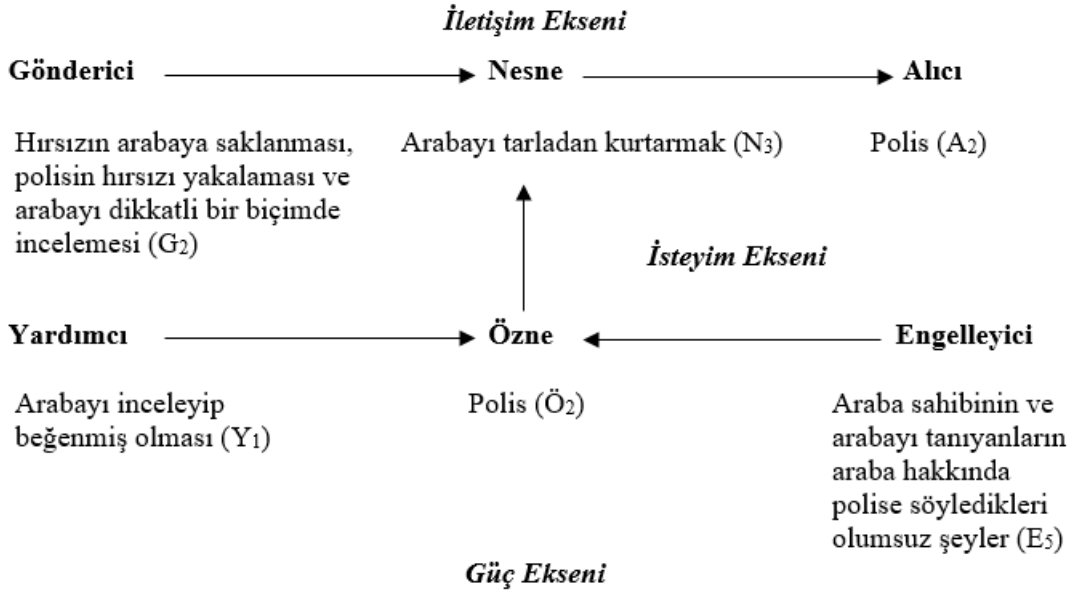

Çizim 102. Yolda Düzgün Gidemeyen Araba öyküsünün ikinci kesit eyleyenler örnekçesi

Öykünün üçüncü kesitinde polis, arabaya ilişkin anlatılan bütün olumsuzluklara rağmen arabayı tarladan kurtarmayı başarmış ve nesnesine (N_3) ulaşmıştır. İkinci kesitte var olan ayrışımsal durum sözcesi ($Ö_2 \cup N_3$) böylelikle bağlaşımsal durum sözcesine ($Ö_2 \cap N_3$) dönüşmüş ve bir edim sözcesi [($Ö_2 \cup N_3$) → ($Ö_2 \cap N_3$)] ortaya çıkmıştır. Nesnesine (N_3) ulaşan polis, arabaya baktığında sorunları değil, çözüm yollarını görmektedir (G_3). Böylelikle polis ($Ö_2$), arabanın yolda dikkatli ve düzgün gitmesini sağlamak (N_4) için elinden geleni yapmaya çalışmıştır. Ancak, nesnesiyle (N_4) ayrışımsal durum sözcesi ($Ö_2 \cup N_4$) ilişkisi içindedir. Güç ekseninde arabanın hareketsiz durmasından dolayı daha da kontrolden çıkması (E_6) engelleyici eyleyeni, polisin ($Ö_2$) nesnesine (N_4) ulaşmasını engellemeye çalışırken, polisin çözüm yolları araması (Y_2) ve polisin aynı zamanda iyi bir tamirci olması ve arabayı tamir etmesi (Y_3) yardımcı eyleyenleri polise ($Ö_2$) yardım ederek nesnesine (N_4) ulaşmasını sağlamıştır. Arabanın yolda dikkatli ve düzgün gitmeye başlamış olması, kesitin başında var olan ayrışımsal durum sözcesinin ($Ö_2 \cup N_4$) bağlaşımsal durum sözcesine ($Ö_2 \cap N_4$) dönüştüğünü göstermektedir. Böylelikle yeni bir edim sözcesi [($Ö_2 \cup N_4$) → ($Ö_2 \cap N_4$)] ortaya çıkmıştır. Bu bilgilerden hareketle öykünün üçüncü kesitinin eyleyenler örnekçesine ilişkin çizim aşağıda verilmiştir.

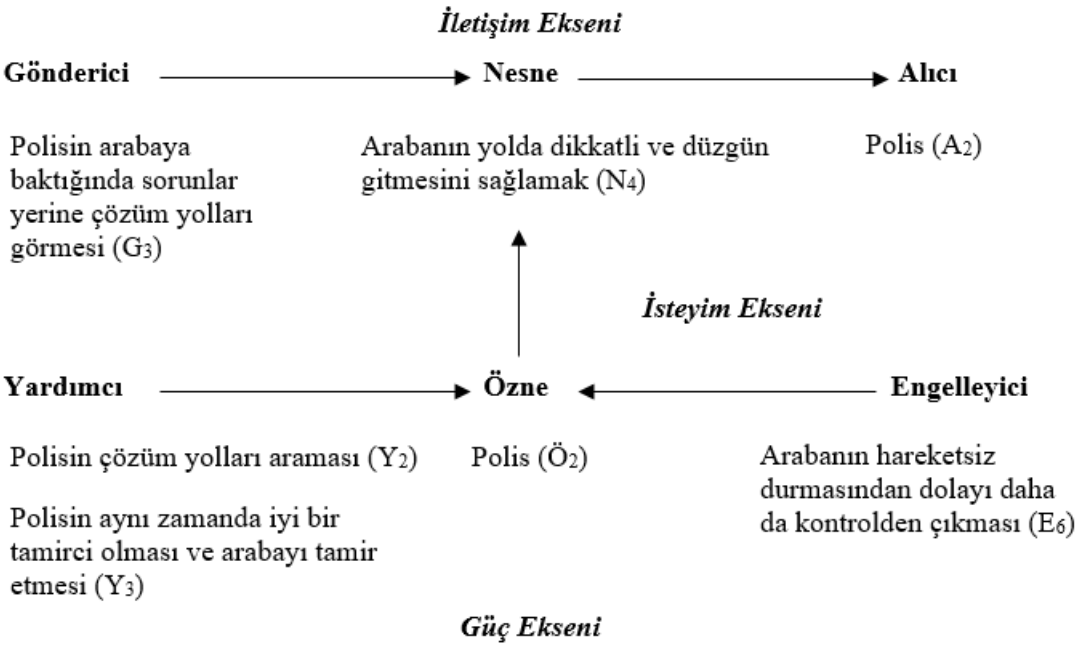

Çizim 103. Yolda Düzgün Gidemeyen Araba öyküsünün üçüncü kesit eyleyenler örnekçesi

Öykünün dördüncü kesitinde, üçüncü kesitte nesnesine ulaşmış olan polisin arabayı tamir etmiş olması, arabanın bakımını yapmış olması ve arabanın problemlerin çözümlerinin olduğunu anlaması (G_4), arabanın ($Ö_1$) birinci kesitteki renkli ışıklara ve ses çıkaran sirenlere sahip bir polis arabası olmak (N_1) ve kendisine yol verilmesini sağlamak (N_2) nesnelerini elde etmesine olanak tanımıştır. Arabanın etrafındaki olan bitene dikkat etmesi (Y_5), gerektiğinde yavaşlaması (Y_6), kısa bir süre sonra diğer arabalar gibi olduğunu hissetmesi (Y_7), polisin ailesini de arabayla gezdirmeye başlamamış olması (Y_8) ve polisin arabası olmanın birçok avantajının olduğunu fark etmesi (Y_9) yardımcı eyleyenleri arabaya ($Ö_1$) nesnelerine (N_1, N_2) ulaşması konusunda yardım etmiştir. Bu yardımcı eyleyenlerin desteğiyle kesit sonunda araba ($Ö_1$) yolda düzgün giderek kendisine yol verilmesini sağlamıştır. Sorunları çözebilmekte başarılı olan bir sahibinin olması, arabayı problem çözme konusunda rahatlatmıştır ve sakin kalınarak da sorunların çözülebileceğini göstermiştir. Nesneleriyle (N_1, N_2) arasında birinci kesitte ayrışımsal durum sözcesi ($Ö_1 \cup N_1, N_2$) bulunan araba ($Ö_1$), dördüncü kesitte nesnelerine (N_1, N_2) ulaşmıştır, bağlaşımsal durum sözcesi ($Ö_1 \cap N_1, N_2$) ortaya çıkmıştır ve bir edim sözcesi [($Ö_1 \cup N_1, N_2$) → ($Ö_1 \cap N_1, N_2$)] oluşmuştur. Öykünün aynı zamanda alıcı eyleyenleri konumundaki araba (A_1) ve polis (A_2), gönderici eyleyenlerin harekete geçirmesiyle nesnelerine ulaşmaya çalışmışlardır ve öykünün sonunda her iki alıcı eyleyenin (A_1, A_2) de nesnelerine ulaşmaları nedeniyle başarılı olmuşlardır. Bu bilgilerden hareketle öykünün dördüncü kesitinin eyleyenler örnekçesine ilişkin çizim aşağıda verilmiştir.

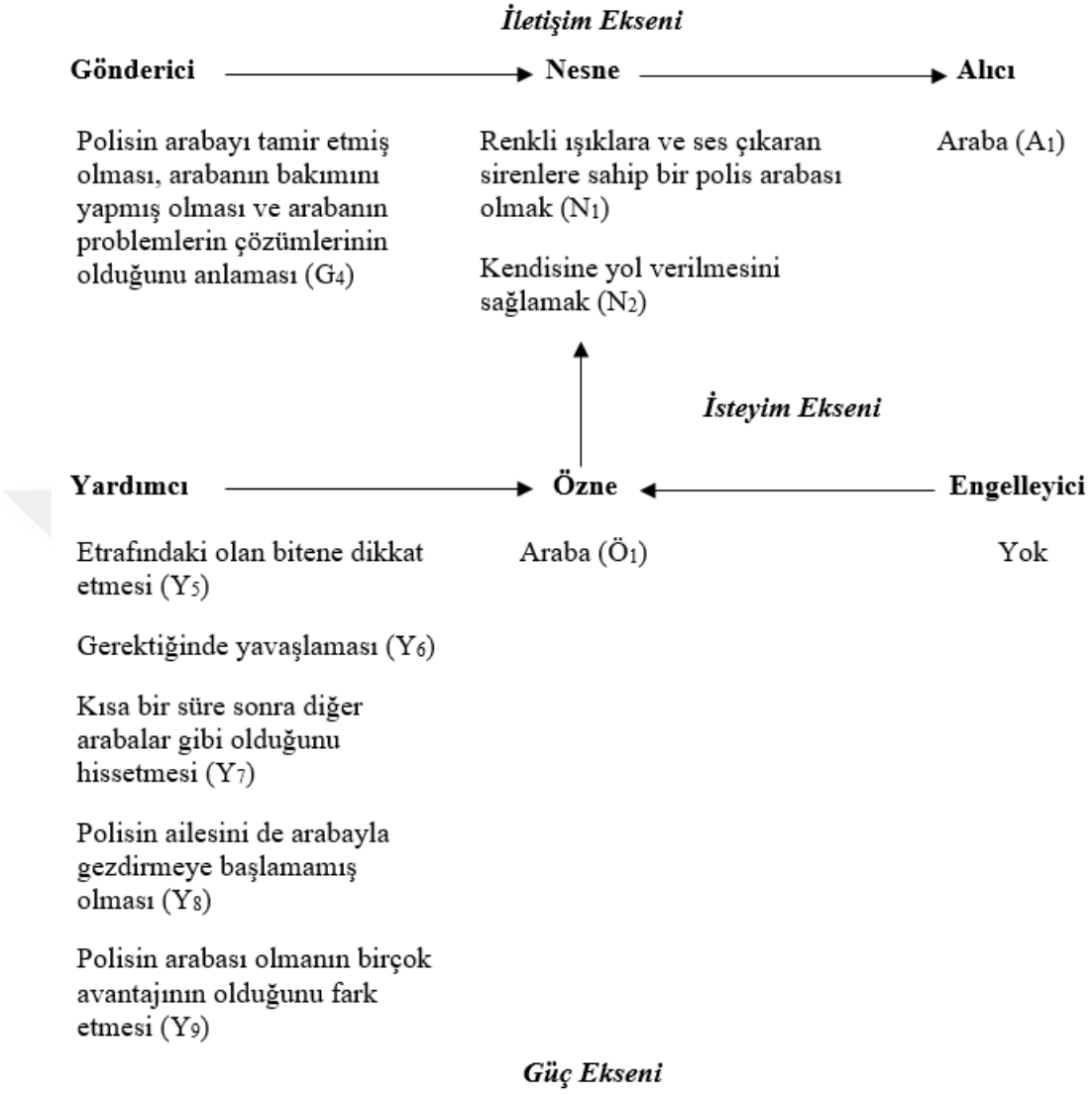

Çizim 104. Yolda Düzgün Gidemeyen Araba öyküsünün dördüncü kesit eyleyenler örnekçesi

4.2.3.11.2. Öykünün Anlatı İzlencesi

Yolda Düzgün Gidemeyen Araba öyküsünde, polis arabası olmak isteyen arabalarının kendilerini güven içinde işe, okula, alışverişe götürmesini bekleyen aile, arabanın dengesiz hareketleriyle ve sürekli bir yerlere çarpmasıyla karşılaşmıştır. Arabanın başının dertten kurtulmaması üzerine arabayı bir tarlaya terk eden aile, kendilerine yeni bir araba almaya karar vermiştir. Bir polisin terk edilen arabayı görmesi ve arabayı kullanılır hâle getirmek istemesi, polis göndericisiyle araba arasında bir sözleşmenin ortaya çıkmasını sağlamıştır. Polisin arabayı belli bir amaç doğrultusunda etkilediği ve yönlendirdiği sözleşme aşamasında araba ilk sahiplerinin kendisine yaptıklarından çok etkilenmiştir ve polisin ilk yönlendirmelerine olumsuz tepkiler vermiştir. Ancak süreç içerisinde polisin sabırlı tavrı arabayı amacına

yöneltmiştir. Polisle yaptığı sözleşme gereği gerekli işlemlerde bulunmak, zorunlu dönüşümleri gerçekleştirmek ve bir eyleme geçebilmek için araba gereksinim duyduğu yetenekleri edinç aşamasında kazanmıştır. Edinç aşamasındaki araba öznesi yapmak zorunda olmak, yapmayı istemek, yapabilmek (güç), yapmayı bilmek (bilgi) kipliklerini elde etmektedir. Arabanın dengesiz hareketlerinden dolayı ailenin yeni bir araba almak istemesi, arabanın hiçbir işe yaramadığını düşünerek üzerini örtmeleri ve tarlaya terk etmeleri, tarlaya terk edilmişken polis arabası olmayı hayal etmeye devam etmesi, hırsızın arabaya saklanması, polisin hırsızı yakaladıktan sonra terk edilmiş arabayla ilgilenmesi, sahiplerinin araba hakkında söylediği olumsuz şeyleri arabanın duymuş olması öyküdeki edinç aşamasının ögelerini oluşturmaktadır. Araba öznesi, edim aşamasına geçerek edindiği kipsel edinçlerden yararlanır ve dönüştürücü işlemleri gerçekleştirir. Bu aşamada bir durum sözcesinden bir başka durum sözcesine geçilir. Arabanın isteği, gücü ve bilgisi birleşerek eylem gerçekleşirken, polisin dışarıdan sunduğu destek de dönüşümde etkili olmuştur. Arabanın polisin çabalarına olumlu yanıtlar vermesi, polisin iyi bir tamirci olması, arabanın bakımını yapması ve arabayı cilalaması, arabanın bakımdan sonra etrafında olup bitenlere dikkat etmesi ve yoldan çıkmaması, kısa bir süre sonra yoldaki diğer arabalar gibi olduğunu anlaması öyküde dönüşümün gerçekleştiği edim aşamasının ögeleridir. Edim aşamasından sonra tanınma ve yaptırım aşaması gelmektedir. Araba, polis arabası olmak nesnesine ulaşmak için uyguladığı dönüşüm işlemlerinin son durumunu gözlemler. Arabanın bir aile arabası olmayı sevmesi, bir polisin arabası olmanın birçok avantajının olduğunu fark etmesi, sorunlarla mücadele ederken çözüm yolları arayan birine sahip olmanın büyük bir şans olduğunu anlaması öznenin dönüşümünün içsel olarak tanındığını göstermektedir. Polis göndericisi ise dönüşümlerin doğruluğunu, gerçekliğini değerlendirip arabayı yapılan sözleşme gereği ödüllendirmiştir. Polisin arabaya güven duyarak kendi ailesini arabaya bindirmesi, polis göndericisinin hem arabanın sağlıklı olduğunu tanıması hem de ödülü niteliğindedir. Öykünün anlatı izlencesi Tablo 30'da gösterilmiştir.

Tablo 30

Yolda Düzgün Gidemeyen Araba öyküsünün anlatı izlencesi

Yolda Düzgün Gidemeyen Araba			
Başlangıç Durumu	**Dönüşüm**		**Bitiş Durumu**
Eyletim	Yetilendirici Deneyim: Edinç	Sonuçlandırıcı Deneyim: Edim	Onurlandırıcı Deneyim: Tanınma ve Yaptırım
Bir polisin terk edilen arabayı görmesi ve arabayı kullanılır hâle getirmek istemesi.	Arabanın dengesiz hareketlerinden dolayı ailenin yeni bir araba almak istemesi. Arabanın hiçbir işe yaramadığını düşünerek üzerini örtmeleri ve tarlaya terk etmeleri. Tarlaya terk edilmişken polis arabası olmayı hayal etmeye devam etmesi. Hırsızın arabaya saklanması ve polisin hırsızı yakaladıktan sonra terk edilmiş arabayla ilgilenmesi. Sahiplerinin araba hakkında söylediği olumsuz şeyleri arabanın duymuş olması.	Arabanın polisin çabalarına olumlu yanıtlar vermesi. Polisin iyi bir tamirci olması, arabanın bakımını yapması ve arabayı cilalaması. Arabanın bakımdan sonra etrafında olup bitenlere dikkat etmesi ve yoldan çıkmaması. Kısa bir süre sonra yoldaki diğer arabalar gibi olduğunu anlaması.	Arabanın bir aile arabası olmayı sevmesi. Bir polisin arabası olmanın birçok avantajının olduğunu fark etmesi. Sorunlarla mücadele ederken çözüm yolları arayan birine sahip olmanın büyük bir şans olduğunu anlaması. Polisin arabaya güven duyarak kendi ailesini arabaya bindirmesi.

4.2.3.12. Kaplumbağa ve Fare Öyküsü

Kaplumbağa ve Fare öyküsü, depresyon, öz güven eksikliği, sosyal güçlükler gibi çeşitli nedenlerden dolayı öğrenmekten uzaklaşan, öğrenmeye kapalı olan öğrencilerin öğrenmeye açık hâle gelmesini ve insanlarla iletişim kurmasını sağlayarak bilginin güç olduğunu anlatmayı amaçlamaktadır. Olay örgüsü incelendiğinde öykünün dört kesite ayrılabileceği saptanmıştır.

4.2.3.12.1. Öykünün Eyleyenler Örnekçesi

Öykünün birinci kesitinde, birbiriyle çok iyi dost olan kaplumbağa ve farenin birbirlerinden farklı olmalarına rağmen farklılıklarının yol gösterici özellikleriyle yaşadıkları sorunlarda birbirlerine yardım etmeleri üzerinde durulmaktadır. Sosyal bir varlık olarak öne çıkan farenin ($Ö_1$) yeni deneyimleri ve alışılmadık durumları sevmesi (G_1), çevresini tanımasına, dünya hakkında bilgiler edinmesine katkı sağlamıştır. Ancak, kaplumbağa ise

sessiz, içine kapanık, korkak ve sorunlardan kaçmak için kabuğunu bir araç olarak kullanan bir varlıktır. Bu nedenle birinci kesitte fare ($Ö_1$), kaplumbağayı kabuğundan çıkarabilmek (N_1), kaplumbağaya kabuğu dışında da bir dünyanın olduğunu göstermek (N_2), problem çözme becerisi edindirmek (N_3) ve kaplumbağanın sorunlarla yüzleşmesini sağlamak (N_4) nesnelerini elde etmek için gönderici eyleyenin (G_1) etkisiyle harekete geçmiştir. Nesneleriyle (N_1, N_2, N_3, N_4) arasında ayrışımsal durum sözcesi ($Ö_1 \cup N_1, N_2, N_3, N_4$) bulunan fareye ($Ö_1$) güç ekseninde merakı ve cana yakın olması (Y_1), dünya hakkında birçok şeyi bilmesi (Y_2), kaplumbağaya yeni yollar denetmeye çalışması (Y_3), sorunlarla yüzleşmekten korkmaması (Y_4) yardımcı eyleyenleri yardım etmiştir. Bu yardımcı eyleyenlere karşı güç ekseninde yer alan kaplumbağanın sessiz ve korkak olması (E_1), sırtındaki kabuğuna güvenmesi (E_2), kaplumbağanın fareyi görmezden gelmesi (E_3), öğrenmeye kapalı olması (E_4) engelleyici eyleyenleri ise farenin ($Ö_1$) nesnelerine (N_1, N_2, N_3, N_4) ulaşmasını engellemiştir ve kesitte herhangi bir dönüşüm yaşanmamıştır. Bu bilgilerden hareketle öykünün birinci kesitinin eyleyenler örnekçesine ilişkin çizim aşağıda verilmiştir.

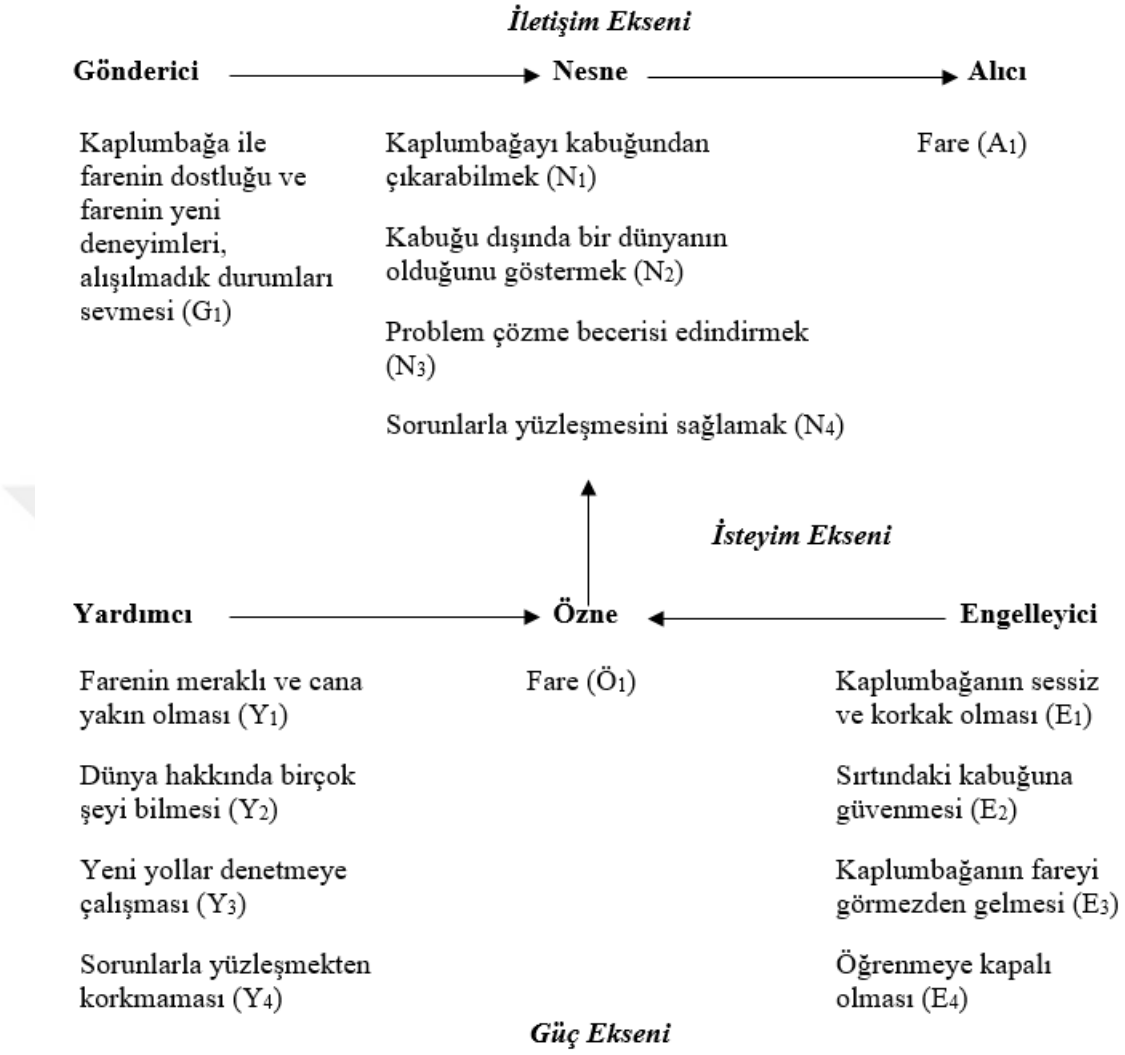

Çizim 105. Kaplumbağa ve Fare öyküsünün birinci kesit eyleyenler örnekçesi

Öykünün ikinci kesitinde fare ($Ö_1$), birinci kesitteki nesnelerine (N_1, N_2, N_3, N_4) ulaşmak için mücadele etmeye devam etmiştir. Ancak, bir gün kaplumbağanın yolunu kaybederek bilinmeyen bir yerde ters dönmüş olması (G_2), kaplumbağayı ($Ö_2$) düzelmeye çalışmak (N_5) nesnesini hedeflemeye sevk etmiştir. Kaplumbağanın ($Ö_2$) nesnesiyle (N_5) arasında ayrışımsal durum sözcesi ($Ö_2 \cup N_5$) bulunmaktadır. Güç ekseninde kaplumbağanın düzelmek istemesine (N_5) zor durumda kalmış olması (Y_5), öğrenmenin önemli olduğunu anlaması (Y_6), kabuğuna çekilmenin işe yaramadığını anlaması (Y_7), açlık ve susuzluk hissi (Y_8) yardımcı eyleyenleri yardım etmek için öne çıkmıştır. Güç ekseninde yer alan düştüğünü kimsenin görmemiş olması (E_5), bacaklarının kısa olması (E_6), düştüğü yerin uzun otlarla çevrili olması (E_7), korku hissi duyması (E_8) engelleyici eyleyenleri ise kaplumbağanın ($Ö_2$) nesnesine (N_5) ulaşmasını engellemiştir. Kesit sonunda kaplumbağa düştüğü yerden

kurtulamadığı için kendisini düzeltememiştir ve bu nedenle de nesnesine ulaşamamıştır. Dolayısıyla kesitte herhangi bir dönüşüm yaşanmamıştır. Bu bilgilerden hareketle öykünün ikinci kesitinin eyleyenler örnekçesine ilişkin çizim aşağıda verilmiştir.

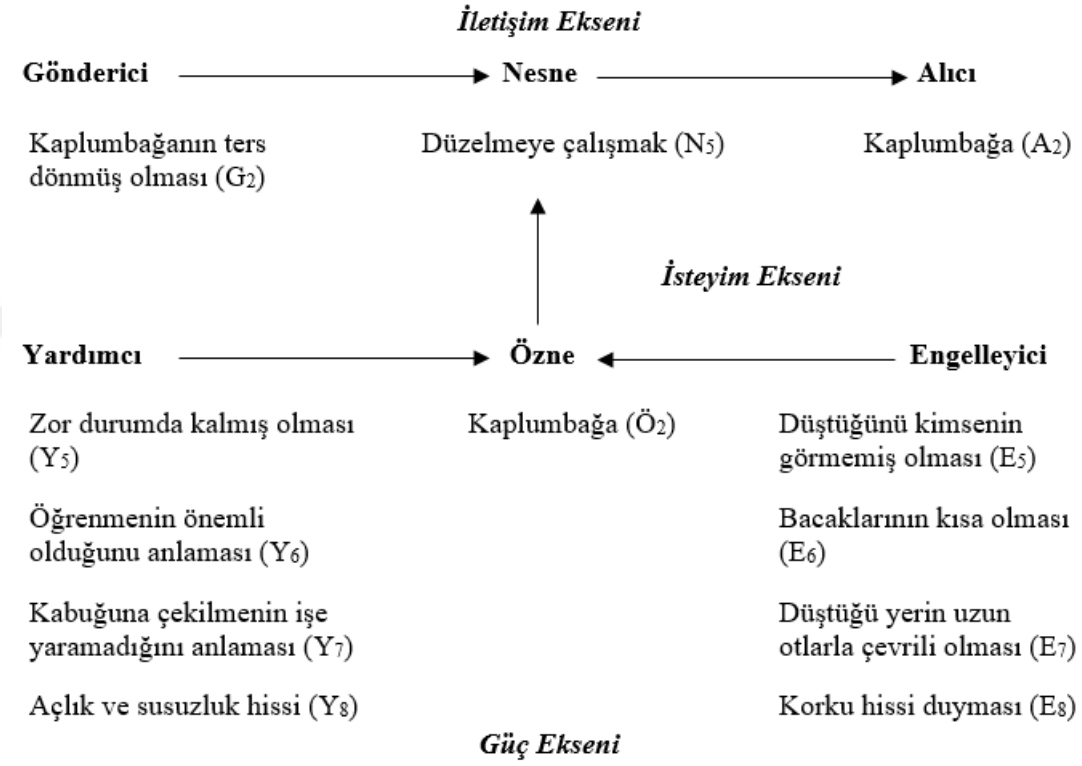

Çizim 106. Kaplumbağa ve Fare öyküsünün ikinci kesit eyleyenler örnekçesi

Düştüğü yerden kurtulamayan ve düzelemeyen kaplumbağanın düştüğü yerden kurtulması ve düzelmesi için öykünün üçüncü kesitinde fare ($Ö_1$) harekete geçmiştir. Kaplumbağanın gidebileceği yerleri biliyor olması onu bulmasına yardım etmiştir ve sonuç olarak fare ($Ö_1$) kaplumbağanın düştüğü yeri bulmuştur (G_3). Kaplumbağayı düştüğü yerden kurtarmak (N_6) isteyen farenin ($Ö_1$) nesnesiyle arasında ayrışımsal durum sözcesi ($Ö_1 \cup N_6$) bulunmaktadır. Farenin tek başına güçsüz olması (E_9) engelleyici eyleyeni güç ekseninde farenin ($Ö_1$) bu kesitteki nesnesine (N_6) ulaşmasını engellerken, sopa (Y_9) ve farenin zekâsı (Y_{10}) yardımcı eyleyenleri nesnesine (N_6) ulaşması konusunda fareye ($Ö_1$) yardım etmiştir. Kesit sonunda fare ($Ö_1$), kaplumbağayı düştüğü yerden kurtarmış ve kaplumbağanın düzelmesini sağlamıştır. Böylelikle fare ($Ö_1$) ile nesnesi (N_6) arasında var olan ayrışımsal durum sözcesi ($Ö_1 \cup N_6$) dönüşümle birlikte bağlaşımsal durum sözcesine ($Ö_1 \cap N_6$) dönüşmüştür ve bir edim sözcesi [($Ö_1 \cup N_6$) → ($Ö_1 \cap N_6$)] ortaya çıkmıştır. Ayrıca ikinci kesitte kaplumbağanın ($Ö_2$) nesnesiyle (N_5) arasında var olan ayrışımsal durum sözcesi ($Ö_2 \cup$

N_5) bu kesitte ortaya çıkan edim sözcesiyle birlikte bağlaşımsal durum ($Ö_2 \cap N_5$) sözcesine dönüşmüştür ve kaplumbağa ($Ö_2$) ile nesnesi (N_5) arasında bir edim sözcesinin [($Ö_2 \cup N_5$) → ($Ö_2 \cap N_5$)] ortaya çıkmasını sağlamıştır. Bu bilgilerden hareketle öykünün üçüncü kesitinin eyleyenler örnekçesine ilişkin çizim aşağıda verilmiştir.

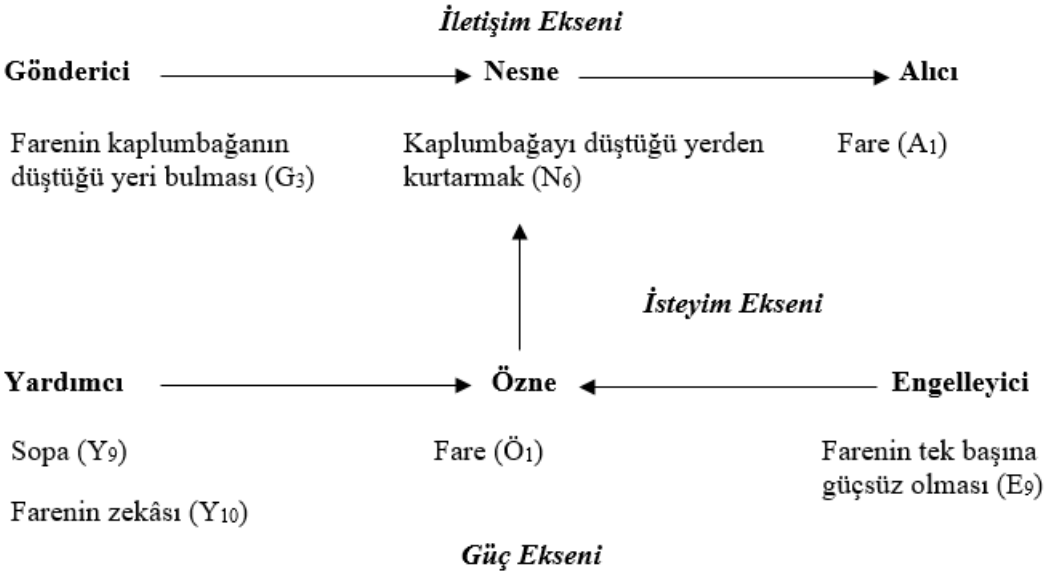

Çizim 107. Kaplumbağa ve Fare öyküsünün üçüncü kesit eyleyenler örnekçesi

Öykünün üçüncü kesitinde ortaya çıkan dönüşümler, farenin öğüdüyle (G_4) birlikte dördüncü kesitte yeni dönüşümlerin kapısını aralamıştır ve farenin ($Ö_1$) birinci kesitte hedeflediği nesnelerine (N_1, N_2, N_3, N_4) ulaşmasını kolaylaştırmıştır. Bu kesitin güç ekseninde herhangi bir engelleyici eyleyen bulunmazken, kaplumbağanın sorunları nasıl çözeceğini ve nasıl arkadaş olunacağını öğrenmiş olması (Y_{11}), yeni macera arayışı (Y_{12}), yaşamdan keyif almanın yollarını bulmuş olması (Y_{13}), sorunlardan kaçmanın çözüm bulmaya faydasının olmadığını anlaması (Y_{14}) yardımcı eyleyenleri, farenin ($Ö_1$) kaplumbağayı kabuğundan çıkarabilmek (N_1), kaplumbağaya kabuğu dışında bir dünyanın olduğunu göstermek (N_2), problem çözme becerisi edindirmek (N_3), sorunlarla yüzleşmesini sağlamak (N_4) nesnelerine ulaşmasını sağlamıştır. Nesnelerine (N_1, N_2, N_3, N_4) ulaşan farenin ($Ö_1$) birinci kesitte nesneleriyle arasında var olan ayrışımsal durum sözcesi ($Ö_1 \cup N_1, N_2, N_3, N_4$), öykünün sonunda bağlaşımsal durum sözcesine ($Ö_1 \cap N_1, N_2, N_3, N_4$) dönüşmüştür. Böylelikle de yeni bir edim sözcesi [($Ö_1 \cup N_1, N_2, N_3, N_4$) → ($Ö_1 \cap N_1, N_2, N_3, N_4$)] ortaya çıkmıştır. Öykünün alıcı eyleyenleri olan fare (A_1) ve kaplumbağa (A_2) gönderici eyleyenlerin harekete geçirmesiyle hedefledikleri nesnelere ulaşmışlardır ve başarılı olmuşlardır. Başarı sonucunda kaplumbağa hayata bakışını değiştirmiş, sorunlarla farklı yollarla mücadele etmeyi

öğrenmiştir. Bu bilgilerden hareketle öykünün dördüncü kesitinin eyleyenler örnekçesine ilişkin çizim aşağıda verilmiştir.

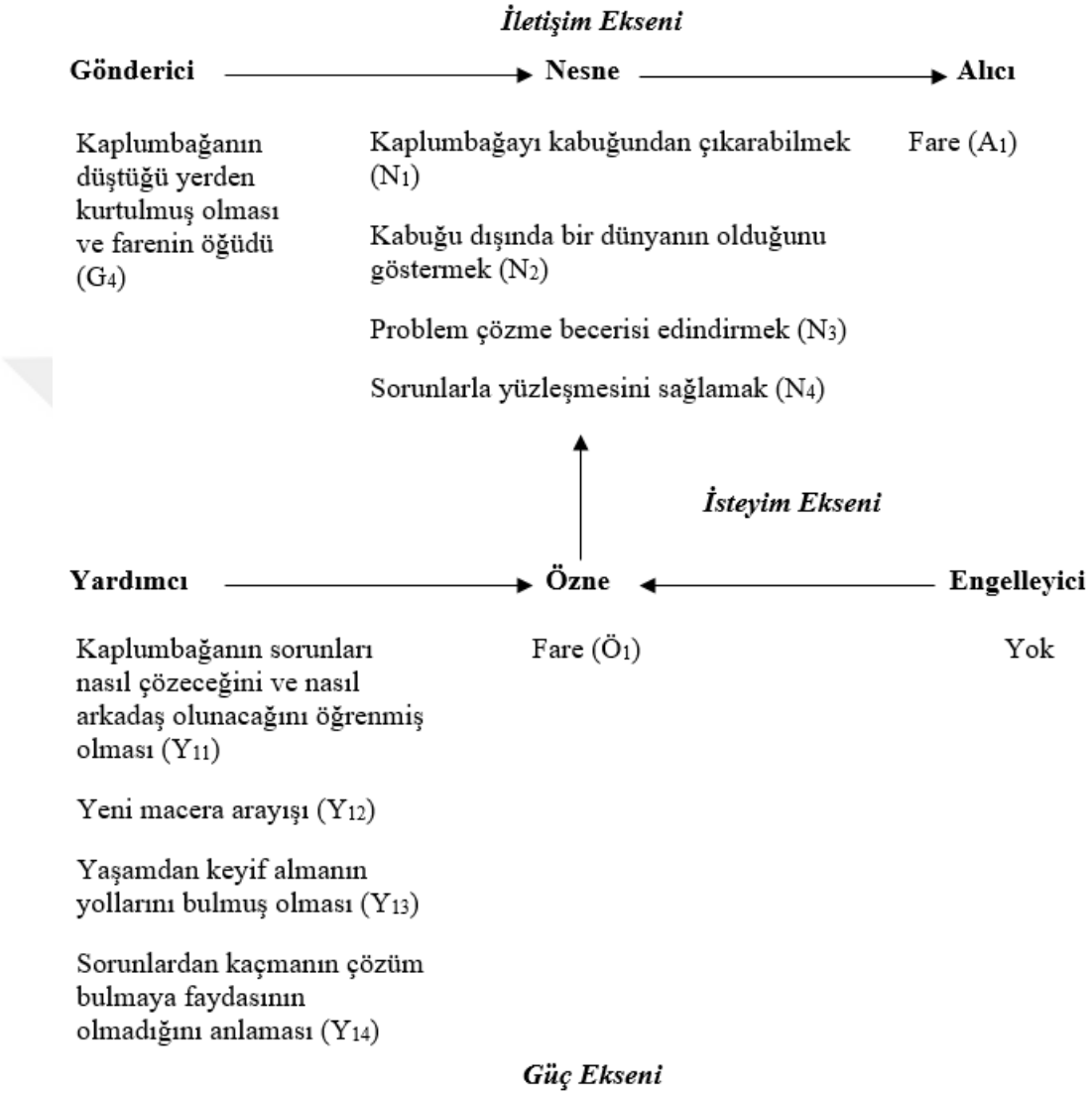

Çizim 108. Kaplumbağa ve Fare öyküsünün dördüncü kesit eyleyenler örnekçesi

4.2.3.12.2. Öykünün Anlatı İzlencesi

Kaplumbağa ve Fare öyküsünde, bir zamanlar çok iyi birer dost olan kaplumbağa ve fare birbirlerinin farklılıklarından yola çıkarak, fare göndericisi kaplumbağa öznesini sorunları çözme konusunda etkilemiş ve yönlendirmiştir. Göndericinin özneyi belli bir amaç doğrultusunda etkilediği, yönlendirdiği sözleşme aşamasında fare ile kaplumbağa arasında kaplumbağanın zayıf sosyal becerilerini ortadan kaldırmak, problem çözme becerilerini geliştirmek ve sorunlarına çözümler bulmak konusunda sözleşme yapılmıştır. Fareyle yaptığı

sözleşme uyarınca gerekli işlemlerde bulunmak, zorunlu dönüşümleri gerçekleştirmek ve bir eyleme geçebilmek için kaplumbağa öznesi gereksinim duyduğu yetenekleri edinç aşamasında yer alan yapmak zorunda olmak, yapmayı istemek, yapabilmek (güç), yapmayı bilmek (bilgi) kiplikleriyle kazanmıştır. Farenin yeni deneyimleri ve alışılmadık durumları sevmesi, meraklı ve cana yakın olması, kaplumbağanın sessiz ve korkak olması, kaplumbağanın sorunlarıyla yüzleşmek yerine sürekli kabuğuna saklanması, sırtındaki kabuktan dolayı problem çözme tarzını değiştirmemesi, kaplumbağanın tepeden yuvarlanması ve etrafı uzun otlarla çevrili bir yerde ters dönüp öylece kalması, kaplumbağanın sorunundan kaçarak derin bir uykuya dalması ve uyandığında acıkması, susaması, susuzluğunu unutmak için kabuğuna girip çıkması fakat bunun sorunu çözmediğini anlaması, kendini kurtarmak için bir şeyler düşünmeye başlaması, dostu farenin kendisine öğrenmeyle ilgili söylediklerini hatırlaması ve fareyi dinlemediği için pişmanlık duyması, dünyayı keşfederken fareyi izlemesi, otlar arasında tekrar kaybolduğunda kendi çabalarıyla ve yeni öğrendiği tekniklerle sorununu çözmesi öyküdeki edinç aşamasının ögeleridir. Bu öyküde kaplumbağa öznesi, fare göndericisinin baskısıyla dönüşüme sürüklenmiştir. Bir durum sözcesinden bir başka durum sözcesine geçilen edim aşamasında ise kaplumbağa edindiği kipsel edinçten yararlanarak dönüştürücü eylemlere yönelir. Kaplumbağanın isteği, gücü ve bilgisi birleşerek dönüşümün gerçekleşmesi sağlanır. Farenin kaplumbağayı sorunlarıyla yüzleşmesi için kabuğundan çıkarmaya ve sorunları çözebilmesinde bir yol bulmasına yardım etmeye çalışması, ters dönen kaplumbağaya farenin yardım ederek kaplumbağanın düzelmesini sağlaması, bir süre sonra sorunları nasıl çözeceğini ve nasıl arkadaş edineceğini öğrenmesi, kaplumbağanın zihnini bomboş tutacağı yeni maceralara atılmanın yollarını bulması ve yaşamdan keyif almanın yollarını keşfetmiş olması öykünün edim aşamasını oluşturmuştur. Kaplumbağanın dönüşümünün tanınması ve gönderici olan farenin dönüşümlerin doğruluğunu kontrol ettiği aşama tanınma ve yaptırım aşamasıdır. Kaplumbağanın sorunlarından kaçmak yerine sorunlarıyla yüzleşmesi ve çözümler üretmesi, farenin kaplumbağada dönüşüm sonucunda ortaya çıkmasını istediği sonuçtur. Bu nedenle fare göndericisi amacına ulaşmıştır. Kaplumbağanın da dönüşerek kendini iyi hissetmesi, dönüşümünün kendisi tarafından tanınırlığını sağlamıştır. Öykünün anlatı izlencesi Tablo 31'de gösterilmiştir.

Tablo 31

Kaplumbağa ve Fare öyküsünün anlatı izlencesi

Kaplumbağa ve Fare			
Başlangıç Durumu	**Dönüşüm**		**Bitiş Durumu**
Eyletim	Yetilendirici Deneyim: Edinç	Sonuçlandırıcı Deneyim: Edim	Onurlandırıcı Deneyim: Tanınma ve Yaptırım
Fare tarafından kaplumbağanın zayıf sosyal becerilerini ortadan kaldırmak, problem çözme becerilerini geliştirmek ve sorunlarına çözümler bulmak.	Farenin yeni deneyimleri ve alışılmadık durumları sevmesi, meraklı ve cana yakın olması. Kaplumbağanın sessiz ve korkak olması. Kaplumbağanın sorunlarıyla yüzleşmek yerine sürekli kabuğuna saklanması, sırtındaki kabuktan dolayı problem çözme tarzını değiştirmemesi. Kaplumbağanın tepeden yuvarlanması ve etrafı uzun otlarla çevrili bir yerde ters dönüp öylece kalması. Kaplumbağanın sorunundan kaçarak derin bir uykuya dalması ve uyandığında acıkması, susaması, susuzluğunu unutmak için kabuğuna girip çıkması fakat bunun sorunu çözmediğini anlaması. Kendini kurtarmak için bir şeyler düşünmeye başlaması. Dostu farenin kendisine öğrenmeyle ilgili söylediklerini hatırlaması ve fareyi dinlemediği için pişmanlık duyması. Dünyayı keşfederken fareyi izlemesi. Otlar arasında tekrar kaybolduğunda kendi çabalarıyla ve yeni öğrendiği tekniklerle sorununu çözmesi.	Farenin kaplumbağayı sorunlarıyla yüzleşmesi için kabuğundan çıkarmaya ve sorunları çözebilmesinde bir yol bulmasına yardım etmeye çalışması. Ters dönen kaplumbağaya farenin yardım ederek kaplumbağanın düzelmesini sağlaması. Bir süre sonra sorunları nasıl çözeceğini ve nasıl arkadaş edineceğini öğrenmesi. Kaplumbağanın zihnini bomboş tutacağı yeni maceralara atılmanın yollarını bulması ve yaşamdan keyif almanın yollarını keşfetmiş olması.	Kaplumbağanın sorunlarından kaçmak yerine sorunlarıyla yüzleşmesi ve çözümler üretmesi. Kaplumbağanın dönüşerek kendini iyi hissetmesi.

BÖLÜM V

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

5.1. Sonuç ve Tartışma

Nancy Davis tarafından yazılan ve çocukların yaşadığı çeşitli travmatik olayların iyileştirilmesinde, sağlıklı duygusal tepkilerle birlikte düşünme, algı, inanç, benlik ve sosyal becerilerin geliştirilmesinde, okul sorunlarının çözülmesinde, çocuk istismarı belirtilerinin tedavi edilmesinde, ölüm, kayıp, hastalık gibi durumların kabullenilmesinde kullanılan 26 terapötik öykü, içerdiği metaforlar, okuyucuya ya da dinleyiciye ilettiği iletiler, taşıdığı sorunlar ve Greimas'ın eyleyenler örnekçesine göre oluşturduğu kurgular açısından bu çalışmanın inceleme konusu olmuştur. Terapötik öykülerin hem metaforlar, iletiler ve sorunlar açısından hem de göstergebilimsel açıdan daha önce alanyazında bir arada incelenmemiş olması bu çalışmayı özgün kılmaktadır.

Bu çalışmanın problem cümlesi "*Çocukların dil ve düşünme becerilerinin gelişimi açısından iyileştirici öyküler göstergebilimsel açıdan nasıl bir izlence oluşturmaktadır?*" sorusudur. Problem cümlesi çerçevesinde "*İyileştirici öykülerde hangi metafor, hangi ileti ve hangi sorunlar yer almaktadır?*" sorusu birinci alt problem olarak ele alınmıştır. Birinci alt problemin bulguları değerlendirildiğinde aşağıdaki sonuçlar ortaya çıkmıştır:

İncelenen öykülerde yer alan *yaşlı kadın*, *genç*, *çevreciler*, *ağaç*, *çiçek*, *bahçıvan*, *boğa*, *kaplumbağa*, *kokarca*, *istiridye*, *şelale*, *altın kupa*, *altın madalya*, *kapı*, *harita*, *inci*, *kukla*, *kırmızı çekici*, *ışıkla dolu ev* gibi birçok metaforun çocukların günlük yaşamlarında karşılaşabilecekleri canlı veya cansız varlıklardan oluştuğu, bunun yanında *kaplumbağayı ters çevirme*, *diğer kamyonların eleştirmesi*, *yaprakların altına saklanmak*, *ağaç kesmek*, *yaprak dökmek*, *çiçek açmak*, *ağaçların yanına destek koymak*, *ışığın sönmesi*, *fırtınanın oluşması ve güneşin doğuşu*, *yoldan çıkıp bir şeylere çarpmak*, *karbüratörü yavaşlatmak*, *benzin karışımını değiştirmek*, *kabuğuna çekilmek*, *tepeden düşmek*, *ters dönmek* gibi eylemlerin veya durumların, *sihirli peri*, *sihirli değneğin sallanması*, *zihindeki sepetler*, *karanlık gölgelerin güç kazanmaya başlamış olması*, *görünmez olmak*, *korku topu ve görünmez kalkan* gibi hayalî unsurların da metafor olarak kullanıldığı saptanmıştır. Terapötik öykülerde sorunları daha anlaşılır kılmak, çözüm yolları sunmak ve çözümle birlikte bir iletiyi okuyucuya aktarmak amacıyla metaforlar birer aracı unsur olarak kullanılmaktadır. Çocuklar İçin İyileştirici Öyküler kitabında yer alan ve bu çalışmada incelenen öykülerin de bu amaç çerçevesinde yazıldığı, metaforların iletileri ulaştırmada aracı unsur olarak kullanıldığı saptanmıştır. Bu

çalışmada saptanan metaforlar aracılığıyla hayatın içinde var olan canlı veya cansız her türlü varlığın, herhangi bir eylemin ya da durumun, herhangi bir hayalî unsurun terapötik öykülerde metafor olarak kullanılabileceği de saptanmıştır.

Ele alınan sorunlar açısından incelendiğinde ise öykülerde *öz saygı eksikliği, benlik bilincinde bozukluk, yeni davranışlar denemeyi reddetme, hissizleşme ve içe kapanma belirtileri, özgecilik (diğerkâmlık), farklı ya da engelli olduğu için yaşıtları tarafından reddedilme, yaşıtları tarafından aşağılanma, bastırılma, yas ve travma nedeniyle çocukların reddedilmesi, ortaya çıkan hastalıklardan kendini sorumlu tutma, öğrenme güçlüğü, dikkat eksikliği, okuma-yazma becerisinde sorunlar yaşama, okul fobisi, başka kişilerin çocuğun gelişimini etkileyen sorunları, akran zorbalığı, güvensizlik, otoriter kişilerden ya da öğretmenlerden yardım istemede sorun, sosyal güçlükler, kötümserlik, sabit düşünceli olma ve hedefe ulaşmak için tek yol olduğuna inanma* gibi sorunların olduğu saptanmıştır. Öykülerde saptanan bu sorunlar ile terapötik öykülerin yazılma amaçlarının örtüştüğü görülmektedir.

Bu çalışmayla terapötik öykülerin taşıdığı iletiler de incelenmiştir. İnceleme sonucunda terapötik öykülerin *çocuklara güçlü yönlerini bulup geliştirebileceği, kendileri hakkında olumlu düşünebilecekleri, insanlarla kuracağı ilişkilerden kaçınmasının sorunları çözmeyeceği, hayır diyebilmenin ve bunun ortaya çıkaracağı kendini iyi hissetme durumunun önemi, herkesin bir değerinin olduğu ve zayıf yönlerin değil güçlü yönlerin görülmesi gerektiği, farklı olmanın kötü bir şey olmadığı, problemlerin çözümünde pek çok farklı yolun bulunabileceği, ölümün her canlı tarafından yaşanacak bir şey olduğu ve yas sürecinin yaşanması gerektiği, korkulardan kurtulmanın kişinin kendi elinde olduğu, ailede ortaya çıkan hastalıkların nedeninin kendisi olmadığı, yazma etkinliklerinin eğlenceli olduğu, başkalarının kendisini yönetmesine izin vermemesi gerektiği, zorbalarla başa çıkmanın mümkün olduğu* ve *öğrenmekten kaçınmamak gerektiği* iletisini ulaştırdığı saptanmıştır. Saptanan iletilerin çocukların anlayabileceği bir biçimde metaforlar aracılığıyla aktarıldığı gözlemlenirken, iletilerin hayatın içinde karşılaşılacak sorunların çözümüne dönük, öğretici bir niteliğe sahip olduğu da saptanmıştır.

Alanyazında bu çalışmanın ilk alt problemine benzer bir makale çalışması Oğuz-Güner (2020) tarafından yürütülmüştür. Oğuz-Güner'in (2020) çalışması ile kronik hasta çocukların tedavisinde kullanılan terapötik öykülerin özellikleri, problem konuları, beceri alanları ve beklenen sonuçların neler olduğu incelenmiştir. Bu çalışma aracılığıyla incelenen öykülerden çıkan sonuçlar ile Oğuz-Güner'in (2020) çalışmasından ortaya çıkan sonuçlar

karşılaştırıldığında benzer sonuçların varlığından söz edilebilir. Ancak, yürütülen bu çalışmanın Oğuz-Güner'in (2020) çalışmasından farklı yönleri de bulunmaktadır. Bu çalışma ile öykülerde yer alan metaforlar, iletiler ve sorunlar daha belirgin bir biçimde ortaya konmuştur ve bu durumun çalışmanın özgünlüğünü artırdığı söylenebilir. Oğuz-Güner'in (2020) çalışmasında sorun olarak korku, ölüm, engellilik, özgüven kaybı, öfke, kaygı, depresyon ve davranış bozukluğu gibi genel başlıkları saptamış olması yürütülen bu çalışma ile benzer sorunları saptadıklarını göstermektedir. Ancak, Oğuz-Güner'in (2020) problem çözme, mücadele etme, öfke yönetimi, farkındalık, hastalık eğitimi, hastalığa uyum, desteği kabul etme, özgüven, cesaret, kaygıyla mücadele gibi kavramları beceri ve beklenen sonuçlar başlığı altında değerlendirmiş olması iki çalışmanın farklılıklarından biri olarak gösterilebilir. Oğuz-Güner (2020) çalışmasında terapötik öykülerin taşıdığı iletilere yer vermezken, bu çalışmada terapötik öykülerin taşıdığı iletilere de yer verilmiştir. Bu farklılığın yapılan bu çalışmayı daha da özgün kıldığı düşünülmektedir.

Liu (2017), içerik analizi yöntemiyle yürüttüğü çalışmasının sonucunda Çin'de yazılmış olan terapötik öykülerin psikolojik danışmanlar tarafından geliştirildiğini, öykülerin ana karakterlerinin büyük çoğunluğunun çocuk olduğunu, hayal gücünün ve metaforların öykülerde yaygın bir biçimde kullanıldığını ve birçok terapötik öykünün benzer yapıya sahip olduğunu saptamıştır. Liu'nun (2017) ortaya koyduğu bu sonuçlar ile yürütülen bu çalışmanın sonuçları arasında benzerlikler bulunmaktadır. Yürütülen bu çalışmada da çocukların hayal gücünü harekete geçiren unsurların ve metaforların yoğun bir biçimde kendine yer bulduğu söylenebilir.

Alanyazın taraması yapıldığında terapötik öykülerin birçok farklı disiplinde de ele alındığı, çocukların problem çözme, empati kurma, yaratıcı düşünme, eleştirel bakış açısı geliştirme gibi düşünme becerilerini ve ilgi, motivasyon, tutum, kaygı gibi duyuşsal özelliklerini geliştirdiği, terapötik öykülerle ilgili nicel, nitel ve karma yöntemli birçok çalışmanın yürütüldüğü de saptanmıştır. Çocuklarla yürütülen psikolojik danışma süreçlerinde metaforların önemi üzerine bir çalışma yürüten Karaırmak (2015), çalışmasının sonucunda psikolojik danışmanların ve ruh sağlığı uzmanlarının metaforları çocukları iyileştirici bir unsur olarak kullanabilecekleri sonucuna ulaşmıştır. Bu sonuçlar, iyileştirici öykülerin hem eğitim öğretim alanında hem de tıp alanında kullanılabileceğini göstermektedir. Bu çerçevede terapötik öykülerin depresyon ve anksiyete üzerindeki etkisi, çocuk sağlığı ve hastalıkları alanında Gençeli (2023) tarafından incelenmiş ve terapötik öykülerin çocukların depresyon ve anksiyete belirtilerini iyileştirmede etkili olduğu saptanmıştır. Ghasemian ve Estahbanati

(2019), kanser hastası olan çocukların depresyon düzeyini azaltmada öykü terapisinin etkisi araştırmış ve uygulanan yöntemle birlikte öykü terapisinin kanserli hastalarda depresyonu azalttığı sonucuna ulaşmışlardır. Kharghani vd. (2020) tarafından diş tedavisinde ortaya çıkan kaygıların giderilmesinde aromaterapi ve öykü anlatımı birlikte kullanılmış ve sonuç olarak uygulanan yöntemin diş tedavisi gören çocukların kaygı düzeylerini azalttığı saptanmıştır. Terapötik öykülerin dil ve konuşma bozukluğu olan çocukların duygu yönetimi becerilerine etkisini çocuk gelişimi alanında inceleyen Kılıç (2021), uygulanan programın dil ve konuşma bozukluğu olan çocuklara duygularını yönetme becerisini kazandırdığını ve çocukların öfke, endişe ve üzüntü duygularıyla başa çıkmalarını kolaylaştırdığını saptamıştır. Warsini (2020), HIV/AIDS tedavisi gören çocukların kiloları üzerinde avokado suyu ile birlikte terapötik öykü anlatımının etkili olup olmadığını incelemiş ve uyguladığı yöntemin çocukların kilosunu artırdığını saptamıştır. Kohen ve Wynne (1997) ise astım hastalığı olan çocuklara ve ebeveynlerine özyönetim becerisini kazandırmak, gevşeme tekniklerini edindirmek amacıyla öykü anlatma tekniğinin de içinde yer aldığı bir program uygulamışlardır. Çalışma sonucunda uygulanan programın çocukların ve ebeveynlerinin öz yönetim becerisini pozitif yönde etkilediği saptanmıştır. Lodge-Guttery (2005), yeme bozukluğu tanısı konmuş olan ve yeme bozukluğu ile mücadele eden kadınların bilişsel yeniden yapılandırılmalarında öykü anlatıcılığının etkisini incelemiştir. İnceleme sonucunda, yürütülen çalışmanın psikolojik müdahalede etkili bir yol olduğu saptanmıştır. Çalışmanın yetişkinleri ele alması ve cinsiyet bağlamında kadınları örneklem olarak seçmiş olması çalışmanın önemli olduğunu düşündürmektedir. Van Lone vd. (2002) de yeme bozukluğu olan bir grup insanın iyileşmesine yönelik kısa öyküler kullanmışlardır. Kullanılan öykülerin grup üyelerine bir yüzleşme yaşattığı belirtilen çalışmanın yeme bozukluğunun giderilmesi konusunda kolaylaştırıcı bir role sahip olduğu ifade edilmiştir.

Kress vd. (2010) tarafından cinsel istismar mağduru çocuk ve ergenler için çeşitli terapötik öykülerin ve vaka örneklerinin bulunduğu bir çalışma yürütülmüştür. Rhue ve Lynn (1991) ise cinsel istismara uğramış çocukların tedavisinde öykü anlatma tekniğinin nasıl kullanılabileceğine ilişkin bir çalışma yürütmüştür. Çalışma, terapötik öykülerin anlatılmasının çocuğun Travma Sonrası Stres Bozukluğunu ve dissosiyatif bozukluklarını tedavi etmede terapiste yardımcı olduğunu saptamıştır. Burrows (2014), davranış sorunları ile birlikte sosyal becerilerinde de sorunlar yaşayan bir çocuğu vaka analizi yöntemiyle ele almıştır ve çalışmasında bilinçli farkındalık tekniği (mindfulness) ile terapötik öykü anlatımını bir arada kullanarak terapi seansları yürütmüştür. Bir arada kullanılan bu iki teknik, çocuğun kendi davranışlarına ilişkin iç görü kazanmasını sağlamıştır. Kazanılan bu iç görünün çocuğun

duyuşsal özelliklerini olumlu etkilediği ve öz farkındalık, sakinlik, umut, güven duyma, aidiyet duygusu hissetme, öfke, korku gibi duyuşsal tepkileri etkilediği saptanmıştır. Ayrıca bir terapötik öykünün etkisinin öykünün anlatıldığı zamana, yere, bağlama ve yaş grubuna göre değişebileceği belirtilmiştir. Belirtilen bu durum, iyileştirici öykülerin sorunlara, yaş gruplarına, ilettiği iletilere göre sınıflandırılması gerektiğini göstermektedir. Cook vd. (2004) ise terapötik öykülerin öfkeyi yönetmeye etkisini incelemişlerdir. İnceleme sonucunda, yürütülen yöntemin çocuğun öfkesini kontrol etmesinde ve öfke ifadeleri üzerinde olumlu bir sonucunun olduğunu saptamışlardır. Painter (1997), terapötik öykü anlatımı ile davranışsal ebeveyn eğitimini oluşturduğu yöntemle bir arada kullanmış ve oluşturduğu bu yöntemin çocukların uyumsuzluk sorununa ve öfke kontrollerine etkisini incelemiştir. Sonuç olarak uygulanan yöntemin çocukların öfke kontrolünü artırdığı, uyumsuz davranışlarının sıklığını ve yoğunluğunu azalttığı saptanmıştır. Burns (2002) ise duygusal sorunlarla birlikte fobik bir tepkiden kaynaklanan travma ile başa çıkmaya çalışan bir çocuğu vaka incelemesi yoluyla çalışmasında incelemiştir. Müdahale aracı olarak ise içerdiği iletilerle ve sembolik değerlerle çocuğun sorununu kapsayan terapötik öykülerin seçildiği görülmüştür. Çalışma sonucunda, uygulanan yöntemin çocuğun zor ve karmaşık olan fobik tepkisini çözmesinde kolaylaştırıcı bir rol üstlendiği saptanmıştır. Çalışmada öyküler müzik, drama, oyun, tartışma ve bilişsel yeniden yapılandırma teknikleriyle birlikte kullanılmıştır. Russo vd. (2006), kum oyunu ile öykü anlatma tekniğini bir arada kullanmışlardır, çocuk ve ergenlerin kişiler arası ilişkilerini, gelişimsel durumlarını ele almışlardır. Uygulanan yöntemin çocukların ve ergenlerin kişiler arası ilişkilerini ve gelişimlerini olumlu etkilediğini saptanmıştır. Carlson ve Arthur (1999) ise terapötik öykülerle oyun terapisini bir arada kullanarak çalışma yürütmüşleridir. Çeşitli kaygı sorunları yaşayan bir çocuğun incelendiği çalışma sonucunda, uygulanan yöntemin çocuğun kaygı durumunu azalttığı, kendini ifade etmesine olanak tanıdığı, öz farkındalığının gelişmesini olumlu etkilediği saptanmıştır. Kagan (1982), biyolojik ailelerinden ayrı, yuvada yaşayan çocukların kederle mücadele edebilmesi, biyolojik ailelerine dönme ya da yeni ailelerine uyum sağlamaları konusunda terapötik öyküleri ve terapötik oyunları bir arada kullanarak çalışma yürütmüştür. Çalışma sonucunda, uygulanan yöntemin çocukların kederle mücadele etmesinde ve biyolojik ailelerine veya yeni ailelerine uyum sağlamasında etkili olduğu saptanmıştır. Levine (1980) ise uyku problemi ile birlikte uyku korkusu yaşayan çocuklara yönelik bir çalışma yürütmüştür. Levine (1980) yürüttüğü bu çalışmada, çocukların sevdiği nesne ve karakterlerin fantastik eylem ve sözlerini kullanarak kişiselleştirilmiş öykü ve masallardan yararlanmıştır. Sonuç olarak, uygulanan yöntemin çocukların yatağa girmelerinde, uykuya dalmalarında etkili olduğu saptanmıştır. Terapötik öykülerin bu

çalışmalarda farklı tekniklerle birlikte kullanılmış olması, çalışmaların amaçlarına ulaşmasını kolaylaştırdığını düşündürmektedir.

Öykü türü dışında masal ve roman türlerinin de terapötik çalışmalarda kullanılan materyaller arasında yer aldığı görülmüştür. Duman (2018), cinsel istismar mağduru olan çocukların iyileştirilmesinde masalların işlevleri üzerinde durmuştur. Carmichael (2000), kasırga felaketi mağdurlarının yaşadıkları travmatik durumu atlatabilmeleri amacıyla metaforlarla yüklü Oz Büyücüsü adlı çocuk romanı ile birlikte bir psikoeğitim süreci tasarlamış ve yürütmüştür. Yürütülen psikoeğitim sürecinin katılımcıların korkularını ifade etmelerini kolaylaştırdığı ve kişisel iyi oluşlarını gözlemlemelerini sağladığı saptanmıştır. Terapötik bir amaç için yazılmamış olan Oz Büyücüsü çocuk romanının bu çalışmada kullanılmış olması, birçok materyalin yeniden yapılandırılarak terapötik müdahalelerde kullanılabileceğini bizlere göstermektedir. Duman (2018) ve Carmichael'in (2000) çalışmaları, terapötik müdahalelerin farklı metin türleriyle de yürütülebileceğini göstermeleri açısından önemli görülebilir.

Terapötik öykülerin eğitim alanında, özellikle de psikolojik danışmanlık ve rehberlik çalışmalarında da kullanıldığı birçok çalışmayla saptanmıştır. Bu çalışmalardan ilki Yaşar-Yılmaz (2022) tarafından yürütülen ve terapötik öykülerin çocukların öğrenilmiş güçlülük düzeylerine etkisini araştıran çalışmadır. Sonuç olarak, terapötik öykülerin çocukların öğrenilmiş güçlülük düzeyini etkilediği saptanmıştır. Bozkurt (2021) tarafından psikolojik danışmanlık ve rehberlik alanında yürütülen ve din öğretimi ile de ilgili olan çalışmada ise metaforik öykülerle yapılandırılmış maneviyat temelli programın lise öğrencilerinin psikolojik iyi oluşlarına etkisi incelenmiştir ve çalışma sonucunda bu programın lise öğrencilerinin psikolojik iyi oluşlarını pozitif yönde etkilediği saptanmıştır. Liu ve William (2019) ise Çin'deki ilkokullarda psikolojik danışmanların terapötik öyküleri kullanma durumunu incelemiş ve bu öykülerin çeşitli psikoterapötik yaklaşımlarla birlikte kullanıldığını saptamışlardır. Liu (2017) ayrıca içerik analizi yöntemiyle bir başka çalışma yürütmüş ve yürüttüğü çalışmasının sonucunda Çin'de yazılmış olan terapötik öykülerin psikolojik danışmanlar tarafından geliştirildiğini, öykülerin ana karakterlerinin büyük çoğunluğunun çocuk olduğunu, hayal gücünün ve metaforların öykülerde yaygın bir biçimde kullanıldığını ve birçok terapötik öykünün benzer yapıya sahip olduğunu saptamıştır. Liu'nun (2017) ortaya koyduğu bu sonuçlar ile yürütülen bu çalışmanın sonuçları arasında benzerlikler bulunmaktadır. Yürütülen bu çalışmada da çocukların hayal gücünü harekete geçiren unsurların ve metaforların yoğun bir biçimde kendine yer bulduğu söylenebilir. Aydın ve

Yener (1994) ortak yürüttükleri çalışmaları ile 5. sınıf öğrencilerinin Anadolu liselerine giriş sınavları öncesi yaşadıkları kaygıyla baş edebilmelerine yardımcı olmak amacıyla geliştirdikleri öykü temelli bilişsel davranış değiştirme yönteminin etkililiğini incelemişlerdir. İnceleme sonucunda uygulanan yöntemin çocukların sınav kaygısını azaltmada etkili olduğu saptanmıştır. Davis (1997) yürüttüğü çalışmasında, kayıp ve yas ile başa çıkmaya çalışan çocuklara öyküler anlatmış, çocukların da kendi öykülerini anlatmasını istemiştir. Sonuç olarak, uygulanan yöntemin okul psikolojik danışmanları ve öğrenciler üzerinde olumlu bir etkiye sahip olduğu saptanmıştır. Gonçalves vd. (2017), masaj yapma ile öykü anlatma tekniğini bir arada kullanarak bu birlikteliğin ilkokul çocuklarının saldırganlık davranışlarını ve akademik performanslarını nasıl etkilediğini incelemişlerdir. İnceleme sonucunda bir arada kullanılan bu iki tekniğin çocukların saldırganlık davranışlarını azalttığı ve akademik performansta da iyileşmeler meydana getirdiği saptanmıştır. Hosseini vd. (2014) ise psikoloji alanında öykü anlatma terapisinin karşı gelme bozukluğu olan öğrencilerin saldırganlık ve inatçılıklarını azaltmadaki etkisini araştırmış, uygulanan yöntemin saldırganlığı ve inatçılığı azalttığını saptamıştır. Müzik eğitimi alanında Demirayak (2023) tarafından yürütülen çalışmada ise terapötik öykülerin piyano öğrencilerinin kaygılarını ve sosyal kaygı düzeylerini azalttığı, benlik algısını ve öz saygı düzeylerini değiştirmediği saptanmıştır. Benlik ve öz saygı düzeylerine etki etmemiş olması terapötik öykülerin aynı anda birden fazla duyuşsal özelliği etkileyemeyebileceğini göstermektedir.

Terapötik öykülerin Türkçe eğitimi alanındaki çalışmalarda daha önce yer almamış olmasına rağmen alanyazın taraması yapıldığında, terapötik öykülerin risk altındaki öğrencilerin okuma becerisine ve akademik dayanıklılığına etkisini araştıran Annalakshmi'nin (2017) çalışmasına rastlanmaktadır. Çalışma sonucunda Annalakshmi (2017), terapötik öykülerin öğrencilerin okuma becerilerini geliştirdiğini, duygularını işlemelerinde ve ifade etmelerinde etkili olduğunu, ana fikir belirleme, dilbilgisi, kelime bilgisi, ses bilgisi, sesbirimsel farkındalık, yazılı iletişim, çıkarımda bulunma gibi farklı becerileri geliştirdiğini ve akademik beceri oluşturduğunu saptamıştır. Annalakshmi (2017) tarafından yürütülen bu çalışma, terapötik öykülerin Türkçe eğitimi alanında da rahatlıkla kullanılabileceğini, nitel, nicel veya karma yöntemlerle farklı çalışmaların yürütülebileceğini göstermektedir.

Şimdiye kadar ele alınan çalışmalar, terapötik öykülerin hem tek başlarına hem de farklı tekniklerle birlikte kullanılmaları durumunda çeşitli yaş gruplarında yer alan bireylerin ruhsal yapılarına, çeşitli hastalıklarının tedavisine, davranışlarına, akademik başarılarına olumlu etkisi olduğunu göstermektedir. Bireyin ihtiyacına göre biçimlenen terapötik müdahale

araçları, araştırmacının amacına göre farklılık gösterebilmektedir. Ayrıca, yapılan çalışmalar çocukların ya da yetişkinlerin iyileşmesinde birçok farklı metin türünün ve sanatsal unsurun kullanılabileceğini göstermesi açısından da önemli görülebilir.

Çalışmanın ikinci alt problemiyle ise "*İyileştirici öyküler eyleyenler örnekçesine göre nasıl bir kurgu oluşturmaktadır?*" sorusuna yanıt aranmıştır. Bu doğrultuda 26 öykü göstergebilimsel açıdan Greimas'ın eyleyenler örnekçesine göre incelenmiştir. Alanyazında Greimas'ın eyleyenler örnekçesine göre birçok çalışmanın yürütüldüğü saptanmıştır. Çalışmaların kimisinin sanat, siyaset, hukuk, medya, turizm ve din gibi alanlarda yürütüldüğü, kimisinin de eğitim, edebiyat gibi alanlarda yürütüldüğü saptanmıştır. Özellikle psikoloji alanında kullanılan terapötik öykülerin daha önce Greimas'ın eyleyenler örnekçesine göre değerlendirilmemiş olması, bu çalışmanın özgünlüğünü artırmaktadır. Bulgular değerlendirildiğinde çalışmanın ikinci alt problemine ilişkin sonuçlar şöyle sıralanabilir:

Bu çalışmada incelenen öykülerin tamamı, olay örgüsündeki önemli görülen dönüm noktaları göz önünde bulundurularak kesitlere ayrılmıştır. *İnanan Çocuk, Andy ve Altın Yol, Problem Çocuk, Kukla, Altın Madalya Kazanan Çocuk* öykülerinin üç kesitten; *İstiridye, Damperli Kamyon, Üzgün Kokarca, Yaban Çiçekleri Tarlası, Sahile Sürüş, Beyzbol Oyuncusu, Kapıdan Geçmek, Işıkla Dolu Ev, Büyük Korku, Masalcı, Kırmızı Çekici, Parçaları Bir Araya Getiremeyen Çocuk, Kafası Karışan Araba, Çocuk ve Zorbalar, Gerçekleşen Dilek, Yolda Düzgün Gidemeyen Araba, Kaplumbağa ve Fare* öykülerinin dört kesitten; *Aynadaki Canavar* öyküsünün beş kesitten; *Dağdaki Ağaçlar, Tavşan ve Kaplumbağa* öykülerinin altı kesitten; *Hiç Unutmayan Çocuk* öyküsünün ise yedi kesitten oluştuğu saptanmıştır. Her öykünün kesit sayısı, öyküdeki olay örgüsünün genişliğine bağlı olarak değişiklik göstermiştir. Kesitlere ayrılan öyküler, Greimas'ın eyleyenler örnekçesinde yer alan iletişim ekseninin, isteyim ekseninin ve güç ekseninin unsurları olan gönderici, nesne, alıcı, özne, yardımcı ve engelleyici eyleyenlere göre incelenmiştir. Buna göre, her öykünün en az bir gönderici eyleyenle başladığı, bazı öykülerin birinci kesitinde birden fazla gönderici eyleyenin bulunduğu, kesitler değiştikçe gönderici eyleyenlerin de değiştiği saptanmıştır. Kimi gönderici eyleyenlerin öykü boyunca özneyi harekete geçiren baskın gönderici eyleyen olduğu da görülmüştür. Kesitler incelendiğinde, öykülerde yer alan *öz güven eksikliği, öz saygı eksikliği, öz benliğe ilişkin olumsuz inançların varlığı, iç istek, ön yargı, korku, endişe, inat, yalnızlık hissi, mutsuzluk ve üzüntü, kendinden nefret etmesi, dönüşümün etkisi, kendi değerinin farkına varması, sorumluluğun yerine getirilmemesi, sorumluluğun farkına varılması, kötü olayların ya da durumların sebebinin kendisi olduğunu düşünmesi, öfke sorunu yaşaması ve bunu*

kontrol edememesi, *uyuma isteği*, *açlık ve susuzluk*, *rüya*, *çığlık* gibi gönderici eyleyenlerin kişinin kendi psikolojik ve fizyolojik nedenlerinden kaynaklandığı saptanmıştır. Bu gönderici eyleyenler dışında *evdeki ışığın zamanla solması ve yok olması*, *karanlığın hâkim olması*, *problem çözme dersi*, *ailenin bir beyzbol takımına yazdırması*, *beyzbol oynaması*, *sahil yolculuğu yapma ve eğlenme isteği*, *tarla*, *tır ile sohbet*, *tezahüratları duymak*, *tavşanın kaplumbağayı görmesi ve ters çevirmesi*, *hikâye yazılmasının istenmesi*, *ustanın konuşması*, *her çocuğun altın yolda yürümek zorunda olması*, *okuldaki zorbaların tutum ve davranışları* gönderici eyleyenleri dış nedenler olarak sıralanabilirken, *sihirli değnek*, *lambadaki cinin isteğini sorması*, *arabanın iç isteği*, *kaplumbağa ile farenin dostluğu* gibi gönderici eyleyenlerin de hayal gücünün birer unsuru olarak gönderici eyleyen oldukları saptanmıştır. Ortaya çıkan bu saptamalar, Greimas'ın eyleyenler örnekçesinde yer alan gönderici eyleyen unsurunun kişinin kendi iç dünyasından, psikolojik ve fizyolojik ihtiyaçlarından kaynaklanabileceği gibi dış nedenlerden ve hayalî unsurlardan da kaynaklanabileceğini göstermesi açısından önemli görülebilir. Çalışmada incelenen her öykünün en az bir özne ve bir nesne eyleyeni bulunmaktadır. Greimas'ın eyleyenler örnekçesine göre incelenen öykülerde ortaya çıkan *Kevin*, *Lewis*, *Trevor*, *Mark*, *Wes*, *Bruce*, *Luke*, *Mike*, *Andy*, *Andrew*, *Daniel*, *Bayan Cook*, *LeRoy*, *Tyrone*, *Matt* ve *Sean* gibi isimleri belli olan özneler; *arkadaş*, *aile*, *futbolcu çocuk*, *bir grup adam*, *çevreciler*, *bir adam*, *anne*, *genç adam*, *araba sahibi*, *yaşlı kadın* gibi isimleri belirsiz olan özneler; *istiridye*, *kaplumbağa*, *tavşan*, *kokarca* ve *fare* gibi hayvan türlerinden oluşan özneler; *çiçek* ve *ağaç* gibi bitki isimli özneler; *damperli kırmızı kamyon*, *kırmızı çekici*, *araba* gibi cansız varlıkların oluşturduğu özneler; *doktor*, *hemşire*, *öğretmen*, *polis* gibi meslek adlarından oluşan özneler; *müdür* ve *koç* gibi ünvan adı olan özneler ve *sihirli peri* gibi hayalî unsur olan özne terapötik öykülerde karşılaşılan özneler olarak saptanmıştır. İncelenen öykülerdeki nesne eyleyenlerini ise psikolojik temelli ihtiyaçların giderilmesi için elde edilmek istenen nesneler, bir eylemin gerçekleşmesine bağlı olarak elde edilmek istenen nesneler ve fizyolojik ihtiyaçların karşılanmasını sağlayacak nesneler olarak üç farklı başlıkta sınıflandırmak mümkündür. *Değerli olma isteği*, *kendini iyi hissetme isteği*, *kendini güvende hissedecek bir yer yaratmak*, *dost bulmaya çalışmak*, *kendini kabul ettirme isteği*, *değersiz olduğunu kanıtlamak*, *canavar olduğunu insanlara kanıtlamak*, *canavar olmaktan vazgeçmek*, *değerli ve güzel olduğunu benimsemek*, *yeni öğrenilen problem çözme becerisini edinmek*, *edindirmek ve uygulamak*, *kendini özgürleştirmek*, *karanlıktan korunmak*, *kendini iyileştirmek*, *görünmez olmak ve korku duygusundan kurtulmak*, *sorunlarla yüzleşmesini sağlamak*, *sorumluluğun yerine getirilmesini sağlamak*, *iyi bir beyzbol oyuncusu olma isteği*, *unutkanlık problemini yenmek*, *değişmek ve başarılı olmak*, *problem çocuk olmak*

ve bunu devam ettirmek, okumayı öğretmek, öfkesini kontrol altına almasını sağlamak, okula gitmek istememek, zorbalarla mücadeleyi öğrenmek ve öğretmek, insanlarla sosyal ilişkiler kurmamak, insanların kendisini fark etmelerini sağlamak, sosyal ilişkilerini güçlendirmek ve arkadaşları tarafından sevilme isteği psikolojik temelli ihtiyaçların giderilmesi için elde edilmek istenen nesne eyleyenleri olarak saptanmıştır. *Balıkçının elinden kurtulmak, kaplumbağayı yarışa ikna etmek, kendi payına düşen yükü almak, tatil yerine gitmek, alternatif yol aramak, bulunan yolu denemek ve denetmek, futbol oynamaya ikna etmek, yapraklarını canlı ve yeşil tutmak, evden kaçmak, geri dönmemek ve ortadan kaybolmak, öykü yazmayı başarabilmek, arabadan kurtulmak ve iyi bir koşucu olmak* bir eylemin gerçekleşmesine bağlı elde edilmek istenen nesneler, *yiyecek ve su bulmak* nesnesi ise fizyolojik ihtiyaçların karşılanmasını sağlayacak nesne olarak saptanmıştır. Bu çalışmada incelenen bütün öykülerde yardımcı ve engelleyici eyleyenler bulunurken, öykülerin bazı kesitlerinde yardımcı ya da engelleyici eyleyenlerin bulunmadığı saptanmıştır. Öznenin nesnesine yakınlaşması ya da uzaklaşması bu durumun nedeni olarak görülebilir. Kesitlerde herhangi bir yardımcı ya da engelleyici eyleyenin bulunmamasının dönüşümleri olumsuz etkilemediği, öznelerin bir biçimde nesnelerine ulaştığı saptanmıştır. Dönüşümlerin öykü sonlarına doğru gerçekleşmesi ise öykülerdeki yardımcı ve engelleyici eyleyenlerin güç eksenindeki mücadelesine bağlanabilir.

Bu saptamalardan hareketle Greimas'ın eyleyenler örnekçesine göre yapılan çalışmalar incelendiğinde Cangür'ün (2023) yürüttüğü çalışmada Haldun Taner'in Şişhane'ye Yağmur Yağıyordu öykü kitabındaki 9 öykünün Greimas'ın eyleyenler örnekçesine göre incelendiği görülmektedir. Bu inceleme sonucunda öykülerin Greimas'ın eyleyenler örnekçesine uygun olduğu, öykü yapılarının anlamlandırılmasında Greimas'ın eyleyenler örnekçesinin kullanılabileceği belirtilmiştir. Adalet Ağaoğlu'nun 36 öyküsünü Greimas'ın eyleyenler örnekçesine göre inceleyen Bulut (2022), öykülerin derin yapılarıyla yüzey yapılarını ortaya koymaya çalışmıştır. Çalışma sonucunda göstergebilimsel çözümleme yönteminin olay öykülerinde sorunsuz bir biçimde uygulanabildiğini, durum öykülerinde ise şahıs kadrosunun sınırlı olması, serim, düğüm ve çözüm bölümlerinin olmaması çözümlemenin uygulanmasını güçleştirdiğini sonucuna ulaşmış olması, bu çalışma ile benzer sonuçları ortaya koymuş olması açısından önemli görülebilir. Bu çalışmada incelenen öyküler de bir olay çevresinde gelişmiştir ve öykülerde kişi, yer ve zaman gibi unsurlar bulunmaktadır. Öykülerin Greimas'ın eyleyenler örnekçesine uygun olması ve eyleyen unsurları içinde barındırıyor olması, Bulut'un (2022) yürüttüğü çalışmanın sonucu ile benzerlik gösterdiği sonucunu ortaya çıkarmaktadır. Bu benzerlik, olaya dayalı metinlerin Greimas'ın eyleyenler

örnekçesine göre rahatlıkla incelenebileceğini göstermesi açısından önemli görülebilir. Refik Hâlit Karay'ın 35 öyküsünün anlamsal olarak hangi parçalara ayrıldığını ve parçaların bir araya geliş biçimini saptamak isteyen Kahraman (2019), Refik Hâlit Karay'ın öykülerini Greimas'ın eyleyenler örnekçesi yöntemiyle çözümlemiştir. Çözümleme sürecinde öykülerin derin yapısı ve yüzey yapısıyla birlikte söylem düzeyini, anlatısal düzeyini ve temel yapısını incelemiştir. Sonuç olarak, Refik Hâlit Karay'ın öykülerinde kullandığı nesnelerin psikolojik ögeler olarak öne çıktığı saptanmıştır. Bu çalışmanın nesne eyleyenlerinin bir bölümünün de psikolojik temelli ihtiyaçların giderilmesi için elde edilmek istenen nesneler olarak saptanmış olması, bu iki çalışmanın sonuçları bakımından benzerlikler gösterdiği sonucunu ortaya çıkarmaktadır. Çetinkaya-Edizer ve Gündüz (2018), Fatih Erdoğan'ın Prensi Olmayan Masal Kitabı adlı öykü kitabını Greimas'ın eyleyenler örnekçesine göre çözümlemişlerdir. İnceleme sonucunda, öykünün temel bir eksiklikle başladığı, özne eyleyeninin var olan eksikliği giderebilmek için harekete geçtiği, Greimas'ın eyleyenler örnekçesi çözümlemesinin incelenen öyküye tam olarak uygulanabildiği saptanmıştır. Çetinkaya-Edizer ve Gündüz'ün (2018) bu çalışmasında yürütülen inceleme süreci ile bu çalışmanın inceleme süreci benzerlikler göstermektedir. Çocuklar İçin İyileştirici Öyküler kitabında yer alan öykülerin de Greimas'ın eyleyenler örnekçesine göre tam olarak incelenebilmiş olması, ortaya çıkan sonuç açısından iki çalışmanın da benzerlikler taşıdığı sonucuna ulaştırmaktadır. Peter Bichsel'in Çocuk Hikâyeleri adlı kitabındaki eğitsel kavramları göstergebilimsel açıdan inceleyen Çakır (2015), eğitsel kavramları Greimas'ın eyleyenler örnekçesine göre çözümlemiştir ve öykülerin Greimas'ın çözümleme yönteminde yer alan derin yüzeye ilişkin anlamları taşıdığını saptamıştır. Bulut (2012), Peride Celal'in Melahat Hanımın Düzenli Yaşamı adlı öyküsünü Greimas'ın eyleyenler örnekçesinden hareketle çözümlemiştir. Çözümleme sonucunda incelenen öykünün karşıtlıklar içerdiği, öyküde yer alan betimlemelerin öykü kahramanının psikolojik yapısını yansıttığı saptanmıştır. Çetinkaya (2011), Gülten Dayıoğlu'nun Gökçen Kız Çeşmesi adlı öyküsünü Greimas'ın eyleyenler örnekçesine göre incelemiştir. Öykünün kesitlere ayrılarak incelendiği bu çalışmada, eyleyenler şeması ile birlikte anlatı izlencesi oluşturulmuştur. İnceleme sonucunda, öykünün öznesinin başlangıçtan bitişe kadar birtakım dönüşümler yaşadığı, anlatının işleyişinde anlatı izlencesinin tamamının gerçekleştiği saptanmıştır. Ömer Seyfettin'in Yüz Akı adlı öyküsünü Greimas'ın göstergebilimsel çözümleme yöntemine uygun bir biçimde inceleyen İşeri (2008), öykünün yüzeyden derine anlamsal oluşum aşamalarını söylemsel, anlatısal ve mantıksal-anlamsal düzeyde çözümlemiştir. Çözümleme sonucunda, bir metnin anlam evrenine inebilmek için Greimas'ın yönteminin yararlı olduğu, çözümlemeyi yapana farklı bir bakış açısı kazandıracağı

saptanmıştır. Murathan Mungan'ın 17 öyküsünü kültür yapısıyla birlikte Greimas'ın eyleyenler örnekçesine göre inceleyen Çevirme (1999) ise incelediği öykülerin genel olarak Greimas'ın eyleyenler örnekçesine uygun olduğunu ancak bazı öykülerin sonuç açısından açık uçlu bırakılmış olmasının öykülerin incelenmesini zorlaştırdığını, bunun da ayrışımsal ya da bağlaşımsal olarak öykülerin sonucunu belirsiz hâle getirdiğini saptamıştır.

Greimas'ın eyleyenler örnekçesinden yola çıkılarak eğitim, öğretim programları, ders kitapları ve ders kitaplarındaki metinler de incelenmiştir. Tekinarslan (2019), ilköğretim 8. sınıf öğrencileri için hazırlanmış olan Türkçe ders kitaplarında yer alan 13 okuma metninin söylemsel, anlatısal ve mantıksal-anlamsal düzeylerini ortaya çıkarmayı amaçlamıştır. Bu amaç için Greimas'ın göstergebilimsel çözümleme yöntemini kullanan Tekinarslan (2019), temel yapıların aydınlatılmasında ve gizli yapıların ortaya çıkarılmasında incelenen metinlerdeki karşıtlıkların okuyucuya yardım ettiğini, anlamın metinlerde doğrudan yer almadığını ve çeşitli katmanlarla okuyucuya aktarıldığını saptamıştır. Göstergebilimsel metin çözümleme yöntemiyle kurgulanmış etkinliklerin ortaokul öğrencilerinin hikâye çözümleme becerilerine etkisini inceleyen Cin-Şeker (2018), yürütülen çalışmanın ortaokul öğrencilerinin öykü çözümleme becerilerini olumlu yönde etkilediğini saptamıştır. Göstergebilimsel çözümleme yönteminin Türkçe dersi okuma etkinliklerine uyarlanması ile ilgili bir çalışma yürüten Yozgat (2016), geleneksel yöntem ile Greimas'ın göstergebilimsel çözümleme yöntemini öykü çözümlemesi açısından karşılaştırmıştır. Karşılaştırma sonucunda, göstergebilimsel yönteme dayalı çözümleme yönteminin öğrencilerin sınıf içi öğrenmelerini olumlu etkilediği ve akademik başarıya göre etki düzeyinin değiştiği, okuma becerisini geliştirmede geleneksel yönteme göre daha etkili olduğu, öğrencilerin göstergebilimsel çözümleme yöntemiyle öykülerdeki derin yapıyı daha kolay keşfettikleri saptanmıştır. Sarar-Kuzu (2016), yazma becerisi ile göstergebilimsel çözümleme yöntemini ilişkilendirerek bir çalışma yürütmüştür. Çalışmasında görsel bir metin olan karikatürü kullanarak göstergebilimsel çözümlemeye dayalı bir yazma dersi tasarlayan Sarar-Kuzu (2016), tasarlanan yazma dersinin öğrencilerin yazma becerisine etkisini incelemiştir. İnceleme sonucunda ortaya çıkan sonuçlar, göstergebilimsel yöntemle yürütülen yazma çalışmasının öğrencilerin konuyu anlamasında, iletiye ulaşmasında ve çok boyutlu yorumlamalarda bulunmasında geleneksel yönteme göre daha etkili olduğunu göstermektedir. Ayrıca, bu çalışma göstergebilimsel yöntemle yürütülen yazma çalışmasının öğrenmenin etkililiğini artırmadaki yerini saptaması açısından önemlidir. Ortaokul Türkçe ders kitaplarındaki yer alan metinleri göstergebilim açısından inceleyen Ercantürk (2015), göstergebilim yöntemiyle yürütülen çözümlemenin yazılı metinlerin anlamlarının ortaya çıkarılmasında ve

anlaşılmasında etkili olduğunu, okur tarafından yorumlanmasının kolaylaştığını saptamıştır. Gündüz (2012), 6. sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alan 8 öyküyü Greimas'ın eyleyenler örnekçesine göre çözümlemiştir ve çözümleme çalışmasını gerçekleştirirken öykülerdeki ortak yapıları da saptamayı amaçlamıştır. Çalışma sonucunda, Greimas'ın eyleyenler örnekçesinin incelenen 8 öyküye uygulanabildiği saptanmıştır. İnceleme sırasında öykülerin kesitlere ayrılmış olması, eyleyenlerin dönüşüm sürecinin anlatı izlencesi tablosuyla belirginleştirilmiş olması yürütülen bu çalışma ile yöntem açısından benzerlikler göstermektedir. 6, 7 ve 8. sınıf Türkçe ders kitaplarında yaratıcı drama yoluyla işlenebilecek metinleri Greimas'ın eyleyenler örnekçesine göre çözümleyen Sönmez (2006), çözümleme sonucunda dramatik olan metinlerin işlenmesinde yaratıcı drama yönteminin en uygun yöntem olduğunu ve yaratıcı drama ile işlenecek metinlerin çözümlenmesinin dil öğretiminde anlamlı bir fark ortaya koyacağını saptamıştır. Türkçe öğretiminde kullanılan ve 8. sınıf ders kitaplarında yer alan metinlerin niteliğini ve işleniş biçimini göstergebilimsel açıdan inceleyen İşeri (2002), metinlerin eklemleniş biçimlerini, derin yapılarında yer alan iletileri, amaca uygunluğunu saptamaya çalışmıştır. Göstergebilimsel çözümleme yöntemi sonucunda, incelenen metinlerden hareketle ders kitaplarının biçim ve içerik olarak Türkçe öğretimine uygun olmadığı saptanmıştır.

Greimas'ın eyleyenler örnekçesi çözümleme yönteminin öykü dışında tiyatro, roman, masal gibi metin türlerine de uygulandığı saptanmıştır. Toplu (2023), Ülkü Ayvaz'ın çocuklar için yazdığı 5 ödüllü tiyatro kitabını söylem çözümlemesiyle incelemiş ve tiyatro metinlerinin çeşitli anlambirimlerinden oluştuğunu, anlambirimlerin anlatı izlencesini ortaya çıkardığını ve metinlerdeki dönüşümleri gerçekleştirdiğini saptamıştır. Gülten Dayıoğlu'nun Fadiş ve Yeşil Kiraz romanlarını Greimas'ın eyleyenler örnekçesine göre inceleyen Dilidüzgün (2013), romanlarda kadın kahramanların geçirdikleri dönüşümlerden hareketle yardımcı ve engelleyici eyleyenleri saptamıştır. Romanlarda karşılaşılan yardımcı ve engelleyici eyleyenler, Türk toplumunun değer yargılarını ve Türk toplumundaki kadının maruz kaldığı ortak durumları ortaya koyması açısından önemli görülebilir. Gülten Dayıoğlu'nun 12-14 yaş grubu için yazdığı 14 çocuk romanını dil, tema ve eğitbilimsel açıdan Greimas'ın eyleyenler örnekçesi yönteminden yararlanarak çözümleyen Barut (2010) ise çözümleme sonucunda incelenen romanların çeşitli sosyal ve bireysel temalar üzerine kurgulandığını, eğitbilimsel göstergeleri taşıdığını saptamıştır. Çavuş (2020), 1960-1990 yılları arasında yayımlanmış, Avrupa'ya işçi göçünü ele alan 12 romanın yüzey yapılarını Greimas'ın eyleyenler örnekçesinden hareketle çözümlemiştir. Duman (2023), Billur Köşk Masalları ile Grimm Masalları'nı kötüler açısından ele almış, masalları Greimas'ın çözümleme yönteminin de

kullanıldığı birkaç farklı yöntemle analiz etmiş ve masalların kültürel farklılıklarını da incelemiştir. Çetinkaya (2022), Muhsine Helimoğlu Yavuz'un Kayıp Yüzük masalını Greimas'ın eyleyenler örnekçesine göre incelemiştir. İncelenen masalın bir eksiklik üzerine temellendirildiğini, eksikliğin özne tarafından giderildiğini, öznenin dönüşüme uğrayarak nesnesine ulaştığını saptayan Çetinkaya (2022), masalların anlamlandırılmasında, masalları oluşturan unsurlar arasındaki bağlantıların ortaya çıkarılmasında Greimas'ın eyleyenler örnekçesinin çözümleme aracı olarak kullanılabileceğini vurgulamıştır. Pertev Naili Boratav'ın Az Gittik Uz Gittik kitabında yer alan Tilki ile Yılan masalını söylemsel, anlatısal ve mantıksal-anlamsal düzeyde çözümleyen Atan (2008), masalın anlatı çözümlemesini ortaya çıkarmak için Greimas'ın eyleyenler örnekçesini çözümleme yöntemi olarak kullanmıştır. Çözümleme sonucunda, masalın Greimas'ın eyleyenler örnekçesine uygun olduğu, öznenin dönüşüme uğradığı saptanmıştır.

Greimas'ın eyleyenler örnekçesinden hareketle durum-kesit öykülerinin olay öykülerinden farklı olarak göstergebilimsel açıdan nasıl işlediğini inceleyen Sarar-Kuzu (2004), Ferit Edgü'nün Çığlık öyküsünü örneklem olarak seçmiştir ve öyküyü kesitlere ayırarak, öykünün eyleyenler şeması ile anlatı izlencesini ortaya çıkarmayı amaçlamıştır. Çözümleme sonucunda, durum-kesit öykülerinin göstergebilimsel açıdan incelenen diğer öykülerden farklı olduğunu, anlatı evrelerinin gerçekleşmediğini, başlangıç ile sonuç durumunun aynı özellikte olduğunu ve bir dönüşümün gerçekleşmediğini saptamıştır. Sarar-Kuzu'nun (2004) çalışmasının sonucuna benzer bir sonuca Gündüz (2019) ulaşmıştır. Nezihe Meriç, Tezer Özlü ve Tomris Uyar'ın melankoli içerikli 21 öyküsü, Gündüz (2019) tarafından Greimas'ın eyleyenler örnekçesine göre incelenmiştir. İnceleme sonucunda Nezihe Meriç'in öykülerinin Greimas'ın eyleyenler örnekçesi ile anlatı izlencesine göre incelenebileceği fakat Tezer Özlü ile Tomris Uyar'ın çoğu öyküsünde nesne eyleyenlerinin belirgin olmaması, anlatı izlencelerinin görünürlüklerini yitirmiş olması ve öykülerin çoğunda olay örgüsünün bulunmaması nedeniyle Tezer Özlü ile Tomris Uyar'ın öykülerinin Greimas'ın eyleyenler örnekçesine uygun olmadığı saptanmıştır.

Anlatılar, biçimsel olarak taşıdıkları anlamların ötesinde başka anlamları da taşırlar. Anlatıların taşıdıkları bu başka anlamların açığa çıkarılabilmesi için farklı yöntemlerle çözümleme çalışmaları gerçekleştirilmektedir. Bu yöntemlerden birisi de göstergebilimsel çözümlemedir. Göstergebilimsel çözümleme yapmanın psikolojide, eğitim biliminde, toplum bilimde ve birçok farklı alanda bir karşılığı bulunduğu varsayılmaktadır. Bu çalışmada da psikoloji alanına giren ve problem çözme odaklı üretilmiş, anlamlı bir bütün olan terapötik

öyküler taşıdıkları başka anlamlar açısından A. J. Greimas'ın eyleyenler örnekçesi üzerinden göstergebilimsel çözümleme yöntemiyle incelenmiştir. Göstergebilimsel çözümlemenin öncü isimlerinden biri olan Greimas, anlatıların işleyiş biçimini saptamak amacıyla eyleyenler örnekçesi şemasını geliştirmiştir. Geliştirilen şema ile anlatıların sadece biçimsel özelliklerinin değil, aynı zamanda anlatısal düzeylerinin de ortaya konması gerektiği belirtilmiş ve anlatıda yer alan kavramların, olguların dâhil oldukları yapılar saptanarak diğer göstergelerle ilişkileri sistemli bir biçimde deşifre edilmek istenmiştir. Bu çalışma ile birlikte terapi süreçlerinde kullanılan terapötik öykülerin arka planında yer alan imgeler, hayaller, düşünceler yani gösterilenler açığa çıkarılmış, dilsel kodlar çözümlenerek insana ilişkin travmaların, olumsuz olayların ve durumların iyileştirilmesinde hangi metaforların kullanıldığı saptanmış, metaforlardan yola çıkılarak gerçekleştirilen çözümlemelerle söylenenin arkasındaki gizil değişkenler keşfedilmek istenmiştir. Bu keşfetme süreci, insan belleğinin arka planındaki yeteneklerin, duygu ve düşüncelerin dışa vurulmasını sağlamış, duygu ve düşüncelerin dışa vurulmasına yöntembilimsel olarak da katkı sağlamıştır. Bu çalışmada iyileştirici amaçlar doğrultusunda yazılmış olan ve çeşitli metaforlarla ifade edilen terapötik öykülerin Greimas'ın eyleyenler örnekçesi ile çözümlenmiş olması, insana ilişkin birtakım keşifleri açığa çıkarmıştır.

Sonuç olarak incelenen öykülerde metaforların çocukların günlük yaşamlarında karşılaşabilecekleri canlı veya cansız varlıklardan oluştuğu, bunun yanında eylemlerin veya durumların, hayalî unsurların da metafor olarak kullanıldığı, öykülerde saptanan sorunların terapötik öykülerin yazılma amaçlarıyla örtüştüğü, iletilerin çocukların anlayabileceği bir biçimde metaforlar aracılığıyla aktarıldığı ve öykülerin hayatın içinde karşılaşılacak sorunların çözümüne dönük, öğretici bir niteliğe sahip olduğu saptanmıştır. Ayrıca incelenen terapötik öykülerin Greimas'ın eyleyenler örnekçesine uygun olduğu, her öykünün bir karşıtlığının bulunduğu ve öykülerin bir gönderici eyleyenin özne eyleyenini harekete geçirmesiyle başladığı, nesne eyleyenlerinin öznenin kendinde ya da çevresinde bulamadığı psikolojik, fizyolojik ve bir eylem nesnesinden oluştuğu, öznenin nesnesine ulaşmasını engelleyen eyleyenler kadar yardımcı olan eyleyenlerin de olduğu saptanmıştır. Sanatsal bir kaygı taşımadan, belirli bir amaç için yazılmış olan terapötik öykülerin Greimas'ın eyleyenler örnekçesine uygun olması, her türlü görsel, işitsel ve yazınsal anlatının Greimas'ın eyleyenler örnekçesine uygunluğu açısından incelenebileceğini göstermesi açısından önemli görülebilir.

5.2. Öneriler

İncelenen terapötik öykülerden hareketle bu çalışma sonucunda aşağıdaki öneriler ortaya çıkmıştır:

1. Çocuğa yönelik üretilmiş metinlerin en önemli amaçlarından bir tanesi de çocukların pozitif duygularının ve düşüncelerinin gelişimine katkı sağlamaktır. Bu duygu ve düşüncelerin arka planındaki hangi hayallerin, hangi imgelerin ortaya konduğunu belirlemek ve düzenlemek aynı zamanda göstergebilimsel bir çözümlemeyi de beraberinde getirir. Buna bağlı olarak üretilen çocuk edebiyatı metinlerinin bu çerçevede çözümlenmesi hem eğitim bilimsel açıdan hem de çocuk edebiyatı açısından belli bir gereksinimi karşılayacak niteliktedir. Bu düşünceler ışığında terapötik öykülerin de çocuk edebiyatının ölçütlerine uygunluğu açısından incelenmesi, başta çocuk edebiyatı ve eğitim bilim olmak üzere alanyazına önemli katkılar sağlayacağından bu alandaki çalışmaların artırılması bu çalışma sonucunda önerilmektedir.
2. Bu çalışma, göstergebilimsel metin çözümleme yöntemi ile yürütülmüştür. Ancak terapötik öykülerin çocuklar üzerindeki etkililiği betimsel ve deneysel çalışmalarla da ortaya konmalıdır.
3. Çocuklar İçin İyileştirici Öyküler kitabının içeriğinde aynı zamanda okul odaklı, eğitim ortamına katkı sağlayacak bireysel veya toplumsal sorunları ele alan öyküler de bulunmaktadır. Bu çerçevede ders kitaplarının hazırlanması sürecinde ve farklı etkinliklerde terapötik öykülerden yararlanılması önerilmektedir.
4. Bu çalışma, Nancy Davis tarafından yazılan Çocuklar İçin İyileştirici Öyküler kitabında yer alan 26 öykü ile sınırlandırılarak yürütülmüştür. Benzer amaçlar doğrultusunda yazarın diğer öyküleri ve iyileştirici nitelikteki diğer metinler, kitaplar ve kaynaklar incelenerek alanyazına katkı sağlanabilir.

KAYNAKÇA

Adalı, O. (2004). *Anlamak ve anlatmak* (2. Baskı). Pan Yayıncılık.

Akanay, İ. (2020). *Franz Schubert'in Die Winterreise yapıtından ölüm fikri bağlamında seçilen Lied'ler üzerine iki müzikal göstergebilimsel inceleme* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi.

Akbaş, O. (2004). *Türk millî eğitim sisteminin duyuşsal amaçlarının ilköğretim II. kademedeki gerçekleşme derecesinin değerlendirilmesi* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Gazi Üniversitesi.

Aksoy, B. (2023). *İklim krizi içerikli afişlerin göstergebilimsel yaklaşımlarla incelenmesi ve uygulamalar* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Hacettepe Üniversitesi.

Aktaş, B. (2023). *Göstergebilim yöntemiyle reklamlarda satın almaya teşviğin incelenmesi: Türkiye'de Black Frıday örneği* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Karabük Üniversitesi.

Aktaş, Ş. ve Gündüz, O. (2016). *Yazılı ve sözlü anlatım: okuma-dinleme, konuşma-yazma* (21. Baskı). Akçağ Yayınları.

Alpay, İ. (2016). Anton Çehov'un kısa öykücülüğü. *International Journal of Social Sciences and Education Research, 2*(1), 153-161. https://doi.org/10.24289/ijsser.279094

Altın, A. (2023). *Sözsüz bir iletişim unsuru olarak 'Mekân' faktörünün göstergebilimsel bir bakış açısıyla incelenmesi: Dolmabahçe Sarayı örneğiyle* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Marmara Üniversitesi.

Altın, O. (2021). *İstanbul'un turistik yapılarının göstergebilimsel açıdan çözümlenmesi: Ayasofya-i Kebir ve Sultan Ahmet Cami örnekleri* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. İstanbul Üniversitesi.

Altun, F. ve Yazıcı, H. (2010, Kasım). Öğrencilerin okul motivasyonunu yordayan bazı değişkenler. Z. Kaya (Başkan). *International Conference on New Trends in Education and their Implications.* Antalya.

Annalakshmi, N. (2017). Effect of therapeutic story making intervention on reading skills and academic resilience. *National Council of Educational Research and Training (India), 55*(2), 132-135.

Arat, R. R. (1959). *Kutadgu Bilig tercüme II.* Türk Tarih Kurumu.

Arıcı, A. F. ve Ungan, S. (2017). *Yazılı anlatım el kitabı* (4. Baskı). Pegem Akademi.

Arslan, F. (2008, Kasım). Metaforik tercihler bakımından Akif'i okuyabilmek. G. Yıldız (Başkan), *I. Uluslararası Mehmet Akif Sempozyumu.* Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Burdur.

Arystanbayeva, A. (2023). *Instagram'da Kazakistan anlatımı: Seyahat içeriği üreten Türk sosyal medya fenomenlerinin Kazakistan'a ait fotoğraflarının göstergebilimsel bağlamda incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Sakarya Üniversitesi.

Aslan, Ö. (2019). Edebî türün değişimi bağlamında; "Türk edebiyatında hikâye/öykünün yaratıcı/deneysel yeni görünümü". *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi, 8*(4), 2057-2073.

Aslan, Ö. (2022). *Türk öyküsünde sıra dışı yöntemler (1950-1980)* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Ondokuz Mayıs Üniversitesi.

Ataç-Özsoy, B. (2022). *Mimarlıkta iletişim olgusu bağlamında göstergebilimsel bir yöntem önerisi: Edirne örneği* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Trakya Üniversitesi.

Atan, N. (2008). Tilki ile Yılan metninin göstergebilimsel çözümlemesi. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 21*(2), 221-245.

Atkan, B. (2021). *Televizyon reklamlarında mizah kullanımı: Göstergebilimsel bir analiz* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Gazi Üniversitesi.

Atta-Alla, M. N. (2012). Integrating language skills through storytelling. *English Language Teaching, 5*(12), 1-13. https://doi.org/10.5539/elt.v5n12p1

Aydın, G. ve Yerin, O. (1994). The effect of a story-based cognitive behavior modification procedure on reducing children's test anxiety before and after cancellation of an important examination. *International Journal for the Advancement of Counselling,* 17, 149-161. https://link.springer.com/article/10.1007/BF01407971

Aydın, İ. H. (2006). Bir felsefî metafor "yolda olmak". *Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi, 6*(1), 9-22.

Aydın, İ. S. ve Pehlivan, A. (2010). Türkçe öğretmen adaylarının "öğretmen" ve "öğrenci" kavramlarına ilişkin kullandıkları metaforlar. *Turkish Studies (Elektronik), 5*(3), 818-842.

Aydın, O. Ş. (2017). Bir görsel tarih anlatısı olarak Ayla filminin Greimas'ın eyleyensel örnekçesine göre çözümlenmesi. *Sosyal Bilimler Dergisi, 4*(17), 91-100.

Aytaş, G. (2006). Edebî türlerden yararlanma. *Milli Eğitim Dergisi, 34*(169), 261-276.

Aytekin, G. (2021, 27 Şubat). Metafor ve psikoterapi. *Psikoloji arşiv.* https://www.psikolojiarsiv.com/metafor-ve-psikoterapi/

Baba, B. (2019). *Çağdaş Türk resim sanatında gök kavramına bağlı imgelerin göstergebilimsel açıdan incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Gazi Üniversitesi.

Bacanlı, H. (2006). *Duyuşsal davranış eğitimi* (2. Baskı). Nobel Akademik Yayıncılık.

Bakırcıoğlu, R. (2012). *Ansiklopedik eğitim ve psikoloji sözlüğü* (1. Baskı). Anı Yayıncılık.

Balaban-Salı, J. (2006). Tutumların öğretimi. A. Şimşek (Ed.), *İçerik türlerine dayalı öğretim* içinde (s. 133-162). Nobel Yayın Dağıtım.

Balamir, E. (2019). Giovanni Boccaccio'nun Decameron adlı eserinde yapısal çerçeve. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi, 6*(5), 77-83.

Baloğlu, U. (2013). William Shakespeare'in Hamlet yapıtının A. J. Greimas'ın eyleyensel örnekçesine göre çözümlenmesi. *Turkish Online Journal of Design Art and Communication, 3*(1), 58-65.

Baran, D. (2023). *Toplumsal cinsiyet bağlamında haber fotoğraflarının göstergebilimsel analizi: Türkiye Foto Muhabirleri Derneği Yılın Basın Fotoğrafları seçkisinin incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Akdeniz Üniversitesi.

Barker, P. (1985). *Using metaphors in psychotherapy*. Brunner Mazel.

Barker, P. (1996). *Psychotherapeutic metaphors: A guide to theory and practice*. Brunner Mazel.

Barthes, R. (2014). *Çağdaş söylenler* (4. Baskı; T. Yücel, Çev.). Metis Yayınları.

Barut, İ. (2010). *Gülten Dayıoğlu'nun çocuk romanlarında dil tema ve eğitbilimsel göstergeler* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Yüzüncü Yıl Üniversitesi.

Başerer, D. (2021). *Düşünme eğitimi* (1. Baskı). Pegem Akademi.

Batur, Z. (2010). Ana dili öğretiminde göstergebilimin yeri: Ana dili ders kitaplarındaki yazılı metinlerle görsel metinlerin bütünselliğinin analizi. *Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, 5*(4), 174-200.

Bayav, D. (2006). *Resimde göstergebilim, çocuk resimlerinin göstergebilimsel çözümlenmesi* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Marmara Üniversitesi.

Bergner, R. M. (2007). Therapeutic storytelling revisited. *American Journal of Psychotherapy, 61*(2), 149-162. https://doi.org/10.1176/appi.psychotherapy.2007.61.2.149

Bettelheim, B. (2010). *The uses of enchantment: The meaning and importance of fairy tales.* Vintage.

Beyreli, L., Celepoğlu, A. ve Çetindağ, Z. (2017). *Yazılı ve sözlü anlatım* (9. Baskı). Pegem Akademi.

Biber, M. (2012). *Duyuşsal özelliklerin probleme dayalı öğrenme sürecinde öğrencilerin matematiksel kazanımlarına etkisi* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Dokuz Eylül Üniversitesi.

Bolin, A. U., Khramtsova, I. ve Saarnio, D. (2005). Using student journals to stimulate authentic learning: balancing Bloom's cognitive and affective domains. *Teaching of Psychology, 32*(3), 154-159. https://doi.org/10.1207/s15328023top3203_3

Boynukara, H. (2000). Hikâye ve hikâye kavramları. *Hece Dergisi Türk Öykücülüğü Özel Sayısı,* 46/47, 131-137.

Bozkurt, C. (2021). Metaforik hikâyelerle yapılandırılmış maneviyat temelli psiko-eğitim çalışmasının lise öğrencilerinin psikolojik iyi oluşlarına etkisinin incelenmesi [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. İbn Haldun Üniversitesi.

Broekens, J., Kosters, W. A. ve Verbeek, F. J. (2007). Affect, anticipation and adaptation: Affect controlled selection of anticipatory simulation in artifical adaptive agents. *Adaptive Behavior, 15*(4), 397-422. https://doi.org/10.1177/1059712307084686

Brown, B. (2015). *Rising strong.* Spiegel & Grau.

Bulut, F. (2012). "Melehat Hanımın Düzenli Yaşamı"na göstergebilimsel açıdan bakış. *Turkish Studies International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, 7*(3), 709-721.

Bulut, M. A. (2022). *Adalet Ağaoğlu'nun öykülerinin Algirdas Julien Greimas'ın eyleyenler modeline göre incelenmesi* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Uşak Üniversitesi.

Burgul-Öztoprak, F. (2006). *Öykü öğretiminde öykü haritası kullanımının okuduğunu anlama üzerine etkisi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Onsekiz Mart Üniversitesi.

Burns, G. W. (2007). *Healing with stories: Your casebook collection for using therapeutic metaphors.* Wiley.

Burns, G. W. (2012). Stories in psychotherapy. N. M. Seel (Ed.), *Encyclopedia of the sciences of learning* içinde (s. 3195-3196). Springer US. https://doi.org/10.1007/978-1-4419-1428-6_929

Burns, G. W. (2020). *Çocuklar ve ergenler için 101 tedavi edici öykü-terapide metafor kullanımı* (H. Demirci, Ed.; N. C. Maral, Çev.). Nobel Yaşam.

Burns, M. (2002). Therepeutic storytelling in child and youth care holly. *Journal of Child and Youth Care Work*, 17, 50-65.

Burrows, L. (2014). Transforming 'The Red Beast' within through mindfulness and therapeutic storytelling: A case study. *Australian Journal of Guidance and Counselling, 23*(2), 172-184.

Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2013). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (14. Baskı). Pegem Akademi.

Caine, R. N. ve Caine, G. (2002). *Beyin temelli öğrenme* (1. Baskı). Nobel Yayın Dağıtım.

Canbaz-Yumuşak, F. (2012). Kısa kısa [küçürek] öykünün tanımı, imkânları ve sorunları. *The Journal of Academic Social Science Studies, 5*(1), 287-294. https://doi.org/10.9761/jasss_140

Cangür, F. (2023). *Haldun Taner'in Şişhane'ye Yağmur Yağıyordu hikâye kitabındaki eserlerinin Algirdas Julien Greimas'ın eyleyenler modeline göre incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Kütahya Dumlupınar Üniversitesi.

Carlson, R. ve Arthur, N. (1999). Play therapy and the therapeutic use of story. *Canadian Journal of Counselling, 33*(3), 212-226.

Carmichael, K. D. (2000). Using a metaphor in working with disaster survivors. *The Journal for Specialists in Group Work, 25*(1), 7-15. https://doi.org/10.1080/01933920008411448

Cebeci, O. (2013). *Metafor ve şiir dilinin yapısal özellikleri* (2. Baskı). İthaki Yayınları.

Chan, D. W. (1993). Stories and storytelling in teaching and child psychotherapy. *Primary Education, 3*(2), 27-31.

Cin-Şeker, Z. (2018). *Göstergebilimsel metin çözümlemeye dayalı etkinliklerin ortaokul öğrencilerinin hikâye çözümleme becerilerine etkisi: Karma yöntem araştırması* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Atatürk Üniversitesi.

Ciravoğlu, Ö. (2000). *Çocuk edebiyatı.* Esin Yayınevi.

Cook, J. W., Taylor, L. A., ve Silverman, P. (2004). The application of therapeutic storytelling techniques with preadolescent children: A clinical description with illustrative case study. *Cognitive and Behavioral Practice, 11*(2), 243-248. https://doi.org/10.1016/S1077-7229(04)80035-X

Cüceloğlu, D. (1997). *İyi düşün doğru karar ver* (10. Baskı). Sistem Yayıncılık.

Cüceloğlu, D. (2006). *İnsan ve davranışı: Psikolojinin temel kavramları* (15. Baskı). Remzi Kitabevi.

Çakar, B. Z. ve Kaplanoğlu, L. (2023). Algı tasarımı bağlamında animasyon filmleri ve göstergebilim; Karlar Ülkesi Elsa filminin göstergebilim ve Greimas'ın eyleyensel örnekçesine göre çözümlenmesi. *Avrasya Sosyal Ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi, 10*(3), 301-312.

Çakır, S. (2015). *Peter Bichsel'in Çocuk Hikâyeleri adlı yapıtındaki eğitsel kavramların göstergebilimsel çözümlenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Atatürk Üniversitesi.

Çalışkan, N. (2009). Metaforların izinde bir yazarın kavramlar dünyasına giriş: Cemil Meriç'in Bu Ülke'sinde kitap metaforları. *Dil Araştırmaları, 4*(4), 87-100.

Çavuş, B. (2020). *Türk romanında dış göç (1960-1990) (A. J. Greimas'ın eyleyenler modeline göre dış göç romanlarında yapı)* [Yayımlanmamış doktora tezi]. İnönü Üniversitesi.

Çelebi, T. (2009). *Reha Erdem sinemasına göstergebilim açısından bakış: Beş Vakit filminin göstergebilimsel bağlamda incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Selçuk Üniversitesi.

Çelik, F. (2006). Türk eğitim sisteminde hedefler ve hedef belirlemede yeni yöntemler. *Burdur Eğitim Fakültesi Dergisi,* 11, 1-15.

Çetin, M. (2015). *Süleymaniye Camii'nin gösterge bilimi açısından incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. İstanbul Arel Üniversitesi.

Çetinkaya, B. (2006). *Türkiye Türkçesinde mutluluk ve üzüntü göstergeleri* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Gazi üniversitesi.

Çetinkaya, M. (2022). Greimas'ın eyleyenler modeli yaklaşımıyla Kayıp Yüzük masalının çözümlenmesi. *Ulusal Eğitim Dergisi*, *2*(13 Mayıs Dil Bayramı Özel Sayısı), 236-257.

Çetinkaya, Z. (2011). "Gökçen Kız Çeşmesi" adlı çocuk öyküsünün Greimas'ın eyleyenler modeline göre incelenmesi. *Millî Eğitim,* (192), 135-145.

Çetinkaya-Edizer, Z. ve Gündüz, A. C. (2018). "Prensi Olmayan Masal Kitabı" adlı metnin eyleyenler modeli çerçevesinde değerlendirilmesi. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 20*(2), 499-516. https://doi.org/10.17556/erziefd.408603

Çetişli, İ. (2021). *Metin tahlillerine giriş 2* (6. Baskı). Akçağ Yayınları.

Çevirme, H. (1999). *Murathan Mungan`ın hikayelerinin kültür yapılarının değerlendirilmesi ve Greimas göstergebilim metoduna göre yapısal özelliklerinin incelenmesi* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Atatürk Üniversitesi.

Çöğürcü, N. (2006). *Göstergebilimsel yöntemle Strindberg'in Matmazel Julie oyununun metin incelemesi ve sahne yorumu* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Ankara Üniversitesi.

Dardarı Nia, A. (2020). *Gulam Hüseyin Sâedi'nin üç oyunu üzerine göstergebilimsel çözümleme* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Ankara Üniversitesi.

Daşçıoğlu, Y. ve Koç, O. (2009). Batı tarzı Türk hikâyesinin doğuşu ve tanzimat'tan cumhuriyet'e ana temalar. *Journal of Turkish Studies, 4*(1), 799-900. http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.567

Davis, N. (1989). The use of therapeutic stories in the treatment of abused children. *Journal of Strategic and Systemic Therapies, 8*(4), 18-23. https://doi.org/10.1521/jsst.1989.8.4.18

Davis, N. (2021). *Çocuklar için iyileştirici öyküler* (3. Baskı; H. Demirci, Ed.; N. C. Maral, Çev.). Nobel Yaşam.

Davis, T. E. (1997). *Telling life stories and creating life books: A counseling technique for fostering resilience in children*. Virginia Polytechnic Institute and State University.

Demirel, Ö. (2021). *Eğitimde program geliştirme kuramdan uygulamaya* (30. Baskı). Pegem Akademi.

Demir, A. (2006). Başlangıcından cumhuriyete kadar ana çizgileriyle Türk hikâyesi. *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi,* 7, 99-128.

Demir, N. ve Yılmaz, E. (2017). *Türk dili yazılı ve sözlü anlatım* (5. Baskı). Nobel Akademik Yayıncılık.

Demir, S. (2009). *Göstergebilim, Umberto Eco ve yapıtları bağlamında göstergebilime katkıları* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. İstanbul Üniversitesi.

Demirayak, E. (2023). *Terapötik hikaye anlatımının 5-6 yaş piyano öğrencilerinin öz saygı, sosyal kaygı düzeyleri ve motivasyonlarına etkisi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Yıldız Teknik Üniversitesi.

Demirel, Ş. ve Seven, S. (2021). *Çağdaş çocuk edebiyatı* (1. Baskı). Pegem Akademi.

Denny, T. (2010). Story telling and educational understanding. *Journal of MultiDisciplinary Evaluation, 7*(15), 258-271.

Deveci, M. (2010). *Afiş Tasarımında göstergelerin kullanımının eğitimsel açıdan yeri ve önemi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Marmara Üniversitesi.

Devellioğlu, F. (2006). *Osmanlıca Türkçe ansiklopedik lûgat* (23. Baskı). Aydın Kitabevi Yayınları.

Dicle, E. (2004). *Haldun Taner'in benzetmeci oyunları üzerine göstergebilimsel bir çözümleme* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Boğaziçi Üniversitesi.

Dilidüzgün, Ş. (2013). Gülten Dayıoğlu'nun "Fadiş ve Yeşil Kiraz" romanlarında yardımcı ve engelleyici eyleyenler. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, *6*(28), 55-71.

Doğan, F. (2022). *Hikâye anlatma becerisi ediniminin hazırlıksız konuşma becerisi gelişimine katkısı* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Uşak Üniversitesi.

Doğru, M. S. (2018). *Türk yapımı animasyon filmlerinde kahramanın yolculuğu: Anlatısal örnekçeler aracılığıyla anlatıların çözümlenmesi* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Selçuk Üniversitesi.

Duman, M. A. (2023). Billur Köşk ve Grimm Masalları örnekleminde masalın karşı öznesinin koşulluluk bakımından analizi. *Folklor/Edebiyat*, *29*(115), 669-690.

Duman, N. (2018). Çocuk cinsel istismarında masalların terapötik kullanımı. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 11*(59), 647-652.

Dwairy, M. (1997). A biopsychosocial model of metaphor therapy with holistic cultures. *Clinical Psychology Review*, *17*(7), 719-732. https://doi.org/10.1016/s0272-7358(97)00027-5

Dwairy, M. A. (2012). Metaphor therapy. N. M. Seel (Ed.), *Encyclopedia of the sciences of learning* içinde (s. 2247-2251). Springer US. https://doi.org/10.1007/978-1-4419-1428-6_677

Ekici, İ. (2019). *Göstergebilim bakımından gazete manşetlerinin anlamlandırılması* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Harran Üniversitesi.

Emir, S. (1986). *Örnekleriyle kompozisyon yazma sanatı* (11. Baskı). Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı.

Eraslan, L. (2011). Sosyolojik metaforlar. *Akademik Bakış Dergisi,* 27, 1-22.

Ercan, M. N. (2021). *Turist rehberlerinin ınstagram paylaşımlarının kişisel markalaşma kapsamında göstergebilimsel analizi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Batman Üniversitesi.

Ercantürk, O. K. (2015). *Göstergebilim açısından Türkçe ders kitapları* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi.

Ercilasun, A. B. (2020). *Başlangıcından yirminci yüzyıla Türk dili tarihi* (21. Baskı). Akçağ Yayınları.

Erişkin, B. (2022). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde anlatısal metinlerin yazınsal göstergebilim yöntemiyle sadeleştirilmesi: Kürk Mantolu Madonna örneği* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Dokuz Eylül Üniversitesi.

Erkman, F. (1987). *Göstergebilime giriş*. Alan Yayıncılık.

Fazio, L. S. (1992). Tell me a story: The therapeutic metaphor in the practice of pediatric occupational therapy. *The American Journal of Occupational Therapy, 46*(2), 112 119. https://doi.org/10.5014/ajot.46.2.112

Fisher, R. (2022). *Çocuklara düşünmeyi öğretmek* (1. Baskı; Z. Nurdan Baysal ve Elif Sarıcan, Ed.). Pegem Akademi.

Friedberg, R. D. ve Wilt, L. H. (2010). Metaphors and stories in cognitive behavioral therapy with children. *Journal of Rational-Emotive & Cognitive-Behavior Therapy, 28*(2), 100-113. https://doi.org/10.1007/s10942-009-0103-3

Friskie, S. M. (2020). The healing power of storytelling: Finding ıdentity through narrative. *The Arbutus Review, 11*(1), 19-27. https://doi.org/10.18357/tar111202019324

Gardner, R. A. (1993). *Storytelling in psychotherapy with children*. Jason Aronson.

Geçgel, D. (2021). *Yeşil ekonomi ve sürdürülebilir büyüme kapsamında Türkiye'nin ve Almanya'nın iklim değişikliği ile mücadele kamu spotlarının göstergebilimsel analizi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Munzur Üniversitesi.

Gedikli, R. (2023). *Yeni dışavurumculukta kadın bedeni tasvirlerinin göstergebilim ile incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Giresun Üniversitesi.

Gençeli, S. (2023). *Depresyon ve anksiyete bozukluğu olan çocuklarda mesnevi okumalarının etkileri* [Yayımlanmamış uzmanlık tezi]. Necmettin Erbakan Üniversitesi.

Ghasemian, K. ve Estahbanati, M. A. E. (2019).The effectiveness of storytelling on reducing depression in cancer patients. *Humanidades & Inovação*, *6*(9), 278-284.

Giritli, F. (2014). *Müzedeki halkbilimsel nesnelerin göstergebilimsel çözümlemeleri (Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti örneği)* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Ankara Üniversitesi.

Gonçalves, L. L., Voos, M. C., Almeida, M. H. M. D. ve Caromano, F. A. (2017). Massage and storytelling reduce aggression and improve academic performance in children attending elementary school. *Occupational Therapy International*, *2017*(7). https://doi.org/10.1155/2017/5087145

Gordon, D. C. (1978). *Therapeutic metaphors: Helping others through the looking glass.* Meta Publications.

Göçmen, P. (2006). *Sanat eseri kullanılan reklamların göstergebilimsel açıdan incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Gazi Üniversitesi.

Göl, G. E. (2022). *Mimari göstergebilim bağlamında yaşayan müze ve örnek analizi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Beykoz Üniversitesi.

Gümüş, S. (2021). *Edebiyat ve yeni medyanın buluşma noktası: Türk edebiyatında interaktif hikâye* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Yalova Üniversitesi.

Günay, D. (2004). Fransız göstergebiliminde yeni açılımlar. *Dilbilim,* 12, 29 - 46.

Günay, D. (2007). *Metin bilgisi*. Multilingual Yayınları.

Gündoğar, D. (2023). *Tasarımda görsel metafor ve metonimi: Yossi Lemel afişlerinin göstergebilimsel analizi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Haliç Üniversitesi.

Gündüz, A. C. (2012). *İlköğretim Türkçe 6. Sınıf ders kitaplarında yer alan öykü türündeki metinlerin greimas'ın eyleyenler örnekçesine göre incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi.

Gündüz, O. (2013). Küçürek öykü, kısa kısa öykü mü, anlatı mı?. *Erdem-İnsan ve Toplum Bilimleri Dergisi*, 65, 11-22. https://doi.org/10.32704/erdem.2013.65.011

Gündüz, Z. (2019). *1950 kuşağı kadın öykücülerinin öykülerinde melankoli (Greimas'ın eyleyenler modeli çerçevesinde bir inceleme)* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Ondokuz Mayıs Üniversitesi.

Güneş, F. (2012). Öğrencilerin düşünme becerilerini geliştirme. *Türklük Bilimi Araştırmaları,* 32, 127-146.

Gürşimşek, I. (2002). Öğretmen adaylarında öğrenmeye ilişkin motivasyonel inançlar ve strateji kullanımı. *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,* 8, 135-155.

Güzey, K. (2023). *Gastronomi temalı filmlerin göstergebilimsel analizi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi.

Hammel, S. (2018). *Handbook of therapeutic storytelling: Stories and metaphors in psychotherapy, child and family therapy, medical treatment, coaching and supervision.* Routledge.

Hancı, H. (2008). *Göstergebilimin grafik tasarım dersi alan öğrenciler üzerindeki etkisi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Gazi Üniversitesi.

Holyoake, D. D. (2013). Once upon a time there was an angry lion: using stories to aid therapeutic care with children. *Nursing Children and Young People, 25*(7), 24-27. https://doi.org/10.7748/ncyp2013.09.25.7.24.e307

Hosseini, S., Naziri, G. ve Rozdar, E. (2014). Effectiveness of Storytelling therapy on the reduction of aggression and stubbornness in children with oppositional defiant disorder. *Zahedan University of Medical Sciences, 16*(9),83-85.

Hutchinson, E. (2021, Şubat 1). Therapeutic stories and storytelling in therapy. *Creating Calm.* https://creatingcalm.co.uk/blog/73-therapeutic-stories-and-storytelling-intherapy

Hynd, C., Alvermann, D. ve Qian, G. (1997). Preservice elementary school teachers' conceptual change about projectile motion: Refutation text, demonstration, affective factors, and relevance. *Science Education, 81*(1), 1-27. https://doi.org/10.1002/(SICI)1098-237X(199701)81:1<1::AID-SCE1>3.0.CO;2-M

Irmak, T. (2022). *Youtube videoları örnekleminde dijital toplumsallaşma: Dini grup temsillerinin göstergebilimsel analizi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Akdeniz Üniversitesi.

İçli, A. (2014). Klâsik Türk edebiyatında küçürek öykünün görüntüsü. *Karadeniz Uluslararası Bilimsel Dergi, 1*(21), 67-78.

İşeri, K. (2002). *Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin ilköğretim programına uygunluğunun incelenmesi: Göstergebilimsel bir betimleme* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Ankara Üniversitesi.

İşeri, K. (2008). Yüz Akı adlı metnin göstergebilimsel çözümlemesi. *Modern Türklük Araştırma Dergisi, 5*(3) 117-139.

Kagan, R. (1982). Storytelling and game therapy for children in placement. *Child CareQuartery, 11*(4), 280-290.

Kahraman, R. T. (2019). *Refik Hâlit Karay'ın hikâyelerinin Greimas'ın eyleyenler modeline göre incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Manisa Celal Bayar Üniversitesi.

Kalelioğlu, M. (2020). *Yazınsal göstergebilim bir kuram bir uygulama-anlam üretim süreçleri.* Seçkin Yayıncılık.

Kaplan, M. (2015). *Hikâye tahlilleri* (20. Baskı). Dergâh Yayınları.

Kara, A. (2004, Temmuz). Yabancı dil öğretiminde duyuşsal boyut ağırlıklı bir programın öğrencilerin istek ve beklentilerine etkisi. *XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı.* İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Malatya.

Karaırmak, Ö. (2015). Çocukla psikolojik danışmada metaforik süreç. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, *5*(43), 115-127.

Karaırmak, Ö. ve Güloğlu, B. (2012). Metafor: Danışan ve psikolojik danışman arasındaki köprü. *Turkish Psychological Counseling and Guidance Journal, 4*(37), 122-135.

Karasar, N. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemi* (23. Baskı). Nobel Akademik Yayıncılık.

Karataş, Z. ve Yavuzer, Y. (Ed.). (2020). *Psikolojik danışma ve psikoterapi kuramları-örnek uygulamalarla temel ve güncel kuramlar* (3. Baskı). Pegem Akademi.

Kavcar, C., Oğuzkan, F. ve Aksoy, Ö. (2015). *Yazılı ve sözlü anlatım* (10. Baskı). Anı Yayıncılık.

Kavruk, H. (2016). *Eski Türk edebiyatında mensûr hikâyeler* (2. Baskı). Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları.

Kaya, E. (2022). *Eleştirel düşünme becerisi kazandırması bağlamında Hamdullah Köseoğlu'nun çocuk romanlarının incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Fırat Üniversitesi.

Kayhan, E., Altun, S. ve Gürol, M. (2019). Sınıf Türkçe öğretim programı (2018)'nın 21. yüzyıl becerileri açısından değerlendirilmesi. *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi, 10*(2), 20-35.

Kayırmaz Yavuz, Ö. (2019). *Türkçe ders kitaplarında yer alan metin türlerinin 2018 Türkçe öğretim programına uygunluğunun incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Dumlupınar Üniversitesi.

Kazancı, O. (1989). *Eğitimde eleştirel düşünme ve öğretimi.* Kazancı Hukuk Yayınları.

Keklik, N. (1984). Felsefe bakımından metafor. *Felsefe Arkivi*, 25, 17-36.

Keklik, N. (1990). *Felsefede metafor-Felsefe problemlerinin metafor yoluyla açıklanması.* Edebiyat Fakültesi Basımevi.

Kharghani, S., Tafrishi, R., Sheikh, S., Fazeli, F., Barkhordari Ahmadi, F., Norouziasl, S., Khorsand, I. ve Nasibeh, R. (2020). A systematic review of the effect of aromatherapy and storytelling on anxiety in children during dentistry. *International Journal of Pediatrics, 8*(5), 11261-11269. https://doi.org/10.22038/ijp.2019.44827.3699

Kılcan, B. (Ed.). (2021). *Metafor ve Eğitimde Metaforik Çalışmalar İçin Bir Uygulama Rehberi* (4. Baskı). Pegem Akademi Yayıncılık.

Kılıç, M. (2004). Öğrenmenin doğası. B. Yeşilyaprak (Ed.), *Gelişim ve öğrenme psikolojisi* içinde (s. 143-168), (7. Baskı). Pegem Akademi.

Kılıç, S. (2021). *Öykülerle terapi programının dil ve konuşma bozukluğu olan çocukların duygu yönetimi becerilerine etkisi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. KTO Karatay Üniversitesi.

Kıran, Z. ve Kıran, A. E. (2018). *Dilbilime giriş* (5. Baskı). Seçkin Yayınları.

Kıran, Z. ve Kıran, A. E. (2021). *Yazınsal okuma süreçleri* (5. Baskı). Seçkin Yayınları.

Koca, S. (2012). Kutadgu Bilig'de "hükümdar, vezir ve sûfî tipleri"nin tanıtılmasında ve bu tiplerin temsil ettikleri fikirlerin açıklanmasında metaforların rolü. *Gazi Türkiyat, 1*(10), 63-79.

Kohen, D. P. ve Wynne, E. (1997). Applying hypnosis in a preschool family asthma education program: Uses of storytelling, imagery, and relaxation. *American Journal of Clinical Hypnosis,* 39, 169-181. https://doi.org/10.1080/00029157.1997.10403382

Kokoeva, R. T. (2014). Therapeutıc metaphor as a method in indıvıdual work of psuchologıst. *Modernproblems of science and education,* 1562-1562.

Kopp, R. R. (2021). *Metafor terapi* (1. Baskı; B. Kırlangıç Şimşek, Ed.). Bilim ve Sanat Yayınları.

Korkmaz, R. ve Deveci, M. (2017). *Küçürek öykü* (2. Baskı). Akçağ Yayınları.

Koz, K. A. (2007). *Siyasal karikatürlerde lider imajı: 1987 genel seçimleri bağlamında parti liderlerinin Türk basınında karikatürize edilişi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Gazi Üniversitesi.

Kress, V. E., Adamson, N. A., ve Yensel, J. (2010). The use of therapeutic stories in counseling child and adolescent sexual abuse survivors. *Journal of Creativity in Mental Health, 5*(3), 243-259.

Kuzgun, Y. (2004). İlgiler, Y. Kuzgun ve D. Deryakulu (Ed.), *Eğitimde bireysel farklılıklar* içinde (s. 71-94). Nobel Yayın Dağıtım.

Lakoff, G. ve Johnson, M. (2003). *Metaphors we live by.* University of Chicago Press.

Lalak, N. ve Brass, K. (2003). Sensory education: A fairy's tale. *Landscape Australia, 25*(2), 72–73.

Lang, A. (2012). *The Arabian Nights.* CreateSpace Independent Publishing Platform.

Larkin, D. M. ve Zabourek, R. P. (1988). Therapeutic storytelling and metaphors. *Holistic Nursing Practice, 2*(3), 45-53. https://doi.org/10.1097/00004650-198802030-00009

Lehman, R. (2006). The role of emotion in creating instructor and learner presence in the distance education experience. *Journal of Cognitive Affective Learning, 2*(2), 12-26.

Levine, E. S. (1980). Indirect suggestions through personalized fairy tales for treatment of childhood insomnia. *American Journal of Clinical Hypnosis, 23*(1), 57-63. https://doi.org/10.1080/00029157.1980.10404020

Levine, P. M. (2005). Metaphors and images of classrooms. *Kappa Delta Pi Record, 41*(4), 172-175. https://doi.org/10.1080/00228958.2005.10532066

Linden, J. H. (2003). Playful metaphors. *American Journal of Clinical Hypnosis, 45*(3), 245 250. https://doi.org/10.1080/00029157.2003.10403530

Liu, X. (2017). *Exploring the value of culturally adapted therapeutic stories as a tool for ıntervention in chinese primary schools* [Doktora tezi, University of Sheffield]. https://etheses.whiterose.ac.uk/18970/

Liu, X. ve Williams, A. (2019). Exploring how Chinese primary school psychological counsellors understand and use therapeutic stories. *International Journal for the Advancement of Counselling, 41*(1), 137-154. https://doi.org/10.1007/s10447-018-9343-1

Lodge-Guttery, C. (2005). *The impact of narrative storytelling on cognitive recomposition in individuals struggling with eating disorders* [Yayımlanmamış doktora tezi]. The University of Oklahoma.

Long, P. S. ve Lepper, G. (2008). Metaphor in psychoanalytıc psychotherapy: A comparatıve study of four cases by a practıtıoner-researcher. *British Journal of Psychotherapy, 24*(3), 343-364. https://doi.org/10.1111/j.1752-0118.2008.00090.x

Lyddon, W. J., Clay, A. L. ve Sparks, C. L. (2001). Metaphor and change in counseling. *Journal of Counseling & Development, 79*(3), 269-274. https://doi.org/10.1002/j.1556-6676.2001.tb01971.x

Malmivuori, M. L. (2001). *The dynamics of affect, cognition and social environment in the regulation of personal learning processes: the case of mathematics* [Doktora tezi, University of Helsinki]. http://urn.fi/URN:ISBN:951-45-9939-X

Marsh, S. (2021, Ocak 27). What are therapeutic stories?. *Sophies Stories.* https://www.sophiesstories.co.uk/post/therapeutic-stories

Mat-İskender, B. (2007). *Özel dershanelerde animasyon kullanımıyla bilgisayar destekli fen öğretiminin öğrenci başarısına, hatırda tutma düzeyine ve duyuşsal özellikleri üzerine etkisi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Muğla Üniversitesi

McKeough, A., Bird, S., Tourigny, E., Romaine, A., Graham, S., Ottmann, J. ve Jeary, J. (2008). Storytelling as a foundation to literacy development for Aboriginal children: Culturally and developmentally appropriate practices. *Canadian Psychology/Psychologie Canadienne, 49*(2), 148-154. https://doi.org/10.1037/0708-5591.49.2.148

MEB. (2019). *Türkçe dersi öğretim programı (ilkokul ve ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. sınıflar).* Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları.

Mills, J. C. ve Crowley, R. J. (2022). *Çocuklar ve içimizdeki çocuk için terapötik metaforlar* (2. Baskı; Z. Traş, Çev.). Yenikapı Psikoloji ve Terapi Yayınları.

Morgan, G. (1998). *Yönetim ve örgüt teorilerinde metafor* (G. Bulut, Çev.). MESS.

Mukba, G. (2020). *Yas olgusu yaşayan çocukların yaşantılarının sistemik müdahale içeren hikâye anlatıcılığı tekniği ile incelenmesi: Vaka çalışması* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Çukurova Üniversitesi.

Mukba, G., Sanberk, İ. ve Akbaş, T. (2019). Öykü anlatıcılığı ile sistemik müdahaleyi içeren eklektik bir müdahale. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar, 11*(3), 386-401. https://doi.org/10.18863/pgy.452521

Nas, R. (2004). *Örneklerle çocuk edebiyatı.* Ezgi Kitabevi.

Nesterova, S. (2011). *Mevlânâ'nın "Mesnevî" isimli eserinde metaforik anlatımın metafizik boyutu* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Ankara Üniversitesi.

Nişanyan Sözlük (t.y.). *Metafor*. https://www.nisanyansozluk.com/kelime/metafor

Nuhoğlu, M. M., Gökkaya, H., Karakuş, E. ve Taş, H. (2015). *Türkçe öğretimi uygulamaları* (2. Baskı). Nobel Akademik Yayıncılık.

Oğuz-Güner, Y. (2020). Kronik hasta çocuklarda terapötik hikayenin kullanımı. *İzlek*, (3), 17-33.

Oymak, B. İ. (2023). *Türk mutfak kültürü unsurlarının sinema perdesindeki yansımalarının göstergebilim yöntemi ile incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Balıkesir Üniversitesi.

Öner, U. (2007). Bibliyoterapi. *Çankaya University Journal of Arts and Sciences, 1*(7), 133-150.

Özcan, E. (2007). *Göstergebilimsel açıdan reklam dilinin tüketim toplumuna etkileri* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Süleyman Demirel Üniversitesi.

Özcebe, D. (2019). *Zeynep Gedizlioğlu'nun 'Kelimeler' adlı yapıtı üzerine üç göstergebilimsel yaklaşım* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi.

Özçelik, M. (2010, Ekim 10). Yunus Emre'nin Su Yorumu. *Türkiye Yazarlar Birliği.* https://www.tyb.org.tr/mustafa-ozcelik-yazdi-yunusemrenin-su-yorumu-1472h.htm

Özdemir, E. (2020). *Sözlü-yazılı anlatım sanatı* (10. Baskı). Remzi Kitabevi.

Özdemir, E. (2021). *Eleştirel okuma.* Bilgi Yayınevi.

Özdemir, E. (2022). *Türk halk müziği uzun havalarında bağlama ile icra edilen açışların göstergebilim bağlamında incelenmesi* [Yayımlanmamış sanatta yeterlik tezi]. İstanbul Okan Üniversitesi.

Özden, Y. (2020). *Eğitimde yeni değerler: Eğitimde dönüşüm* (13. Baskı). Pegem Akademi.

Özgen, K. ve Pesen, C. (2008). Probleme dayalı öğrenme yaklaşımı ve öğrencilerin matematiğe yönelik tutumları. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11, 69-83.

Özgül, M. K. (2000). Hikâyenin romanı. *Hece Dergisi Türk Öykücülüğü Özel Sayısı,* 46/47, 33-41.

Painter, L. T. (1997). *The effects of therapeutic storytelling and behavioral parent training on the problem behaviors of children and on parental stress* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. University of Montana.

Parsa, S. ve Parsa, A. (2012). *Göstergebilim çözümlemeleri* (3. Baskı). Ege Üniversitesi Basımevi.

Peker, B. (2018). *Sanatta yaratıcı ego ve başkaldırı açısından Jean Michel Basquiat'ın post grafiti resimleri üzerine bir inceleme* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Dokuz Eylül Üniversitesi.

Pernicano, P. (2021). *Çocuk terapisi için metaforik hikayeler-sihir ve mucizeler* (1. Baskı; M. Baloğlu ve Ş. Kesici, Ed.; E. Köklü Bayrakçı, Çev.). Yenikapı Psikoloji ve Terapi Yayınları.

Perrow, S. (2008). *Healing Stories for Challenging Behaviour*. Hawthorn Press.

Perrow, S. (2012). *Therapeutic storytelling: 101 healing stories for children.* Hawthorn Press.

Rhue, J. W. ve Lynn, S. J. (1991). Storytelling, hypnosis and the treatment of sexually abused children. *International Journal of Clinical and Experimental Hypnosis*, *39*(4), 198-214. https://doi.org/10.1080/00207149108409636

Rifat, M. (2008). *XX. yüzyılda dilbilim ve göstergebilim kuramları-1. Tarihçe ve eleştirel düşünceler* (3. Baskı). Yapı Kredi Yayınları.

Rifat, M. (2009). *Göstergebilimin ABC'si* (3. Baskı). Say Yayınları.

Rifat, M. (2013). *Açıklamalı göstergebilim sözlüğü - kavramlar, yöntemler, kuramcılar, okullar-*. Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

Rosen, S. (2006). *Sesim seninle her yerde: Milton H. Erickson'un telkin hikâyeleri* (1. Baskı; F. Karabay, Çev.). Dharma Yayınları.

Russo, M. F., Vernam, J. ve Wolbert, A. (2006). Sandplay and storytelling: Social constructivism and cognitive development in child counseling. *The Arts in Psychotherapy*, *33*(3), 229-237. https://doi.org/10.1016/j.aip.2006.02.005

Sağlık, Ş. (2014). *Hikâye/anlatı/yorum.* Hece Yayınları.

Sanders, B. (2010). *Öküzün a'sı-elektronik çağda yazılı kültürün çöküşü ve şiddetin yükselişi* (2. Baskı). Ayrıntı Yayınları.

Sapancı, A. (2005). *İlköğretim 6. sınıf öğrencilerinin duyuşsal özelliklerinin matematik dersindeki öğrenme düzeyi ile ilişkisi (Kayseri örneği)* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Erciyes Üniversitesi.

Sarar-Kuzu, T. (2004). Greimas'ın Eyleyenler Modeli'nin bir durum-kesit öyküsündeki işlerliğine ilişkin göstergebilimsel çözümleme denemesi. *Dil Dergisi,* (124), 34-52. https://doi.org/10.1501/Dilder_0000000009

Sarar-Kuzu, T. (2016). The impact of a semiotic analysis theory-based writing activity on students' writing skills. Eurasian Journal of Educational Research, 63, 37-54.

Sargın, N. (2003). Kaygı, A. M. Sünbül (Ed.), *Eğitime yeni bakışlar II* içinde (s. 179-187). Mikro Basım Yayım Dağıtım.

Sarıyıldız, G. (2018). *Zeki Demirkubuz sinemasında ataerkillik söylemi Bulantı filminin göstergebilimsel bir incelemesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Gaziantep Üniversitesi.

Saussure, F. (1998). *Genel dilbilim dersleri* (B. Vardar, Çev.). Multilingual Yayınları.

Seligman, L. ve Reichenberg, L. W. (2019). *Psikolojik danışma ve psikoterapi kuramları sistemler, stratejiler ve beceriler* (1. Baskı; E. Yerlikaya, Çev.). Pegem Akademi.

Semercı, Ç. (2007). "Program geliştirme" kavramına ilişkin metaforlarla yeni ilköğretim programlarına farklı bir bakış. *Cumhuriyet Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, *31*(2), 125-140.

Senemoğlu, N. (2020). *Gelişim öğrenme ve öğretim: Kuramdan uygulamaya* (27. Baskı). Anı Yayıncılık.

Sevük, D. (2017). Metaforlar aracılığıyla hikâyelerimiz ve psikoterapi. *PİVOLKA, 7*(25), 16-19.

Soydan, M. (2007). Yavuz Turgul'un Gönül Yarası filminin Greimas'ın eyleyensel örnekçesine göre çözümlenmesi. *Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 9*(18), 1-15.

Sönmez, V. (2020). *Program geliştirmede öğretmen el kitabı* (19. Baskı). Anı Yayıncılık.

Sönmez, K. (2006). *İlköğretim ikinci kademedeki Türkçe ders kitaplarında yaratıcı drama yoluyla işlenebilecek metinlerin çözümlenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Ondokuz Mayıs Üniversitesi.

Söylemez, Y. (2018). 2018 Türkçe dersi öğretim programındaki kazanımların üst düzey düşünme becerileri açısından değerlendirilmesi. *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi,* 63, 345-384. https://doi.org/10.14222/Turkiyat3991

Steen, G. ve Gibbs, R. (2004). Questions about metaphor in literature. *European Journal of English Studies, 8*(3), 337-354. https://doi.org/10.1080/1382557042000277421

Subaşı, A. (2022). *Hûrnêrîneke semiyotîk li ser çîrokên Kurdî-Kürtçe masallar üzerine göstergebilimsel bir analiz* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Bingöl Üniversitesi.

Şafak, G. N. (2022). *Kent kimliğinin göstergebilimsel çözümlemesi: Konya örneği* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Ankara Üniversitesi.

Şahin, S. (2004). Okul müdürlerinin dönüşümcü ve sürdürümcü liderlik stilleri ile okul kültürü arasındaki ilişkiler (İzmir ili örneği). *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri, 4*(2), 365-395.

Şen, F. E. (2020). *İdeolojik propaganda aracı olarak İkinci Dünya Savaşı dönemindeki çizgi filmlerin göstergebilimsel analizi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi.

Şeyihoğlu, A. ve Gençer, G. (2011). Hayat bilgisi öğretiminde "metafor" tekniğinin kullanımı. *Journal of Turkish Science Education, 8*(3), 83-100.

Tekinarslan, E. S. (2019). *İlköğretim sekizinci sınıf Türkçe ders kitaplarındaki okuma metinlerine göstergebilimsel bağlamda bir yaklaşım denemesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Kırıkkale Üniversitesi.

Tekindur, E. (2020). *Siyasal iletişim bağlamında seçim kampanyalarının göstergebilimsel analizi: 2015 ve 2018 seçimleri örneği* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Ondokuz Mayıs Üniversitesi.

Temur, T. ve Çakıroğlu, A. (2015). *Etkinliklerle yazılı ve sözlü anlatım* (3. Baskı). Pegem Akademi.

Tepebaşılı, F. (2013). *Metafor yazıları.* Çizgi Kitabevi.

Tomak, A. (1997). *Şiir ve öykü kitaplarında kapak tasarımlarının göstergebilimsel analizi ve öneriler* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Ondokuz Mayıs Üniversitesi.

Topbaşoğlu, N. (2021). *Hikâye anlatıcılığının yaratıcı hikâye yazma becerisinin gelişimine katkısı* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Uşak Üniversitesi.

Toplu, B. C. (2023). *Ülkü Ayvaz'ın Çocuklar İçin Tiyatro oyunlarının eğitsel ve göstergebilimsel çözümlemesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Dokuz Eylül Üniversitesi.

Toska, S. (2011). İmparator Jones adlı oyunda doğanın bir eyleyen olarak incelenmesi. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 15*(2), 147-154.

Tosun, N. (2005). Çocuk hikâyeleri. *Hece Dergisi Çocuk Edebiyatı Özel Sayısı,* 104/105, 213-218.

Töremen, F. ve Döş, İ. (2009). İlköğretim öğretmenlerinin müfettişlik kavramına ilişkin metaforik algıları. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri, 9*(4), 1972-2012.

Tuncel, İ. (2008). *Duyuşsal özelliklerin gelişimi açısından örtük program* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Hacettepe Üniversitesi.

Tural, S. (2003). *Zamanın elinden tutmak* (2. Baskı). Yeni Avrasya Yayınları.

Turan, Ö. (2022). *Behiç Ak'ın çocuk edebiyatı yapıtlarının çocuk edebiyatının temel ögeleri açısından incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Gaziosmanpaşa Üniversitesi.

Turgut, M. F. (1990). *Eğitimde ölçme ve değerlendirme metotları* (7. Baskı). Seydam Matbaacılık.

Türk Dil Kurumu. (2023). Psikoterapi. *Türk Dil Kurumu güncel Türkçe sözlük içinde.* Erişim adresi: https://sozluk.gov.tr/?kelime=psikoterapi

Uçan Eke, N. (2019). Edebiyatın metaforik gücü. *Söylem Filoloji Dergisi, 4*(2), 238-253. https://doi.org/10.29110/soylemdergi.617460

Uslu, M. (2007). *Ansiklopedik Türk dili ve edebiyatı terimleri sözlüğü.* Yağmur Yayınları.

Ustakara, F. ve Balcı, R. (2023). Birer marka olarak sosyal medya platformlarının marka bileşenleri ekseninde göstergebilim yöntemiyle incelenmesi. *Simetrik İletişim Araştırmaları Dergisi, 3*(2), 70-96.

Uzdu-Yıldız, F. (2011). *Göstergebilim kiplikleri açısından anlatı kişilerinin incelenmesi* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi.

Uzun, E. (2006). *Hukukun göstergebilimsel analizi* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Anadolu Üniversitesi.

Ülkü-Kan, A. (2012). *Sosyal bilgiler dersinde bireysel ve grupla zihin haritası oluşturmanın öğrenci başarısına, kalıcılığa ve öğrenmedeki duyuşsal özelliklere etkisi* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Fırat Üniversitesi.

Ün-Açıkgöz, K. (2003). *Etkili öğrenme ve öğretme* (4. Baskı). Eğitim Dünyası Yayınları.

Van Lone, J. S., Kalodner, C. R. ve Coughlin, J. W. (2002). Using short stories to address eating disturbances in groups. *Journal for Specialists in Group Work*, 27, 59-77. https://doi.org/10.1080/714860180

Vardar, B. (1998). *Dilbiliminin temel kavram ve ilkeleri*. Multilingual Yayınları.

Vardar, B. (1999). *Yirminci yüzyıl dilbilimi.* Multilingual Yayınları.

Vardar, B. (2007). *Açıklamalı dilbilim terimleri sözlüğü*. (2. Baskı). Multilingual Yayınları.

Warsini, A. D. (2020). The effect of combination avocado juice administration and storytelling therapy on body weight in children with HIV/AIDS. *Indonesian Journal of Medicine, 5*(2), 148-152.

Yalçın, M. (1991). "Önsöz" Guiraud, Pierre, *Göstergebilim*. 1. Baskı içinde. İmge Kitabevi Yayınları.

Yalman, N. (2013). *Halkbilimsel unsurların tiyatroda kullanılması: Ashura adlı gösterimin Aşure kavramıyla göstergebilimsel ilişkisi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Gazi Üniversitesi.

Yashinsky, D. (2017, Haziran 2). 'Storycare' should be an essential part of health care [Blog yazısı]. Erişim adresi: https://www.thestar.com/life/2017/06/02/storycare-should-be-an-essential-part-of-health-care.html

Yaşar-Yılmaz, K. (2022). *Terapötik hikaye kullanımının çocukların öğrenilmiş güçlülük düzeylerine etkisi* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Bursa Uludağ Üniversitesi.

Yazdıha, S. (2019). *İran'da toplumsal cinsiyet olgusuna eleştirel bir bakış: Firuzeh Muzaffari karikatürleri üzerinden bir inceleme* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Ege Üniversitesi.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (8. Baskı). Seçkin Yayıncılık.

Yılmaz, A. (2021). *Öğretmen görüşlerine göre okulun öğrencilere duyuşsal özellikleri kazandırabilme kapasitesi: bir durum çalışması* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi.

Yılmaz, E. (2002). *Heykel sanatına göstergebilimsel bir yaklaşım* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Anadolu Üniversitesi.

Yıldırım, Ö. (2019, Kasım 2). Dil ve Düşünce İlişkisi, Dil ve Düşünce Arasındaki İlişki. *Felsefe*. https://www.felsefe.gen.tr/dil-ve-dusunce-arasindaki-iliski/

Yılmaz, S. (2011). *Mesnevî'de geçen hayvan metaforlarının tasavvufî yorumu* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Selçuk Üniversitesi.

Yozgat, E. E. (2016). *Göstergebilimsel çözümleme yönteminin Türkçe dersi okuma etkinliklerine uyarlanması* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Başkent Üniversitesi.

Yurdagül, N. (2005). *The relationship between the affective variables and achivement of studens learning english as aforeign language at the preperatory classes of Gazi university* [Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi]. Türkiye Belge Sağlama Sistemi. https://www.tubess.gov.tr/

Yücel, İ., Türkyılmaz, M. ve Sağır, S. (2021). *Ortaöğretim Türk dili ve edebiyatı 11. sınıf ders kitabı.* Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları.

Yücel, T. (2005). *Yapısalcılık.* Can Yayınları.

Yüksel, A. Ş. (2011). *Psikoterapötik bir teknik olarak hikâye ile tedavi: Mevlana'nın Mesnevisi örneği* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. İstanbul Üniversitesi.

Zajonc, A. (2006). Cognitive-affective connections in teaching and learning: The relationship between love and knowledge. *Journal of Cognitive Affective Learning, 3*(1), 1-9.

Zeren, G. ve Yapıcı, M. (2014). Öğretmen adaylarının renklere ilişkin metaforları. *The Journal of Academic Social Science Studies*, *25*(1), 165-165. https://doi.org/10.9761/JASSS2150

EKLER

EK 1.

ÖĞRENCİNİN AKADEMİK ÖZGEÇMİŞİ

Kişisel Bilgiler			
Adı ve Soyadı	Veysel ÇİFTÇİ		
E-postası/Web Sayfası			
Bildiği Yabancı Diller			
Uzmanlık Alanı	Türkçe Eğitimi		
Öğrenim Bilgileri			
	Üniversite	Bölüm	Yıl
Lisans	Dokuz Eylül Üniversitesi	Türkçe Öğretmenliği	2011-2015
Tez Başlığı	Çocuklara Yönelik İyileştirici Öykülerin Göstergebilimsel Açıdan İncelenmesi		
Tez Danışmanı	Doç. Dr. İbrahim Seçkin AYDIN		
Akademik Eserler (Makale, kitap, kitap bölümü, bildiri, poster, sergi, konser vb. eserlerden kaynakça yazım kurallarına göre en fazla 10 eser yazılmalıdır.) Tezden üretilen yayınlar * ile işaretlenmelidir.			
Çiftçi, V. ve Aydın, İ. S. (2022). Çocuk edebiyatında felsefe kitaplarının yeri, Türkel, A. ve Savaş, B. (ed.), *Türkçe Öğretiminde Yeni Yaklaşımlar* içinde (s.117-137). Gece Kitaplığı.			
Alanıyla İlgili Bilimsel Kuruluşlara Üyelikler			
Alanıyla İlgili Aldığı Ödüller			

